# ANALELE
# ACADEMIEI ROMANE

SERIA II. — TOMUL XXI.

**1898 — 1899.**

PARTEA ADMINISTRATIVĂ ȘI DESBATERILE




BUCURESCI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE, CAROL GÖBL
FURNISOR AL CURȚII REGALE
16, STRADA DÓMNEI, 16
1899.

# PARTEA I

# ȘEDINȚELE ORDINARE

DE LA

17 APRILIE 1898 PÂNĂ LA 12 MARTIE 1899.

# ŞEDINŢELE ORDINARE
## DIN ANUL 1898—99.

### ŞEDINŢA DIN 17 APRILIE 1898.

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce următórea telegramă, pe care Maiestatea Sa Regele a bine-voit a o adresà d-luĭ Preşedinte al Academieĭ, drept rĕspuns la telegrama de felicitare adresată la 8 Aprilie, cu ocasiunea serbăriĭ ḑileĭ nasceriĭ Maiestăţiĭ Sale:

Primiţĭ viile Mele mulţumirĭ pentru căldurósele urărĭ ce-Mĭ exprimaţĭ în numele Academieĭ, asigurând acest înalt Institut de cultură de dragostea Mea şi de nestrămutata Mea simpatie.»

De la d-l Duiliu Zamfirescu se primesce scrisóre de mulţumire pentru alegerea sa de membru corespondent.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe următórele acte diplomatice:

*a)* Rapórtele Ambasadoruluĭ Franciei la Viena de la 27 Iulie 1684 până la 7 Novembre 1686;

*b)* Rapórtele Consuluiuĭ general austriac din Bucurescĭ către Ministeriul Afacerilor străine din Viena din aniĭ 1818 şi 1819, precum şi ale Consuluiuĭ de la Iaşĭ din anul 1818.

De la d-l I. Simionescu, bursier al Fundaţiuniĭ Adamachi pentru studiul geologieĭ la Viena, se primesce a doua parte a lucrăriĭ sale: *Studiul fauneĭ neocomiene din basenul Dîmbovicióreĭ,* spre a fi publicată.

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

De la d-l Gr. Creţu, profesor la liceul Mateiŭ Basarab din capitală, se primesce manuscriptul lexiconuluĭ slavo-român al luĭ Mardarie Cozianu de

la 1649, care manuscript este dăruit Academieĭ de rĕposatul Ghenadie Episcop al Rîmniculuĭ. Dimpreună cu manuscriptul, d-l Crețu presintă și lucrarea ce d-sa a făcut asupra aceluĭ lexicon, cu cerere ca Academia să o publice cu spesele eĭ.
— Se recomandă spre examinare Secțiuniĭ literare.

Se cetesce apelul pentru subscripțiune publică făcut de comitetul monumentuluĭ care se va ridicà la Tulcea pentru amintirea reincorporăriĭ Dobrogeĭ.
— Se decide a se recomandà Delegațiuniĭ spre a subscrie suma de 500 leĭ.

D-l Secretar general *D. Sturdza* amintesce că, conform regulamentuluĭ votat pentru premiul Ioan Lecomte du Noüy, urméză a se delegà un membru al Academieĭ, care să presideze comisiunea formată dimpreună cu doĭ profesorĭ de la Școla de Bele-Arte. Acéstă comisiune va avé să țină concursul în acest an la Școla de Bele-Arte din Bucurescĭ și să decérnă premiul în ḑiua de 10 Maiŭ, conform actuluĭ de donațiune.
— Se alege delegat al Academieĭ d-l Gr. G. Tocilescu, care va presidà comisiunea compusă din d-sa și d-niĭ G. D. Mirea și C. Hegel.

---

## ȘEDINȚA DIN 24 APRILIE 1898

Președința d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

D-l A. Philippide mulțumesce prin scrisóre pentru alegerea sa de membru corespondent.

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce următórea scrisóre:

«*Domnule Președinte,*

«Am onóre de a vĕ presintà pentru biblioteca Academieĭ câte un exemplar din:
«*a) Schimbatu-s'a clima?*
«*b)* Anul VI din *Buletinul observațiunilor meteorologice din România* pe 1897 st. n.
«Asupra acesteĭ din urmă publicațiunĭ cer voia de a spune câte-va cuvinte.
«*Buletinul* cuprinde valorile lunare de la 34 de stațiunĭ meteorologice de al doilea ordin și plóia de la 200 de stațiunĭ. Valorile anuale și pe anotimpurĭ ale observațiunilor meteorólogice se raportéză tot la 34 de stațiunĭ, dar acele ale observațiunilor de plóie sunt de la 334 de stațiunĭ.

«Climatologia anuluĭ 1897 în România a fost caracterisată maĭ întâiŭ printr'o periódă lungă fórte ploiósă, în care s'aŭ adunat cantitățĭ excepțional de marĭ de precipitațiunĭ atmosferice; apoĭ printr'o secetă fórte bine simțită în tómnă. Seceta s'a declarat în August și, cu tóte că a fost întreruptă de o serie de ploĭ în Octobre, ea s'a menținut până la sfîrșitul anuluĭ, ba chiar a continuat și în cursul întregeĭ lunĭ Ianuarie 1898. Epoca ploiósă a ținut o parte din primăvară și aprópe jumătate din vară.

«In mijlociŭ, în cursul anuluĭ 1897 s'aŭ adunat în tótă țéra 841 mm de apă. Sunt multe localitățĭ unde cantitățile anuale de plóie aŭ întrecut 1000 mm. Nu voiŭ cità acì decât localitățile unde s'a strîns maĭ mult de 1500 mm, care este într'adevĕr o cantitate excepțională pentru țéra nóstră: Câmpina (Prahova) 1541 mm, Budescĭ (Argeș) 1766 mm, Lehliu (Ialomița) 1804 mm, Slatina (Sucéva) 1844 mm și Bistricióra (Némțu) 2076 mm. Acéstă din urmă cantitate este extraordinar de mare în România.

«In unele localitățĭ cantitățile lunare de plóie aŭ fost fenomenal de marĭ. Ast-fel la Piria în Mehedințĭ, în cursul luneĭ Maiŭ, s'aŭ strîns 891 mm, la Bonțescĭ (Rîmnicul-Sărat) 694 mm etc.

«In mijlociŭ, cantitățile de plóie pe anotimpurĭ aŭ fost repărțite precum urméză:

| | |
|---|---|
| «Érna . . . . . . . . . | 125 mm. |
| «Primăvara. . . . . . . | 332 » |
| «Vara . . . . . . . . . | 300 » |
| «Tómna . . . . . . . . | 96 » |

«In cursul acestuĭ din urmă anotimp, luna Novembre n'a avut în mijlociŭ decât 8 mm.

«In districtele Gorj, Vîlcea, Argeș, Muscel, Dîmbovița, Rîmnicul-Sărat și Némț, cantitățile mijlociĭ de apă din cursul anuluĭ 1897 aŭ întrecut 1000 mm. In cel din urmă dintr'aceste districte grosimea anuală a stratuluĭ de apă provenită din precipitațiunile atmosferice a fost de 1120 mm, ceea ce, pentru România, presintă o cantitate însemnată.

«Din causă că ploile considerabile s'aŭ îngrămădit maĭ cu sémă în cursul celor patru lunĭ de la Aprilie până la Iulie, în carĭ cantitatea mijlocie a lor a fost de 559 mm din totalul general de 841 mm, ele aŭ provocat inundațiunĭ marĭ și îndelungate în fórte multe părțĭ din țéră. Asemenea inundațiunĭ aŭ avut loc și într'o parte a Germanieĭ și maĭ ales în Austria. (1) Prin importanța lor, precum și prin modul produceriĭ lor, inundațiunile din România ar fi meritat să fie în amănunt studiate. Din nenorocire, țéra nóstră este încă lipsită de un serviciŭ hidrografic, care singur ar fi fost în stare să ducă la bun sfîrșit un asemenea studiŭ.

«In ceea ce privesce temperatura anuluĭ 1897 în România, a fost în mijlociŭ

(1) *Die Hochwasserkatastrophe des Jahres 1878 in Österreich*, în *Beiträge zur Hydrographie Österreichs*, Wien 1898.

cu maĭ bine de o jumătate de grad maĭ ridicată decât valórea normală. Acest exces de temperatură se datoresce, în cea maĭ mare parte, timpuluí dulce cu care s'a început anul şi care s'a menţinut până la sfîrşitul luniĭ Aprilie, când a început epoca ploiósă. Maĭ ales în Ianuarie şi Februarie timpul a fost călduros, cu o diferenţă de aprópe 2 grade şi jumătate deasupra valoriĭ normale. Din Maiŭ până în Septembre valorile temperatureĭ aŭ fost apropiate de cele normale, în Maiŭ ele aŭ fost cevà maĭ coborîte ca într'un an normal, în Septembre puţin maĭ ridicate. Cu luna Octobre timpul se rĕcesce mult şi în Novembre ajunge mijlociŭ cu 4 grade sub valórea normală. Temperaturile extreme observate în cursul anuluĭ aŭ fost 35°,5 la Caracal la 10 Iulie şi — 24°,0 la Tîrgul-Ocna la 22 Ianuarie.

«Sórele, la Bucurescĭ şi la Sulina, a strălucit în cursul acestuĭ an cam tot acelaşĭ numĕr de ore ca într'un an normal; la Sinaia, durata sa de strălucire a fost cu peste 100 de ore maĭ mică ca într'un an normal.

«Amănunte asupra climatologieĭ Românieĭ în 1897 se vor publicà în tom. XIII din *Analele Institutuluĭ meteorologic*, acum sub presă.

«Primiţĭ etc.»

---

## ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 1 MAIŬ 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l C. D. Anghel, magistrat, se primesce în dar un volum manuscript însoţit de următórea scrisóre:

«*Domnule Preşedinte,*

«Odată cu acésta am onórea a vĕ înaintà alăturatul manuscript, purtând titlul *Petrecere în mica Tatarie*, ca donaţiune spre a se păstrà în biblioteca Academieĭ.

«Acest manuscript, scris cu litere vechĭ, pe 107 pagine de hârtie gălbuie şi grósă, cuprinde două părţĭ, din carĭ cea dintâiŭ e un fel de auto-biografie a autoruluĭ, rĕmas necunoscut, iar cea de a doua, din nenorocire nesfîrşită, începe a povestì evenimentele întîmplate în ţéră la 1821.

«Data la care acéstă lucrare, scrisă într'o prea frumósă limbă românéscă, a fost compusă, este după tóte probabilităţile anul 1825. Am găsit-o printre hârtiile familieĭ Rosetti-Bălănescu din jud. Némţu.

«Transcriind-o, am publicat-o în revista *Literatura şi Arta Română* din Bucurescĭ, an. I, No. XI şi XII, sub titlul *Un autor moldovenesc necunoscut.*

«Primiţĭ etc.»

De la d-l Dr. Giovanni Briosi, profesor de botanică la Universitatea din Pavia, se primesce scrierea: *Intorno alla anatomia della canapa* (Cannabis sativa L.), Milan 1894—1896, 2 vol. in-8°.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa întitulată *Adamklissi încă odată.*

ŞEDINŢA DIN 8 MAIŬ 1898

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc în dar exemplare din reproducerea fotografică a tabloului, care represintă armata română trecută în revistă de M. S. Impĕratul Austrieĭ, Rege al Ungarieĭ, cu ocasiunea visiteĭ Sale la Bucurescĭ.

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce pentru publicare în *Anale* memoriul: *Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ. I. Declinaţiunea magnetică la Bucurescĭ.*

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

Se cetesce cererea d-lor fraţĭ Şaraga, librarĭ-anticarĭ din Iaşĭ, de a li se da permisiunea să retipărescă în colecţiunea de 1 leŭ volumul editată de dînşiĭ publicaţiunile făcute de Academie: *Istoria Românilor sub Michaiŭ Vodă Vitézul* de N. Bălcescu şi *Catilina şi Jugurta* de Sallustiu, traducere de D. I. Dobrescu.

— In urma discuţiuniĭ urmate, se amână decisiunea pentru o viitóre şedinţă.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul Comisiuniĭ instituite de Academie sub preşedinţa d-sale la Şcóla de Arte-Frumóse din Bucurescĭ pentru acordarea premiilor I. Lecomte du Noüy. Raportul arată că comisiunea a decis a nu se acordà premiul pentru desemnul după antic nicĭ unuĭ concurent şi a se acordà premiul pentru desemnul după natură autoruluĭ lucrăriĭ cu devisa: «Femeia este cea maĭ excelentă făptură a întreguluĭ univers. Violette».

— Se ieà cunoscinţă şi se aprobă decisiunea comisiuniĭ, dàndu-se autoruluĭ lucrăriĭ premiate un premiŭ I. Lecomte du Noüy în sumă de leĭ 233,75, rĕmânênd ca cel-lalt premiŭ să se adaogă la capital.

D-l Preşedinte deschide plicul în care se află numele concurentuluĭ premiat şi constată că el este Oprişan Rădulescu.

### ŞEDINŢA DIN 15 MAIŬ 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l C. Tondini de Quarenghi se primesc maĭ multe exemplare din scrierea sa: *La question du calendrier à la fin du XIX-me siècle*, Bucurescĭ 1898.

De la d-l I. Dalametra, profesor la liceul român din Bitolia, se primesce manuscriptul întreg al dicţionaruluĭ macedo-român făcut de d-sa, spre a fi examinat.

— Se recomandă Secţiuniĭ literare.

D-l *Gr. G. Tocilescu* presintă desemnul după natură făcut de d-l Oprişan Rădulescu şi premiat cu premiul I. Lecomte du Noüy.

---

### ŞEDINŢA DIN 22 MAIŬ 1898

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Ministerĭul Afacerilor străine se primesce copiĭ de pe rapórtele Consulilor francesĭ din Iaşĭ către guvernul lor în aniĭ 1834—1851.

Ministeriul Afacerilor străine cere a i se comunicà hotărîrea luată de Academie în privinţa participăriĭ la Congresul de zoologie care se va ţiné la Cambridge în August viitor.

— Se decide a se comunicà Ministeriuluĭ Instrucţiuniĭ publice, spre a hotărî participarea ţěriĭ la acel congres cum va crede de cuviinţă.

De la d-l General Pencovicĭ, delegat în Comisĭunea europénă a Dunăriĭ, se primesce charta rîuluĭ Prut pe scara 1: 20.000, publicată acum întâia óră de Comisiunea mixtă a Prutuluĭ.

D-l *D. Sturdza* dăruesce din partea Ministeriuluĭ Afacerilor străine pecetea mare de buzunar a luĭ Alexandru Ioan I, făcută din argint şi avênd douĕ feţe: una pentru céră şi alta pentru cernélă.

Se primesce invitaţiunea Societăţiĭ francese de archeologie de a participà la congresul care se va ţiné la Bourges (Cher) în ḑilele de 6—12 Iulie viitor.

— Se recomandă Secţiunĭ istorice.

---

## ŞEDINŢA DIN 29 MAIŬ 1898.

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe următórele documente istorice:

*a)* Rapórtele Ambasadoruluĭ Franciеĭ la Viena de la 21 Novembre 1686—18 Iulie 1688;

*b)* Rapórtele Consululuĭ Franciеĭ la Iaşĭ de la 25 Brumaire an XI (1802)—9 Decembre 1810;

*c)* Rapórtele Consulilor generalĭ austriacĭ din Bucurescĭ din anul 1819.

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce tomul XII (anul 1896) din *Analele Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ*, însoţit de o notiţă intitulată: *Din publicaţiunile Institutuluĭ meteorologic. Anale, tom. XII,* spre a se publicà în *Anale.*

— Notiţa se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 22 Maiŭ 1898, prin care se arată că Secţiunea, aprobând rapórtele d-lor Dr. V. Babeş şi Gr. Stefănescu, a decis:

*a)* Că nu se pot acordà mijlócele cerute de d-l T. Şunda pentru experienţele de fotografie colorată, pe carĭ le póte face în laboratoriile universitare;

*b)* Să se tipăréscă în *Publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi* memoriile d-luĭ I. Simionescu, bursier al aceluĭ fond, despre geologia basenuluĭ Dîmboviciórеĭ;

*c)* Să se îndrepteze în acéstă lucrare óre-carĭ terminĭ relativĭ la limba şi la terminiĭ sciinţificĭ admişĭ dejà atât în publicaţiunile geologice, cât şi în cărţile didactice;

*d)* Să se pue în vederea autoruluĭ că ar fi de dorit ca fosilele, carĭ i-aŭ servit de tip în descrierea d-sale paleontologică, să se aducă în ţéră.

— Decisiunile Secţiuniĭ se aprobă.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrăriĭ d-luĭ Gr. Creţu despre lexiconul slavo-român al luĭ Mardarie Cozianu de la 1649 şi propune ca să fie publicată de Academie.

— Propunerea se aprobă.

---

## ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN 5 IUNIE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce scrisórea de mulţumire adresată Academieĭ de către Mareşalul Curţiĭ Regale din Belgrad, din ordinul M. S. Regeluĭ Alexandru, pentru colecţiunea de documente privitóre la Istoria Românilor, care s'a trimis M. S. Regeluĭ Serbieĭ în dar din partea Academieĭ.

De la d-l C. Băicoianu, architect, se primesc în dar pentru colecţiunile Academieĭ 8 aquarele şi 10 fotografiĭ representând bisericĭ vechĭ din Moldova.

De la d-l Gr. M. Buiucliu, membru la Inalta Curte de Casaţiune, se primesc în dar publicaţiunile:

*a) Kameniţa— Chronicele Armenilor din ţéra leşéscă şi din România*, cu adaos de documente (în limba armenéscă), Veneţia 1896, publicaţiune făcută cu cheltuiala d-luĭ Gr. M. Buiucliu;

*b) Cânt de jălire asupra Armenilor din ţéra Vlahilor* de Diaconul Minas Tokatţi, traducere din limba armenéscă cu o introducere de Gr. M. Buiucliu, Bucurescĭ 1895.

D-l *I. Kalinderu* presintă broşura *Gisements pétrolifères de la vallée de la Prahova et de la vallée de Téléajan* par A. de Richard, Bucurescĭ 1898, însoţind-o cu următórele aprecierĭ:

«Broşura de 47 de pagine in-8⁰ a d-luĭ de Richard, «Gisements pétrolifères «de la vallée de la Prahova etc.», descrie un mare numĕr de exploatărĭ din judeţele Prahova şi Buzĕŭ. Autorul arată cu emoţiune la pag. 8—10 primejdiile de carĭ sunt încunjuraţĭ muncitoriĭ puţurilor de păcură, din causa mijlócelor primitive de carĭ sunt nevoiţĭ a se servì. Toţĭ se vor unì cu dorinţa ce exprimă, că o lege se impune tuturor exploatatorilor pentru *asigurarea lucrătorilor*, aşà cum o face *Stéua României*. La pag. 17 înşiră o tristă listă de victime, cu atât maĭ durerósă cu cât familiile morţilor şi răniţiĭ n'aŭ de la cine cere ajutor.

«Acéstă broşură, ca şi lucrările apărute de vre-un deceniŭ, e plină de fapte carĭ dovedesc că ţéra nóstră are în regiunile eĭ petrolifere nisce comorĭ carĭ vor îmbogăţì generaţiunile viitóre.»

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce pentru publicare în *Anale: Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ. II. Inclinaţiunea magnetică la Bucurescĭ.*

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce comunicarea sa: *Despre plantele fosile din România.* (1)

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Nouĕ cercetărĭ asupra topografieĭ antice a Dobrogeĭ.*

---

ŞEDINŢA EXTRAORDINARĂ DIN 9 IUNIE 1898

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

Cu ocasiunea morţiĭ luĭ C. Esarcu, membru corespondent, membriĭ, întrunindu-se ca să se sfătuiască ce este de făcut la ocasiunea înmormîntăriĭ, aŭ cerut a se constituì în şedinţă, pentru a deliberà asupra casuluĭ.

Constituindu-se şedinţa, d-l Vice-Preşedinte *D. C. Ollănescu* anunţă încetarea din viéţă a membruluĭ corespondent C. Esarcu.

D-l *V. A. Urechiă* ieà cuvîntul şi, făcênd o căldurŏsă laudă activităţiĭ defunctuluĭ pe terenul cultural, spune că este de datoria Academieĭ să dea cele maĭ marĭ onorurĭ ce póte ea să dea unuĭ asemenea bărbat, care a făcut parte dintre membriĭ sĕĭ. Propune decĭ să se facă un discurs de către d-l D. C. Ollănescu ca membru al Delegaţiuniĭ şi să se depună o corónă mortuară.

D-l General *St. Fălcoianu* crede că trebue să respectăm usurile păstrate de Academie până acum în asemenea casurĭ, căcĭ ridicarea stéguluĭ negru şi coróne nu s'aŭ obicĭnuit decât la încetarea din viéţă a membrilor activĭ. D-l Esarcu a fost membru corespondent şi socotesce că este de ajunsă onóre de a i se pronunţà un discurs din partea Academieĭ.

D-l *V. Maniu* ḑice că d-l Esarcu a fundat, împreună cu d-sa, cu d-niĭ Urechiă, Kretzulescu şi alţĭ bărbaţĭ distinşĭ, Ateneul înainte de a existà Academia, că Academia însăşĭ ca idee s'a născut din înfiinţarea Ateneuluĭ, că rĕposatul a fost în tot-deauna încuragiatorul tuturor mişcărilor culturale şi, cu o muncă fără preget, el a întemeiat Ateneul, care astăḑĭ este unul dintre monumentele cele maĭ frumóse, în care se adăpostesc de o potrivă tóte talentele, tóte iniţiativele, tóte producerile pe terenul artistic şi cultural. Este prin urmare drept ca acest om să fie onorat de către Academie, nu numaĭ că este membru corespondent al sĕŭ, ci pentru că, ea fiind cea maĭ înaltă instituţiune cul-

(1) Maĭ jos în *Anexe*

turală din ţéră, are datoria să dea publiculuĭ, maĭ ales tinerimiĭ, pildă bună de respectul ce pórtă celor ce muncesc pentru bine şi adevĕr.

D-l *Gr. G. Tocilescu* spune că cuvintele căldurόse ale venerabiluluĭ coleg d-l Maniu îĭ uşureză şi-ĭ încăldesc inima, căcĭ erà pătruns de mâhnire, vĕdênd că Academia n'a ridicat drapelul în semn de doliŭ pentru omul, care maĭ mult decât orĭ-cine a îmbrăţişat tinerimea studiósă şi talentată; că nimenĭ n'a bătut vre odată la uşa luĭ Esarcu, fără ca el să nu i-o deschidă, să nu-ĭ dea sfaturĭ bune şi ajutor. Nu este numaĭ membrul corespondent pe care l'a perdut Academia, ci este un bărbat de valóre pe care ţéra l'a perdut, şi Academia împreună cu tótă lumea trebue să-l onoreze. Şi apoĭ ce este dacă Esarcu a fost numaĭ membru corespondent? Căcĭ el, orĭ de câte-orĭ a avut ocasiune, nu a lipsit să se gândéscă la Academie. Aşà, el este unul dintre puţiniĭ foştĭ representanţĭ aĭ ţěriĭ în străinătate, care a scormonit archivele Veneţieĭ şi a extras documente privitóre la istoria naţională, privitóre la Stefan-cel-Mare, la Petru Cercel, la Michaiŭ Vitézul, carĭ documente se află astădĭ în posesiunea Academieĭ. Un asemenea bărbat trebue cu deosebire onorat; decĭ d-sa propune nu numaĭ să i se facă un discurs şi să i se depună o corónă, ci Academia să mérgă in corpore să asiste la înmormîntare.

D-l *P. S. Aurelian* dice că d-l Esarcu, împreună cu alţĭ 40 bărbaţĭ de litere şi sciinţe aŭ întemeiat Ateneul şi, de la întemeiarea luĭ, nu a încetat să lucreze în direcţiunea culturală; că el este care a stăruit în acéstă direcţiune ca educaţiunea să se facă prin instrucţiune şi instrucţiunea prin educaţiune; că nu înţelege pentru ce să se arate Academia maĭ parcimoniósă în omagiile ce ea tot-deauna a sciut să aducă ómenilor de bine, când rĕposatul nu a fost un membru corespondent numaĭ cu titlul, ci a lucrat şi a dat Academieĭ fructul cercetărilor sale, i-a dovedit prin urmare dragoste şi respect; la rîndul nostru decĭ este bine, nicĭ să maĭ facem discuţiune asupra acestuĭ lucru şi să admitem propunerea colegului nostru d-l Tocilescu

D-l *I. C. Negruzzi* spune că nu trebue să drămuim onorurile ce trebuesc date ómenilor, carĭ s'aŭ distins maĭ ales pe terenul cultural, când Academia este tocmaĭ instituţiunea cea maĭ înaltă de cultură din ţéră. Regretă că se face atâta discuţiune în acéstă privinţă, când Academia a dat onorurile cele maĭ marĭ luĭ Ioan Brătianu, care, deşì membru onorar, nu a asistat nicĭ odată la o şedinţă a Academieĭ şi, dacă a făcut póte mult pentru ţéră, a făcut puţin pentru Academie. Este decĭ de părere nu numaĭ să se facă discursurĭ din partea Delegaţiuniĭ, ci să

se arboreze drapelul negru, să se depună o corónă şi să asiste toţĭ membriĭ presenţĭ în capitală la înmormîntare.

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice că se simte dator, în urma atâtor discursurĭ, să dea o lămurire şi să reducă cestiunea la adevĕrata eĭ proporţiune. Departe de d-sa de a contestà meritele ce a avut defunctul pe terenul cultural şi de a negà că tótă activitatea luĭ a fost închinată Ateneuluĭ. Academieĭ rĕposatul nu i-a dat nimic din acéstă activitate, afară doar de câte-va copiĭ scóse din archivele Veneţieĭ pe când se afla Ministru la Roma, fapt ce puteà să stea la îndemâna orĭ-cuĭ. Prin urmare, să nu mărim prea mult lucrurile, căcĭ aşà fiind, rĕposatul nu rĕmâne faţă cu Academia decât un membru corespondent, distins negreşit, dar numaĭ corespondent, căruia suntem datorĭ să-ĭ aducem omagiile, pe carĭ le-am adus până acum şi celor-lalţĭ membri corespondenţĭ ce am perdut. Socotesce dar că un discurs din partea unuĭ delegat al Academieĭ este o onóre ce se cuvine defunctuluĭ, dar ridicarea stéguluĭ negru şi depunerea uneĭ coróne ar fi prea mult, fiind-că altor membri corespondenţĭ nu s'a făcut. Chiar în privinţa discursuluĭ, pe care d-niĭ colegĭ ar dorì să fie rostit de d-sa, face observarea că, d-sa fiind rudă prin alianţă cu defunctul, n'ar fi póte nimerit să-l rostéscă şi rógă să fie dispensat de acéstă însărcinare, dându-se d-luĭ Urechiă saŭ d-luĭ Tocilescu de pildă. Ţine a maĭ adaoge că, îndată ce a aflat despre încetarea din viéţă a d-luĭ Esarcu, a întrebat la secretariatul Academieĭ dacă se ridică stégul negru şi, rĕspunḑêndu-i-se că nu este us a se ridicà decât numaĭ pentru membriĭ activĭ, d-sa, ca membru al Delegaţiuniĭ, nu a putut face alt-fel decât să respecte tradiţiunile Academieĭ.

D-l General *St. Fălcoianu* ţine să adaogă că, în faţa morţiĭ tóte sufletele fiind de o potrivă, d-sa nu înţelege pentru ce cu acéstă ocasiune s'ar face o deosebire. Luĭ C. Gogu, membru corespondent al Academieĭ, profesor universitar, om de valóre sciinţifică, fórte stimat în străinătate şi despre care toţĭ învĕţaţiĭ nu vorbiaŭ decât cu elogiĭ, când a murit nu i s'a făcut nicĭ discurs, nu i s'a depus nicĭ o corónă şi nicĭ nu i s'a ridicat stég. Cere dar ca şi pentru rĕposatul Esarcu să se păstreze aceeaşĭ mĕsură; un discurs funebru va fi de ajuns pentru a onorà memoria acestuĭ distins bărbat.

D-l *P. S. Aurelian* ţine a relevà cele spuse de d-l I. C. Negruzzi în privinţa luĭ Ioan Brătianu, căcĭ d-sa, ca Vice-Preşedinte al Ateneuluĭ, scie că Ioan Brătianu a dat încuviinţarea şi a stăruit să se facă loteria pentru ridicarea palatuluĭ de astăḑĭ al Ateneuluĭ; că Brătianu a fost un om mare în tóte privinţele, a contribuit cu deosebire la progresul

culture în ţară şi Academia îi datoresce mult, fiind-că multe a făcut pentru ea. Revenind la cestiune, dice că întinderea maĭ departe a discuţiuniĭ este de prisos şi că Academia este suverană pe dînsa şi nu o légă decât legea şi regulamentele eĭ; usurile nu o pot legà; de aceea ea póte să ieà împotriva lor orĭ-ce mĕsură ar crede de cuvinţă. Decĭ să ne menţinem la propunerea colegului nostru d-l Tocilescu şi să onorăm ast-fel cum se cuvine memoria defunctuluĭ. In privinţa discursuluĭ, d-sa rógă şi insistă ca el să fie pronunţat de d-l Ollănescu.

D-l *Gr. G. Tocilescu*, arătând că usurile, orĭ-carĭ ar fi ele, nu pot legà pe Academie când ea voesce să facă alt-fel, cere şi d-sa ca discursul să fie pronunţat de către d-l Vice-Preşedinte Ollănescu în numele Delegaţiuniĭ, fiind că d-l Urechiă va pronunţà un discurs în numele Ateneuluĭ. Cu acéstă modalitate face următórea propunere în scris:

*a)* Să se arboreze drapelul negru;

*b)* Academia să asiste in corpore la înmormîntare şi să se facă un discurs rostit de un membru al Delegaţiuniĭ;

*c)* Să se dea o corónă.

— Propunerea d-luì Tocilescu, punêndu-se la vot, se primesce cu 9 voturĭ pentru, contra a 2.

— Se decide ca d-l *D. C. Ollănescu* să pronunţe un discurs în numele Academieĭ.

## ŞEDINŢA DIN 12 IUNIE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la d-l A. d'Avril, membru onorar al Academieĭ, se primesce *Revue d'histoire diplomatique*, 1898, No. 2, în care se cuprinde darea sa de sémă despre maĭ multe publicaţiunĭ ale Academieĭ.

De la Ministeriul Instrucţiuniĭ publice se comunică cererea superioruluĭ capeleĭ române din Paris de a se dărui publicaţiunĭ de ale Academieĭ pentru biblioteca publică organisată pe lângă acea capelă.

—Se decide a se trimite tóte publicaţiunile disponibile, afară de publicaţiunile istorice Hurmuzaki.

Ministeriul Instrucţiuniĭ publice cere a se dărui colecţiunea de documente istorice Hurmuzaki pentru seminariul limbilor slavice de la Universitatea din Bucurescĭ.

—Se decide a rĕspunde că din numita publicaţiune se maĭ află puţinė exemplare disponibile şi că studenţiĭ universitarĭ o pot folosì în tóte bibliotecele publice din capitală.

Reuniunea învĕţătorilor românĭ din şépte protopopiate din ţinutul Araduluĭ cere a i se dăruì publicaţiunĭ de ale Academieĭ pentru biblioteca sa.
—Se decide a se dăruì tóte publicaţiunile disponibile, afară de publicaţiunile istorice Hurmuzaki.

D-l Vice-Preşedinte *D. C. Ollănescu* presintă pentru discuţiune invitaţiunea Societăţiĭ de archeologie francesă, ca Academia să participe la congresul care se va ţiné la Bourges (Cher) la 6—12 Iulie.
— Se decide a se delegà d-l *Gr. G. Tocilescu*, cerĕndu-se Ministeriuluĭ Instrucţiuniĭ publice mijlócele necesare.

In ḑilele de 27 şi 28 Iunie fiind a se ţiné examenele anuale la Institutul Otteteleşanu de la Măgurele, d-l Preşedinte amintesce că Academia are să numéscă delegaţiĭ sĕĭ, carĭ să asiste la acele examene.
—Sunt delegaţĭ d-niĭ *N. Quintescu* şi *Dr. V. Babeş.*

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 19 IUNIE 1898

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

D-l Vice-Preşedinte *D. C. Ollănescu* comunică Academieĭ că erĭ, joĭ, la orele 2 p. m. a încetat din viéţă la Tecuciŭ membrul eĭ Alexandru Papadopol-Calimach. Acéstă tristă scire s'a primit telegrafic de la fiul rĕposatuluĭ. S'a ridicat drapelul negru pe localul Academieĭ şi s'a dispus facerea uneĭ coróne, care se va depune pe sicriul rĕposatuluĭ. Inmormîntarea se va face mâne, Sâmbătă, şi este necesar ca un delegat al Academieĭ să asiste la ceremonia înmormîntăriĭ.
— Se decide ca d-l *G. Gr. Tocilescu* să represinte Academia la înmormîntare.
Şedinţa se ridică în semn de doliŭ.

## ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 26 IUNIE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la d-l *Dr. At. Marienescu* se primesce scrierea sa în limba maghiară despre *Originea numeluĭ etnic «Magyar»*, Oradea-Mare 1898.

D-l Secretar general *D. Sturdza* aduce la cunoscinţă, că de câte-va ḑile lucréză în biblioteca Academieĭ un tînĕr învĕţat rus, d-l Alexandru Jacimirski, care pentru a doua óră vine în ţéra nóstră ca să studieze manuscriptele slave. Acest învĕţat face Academieĭ următórele darurĭ: *a*) 13 lucrărĭ ale sale, studiĭ şi recensiuni; *b)* 10 volume manuscripte, între carĭ o frumósă cronică anonimă a Ţĕriĭ-Românescĭ până la 1689, o istorie şi descriere a împĕrăţieĭ chinezescı în limba rusă, două volume de musică bisericéscă; *c)* maĭ multe documente şi autografe rusescĭ. Pentru tóte acestea d-l Jacimirski a exprimat dorinţa să i se dea din publicaţiunile Academieĭ acelea carĭ îĭ pot fi folositóre pentru studiile sale istorice şi filologice.
—Se decide a se da d-luĭ Alexandru Jacimirski publıcaţiunile Academieĭ pe carĭ d-sa le va arătă, împreună cu publicaţiunile istorice Hurmuzaki.

De la d-l D. Negrénu, membru corespondent, se primesce pentru publicare în *Anale* studiul sĕŭ: *Elementele magnetice terestre ale Românieĭ.*
—Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

Societatea română academică social-literară ‹Carmen Sylva› de la Graz cere pentru biblioteca sa publicaţiunile Academieĭ
—Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în viitórea sesiune generală.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce comunicarea sa despre *Mijlócele de apĕrare a organismuluĭ în contra unor infecţiunĭ.*

---

## ŞEDINŢA DIN 3 IULIE 1898

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la d-l Kr. Nyrop, profesor la Universitatea de Copenhaga, se primesce o broşură întitulată *Rumaenien* şi cuprinḑênd o scurtă istorie a literatureĭ românescĭ, scriere care a fost publicată într'o istorie generală a literaturilor apărută la Copenhaga.

---

ŞEDINŢA DIN 10 IULIE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Cercul publicaţiunilor militare se primesc în dar maĭ multe publicaţiunĭ.

De la d-l Al. Em. Lahovary, Ministru plenipotenţiar al ţĕriĭ la Roma, se primesc în dar, spre a fi publicate în colecţiunile Academieĭ, copiile a 202 documente istorice privitóre la Românĭ din aniĭ 1373—1717.

De la d-l D. C. Sturdza-Scheianu se primesce în dar 9 documente istorice din Moldova din primele douĕ deceniĭ ale secoluluĭ XIX.

De la d-l Ioan C. Luncan se primesce fascicula 1 din publicaţiunea sa ilustrată *Istoria Română pentru popor,* din care cere ca Academia să aboneze maĭ multe exemplare pentru încuragiare.

—Se decide a se comunicà cererea d-luĭ Ministru al Instrucţiuniĭ publice.

---

ŞEDINŢA DIN 28 AUGUST 1898

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

Prin Ministeriul Afacerilor străine se primesce publicaţiunea: *Ecole nationale des ponts et chaussées. — Collection de dessins distribués aux élèves, fasc. XXIX,* stampe şi text explicativ, Paris 1897.

De la Părintele Constantin Ştefan din Bacăŭ se primesce prin Ministeriul Afacerilor străine publicaţiunea: *The Hermes of Praxiteles,* Atena 1894.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce No. 11 din 1897 al revisteĭ rusescì *Ruskoje Bogatstvo* şi un extract în limba română a uneı schiţe de călĕtorie cuprinse în acea revistă şi întitulate «De-asupra lacululuì», în care literatul rus Vladimir Korolenko descrie moravurile Lipovenilor ruşĭ din Dobrogea.

—Se recomandă Secţiuniĭ literare.

Ministerıul Instrucţiuniĭ publice şi al Cultelor, rĕspunḑênd la intervenţiunea Academieĭ, arată că nu póte acordà suma necesară d-luĭ Gr. G. Tocilescu pentru a luà parte la Congresul de archeologie de la Bourges (Francia), neavênd fondurĭ disponibile.

D-l *I. M. Moldovanu* arată prin scrisóre că, potrivit însărcinării ce i s'a dat de Academie, a luat parte la serbarea jubilară de 400 anĭ de la nascerea reformatoruluĭ Honterus, ce s'a ţinut la Braşov de către Asociaţiunea pentru cunóscerea Ardéluluĭ la 10 (22) August a. c. şi la a 50-a adunare anuală a aceleĭ asociaţiunĭ.

Prin Ministeriul Afacerilor străine se primesce invitaţiunea ca Academia să participe la al XII-lea Congres internaţional orientalist, care se va ţiné la Roma în ḑilele de 2—12 Octobre 1899 st. n.

—Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în sesiunea generală viitóre.

Academia Imperială de sciinţe din Petersburg trimite condiţiunile pentru concursurile premiilor Michelson şi rógă să fie aduse la cunoscinţa publică.

—Se decide a se publicà în *Monitorul Oficial.*

D-l *V. A. Urechiă* arată Academieĭ că Delegaţiunea, după provocarea guvernuluĭ, a însărcinat pe Vice-Preşedinţiĭ sĕĭ să facă parte din comisiunile întocmite pentru pregătirea exposiţiuniĭ române la Paris de la finea secoluluĭ. D-l Urechiă, ca orĭ-care Român cu dragoste de ţéră, doresce deplin succes exposiţiuniĭ române şi, dacă erà chemat ca simplu cetăţén să lucreze în sînul comisiunilor, nu s'ar fi dat în lăturĭ, orĭ-care ar fi fost sfera de activitate ce i s'ar fi dat. Ca representant însă al Academieĭ Române, nu crede că puteà primì subalternisarea sa la un Preşedinte, care nu numaĭ nu este membru al Academieĭ, dar nicĭ măcar o autoritate, o specialitate. D-l Urechiă a vestit acéstă împrejurare d-luĭ Poni, Preşedintele Academieĭ şi conducătorul lucrărilor pentru exposiţiune, dar de la d-sa n'a aflat nicĭ un rĕspuns. D-l Urechiă comunică acéstă împrejurare Academieĭ şi se declară gata a primì în comisiunea ḑisă orĭ-ce situaţiune ca V. A. Urechiă, dar nu şi ca Vice-Preşedinte al Academieĭ, afară numaĭ dacă şi ea nu ar fi de părerea d-luĭ Poni, că representantul eĭ póte şi trebue să priméscă asemenea situaţiune subalternă.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că, de óre-ce nu Academia a delegat pe d-l Urechiă să facă parte din comisiunea exposiţiuniĭ, ci Regulamentul exposiţiuniĭ întocmit de guvern prevede că membriĭ Delegaţiuniĭ Academieĭ fac parte din Comisiunea centrală consulativă, Academia nu are decĭ nicĭ un motiv să se amestece în formarea biurourilor diferitelor sub-comisiunĭ alese şi constituite în sînul aceleĭ Comisiunĭ centrale consultative.

D-l *B. P. Hasdeŭ* se unesce cu părerea exprimată de d-l Aurelian, că Academia nu se póte amestecà în formarea biurourilor comisiunilor exposiţiuniĭ.

## ȘEDINȚA DIN 4 SEPTEMBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

Ministeriul Instrucţiuniĭ publice, rĕspundênd la intervenţiunea Academieĭ, însciinţéză că nu póte trimite nicĭ un delegat la Congresul de zoologie ce se va ţiné la Cambridge în luna August, din causa lipseĭ de fondurĭ.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce publicaţiunea: *Entwicklungsgeschichte der K. K. Staats-Gewerbeschule in Czernowitz, 1873—1898,* de Carl A. Romstorfer, Cernăuţĭ 1898.

De la Direcţiunea telegrafelor şi postelor se primesce în dar un album de cărţĭ postale ilustrate cu diferite vederĭ din ţéră.

De la d-l D. C. Sturdza-Scheianu se primesce în dar broşura: *Die grossen heldenmüthigen, erstaunlichen und unerhörten Thaten und Siege der Türken wieder die österreichischen und russischen Gauers in den Feldzügen 1788 und 1789,* Orșova (?) f. a. Acéstă donaţiune o face cu următórele condiţiunĭ: *a)* ca broşura să fie incorporată biblioteceĭ Sturdza-Scheianu; *b)* ca d-sa să se pótă folosi de ea orĭ-când prin împrumutare, fie în bibliotecă, fie la d-sa acasă.

— Se primesce în marginele fixate prin Regulamentul biblioteceĭ.

D-l *D. Sturdza* presintă maĭ multe volume și broșurĭ adunate din călĕtoria făcută în Rusia însoţind pe Maiestatea Sa Regele.

De la d-l M. Carniol fiul se primesc în dar douĕ medaliĭ, din carĭ una mare de argint fin, făcută de d-sa cu ocasiunea inaugurăriĭ palatuluĭ Universităţiĭ din Iașĭ, și a doua maĭ mică de bronz aurit, făcută cu ocasiunea însănătoșiriĭ Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Ferdinand.

---

## ȘEDINȚA DIN 11 SEPTEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce revista *Monatsblätter für deutsche Litteratur,* Lipsca, an. II, fasc. IX, cuprindênd un articol de Dr. W. Ruland despre *Carmen Sylva.*

De la d-l Mateiŭ Ivănceanu, institutor la Curtea-de-Argeș, se primesce în dar un volum manuscript (secolul XVIII), cuprindênd oraţiĭ de nuntă și un epistolar cu regulele epistolelor și multe exemple.

Se cetesce apelul primit de la Liga pentru propășirea Dobrogeĭ, înființată

în Tulcea, care cere pentru biblioteca sa *Analele* şi alte publicaţiunĭ ale Academieĭ.

— Se decide a se amânà decisiunea asupra acesteĭ cererĭ, până când Liga numită îşĭ va fi aşezat pe base statornice funcţionarea eĭ.

Dirigintele E. I. Tisescu de la şcóla rurală mixtă din cătunul Domniţa Maria (comuna Letea, judeţul Bacăŭ) arată că ortografia legiferată de Academia Română nu este aplicată de autoriĭ cărţilor didactice şi dînsul nu găsesce nicĭ o broşură după care să se orienteze în scrierea corectă; de aceea se rógă să i se trimită o broşură despre ortografia Academieĭ pentru archiva şcóleĭ.

— Se decide a se face o publicaţiune în broşurá cu expunerea ortografieĭ Academieĭ.

D-l *V. A. Urechiă* găsesce favorabilă acéstă ocasiune pentru a propune să se intervină la organele competente ale Statuluĭ, pentru ca să nu se maĭ întrebuinţeze numirile slavonescĭ *Gorj* (Gor-Jiu) şi *Dolj* (Dol-Jiu), ci cele românescĭ corespundĕtóre: *Jiul-de-Sus* şi *Jiul-de-Jos*, întocmaĭ precum capitala judeţuluĭ Némţu se numesce astădĭ *Pétra*, pe când în vechime se numea *Camena*.

---

## ŞEDINŢA DIN 18 SEPTEMBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l *T. Maiorescu* se primesce în dar pentru colecţiunile Academieĭ un chrisov scris slavonesce pe pergament de la Radul Voevod, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, din 1609 (7117) Ianuarie 24, Tîrgovişte; pecetea a fost atârnată, dar este perdută; actul este întărit prin subscrierea domnéscă.

De la d-l Victor Anastasiu, profesor la liceul Lazăr, se primesce scrierea sa: *Contribution à l'étude géologique de la Dobrogea (Roumanie) — Terrains secondaires*, Paris 1898, scriere care i-a servit ca tesă de doctorat în sciinţe la Facultatea din Paris. Scrierea este însoţită de treĭ micĭ articole tractând subiecte de geologie.

De la Societatea Regală de Sciinţe şi Litere de la Gothembourg se primesce tomul I din a patra serie a *Analelor* sale, propunĕnd schimbul publicaţiunilor.

— Se decide a se primì propunerea de schimb şi a se trimite *Analele.*

De la Reuniunea învĕţătorilor gr. cat. din despărţămîntul Mediaşuluĭ se primesce cererea de a i se da exemplare din publicaţiunile disponibile.

— Se decide a i se dărui *Analele* și alte publicațiuni din carĭ vor fi exemplare disponibile, afară de publicațiunile istorice Hurmuzaki.

D-l *A. Saligny* presintă procesul-verbal al comisiuniĭ instituite sub președința d-sale pentru acordarea uneĭ burse din fondul Adamachi unuĭ inginer eșit cu diplomă din Șcóla de podurĭ și șósele, spre a se specialisă în studiul aplicațiunilor electricitățiĭ. Comisiunea propune ca bursa să fie acordată d-luĭ inginer I. Stefănescu, care a absolvit în anul curent Șcóla de podurĭ și șosele, fiind clasificat întâiŭ, și care s'a presentat singur la concurs.
— Propunerea comisiuniĭ se aprobă.

D-l Președinte *P. Poni* arată ca la 1 Octobre viitor urméză a se ține la Iași concurs pentru acordarea a două burse de câte 100 leĭ pe luna la studențĭ aĭ Facultățiĭ de Sciințe și una la studențĭ aĭ Facultățiĭ de Medicină și că este trebuință a se întocmi spre acest scop o comisiune, compusă din doĭ profesorĭ universitarĭ de la Iașĭ, sub președința unuĭ membru al Academieĭ.
— Se decide ca comisiunea să fie compusă din d-niĭ decanĭ aĭ Facultăților de Sciințe și Medicină, sub președința d-luĭ General *St. Fălcoianu*.

---

## ȘEDINȚA DIN 25 SEPTEMBRE 1898.

Președința d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l *I. Kalinderu* dăruesce pentru Institutul Otteteleșanu un portret al M. S. Regeluĭ și unul al M. S. Regineĭ, ambele incadrate, pentru clasa V a aceleĭ șcóle, și alte două portrete maĭ marĭ, tot ale Suveranilor noștri, pentru aula noueĭ clădirĭ.

De la d-l Dr. D. Grecescu se primesce scrierea sa: *Conspectul floreĭ României*, Bucurescĭ 1898.

De la d-l *A. Saligny* se primesce raportul sĕŭ asupra concursuluĭ, care s'a făcut la Șcóla de podurĭ și șosele pentru acordarea uneĭ burse din fondul Adamachi unuĭ inginer eșit din acea șcólă, spre a se specialisă în ingineria aplicată la edilitatea publică. Comisiunea instituită de Academie sub președința d-luĭ A. Saligny pentru acest concurs propune ca bursa să se dea d-luĭ I. D. Popovicĭ.
— Propunerea comisiuniĭ se aprobă.

D-l General *St. Fălcoianu* ḑice că în ședința trecută, prin votul Academieĭ, d-sa a fost desemnat ca să presideze comisiunea formată la Iași pentru

acordarea burselor Adamachi disponibile pentru studenţiĭ de la Facultăţile de Sciinţe şi de Medicină de acolo; nu-ĭ este însă cu putinţă a primì acéstă însărcinare şi se rógă a fi înlocuit cu un alt membru.

— Se decide ca d-l *Dr. V. Babeş* să fie delegat în locul d-luì General St. Fălcoianu.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 2 OCTOBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

De la d-l D. Negrénu, membru corespondent, se primesce o comunicare despre *Dilataţiunea absolută a lichidelor mĕsurate cu balanţa luì Mohr modificată de Westphal şi Reimann.* Tot de-odată d-l D. Negrénu aduce la cunoscinţa Academieĭ că, după ce a presentat în Iunie trecut un memoriŭ relativ la *Elementele magnetice ale Românieĭ,* a publicat în cursul luniì următóre o traducere în franţuzesce a aceluiaşĭ memoriŭ, în urma unor cererĭ din străinătate relative la cercetărĭ de asemenea natură în România; alătură maĭ multe exemplare din publicaţiunea: *Eléments magnétiques en Roumanie au 1er Janvier 1895,* Bucurescĭ 1898.

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

De la d-l Dr. G. Weigand, membru corespondent, se primesc următórele publicaţiunĭ:

*a) Fünfter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache* (*Rumänisches Seminar) zu Leipzig,* Leipzig 1898;

*b) Samosch- und Theiss-Dialekte,* Leipzig 1898;

*c) Linguistischer Atlas des Dacorumänischen Sprachgebietes,* fasc. 1.

Atlasul se publică cu cheltuiala Academieĭ; fascicula presentată cuprinde opt charte, representând pronunţările deosebite ale maĭ multor sunete în regiunea cuprinsă între Tisa, Mureş, Alba-Iulia, Cluj, Baia-Mare.

De la d-l C. C. Minculescu, căruia i se dăduse în timp de doĭ anĭ o bursă Adamachi pentru studiul electricităţiĭ, se presintă un memoriŭ asupra *Aplicaţiunilor mecanice ale energieĭ electrice.*

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *V. A. Urechiă* dă cetire următórelor comunicărĭ istorice:

*a) Ósele luĭ Mateiŭ-Vodă rĕmase fără sepultură mult timp;*

*b) Iordache Golescu cerĕnd luĭ Kiseleff publicarea gramaticeĭ şi Dicţionaruluĭ limbiĭ române;*

*c) G. Lazăr rechemat la Bucurescĭ în 1822;*

*d) Edilitatea şi finanţele sub Caragea.*

## ŞEDINŢA DIN 9 OCTOBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l Toma Dragu, student, se primesce o colecţiune de descântece din Oltenia (Vîlcea), adunate de d-sa și de d-l D. Drăghicescu, cu rugare să fie publicate de Academie.

— Se recomandă spre studiare Secţiuniĭ literare.

De la d-l Ioan Bontilă, preot la Logojel în Banat, se primesce o critică asupra scrieriĭ luĭ Fay şi Laparente şi ale altora despre sfîrşitul lumiĭ.

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrărilor comisiuniĭ instituite la Iaşĭ pentru acordarea a treĭ burse Adamachi, două studenţilor de la Facultatea de Sciinţe şi una celor de la Medicină. Comisiunea propune a se acordà bursele pentru Facultatea de Sciinţe d-lor Haralambie Vasiliu şi Atanasie Ciocan, iar cea pentru Facultatea de Medicină d-reĭ Olimpia Ciudin, absolventă a anuluĭ I. Cu acéstă ocasiune d-l Dr. V. Babeş presintă observaţiunĭ asupra unor modificărĭ ce ar fi bine să se facă pentru viitor în modalitatea acordăriĭ burselor.

Se comunică reclamaţiunea d-reĭ Elena Ioanovicĭ, studentă la Facultatea de Sciinţe din Iaşĭ, care arată că n'a cunoscut ora concursuluì şi de aceea nu s'a putut presentà şi cere a se face un noŭ concurs.

— Propunerile comisiuniĭ se aprobă şi observaţiunile d-l Dr. V. Babeş se recomandă Comisiuniĭ fonduluĭ Adamachi; iar reclamaţiunea d-reĭ Elena Ioanovicĭ, nu se ieà în consideraţiune.

## ŞEDINŢA DIN 16 OCTOBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă ca dar din partea Maiestăţiĭ Sale Regineĭ următórele patru volume de scrierĭ ale Maiestăţiĭ Sale, în treĭ din carĭ se află portretul Augusteĭ Suverane cu subscrierea şi cu data: *Poesiĭ române, Cuvinte sufletescĭ, Poveştile Peleşuluĭ* şi *Domnul Pulcinel,* scriere ilustrată şi publicată în fac-simile de pe manuscriptul autograf al Maiestăţiĭ Sale Regineĭ şi tipărită în limbile germană, română, francesă şi englesă. Asemenea presintă în dar de la Maiestatea Sa Regele publicaţiunea: *Catálogo de la Real Biblioteca manuscritos. Crónicas generales de España descritas par Ramón Menéndez Pidal,* Madrid 1898.

ŞEDINŢA DIN 23 OCTOBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă în dar din partea Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ publicaţiunea: *Tableaux anciens de la Galérie Charles I-er Roi de Roumanie. Catalogue raisonné avec soixante-seize héliogravures de MM. Braun, Clément et C-ie* par L. Bachelin, Paris etc. 1898.

D-l Preşedinte, în numele Academieĭ, exprimă Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ cele maĭ respectuóse mulţumirĭ ale Academieĭ pentru acéstă nouă dovadă de Augusta Sa atenţiune.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe următórele documente istorice:

*a)* Rapórtele Consululuĭ general austriac din Moldova din 1819, 1820, 1821, 1822;

*b)* Rapórtele Consululuĭ general austriac din Bucurescĭ din 1820, 1821;

*c)* Rapórtele Ambasadoruluĭ Francieĭ la Viena de la 5 August 1688 — 24 Decembre 1698.

*d)* Rapórtele Ambasadoruluĭ Francieĭ la Varşovia de la 20 Novembre 1671 — 16 Septembre 1672.

De la d-l Baron A. d'Avril, membru onorar al Academieĭ, se primesce scrierea sa: *De l'arbitrage international,* Paris 1898.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ literare pentru şedinţa de la 16 Octobre, prin care se arată că Secţiunea a decis a însărcinà pe d-l Gr. G. Tocilescu să studieze colecţiunea de descântece din Oltenia presentata spre publicare de d-niĭ T. Dragu şi D. Drăghicescu.

— Se ieà spre cunoscinţa.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 9 Octobre, prin care se arată ca Secţiunea a decis:

*a)* a se publicà în *Anale* scrierile d-luĭ St. C. Hepites: *Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ.—I. Declinaţiunea magnetică la Bucurescĭ.—II. Inclinaţiunea magnetică la Bucurescĭ* şi *Din publicaţiunile Institutuluĭ meteorologic. Anale, tom. XII* (1);

*b)* a se publicà în *Anale* scrierea d-luĭ D. Negrénu: *Dilataţiunea absolută a lichidelor mĕsurată cu balanţa luĭ Mohr* (1);

*c)* a nu se publicà în *Anale* scrierea d-luĭ D. Negrénu: *Elemente magnetice terestre ale Românieĭ,* care a apărut în traducere francesă;

*d)* a se însărcinà d-l A. Saligny să examineze memoriul d-luĭ C. C. Minculescu asupra aplicaţiunilor mecanice ale energieĭ electrice şi d-l General St. Fălcoianu să studieze scrierea d-luĭ I. Bontilă despre sfîrşitul lumiĭ.

— Se ieà spre cunoscinţă şi se aprobă decisiunile şi propunerile Secţiuniĭ.

(1) Maĭ jos în *Anexe.*

## ŞEDINŢA DIN 30 OCTOBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la d-l *N. Teclu* se primesce scrierea sa : *Das Magnet-Radiometer,* Leipzig, 1898.

D-l *Dr. V. Babeş* presintă scrierea sa: *Untersuchungen über den Leprabacillus und über die Histologie der Lepra,* Berlin 1898, şi doresce a face asupra eĭ o comunicare în viitórea şedinţă publică.

Direcţiunea Şcóleĭ comerciale de gradul II din Galaţĭ cere publicaţiunile Academieí pentru biblioteca sa.

— Se decide a nu se satisface cererea, fiind-că publicaţiunile Academieĭ se găsesc în biblioteca «Urechiă» la Galaţĭ, unde pot fi consultate.

Se cetesce raportul d-luĭ A. Saligny, care înaintéză procesul-verbal al comisiuniĭ instituite la Şcóla de podurĭ şi şosele pentru acordarea uneĭ burse Adamachi de 100 leĭ pe lună unuĭ elev al aceleĭ şcóle. Comisiunea propune ca bursa să fie acordată elevuluĭ din anul preparator Vasile V. Camburénu.

— Propunerea comisiuniĭ se aprobă.

---

## ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 6 NOVEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la d-l I. Puşcariu, membru onorar al Academieĭ, se primesc exemplare din scrierea sa: *Negru-Vodă,* Sibiiŭ 1898, pentru a se presentà M. S. Regeluĭ, a se păstrà în biblioteca Academieĭ şi a se dăruì membrilor eĭ.

De la d-l C. Colescu-Vartic se primesce scrierea sa: *1848.—Zile revoluţionare,* Bucurescĭ 1898.

De la d-l D. Negrénu, membru corespodent, se primesce scrierea sa: *Lucrarĭ practice de gravitate, căldura şi electricitate,* Bucurescĭ 1898.

Tot de-odată d-l Negrénu presintă pentru publicare în *Anale* o notă despre: *O metoda nouă pentru determinarea căldurei specifice a lichidelor.*

—Comunicarea se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

Direcţiunea Institutuluĭ botanic din capitală cere publicaţiunile Academieĭ pentru biblioteca sa.

—Se decide a se dăruì tóte publicaţiunile din carĭ maĭ sunt exemplare disponibile, afară de publicaţiunile istorice Hurmuzaki.

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce următórea listă a publicaţiunilor presentate până la terminul regulamentar de 31 Octobre la concursul premiilor anuale Năsturel-Herĕscu, Eliade-Rădulescu şi Adamachi:

1. Pentru Premiul Năsturel Herĕscu.

*Argeşianu* (Dr. S.), Noţiunĭ de higienă şi medicină populară, Bucurescĭ 1898.
*Assan* (B. G.), Călătorie în regiunile polare nordice. Conferinţă. Bucurescĭ 1897.
*Borgovanu* (V. Gr.), Istoria pedagogieĭ, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Gârbea* (G. O.), Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice, Bucurescĭ 1898.
*Gheorghiu* (Xenophon C.), Incercărĭ critice de literatură franceză, Bucurescĭ 1898.
*Idieru* (N. E.), Istoria artelor-frumóse, Bucurescĭ 1898.
*Maior* (Dr. George), Manual de agricultură raţionată. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor, Bucurescı-Braşov 1898.
*Manoilescu* (C.), *Zaharia* (C.), *Munteanu* (Victor), Conducĕtorul în viéţa practică a absolventuluĭ şcóleĭ primare, Iaşĭ 1898.
*Moldovan* (Silvestru), Zarandul şi Munţiĭ-Apusenĭ aĭ Transilvanieĭ, Sibiiŭ 1898.
*Murnu* (George), Gîndurĭ şi vise, Iaşĭ 1898.
*Niculescu-Brăiliţénu* (S.), Fisica, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Mănăstirea Găvanul, etc., Ploescĭ 1898.
*Rosetti* (Dimitrie R.), Dicţionarul contimporanilor din România (1800—1898), Bucurescĭ 1898.
*Ţiţu* (Ioan), Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, distr. Botoşanĭ, Bucurescĭ 1897.

2. Pentru Premiul Eliade-Rădulescu.

*Conduratu* (Gr. C.), Incercărĭ istorice. Relaţiunile Ţĕriĭ-Românescĭ şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526, Bucurescĭ 1898.
*Cosmovicĭ* (Vasile), Domniţa Olena, tragedie, Bucurescĭ 1898.
*Cruceanu* (Stefan), Lacrime, Iaşĭ 1898.
*Dauş* (Ludovic), Spre moarte, Bucurescĭ 1897.
*Duţescu-Duţu* (T.), Crîng şi luncă, versurĭ, Bucurescĭ 1898.
» » Freamăt, versurĭ, Bucurescĭ 1898.
*Georgescu* (St.) (Sergent), Albaneziĭ, dramă, Bucurescĭ 1898.
*Lecca* (Haralamb G.), Casta-Diva. Tertia. Bucurescĭ 1899.
*Nelly* (Cocea Nicolae), Poet—Poetă, roman, Bucurescĭ 1898.
» » » Copil din florĭ, Bucurescĭ 1898.
*Papahagi* (P.), Din literatura populară aromână, Bucurescĭ 1898.

*Petraşcu* (N.), Scriitorĭ românĭ contimporanĭ, studiĭ critice, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Basme, snoave, ghicitorĭ, etc., Ploescĭ 1898.
*Rosetti* (Radu D.), O lecţie, dramă, Bucurescĭ 1899.
*Speranţia* (Th. D.), Anecdote afumate, Bucurescĭ 1898.
» » Icoane viĭ, Bucurescĭ f. a.

3. Pentru Premiul Adamachi.

*Assan* (B. G.), Du rôle de la Roumanie dans le mouvement commercial de l'Europe, etc., Bucurescĭ 1897.
*Grecescu* (Dr. D.), Conspectul floreĭ Românieĭ, Bucurescĭ 1898.
*Leonardescu* (Constantin), Principiĭ de filosofia literatureĭ şi a arteĭ. Incercare de estetică literară şi artistică, Iaşĭ 1898.
*Pacu* (Moise N.), Manual de morala evangelică, ed. II, Galaţĭ 1897.

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă apoĭ lista cărţilor didactice presentate la concursul premiuluĭ Asociaţiuniĭ Craiovene pentru înaintarea învĕţămîntuluĭ public. D-sa observă că în sesiunea generală trecută nu s'a ales comisiunea care să examineze aceste cărţĭ; de aceea propune ca să se alégă acum treĭ membri, carĭ să formeze provisoriŭ comisiunea, a căreĭ alegere să fie supusă la aprobarea Academieĭ în sesiunea generală. Cărţile presentate sunt următórele:

*Adamescu* (Gheorghe), Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1896.
» » Crestomatie pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1897.
*Borgovanu* (V. Gr.), Carte de cetire pentru cl. II primară urbană, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Calmuschi* (Const.), Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor vecine locuite de Românĭ, Ploescĭ 1898.
*Cosăcescu* (N.), Curs elementar de algebră, Bucurescĭ 1897
*Floru* (Ion S.), Istoria popoarelor vechĭ, Bucurescĭ 1898.
*Hodoş* (Enea), Manual de istoria literaturiĭ române, Caransebeş 1896.
*Idieru* (N. E.), Studiĭ de economie politică şi finanţe, 2 vol., Bucurescĭ 1895, 1897.
*Manliu* (I.), Carte de cetire pentru usul şcólelor secundare, 3 vol., Bucurescĭ 1897.
*Manoilescu* (C.), *Zaharia* (C.), *Munteanu* (Victor), Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă, Iaşĭ 1898.
*Niculescu-Brăiliţénu* (S.), Geologia pentru clasele secundare inferióre, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Text-Atlas. Geografia judeţuluĭ Constanţa, Ploescĭ 1897.
*Radu* (V. I.), Expunerea principiilor economieĭ politice, Iaşĭ 1899.

*Scraba* (G. D.), *Negulescu* (Şt.), *Teodossiu* (Grig.), Carte de citire pentru clasa IV primară urbană, ed. IV, Bucurescĭ 1898.

*Strajanu* (M.), Principie de estetică şi poetică, p. II, Poetica, Craiova 1896.

*Ţiţu* (Ioan), Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, distr. Botoşanĭ, Bucurescĭ 1897.

*Xenopol* (Lucreţia), Curs de geografie pentru usul claseĭ V secundare, p. I, Geografia matematică, Iaşĭ 1895.

—Se decide a se alege în şedinţa viitóre comisiunea pentru examinarea acestor cărţĭ, rĕmânênd a se supune alegerea eĭ aprobăriĭ Academieĭ în sesiunea generală viitóre.

D-l *B. P. Hasdeŭ* cetesce următórea declaraţiune: «Pentru a nu procedà prin surprindere, mĕ cred dator a prevenì că în şedinţa viitóre voiŭ arătà în ce mod Delegaţiunea academică a desfiinţat donaţiunea Iulia Hasdeŭ, ast-fel că voiŭ fi silit a intentà un proces Academieĭ, pentru a deschide ochiĭ donatorilor viitorĭ.»

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce *Dare de sémă asupra ultimeĭ sale publicaţiunĭ despre lepră.*

D-l N. Iorga cetesce comunicarea sa despre *Documente nouĕ, în mare parte românescì, relative la Petru Şchiopul şi Michaiŭ Vitézul.*

D-l *St. C. Hepites* cetesce o *Dare de sémă asupra Congresuluĭ internaţional de hidrologie şi climatologie ţinut în acest an la Liège* (1).

ŞEDINŢA DIN 13 NOVEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l Iosif Bălan, profesor la Caransebeş, se primesce pentru a se împărţì membrilor exemplare din scrierea sa: *Numirĭ de localităţĭ*, Caransebeş.

Se primesce publicaţiunea: *Anales del Museo Nacional de Montevideo, publicados bajo la dirección de J. Arechavaleta*, tom III, fasc. 8 şi 9, Montevideo 1898, cu propunerea de a i se trimite publicaţiunĭ în schimb.

— Se decide a se trimite *Analele.*

De la Societatea Imperială archeologică din Moscva se primesc publicaţiunile: Древности труды археографической коммиссіи, I, 1, 2, Moscva 1898, şi Древности труды славянской коммиссіи, II, Moscva 1898.

— Se decide a se trimite în schimb *Analele.*

(1) Maĭ jos în *Anexe.*

Se primesce din St. Louis de la Direcţiunea grădinii botanice a provinciei Missouri raportul anual pentru 1891, cerêndu-se în schimb publicaţiunile botanice ale Academiei.

— Se decide a se trimite publicaţiunile sciinţifice şi din *Anale: Desbaterile* şi *Memoriile Secţiunii Sciinţifice.*

D-l Preşedinte *P. Poni* conform decisiunii luate în şedinţa precedentă, propune a se procede la alegerea comisiunii de trei membri pentru examinarea cărţilor didactice presentate la concursul premiului Asociaţiunii Craiovene din 1899, sub reserva aprobării Academiei în viitórea sesiune generală.

— Sunt aleşi d-nii *V. Maniu, I. C. Negruzzi* şi *Gr. Stefănescu.*

D-l *B. P. Hasdeu* cetesce următórele:

«In şedinţa trecută, eŭ credusem corect de a vě preveni în public, că voiŭ, interpelà astădi Delegaţiunea academică. Mě aşteptam şi doriam să mě audă mai ales d-l Sturdza, care conduce Academia fără repaus de vre-o douědeci de ani.

«Voiŭ începe prin colegul nostru d-l Gr. Stefănescu. El nu s'a lăudat nici odată de a fi financiar. N'a patronat agiul, nu citéză pe Nebenius; şi totuşi, în cercularea sa universitară din Septembre, fostul rector al Universităţii din Bucuresci ne spune următórele: In ordinea financiară, *prin în-«grijirea la timp*, am sciut, cu ocasiunea conversiunii făcute de guvern «a datoriei în rentă, valóre în care erà pusă mai tótă averea Universităţii, «nu numai să nu se împuţineze venitul fondurilor nóstre, dar încă le-am «făcut să créscă. In adevěr, după calculele făcute, dacă s'ar fi lăsat ca «fondul de 283.000 lei, care da 5 %, şi prin urmare un venit de 14.150 lei, «să se convertéscă în titluri de rentă 4 %, cu tótă bonificarea emisiunii «de 93 %, venitul ar fi scădut la 12.172, prin urmare în minus cu 1.978 lei, «pe când, *prin operaţiunea financiară ce am făcut la timp*, acest venit a «crescut la 14.840 lei, prin urmare cu 700 lei mai mult de ce aveam înainte «şi cu 2.678 mai mult de ceea ce am fi avut, dacă se lăsà ca fondul nostru să se convertiséscă».

«Faţă cu strălucitul resultat, obţinut de colegul nostru d-l Stefănescu, este ciudat de a constată, într'o cestiune absolut analógă, poticnéla cea quasi-financiară a Delegaţiunii academice, care îmi trimite următórea adresă No. II 680, subscrisă de d-l Sturdza la 27 Octobre, fără să mi se fi făcut până atunci vre-o notificare saŭ declaraţiune:

*Domnule Coleg,*

«Fondul Iulia Hasdeŭ, în valóre nominală de lei 50.000, pe care l'aţi dă-«ruit Academiei prin actul de donaţiune de la 2 Martie 1896, a fost compus «în întregimea lui din obligaţiuni de stat 6 %, cari produceaŭ un venit «anual de lei 3.000. In urma conversiunii la care aŭ fost supuse prin lege

«obligaţiunile de stat 6 % în titlurĭ de 4 %, valórea nominală a acestuĭ «fond a crescut la suma de leĭ 54.100, plus o sumă în numerar de leĭ 24,70, «însă venitul anual a scădut la suma de leĭ 2.164. In tot timpul cât a durat «cuponul obligaţiunilor 6%, vi s'a servit de cassieria Academieĭ, regulat şi «integral, suma representată prin acest cupon, şi de la începutul anuluĭ «budgetar curent al Academieĭ, adecă de la 1 Iunie şi până la 31 Octobre «1898, vi s'a plătit suma corespundĕtóre de leĭ 1.250. De la 1 Novembre 1898, «începênd noul cupon de rentă 4 %, în suma anuală de leĭ 2.164, avem onóre «a vĕ încunosciinţă că, de la acéstă dată înainte, vi se va servì noul venit «al fonduluĭ, ceea ce revine câte 180,33 leĭ pe lună.

«Primiţĭ etc. Preşedintele etc. Secretarul general, D. Sturdza.»

«Aşà dar eŭ dăruisem Academieĭ un venit anual de 3.000 leĭ, iar Academia îl scade acuma la vre-o 2.000, măcar că aceeaşĭ Academie, sub aprobarea M. S. Regeluĭ, acceptase fără nicĭ o reservă venitul de 3.000 leĭ; şi dacă un alt guvern va maĭ scădé bonurile din 4 % la 2 %, aceeaşĭ Academie, nesciutóre de «operaţiunea financiară la timp» (după expresiunea d-luĭ Stefănescu), va maĭ reduce din noŭ cu vre-o 1.000 de leĭ acelaşĭ venit de 3.000, venit anual acceptat fără nicĭ o reservă sub aprobarea M. S. Regeluĭ. Dar ce se face óre cu prescripţiunile cele fórte lămurite ale donaţiuniĭ? Ce se face cu sumele cele bine precisate pentru premiĭ? pentru misiunĭ? pentru întreţinerea cripteĭ fiiceĭ mele? Delegaţiunea nu calcă, ci sfâşie, desfiinţéză cu desăvîrşire întréga donaţiune. V'aţĭ atins până şi de morminte! Dacă n'o făceaţĭ astădĭ, când maĭ am puterea eŭ de a ţipà, aţĭ face-o mâne, după mórtea mea şi a soţieĭ mele.

«Academia mĕ consoléză cu crescerea valoriĭ nominale din 50.000 la 54.000. O consolaţiune naivă. Aprópe tot 54.000 plătisem eŭ la 1896 bonurile cele donate, căcĭ eraŭ efectele publice cele maĭ căutate. Despre posibilitatea viitóre a conversiuniĭ din 6 % în 4 % se sciă bine de pe atuncĭ, de vreme ce o propusese dejà maĭ dinainte d-l Carp; dar se sciă tot odată fórte bine că posesoriĭ saŭ detentoriĭ de bonurĭ se vor pricepe «a operà la timp», după cum a făcut-o d-l Stefănescu. Donând Academieĭ nisce bonurĭ excelente, eŭ o lăsam liberă să opereze în orĭ-ce mod o va crede ea însăşĭ de cuviinţă, fiind un institut bănos, adecă dator de a învĕţà procedeurile financiare, dator a se gândì la ele, maĭ potrivit decât la crescerea menagerelor de la Măgurele. Pe mine, în donaţiunea mea, mĕ preocupà şi mĕ preocupă exclusiv suma venituluĭ anual, garantată pentru eternitate prin acceptaţiunea Academieĭ, nu pentru durata unuĭ cupon. Negreşit, guvernantele de la Măgurele aduc un venit maĭ ponderos; fie însă orĭ-cât de colosal, fie mult, fie puţin, fie chiar o pagubă din împrejurărĭ saŭ nepricepere, o acceptaţiune este o acceptaţiune.

«Personal, eŭ sunt unul din academicianiĭ actualĭ ceĭ maĭ săracĭ şi, cu tótă sărăcia mea, sunt singurul care am adus Academieĭ un fond însemnat cu un scop adevĕrat academic: cevà propriŭ al meŭ, nu nisce simple colecţi-

unĭ, şi nu avutul altuia, nu pentru onorurĭ şi nu pentru a mĕ impune, nu pentru a mĕ perpetuà eŭ, ci numaĭ pentru a perpetuà o idee. Actul meŭ de donaţiune erà chibzuit a fi prima normă pentru donaţiunĭ academice ulterióre: premiĭ divisibile şi misiunĭ secţionale, o programă întrégă de cercetărĭ, utilisarea sumelor celor neîntrebuinţate, etc. Acest act, aprobat de Academie şi de M. S. Regele, a fost urmat apoĭ de un mic comentariŭ, pe care l'am publicat deosebit. Vĕ voiŭ cetì acì întrégă pagina cea finală:

«Se va scandalisà vre-un Tartuf din aşà ḑisul Sfînt Sinod de a vedé în «donaţiunea mea lista cea scurtă de ceĭ maĭ marĭ «representanţĭ aĭ creşti-«nismuluĭ». Printre aceştĭ stâlpĭ aĭ bisericiĭ figuréză Augustin, pe care ca-«lendarele la noĭ nu catadicsesc a-l numi «sfînt», ci abià-abià «fericit», apoĭ «cavalerescul Synesius, cel vlădică cu nevastă, maĭ cu deosebire ereticul «Origen, după mine cea maĭ sublimă inteligenţă curat creştină.

«Ce să fac! Eŭ nu sciŭ dacă pseudo-sfinţiĭ se scandaliséză în adevĕr, saŭ «numaĭ după obiceiŭ, «ἡ ψευδομάρτυρ τιμή», fie orĭ-cum o fi; dar sciŭ că pe «mine unul cu tot dinadinsul mĕ scandaliséză ciocliĭ religiuniĭ şi aĭ cre-«ştinismuluĭ. De o mie cincĭ sute de anĭ şi maĭ bine, călugăriĭ sunt aceia «carĭ aŭ suspendat pe Crist şi i-aŭ substituit o minciunósă locotenenţă, aŭ «caterisit pe Sântul Spirit şi aŭ pus pe Dumneḑeŭ sub o aspră priveghere «poliţienéscă. Catolicismul peste tot, iar în ortodoxie supremaţia cea călu-«găréscă, adecă cea maĭ murdară ipocrisie sub o manta de sfinţenie, este «scandalul civilisaţiuniĭ moderne şi trebue să se isprăvéscă odată pentru «tot-deauna.

«Religios la culme, creştin până în măduva creeruluĭ, religios şi creştin «prin credinţă şi prin sciinţă tot odată, eŭ nu recunosc decât Evangeliul, «numaĭ Evangeliul, numaĭ Isus cu Pavel, numaĭ biserica cea adevĕrat apos-«tolică. Tot ce nu e Evangeliŭ este fórte creştinesce discutabil, şi nimic «prin urmare nu m'ar împedecà de a numì calâĭ pe al-de Ciril de Alexan-«dria şi archi-imbecilĭ pe ceĭ 318 de la Nicea.

«Arunce dar pe mine o canonică anatemă ceĭ din al nostru Sfînt Sinod, «carĭ se numĕră abià un-spre-ḑece şi jumătate, preţuesc însă cât 318. Vor-«besc anume despre ceĭ «un-spre-ḑece şi jumătate», carĭ judecară başibu-«zucesce şi des-judecară evreesce pe Mitropolitul Ghenadie, fiind-că dînsul «singur este creştin dintre eĭ toţĭ legaţĭ fedeleş la olaltă.

«Aşà cred, aşà am creḑut şi aşà voiŭ crede eŭ tot-deauna.

«Acesta este sensul următoruluĭ pasagiŭ din «Fondul Iulia Hasdeŭ»:

«Orĭ-ce lucrare în direcţiune pesimistă saŭ cu o tendinţă ireligiósă, «adecă ateistă saŭ contra luĭ Crist, va fi respinsă; prin ireligiositate însă «nu se înţelege de loc combaterea cleruluĭ şi a decisiunilor saŭ instituţiu-«nilor bisericescĭ post-pauliane».

«Sper că mila luĭ Dumneḑeŭ mĕ va învrednicì a maĭ face Academieĭ Ro-«mâne o altă donaţiune, anume pentru artele plastice: pictura, sculptura şi «architectura, tóte într'o aspiraţiune religiósă în genere şi creştină în spe-

«cie, purtând numele ‹Fondul Nicolae Hasdeŭ›, în memoria fratelui meŭ «pictor. Sus credinţa! jos călugăriĭ! Ortodoxia cea românéscă nu trebue să «fie nicĭ grecéscă, nicĭ muscăléscă. Până la anul 1360 Româniĭ n'aŭ avut «nicĭ o mănăstire, nicĭ un vlădică, numaĭ popĭ şi protopopĭ.....»

«Comentariul meŭ la «Fondul Iulia Hasdeŭ» trebuià firesce să fi supěrat nu puţin pe ceĭ împricinaţĭ, gata a mě caterisì şi pe mine în tóte chipurile, după ce înlocuiseră dejà pe *Hasdeŭ* prin *Philippide.* Lor le ar plăcé revocarea donaţiuniĭ mele. Actul meŭ însă, cu anexa sa şi cu actul de acceptaţiune, în care Academia textual: «se obligă a se conformà *întru tóte dispo-«siţiunilor* cuprinse în actul de donaţiune», sunt publicate în *Monitorul Oficial* No. 18 din 20 Aprilie 1896, iar în *Monitorul Oficial* No. 4 din 5 Aprilie 1896 Inaltul Decret Regal cu No. 1.607 din 18 Martie. Rog dar pe Academie de a nu permite desfiinţarea, desfiinţarea cea completă, nu alt cevà decât o desfiinţare radicală a donaţiuniĭ mele, pentru a nu fi silit eŭ de a recurge la un proces, un proces pentru care nu am nevoe de autorisaţiunea Parlamentuluĭ, deşì nu e tocmaĭ academic: *Academiam, non Academiae.*»

D-l Preşedinte *P. Poni* dice că, pentru a se cunósce în adevěrata eĭ stare cestiunea ridicată de d-l Hasdeŭ, crede necesar a cetì actele fundaţiuniĭ şi a reamintì ast-fel condiţiunile în carĭ acéstă fundaţiune a fost întemeiată de d-l Hasdeŭ şi primită de Academie. Cetesce actul de donaţiune al d-luĭ Hasdeŭ de la 2 Martie 1896 şi observă, că din textul luĭ resultă că d-l Hasdeŭ a dăruit Academieĭ *un capital* de 50.000 leĭ în obligaţiunĭ de stat, iar nu *un venit,* cum d-sa susţine astădĭ. După ce acest act a fost aprobat de Academie — continuă d-l Poni — s'a trimis Ministeriuluĭ Instrucţiuniĭ publice, cerêndu-se autorisarea legală de acceptare. Asupra cereriĭ Academieĭ s'a făcut un jurnal al Consiliuluĭ de Miniştri şi un Decret Regal, prin care Academia erà autorisată, conform legiĭ, să priméscă fundaţiunea d-luĭ Hasdeŭ In urma acestora, Delegaţiunea Academieĭ de atuncĭ a dat actul de acceptare. D-sa cetesce textul acestuĭ act, din care se vede că Academia nu a acceptat un venit anual hotărît, ci un capital. Prin lege făcută ulterior, statul a retras din circulaţiune obligaţiunile 6% din carĭ erà format întreg fondul Iulia Hasdeŭ şi le-a supus la conversiune în rentă de 4%. Pe temeiul acesteĭ legĭ, deţinětoriĭ obligaţiunilor 6% eraŭ obligaţĭ să le convertéscă, orĭ-cine ar fi fost. Academia nu se puteà deci sustrage de la acéstă îndatorire. Dacă obligaţiunile de 6% ar fi fost la donator, ar fi fost dînsul silit să le convertéscă. In acéstă situaţiune nu a fost la Academie numaĭ fondul Iulia Hasdeŭ, ci şi fondul Obedenaru, care aveà între efectele sale obligaţiunĭ 6% în valóre nominală de 49.900 leĭ, al căror venit erà reservat, prin testament, pentru věduva sa, cât va trăì. Când a sosit terminul impus de lege, tóte aceste titlurĭ aŭ fost presentate la conversiune. Din conversiune a resultat o crescere de capital, pentru că aceste obligaţiunĭ aŭ fost primite cu valóre de 101 pentru 100, iar renta în care aŭ fost convertite s'a emis pe 93%. In acelaşĭ timp însă venitul a scădut. Operaţiunea

acésta s'a făcut din causa uneĭ obligaţiunĭ impuse de lege; ea nu a fost o operaţiune făcută de Delegaţiune de bună voe. Acésta aŭ înţeles-o toţĭ deţinĕtoriĭ obligaţiunilor convertite. D-neĭ Obedenaru i s'a făcut o comunicare identică cu aceea cetită aicĭ de d-l Hasdeŭ; d-sa a acceptat faptul, fiind o necesitate impusă de lege. Dobânda de 6% încetă cu luna Octobre şi aceea a renteĭ convertite de 4% începeà cu luna Novembre. Asupra acesteĭ schimbărĭ, Cassierul-comptabil al Academieĭ şi-a făcut la timp arătarea sa către Delegaţiune, şi în luna Octobre erà natural să se aducă la cunoscinţa celor interesaţĭ resultatul operaţiuniĭ obligate de lege. Delegaţiunea nu puteà continuà cu plata renteĭ usufructuarilor ca înainte de conversiune, căcĭ ea nu aveà la disposiţiune în budget nicĭ o sumă spre a plătì d-neĭ Obedenaru şi d-luĭ Hasdeŭ diferinţa de venit resultată din conversiune. Nu se puteà luà din veniturile altor fondurĭ pentru a se da la acestea, ale căror veniturĭ scădluse. D-l Hasdeŭ, în cuvîntarea cetită de d-sa, a dis că a dat Academieĭ un venit determinat. Acésta este greşala: d-sa a dat, nu un venit, ci un fond determinat. Nicĭ un ban nu s'a înstrăinat din fond, dar prin împrejurărĭ de forţă majoră a scădut venitul fonduluĭ, şi d-l Hasdeŭ nu are drept a cere în perpetuŭ venitul pe care fundaţiunea l'a avut la întemeiarea eĭ. Academia nu póte primì asemenea donaţiunĭ, căcĭ ele, în loc de a-ĭ fi folositóre, ar puté devenì oneróse, ceea ce nu este admisibil. Dacă s'ar face cum pretinde d-l Hasdeŭ, ar urmà ca în fie-care an să se dea d-sale, pe lângă venitul fonduluĭ donat, şi o altă sumă din averea Academieĭ. Acésta nu este cu putinţă, pentru că, şi cele-lalte fondurĭ avêndu-şĭ destinaţiunĭ speciale, veniturile lor nu pot fi întrebuinţate în altă parte. Academia ar fi dar silită să plătéscă diferinţa de venit reclamată de d-l Hasdeŭ, care în anul acesta este de 836 leĭ, din capitalul fonduluĭ. Prin acésta capitalul şi veniturile sale ar scădé pe fie-care an, ast-fel că în 30 de anĭ întreg capitalul ar fi întrebuinţat în plata anuităţilor cerute de d-l Hasdeŭ, iar Academia ar rĕmâné obligată pentru eternitate să plătéscă din propria sa avere 3.000 leĭ pe an pentru îndeplinirea disposiţiunilor din actul de donaţiune. Acest fapt a scăpat de sigur din vederea d-luĭ Hasdeŭ, căcĭ nu este cu putinţă ca d-sa să fi voit a impune Academieĭ o obligaţiune atât de onerósă şi nedréptă. Pe de altă parte, d-l Poni nu crede că este un singur membru al acestuĭ corp, care, votând acceptarea fundaţiuniĭ Iulia Hasdeŭ, s'a gândit că ea ar puté avé asemenea consecinţe. Resumând cele dise, d-l Poni conchide că Delegaţiunea nu puteà face alt-fel decât să dea d-luĭ Hasdeŭ renta pe care o produce capitalul dăruit de d-sa în starea luĭ actuală. De alt-fel, decisiunea asupra cererilor d-luĭ Hasdeŭ nu este de competinţa şedinţelor ordinare, ci numaĭ de competinţa plenuluĭ Academieĭ în sesiune generală. Propune dar să se amâne până la sesiunea generală discuţiunea asupra cestiuniĭ ridicate de d-l Hasdeŭ.

D-l *D. Sturdza* crede că, aicĭ, unde staŭ întrunițĭ bărbaţĭ culţĭ, ca să discute în mod liniştit cestiunĭ sciinţifice şi interesele generale ale Acade-

mieĭ, este cu totul nepotrivit ceea ce a făcut d-l Hasdeŭ prin cuvîntarea cetită, în care într'o cestiune cu totul personală amestecă alte afacerĭ străine de Academie. D-l Hasdeŭ se pune pe un teren greşit. Statul este în drept să facă conversiunea titlurilor sale de împrumut; acest drept este atât de necontestabil, în cât în contractele carĭ se fac pentru emisiunĭ de nouĕ împrumuturĭ câte-odată se stipuléză că într'un timp de maĭ mulţĭ anĭ statul nu va usà de acest drept. D-l Hasdeŭ acusă Delegaţiunea că nu a făcut operaţiunea financiară, pe care ḑice că a făcut-o d-l Stefănescu ca rector al Universităţiĭ, vînḑênd titlurile de 6% şi înlocuindu-le cu alte titlurĭ carĭ să aducă acelaşĭ venit, şi să fi înlăturat ast-fel o scădere de venit. Delegaţiunea nu puteà procedà ast-fel, pentru că Academia este un Institut de stat; statul o subvenţionéză cu ajutóre anuale însemnate şi i-a făcut donaţiunĭ marĭ, dintre carĭ numaĭ localul în care ne aflăm şi terenul luĭ aŭ costat peste un milion. Când statul este ast-fel un donator mare al Academieĭ şi Academia un Institut de cultură al statuluĭ, ar fi fost un act neauḑit ca acéstă Instituţiune să facă o operaţiune contra intereselor statuluĭ şi a prescripţiunilor legiĭ. Dacă d-l Hasdeŭ ar fi dăruit o moşie şi venitul i-ar fi scăḑut, nu i s'ar fi putut da ca rentă viageră decât venitul real al moşieĭ, nu acela pe care l'a avut în timpul când s'a făcut donaţiunea. De alt-fel, şi d-sa crede a fi evident că cestiunea ridicată de d-l Hasdeŭ se póte discutà şi resolvì numaĭ în viitórea sesiune generală.

D-l *I. Kalinderu* crede că nu este bine a se discutà tóte cestiunile atinse de d-l Hasdeŭ. Când d-l Hasdeŭ a făcut donaţiunea sa, a dat 50.000 leĭ în obligaţiunĭ 6%, iar nu o rentă de 3.000 leĭ, cum susţine. Dacă acele titlurĭ, carĭ aŭ fost individualisate prin actul de donaţiune, aŭ fost în urmă prin legile ţĕriĭ preschimbate în altele carĭ produc un venit maĭ mic decât cele donate la începutul fundaţiuniĭ, cum s'ar puté creà o sarcină Academieĭ, spre a plătì d-luĭ Hasdeŭ diferinţa? Pentru ce a făcut d-l Hasdeŭ Academieĭ donaţiunea sa? Pentru că Academia este fiinţă fără de mórte, care maĭ bine şi maĭ sigur decât orĭ-care persónă póte executà voinţa donatoruluĭ. De bună credinţă a primit Academia donaţiunea d-luĭ Hasdeŭ şi este deţinĕtórea saŭ depositara fonduluĭ. In acéstă calitate a executat strict obligaţiunile sale de până acum. Dar acum venitul fundaţiuniĭ a scăḑut din cause independente şi maĭ pre sus de voinţa Academieĭ. Cum póte venì d-l Hasdeŭ să céră să i se completeze renta sa viageră din averea Academieĭ, printr'un adaos peste venitul produs de fundaţiunea sa? Academia nu puteà să schimbe efectele carĭ formaŭ capitalul fundaţiuniĭ, pentru că asemenea operaţiunĭ de bursă nicĭ nu este în drept a le face, nicĭ nu sunt potrivite cu demnitatea eĭ; aceste efecte aŭ fost însă schimbate prin lege. Rĕŭ face d-l Hasdeŭ că vorbesce cu dispreţ de fundaţiunea Otteteleşanu, pe care d-l Kalinderu din dragoste pentru Academie a dăruit-o acesteĭ Instituţiunĭ. Scopul fundaţiuniĭ Otteteleşanu nu este aşà de depărtat de scopurile Academieĭ, cum este spre ex. întreţinerea mormîntuluĭ fiiceĭ d-luĭ Hasdeŭ,

obligaţiune înscrisă în actul d-sale de donaţiune. Să nu se pérdă din vedere că fundaţiunea Otteteleşanu aduce Academiei anual un venit de 13—18.000 leĭ, de carĭ dispune în deplină libertate, pe când fundaţiunea Hasdeŭ este o sarcină pentru Academie. D-sa va propune Academieĭ să restitue d-luĭ Hasdeŭ fondul donaţiuniĭ sale. Póte să se găséscă alt cine-va, care să propună — spre a se evità procesul cu care ameninţă d-l Hasdeŭ — să i se dea pe viéţă venitul de 6%, cum a fost până la conversiune, rĕmânênd ca, după încetarea sa din viéţă şi a soţieĭ d-sale, să se întrebuinţeze pentru scopurile donaţiuniĭ venitul real al fonduluĭ. Aceste cestiunĭ însă, precum bine aŭ spus d-niĭ Preşedinte şi Secretar general, se pot discutà şi resolvì numaĭ în viitórea sesiune generală.

D-l *D. Sturdza* observă asemenea că orĭ-ce propunere s'ar face acum póte fi discutată numaĭ în sesiunea generală de plenul Academieĭ.

D-l *Vinc. Babeş* ḑice că cestiunea în sine nu este dubiă, ea se deslégă prin stabilirea adevĕrateĭ situaţiunĭ fórte simplu. D-l Hasdeŭ greşesce când susţine că a dat Academieĭ o rentă perpetuă de 6%; adevĕrul e, după însuşĭ actul d-sale, că a dat *un capital* de 50.000 leĭ în obligaţiunĭ de stat 6%, *reservându-şĭ sie şi soţieĭ sale renta şi dispunênd de ea pentru vecie!* Academia a primit *capitalul* şi, fiind acesta în efecte de valóre fluctuantă, n'a primit rĕspunderea nicĭ pentru acéstă fluctuaţiune, cu atât maĭ puţin pentru renta, ce de loc nu erà dată disposiţiuniĭ Academieĭ şi—după experienţa de tóte ḑilele—mereŭ este expusă scăderiĭ prin conversiunĭ şi desvalorărĭ. Exemplul de la Universitate, invocat de d-l Hasdeŭ, póte dovedì numaĭ atâta că Delegaţiuniĭ îĭ erà prin putinţă de a operà la Bursă saŭ Bancă cu cevà câştig pentru fond, dar de loc n'a dovedit şi nu póte dovedì că Delegaţiunea ar fi fost obligată a face în acest cas pe samsarul saŭ speculantul fonduluĭ sĕŭ. Delegaţiunea decĭ, îngrijindu-se de a păstrà întreg fondul sĕŭ, de *integritatea renteĭ sale* aveà a se îngrijì însuşĭ d-l Hasdeŭ. De altmintrelea, d-l Babeş susţine şi dînsul că deslegarea cestiuniĭ controversate cade în competinţa sesiuniĭ generale a Academieĭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* constată o declaraţiune făcută de d-l Sturdza, că Academia nu a putut face operaţiunea financiară executată la Universitate de d-l Gr. Stefănescu, pentru că este o Instituţiune de stat; dar Universitatea este maĭ mult a statuluĭ decât Academia.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că este forte regretabil ca asemenea lucrurĭ să se presinte în Academie şi în forma în care le-a presentat d-l Hasdeŭ. Crede că este necesar pentru demnitatea Academieĭ ca întrégă acéstă discuţiune să nu se trécă în procesul-verbal şi să nu se publice. Tot ce póte face Academia este să restitue d-luĭ Hasdeŭ donaţiunea.

D-l *I. Kalinderu* propune asemenea ca discuţiunea acesteĭ cestiunĭ să nu se publice în *Anale.*

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că ceea ce a spus d-sa trebue să se trécă în pro-

cesul-verbal al ședinței, să se publice în *Anale*. Acest drept îl are ca membru al Academiei și nimenĭ nu i-l póte contestă.

D-l Președinte *P. Poni* ḍice că, după Statutele Academiei, cererea d-luĭ Hasdeŭ nu se póte resolvì în ședințele ordinare de peste an. Dacă d-l Hasdeŭ stărue să se publice cele cetite de d-sa, urméză inevitabil că să se publice întrégă discuțiunea urmată.

---

ȘEDINȚA DIN 20 NOVEMBRE 1893.

Președința d-luĭ *P. Poni*.

D-l Președinte al Adunăriĭ Deputaților trimite 26 exemplare din *Analele parlamentare ale Româniel*, tom. IX, partea II, pentru membri și bibliotecă.

De la comitetul Societățiĭ pentru cunóscerea Transilvanieĭ se primesce adresa de mulțumire pentru participarea Academieĭ la serbarea adunăriĭ sale generale a 50-a.

D-l St. C. Hepites, membru corespondent, presintă pentru publicare în *Anale* lucrarea sa: *Contribuțiunĭ la fisica globuluĭ. III. Intensitatea magnetică la Bucuresci.*

— Se recomandă Secțiuniĭ sciințifice.

De la d-l inginer I. Sclia, bursier al fundațiuniĭ Adamachi pentru studiul hidrologieĭ și hidrografieĭ în Italia, se primesce memoriul *Insănătoșirea agruluĭ roman. — Regiunea Ostia.*

— Se recomandă spre examinare Secțiuniĭ sciințifice.

Se cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ literare pentru ședința de la 15 Novembre, prin care se arată că Secțiunea, aprobând raportul d-luĭ Gr. G. Tocilescu, a decis ca colecțiunea de descântece adunate din Oltenia de d-niĭ T. Dragu și D. Drăghicescu și presentată Academieĭ spre publicare să fie trimisă Direcțiuniĭ Museuluĭ, ca să o publice în volumul materialurilor folkloristice ce întreprinde după inițiativa și cu mijlócele Ministeriuluĭ Instrucțiuniĭ publice.

— Propunerea Secțiuniĭ se aprobă.

---

ŞEDINŢA DIN 27 NOVEMBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce în dar scrierea: *Koning Carol van Roemenie door Chr. Nuijs*, Haarlem 1898.

D-l *I. Kalinderu*, ca administrator al Domeniuluĭ Coróneĭ, mulţumesce prin scrisóre pentru publicaţiunile carĭ s'aŭ dăruit din depositul Academieĭ pentru bibliotecele şcolare şi pentru societăţile de cultură înfiinţate în comunele de pe moşiile carĭ forméză Domeniul Coróneĭ.

D-l *I. Kalinderu* dăruesce pentru Institutul Otteteleşanu: *a)* charta mare murală a Europeĭ de G. Buzoianu, ca să fie aşezată în aula Institutuluĭ: *b)* cincĭ seriĭ de maxime luate din Sfînta Scriptură, seriĭ de câte 22 foĭ cartonate, pentru a fi atârnate pe păreţiĭ celor cincĭ clase; *c)* 38 exemplare din cărticica *Economia vitelor* (partea II) de V. S. Brezeanu, spre a fi date elevelor din clasele IV şi V şi personaluluĭ didactic, iar un exemplar să fie reservat pentru biblioteca Institutuluĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* ḑice că a vĕḑut o parte din sentinţele dăruite de d-l Kalinderu şi crede că este bine ca întréga colecţiune să fie revĕḑută înainte de a se trimete la Institut, spre a nu se strecurà unele maxime nepotrivite saŭ unele carĭ ar fi eresiĭ pentru timpul nostru. Să se pună pe păreţiĭ şcóleĭ numaĭ acelea carĭ nu aŭ nicĭ un echivoc în înţelesul lor.

D-l *V. Maniu* ḑice că sentinţele sunt alese din Sfînta Scriptură, pe care crede că nu avem nicĭ puterea, nicĭ competinţa de a o censurà.

D-l *Gr. Stefănescu* ḑice că chiar şi din Sfînta Scriptură trebue alese numaĭ acele sentinţe, carĭ pot fi înţelese de copiĭ şi le pot fi folositóre pentru desvoltarea lor morală.

D-l *B. P. Hasdeŭ* observă că, în aşà numita Sfînta Scriptură, sunt două părţi deosebite: Vechiul Testament şi Noul Testament. Vechiul Testament este al Jidanilor şi numaĭ Testamentul cel noŭ este al Creştinilor. Tóte maximele trebuesc decĭ extrase numaĭ din Noul Testament.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că aprópe tóte maximele sunt extrase din Noul Testament. Tot ce dăruesce d-sa pentru Institutul Otteteleşanu, dăruesce cu inimă curată. Academia póte primì saŭ respinge donaţiunile d-sale; în casul de faţă, natural că se pot alege maximele cele bune şi înlăturà acele carĭ s'ar crede nefolositóre.

D-l *V. A. Urechiă* amintesce că există o comisiune specială pentru Institutul Otteteleşanu. Eĭ se cuvine să i se trimită darul d-luĭ Kalinderu, ca să-l examineze.

— Se decide a se exprimà mulţumirĭ d-luĭ Kalinderu pentru donaţiunea facută şi a se recomandà Comisiuniĭ Institutuluĭ Otteteleşanu să examineze colecţiunea de maxime şi sentinţe.

## ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 4 DECEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce următórea adresă din 3 Decembre:

«*Domnule Preşedinte,*

«D-l Ministru Plenipotenţiar al Românieĭ din Constantinopole reuşind a obţiné autorisaţiunea guvernuluĭ otoman de a face să se copieze firmanele, scrisorile viziriale, precum şi alte documente oficiale relative la Principatele Românescĭ de la 1710 până la 1866, am onóre a vě înaintà pentru archivele Academieĭ Române următórele documente în copie şi traducere francesă:

«*1)* Un firman împěrătesc adresat Domnuluĭ Grigorie al Moldoveĭ din 1774;

«*2)* Senedul Mareluĭ Vizir Halil Hamid Paşa către Ambasadorul Rusieĭ, anul 1783;

«*3)* Firmanul de investitură al Domnuluĭ Alexandru al Moldoveĭ, anul 1786.

«Voiŭ continuà şi pe viitor a vě înaintà, în acelaşĭ mod, documentele ce-mĭ vor fi comunicate de Legaţiune, căreia am cerut să caute a-şĭ procurà, de e cu putinţă, actele cele maĭ vechĭ, acelea fiind maĭ interesante din punctul de vedere istoric, de óre-ce sunt necunoscute.

«Cu acéstă ocasiune am onórea a vě maĭ transmite următórele acte:

«*a)* Copie de pe nota Legaţiuniĭ nóstre din Constantinopole cu No. 1.182, din 31 Octobre 1898, prin care îmĭ face cunoscut decisiunea luată de guvernul imperial de a ne permite copiarea documentelor de la 1710—1866;

«*b)* Copia şi traducerea francesă a scrisoriĭ Mareluĭ Vizir Halil Rifaat Paşa, prin care comunică Ministeriuluĭ Imperial al Afacerilor străine decisiunea acésta;

«*c)* Copia şi traducerea uneĭ scrisorĭ din 1564 a Sultanuluĭ Soliman Măreţul către Domnul Ţěriĭ-Românescĭ Petru, document oferit în mod excepţional Ministruluĭ nostru de Cancelarul Divanuluĭ imperial.

«Primiţĭ etc.»

De la d-na Pulcheria Sturdza, născută Rosetti, se primesc în dar şépte documente istorice din aniĭ 1596—1643 de la Domniĭ Moldoveĭ Irimia Moghilă, Simion Moghilă, Stefan Tomşa, Gaspar şi Vasile.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Relaţiune despre limes danubianus de la Măcin până la Silistria.*

## ŞEDINŢA DIN 11 DECEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce în copie turcéscă şi traducere francesă firmanul împĕrătesc adresat Domnilor din Principatele Românescĭ în Iulie 1763.

De la Ministeriul Instrucţiuniĭ publice se primesce în copie raportul d-luĭ C. Meissner, inspector general al învĕţămîntuluĭ primar, asupra Institutuluĭ Otteteleşanu, la ale căruĭ examene din Iunie 1898 a fost însărcinat de Ministeriŭ a asistà dimpreună cu d-l R. Dobrescu, revisorul şcolar al judeţuluĭ Ilfov.
— Se recomandă Comisiuniĭ speciale a Institutuluĭ Otteteleşanu.

De la Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor se primesce înscíinţarea că s'aŭ dat ordine oficiilor pentru ca atât corespondenţa de scrisorĭ, cât şi mesageriile Academieĭ să fie scutite de plaţa taxelor.
— Se ieà spre cunoscinţă, mulţumindu-se Direcţiuniĭ.

De la d-l Marin Dimitrescu se primesc scrierile sale: *Étude sur les rapports politiques de Philippe-Auguste avec Richard Cœur-de-Lion (1189—1199)*, Leipzig 1897 şi *Pierre de Gavaston Comte de Cornouailles. Sa biographie et son rôle pendant le commencement du règne d'Edouard II, 1307—1314*, Paris 1898.

Teologiĭ românĭ universitarĭ din Seminariul central din Budapesta cer publicaţiunĭ de ale Academieĭ pentru biblioteca lor.
— Se decide a se trimite publicaţiunile pe carĭ Delegaţiunea le va alege.

D-l *B. P. Hasdeŭ* cetesce următórele:
«Din întîmplare, în sesiunea generală trecută, am fost ales şi eŭ într'o comisiune, anume pentru premiul despre Kilia şi Cetatea-albă. Biuroul Academieĭ mi-a şi trimis spre examinare un manuscript. Vi-l aduc înapoĭ şi-l depun, declarându-vĕ tot odată că mĕ retrag din acea comisiune. Pe de o parte divergința între vederile mele şi între votul majorităţiĭ Academieĭ este de cât-va timp un abis, ast-fel că, de ex., când eŭ susţineam că d-l Coşbuc nu merită nicĭ un fel de premiŭ, Academia i-a acordat totuşĭ pentru o traducere premiul cel maĭ înalt quadrienal, ceea ce echivaléză din partea majorităţiĭ că eŭ m'am prostit academicesce. Pe de altă parte, subiectul manuscriptuluĭ trimes este relativ la Basarabia, adecă relativ la porţiunea cea răpită a Moldoveĭ, iar eŭ am fost, sunt şi voiŭ fi tot-deauna duşman neîmpăcat al răpitorilor; nicĭ acì dar nu mĕ voiŭ puté înţelege cu majo-

ritatea Academieĭ şi decĭ e maĭ potrivit ca d-vóstre să alegeţĭ în locul meŭ pe alt cine-va în acea comisiune, un alt cine-va maĭ îndulcit pentru sgripţorul de la Neva.»

D-l Vice-Preşedinte *V. A. Urechiă* observă că Academia în şedinţă ordinară nu are competenţa de a primì demisiunea d-luĭ Hasdeŭ din comisiune şi a alege alt membru în locul sĕŭ; acésta este numaĭ de competenţa plenuluĭ în sesiune generală.

D-l *I. Kalinderu* crede că chiar cele cetite de d-l Hasdeŭ nu trebuesc să fie înscrise în procesul-verbal al şedinţeĭ de astăḑĭ, tocmaĭ fiind-că şedinţa nu este competentă a luà nicĭ o decisiune asupra demisiuniĭ; trebue decì ca întrégă afacerea să se amâne până la apropiata sesiune generală.

D-l *B. P. Hasdeŭ* amintesce că teoria d-luĭ Kalinderu a maĭ fost discutată şi combătută în Academie, care a respins-o. D-sa a depus manuscriptul, a declarat că nu va luà parte la lucrările comisiuniĭ alese şi însărcinate cu examinarea luĭ şi a arătat motivele pentru carĭ se retrage din comisiune. Rĕmâne ca vorbele sale şi decisiunea majorităţiĭ să se trécă în procesul-verbal al şedinţeĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* nu póte primì declaraţiunea d-luĭ Hasdeŭ de a nu luà parte la lucrările comisiuniĭ în care a fost ales în sesiunea generală. D-sa nu póte fi descărcat în şedinţă ordinară de însărcinarea care i s'a dat şi pe care a primit-o; urméză decĭ ca să funcţioneze în comisiune împreună cu d-niĭ Xenopol şi Tocilescu, spre a îndeplinirea însărcinăriĭ ce li s'a dat de Academie. D-l Hasdeŭ este supĕrat pe Academie şi este evident că voesce a înscrie supĕrarea sa în procesele-verbale şi în *Anale*. Regulamentul îĭ dă incontestabilul drept ca cele spuse de d-sa să fie trecute în procesul-verbal. D-sa rógă pe d-l Hasdeŭ să ieà parte la lucrările comisiuniĭ, aşteptând sesiunea generală, care este competentă să judece tóte supĕrările d-sale.

D-l *N. Ionescu* ḑice că tot ce se petrece în şedinţe trebue trecut în procesele-verbale, orĭ-ce părere s'ar exprimà şi orĭ-cât ar fi cele spuse de contrariĭ opiniuniĭ majorităţiĭ Academieĭ. D-l Hasdeŭ se declară inimic neîmpăcat al Rusieĭ şi de aceea refusă de a luà parte la examinarea uneĭ cărţĭ, care tractéză despre oraşe aparţinĕtóre Rusieĭ.

D-l *I. C. Negruzzi* observă că apelul făcut de d-l Tocilescu la d-l Hasdeŭ nu are efect; este decĭ natural ca comisiunea să-şĭ urmeze lucrarea fără d-sa şi Academia în sesiunea generală să vadă dacă va alege în comisiune un alt membru saŭ se va mulţumì cu ceĭ rĕmaşĭ.

D-l Vice-Preşedinte *V. A. Urechiă* ḑice că nu póte fi îndoială că şedinţa ordinară nu este competentă nicĭ a primì demisiunea d-luĭ Hasdeŭ, nicĭ a alege alt membru în comisiune. De alt-fel, d-l Hasdeŭ şi-a şi exprimat părerea asupra manuscriptuluĭ presentat la concurs, scriind-o pe o fóie albă de la începutul volumuluĭ.

ŞEDINŢA DIN 18 DECEMBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l *I. Kalinderu* trimite următórea scrisóre:

«*Domnule Preşedinte,*

«Am onóre a vĕ remite modesta sumă de 600 (şése sute) de leĭ, cu rugămintea de a o transmite Institutuluĭ Ioan Otteteleşanu. Dorinţa mea e ca Direcţiunea aceleĭ şcóle să cumpere din aceĭ banĭ pentru tóte elevele din fiecare clasă câte o amintire folositóre, care să li se dea la serbarea ce se face în toţĭ aniĭ, de la înfiinţare, de ḑiua de Crăciun saŭ de Anul noŭ.

«Aş fi fórte mulţumit dacă Direcţiunea ar transmite elevelor adunate în momentul solemn al serbăriĭ Crăciunuluĭ urările cele maĭ viĭ ce fac pentru prosperarea şi fericirea lor în lumea acésta şi în cea viitóre.

«Primiţĭ etc.»

— Se exprimă d-luĭ I. Kalinderu mulţumirile Academieĭ pentru acéstă nouă dovadă de simţemintele d-sale părintescĭ pentru elevele Institutuluĭ Otteteleşanu.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc în dar pentru bibliotecă: *a)* şépte fascicole de publicaţiunĭ diplomatice englese, francese şi italiane cuprinḑênd acte privitóre la afacerile Orientuluĭ şi în special la cestiunea insuleĭ Creta; *b)* charta Măriĭ Negre de la Mangalia până la capul Kersonuluĭ, făcută după lucrările executate de Ruşĭ în 1834 de Ch. Ploix şi publicată în 1860 (reproducere englesă); *c)* charta Măriĭ Negre (întregĭ) după observaţiunile rusescĭ şi cu adăogirile observaţiunilor făcute de Comisiunea europénă a Dunăriĭ în 1870—73.

De la d-l Ioan Mitescu, deputat de la Craiova, se primesc în dar 27 documente istorice dintre aniĭ 1546—1820.

De la d-l G. Moroianu se primesce publicaţiunea sa: *La loi agraire de 1864 et l'état du paysan en Roumanie,* Stuttgard 1898.

De la d-l Dr. I. Simionescu, bursier al fundaţiuniĭ Adamachi pentru studiul geologieĭ la Viena, se primesce al treilea memoriŭ din *Studiĭ geologice şi paleontologice din Carpaţiĭ sudicĭ* despre *Fauna calloviană din Valea Lupuluĭ (Rucăr),* cerênd să se tipărescă în *Publicaţiunile fonduluĭ Adamachi.*

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

De la d-l C. Michăilescu, învĕţător la şcóla din comuna Brătila, judeţul Bacăŭ, se primesce manuscriptul *Poesiĭ şi anecdote populare,* cu rugarea de a fi publicate de Academie.

— Se decide a se trimite comisiuniĭ instituite de Ministeriul Instrucţiuniĭ publice la Museul de anticităţĭ sub preşedinţa d-luĭ Gr. G. Tocilescu pen-

tru adunarea şi publicarea literatureĭ poporale, spre a se folosì la colecţiuţiunile în preparaţiune.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Limes cis-danubian de la Severin până la Giurgiu.*

---

ŞEDINŢA DIN 8 IANUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce în dar charta Măriĭ Negre intitulată: *Mer Noire d'après les travaux les plus récents.— Service hydrographique de la marine, 1893.*

De la d-l A. Davila se primesce următórea scrisóre:

«*Domnule Preşedinte,*

«Am onóre a oferì Academieì Române, pentru atât de bogata eĭ colecţiune de autografe, manuscriptul autograf al primelor poesiĭ ale luĭ Vasilie Alecsandri.

«Acest manuscript — un mic album de desemn de 48 de file — conţine 22 de poesiĭ compuse între 1843 şi 184..., scrise cu caractere cirilice, şi pe carĭ autorul, dacă credem coperta albumuluĭ, aveà intenţiunea să le publice sub titlul maĭ întâiŭ de *Poesiĭ felurite*, apoĭ de *Suvenire.*

«Pe ultima filă a albumuluĭ este *scara.* Din ea se póte vedé că ultima bucată, dedicată d-luĭ Kostaki Negri, lipsesce din manuscript. Ea a fost ruptă.

«Afară de interesul ce-l presintă ca autograf, acest mic album maĭ are şi unul bibliografic, căcĭ, deşì nicĭ una din poesiile ce cuprinde nu este inedită, dar ele maĭ tóte conţin ştersăturĭ şi îndreptărĭ carĭ arată forma primitivă şi cea definitivă cu care poetul îşĭ îmbrăcă gândirea. Ba chiar, în poesia *Visul*, scrisă în album sub No. IV, se vede următorul distich masculin, raturat, dar neînlocuit în poesia publicată:

«Şi munţiĭ, departe, în negru veşmînt,
«Periă ca fantasme ce intră 'n mormînt.

«Lipsa acestuĭ distich în alternarea distichurilor masculine şi femenine ale poemeĭ constitue o greşală de prosodie, pe care poetul, nemulţămit de idea scrisă, a negligiat totuşĭ a o reparà.

«Iată acum ce am putut aflà din istoricul acestuĭ manuscript autograf. L'am găsit între cărţile şi broşurile păstrate de buniĭ meĭ la moşia lor strămoşéscă Golesciĭ. El fusese trimis acolo din Paris, într'o ladă cu multe alte

hârtiĭ, tovăraşe de pribegie, de Nicolae Golescu, în 1857, în chiar anul primeĭ edițiunĭ a volumuluĭ *Doine şi Lăcrămióre*, şi de atuncĭ a zăcut pe rafturĭ, uitat de ómenĭ, dar respectat de şórecĭ. Domnişóra Felicia Racoviță, ultima nepótă şi cea maĭ de aprópe moştenitóre a Golescilor, bucurósă de descoperirea ce făcusem, m'a autorisat să vě ofer acest prețios autograf al mareluĭ poet român, pentru că el nu póte fi proprietatea unuia, dar trebue considerat ca avere națională.

«Primițĭ etc.»

– Se decide a se exprimà d-şóreĭ Felicia Racoviță mulțumirile Academieĭ pentru prețiosul dar.

De la d-l A. Jacimirski se primesce o broşură cuprinḑênd darea de sémă despre *Bibliografia românéscă veche* de I. Bianu şi N. Hodoş, fascicula I, 1508—1588, publicată de Academie.

De la d-l I. Peregrin de la Bacăŭ se primesce o colecțiune de poesiĭ originale, asupra cărora cere apreciarea Academieĭ.

— Se recomandă Secțiuniĭ literare.

Se aduce la cunoscință că, la concursul publicat pentru traducerea luĭ Titu Liviu (Cartea VIII, cap. 9—25), până la terminul fixat de 31 Decembre, s'aŭ presentat 10 manuscripte.

— Se recomandă spre examinare Secțiuniĭ literare.

---

## ŞEDINȚA DIN 15 IANUARIE 1899

Preşedința d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe următórele documente turcescĭ şi acte diplomatice:

*a)* Un rescript imperial către Domnul Țěriĭ-Românescĭ din Maiŭ 1604, cu traducere;

*b)* Treĭ firmane date luĭ Grigorie Ghica, Domnul Țěriĭ-Românescĭ, în aniĭ 1731, 1733 şi 1734, cu traducerĭ;

*c)* Notele Ambasadoruluĭ Franciei din Varşovia din aniĭ 1672—1688;

*d)* Rapórtele Consululuĭ general al Austrieĭ de la Bucurescĭ din aniĭ 1822—1824 şi de la Iaşĭ din aniĭ 1823, 1824.

D-l *D. Sturdza* presintă din partea d-luĭ A. Giers, Consulul general al Rusieĭ la Iaşĭ, scrierea sa în limba rusă despre *Moldova şi Valachia în timpul răsboiuluĭ ruso-turc de la 1787.* Autorul, în scrisórea pe lângă care trimite lucrarea, ḑice că într'însa se studiază causele carĭ aŭ provocat al doilea răsboiŭ ruso-turc din 1787—1792 şi că în acéstă lucrare se găsesc do-

cumente inedite relative la acea epocă: depeşi schimbate între Bulgacov, Ministrul Rusieĭ la Constantinopole, şi Severin, Consul general în Principate.

De la d-l G. N. Opran, inginer şef la Căile ferate, se primesce în dar un chrisov al luĭ Grigorie Ghica, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, de la 23 Iunie 1748, cerênd a i se da o copie.

D-l St. C. Hepites, membru corespondent, trimite pentru publicare în *Anale* o notă despre: *Cutremurele de pămînt în România în anul 1898 st. n.* — Se recomandă Secţiunii sciinţifice.

---

ŞEDINŢA DIN 22 IANUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ şi traducerĭ francese de pe următórele firmane adresate Domnilor ţĕrilor române: luĭ Petru Rareş, Domnul Moldoveĭ, la 1536; luĭ Constantin Mavrocordat, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, la 1740; luĭ Michail Racoviţă, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, la 1743; boerilor Ţĕriĭ-Românescĭ, la 1745; luĭ Grigorie Ghica, Domnul Moldoveĭ, la 1776; luĭ Nicolae Mavrogheni, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, la 1788.

De la Preşedinţa Adunăriĭ Deputaţilor se primesc exemplare din *Analele parlamentare ale Românieĭ*, tom. IX, partea I, pentru membri şi bibliotecă.

De la d-l Colonel A. Budişteanu, senator, se primesce în dar un chrisov de la Manoil Roset, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ, de la 1770 Octobre 26, dimpreună cu câte-va hârtiĭ moderne de însemnătate istorică.

Ministeriul Afacerilor străine întrébă dacă Academia va fi representată la al XII-lea Congres al orientaliştilor, care se va ţiné la Roma în luna Octobre viitór.

— Se decide a se pune la ordinea dileĭ într'o viitóre şedinţă.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ literare pentru şedinţa de la 15 Ianuarie, prin care se arată că Secţiunea decide a se înapoià manuscriptul poesiilor d-luĭ I. Peregrin trimis Academieĭ spre examinare.

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

Se comunică cererea d-luĭ P. Bărgăoanu de a i se restituì manuscriptul traduceriĭ Istorieĭ luĭ Alexandru-cel-Mare după Quintus Curtius, trimis Academieĭ spre examinare acum doĭ anĭ şi jumătate.

D-l Preşedinte arată că manuscriptul este trimis chiar de la primirea luĭ în cercetarea Secţiuniĭ literare.

— Se decide a se comunică Secţiuniĭ literare cererea d-luĭ Bărgăoanu.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce următórele:

«Cu ocasiunea celuĭ de al șéptelea Congres internațional de geologie ținut în anul 1897 la St.-Petersburg, un număr de membri aĭ congresuluĭ, recunoscênd importanța studiuluĭ funduluĭ mărilor pentru progresul geologieĭ, aŭ făcut congresuluĭ următórea propunere:

«Formațiunile marine jócă rolul principal în stratigrafie și cunoscința «originiĭ lor este fórte trebuinciósă pentru geolog; numaĭ studiul apro- «fundat al mărilor actuale ne póte da o basă, după care să putem judecà felurile de formațiune a sedimentelor și repartisarea organismelor «în mările periódelor vechĭ.

«Resultatele dobândite în acéstă privință, maĭ cu sémă de celebrele «expedițiunĭ oceanice cu *Challenger*, sunt de cea maĭ mare importanță.

«Dar aceste expedițiunĭ aŭ fost isolate și temporare. Numaĭ un fórte «restrîns număr de geologĭ aŭ avut ocasiunea să-șĭ arunce o căută- «tură asupra funduluĭ oceanelor. Este indispensabil pentru progresul «geologieĭ în general și pentru educarea geologuluĭ, ca acesta să fie «pus în posițiune să studieze personal biologia, fisica și istoria natu- «rală a mărilor.

«Un *Institut plutitor internațional* întreținut de către tóte guver- «nele ar puté să facă acest serviciŭ sciințeĭ. Subsemnațiĭ cer congresuluĭ să sancționeze acéstă dorință și să róge tóte guvernele ca să «acorde sumele necesare pentru crearea și întreținerea acestuĭ Institut.

«Congresul, apreciând tótă importanța acestor studiĭ, a admis în unanimitate propunerea făcută și a însărcinat biuroul sĕŭ ca să intervină pe lângă diferite state să concure la posibilitatea realisăriĭ acesteĭ importante lucrărĭ.

«Președintele congresuluĭ, d-l A. Karpinsky, printr'o adresă ce am primit este acum cât-va timp, îmĭ face cunoscut că acéstă propunere a fost primită cu favóre de către Academia Imperială de Sciințe din St.-Petersburg, care și-a luat sarcina să intervină la guvernul rusesc în favórea acesteĭ întreprinderĭ, și mĕ rógă în același timp ca și eŭ să susțin înaintea Academieĭ nóstre ca ea să mijlocéscă la guvern să adereze și el la acéstă întreprindere sciințifică internațională.

«Nu mĕ îndoesc, domnilor colegĭ, că după cum pe tóte căile de activitate România nu s'a dat în lăturĭ, ci și-a luat locul ce merită, așà și în acéstă direcțiune nu va voì să se isoleze, și sunt sigur că guvernul nostru va primì bucuros să participe la acéstă lucrare, dacă d-vóstre vețĭ admite solicitarea ce vĕ fac și vețĭ intervenì pe lângă dînsul.

«In ceea ce privesce costul acesteĭ instituțiunĭ sciințifice internaționale,

d-l Karpinsky îmĭ face cunoscut că, aproximativ, *Institutul plutilor internațional* va costà:

«*Primo*, cu instalarea, suma de 200.000—300.000 de ruble.

«*Secundo*, cu întreținerea, împreună cu personalul, 100.000—150.000 de ruble, sumă care se va repartisà pe diferite state participante.

«Sper, domnilor colegĭ, că intervențiunea d-vóstre este asigurată acesteĭ importante întreprinderĭ sciințifice internaționale.»

D-l General *St. Fălcoianu* crede ca, înainte de a se luà o decisiune asupra propuneriĭ d-luĭ Stefănescu, să se ieà informațiunĭ despre participarea celor-lalte state la realisarea acesteĭ ideĭ.

D-l *Dr. V. Babeş* crede că ar şi maĭ practic şi conform Regulamentuluĭ ca propunerea să fie trimisă Secțiuniĭ sciințifice, care să aducă propunerile eĭ în acéstă privință.

— Se decide a se trimite Secțiuniĭ sciințifice propunerea d-luĭ Gr. Stefănescu.

---

ŞEDINȚA DIN 29 IANUARIE 1899.

Preşedința d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe rapórtele Ambasadoruluĭ Franciеĭ la Varşovia din 1688—1696.

---

ŞEDINȚA PUBLICĂ DIN 5 FEBRUARIE 1899.

Preşedința d-luĭ *V. A. Urechiă.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ şi traducerĭ francese de pe următórele firmane adresate Domnilor şi boerilor românĭ: treĭ către Alexandru Lăpuşnénu, Domnul Moldoveĭ, din aniĭ 1565 şi 1566; unul luĭ Alexandru Voevod, Domnul Țĕriĭ-Românescĭ, la 1572; luĭ Michail Racoviță, Domnul Țĕriĭ-Românescĭ, la 1743; luĭ Constantin Mavrocordat pentru numirea sa de Domn al Țĕriĭ-Românescĭ, la 1744; boerilor din Téra-Românéscă, la 1744; luĭ Michail Suțu, Domnul Țĕriĭ-Românescĭ, la 1785; două luĭ Nicolae Mavrogheni, Domnul Țĕriĭ-Românescĭ, la 1787 şi 1788.

De la d-l I. Simionescu, bursier al fundațiuniĭ Adamachi pentru studiul geologieĭ la Viena, se primesce publicațiunea sa: *Ueber die Kellowyfauna von Valea Lupuluĭ in den Südkarpathen Rumäniens.*

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce pentru publicare în *Anale* nota: *Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ. IV. Determinărĭ magnetice în România.*
— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce comunicarea sa: *Cercetărĭ asupra unor antiseptice inofensive.*

D-l N. Iorga, membru corespondent, comunică resultatele cercetărilor istorice făcute de d-sa la Braşov, privitóre la: *a) Socotelile Braşovuluĭ de la 1550—1714; b) Partea istorică inedită din marea lucrare a luĭ Sulzer; c) Maĭ multe cronice şi biografiĭ inedite relative la istoria nóstră în secolul al XVII-lea.*

---

## ŞEDINŢA DIN 12 FEBRUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ de pe rapórtele Agentuluĭ Austrieĭ de la Bucurescĭ din aniĭ 1825, 1826, şi ale celuĭ de la Iaşĭ din 1825.

De la d-l Şerban Borhină, student, se primesce în dar un manuscript scris pe la începutul secoluluĭ XIX, cuprin̦dênd *Istoriia pentru Jidovul carele umblă în toată lumea şi trăéşte până sfărşitul véculuĭ.*

De la Societatea ungurâscă pentru istoria şi archeologia Comitatuluĭ Hunedóreĭ din Transilvania se primesce *Anuarul* pentru 1896—98, cerênd a se trimete în schimb *Analele* Academieĭ.
— Se decide a se primì schimbul propus.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice, prin care se propune a se tipărì în *Publicaţiunile fonduluĭ Adamachi* lucrarea bursieruluĭ I. Simionescu, *Fauna calloviană din valea Lupuluĭ.*
— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

D-l Preşedinte *P. Poni* aduce aminte că rĕposatul membru al Academieĭ A. Papadopol-Calimach dăruise Academieĭ, pe când erà în viéţă, maĭ multe manuscripte ale sale, cu condiţiunea ca să fie deschise numaĭ după mórtea sa. Aceste manuscripte sunt acum clasificate şi legate în d̦ece volume cu

următorul cuprins: *Amintiri și istorie* (1858—1888), 610 foĭ; *Acte personale,* 377 foĭ; *O pagină din istoria tipografieĭ în țĕrile românescĭ* (2 volume), 767 foĭ; *Scrierĭ diverse,* 622 foĭ; *Diverse,* 163 foĭ; *Scrisorĭ de la rude și prietenĭ,* 144 foĭ; *Scrisorĭ de la V. Alecsandri* (1879—1890), în două volume, 347 foĭ; *Manuscript și corespondențe de ale luĭ C. Negri,* 260 foĭ.

D-l *I. C. Negruzzi* dice că aceste manuscripte ar trebuì studiate de către doĭ membri, unul din Secțiunea literară și altul din cea istorică, spre a se vedé carĭ din ele s'ar puté publicà.

D-l *N. Ionescu* crede că ar fi bine să se numéscă o comisiune, care să studieze manuscriptele și să aducă apoĭ Academieĭ raport asupra lor.

D-l Președinte *P. Poni* atrage atențiunea că, după disposițiunile regulamentuluĭ bibliotecei, manuscriptele nu se vor puté da afară din local și că ele vor trebuì studiate aicĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* crede că nu este bine să se confunde manuscriptele vechĭ cu cele nouĕ, carĭ aŭ o însemnătate mult maĭ mică. Acéstă observațiune n'ar face-o astădĭ, dacă nu s'ar găsì în posițiunea neplăcută a se plânge de personalul bibliotecei, care, în contra regulamentuluĭ și fără scirea d-luĭ Bibliotecar, a refusat a-ĭ împrumutà câte-va cărțĭ, ce se află în sala de lectură. Aceste cărțĭ i s'a spus că nu pot fi împrumutate, de óre-ce trebue să stea la disposițiunea publiculuĭ cetitor. Intrébă dacă acéstă mĕsură a fost luată cu aprobarea Academieĭ, saŭ măcar a Delegațiuniĭ, căcĭ în regulament ea nu figuréză. Amintesce că biblioteca Academieĭ este în primul rînd destinată a servì pentru lucrările membrilor acesteĭ Instituțiunĭ, ceeace nu exclude și folosința publiculuĭ în marginile regulamentare. Cât pentru cestiunea manuscriptelor Papadopol, să se numéscă întâiŭ Comisiunea și să se vadă cum staŭ lucrurile.

— Se primesce propunerea d-luĭ N. Ionescu ca Secțiunile literară și istorică să alégă câte un membru, carĭ să studieze manuscriptele rĕmase de la rĕposatul A. Papadopol-Calimach.

D-l *B. P. Hasdeŭ* dice că Delegațiunea ține ședințe în carĭ se ieaŭ decisiunĭ și întrébă dacă există procese-verbale pentru acele ședințe și dacă ele se pot vedé.

D-l Președinte *P. Poni* rĕspunde că Delegațiunea ține ședințe și că decisiunile eĭ sunt consemnate în procese-verbale, carĭ pot fi orĭ-când vĕdute de membriĭ Academieĭ.

## ŞEDINŢA DIN 19 FEBRUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l *Dr. I. Felix* presintă exemplare din scrierea sa: *Raport general asupra igieneĭ publice şi asupra serviciuluĭ sanitar al Regatuluĭ Românieĭ pe aniĭ 1896 şi 1897*, Bucurescĭ 1899.

Prin mijlocirea Agenţieĭ diplomatice a ţĕriĭ în Bulgaria se primesce în dar de la Guvernul Bulgar tomul XV al publicaţiuniĭ: *Culegere de folklore, de sciinţă şi de literatură.*

D-l *D. Negreanu,* membru corespondent, presintă pentru publicare în *Anale* următórele douĕ comunicărĭ: *a) O cestiune de dreptate relativ la relaţiunea* $\frac{k-1}{(k+2)\,d}$ *= const. între constanta dielectrică k şi densitatea d; b) Determinarea ponduluĭ specific al unuĭ corp solid.*
— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

## ŞEDINŢA DIN 26 FEBRUARIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ şi traducerĭ francese de pe 31 firmane adresate de către Impĕraţiĭ Turcieĭ şi privitóre la istoria Românilor, şi anume: 15 luĭ Alexandru Lăpuşnénu, Domnul Moldoveĭ, din aniĭ 1565 şi 1566; 11 luĭ Petru Şchiopul, Domnul Munteniei, din aniĭ 1565 şi 1566; unul luĭ Alexandru II Domnul Munteniei, din 1572; unul luĭ Nicolae Mavrogheni, Domnul Munteniei, din 1787; unul căpeteniei ienicerilor aflaţĭ în Moldova pentru paza Domnuluĭ, din 1566; doue Hanuluĭ Tătarilor, din 1566.

D-l *D. Sturdza* presintă, din partea autoruluĭ, Colonelul rus de Stat-major A. Z. Mîşlaewski, publicaţiunile rusescĭ *Feld-Mareşal Graf B. P. Şeremetew*, St.-Petersburg 1898, şi *Răsboiul cu Turcia la anul 1711 (Operaţiunile de la Prut)*, St.-Petersburg 1898.

De la d-l Dr. D. Onciul, membru corespondent, se primesce scrierea sa: *Geschichte der Bucowina vor der Vereinigung mit Oesterreich* (extras din publicaţiunea *Oesterreich-Ungarische Monarchie in Wort und Bild*).

D-l *Gr. G. Tocilescu* presintă din partea d-luĭ Paul Negulescu scrierea acestuia: *Histoire du droit et des institutions de la Roumanie, tome I-er, Période daco-romaine,* Paris 1898, asupra căreia face următórele observaţiunĭ:

«Opera este resultatul unor cercetărĭ seriόse, începute încă de când tinĕrul autor urmà cursurile de epigrafie şi de anticităţĭ romane la Facultatea nóstră de Litere. Aceste cercetărĭ aŭ fost apoĭ continuate la Paris sub direcţiunea d-lor Cagnat şi Villefosse. Lucrarea este metodică şi pusă la curent cu ultimele descoperirĭ făcute în ţéră. Maĭ ales capitolele consacrate religiuniĭ şi armateĭ în Dacia sunt remarcabile prin precisiunea lor şi bogăţia de informaţiunĭ. Este o bucurie pentru profesor a constată cum elevul sĕŭ a sciut ca bunele începuturĭ făcute în ţéră să le ducă maĭ departe şi să le încununeze cu o asemenea lucrare.»

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 19 Februarie, prin care Secţiunea propune:

*a)* a nu se tipărì şi a se înapoià părinteluĭ I. Bontilă manuscriptul sĕŭ despre *Capĕtul lumiĭ*;

*b)* a se publicà în *Anale* lucrările d-luĭ St. C. Hepites: *Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ. III. Intensitatea magnetică la Bucurescĭ; IV. Determinarea magnetică în România* şi *Cutremurele de pămînt în România în 1898* (1);

*c)* a se intervenì la guvern pentru ca să contribue şi România la înfiinţarea şi întreţinerea *Institutuluĭ plutitor internaţional*, a căruia creare s'a decis în ultimul Congres internaţional de geologie ţinut la St. Petersburg.

— Propunerile Secţiuniĭ se aprobă.

---

## ŞEDINŢA DIN 5 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l C. Erbiceanu, membru corespondent, dăruesce pentru bibliotecă broşura grecéscă *Cuvînt panegiric* (Λόγος πανηγυρικὸς) despre Marele Constantin, compus de Stefan Brancovanu, dedicat părinteluĭ sĕŭ Ioan Constantin Basaraba şi pronunţat de Radu, fratele luĭ; tipărit la Bucurescĭ la 1701 de Antim Ivirénu.

D-l Vice-Presedinte *V. A. Urechiă* exprimă d-luĭ C. Erbiceanu mulţumirile Academieĭ pentru preţiósa broşură, din care exemplarul dăruit este cel dintâiŭ cunoscut.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Cetatea Dinogetia* şi *Valul de pămînt de la Galaţĭ.*

---

(1) Maĭ jos în *Anexe*

ŞEDINŢA DIN 12 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiĭ şi traducerĭ francese de pe 17 firmane şi scrisorĭ adresate de Sultanĭ, privitóre la istoria Românilor, şi anume: şépte firmane adresate luĭ Alexandru Lăpuşnénu, Domnul Moldoveĭ, în 1560, 1565, 1566; treĭ luĭ Petru Şchiopul, Domnul Munteniei, în 1564, 1565, 1566; unul luĭ Nicolae Mavrocordat, Domnul Munteniei, în 1729; două scrisorĭ Regeluĭ Poloniei, în 1564, 1565; un firman cadiuluĭ de la Akerman, în 1564; unul beiuluĭ de la Akerman, în 1564; unul cadiilor ce se aflaŭ pe drum între Constantinopole şi Moldova, în 1565 şi unul cadiilor din Akerman, Bender şi Chilia, în 1565.

D-l *B. P. Hasdeŭ* întrébă dacă desbaterile din şedinţele ordinare de peste an s'aŭ tipărit şi dacă vor fi împărţite la începutul sesiuniĭ care se deschide peste câte-va ḑile, fiind-că cestiunile cele maĭ importante în cursul anuluĭ se reservéză pentru sesiunea generală şi timpul sesiuniĭ este tot-deauna prea scurt.

D-l Vice-Preşedinte *D. C. Ollănescu* rĕspunde că desbaterile şedinţelor de peste an se tipăresc şi vor fi împărţite în primele şedinţe ale viitóreĭ sesiunĭ.

**Anexă.** — La pag 13.

# FLORA FOSILĂ DIN ROMÂNIA

DE

**GR STEFĂNESCU**

**Membru al Academieĭ Române.**

*Domnilor Colegĭ,*

Studiile geologice în România sunt de scurtă dată; ele încep, este adevĕrat, încă de pe la 1863—1864, dar numaĭ în mod isolat. De la 1882, când cu înfiinţarea Biurouluĭ geologic, ele aŭ început a fi maĭ cu intensitate făcute şi simultaneŭ de membriĭ acestuĭ Biuroŭ, în vederea confecţionăriĭ, maĭ întâiŭ, a uneĭ charte geologice generale a ţĕriĭ. Cu publicarea lucrărilor făcute de membriĭ acestuĭ Biuroŭ, structura geologică a ţériĭ făcêndu-se maĭ bine cunoscută, ea atrase atenţiunea străinătăţiĭ şi maĭ mulţĭ geologĭ străinĭ veniră şi dînşiĭ ca să studieze şi să ieà cunoscinţă maĭ de aprópe de acéstă structură geologică, necunoscută până atuncĭ lumiĭ învĕţate.

Tóte publicaţiunile însă, făcute atât de Românĭ, cât şi de străinĭ, se rapórtă numaĭ la structura propriŭ ḑisă geologică a ţĕriĭ şi la enumerarea animalelor nevertebrate, ca şi a celor vertebrate, ce aŭ poporat România la diferitele epoce geologice. Nicĭ o lucrare însă, dar nicĭ una singură, nu ne-a arătat până astăḑi care erà flora Românieĭ in acele timpurĭ, ce fel de plante cresceaŭ pe pămîntul ţĕriĭ nóstre.

In lungile mele cercetărĭ şi studiĭ geologice în diferite părţĭ ale ţĕriĭ, am putut găsì câte-va plante fosile; dar cum nu mĕ ocupam cu botanica fosilă, ele aŭ rĕmas nedeterminate; acésta nu m'a împedecat însă să colecţionez, orĭ de câte-orĭ mi se presentà ocasiunea, rĕmăşi-

ţele acesteĭ lumĭ vegetale, în mare parte dispărută de pe teritoriul Românieĭ.

M'am adresat, la timp, la distinsul botanist şi regretatul nostru coleg Dr. Brândză, dar şi dînsul s'a declarat necompetent în botanica fosilă; a trebuit dar să aştept şi să colecţionez neîntrerupt.

Am avut fericirea să cunosc de aprópe pe ilustrul paleontolog frances Marchisul de Saporta; m'am adresat la dînsul ca să-mĭ determine aceste rĕmăşiţe vegetale şi dînsul cu o amabilă bunăvoinţă îmĭ rĕspunde la Octobre 1894 că: «cu mare plăcere voiŭ examinà *plantele fosile terţiare* ce aĭ găsit în România şi-mĭ voiŭ da părerea asupra lor».

Indată ce am primit rĕspunsul sĕŭ, i-am şi trimis colecţiunea de plante fosile la Aix în Provanţa, unde locuià, şi nu maĭ târḑiŭ decât în Decembre acelaşĭ an 1894, d-sa îmĭ trimite a doua scrisóre, prin care îmĭ spune că a primit colecţiunile trimise, că unele din ele nu sunt îndestul de bine conservate. «Dar adaog, ḑice de Saporta, că, pe lângă impresiunile nedeterminabile, sunt printre plantele trimise o serie de eşantilióne carĭ sunt utilisabile şi pe carĭ le voiŭ examinà cu atenţiune.»

«Vĕ atrag maĭ cu deosebire atenţiunea, îmĭ scrie dînsul, asupra No. 50 (Cretacicul de la Suhat), care se raportéză evident la tipul fórte cunoscut de *Araucarites Reichenbachii*, gen care caracteriséză creta cenomaniană din Germania. Cred chiar că impresiunea d-tale se póte identificà saŭ cu *Sequoia fastigiata* (Stemb.) Velen, saŭ cu *Ceratostrobus Sequoia folius* Velen, din creta cenomaniană din Boemia, figurată de Velenowski în opera sa *Die Gymnospermen der Böhmyschen Kreideformation.*

«Ceea ce presintă de particular acéstă impresiune de ramură este presenţa maĭ multor urme de Briozoare admirabil conservate şi carĭ sunt lipite de ramură, unde aŭ trebuit să se desvolte după ce ea fusese tîrîtă în ape sărate.

«Numerele 38—49 (Poiana-Valea) provin evident din orizontul *flisch*, saŭ nivelul cu *fucoide* din eocenicul superior. Sunt *Chondrite*, şi tocmaĭ avusesem dejà cunoscinţă de aceste calcare cu fucoide, dintre carĭ am descris o speţă sub numele de *Chondrites dacicus*, pe care l'am intercalat în lucrarea mea asupra *floreĭ jurasice.*

«Numerele 30 — 37 sunt placele feruginóse de la Timişanĭ, carĭ trebuesc să fie pliocenic saŭ miocenic cu totul superior. Aceste impresiunĭ sunt fórte clare şi ar merità noue cercetărĭ în localitate. Principala speţă este o *Aralia*, apoĭ o salcie din secţiunea luĭ *salix ci-*

*e rea*, care, lucru curios, se regăsesce în Portugalia la un nivel echivalent. Acest nivel ar merità să fie din noŭ studiat. Vĕ maĭ atrag atenţiunea asupra No. 26 (de la Prisaca) nivelul pliocenic, fiind-că eşantilionul presintă un involucru fructifer al unuĭ *Carpinus*, vecin cu *Carpinus orientalis*, care este un carpin din regiunea d-vóstre; ar trebuì să avem din el şi frunza. Acest *Carpinus orientalis* se găsesce asemenea şi în Franţa în pliocenicul inferior din Cinerite.»

Din nenorocire, abià de Saporta începuse să studieze, după cum vedeţĭ din cele cetite, aceste rĕmăşiţe vegetale, şi mórtea-l răpesce familieĭ şi sciinţeĭ. Vĕ închipuiţĭ desolarea mea, când vedeam că din noŭ munca mea de atâţia anĭ va rĕmâné în acéstă privinţă fără utilitate pentru ţéră şi pentru sciinţă. Ce erà de făcut? Din norocire, Marchisul de Saporta aveà un amic şi colaborator cu care publicase multe lucrărĭ de paleofitologie. Acesta era d-l A. F. Marion, profesor la Facultatea de Sciinţe din Marsilia, membru corespondent al Institutuluĭ Franciеĭ; deşì nu-l cunosceam personal, dar ca confraţĭ şi amic al luĭ de Saporta, m'am adresat la d-l Marion şi l'am rugat să continue d-sa lucrarea începută de amicul nostru comun, de Marchisul de Saporta. D-l Marion, cu o amabilitate de care ţiŭ să-ĭ exprim acì tótă a mea recunoscinţă, se oferì să continue el lucrarea începută de Saporta, relativă la studiarea plantelor fosile din România. Iată cum se exprimă el însuşĭ în acéstă privinţă în lucrarea sa: «D-l Gregoriŭ Stefănescu, profesor la Universitatea din Bucurescĭ şi director al Museuluĭ de Istoria Naturală, secţiunea de geologie şi paleontologie, trimisese maĭ înainte regretatuluĭ nostru amic de Saporta o colecţiune de vegetale fosile, culese de d-sa în diferite formaţiunĭ ale teritoriuluĭ Românieĭ. Aceste impresiunĭ nu fuseseră din partea luĭ de Saporta decât obiectul unuĭ studiŭ repede, fără determinaţiunĭ scrise; eşantilióne, pe carĭ le-am găsit după mórtea sa şi pe carĭ noĭ înşine le-am studiat, ca să rĕspundem la amabila propunere a învĕţatuluĭ nostru coleg de la Bucurescĭ.»

D-l Marion se puse, în adevĕr, pe lucru şi, după un studiŭ de maĭ mult timp, căcĭ asemenea lucrare cere muncă, fie-care rĕmăşiţă vegetală trebue observată de aprópe, adesea cu lupa, ca să i se pótă distinge cu acurateţă structura, trebuesce desemnată cu multă amănunţime şi esactitate, apoĭ studiată şi comparată cu similarele eĭ determinate şi descrise maĭ de înainte. După acest studiŭ amănunţit, în care el a fost ajutat de elevul sĕŭ L. Laurent, licenţiat în sciinţele naturale, d-l Marion mi-a trimis, sunt câte-và ḑile, lucrarea sa, însoţită de douĕ

tabele cu figurile celor maĭ importante din plantele determinate, lucrare despre care doresc să vĕ fac o scurtă dare de sémă.

Din rĕmăşiţele de plante ce am putut culege, nu tóte aŭ fost în o stare suficientă de conservare spre a puté fi determinate cu siguranţă, după cum acésta a arătat şi de Saporta; multe iarăşĭ eraŭ individe ale aceleiaşĭ speţe; totuşĭ, din totalitatea lor reese că găsirea lor este de o mare importanţă sciinţifică, importanţă care resultă din faptul că multe din ele sunt noue, negăsite, saŭ cel puţin nedescrise şi nepublicate până acum; unele din ele aŭ trăit odată în ţéra nóstră, dar în urmă aŭ emigrat în alte clime. Cele maĭ multe din aceste plante aŭ trăit în Era terţiară, în Eocenic, în Miocenic şi în Pliocenic, puţine în perióda Cretacică.

D-l Marion a recunoscut şi a putut descrie, şi pe multe din ele le-a şi desemnat: *27 de genurĭ* şi *22 de speţe*, din carĭ 9 speţe cu totul nouĕ; din aceste plante, 4 fac parte din grupa criptogamelor, ca: *Toenidium, Chondrites affinis* şi *Chondrites Targioni*, precum şi importanta ferigă *Marattites desideratus* (speţă nouă); două conifere: *Sequoia Reichembachii* şi *Pinus Leptophylla* şi o *Araukaria Doliostrobus Sternbergii* trăesc astădĭ în Chili şi Australia; două monocotiledóne, din carĭ un fragment nedeterminabil, şi o *Typha*. Tóte celelalte plante fac parte din marea clasă a *angiospermelor dicotiledóne* şi anume: *Quercus eloena Qu. Stefanescui* (speţă nouă), Qu. *neriifolia*, ambele trăesc astădĭ în America; *Myrica, Leguminosites trispermus* (speţă nouă); *Robinia affinis* (speţă nouă); *Ilex Sturdzaï* (speţă nouă), astădĭ trăesce în America centrală şi în Sudul Statelor-Unite; *Fagus horrida* (astădĭ avênd analogĭ în Japonia); *Sapindus Brandzai* (speţă nouă) trăesce astădĭ în Japonia); *Cinamomum polymorphum; Acer* saŭ arţar; *Phyllites conspicuus* (speţă nouă), astădĭ tipul sĕŭ trăesce în Brasilia, în Filipine şi se apropie óre-cum de Euforbiaceele din Asia tropicală; *Cinamomum Scheuchzeri; Laurus*, fórte vecin cu *Laurus Canadensis; Fagus Aureliani* (speţă nouă), analog cu Fagus Japonica de astădĭ; *Carpinus* analog cu *Carpinus orientalis* şi *Salix Stefanescui* (speţă nouă), vecină cu *salix Babilonica* din Kurdistan, al căruĭ strămoş direct se crede a fi: *Tilia expansa*, vecină cu *tilia pubescens*, care astădĭ trăesce în *Louisiana*.

După cum vedeţĭ, domnilor colegĭ, din mica colecţiune de plante fosile, ce am putut adunà până acum, resultă că clima Românieĭ în timpul Ereĭ terţiare era maĭ caldă; că, către finele sĕŭ, în perióda pliocenică, când clima începuse să scadă, în predjiua desvoltăriĭ marilor gheţarĭ de la începutul Ereĭ quaternare, multe plante aŭ emigrat spre sud,

în clime maĭ calde: în Brasilia, în Chili, în America centrală, în Japonia, în Sudul Asieĭ şi în Australia, unde le vedem trăind astăḑĭ în stare spontanee; iar când frigul din perióda glacială s'a domolit, când temperatura a devenit maĭ generósă, alte plante, cărora nu le convine clima caldă, ca uniĭ stejarĭ gen. Quercus, Laurus şi altele, aŭ emigrat spre nord, maĭ cu sémă în Canada.

Nu pot terminà maĭ bine, domnilor colegĭ, acéstă mică dare de sémă decât reproducênd acì încheerea lucrăriĭ d-luĭ Marion: «Simţim trebuinţa, ḑice d-l Marion, să exprimăm arḑĕtórea dorinţă ca o explorare maĭ completă a culcuşuluĭ terţiar cu vegetale din România să se efectueze. Ea va da de sigur ocasiune la descoperirĭ interesante, carĭ rees dejà fórte clar din studiul de care ne-am ocupat.»

Şi eŭ am acéstă speranţă, cu atât maĭ mult că astăḑĭ, saŭ peste puţin timp, vom avé o pleiadă de noĭ şi tinerĭ geologĭ, carĭ nu doresc decât să lucreze în geologie împreună cu noĭ, pentru a duce şi maĭ departe studiile geologice ale ţĕriĭ, şi că guvernul liberal vá reînfiinţà serviciul geologic, înfiinţat chiar de dînsul în 1882, dar desfiinţat în 1889 de conservatorĭ, pentru consideraţiunĭ ce nu este nicĭ timpul, nicĭ locul să le arăt acum.

Anexă. — La pag. 26.

# DIN PUBLICAŢIUNILE INSTITUTULUI METEOROLOGIC (1)

ANALE TOM XII

DE

STEFAN C. HEPITES

Membru corespondent al Academieĭ Române.

Treĭ sunt publicaţiunile periodice ce dă la lumină Institutul meteorologic:

*a) Buletinul meteorologic* apare autografiat în fie-care ḑi. El cuprinde o dare de sémă de condiţiunile atmosferice în România, basată pe observaţiunile meteorologice ce ni se transmit ḑilnic, prin telegraf, de la aprópe tóte staţiunile meteorologice de al doilea ordin şi de la un mare numĕr de staţiunĭ udometrice, în ḑilele cu precipitaţiunĭ atmosferice. *Buletinul* maĭ cuprinde încă observaţiuntle meteorologice de la 6 localităţĭ din străinătate: Praga, Triest, Salzburg, Viena, Sofia şi Atena. Acest *Buletin*, care în ḑiua următóre se publică în *Monitorul Oficial*, este reprodus în resumat în principalele ḑiare din capitală. Cu *prevederea timpuluĭ*, Institutul nostru meteorologic nu s'a ocupat încă şi nicĭ că póte să se ocupe până ce maĭ întâiŭ nu se vor stabilì, cel puţin în trăsurĭ generale, condiţiunile climatologice ale principalelor nóstre regiunĭ. *Buletinul meteorologic* ḑilnic a început să apară în 1895, aşà că acum el se găsesce în al patrulea an;

*b) Buletinul observaţiunilor meteorologice din România* este o publicaţiune lunară. Intr'însa se daŭ resultatele lunare ale principalelor elemente climatologice de la tóte staţiunile nóstre de al doilea ordin, precum şi resumatul observaţiunilor de plóie de la un mare numĕr de staţiunĭ udometrice. Fie-care *Buletin* este însoţit de o recensiune climatologică lunară. In fine, resumate pe anotimpurĭ şi pe anul

(1) Pentru aniĭ anteriorĭ să se vadă *Analele Ac. Rom*, tom XVIII, *Desbaterile*, p. 25 şi 69, tom XIX, p. 69—83

întreg, cu recensiunĭ referitóre, completézǎ *Buletinul*, din care a apǎrut dejà ceĭ pe anul 1897. Acest *Buletin* se gǎsesce acum în al VIII-lea an al publicǎriĭ sale;

*c) Analele Institutuluĭ meteorologic* forméză principala publicaţiune a acesteĭ instituţiunĭ. Ea este anualǎ şi, în cele ce urméză, îmĭ propun a arǎtà în scurt cuprinsul volumuluĭ XII, care se raportézǎ la lucrǎrile sǎvîrşite în cursul anuluĭ 1896.

Ca în tot-deauna acéstǎ publicaţiune este împǎrţitǎ în patru pǎrţĭ:

1. Intâia parte este *Raportul anual*, ce se presintǎ d-luĭ Ministru al Agricultureĭ, Industrieĭ, Comerciuluĭ şi Domeniilor asupra lucrǎrilor sǎvîrşite de acest serviciŭ;

2. A doua parte cuprinde diverse *Memoriĭ şi Notiţe* relative la Meteorologie, alcǎtuite aprópe exclusiv de personalul Institutuluĭ meteteorologic;

3. A treia parte este consacratǎ exclusiv observaţiunilor meteorologice fǎcute la Observatoriul din Bucurescĭ; în fine

4. A patra parte cuprinde observaţiunile meteorologice şi udometrice de la tóte staţiunile rĕspândite în diversele pǎrţĭ ale ţēriĭ.

Vom indicà în-deosebĭ conţinutul fie-cǎreĭ din aceste pǎrţĭ.

Raportul adresat Ministeriuluĭ Agriculturei, pe lângǎ îmbunǎtǎţirile realisate în cursul anuluĭ 1896 şi lipsurile ce trebuesc îndeplinite, maĭ cuprinde o dare de sémǎ asupra lucrǎrilor Conferinţeĭ internaţionale de meteorologie ce a avut loc la Paris în luna Septembre a aceluĭ an şi la care am luat parte, atât ca delegat al Guvernuluĭ, cât şi în calitatea mea de membru al Comitetuluĭ internaţional de meteorologie. Printre numerósele cestiunĭ cu carĭ a avut sǎ se ocupe acéstǎ Conferinţǎ voiŭ amintì numaĭ douĕ:

Relativ la cestiunea magnetismuluĭ pǎmîntesc, s'aŭ stabilit principiile generale pentru publicarea uniformǎ a observaţiunilor magnetice, precum şi principiile generale pentru alcǎtuirea chartelor magnetice în fie-care ţérǎ. Pentru acéstǎ din urmǎ operaţiune s'a recunoscut necesitatea comparaţiuniĭ între dînsele a diverselor instrumente întrebuinţate la ridicǎrile magnetice în diferitele ţērĭ. Asemenea comparaţiunĭ aŭ şi început a se face şi sperǎm cǎ în curînd vom avé ocasiunea de a comparà instrumentele nóstre magnetice cu cele întrebuinţate la Viena, Berlin şi Paris. S'a recunoscut de asemenea importanţa studiuluĭ curenţilor teluricĭ. Acest studiŭ, ca şi acela al fenomenelor magnetice, nu póte fi întreprins decât afarǎ din oraşe, departe de influenţa instalaţiunilor electrice industriale, carĭ pe ḑi ce merge ieaŭ o desvoltare tot maĭ mare. In deosebĭ tracţiunea electricǎ a tram-

vaiurilor, prin extensiunea ce ieà necontenit, a ajuns a pune în pericol, în multe părţĭ din lume, existenţa chiar a observatoriilor magnetice.

A doua cestiune, despre care voesc a vorbì şi care a fost cu fórte mare interes discutată la Conferinţa internaţională, este acea relativă la observaţiunile aeronautice. Este fórte bine sciut astădĭ că starea atmosferică la faţa pămîntuluĭ este o consecinţă a aceste stărĭ în regiunile înalte ale eĭ. Meteorologiştiĭ sunt astădĭ convinşĭ că numaĭ atuncĭ se vor puté formulà legĭ precise relative la perturbaţiunile nóstre atmosferice, când se va cunósce starea atmosfereĭ în regiunile eĭ înalte şi dependinţa ce există între acéstă stare şi cea în apropiere de faţa pămîntuluĭ. Se impun decĭ în mod absolut explorările, din punctul de vedere meteorologic, ale regiunilor înalte din atmosferă. Strălucitele resultate obţinute la Observatoriul meteorologic de la Blue Hill al d-luĭ Lawrance Rotch, cu ajutorul smeurilor speciale, carĭ aŭ putut fi urcate, cu instrumentele înregistrătóre, până maĭ sus de 2.000 metri, aŭ condus conferinţa ca să recunóscă marea importanţă a experienţelor aeronautice pentru sciinţa meteorologică şi a exprimà dorinţa ca ascensiunile sciinţifice, fie cu balóne cu ómenĭ, fie cu balóne-sondă, fie cu smeurĭ, să aibă loc în diferitele staţiunĭ de pe faţa globuluĭ şi pe cât se póte în mod simultaneŭ.

In vederea mareĭ importanţe ce presintă acéstă cestiune pentru meteorologie, Conferinţa internaţională de la Paris a întocmit o comisiune specială aeronautică, care să provóce experienţe de acest fel şi să perfecţioneze instrumentele şi metódele de observaţiune. Comisiunea, sub preşedinţa d-luĭ Hergesell, directorul Serviciuluĭ meteorologic al Alsacieĭ şi Loreneĭ, a şi început lucrările şi s'a publicat dejà cevà din încercările făcute.

Raportul ce analisăm acì conţine o mulţime de amănunte asupra mersuluĭ Serviciuluĭ meteorologic, precum şi asupra aceluia al Serviciuluĭ de měsurĭ şi greutăţĭ, care se scie că formézǎ o secţiune deosebită în Institutul meteorologic. Nu voiŭ vorbì acì de nicĭ una din cestiunile atinse în acéstă parte a raportuluĭ; totuşĭ, pentru a se vedé modul cum se îndeplinesce acum Serviciul de měsurĭ şi greutăţĭ în comparaţiune de cum se găsià dînsul în anul 1889/90, când el a fost trecut la Institutul meteorologic, voiŭ arătà că, în curs de 6 anĭ, numěrul pieselor întrebuinţate în comerciŭ şi carĭ aŭ fost supuse verificărilor anuale prevědute de lege, s'a îndoit în comunele urbane. Intr'adevěr, în 1889/90 totalul pieselor verificate în comunele urbane a fost de 297.116, pe când în anul 1895/96 am avut 537.999 de piese. In comunele rurale îmbunătăţirea serviciuluĭ metric a fost şi maĭ mare,

căcĭ numĕrul pieselor verificate s'a întreit în curs de 4 anĭ. Intr'adevĕr în 1891/92 se verificaseră numaĭ 201.321 de piese, pe când în 1895/96 am avut 598.075. In total, numĕrul pieselor verificate în cursul anuluĭ 1895/96, atât în comunele urbane cât și în cele rurale, a fost de 1.136.074.

A doua parte a volumuluĭ cuprinde, în 233 de pagine, ḑece memoriĭ.

In cel dîntâiŭ dintre acestea, *Seceta în Dobrogea în 1896*, din care un resumat, sub acelașĭ titlu, s'a publicat în *Analele Academieĭ* (1), am studiat repartițiunea ploieĭ în acéstă parte a țĕriĭ în cursul anuluĭ 1896, care a fost unul din ceĭ maĭ secetoșĭ. La Mangalia. pe córstele Mĕriĭ Negre, nu s'a adunat, în tot cursul anuluĭ, decât 164 mm de apă; acésta este cea maĭ mică cantitate anuală de plóie ce s'a constatat până acum în vre-una din stațiunile nóstre meteorologice saŭ udometrice. La Sulina s'aŭ adunat, în cursul acestuĭ an, 208 mm. Acéstă cantitate represintă cea maĭ mică valóre anuală a precipitațiunilor atmosferice din ultima periódă de 29 de anĭ, de când posedăm observațiunĭ udometrice în acéstă localitate. Tómna a fost în deosebĭ secetósă. Sunt fórte multe localitățĭ unde, în curs de 3 saŭ chiar 4 lunĭ consecutive, nu s'aŭ adunat decât nisce cantitățĭ minime de plóie. Ast-fel la Mangalia, de la 12 Iulie până la 10 Novembre, adecă în curs de 122 de ḑile, nu s'a strîns decât 3.3 mm de apă, cantitate cu totul neînsemnată pentru o așà de lungă periódă.

In al doilea memoriŭ, *Plóia în România în 1896*, am făcut să reiasă particularitățile distribuțiuniĭ ploieĭ în cursul acestuĭ an secetos. (2) Plóia a fost mĕsurată în 344 de stațiunĭ (3), adecă în mijlociŭ câte 10 în fiecare district. Deșì nu așà de secetos ca 1894, anul 1896 în România trebue socotit printre aniĭ ceĭ secetoșĭ, cu atât maĭ mult cu cât, în unele părțĭ ale țĕriĭ, seceta a fost excepțional de mare, după cum s'a vĕḑut din memoriul de care s'a vorbit maĭ sus.

Luând la un loc tóte stațiunile, cantitățile anuale de plóie aŭ dat, în acest an, o mijlocie generală de 459 mm. Din ultima periódă de 6 anĭ, de când facem anual studiul repartițiuniĭ ploieĭ în România, numaĭ anul 1894 a avut o mijlocie anuală cevà maĭ mică ca acum.

(1) Seria II, tom. XVIII, *Desbaterĭ*, p. 47—52

(2) In lucrarea *Repartițiunea ploieĭ pe districte și pe basinurĭ în România în anul 1896* s'a resumat conținutul acestuĭ memoriŭ.

(3) Numele și posițiunea acestor stațiunĭ se găsesc pe charta Românieĭ anexată părțiĭ a patra din volumul XII din *Analele Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ*. Coordonatele geografice se găsesc în aceeași publicațiune la pag. D 109 – D 114.

După altitudinea staţiunilor, cantităţile anuale de plóie aŭ fost următórele:

364 mm pentru localităţile cu altitudinea maĭ mică ca 100 m;
429 » » » » cuprinsă între 100 şi 200 m;
507 » » » » » » 200 şi 500 m; şi
761 » » » » maĭ mare ca 500 m.

Pe anotimpurĭ repartiţiunea mijlocie a ploilor a fost următórea:

| | | |
|---|---|---|
| Érna | 90 | mm |
| Primăvara | 150 | » |
| Vara | 136 | » |
| Tómna | 115 | » |

Repartiţiunea mijlocie lunară în anul 1896 este representată prin următórele cifre:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Ianuarie | 6 | mm | Iulie | 33 | mm |
| Februarie | 21 | » | August | 39 | |
| Martie | 26 | » | Septembre | 33 | |
| Aprilie | 62 | » | Octobre | 5 | |
| Maiŭ | 55 | | Novembre | 77 | |
| Iunie | 65 | » | Decembre | 36 | » |

Comparându-se aceste cifre cu cele corespundĕtóre din aniĭ precedenţĭ, resultă că, dacă lunile Martie şi Septembre aŭ fost maĭ secetóse ca de obiceiŭ, Ianuarie şi Octobre aŭ fost aprópe cu desăvîrşire lipsite de precipitaţiunĭ atmosferice. Epoca ploiósă a cuprins perióda formată de lunile Aprilie, Maiŭ şi Iunie, dar maĭ cu sémă luna Novembre, în care apa adunată a fost cea maĭ abundentă din cursul ultimilor 6 anĭ.

Tabelele 2 şi 3 din lucrarea ce resumăm cuprind, pentru fie-care staţiune în parte, cantităţile ploieĭ lunare, anuale şi pe anotimpurĭ, precum şi maximum de apă în 24 de ore în cursul anuluĭ 1896. Tot acì se găsesc resumate, pentru fie-care staţiune, cantităţile anuale de plóie de la 1891 la 1896 precum şi pe lustrul 1891—1895. Ultima din aceste douĕ tabele cuprinde şi numĕrul ḑilelor de plóie.

In **Tab. 1**, de pe pagina următóre, s'aŭ resumat, pentru aceleaşĭ localităţĭ cuprinse în darea nóstră de sémă asupra volumuluĭ XI din *Anale*, cantităţile anuale de plóie, maximum de apă în 24 de ore, precum şi numĕrul ḑilelor de plóie în 1896.

**Tab. 1.** *Plóia în 1896 st. n.*

| LOCALITĂŢI | Cantităţĭ mm | | Ḑile de plóie | | LOCALITĂŢI | Cantităţĭ mm | | Ḑile de plóie | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Anuale | Max în 24 h | > 0.1 mm | > 1.0 mm | | Anuale | Max în 24 h | ≥0.1 mm | ≥1.0 mm |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| Adjud. . . . . . | 411 | 32.6 | 48 | 48 | Iaşĭ . . . . . | 286 | 18 9 | 100 | 58 |
| Armăşescĭ . . . | 295 | 23 8 | 84 | 53 | Isaccea . | 290 | 30.1 | 61 | 44 |
| Babadag . . . | 240 | 25.0 | 61 | 50 | Michăilenĭ . . . | 509 | 45.9 | 80 | 80 |
| Balta Dómneĭ . | 339 | 20 3 | 51 | 50 | Ocnele-Marĭ. . . | 697 | 33 8 | 98 | 85 |
| Bechet . . . . | 479 | 32 7 | 62 | 57 | Odobescĭ . . . | 468 | 23.8 | 92 | 64 |
| Bîrlad . . . . . | 292 | 18 2 | 87 | 61 | Olteniţa . . . . | 297 | 22.4 | 57 | 56 |
| Brăila . . . . . | 329 | 35 2 | 99 | 60 | Păncescĭ Dragom | 461 | 29.4 | 114 | 90 |
| Bucurescĭ . . . | 420 | 48 4 | 103 | 63 | Roşiorĭ-de-Vede. | 410 | 62 0 | 72 | 72 |
| Buştenĭ . . . . | 596 | 36 4 | 84 | 81 | Sadova . . . . | 686 | 68 0 | 59 | 57 |
| Calafat . . . . . | 675 | 31 4 | 64 | 61 | Sinaia . . . . . | 662 | 25 6 | 113 | 109 |
| Călăraşĭ . . . | 325 | 48 6 | 60 | 53 | Slănic (Prahova) | 681 | 29 5 | 85 | 77 |
| Câmpina . . . . | 483 | 27 4 | 87 | 76 | Slatina (Sucéva) | 870 | 35.0 | 93 | 91 |
| Câmpulung . . | 662 | 30 7 | 136 | 96 | Strihareţ . . . . | 381 | 30 8 | 74 | 63 |
| Comăndărescĭ . . | 347 | 31 8 | 109 | 62 | Sulina . . . . . | 208 | 32 6 | 54 | 46 |
| Corabia . . . . . | 401 | 36 6 | 77 | 63 | Tîrgu-Frumos . | 359 | 31 0 | 72 | 63 |
| Curtea-de-Argeş | 886 | 65 0 | 124 | 114 | Tîrgu-Jiu . . . | 592 | 28.0 | 66 | 62 |
| Doftana . . . . . | 627 | 43.2 | 91 | 87 | Tîrgu-Ocna . . . | 410 | 25.4 | 82 | 77 |
| Dorohoiŭ . . . . | 495 | 29.5 | 139 | 80 | Tecuciŭ. . . . . | 372 | 24 8 | 79 | 63 |
| Fălticenĭ . . . | 478 | 29.7 | 114 | 97 | Tulcea . . . . | 341 | 74.0 | 63 | 52 |
| Găescĭ . . . . | 480 | 40 1 | 89 | 69 | Turnu-Măgurele. | 346 | 22 9 | 85 | 58 |
| Galaţĭ. . . . . . | 289 | 23 7 | 75 | 57 | Turnu-Severin. . | 587 | 35 5 | 94 | 72 |
| Giurgiu . . . . | 332 | 45 5 | 85 | 59 | Zimnicea . . . . | 386 | 31.0 | 80 | 69 |

In mijiociŭ am avut în cursul anuluĭ 80 de ḑile de plóie > 0.1 mm şi numaĭ 66 ḑile cu plóie ≥ 1.0 mm.

După altitudinea staţiunilor, ḑilele de plóie aŭ fost distribuite în mijlociŭ precum urméză:

| > 0.1 mm | > 1.0 mm | |
|---|---|---|
| 67 ḑile | 54 ḑile | pentru localităţĭ cu altitudinĭ maĭ micĭ ca 100 m; |
| 75 » | 62 » | » » » cuprinse întré 100 şi 200 m; |
| 92 » | 75 » | » » » » » 200 şi 500 m; |
| 102 » | 90 » | » » » maĭ marĭ ca 500 m. |

Repartiţiunea ploilor a fost inegală în cursul anuluĭ 1896 în diferitele regiunĭ ale ţĕriĭ. Ast-fel în Muntenia s'a adunat în mijlociŭ 497 mm de apă, 435 mm în Moldova şi numaĭ 279 mm în Dobrogea. Cantităţile de plóie, ce s'aŭ adunat în diversele districte, aŭ variat de asemenea fórte mult de la un district la altul. Pe când în Gorj am avut în mijlociŭ un strat de 781 mm, în Constanţa grosimea stratuluĭ de apă, provenită din plóie saŭ orĭ-ce alt hidrometeor, n'a fost decât de 261 mm.

In Tab. 2 se indică, pentru fie-care district în parte, cantitățile de plóie anuală și pe anotimpurĭ, precum și numĕrul ḑilelor de plóie.

**Tab. 2.** *Repartițiunea ploieĭ pe districte în 1896 st. n.*

| DISTRICTE | Precipitațiunĭ atmosferice mm | | | | | Ḑile de plóie ≥ 1.0 mm |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Anuale | Pe anotimpurĭ | | | | |
| | | Érna | Primăv. | Vara | Tómna | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Mehedințĭ . . . | 597 | 105 | 153 | 81 | 244 | 68 |
| Gorj . . . . | 781 | 124 | 222 | 142 | 271 | 80 |
| Dolj . . . . . . . | 544 | 105 | 168 | 77 | 186 | 61 |
| Vîlcea . . . . | 634 | 120 | 162 | 146 | 202 | 72 |
| Romanațĭ . . . | 412 | 96 | 118 | 59 | 142 | 57 |
| Olt . . . . . . . | 395 | 85 | 103 | 72 | 130 | 56 |
| Argeș . . . . . | 588 | 97 | 176 | 126 | 193 | 76 |
| Muscel . . . . . | 685 | 103 | 236 | 193 | 170 | 79 |
| Teleorman . . . . | 356 | 65 | 94 | 74 | 130 | 56 |
| Vlașca . . . . . . | 396 | 66 | 116 | 111 | 104 | 54 |
| Dîmbovița . . . | 547 | 103 | 177 | 136 | 154 | 79 |
| Prahova . . . . | 521 | 100 | 159 | 160 | 142 | 74 |
| Buzĕŭ . . . . . | 464 | 109 | 165 | 164 | 103 | 59 |
| Ilfov . . . . . . | 398 | 70 | 108 | 143 | 110 | 58 |
| Ialomița . . . . | 375 | 70 | 126 | 120 | 106 | 49 |
| Constanța . . . . | 261 | 89 | 66 | 95 | 65 | 37 |
| Tulcea . . . . . . | 296 | 82 | 93 | 118 | 49 | 52 |
| Brăila . . . . . . | 316 | 95 | 119 | 105 | 74 | 49 |
| Rîmnicul-Sărat . | 450 | 162 | 195 | 118 | 87 | 59 |
| Putna . . . . . . | 462 | 121 | 188 | 147 | 85 | 67 |
| Tecuciŭ . . . . . | 344 | 123 | 137 | 99 | 66 | 54 |
| Covurluiŭ . | 350 | 84 | 129 | 139 | 50 | 58 |
| Tutova . . . | 393 | 99 | 138 | 153 | 61 | 64 |
| Bacăŭ . . . . . | 464 | 73 | 165 | 182 | 78 | 80 |
| Némț . . . . | 630 | 96 | 203 | 249 | 108 | 90 |
| Roman . . . | 492 | 90 | 152 | 184 | 83 | 83 |
| Vasluiŭ . . | 365 | 77 | 117 | 153 | 50 | 63 |
| Fălciŭ . . . . . | 379 | 94 | 119 | 146 | 73 | 52 |
| Iașĭ . . . . | 338 | 59 | 100 | 119 | 177 | 62 |
| Sucéva . . . | 566 | 92 | 162 | 229 | 108 | 97 |
| Botoșanĭ . . . . | 434 | 68 | 114 | 165 | 95 | 79 |
| Dorohoiŭ . . . . | 443 | 67 | 95 | 190 | 87 | 71 |

Repartițiunea lunară, anuală și pe anotimpurĭ a ploieĭ pe districte a fost representată pe charte deosebite, carĭ însoțesc lucrarea ce analisăm. Distribuțiunea anuală a ḑilelor de plóie pe districte a fost de asemenea representată pe o deosebită chartă.

Memoriul relativ la *Plóia în România* se maĭ ocupă apoĭ cu repartițiunea zăpeḑiĭ, cu starea Dunăriĭ și cu periódele de secetă.

In al treilea memoriŭ, *Revista climatologică anuală*, studiăm mer-

sul elementelor climatice în 1896 în România şi principalele caractere ce a presentat clima.

Acest an a fost caracterisat printr'o rĕcélă simţitóre a luniĭ Aprilie, printr'o căldură extraordinar de înaltă în câte-va ḑile de la începutul luĭ August, printr'o lună Octobre excepţional de caldă şi, în fine, printr'o secetă însemnată, maĭ ales într'o mare parte a Dobrogeĭ.

Temperatura anuală a aeruluĭ a fost cu aprópe o jumătate de grad maĭ ridicată ca într'un an normal. In multe localităţĭ din ţéră temperatura maximă a întrecut 40° în ḑiua de 7 August. In Giurgiu s'a înregistrat, în acéstă ḑi, 42°.8. Acésta este cea maĭ înaltă temperatură constatată până acum în ţéră la noĭ. Cea maĭ coborîtă temperatură înregistrată în cursul anuluĭ acesta a fost numaĭ de — 29°.8 la Mamorniţa în Dorohoiŭ, în ḑiua de 4 Decembre.

Vara, dar maĭ ales tómna, aŭ fost maĭ călduróse decât valorile normale; cele-lalte douĕ anotimpurĭ aŭ avut temperaturĭ carĭ aŭ diferit puţin de cele ale unuĭ an normal.

In Muntenia de câmp aŭ fost în mijlociŭ 10 ḑile de vară maĭ mult ca într'un an normal; la mare şi într'o parte a Moldoveĭ aŭ fost cevà maĭ puţine ca într'un asemenea an.

De asemenea aŭ fost, în genere, câte 10 ḑile de érnă maĭ puţine ca într'un an normal; în părţile marine din contra, ḑile de érnă aŭ fost maĭ puţine ca de obiceiŭ.

Duratele de strălucire a sóreluĭ în deosebite localităţĭ, unde staţiunile meteorologice posedă heliograful Campbell-Stokes, aŭ fost următórele pentru întregul an:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| La | Sulina | 2531.8 | ore în | 318 | ḑile. |
| » | Caracal | 2311.8 | » » | 307 | » |
| | Bucurescĭ | 2434.6 | » » | 313 | » |
| | Comăndărescĭ | 2005.9 | » » | 295 | » |
| | Sinaia | 1796.7 | » » | 290 | |

Pretudindenea atât numĕrul de ḑile în carĭ s'a vĕḑut sórele, cât şi durata totală de strălucire aŭ fost maĭ marĭ decât valorile normale. In deosebĭ la Sinaia sórele a fost visibil într'un timp relativ mult maĭ mare ca de obiceiŭ, 320 de ore; 172 la Bucurescĭ şi 126 la Sulina.

Presiunea atmosferică a fost în mijlociŭ cu 0.7 mm maĭ ridicată decât valórea normală. Afară de lunile Maiŭ, Septembre şi Novembre, tóte cele-lalte aŭ avut barometrul maĭ ridicat decât într'un an normal. In deosebĭ în lunile Ianuarie şi Februarie barometrul s'a menţinut fórte sus, respectiv cu 2.6 şi 3.8 mm.

Următórele scurte amănunte vor da o idee de mersul anual al elementelor climatologice în cursul anuluĭ 1896.

Luna Ianuarie a fost în mijlociŭ cu un grad maĭ frigurósă decât valórea normală; în părţile muntóse, dar maĭ ales în regiunea marină, diferinţa în minus a fost mult maĭ pronunţată. Aşà la Sulina temperatura acesteĭ lunĭ a fost cu 3°.5 maĭ coborîtă ca valórea normală. Lipsă aprópe desăvîrşită a precipitaţiunilor atmosferice. Afară de puţine excepţiunĭ, solul în Muntenia a fost în tot timpul neacoperit de zăpadă.

Februarie a fost şi dînsa caracterisată prin micĭ cantităţĭ de precipitaţiunĭ atmosferice. Cu tóte că a doua jumătate a luniĭ a fost fórte frigurósă, temperatura lunară a fost cu aprópe un grad maĭ ridicată decât valórea normală. Gerul din ultima decadă a găsit solul neacoperit cu zăpadă. Către sfîrşitul luniĭ a cădut zăpadă abundentă, care însă n'a persistat decât câte-va ḑile. Pe Dunăre sloĭ aŭ curs în tótă luna. La Tulcea şi Brăila fluviul erà acoperit cu un strat subţire de ghéţă.

Luna Martie a fost de asemenea cu aprópe un grad maĭ căldurósă decât valórea normală. In Moldova de sus excesul de temperatură a fost maĭ mare. Către finele acesteĭ lunĭ o serie de ploĭ a udat binişor pămîntul. La finele primeĭ decade Dunărea erà curăţită de sloĭ. Manifestaţiunĭ electrice maĭ frecuente aŭ început la 25.

Aprilie a fost rece; temperatura lunară a fost în mijlociŭ cu 2°.5 maĭ coborîtă ca normală. Prima decadă a fost cea maĭ frigurósă. Acéstă lună a fost ploiósă; vegetaţiunea, din causa friguluĭ, a înaintat puţin.

Maiŭ a fost de asemenea rece. Temperatura lunară a fost în mijlociŭ cu maĭ bine de un grad maĭ coborîtă ca valórea normală. A doua decadă erà maĭ rece. Ploĭ suficiente însoţite de manifestaţiunĭ electrice.

Cu Iunie începe o periódă căldurósă, care ţine până la finele anuluĭ şi chiar la începutul anuluĭ următor; ploĭ suficiente. Câte-va ploĭ torenţiale aŭ produs cevà inundaţiunĭ.

Iulie a fost cevà maĭ călduros ca valórea normală; puţine ploĭ.

August a fost caracterisat prin căldurĭ extraordinare în câte-va ḑile din prima sa decadă. Lipsă de plóie.

Luna Septembre a fost cu 2 grade maĭ căldurósă decât valórea normală. In cursul celor din urmă 31 de anĭ numaĭ 2 aŭ avut, la Bucurescĭ, acéstă lună maĭ căldurósă ca acum; ploile aŭ început în primele ḑile ale decadeĭ a doua.

Luna Octobre a fost excepţional de căldurósă, 4 grade de-asupra normaleĭ, şi lipsită aprópe cu totul de precipitaţiunĭ atmosferice. In ultimiĭ

31 de anĭ găsim unul singur care a avut luna Octobre cevà maĭ căldurósă ca acum.

Novembre, în Muntenia şi Dobrogea, a fost maĭ căldurósă ca de obiceiŭ; în Moldova ea a fost cevà maĭ rece. Precipitaţiunĭ atmosferice abundente. Zăpada a început în a doua decadă.

Decembre a fost cu maĭ bine de un grad şi jumătate maĭ puţin friguros ca de obiceiŭ. Zăpadă puţină. Dunărea nicăerĭ prinsă.

Cu anul 1896 s'aŭ împlinit 12 anĭ de când se fac la Bucureştĭ observaţiunĭ meteorologice orare. Ele aŭ fost resumate în al patrulea memoriŭ, întitulat: *Resultatele a 12 anĭ de observaţiunĭ meteorologice orare la Bucurescĭ, perióda 1885/96*, şi care cuprinde următórele elemente climatologice:

1. Presiunea atmosferică;
2. Temperatura aeruluĭ;
3. Tensiunea vaporilor de apă;
4. Umeḑéla relativă;
5. Iuţéla vîntuluĭ;
6. Direcţiunea vîntuluĭ;
7. Strălucirea sóreluĭ;
8. Nebulositatea:
9. Grade actinometrice;
10. Precipitaţiunea atmosferică, cantităţĭ;
11. » » durata.

Din acéstă lucrare, care cuprinde 70 de pagine, voiŭ reproduce în **Tab. 3**, de pe pagina ce urméḑă, mersul diurn al temperatureĭ aeruluĭ, ca fiind cel maĭ important de cunoscut.

**Tab. 3.** *Mersul diurn al temperatureĭ aeruluĭ la Bucurescĭ (1885/96).*

| ORE | LUNILE | | | | | | | | | | | | Anul |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Ian. | Febr. | Mart | Apr. | Maiŭ | Iunie | Iulie | Aug | Sept. | Oct. | Nov. | Decem | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 |
| 1 | —5 88 | —3.87 | 1.89 | 6.97 | 12.45 | 15 71 | 17 99 | 17 41 | 13.36 | 9 25 | 2.65 | —2.45 | 7.16 |
| 2 | —6.48 | —4.11 | 1 51 | 6 53 | 11.58 | 14 92 | 17 39 | 16 76 | 12.86 | 8.89 | 2 39 | —2 10 | 6.76 |
| 3 | —6.18 | —4 31 | 1 17 | 6 15 | 11.11 | 14 49 | 16 88 | 16 25 | 12 33 | 8 50 | 2 19 | —2 77 | 6 40 |
| 4 | —6 34 | —4.50 | 0 90 | 5.83 | 10.71 | 14.08 | 16 41 | 15 75 | 11.93 | 8.17 | 1 99 | —2 92 | 6.08 |
| 5 | —6 38 | —4 63 | 0.67 | 5.62 | 10 53 | 14.31 | 16.27 | 15 36 | 11 58 | 7 93 | 1 68 | —3.01 | 5.96 |
| 6 | —6.47 | —4 76 | 0 50 | 5.79 | 11 61 | 15.54 | 17 60 | 15.17 | 11.52 | 7.71 | 1 56 | —3 09 | 6.21 |
| 7 | —6.52 | —4 84 | 0 78 | 7 05 | 13 79 | 17 64 | 20 04 | 18 21 | 12 88 | 8.02 | 1 52 | —3 08 | 7 24 |
| 8 | —6.49 | —4.47 | 2.00 | 9.06 | 16 09 | 19.74 | 22.61 | 21.22 | 15 84 | 9 84 | 2 05 | —2 99 | 8 81 |
| 9 | —5 83 | —3.43 | 3.37 | 10 66 | 17.69 | 21.12 | 24 28 | 23.29 | 18.11 | 11.79 | 3 33 | —2.31 | 10 31 |
| 10 | —4 86 | —2 34 | 4 72 | 12.04 | 18 98 | 22.22 | 25 55 | 24 80 | 19.96 | 13 70 | 4.73 | —1.45 | 11.65 |
| 11 | —3 80 | —1.22 | 5 90 | 13.21 | 19 98 | 23 31 | 26.57 | 26 02 | 21.48 | 15 37 | 5.97 | —0 74 | 12 84 |
| Prânḑ | —2.91 | —0.33 | 7.00 | 14 12 | 20 80 | 24 04 | 27 36 | 27 10 | 22 58 | 16.69 | 6.90 | 0 23 | 13.74 |
| 13 | —2 22 | 0.31 | 7.90 | 14.82 | 21.50 | 24 68 | 27 99 | 27 93 | 23 40 | 17.59 | 7 58 | 0 76 | 14.50 |
| 14 | —1 81 | 0.71 | 8.49 | 15 34 | 21.77 | 24.97 | 28.45 | 28 38 | 23 83 | 18.13 | 7 91 | 1.09 | 14 93 |
| 15 | —1 94 | 0.73 | 8 52 | 15.41 | 21 66 | 24.97 | 28.43 | 28 56 | 23 90 | 18 08 | 7 62 | 0.85 | 14 90 |
| 16 | — 2 45 | 0.34 | 8 32 | 15 21 | 21.38 | 24 70 | 28.22 | 28 39 | 23 47 | 17 47 | 6.89 | 0 29 | 14.52 |
| 17 | —3.27 | —0 44 | 7.72 | 14 62 | 20.90 | 23.98 | 27 76 | 27 81 | 22.50 | 15 98 | 5.76 | —0 42 | 13.75 |
| 18 | —3.92 | —1 38 | 6 59 | 13 51 | 19.81 | 23.07 | 26.66 | 26 37 | 20 45 | 14 08 | 4 99 | —0 86 | 12 60 |
| 19 | —4.37 | —2 02 | 5.34 | 11.99 | 18.17 | 21.60 | 24 93 | 23 96 | 18 35 | 12.87 | 4 47 | —1 26 | 11.31 |
| 20 | —4 73 | —2 52 | 4 38 | 10.59 | 16 31 | 19 61 | 22 62 | 21.90 | 16.96 | 11 92 | 3.90 | —1.60 | 10.07 |
| 21 | —4.98 | —2.80 | 3 85 | 9 68 | 15.25 | 18 52 | 21 44 | 20 75 | 16 03 | 11.29 | 3.58 | —1 80 | 9.34 |
| 22 | — 5.18 | —3 12 | 3 35 | 8 93 | 14 34 | 17 66 | 20 43 | 19 79 | 15.24 | 10.61 | 3 25 | —1 99 | 8 71 |
| 23 | —5.38 | —3 37 | 2.89 | 8 28 | 13.58 | 16 87 | 19 54 | 19 03 | 14.52 | 9 99 | 3 06 | —2.18 | 8 14 |
| 24 | —5 53 | —3 63 | 2 46 | 7 65 | 12 90 | 16 20 | 18.72 | 18 08 | 13 84 | 9 45 | 2.70 | —2 39 | 7.63 |
| Mijlociĭ | —4.73 | —2 50 | 4 17 | 10.38 | 16 36 | 19.73 | 22.67 | 22 04 | 17.38 | 12 22 | 4.11 | —1.52 | 10 14 |

Al cincilea memoriŭ, *Resultatele observaţiunilor meteorologice din România, lustrul 1891/95*, cuprinde mijlociile lunare, anuale şi pe anotimpurĭ ale elementelor climatologice de la 10 localităţĭ din ţéră în conformitate cu decisiunile Conferinţelor internaţionale de meteorologie, carĭ cer să se publice, în mod regulat, mijlociile climatologice pe lustri şi pe deceniĭ.

In următórele **Tab. 4** şi **5** se indică, pentru aceste 10 localităţĭ, mijlociile lustruluĭ 1891/95 de la câte-va din cele maĭ importante elemente climatologice. Aceste mijlociĭ, raportându-se la acelaşĭ interval de timp şi fiind calculate în mod identic, sunt direct comparabile între dînsele.

**Tab. 4.** *Elemente climatologice pe lustrul 1891/95 st. n.*

| LOCALITĂŢÎ | Posiţ. geografică | | | Pres. atmosferică la 0° in mm | | | Temperatura aeruluĭ C° | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Long. E de Greenw. | Latit. N | Alt. m | Mijl. | Max. abs. | Min. abs. | Mijl. | Max abs | Min. abs. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| Turnu-Măgurele . | 24° 53′ | 43°.45′ | 40 | 758 94 | 780 9 | 740 1 | 11.10 | 40.0 | —32.3 |
| Constanţa . . | 28°.39′ | 44°.11′ | 30 | 58 88 | 77.5 | 39.8 | 11.04 | 36 2 | —18 0 |
| Bucurescĭ Filaret. | 26° 6′ | 44°.25′ | 82 | 54 74 | 75 0 | 35 2 | 10 23 | 38 7 | —28 0 |
| Strihareţ (Olt) . . | 24° 22′ | 44° 26′ | 160 | 47 94 | 67 6 | 28 9 | 10.10 | 38 5 | —35.6 |
| Armăşesci (Ial.) . | 27°.9′ | 44°.35′ | 70 | 56 87 | 77 5 | 36 3 | 10 06 | 38 5 | —30.8 |
| Sulina . . . . . . | 29°.40′ | 45° 9′ | 2 | 62.30 | 81 6 | 41 3 | 10 82 | 34 0 | —23 0 |
| Brăila . . . . . . | 27°.58′ | 45°.16′ | 30 | 759 58 | 80.3 | 740 3 | 10 56 | 38.2 | —26 0 |
| Sinaia . . . . . . | 25° 34′ | 45°.21′ | 860 | 686 92 | 01 7 | 666 8 | 5.68 | 29.0 | —28 0 |
| Păncescĭ Drag (Rom ) | 26°.56′ | 46° 55′ | 190 | 744.91 | 64.5 | 722.4 | 7 78 | 35 0 | —35 0 |
| Comăndărescĭ (Botoş ) | 27°.14′ | 47° 34′ | 60 | 55.44 | 74 3 | 33 5 | 8 84 | 37 8 | - 25 8 |

**Tab. 5.** *Elemente climatologiee pe lustrul 1891/95 st. n. (urmare).*

| LOCALITĂŢÎ | Prec. atmos. | | Umeḑélă | | Vîntul Direcţiunea domin. | Nebulosita-tea mijlocie | Numĕrul ḑilelor | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Total mm | Ḑile plôe > 1.0 mm | Abs. mm | Relat. % | | | Senine | Norôse | Acoperite | Ingheţ Min > 0° | De Ernă Max < 0° | De Vară Max. ≥ 25 |
| 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 |
| Turnu -Măgurele. | 470.4 | 72.6 | 8 52 | 7 25 | W | 4.8 | 151 2 | 112.4 | 101 6 | 97 0 | 39 0 | 119 6 |
| Constanţa . . . . | 414 3 | 59 7 | 9 43 | 82.1 | N | 5 0 | 138.8 | 121 4 | 98 9 | 74 4 | 28 2 | 71.3 |
| Bucurescĭ . . . | 583 3 | 77.6 | 7.14 | 66 3 | NE | 5.2 | 128 6 | 126 6 | 110 0 | 115 8 | 41.2 | 109 8 |
| Striharet . . . . | 466.7 | 77 4 | 7.34 | 68 2 | NE | 4.9 | 143 4 | 129 6 | 92 2 | 117 8 | 37 2 | 96 4 |
| Armăşescĭ . . | 417 0 | 56 0 | 8 15 | 74 5 | NE | 5 2 | 128 1 | 127 0 | 110 1 | 121.2 | 39 4 | 115 0 |
| Sulina . . . . | 326.7 | 61.6 | 8 36 | 74 6 | N | 4.4 | 176 2 | 93 4 | 95.6 | 87.4 | 28 4 | 80 8 |
| Brăila . . . . . | 402.5 | 62.8 | . | . | NE | 5 2 | 127.4 | 124 4 | 113 4 | 103.8 | 36 6 | 103.2 |
| Sinaia . . | 745 5 | 100.8 | 6 08 | 76 2 | N | 5 8 | 101 8 | 130 2 | 133 2 | 158 2 | 57 6 | 14 6 |
| Păncescĭ Dragom | 424.7 | 74 8 | 6.72 | 71.4 | N | 6 1 | 89 2 | 131 0 | 145 0 | 144.0 | 5.54 | 19 6 |
| Comăndărescĭ . | 402.8 | 72.6 | 6.98 | 69 0 | NW | 6 2 | 84.2 | 133.8 | 147 2 | 123.2 | 4.60 | 88.0 |

Al şéselea memoriŭ, sub titlul: *Resultatele observaţiunilor udometrice din România, lustrul 1891/95*, este un studiŭ ce am făcut asupra repartiţiuniĭ mijlociĭ a ploieĭ în acest interval în 63 de localităţĭ distribuite precum urméză:

37 în Muntenia;
7 › Dobrogea; şi
19 » Moldova.

In mijlociŭ cantitatea anuală de plóie în tótă ţéra a fost de 562.2 mm. Mijlociile anuale pe aceste marĭ divisiunĭ ale teritoriuluĭ nostru sunt :

621.5 mm în Muntenia ;
421.9 » » Dobrogea ;
498.4 » » Moldova.

După altitudinĭ, cele 63 de staţiunĭ se împart precum urméză:
27 maĭ jos de 100 m;
18 cu altitudinĭ cuprinse între 100 şi 200 m ;
16 » » » » 200 şi 500 m; şi
6 » » » maĭ marĭ de 500 m.
Mijlocia anuală pentru cele dintâĭ din aceste staţiunĭ a fost de 471.4 mm;
Pentru cele de-al doilea 554.1 mm ;
Pentru cele de-al treilea 684.8 mm; şi
Pentru cele din urmă 752.5 mm.

După anotimpurĭ, în vară a căḑut, ca în tot-deauna, cea maĭ mare cantitate de apă, 169.2 mm apă, după cum resultă din următórele cifre carĭ represintă valorile mijlociĭ pe anotimpurĭ în lustrul 1891/95:

134.0 mm în érnă;
157.3 » » primăvară;
169.2 » » vară;
101.1 » » tómnă.

Ca în tot-deauna, în lunile Maiŭ şi Iunie, şi maĭ cu sémă în acésta din urmă, a căḑut în mijlociŭ cea maĭ multă plóie, 77.8 mm în Iunie şi 71.2 mm în Maiŭ.

Luna Septembre a fost, în genere, cea maĭ puţin bogată în precipitaţiunĭ atmosferice, de abià 197 mm.

Repartiţiunea lunară a ploieĭ este în mijlociŭ pentru tótă ţéra representată prin următórele cifre :

| | |
|---|---|
| Ianuarie | 57.7 mm |
| Februarie | 29.5 » |
| Martie | 38.9 » |
| Aprilie | 47.2 » |
| Maiŭ | 71.2 » |
| Iunie | 77.8 » |
| Iulie | 53.5 » |
| August | 37.9 » |
| Septembre | 19.7 » |
| Octobre | 38.4 » |
| Novembre | 43.9 » |
| Decembre | 46.8 » |

Mersul anual al precipitaţiunilor atmosferice este prin urmare fórte bine caracterisat în România:

Incepênd în Februarie, când precipitaţiunile atmosferice presintă un prim minimum, 29.5 mm, cantităţile lunare cresc treptat, spre a ajunge, în Iunie, maximum de 77.8 mm. In lunile următóre cantităţile scad iarăşĭ treptat şi ating un al doilea minimum, şi cel maĭ important (19.7 mm), în Septembre, spre a cresce din noŭ până în Ianuarie, când avem un al doilea maximum.

Din numerósele tabele ce cuprinde memoriul de care ne ocupăm, ne vom mărginì a reproduce una, Tab. 6, care conţine repartiţiunea lunară şi pe anotimpurĭ a ploieĭ în diferitele marĭ divisiunĭ ale teritoriuluĭ nostru.

**Tab 6** *Repartiţiunea ploieĭ în 1891/95.*

| LUNI şi ANOTIMPURI | Muntenia | | | Dobrogea | Moldova | Regatul Românieĭ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Oltenia | România mică | Intrégă | | | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Ianuarie. . . . . | 76.2 | 64.8 | 67 6 | 50 5 | 41.1 | 57.7 |
| Februarie. . . . | 32 6 | 34 4 | 34 0 | 31 1 | 20 3 | 29 5 |
| Martie . . . . . | 48 9 | 41 9 | 43.6 | 33 5 | 31 7 | 38 9 |
| Aprilie. . . . . . | 54.3 | 50 2 | 51 2 | 35 9 | 43.5 | 47 2 |
| Maiŭ. . . . . . | 86 1 | 71 6 | 75 1 | 36.7 | 76 1 | 71 2 |
| Iunie . . . . . . | 86 6 | 88 1 | 87 8 | 37 8 | 73 1 | 77 8 |
| Iulie . . . . . . | 56 1 | 51.7 | 52 8 | 45.4 | 58 0 | 53.5 |
| August . . . . | 32.2 | 39 8 | 37.9 | 21 3 | 44.1 | 37 9 |
| Septembre. . . . | 21.6 | 19 1 | 19.7 | 14 7 | 21 6 | 19.7 |
| Octobre . . . . | 67.8 | 39 8 | 46.6 | 27.2 | 25 7 | 38 2 |
| Novembre . . . | 56 7 | 45 6 | 48 2 | 47 5 | 34 0 | 43 9 |
| Decembre . . . | 63.1 | 55.1 | 57.0 | 40 3 | 29.2 | 46.8 |
| **An** . . . . . | 682.4 | 601.9 | 621.5 | 421.9 | 498.4 | 562 2 |
| Érna . . . . . . | 171 9 | 154 3 | 158 6 | 121.9 | 90.6 | 134 0 |
| Primăvara. . . . | 189 3 | 163 7 | 169 9 | 100 5 | 151 3 | 157 3 |
| Vara . . . . . . | 174 9 | 179 6 | 178 5 | 109 9 | 175 2 | 169 2 |
| Tómna. . . . . . | 146.1 | 104.5 | 114.5 | 89 4 | 81 3 | 101 8 |

Printre aniĭ cuprinşĭ în lustrul 1891/95, anul 1894 a fost cel maĭ uscat şi 1895 cel maĭ ploios, după cum resultă din următórele cifre, carĭ represintă cantităţile anuale ale ploieĭ pentru întréga ţéră:

Anul 1891 . . . . . . . . . . 525.0 mm
1892 . . . . . . . . . 590.2 »

Anul 1893 . . . . . . . . . 614.5 mm
» 1894 . . . . . . . . 421.6 »
» 1895 . . . . . . . . . 622.0 »

Anul 1894 a fost excepţional de uscat. La Bucurescĭ, unde mijlocia anuală, dedusă din 32 anĭ, este 588 mm, nu s'aŭ adunat în 1894 decât 342 mm.

In ceea ce privesce numĕrul ḑilelor de plóie şi considerând ca atare pe acele ḑile în carĭ s'a strîns cel puţin un milimetru de apă, avem în mijlociŭ, pentru tótă ţéra, 73.9 ḑile de plóie. In Muntenia am avut în mijlociŭ 77.4 ḑile de plóie, 59.1 în Dobrogea şi 72.5 în Moldova. In Oltenia a fost în mijlociŭ cel maĭ mare numĕr de ḑile de plóie, 82.3.

După altitudinĭ, numĕrul ḑilelor de plóie cresce în modul următor:

66.7 ḑile pentru altitudinĭ maĭ micĭ de 100 m;
70.3 » » cuprinse între 100 şi 200 m;
85.6 » » « » 200 şi 500 m;
93.7 » » maĭ marĭ de 500 m.

Cea maĭ mare cantitate de plóie anuală, în cursul lustruluĭ 1891/95, a avut loc la Ocnele-Marĭ, unde, în 1891, s'aŭ adunat 1344.9 mm. Cea maĭ mică cantitate a avut loc la Sulina, unde, în 1894, s'aŭ adunat numaĭ 260.2 mm.

Al şéptelea memoriŭ, conţine descripţiunea Observatoriuluĭ meteorologic din Pawlowsk.

Al optulea memoriŭ, sub titlul: *Recensiunĭ climatologice lunare, anul 1896*, de d-l meteorologist-asistent C. I. Corbu, precum şi al nouĕlea, sub titlul: *Amănunte lunare asupra ploieĭ şi furtunelor*, de d-l meteorologist-asistent G. D. Elefteriu, completéză, în mod fericit, *Recensiunea climatologică anuală* publicată în al doilea memoriŭ.

In fine, partea a doua a volumuluĭ se termină prin al ḑecelea memoriŭ, întitulat: *Registrul cutremurelor de pămînt din România în 1896*, din care un extras s'a publicat la timp în *Analele Academieĭ Române.* (1)

Partea treia a volumuluĭ este exclusiv consacrată observaţiunilor meteorologice orare, precum şi observaţiunilor speciale la ore fixe, ce s'aŭ făcut, în 1896, la Observatoriul din Bucurescĭ-Filaret.

Observaţiunile fie-căreĭ lunĭ sunt precedate de o tabelă specială, care cuprinde resumatul principalelor date climatologice în raport cu valorile mijlociĭ deduse din perióda de 12 anĭ de la 1885—96.

Tabele speciale conţin de asemenea valorile anuale ale diferitelor

(1) Seria II-a, tom. XIX, *Desbaterile*, p 66—68

elemente climatologice pe 1896, puse faţă în faţă cu mijlociile lustrilor 1886—90, 1891—95 şi al deceniuluĭ 1886—95.

In fine, datele caracteristice ale anuluĭ 1896 termină acéstă parte a volumuluĭ, care cuprinde 339 pagine şi din care ne mărginim a extrage, pentru Bucurescĭ, următórele valorĭ ale anuluĭ 1896 în comparaţiune cu valorile lustrilor 1886—90, 1891—95 şi ale deceniuluĭ 1886—95:

| | | An 1896 | Lustri 1886—90 | Lustri 1891—95 | Deceniul 1886—95 |
|---|---|---|---|---|---|
| Temperatura aeruluĭ C° | Mijlocia orară | 10.84 | 9.91 | 10.22 | 10.06 |
| | » maximelor | 16.73 | 15.72 | 16.09 | 15.90 |
| | » minimilor | 5.43 | 4.58 | 4.83 | 4.70 |
| | Maximum absolut | 40.8 | 38.0 | 38.7 | 38.7 |
| | Minimum » | — 17.6 | — 30.5 | — 28.0 | — 30.5 |
| | Diferenţa extremelor absolute | 58.4 | 60.5 | 66.7 | 69.2 |
| | Mijlocia erneĭ | — 2.70 | — 3.23 | — 3.11 | — 3.17 |
| | » primăvereĭ | 9.70 | 10.36 | 10.22 | 10.29 |
| | » vereĭ | 22.26 | 21.52 | 21.81 | 21.66 |
| | » tómneĭ | 13.31 | 10.89 | 11.50 | 11.19 |
| | Ḑile cu îngheţ | 82 | 74.0 | 75.2 | 74.6 |
| | » de érnă | 37 | 43.0 | 40.2 | 41.6 |
| | » de vară | 118 | 109.8 | 109.6 | 109.7 |
| Plóia în mm | Totalul anual | 470.8 | 614.6 | 583.2 | 598.9 |
| | Maximum în 24 de ore | 57.2 | 60.5 | 52.5 | 60.5 |
| | Totalul erneĭ | 57.1 | 115.3 | 160.6 | 137.9 |
| | » primăvereĭ | 113.0 | 165.5 | 164.8 | 165.1 |
| | » vereĭ | 201.4 | 180.2 | 166.4 | 173.3 |
| | » tómneĭ | 114.6 | 156.6 | 98.2 | 127.4 |
| | Durata ploieĭ în ore şi minute | $300^h29^m$ | $513^h47^m$ | $547^h36^m$ | $429^h41^m$ |
| | Ḑile de plóie > 1.0 mm | 98 | 106 | 108.2 | 107.2 |
| Nebulositatea | Durata anuală de străl. sóreluĭ | 2434.6 | 2033.7 | 2369.4 | 2201.6 |
| | Strălucirea sóreluĭ érna | 302.5 | 215.7 | 247.6 | 231.7 |
| | » primăvara | 632.6 | 555.5 | 619.9 | 567.7 |
| | » vara | 977.7 | 857.2 | 950.8 | 903.9 |
| | » tómna | 500.7 | 446.5 | 553.1 | 499.8 |
| | Nebulositatea mijlocie | 4.9 | 5.5 | 5.2 | 5.3 |
| | Ḑile senine | 54 | 61.4 | 59.4 | 60.4 |
| | » puţin noróse | 86 | 59.4 | 70.0 | 64.7 |
| | » noróse | 114 | 90.2 | 99.0 | 94.6 |
| | » fórte noróse | 44 | 59.6 | 57.4 | 58.5 |
| | » acoperite | 68 | 94.6 | 79.4 | 87.0 |

A patra parte a volumuluĭ este consacrată observaţiunilor meteorologice carĭ se fac în diferitele staţiunĭ ale Regatuluĭ.

In prima linie s'aŭ publicat valorile lunare şi anuale ale observaţiunilor meteorologice ce s'aŭ făcut la Brăila în intervalul de la 1888 la 1893. Observaţiunile anterióre şi posterióre acestor anĭ aŭ fost publicate în *Analele* anterióre.

Resumăm, în următórea **Tab.** 7, valorile anuale pentru câte-va elemente climatologice la Brăila pe intervalul de la 1879 la 1896, cu întreruptiunea anilor 1882 — 87.

**Tab. 7.** *Elemente climatologice la Brăila*

| ANIĬ | Temperatura aeruluĭ C° | | | Precip atmosf. mm | | | NUMĔRUL ḌILELOR | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Mijl | Max. abs. | Min. abs. | Total | Max 24 ore | Ḍile plóie >1 0mm | Senine | Noróse | Acoperite | Îngheţate | Érnă | Vară |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
| 1879 | 10 4 | 33.8 | —17.7 | 639.2 | 57 2 | 65 | 150 | 99 | 116 | 92 | 40 | 92 |
| 1880 | 10.2 | 33.9 | —18.6 | 173 9 | 16.1 | 37 | 137 | 152 | 77 | 110 | 40 | 90 |
| 1881 | 9.5 | 39.1 | —19.6 | 511 9 | 70 8 | 66 | 116 | 112 | 137 | 109 | 43 | 83 |
| 1888 | 9.3 | 35.0 | —23 6 | 525 0 | 41 9 | 66 | 124 | 126 | 116 | 125 | 62 | 89 |
| 1889 | 9.9 | 35.6 | —20.6 | 469.1 | 85 5 | 47 | 95 | 132 | 138 | 123 | 60 | 97 |
| 1890 | 19 6 | 35.3 | —19.6 | 398.3 | 37 7 | 65 | 107 | 112 | 146 | 124 | 47 | 92 |
| 1891 | 10 3 | 36 6 | —17.0 | 486 3 | 73 6 | 48 | 106 | 153 | 106 | 101 | 58 | 103 |
| 1892 | 11 3 | 34.5 | —17 6 | 331.2 | 20 6 | 65 | 125 | 139 | 102 | 104 | 25 | 129 |
| 1893 | 9 2 | 34.9 | —26 0 | 457 8 | 42 5 | 69 | 135 | 99 | 131 | 111 | 39 | 85 |
| 1894 | 10 8 | 38.2 | —21 4 | 236 8 | 11.8 | 54 | 125 | 119 | 121 | 110 | 35 | 102 |
| 1895 | 11 2 | 35.6 | —17 5 | 500.4 | 18.6 | 79 | 146 | 112 | 107 | 93 | 26 | 95 |
| 1896 | 11 0 | 38.3 | —16.5 | 328 8 | 25 2 | 60 | 165 | 112 | 89 | 103 | 45 | 112 |
| Mijl. | 10 3 | 39.1 | —26 0 | 421 6 | 85 5 | 60 | 128 | 122 | 115 | 109 | 43 | 98 |

In a doua linie s'aŭ publicat observaţiunile meteorologice, făcute în cursul anuluĭ 1896, la 32 de staţiunĭ de al doilea ordin, după ce maĭ întâiŭ s'a dat descripţiunea acestor staţiunĭ. Pentru a ne face o idee de modul cum a variat clima în diferitele aceste localităţĭ, resumăm, în **Tab.** 8 de pe pagina următóre, pentru fie-care dintr'însele, valorile anuale ale principalelor elemente climatologice.

**Tab. 8.** *Principalele elemente climatologice ale anuluĭ 1896 st. n.*

| LOCALITĂȚĬ | Altitudinĭ m | Prec. atmosf la 0° în mm: Mijl | Prec. atmosf: Max. Abs. | Prec. atmosf: Min. Abs. | Temperat. aeruluĭ C°: Mijl. | Temperat.: Max Abs. | Temperat.: Min. Abs. | Umeḑélă: Abs. mm | Umeḑélă: Rel % | Prec atmos.: Total mm | Prec atmos.: Ḑile de ploie ≥ 1.0 mm | Nebulositate | Vîntul direcțiunea dominantă | Numĕrul ḑilelor: Senine | Norōse | Acoperite | Ingheț Min < 0° | Érnă Max.<0° | Vară Max>25° |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 |
| Armăşescĭ . . . . | 70 | 757.3 | 776 2 | 740.1 | 10 6 | 40 5 | 19 8 | 7.2 | 65 | 295.1 | 53 | 5.0 | NE | 128 | 149 | 89 | 124 | 33 | 121 |
| Bacăŭ . . . . . . | 140 | 49 8 | 66 7 | 31.7 | 8 9 | 37 0 | 2 05 | 6,8 | 68 | 412.9 | 73 | 5 6 | NW | 119 | 112 | 135 | 123 | 56 | 92 |
| Botoşanĭ . . . . . | 180 | 46 8 | 66.8 | 28 4 | 8.5 | 36 0 | 21 4 | 6 9 | 71 | 379 5 | 69 | 5 7 | NW | 111 | 125 | 130 | 130 | 63 | 78 |
| Brăila . . . . | 30 | 60 1 | 79.2 | 43 2 | 11 0 | 38 3 | 16 5 | 8 2 | 71 | 328 8 | 60 | 4.6 | N | 165 | 112 | 89 | 103 | 45 | 112 |
| Bucurescĭ-Filaret . | 82 | 55.1 | 74.2 | 37.3 | 10 9 | 40 8 | 17.6 | 7.0 | 64 | 470 8 | 70 | 4 9 | NE | 140 | 135 | 91 | 119 | 37 | 118 |
| Bucurescĭ-Oraş . . | 75 | 56 0 | 75.4 | 38 3 | 11.1 | 40 6 | 17 4 | 1 8 | 69 | 420 0 | 63 | 4 7 | — | 149 | 125 | 92 | 115 | 27 | 122 |
| Buzĕŭ . . . . . | 105 | 53 4 | 73.7 | 35 9 | 10 7 | 39 0 | 14.5 | 7 7 | 68 | 417.6 | 64 | 4.7 | NE | 144 | 129 | 93 | 118 | 31 | 110 |
| Caracal . . . . | 95 | 54 3 | 73 7 | 37.9 | 11 0 | 41.0 | 16 0 | 7.5 | 72 | 370 4 | 54 | 4.3 | W | 177 | 106 | 83 | 118 | 32 | 121 |
| Călimănescĭ . . . | 280 | 37 9 | 55 4 | 22 6 | 10.0 | 37 1 | 14 9 | | | | | | | | | | | | |
| Câmpulung . . | 595 | 10 4 | 25 3 | 693 5 | 18 3 | 34.6 | 19 8 | 6 1 | 66 | 661 8 | 96 | 5 8 | N,S | 84 | 167 | 115 | 146 | 33 | 60 |
| Comăndărescĭ . | 60 | 55 8 | 74 7 | 738.0 | 9 3 | 38.5 | 20 3 | 8 4 | 77 | 347 2 | 62 | 6 1 | N,NW | 89 | 116 | 161 | 124 | 48 | 109 |
| Constanța . . | 30 | 60.2 | 79.4 | 45 2 | 1 3 | 30 0 | 14 0 | 10.3 | 85 | 251 0 | 47 | 4 7 | N | 158 | 126 | 82 | 79 | 32 | 62 |
| Corabia . . . . | 50 | 59 0 | 78 6 | 42 5 | 11.2 | 40 5 | 17,5 | 8 0 | 69 | 400 6 | 63 | 4.2 | E,W | 171 | 118 | 77 | 103 | 28 | 123 |
| Craiova . . . . | 110 | 53 0 | 72.1 | 36 4 | 11 5 | 40.7 | 15 6 | 6 8 | 62 | 488 7 | 68 | 5.1 | W,NW | 137 | 121 | 108 | 106 | 20 | 123 |
| Dorohoiŭ . . . | 180 | 46 5 | 65 8 | 28.3 | 18 1 | 34 7 | 22.6 | 7.3 | 75 | 494 5 | 80 | 6 2 | NW | 82 | 125 | 159 | 128 | 60 | 70 |
| Focşanĭ . . . . . | 60 | 57.6 | 76 3 | 39 1 | 9 9 | 39 0 | 17.8 | 6.9 | 65 | 328 3 | 64 | 5 3 | N | 123 | 136 | 107 | 120 | 39 | 114 |
| Galațĭ . . . . . . | 30 | 60 5 | 79.4 | 44 6 | 0 8 | 36.5 | 15.8 | 5.7 | 75 | 289 0 | 57 | 4.3 | NE | 108 | 135 | 63 | 111 | 48 | 123 |
| Giurgiu . . . . . | 27 | | | | 11.4 | 42 8 | 17.2 | 7 9 | 68 | 332 4 | 59 | 3.6 | NE | 222 | 78 | 66 | 104 | 40 | 139 |
| Gura Tarcăuluĭ . | 390 | 27 5 | 45 0 | 09 6 | 16 7 | 34 5 | 22.0 | 6.1 | 70 | 580 3 | 103 | 5.1 | NW | 168 | 74 | 124 | 140 | 57 | 63 |
| Herescĭ (Ilfov) . | 50 | 58 7 | 77 8 | 41 3 | 1.1 | 40.8 | 17 0 | 8.1 | 70 | 346 8 | 54 | 5.3 | NE | 117 | 148 | 101 | 115 | 57 | 124 |
| Iaşĭ . . . . . . . . | 100 | 53 6 | 73 1 | 35.4 | 19.6 | 35.6 | 20 2 | 7 7 | 70 | 285.8 | 58 | 5 7 | NW | 109 | 126 | 131 | 117 | 50 | 83 |
| Mamornița . . . . | 145 | 48.3 | 68 2 | 29.1 | 8 1 | 36 1 | 29 8 | 7.7 | 76 | 638 8 | 87 | 5.2 | W | 160 | 81 | 125 | 140 | 55 | 89 |
| Pāncescĭ-Dragom | 190 | 45 6 | 64 9 | 27.1 | 8.0 | 34 2 | 25.0 | 6 8 | 68 | 461 4 | 90 | 6 3 | N | 71 | 150 | 145 | 141 | 59 | 73 |
| Sinaia . . . . . | 860 | 687 9 | 700 2 | 670 1 | 5.7 | 31 7 | 22 4 | 5 7 | 71 | 662 0 | 109 | 5 2 | S,N | 130 | 131 | 105 | 147 | 64 | 17 |
| Strihaia . . . . | 140 | 750 5 | 69 9 | 734.0 | 0.3 | 37 5 | 20 5 | 7 7 | 69 | 627 2 | 68 | 4.1 | W | 183 | 120 | 63 | 111 | 20 | 104 |
| Strihareț . . . . | 160 | 48 1 | 67 4 | 31.3 | 10 9 | 39 0 | 14.5 | 7 6 | 66 | 381.3 | 63 | 5 0 | NE | 186 | 130 | 90 | 116 | 27 | 110 |
| Sulina . . . . . | 2 | 62 8 | 82 9 | 48.6 | 11 1 | 32.0 | 18.5 | 9 0 | 76 | 207.9 | 46 | 4 6 | NE,NW | 170 | 98 | 98 | 94 | 33 | 80 |
| Teiş . . . . . . . | 300 | 36 5 | 53 2 | 19 3 | 9 6 | 37 0 | 19.0 | 6 8 | 68 | 572 4 | 92 | 5 2 | NW | 107 | 170 | 79 | 122 | 31 | 86 |
| Tîrgu-Ocna . . . | 360 | 30 9 | 48.2 | 13 0 | 8.4 | 38 5 | 21 5 | 7 2 | 71 | 409 8 | 77 | 5 4 | N | 140 | 88 | 138 | 132 | 51 | 81 |
| Turnu-Măgurele . | 40 | 59 4 | 79 8 | 42.1 | 11 9 | 39,0 | 15 0 | 8 1 | 72 | 345 5 | 58 | 4 9 | W | 140 | 127 | 99 | 97 | 32 | 140 |
| Turnu-Severin . | 70 | 68 0 | 77 5 | 42.4 | 11 8 | 38 6 | 15 3 | 7 8 | 66 | 587 2 | 72 | 5 7 | NE,NW | 106 | 136 | 124 | 84 | 20 | 106 |
| Vasluiŭ. . . . . . | 120 | 51.9 | 71 0 | 33.9 | 9.3 | 37 0 | 19 9 | 7 6 | 74 | 377 8 | 73 | 5 8 | NW | 102 | 127 | 137 | 134 | 50 | 103 |

In a treia linie, a patra parte a volumuluĭ de care ne ocupăm conține observațiunile udometrice lunare și anuale de la 344 de stațiunĭ rĕspândite în tóte părțile țĕriĭ.

In a patra linie, acest volum conține repartițiunea ploieĭ pe principalele nóstre basenurĭ. Acéstă repartițiune pe basenurĭ, ca și repartițiunea ploieĭ pe județe, s'a făcut pentru prima óră acum în 1896. Următórele cifre daŭ o idee de repartițiunea mijlocie a ploieĭ pe basenurĭ:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Direct în Dunăre | 368 | mm |
| 2. Rîurile micĭ între graniță și Jiù | 548 | » |
| 3. Jiul | 660 | » |
| 4. Oltul | 516 | |
| 5. Rîurile micĭ între Olt și Argeș | 390 | » |
| 6. Argeșul | 562 | |
| 7. Ialomița | 475 | |
| 8. Călmățuiul | 317 | |
| 9. Siretul | 465 | |
| 10. Prutul | 398 | » |

In fine, volumul se termină printr'o chartă, care indică posițiunea tuturor stațiunilor nóstre meteorologice și udometrice la finele anuluĭ 1896.

O tabelă generală indică materiile cuprinse în primele 12 volume din *Analele Institutuluĭ meteorologic*.

Bucurescĭ, 27 Maiŭ (8 Iunie) 1898.

Anexă. — La pag. 26.

# DILATAŢIUNEA ABSOLUTĂ A LICHIDELOR DETERMINATĂ CU BALANŢA LUĬ MOHR, MODIFICATĂ DE WESTPHAL ŞI REIMANN

DE

**D. NEGREANU**

Membru corespondent al Academieĭ Române.

I. Se scie că acéstă balanţă este formată din o pârghie cu două braţe; unul din braţe este provĕḑut cu o contra-greutate şi terminat cu un ac ce se mişcă înaintea unuĭ arc de cerc gradat. La extremitatea celuĭ de-al doilea braţ de pârghie se atârnă un tub de sticlă, al căruĭ volum este ast-fel că, cufundat în apă distilată la temperatura de 15 °C, perderea greutăţiĭ corpuluĭ în apă să fie de 10 grame.

Acest din urmă braţ este divisat în părţĭ egale, purtând ḑece micĭ suporturĭ, de carĭ se pot atârnă greutăţile următóre: 10 grame, 1 gram, 1 decigram şi 1 centigram.

Balanţa este regulată ast-fel că, atârnând tubul de sticlă, acul se opresce înaintea divisiuniĭ zero, ceea ce indică orizontalitatea pârghieĭ.

Când voim a luà densitatea unuĭ lichid maĭ uşor decât apa, introducem tubul de sticlă în lichid; pentru ca acul să vină din noŭ înaintea divisiuniĭ zero, vom atârnà greutăţile de maĭ sus la diferitele suporturĭ. Numĕrul de ordine al suporturilor la carĭ atârnăm succesiv greutăţile de maĭ sus ne dă cifrele carĭ represintă prima, a doua, a treia şi a patra ḑecimală a densităţiĭ lichiduluĭ.

Dacă lichidul are o densitate maĭ mare decât apa, punem o greutate de 10 grame la extremitatea pârghieĭ a doua şi apoĭ operăm ca maĭ sus.

Trebue însă a operà la temperatura de 15°C. Densitatea obţinută va fi densitatea lichiduluĭ la 15 °C.

Obiectul acesteĭ comunicărĭ este: *a)* determinarea cu acest aparat a

densităţiĭ unuĭ lichid la o temperatură óre-care diferită de 15°; *b)* studiul dilataţiuniĭ absolute a unuĭ lichid óre-care.

II. Se pot obţiné cu acest aparat şi densităţile lichiduluĭ la o altă temperatură, ţinênd socotélă de dilataţiunea tubuluĭ de sticlă. Putem ajunge la acest resultat raţionând în modul următor:

Să presupunem că am determinat densitatea unuĭ lichid la temperatura de 15°C, pentru care este construită balanţa luĭ Mohr, şi fie *a*, *b*, *c*, *d*, numerele de ordine ale suporturilor, la carĭ am atârnat greutăţile succesive pentru a avé echilibrul balanţeĭ. Sciind că greutatea de 10 grame atârnată la extremitatea braţuluĭ al doilea de pârghie representă tocmaĭ greutatea volumuluĭ de apă deplasat de tubul de sticlă la 15°C, atuncĭ greutatea volumuluĭ de lichid dislocat la 15°C va fi: *a, bcd* grame. Fie *p* acéstă greutate; avem decĭ:

$$(1) \quad p = v_{15}\ d_{15},$$

$v_{15}$ fiind volumul lichiduluĭ la 15°C, şi $d_{15}$ densitatea lichiduluĭ la aceeaşĭ temperatură.

Dacă operăm la o temperatură diferită *t*, greutatea care va face echilibru va fi:

$$(2) \quad p' = v_{15}\ [1+0,000026\ (t-15)]\ d_t,$$

unde *0,000026* este coeficientul mediŭ de dilataţiune a sticleĭ şi $d_t$, densitatea lichiduluĭ la temperatura *t*.

Divisând (1) prin (2) avem:

$$\frac{p}{p'} = \frac{d_{15}}{[1+0,000026\ (t-15)]\ d_t}$$

După cele vědute $\frac{p}{10} = d_{15}$, decĭ:

$$\frac{p'}{10} = [1+0,000026\ (t-15)]\ d_t,$$

decĭ:

$$d_t = \frac{\frac{p'}{10}}{1+0,000026\ (t-15)}.$$

III. Putem studià dilataţiunea unuĭ lichid în modul următor:

Să introducem tubul de sticlă, ce este atârnat de unul din braţele pârghieĭ, în lichidul a căruĭ dilataţiune voim a studià. Lichidul a fost prealabil încăldit la o temperatură *t* şi apoĭ lăsat să se rěcéscă.

S'aŭ determinat greutăţile p, p′, p″... $p_n$, carĭ trebue a le atârnà de braţul al doilea pentru a avé echilibrul balanţeĭ.

Vom avé o serie de relaţiunĭ:

$$p = v_{15}\ [1+0,000026\ (t-15)]\ d_t$$
$$p' = v_{15}\ [1+0,000026\ (t'-15)]\ d_{t'}$$

$$p'' = v_{15}\ [\ 1+0{,}000026\ (t'' - 15)\ ]\ d_{t''}$$

$$p_n = v_{15}\ [\ 1+0{,}000026\ (tn - 15)\ ]\ d_{tn}.$$

Luând raportorele între aceste relaţiunĭ vom avé de exemplu:

$$\frac{p}{p'} \times \frac{1+0{,}000026\ (t' - 15)}{1+0{,}000026\ (t - 15)} = \frac{d_t}{d_{t'}}$$

$$\frac{p}{p''} \times \frac{1+0{,}000026\ (t'' - 15)}{1+0{,}000026\ (t - 15)} = \frac{d_t}{d_{t''}}$$

$$\frac{p}{p_n} \times \frac{1+0{,}000026\ (tn - 15)}{1+0{,}000026\ (t - 15)} = \frac{d_t}{d_{tn}}$$

Acéstă serie de relaţiunĭ ne permite a scrie, sciind că densităţile sunt în raport invers cu volumele:

$$\frac{d_t}{d_{t'}} = \frac{v_{t'}}{v_t} = 1+\alpha\ (t' - t)+\beta\ (t' - t)^2+\gamma\ (t' - t)^3$$

$$\frac{d_t}{d_{t''}} = \frac{v_{t''}}{v_t} = 1+\alpha\ (t'' - t)+\beta\ (t'' - t)^2+\gamma\ (t'' - t)^3$$

$$\frac{d_t}{d_{tn}} = \frac{v_{tn}}{v_t} = 1+\alpha\ (tn - t)+\beta\ (t_n - t)^2+\gamma\ (t_{n'} - t)^3$$

Cu acest sistem de treĭ ecuaţiunĭ putem determinà pe $\sigma$, $\beta$, $\gamma$, coeficienţiĭ de dilataţiune aĭ lichiduluĭ.

Verificarea s'a făcut determinând coeficienţiĭ de dilataţiune aĭ alcooluluĭ amilic. Valorile obţinute coincidă cu resultatele date de Is. Pierre

III. Am presupus că coeficientul mediŭ de dilataţiune al sticleĭ este 0,000026. Dacă voim ca resultatele să fie cu totul precise, vom determinà experimental, prin metodele cunoscute, coeficientul de dilataţiune al sticleĭ $\delta = a + bt$, unde $a$ şi $b$ sunt două constante.

Anexă. — La pag. 30.

## DARE DE SÉMĂ DE LUCRĂRILE CONGRESULUĬ INTERNAȚIONAL DE IDROLOGIE, DE CLIMATOLOGIE ȘI DE GEOLOGIE DE LA LIÈGE (BELGIA) (1)

DE

ST. C. HEPITES
Membru corespondent al Academieĭ Române.

Tractamentul medical prin apele minerale a luat o mare extensiune în ultimiĭ anĭ. Studiĭ aprofundite asupra provenienţeĭ, composiţiuniĭ şi asupra efectuluĭ acestor ape preocupă o mare parte de specialiştĭ, carĭ îşĭ înmulţesc cercetările lor clinice şi experimentale. Legătura ce există între idrologie şi climatologie a dat nascere la o mulţime de studiĭ climatologice, carĭ fac să înainteze pe fie-care ḑi acéstă sciinţă.

După cum este sciut că întrebuinţarea apelor minerale este maĭ profitabilă chiar la isvor, s'a simţit necesitatea ca fie-care medic să cunóscă prin el însuşĭ diferitele isvóre, precum şi influenţa anotimpurilor asupra sănătăţiĭ generale a bolnavilor carĭ le visitéză.

Acéstă necesitate a condus la idea convocăriĭ la Biarritz, în 1886, al celuĭ dintâiŭ Congres internaţional de idrologie şi de climatologie. Statutele prescriŭ reunirea acestuĭ congres la fie-care treĭ anĭ. Acum, pentru a cincea óră, el s'a întrunit la Liège, de la 25 Septembre până la 3 Octobre 1898.

Este de ajuns de a aruncà ochiĭ asupra *Dărilor de sêmă* ale Congre-

(1) In alcătuirea acesteĭ notiţe m'am servit de publicaţiunile ce aŭ fost puse la disposiţiunea membrilor Congresuluĭ, de notele ce însumĭ am cules, precum şi maĭ cu sémă de articolele publicate în *Gazette des Eaux* din Paris, No 2 068—2 074, de unde am împrumutat fórte mult aprópe fără nicĭ o modificare.

selor internaţionale de idrologie, de climatologie şi de geologie de la Biarritz (1889), Paris (1889), Roma (1894) şi Clermont-Ferrand (1896), precum şi asupra programeĭ numeróselor lucrărĭ presentate la ultimul Congres din Liège (1898), pentru a ne face o idee de cantitatea, de diversitatea şi de importanţa cestiunilor ce aŭ fost tractate până acum în aceste congrese, unde învĕţaţĭ din tóte părţile lumiĭ aŭ venit spre a-şĭ aduce tributul lor sciinţific.

Fără de a vorbì de conferinţele la carĭ aŭ asistat membriĭ congresuluĭ, s'aŭ presentat maĭ mult de 80 de comunicaţiunĭ Congresuluĭ din Liège, pus sub înaltul patronagiŭ al **A. S. R Principele Albert al Belgieĭ** şi sub preşedinţa învĕţatuluĭ academician d-l **Gustav Dewalque**, profesor onorar al Universităiţiĭ din Liège. Marea majoritate a acestor comunicaţiunĭ aŭ fost discutate în secţiunĭ şi unele dintr'însele aŭ dat loc la luarea unor hotărîrĭ aprobat de congres. Printre aceste comunicărĭ vom menţionà maĭ întâiŭ pe acele carĭ aŭ fost făcut de delegaţiĭ guvernuluĭ român: *Climatologia litoraluluĭ român al Măriĭ Negre*, de către scriitorul acestor rîndurĭ, şi *Câte va observaţiunĭ asupra împingeriĭ nisipurilor prin apele ascendente la marĭ adîncimĭ*, de către d-l Alimănişteanu, şeful serviciuluĭ de mine din Ministeriul Domeniilor.

In tóte părţile lumiĭ învĕţaţiĭ se ocupă fórte serios cu cestiunea clarificaţiuniĭ apelor, care intereséză, în cel maĭ înalt grad, igiena publică. Asupra acestuĭ subiect, învĕţatul academician d-l **Walther Spring**, profesor la Universitatea din Liège, ne-a făcut o fórte interesantă conferinţă cu experienţe asupra coloriĭ reale a apeĭ şi asupra metodeĭ sale pentru clarificaţiunea apelor turburĭ printr'un curent electric. D-l **Spring** confirmă părerea luĭ **Bunsen**. Este adevĕrat că apa curată are o colóre albastră. Cum se face însă că unele lacurĭ din Elveţia şi din Suedia sunt saŭ albastre saŭ verḑĭ?

Un fisician german, d-l **Abegg** crede că apa din lac este verde, când lumina este reflectată de o turburare aprópe de suprafaţa sa; ea este din contră albastră, când lumina este reflectată de o turburare la o adîncime mare.

D-l **Spring** combate aceste părerĭ şi demonstréză prin experienţe că apa absolut curată este albastră; dacă însă materiile în suspensiune sunt aşà de fine în cât nu se pot depune, ele lucréză asupra lumineĭ incidente în aşà mod în cât se reflectéză raḑele cu ondulaţiunĭ marĭ şi prin urmare apa va păré că este verde.

Pe de altă parte d-l **Lohest**, profesor de geologie la Universitatea din Liège, într'o interesantă lucrare asupra circulaţiuniĭ apeĭ în calcarele

compacte, ajunge la conclusiunea că în general apa care traversézá calcarele este periculósă şi că ea nu este bună decât cu condiţiunea de a trece printr'un strat filtrant fórte gros, aşà după cum este casul pentru apele alimentare din Liège.

Cu prilejul uneĭ lucrărĭ a d-luĭ **Amaye** din Isighem (Belgia) asupra unuĭ noŭ procedeŭ de sterilisaţiune a apelor minerale, se nasce o mare discuţiune, care conduce la un vot de principiŭ formulat precum urméză: «Apele minerale nu vor puté fi nicĭ odată supuse la nicĭ un fel de manipulaţiune».

Apĕrarea exploatăriĭ apelor minerale şi termale prin mĕsurĭ legale a provocat din partea d-luĭ Dr. **Beissel**, din Aix-la-Chapelle, o interesantă lucrare mult discutată. Pentru a apĕrà într'un mod eficace isvórele în contra lucrărilor miniere şi de altă natură, trebue, în mod absolut, să se adopteze un perimetru de protecţiune. Acésta nu este însă în tot-deauna suficient. Acéstă delicată şi fórte importantă cestiune pentru protecţiunea isvórelor minerale a condus Congresul la numirea uneĭ Comisiunĭ internaţionale cu însărcinarea de a presentà viitoruluĭ Congres un studiŭ asupra legislaţiuniĭ diferitelor ţĕrĭ asupra acestuĭ subiect. România este representată în acéstă comisiune prin autorul acestor rîndurĭ. (1)

Captarea apelor termo-minerale a făcut obiectul a douĕ importante lucrărĭ: a d-luĭ inginer **Adolphe Firket,** profesor la Universitatea din Liège, şi a d-luĭ **van Ertborn,** geolog din Bruxelles. Pentru captarea apelor ferugin óse acidulate de la Harre (Belgia) (2), cel dintâiŭ dintre aceştĭ învĕţaţĭ a imaginat un dispositiv format dintr'un reservoriŭ de presiune cu douĕ compartimente cu dimensiunĭ diferite, carĭ permit să vină în colóna de captare nivelul de scurgere al isvórelor minerale. De când s'a stabilit acest reservoriŭ de presiune, apa de la Harre, care maĭ înainte se turburà după cât-va timp, îşĭ păstréză limpiditatea sa perfectă.

---

(1) Comisiunea alésă este compusă din următórele persóne
**Beissel**, din Aix-la-Chapelle, pentru Germania;
**Boulomié** şi **Dublemortier** pentru Francia;
**Corfield** pentru Englitera;
**Felix**, din Bruxelles, şi **A. Firket**, din Liège, pentru Belgia;
**Hepites**, din Bucurescĭ, pentru România;
**Ludwig** Ernest, din Viena, pentru Austria;
**Preysz**, din Budapesta, pentru Ungaria;
**Stonge** Waldemar, din St.-Petersburg, pentru Rusia;
**Toso**, din Turin, pentru Italia

(2) Ad. Firket, *L'eau minérale et le captage de Harre*, Liège 1892.

Dr. **Malvoz**, şeful laboratoriuluĭ bacteriologic al provinciei Liège, a presentat o fórte interesantă lucrare asupra microbilor apelor din acéstă provincie. Dacă fie-care provincie saŭ departament din diversele ţĕrĭ ale Europeĭ ar posedà un laboratoriŭ bacteriologic pus la disposiţiunea autorităţilor sanitare, s'ar puté stabilì, ḑice autorul, basele unuĭ adevĕrat studiŭ general al apelor, studiŭ care până în present nu este basat decât pe câte-và documente împrăştiate şi isolate. Ar fi fórte mult de dorit ca crearea acestor institute oficiale, carĭ ar lucrà după aceleaşĭ metóde, adoptate după o prealabilă înţelegere între directoriĭ lor, să fie reclamată de la guvernele carĭ până în present nu aŭ intrat pe acéstă cale.

Relativ la acéstă importantă cestiune, Congresul a adoptat următórele douĕ moţiunĭ:

1. Este de dorit ca studiul general al apelor, din punctul de vedere igienic, să fie făcut în tóte ţĕrile de către laboratoriile regionale, lucrând după aceleaşĭ principiĭ sciinţifice şi după metóde adoptate în comun acord;

2. Apele destinate alimentaţiuniĭ nu se vor utilisà decât după un studiŭ serios şi amănunţit asupra condiţiunilor geologice ale regiuniĭ. Analisele chimice şi bacteriologice vor fi făcute în mod periodic, pentru a demonstrà protecţiunea apelor în contra microbilor.

Suntem fericiţĭ de a constată că în România studiĭ de felul acesta aŭ preocupat, chiar de la creaţiunea sa, Institutul de bacteriologie, sub direcţiunea învĕţatuluĭ nostru bacteriolog Dr. **Babeş**.

Necompetenţa mea în ceea ce privesce cestiunile medicale relative la tractamentul prin apele minerale nu-mĭ permite a expune acì numerósele lucrărĭ carĭ aŭ fost presentate secţiuniĭ de idrologie; sunt, cu tóte acestea, fericit de a puté constatà silinţele, demne de tóte elogiile, ce-şĭ pun mediciĭ balneologĭ din tóte părţile lumiĭ pentru a face cunoscute resultatele obţinute prin acest mijloc curativ.

Este regretabil că nicĭ unul din mediciĭ noştri, şi maĭ cu sémă dintre mediciĭ balneologĭ, n'a venit să expună Congresuluĭ eficacitatea, câteodată într'adevĕr miraculósă, a unora din apele nóstre minerale. Sunt sigur că indicarea composiţiuniĭ chimice a apelor de la Govora, Căciulata, Lacul-Sărat, Slănic etc., precum şi aceea a resultatelor obţinute prin întrebuinţarea acestor ape, ar fi avut drept efect de a face cunoscută, fórte departe de România, bogăţia şi importanţa isvórelor nóstre minerale. Trebue totuşĭ să aduc omagiile mele Druluĭ **Apostoleanu** din Brăila, care, la al doilea Congresi nternaţional de idrologie şi de climatologie din 1889 la Paris, a făcut o expunere asupra apelor

de la Lacul-Sărat. Orĭ-cine însă, care-şĭ aduce aminte starea în care se găsià în 1889 staţiunea balneară de la Lacul-Sărat şi care cunósce progresele ce ea a făcut de la acéstă epocă, va găsì neapĕrat că Lacul-Sărat ar fi meritat ca să se ocupe din noŭ de dînsul dinaintea unuĭ Congres de specialiştĭ.

Să sperăm că la viitorul Congres, care se va ţiné în 1901 la Grenoble (Francia), mediciĭ noştri balneologĭ vor ţiné a face cunoscute lumiĭ medicale isvórele nóstre minerale şi efectul lor terapeutic.

Secţiunea climatologică a avut de discutat un numĕr considerabil de lucrărĭ, carĭ i-aŭ fost presentate. Nu voiŭ indicà decât unele dintr'însele.

Voiŭ începe prin importanta cestiune tractată de un maestru, Dr. **Felix** din Bruxelles: Creaţiunea sanatoriilor şi a staţiunilor climatice eftine.

Cestiunea creaţiuniĭ sanatoriilor a fost dejà tractată în România şi cu o vie satisfacere am visitat, acum câte-va lunĭ, frumosul sanatoriŭ ce Eforia Spitalelor civile din Bucurescĭ a construit pentru copiiĭ scrofuloşĭ pe malul MăriĭNegre, lângă lacul Techir-Ghiol.

Membriĭ Congresuluĭ aŭ avut norocul de a puté studià în amănunt organisarea sanatoriuluĭ pentru copiiĭ scrofuloşĭ şi rachiticĭ Grimberghe de la Middelkerke pe malul Măriĭ de Nord, fórte aprópe de Ostenda. Resultatele obţinute de Dr. **Casse**, directorul acestuĭ stabiliment, aŭ fost admirate de cunoscĕtorĭ. Importanţa şi utilitatea sanatoriilor, atât pentru copiĭ ca şi pentru adulţiĭ bolnavĭ şi chiar convalescenţĭ, sunt afară de orĭ-ce discuţiune. Cestiunea de resolvat este găsirea mijlócelor pentru a mărì cât maĭ mult posibil numĕrul lor şi pentru crearea sanatoriilor de convalescenţĭ.

Dr. **Felix** este de părere că ceĭ dintâĭ şi ceĭ maĭ interesaţĭ în cestiune sunt aceia carĭ trebue să plătéscă. Pentru Belgia iată ce propune dînsul:

1. Statul, care percepe până la 61 milióne leĭ drepturĭ pentru spirtóse, n'ar trebuì óre să consacre, în fie-care an, cel puţin 10 milióne pentru opera sanatoriilor saŭ a coloniilor sanitare, precum şi pentru expropriarea distileriilor pentru causă de utilitate şi de salubritate publică? Nu este mult, crede dînsul, a cere statuluĭ să cheltuiască câte-va milióne în fie-care an pentru vindecarea bólelor constituţionale resultând din afecţiunile cronice şi din miseria fisiologică;

2. Patroniĭ industrialĭ trebuesc de asemenea se contribuiască la acéstă operă, pentru că eĭ aŭ cel maĭ mare interes de a avé lucrătorĭ robuştĭ, sobri şi inteligenţĭ. O cotisaţiune anuală de 5 leĭ de cap nu i-ar jenà nicĭ decum şi ar produce o sumă de 987.425 leĭ pentru ceĭ 197.485 de patronĭ ce posedă Belgia;

3. Rentierii, capitaliştii, proprietarii, în număr de 136.264 în Belgia, carĭ profită atât de uşor de bogăţia publică, ar trebuì să participe şi dînşiĭ la acéstă operă printr'o cotisaţiune anuală de câte 10 leĭ.

Dr. **Felix** ar voì ca sanatoriile saŭ coloniile sanitare eftine să fie divisate în maĭ multe categoriĭ distincte:

*a)* Pentru tuberculoşĭ;

*b)* Pentru anemicĭ şi neurastenicĭ;

*c)* Pentru convalescenţĭ şi supramenaţĭ etc.

Discuţiunea savanteĭ lucrărĭ a Druluĭ **Felix** a condus secţiunea a emite o dorinţă, aprobată de Congres: «Congresul de idrologie, de climatologie şi de geologie exprimă dorinţa ca în acele ţĕrĭ, în carĭ cassele de asigurare ale statuluĭ în contra bólelor lucrătorilor n'aŭ creat încă sanatoriĭ pentru tuberculoşĭ, administraţiunile de binefacere din oraşele marĭ, de o parte, societăţile de ajutor mutual ale lucrătorilor ajutate de către provinciĭ, de altă parte, să se grăbéscă a luà iniţiativa creăriĭ acestor trebuincióse instituţiunĭ.»

Dr. **Petit**, din Menton, este de părere că statele şi oraşele marĭ trebuesc să participe la fundarea sanatoriilor poporale pentru tuberculoşĭ.

«Este necesar, ḑice dînsul, de a îngrijì tuberculoşiĭ sărmanĭ în sanatoriĭ, pentru a li se puté da tóte îngrijirile ce reclamă starea lor şi a realisà o desinfectare perfectă. Acésta însă nu va fi posibil decât dacă statul şi oraşele marĭ vor procurà cele necesare, dând terenurĭ pentru construcţiunea acestor stabilimente şi subvenţiunĭ pentru întreţinerea lor. Oraşele marĭ, carĭ cheltuesc sume mult maĭ considerabile pentru a îngrijì pe aceştĭ bolnavĭ în spitalele urbane, aŭ tot interesul de a-ĭ internà *extra muros*, pentru că ar costà maĭ puţin şi ar avé maĭ mulţĭ sorţĭ de a se vindecà.

«De alt-fel, adaoge acest medic, exemplul a fost dat de sus. Impĕratul Rusieĭ, Regiĭ Suedieĭ şi Danemarceĭ, Regina Olandeĭ, guvernul din Canada aŭ dat milióne şi numeróse terenurĭ pentru a le consacrà sanatoriilor pentru tuberculoşĭ. Berlinul, Francfortul, Baselul etc. aŭ transportat dejà pe aceştĭ bolnavĭ în spitale depărtate de oraşe; Parisul este pe cale de a face acelaşĭ lucru; Lyonul, Reims, Marsilia, Bruxella, Namur etc. se gândesc serios a urmà aceeaşĭ cale. Numaĭ rĕmâne decât a continuà şi a întinde acéstă mişcare.»

In România, statul, care, în câţĭ-va anĭ din urmă, a înmulţit într'un mod considerabil numĕrul spitalelor rurale, a resolvat într'un chip admirabil de frumos acéstă cestiune, căcĭ va ajunge de a destinà câte-va dintr'însele — când numĕrul lor va fi suficient — exclusiv pentru în-

grijirea tuberculoşilor, al căror număr cresce şi la noĭ în proporţiunĭ înspăimântătóre.

Dr. **Jorissenne**, amabilul Secretar general al Congresuluĭ, studiază condiţiunile carĭ trebuesc îndeplinite pentru stabilirea staţiunilor sanitare pe platourĭ în regiunile puţin înalte. Pornind de la faptul, cunoscut de multă vreme, relativ la răcirea funduluĭ văilor comparativ cu părţile cele maĭ înalte şi, fără de a se preocupà cu cercetarea causelor acesteĭ răcirĭ, se pronunţă categoric în contra stabiliriĭ sanatoriilor în fundul văilor prin cuvintele următóre: «Nicĭ odată nu se va instalà în fundul văilor un sanatoriŭ pentru bolnavĭ saŭ pentru convalescenţĭ, dar maĭ cu sémă un sanatoriŭ pentru bolnavĭ al căror pept este puţin resistent.»

Pe de altă parte, experienţele ce a făcut l'aŭ condus a probà că aerul rece cobóră încet pantele într'o grădină în pantă încunjurată de ziduri şi situată pe o cóstă de dél; este de ajuns de a aşezà o pórtă la partea cea maĭ înclinată a grădineĭ şi de a o deschide, pentru a permite evacuarea aeruluĭ rece pe măsură ce el se răcesce. Dacă închidem pórta, grădina se răcesce; dacă o deschidem iar, se încălḑesce, şi acésta într'un timp fórte scurt; două minute sunt de ajuns pentru a da o diferinţă de un grad.

Resultă de acì că s'ar puté stabilì sanatoriĭ pe cóstele délurilor, punêndu-le maĭ sus decât locul ce atinge lacul de aer rece care umple valea în fie-care séră, avênd însă grijă de a nu lăsà vre-o deschidere în partea despre dél; porţile trebuesc puse din contra în partea despre vale.

Invăţatul director al Serviciuluĭ meteorologic al Belgieĭ, d-l **A. Lancaster**, membru al Academieĭ Regale, a făcut două comunicărĭ de cea maĭ mare importanţă pentru climatologia medicală.

In cea dintâiŭ a arătat în ce mod trebuesc întrebuinţate observaţiunile igrometrice în studiul cestiunilor carĭ privesc climatologia medicală saŭ igiena.

In a doua comunicare a arătat interesul ce presintă, din punctul de vedere igenic, determinarea ḑilnică a număruluĭ de ore cu sóre. Basându-se pe marea lucrare a luĭ **König** (1) publicată în *Nova acta der Kaiserlichen Leopoldinisch-Carolinischen Deutschen Academie der Naturforscher*, precum şi pe alte observaţiunĭ heliografice carĭ i-aŭ fost comunicate din diferitele părţĭ ale Europeĭ, printre carĭ şi România

(1) Hemuth Konig, *Dauer des Sonnenscheins in Europa*, Halle a/S 1896.

cu observaţiunile de sóre de la Bucurescĭ (1), Sinaia şi Sulina, constată maì întâiŭ că sórele se arată cel maĭ puţin la Nord-Vestul Mareĭ Britaniĭ şi cel maĭ mult la Sud-Estul Spanieĭ. Ast-fel mijlocia generală anuală a orelor de sóre în Insulele Britanice este de 1.400 ore; ea este aprópe de 1 800 ore în Europa centrală; de 2.000 la 2.500 în sudul Francieĭ, în Italia şi România. (2) In unele părţĭ ale Spanieĭ totalul anual este de 3.000 ore. Durata reală a străluciriĭ sóreluĭ cresce aşà dar de la Nord în spre Sud; dar este fórte interesant, ḑice d-l **Lancaster**, de a constatà că ea cresce de asemenea de la Vest spre Est. Citéză ca exemplu insulele Orcade, la Nord-Estul Scoţieĭ, şi Pawlowsk, puţin maĭ la Sud de St. Petersburg. Aceste localităţĭ se găsesc depărtate de 30° de longitudine. Orcadele n'aŭ decât 1.145 de ore cu sóre pe an, pe când la Pawlowsk sunt 1.684.

D-l **Lancaster** maĭ găsesce încă că cóstele aŭ maĭ mult sóre decât continentul (3) şi că aglomeraţiunile cele marĭ sunt maĭ puţin vĕḑute de sóre decât câmpiile învecinate.

In relaţiune cu acéstă importantă comunicare trebue să menţionăm acì studiul interesant al d-luĭ **Plumandon**, meteorologist la Observatoriul fisic de la Puy-du-Dôme, asupra observaţiuniĭ ḑilnice a intensităţiĭ radiaţiunilor solare din punctul de vedere climatologic, precum şi un noŭ fotometru propus de Dr. **Onimus** pentru înregistrarea luminosităţiĭ.

Dr. **Chiais**, din Menton, tractéză despre necesitatea ce este de a se substituì metódeĭ sintetice metóda analitică în climatologia medicală şi, cu acéstă ocasiune, insistă mult asupra importanţeĭ ce presintă

(1) La Bucurescĭ, după 12 anĭ de observaţiunĭ heliografice în intervalul de la 1885 la 1896, valórea mijlocie anuală a durateĭ de strălucire a sóreluĭ este de 2.195 de ore şi jumătate; la Sulina ea este de 2.422,7 ore după 8 anĭ de observaţiunĭ (1890—1897) şi la Sinaia ea nu este decât de 1 845,0 ore după 11 anĭ de observaţiunĭ heliografice (1887—1897). Acéstă mică durată de visibilitate a sóreluĭ la Sinaia este datorită situaţiuniĭ ce are acéstă localitate, închisă de munţĭ înalţĭ carĭ opresc raḑele sóreluĭ de a atinge oraşul

(2) Doĭ-spre-ḑece anĭ de observaţiunĭ heliografice (1885—1896) daŭ pentru Bucurescĭ, după cum am vĕḑut, o mijlocie anuală de 2.195 de ore şi jumătate pentru durata de strălucire a sóreluĭ. Valorìle anuale extreme aŭ fost cuprinse între 1 769,6 în 1888 şi 2.434,6 în 1896. Pentru amănunte a se vedé St C. Hepites, *Resultatul observaţiunilor meteorologice orare la Bucurescĭ* (1885/96), publicat în tom. XII din *Analele Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ.*

(3) Acésta se justifică de asemenea şi în România, unde la Sulina, pe malul Măriĭ Negre, durata mijlocie anuală a străluciriĭ sóreluĭ de 2422,7 ore este cu 227,2 ore maĭ mare ca acea de la Bucurescĭ.

tensiunea vaporilor de apă din atmosferă asupra afecţiunilor pulmonare. După autor o tensiune a vaporilor de apă de la 5 la 10 milimetri în atmosferă produce, pe tot timpul cât ea persistă, o periódă optimum cu un minimum de mortalitate pulmonară.

Se vorbesce mult de microbĭ, nu aş voĭ să-ĭ neg, ḑice Dr. **Chiais,** dar fără de îndoială este că substituţiunile atmosferice modifică brusc modul acţiuniĭ lor. Este decĭ fórte util de a studià atmosfera prin metóda analitică şi, când se vor cunósce bine efectele fisiologice ale diverselor atmosfere, se vor puté fără îndoială prevenì efectele vătĕmătóre, modificând, spre exemplu, constituţiunea atmosfereĭ în interiorul locuinţelor.

Clima de la *Las Palmas*, cel maĭ important oraş din Canaria mare, a fost studiată de Dr. **E. Decamps.** Situaţiunea sa geografică, 15° longitudine Vest de la Greenwich şi 28° de latitudine Nord, ne face dejà să prevedem că acéstă insulă se bucură de o temperatură excepţional de dulce şi de uniformă. Apropierea sa de tropice trebue să-ĭ dea o temperatură uniformă; situaţiunea sa pe marginea măriĭ şi în regiunea vînturilor alizate Nord trebue să tempereze căldura. Observaţiunile confirmă aceste previsiunĭ. O serie de cincĭ anĭ de observaţiunĭ dă drept minimum absolut 8°.5 şi drept maximum absolut 29°.5. In ceea ce privesce cantitatea de plóie ce cade anual la Las Palmas, nicĭ o staţiune cu clima caldă, ḑice autorul, nu-ĭ póte fi comparată. Anul 1881, care a fost excepţional de ploios, a avut 43 ḑile de plóie şi apa ce a căḑut în acel an represintă o înălţime totală de 165 de milimetri. Zăpada şi céţa sunt lucrurĭ cu totul necunoscute acolo. Amplitudinea oscilaţiunilor barometrice nu întrece 13 mm.

Până în present Las Palmas, norocósă din punctul de vedere climatic, nu este frecuentată decât de Englesĭ pentru tractamentul ftisieĭ pulmonare.

Nu voiŭ face decât să menţionez, fără de a insistà, lucrarea d-luĭ **Lindemann** asupra climeĭ insuleĭ Helgoland, acea a Druluĭ **Casse** asupra condiţiunilor sanitare ale litoraluluĭ belgian şi acea a d-luĭ **Ch. Durieux,** şeful staţiuniĭ meteorologice din Ostenda, asupra climeĭ litoraluluĭ belgian şi acea a d-luĭ **P. Polis,** directorul staţiuniĭ meteorologice de la Aix-la-Chapelle, asupra climeĭ regiuniĭ Eifel (1) şi a celeĭ de la Fagne (2), pentru a mĕ oprì un moment asupra studiuluĭ ce am presentat eŭ însumĭ asupra *Climatologieĭ litoraluluĭ român al Măriĭ Negre.*

(1) Regiunea Eifel cuprinde partea înaltă între Mosela, Rhin şi Roer din provincia Renană.

(2) Fagne este o mică întindere la sudul provincieĭ belgiene Namur.

România este udată de Marea Négră pe maĭ mult de 230 kilometri aĭ Dobrogeĭ, în care distingem patru regiunĭ diferite: litoralul, câmpia, regiunea colinelor şi regiunea cuprinḑênd delta Dunăreĭ şi marile lacurĭ.

Pentru Sulina, situată pe malul Măriĭ Negre, la vĕrsătura unuia din braţele Dunăriĭ, dispunem de o serie neîntreruptă de 22 de anĭ de observaţiunĭ meteorologice.

La Constanţa, pe chiar litoralul măriĭ, observaţiunile meteorologice complete se fac de 13 anĭ.

Valorile climatologice ale acestor două localităţĭ se deosibesc puţin între ele.

Mijlocia anuală a temperatureĭ aeruluĭ pe litoralul român al Măriĭ Negre este de 11 grade. Temperaturile extreme, observate până acum, sunt +36°.2 în Iulie şi —20°.7 în Ianuarie, adecă o diferinţă de 56°.9 La Bucurescĭ cea maĭ mare diferinţă observată a fost de 71 de grade.

Temperaturile mijlociĭ diurne pe litoral aŭ variat între 28°.5 şi —17°.4.

Ianuarie este luna cea maĭ rece; temperatura sa mijlocie este de —1°.1; în 1893 am avut cea maĭ rece lună Ianuarie; temperatura sa mijlocie a fost de —6°.3. In 1895 temperatura mijlocie a acesteĭ lunĭ a fost de +6°.7, adecă o diferinţă de 13 grade între temperaturile mijlociĭ ale aceleiaşĭ lunĭ.

Lunile Iulie şi August sunt cele maĭ calde; temperaturile lor mijlociĭ variază puţin.

Diferinţa mijlocie de temperatură între luna cea maĭ rece şi cea maĭ caldă este de 23°.4.

Temperaturile erneĭ şi ale vereĭ diferă aprópe de 21 grade.

Clima litoraluluĭ român al Măriĭ Negre este aşà dar excesivă.

Intr'un an mijlociŭ sunt 28 de ḑile de érnă şi 70 ḑile de vară. Inţelegem acì prin ḑi de érnă aceea în care termometrul se menţine necontenit la 0 grade saŭ de desubt şi prin ḑi de vară aceea în care termometrul a ajuns la 25 grade saŭ de-asupra.

Precipitaţiunea atmosferică anuală este aprópe egală cu 400 milimetri; ea s'a coborît până la 231 mm la Constanţa şi până la 208 mm la Sulina.

In 1896 maĭ multe localităţĭ din Dobrogea aŭ primit maĭ puţin de 200 milimetri de apă. (1)

---

(1) St C. Hepites, *Seceta în Dobrogea în 1896*, publicată în *Analele Inst. meteor. al Românieĭ*, tom. XII, pag. B 3.

In mijlociŭ sunt într'un an 76 saŭ 57 de ḑile de plóie, după cum se consideră ca atarĭ ḑilele în carĭ s'a strîns o cantitate de apă orĭ-cât de mică ar fi saŭ numaĭ ḑilele în carĭ s'a adunat cel puţin un milimetru de apă.

Zăpada nu cade decât în mică cantitate.

Vînturile predominante sunt acele de spre Nord. Repartiţiunea lor mijlocie anuală, după cele patru direcţiunĭ principale, este următórea:

| | |
|---|---|
| N . . . . . . . . . . | 35% |
| E . . . . . . . . . . | 13% |
| S . . . . . . . . . . | 24% |
| W . . . . . . . . . . | 22% |
| Linişțit . . . . . . . | 6% |

Sunt în mijlociŭ 37 de ḑile cu vînt tare pe an.

Starea măriĭ este în general bună. Dintr'o sută de ḑile nu sunt de-cât 13.6 cu marea periculósă.

Gradul mijlociŭ anual de nebulositate este 5. Durata visibilităţiĭ sóreluĭ este de 2.423 de ore din totalul posibil de 4.443 ore saŭ 55%. Acéstă cifră întrece cu 6% pe cea de la Bucurescĭ. In timpul erneĭ acest raport este de 25% pentru a se ridicà la 78% în timpul vereĭ.

In resumat, clima litoraluluĭ român al Măriĭ Negre, deşì excesivă, este totuşĭ departe de a presintà caracterele uneĭ clime riguróse, din contră. Proba evidentă, palpabilă, o găsim în fenomenele naturale ale vegetaţiuniĭ bogate şi fórte variate în acéstă regiune.

Acéstă circumstanţă, unită cu aceea a bunelor condiţiunĭ igienice ale litoraluluĭ măriĭ, precum şi apropierea laculuĭ sărat Techir-Ghiol, a permis crearea unuĭ sanatorium pentru copiĭ scrofuloşĭ pe marginea laculuĭ în apropiere de Constanţa.

Nu pot terminà enumerarea câtor-va din lucrările presentate sec-ţiuniĭ de climatologie, fără de a atinge alte două cestiunĭ fórte im-portante.

Ozona, descoperită sunt acum 60 de anĭ, a dat loc la o mulţime de cercetărĭ, fără însă de a fi ajuns să cunóscem, într'un mod precis, care este misiunea sa în atmosferă, deşì se admite că ar fi oxigen concen-trat. Se scie că ozona este un corp puţin stabil şi care nu se formézā în mediile electrice decât pentru a se descompune numaĭ decât, oxi-dând particulele organice în contact cu carĭ se găsesce, arḑênd şi omo-rînd chiar microorganismele.

Dacă acésta este misiunea sa, ozona, ca şi lumina sóreluĭ, trebue să fie un purificator fórte puternic al atmosfereĭ.

Se înţelege deci interesul ce ar fi pentru igienă de a cunósce la fie-care moment care este cantitatea de ozonă ce conţine atmosfera. (1)

Dacă observaţiunile relativ la ozonă, prin dosagiĭ speciale saŭ prin ajutorul hârtieĭ ozonometrice a luĭ Schönbein, se fac într'un mare număr de observatoriĭ meteorologice, trebue să recunóscem că numaĭ Belgia posedă, de 12 anĭ, un serviciŭ ozonometric organisat într'un mod regulat. Acest serviciŭ cuprinde maĭ mult de 150 de staţiunĭ, unde se determină, de două orĭ pe ḑi, gradul ozonometric al aeruluĭ.

D-l **van Bastelaer**, membru al Academieĭ Regale de Mèdicină din Belgia şi directorul acestuĭ serviciŭ, expune Congresuluĭ resultatele obţinute şi-ĭ supune charta ozonometrică a Belgieĭ.

Reamintind pe rĕposatul **Marié-Davy**, vechiŭ director al Observatoriuluĭ de la Montsouris, care ḑiceà: «când ozona se arată în mică cantitate, bacteriile sunt în general maĭ rĕspândite în jurul nostru», autorul crede că este necesar ca, în tóte ţĕrile, să se organiseze câte un serviciŭ general fórte întins de observaţiunĭ ozononometrice, de două orĭ pe ḑi, creând nisce staţiunĭ speciale şi, ca minimum, aceste observaţiunĭ să se facă în tóte staţiunile climatologice carĭ depind de Institutul meteorologic al fie-căreĭ ţĕrĭ.

Acì este locul de a indicà explicaţiunile date de d-l **Kemmena**, inginerul serviciuluĭ apelor la Anvers, asupra sterilisaţiuniĭ apelor prin ozonă. Procedeul este basat pe proprietatea oxidantă a ozoneĭ, lucru cunoscut de la 1840. Ceea ce este noŭ în procedeŭ este fabricaţiunea ozoneĭ la tensiunĭ electrice de 50.000 volţĭ. Aerul, care intră în colóna cu ozonă, trebue să fie uscat şi rĕcit; pentru acésta el este maĭ întâiŭ trecut prin var şi printr'o maşină frigorifică specială. Când aerul este încărcat cu ozonă, el póte fi pus în contact cu apa. Ape fórte colorate cu albastru Bismarck sunt clarificate în câte-va minute. D-l **Kemmena** a făcut experienţe cu apele Rhinuluĭ vechiŭ, fórte mult turburĭ, adevĕrate cuiburĭ de microbĭ, şi resultatele sunt într'adevĕr uimitóre. In Belgia acest sistem de clarificare este întrebuinţat la Blankenberghe.

De óre-ce suntem asupra acestuĭ capitol, să spunem câte-va vorbe şi asupra procedeuluĭ chimic preconisat de d-l **Bergé** pentru sterilisaţiunea apelor. Acest chimist întrebuinţéză peroxidul de chlor. Este de ajuns de a face să trécă în apă o mică cantitate de aer saturat cu

(1) **Cœket** şi **Berigny** aŭ stabilit că epidemiile nu isbucnesc decât dacă ozona lipsesce în localitatea de origine; cu tóte acestea uniĭ observatorĭ aŭ pretins că un exces de ozonă produce gripa şi influenza (van Bastelaer)

acéstă substanţă. După d-l **Bergé**, resultatele încercărilor, atât din punctul de vedere bacteriorologic cât şi chimic, aŭ fost fórte satisfăcătóre; din punctul de vedere fisiologic de asemenea. Apa sterilisată prin acéstă metodă nu presintă nicĭ un pericol.

A doua cestiune de care voiam să spun câte-va vorbe este relativă la interesanta lucrare a d-luĭ **C. van den Broeck** asupra originiĭ şi semnificăriĭ fenomenuluĭ numit *mistpoeffers.* Prin acest cuvînt se înţeleg sgomotele, ce se aud câte odată pe litoralul belgian şi în alte părţĭ. Aceste sgomote, carĭ se asémĕnă cu bubuitul depărtat al artileriei, se produc maĭ cu sémă în perióda estivală şi în condiţiunĭ speciale ale atmosfereĭ. Una din particularităţile, adese-orĭ observate, ale acestor bubuiturĭ, constă într'acea că ele se pare că sunt audite pretutindenea în acelaşi timp, cu aceeaşĭ intensitate, orĭ-care ar fi distanţa care separă pe observatorĭ saŭ între dînşiĭ saŭ de regiunea, maĭ mult saŭ maĭ puţin determinată în unele casurĭ, de unde pare că provin aceste bubuiturĭ. După numerósele observaţiunĭ adunate până acum, existenţa acestor sgomote este afară de îndoială. Causa lor este necunoscută. Nu se scie nicĭ chiar dacă ele aŭ o origine endogenă saŭ exogenă: electrică, calorifică, saŭ fisică. D-l **van den Broeck** expune ipotesele în favórea uneĭ originĭ endogene, către care este înclinat a atribuì aceste fenomene.

Ca resultate practice ale studiuluĭ sĕŭ asupra mistpoeffersilor, autorul indică următórele:

1. El a putut îndreptà atenţiunea observatorilor din diversele ţĕrĭ, şi chiar din diferitele părţĭ ale lumiĭ, asupra existenţeĭ unuĭ fenomen natural de-abià întrevĕdut maĭ înainte;

2. El a putut desvelì celor iniţiaţĭ absoluta insuficienţă a cunoscinţelor nóstre curente asupra *acusticeĭ atmosferice* şi a justificà utilitatea studiilor complementare, carĭ sunt de făcut în acéstă cale, deschisă prin celebrele experienţe ale fisicianuluĭ Tyndall, la South-Foreland;

3. El este destinat a sprijinì, pe argumente nouĕ şi isbitóre, imperiósa necesitate, care se impune, de a părăsì, pentru întrebuinţarea pe mare, semnalele acustice, maĭ cu sémă pe timp de céţă, când nu pot funcţionà semnalele luminóse;

4. El a fost punctul de plecare ale uneĭ nouĕ orientaţiunĭ în studiul aplicat la *grisou* al fenomenelor endogene şi în particular al manifestaţiunilor microsismice în corelaţiunile lor cu prevederea accidentelor *grisoutóse.*

Maĭ înainte de a terminà cu trecerea în revistă a câtor-va din lucrările presentate Congresuluĭ, voiŭ maĭ menţionà încă un interesant

studiŭ de actualitate asupra terminologieĭ idrologice, de d-l **Th. Verstraeten**, directorul Companieĭ de gaz din Bruxelles.

Idrologia generală, ḑice d-l **Verstraeten**, este basată pe datele bine câştigate de meteorologie şi de geologie. Ea este o sciinţă cu fórte mare utilitate practică din punctul de vedere al agricultureĭ, al drenagiuluĭ, al irigaţiunilor, al amenagiamentelor, al alimentaţiuniĭ, al lucrărilor de fundaţiune, al baragelor, al digurilor, al podurilor şi canalelor, al minelor, carierelor, al distribuţiunilor de apă, al staţiunilor balneare, al sanatoriilor etc. Acéstă sciinţă intereséză în cel maĭ înalt grad pe inginer, pe medic, pe igienist, administraţiunile publice şi poporaţiunile.

In acéstă sciinţă nouă se întrebuinţéză, ḑice autorul, cu semnificaţiunĭ variabile, terminiĭ ceĭ maĭ esenţialĭ, al căror sens ar trebuì să fie determinat în mod riguros.

In lucrarea sa, d-l **Verstraeten**, arătând maĭ întâiŭ confusiunea ce există în expunerile idrologice, se silesce a precisà sensul diverşilor terminĭ întrebuinţaţĭ şi în expunerea amănunţită a cărora nu putem intrà acì.

Comitetul de organisaţiune al Congresuluĭ de la Liège, imitând exemplul comitetelor organisatóre ale congreselor anterióre, a procurat membrilor sĕĭ ocasiunea de a visità principalele staţiunĭ balneare din Belgia, precum şi institutele sciinţifice ce-i puteaŭ interesà.

Maĭ întâiŭ Congresul a fost condus la Ostenda, regina plagelor. A doua ḑi, membriĭ fură primiţĭ la Middelkerke, unde aŭ visitat instituţiunea pentru purificarea apelor şi sanatoriul pentru copiiĭ rachiticĭ Grimberghe. Dr. **Casse**, directorul acestuĭ sanatoriŭ, în presenţa Ministruluĭ Agricultureĭ şi de Lucrărĭ publice, d-l **De Bruyn**, a dat membrilor Congresuluĭ explicaţiunile cele maĭ amănunţite atât asupra sistemuluĭ adoptat pentru purificaţiunea apelor, cât şi asupra excelentelor resultate obţinute în acest sanatoriŭ.

A treia visită a fost făcută interesantelor grote de la Remouchamps. Séra a avut loc exposiţiunea fotografiilor şi explicaţiunile relative la Remouchamps de către d-l **van den Broeck**.

In a patra linie, congresiştiĭ s'aŭ dus la isvorul de la Harre, pentru a studià captarea apelor sale prin sistemul d-luĭ inginer **Firket**, despre care am vorbit dejà.

Visita stabilimentelor de băĭ de la Spa şi a isvórelor sale minerale, care s'a făcut în a cincea linie, ne-a procurat ocasiunea de a ascultà învĕţata conferinţă a Preşedinteluĭ **Dewalque** asupra variaţiunilor con-

statate în composiţiunea apelor feruginóse de la Spa, precum şi conferinţa d-lor **de Mollins** şi **Delaite** asupra geneseĭ apelor minerale feruginóse de la Spa.

In al şéselea rînd, Congresul a visitat stabilimentul balnear de la Chaudfontaine; şi

In fine, pentru a terminà cu excursiunile în afară de Liège, membriĭ Congresuluĭ, invitaţĭ de autorităţile din Aix-la-Chapelle, s'aŭ dus în acel oraş, unde, afară de visita splendidelor instalaţiunĭ balneologice din acéstă bogată localitate în isvóre sulfuróse, aŭ asistat la două importante comunicaţiunĭ: una a Druluĭ **Beissel** asupra apelor din Aix-la-Chapelle şi a doua a d-luĭ **P. Polis**, directorul staţiuniĭ meteorologice, asupra regimuluĭ climatologic al localităţiĭ.

Pentru a fi complet trebue să adăogăm că Congresul a maĭ visitat încă principalele şi bogatele instituţiunĭ sciinţifice din Liège, precum laboratorile de fisică şi de chimie, Institutul botanic, Observatoriul astronomic şi meteorologic de la Cointe, Institutul electro-technic Montefiore etc., precum şi importantul baragiŭ de la Gileppe, unde, ca student am avut norocul să petrec maĭ mult timp pentru a studià imensele lucrărĭ ce atuncĭ (1875) eraŭ în curs de execuţiune.

Primirea ce s'a făcut membrilor Congresuluĭ, în numĕr de aprópe 200, a fost într'adevĕr demnă de frumósa ţéră ce aŭ visitat.

După o primă întrunire intimă, unde membriĭ, veniţĭ din tóte ţĕrile, aŭ făcut cunoscinţă, recepţiunea oficială, care a avut loc a doua ḑi, 25 Septembre, a fost făcută în numele **A. S. R. Principeluĭ Albert al Belgiceĭ**, de către d-l **De Bruyn**, Ministrul Agricultureĭ şi de Lucrărĭ publice, asistat de guvernatorul provincieĭ de Liège, de consiliul comunal al acestuĭ oraş, precum şi de multe notabilităţĭ sciinţifice.

Importantul discurs pronunţat de Ministru a pus în evidenţă marele interes ce guvernul belgian aveà pentru resolvarea maĭ multor cestiunĭ puse în programa lucrărilor Congresuluĭ, precum contaminaţiunea isvórelor, sterilisaţiunea apelor potabile, stabilirea sanatoriilor eftine etc.

O probă evidentă al acestuĭ interes, congresiştiĭ aŭ găsit-o în faptul că acelaşi Ministru, fără veste, a venit să se amestece printre congresiştĭ în timp ce aceştia visitaŭ importantele instalaţiunĭ şi lucrărĭ de la Middelkerke.

Imediat după recepţiunea oficială — unde membriĭ Congresuluĭ aŭ maĭ ascultat încă cu mare interes discursul Preşedinteluĭ Congresuluĭ

bĕtrânul şi necontenit tînĕrul învĕţat (1) d-l **G. Dewalque**, şi acela al Secretaruluĭ general Dr. **Jorisenne** — s'a procedat la alegerea membrilor carĭ trebuiaŭ să formeze biurourile celor treĭ secţiunĭ de idrologie, de climatologie şi de geologie ale acestuĭ Congres. Delegaţiĭ guvernuluĭ român aŭ avut onórea de a fi aleşĭ unul Preşedinte de onóre al secţiuniĭ climatologice şi cel-lalt unul din Vice-Preşedinţiĭ secţiuniĭ de geologie.

Congresul a fost în urmă primit, tot în mod oficial, de autorităţile comunale la Primăria din Liège.

La Ostenda, la Middelkerke, la Chaudfontaine, la Harre, la Spa, pretutindenea în fine, recepţiunea entusiastă ce a fost făcută congresiştilor le-a lăsat o profundă şi plăcută amintire.

Trebue, în fine, să menţionăm primirea căldurósă ce a găsit Congresul la Aix-la-Chapelle, unde burgmestriĭ, administraţiunea băilor, precum şi publicul s'aŭ întrecut pentru a-ĭ face o splendidă recepţiun.

Bucurescĭ, 20 Octobre (1 Novembre) 1898.

---

(1) Să admirăm, d-nilor, a ḑis într'un discurs d-l **Léo Gérard**, burgmestrul din Liège, acéstă frumósă bărbăţie, care-l face să-şĭ uite vîrsta şi ostenéla uneĭ îndelungate cariere profesorale, pentru a se consacrà cu ardóre scumpelor sale studiĭ sciinţifice.

**Anexă.** — La pag. 52.

# CUTREMURELE DE PĂMÎNT DIN ROMÂNIA IN ANUL 1898 ST. N.

DE

ST. C. HEPITES

Membru corespondent al Academieĭ Române.

Pentru continuarea relaţiunilor ce am dat în precedentele volume din *Analele Academieĭ Române* (1) asupra cutremurelor de pămînt ce aŭ fost simţite în România de la 1893 încóce, indic în cele ce urméză sguduiturile carĭ aŭ fost aduse la cunoscinţa Institutuluĭ meteorologic în anul 1898 st. n.

Ca şi în anul ce i-a precedat, tóte cutremurele de pămînt din cursul acestuia aŭ fost slabe. Ele aŭ fost notate în următórele 10 ḑile: 13 Ianuarie, 8 şi 19 August, 2, 21 şi 26 Octobre, 14 Novembre, 9, 17 şi 29 Decembre.

In tomul XIV din *Analele Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ*, acum sub presă, se vor publicà tóte amănuntele asupra acestor cutremure; acì nu vom face decât un resumat fórte succint.

La *13 Ianuarie*, la 5 ore diminéţa, timp oficial (2), s'a simţit la Caracal o slabă sguduitură de gradul III după scara Rossi-Forel. Acésta este singura localitate de unde ne-a fost semnalată sguduitura.

La *8 August*, către 3 ore 20 minute a. m., s'a simţit un slab cutremur de pămînt de gradul III la Star-Chiojd în Prahova.

(1) Seria II, *Desbaterile*, tom XVII, p. 39, tom. XVIII, p 117; tom. XIX, p. 66; tom. XX, p 365.

(2) Orele sunt socotite după *timpul oficial*, adecă acela al Europeĭ orientale, care este cu 2 ore în avans de acela al meridianuluĭ de la Greenwich. Afară de Bucurescĭ, pretutindenea aiurea timpul indicat nu este decât aproximativ

La *19 August*, la 11 ore 16 minute a. m., a avut loc o slabă sguduitură locală la Brăila; intensitate de gradul II.

La *2 Octobre*, la 10 ore 45 minute, un fórte slab cutremur de pămînt s'a simţit la Isaccea. Ca şi precedentele 3 cutremure de pămînt, acesta nu ne-a fost semnalat din nicĭ o altă localitate decât cele indicate.

La *21 Octobre*, la 10 ore 45 minute p. m., s'a simţit în partea nordică a districtuluĭ Muscel un slab cutremur de pămînt cu direcţiunea de la E la W; intensitatea sa cea maĭ mare a fost la Câmpulung.

La *26 Octobre*, la 5 ore 32 minute p. m., o sguduitură locală de gradul IV a fost simţită la Urzicenĭ.

La *14 Novembre* la $1^{o}$ $44^{m}$ $3^{s}$ p. m., a avut loc un cutremur care s'a simţit fórte slab la Bucurescĭ; el ne-a maĭ fost semnalat din districtele Buzĕŭ, Covurluiŭ, Tutova şi Vasluiŭ. In Tutova, intensitatea sa a fost cea maĭ mare, de gradul IV.

La *9 Decembre*, la 4 ore 42 minute a. m., un slab cutremur a avut loc la Mânzălescĭ în Buzĕŭ.

La *17 Decembre*, la $1^{o.}$ $11^{m}$ $35^{s.}$ a. m., a avut loc un slab cutremur de pămînt de gradul II la Bucurescĭ şi în districtele Tecuciŭ şi Tutova

La *29 Decembre*, la 8 ore p. m., s'a înregistrat la Avrămescĭ în Tutova un cutremur de pămînt de gradul IV. El a fost cu totul local.

Bucurescĭ, 9 (21) Ianuarie 1899.

# PARTEA II

## SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1899.

---

# SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1899.

## ŞEDINŢA DIN 16 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l Preşedinte *P. Poni* declară deschisă sesiunea generală.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al ultimeĭ şedinţe ordinare de la 12 Martie.

D-l Preşedinte cetesce următórea:

*Programă a lucrărilor sesiuniĭ generale a Academieĭ din 1899.*

1. Raportul Secretaruluĭ general despre activitatea Academieĭ în 1898—9.
2. Raportul Comisiuniĭ financiare asupra exerciţiuluĭ budgetar închis 1897—8.
3. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor făcute în 1898—9.
4. Raportul Comisiuniĭ permanente a bibliotecei pentru 1898.
5. Raportul Comisiuniĭ Fundaţiuniĭ Adamachi pentru 1898—9.
6. Raportul Comisiuniĭ Fundaţiuniĭ Ioan Otteteleşanu pentru 1898—9.
7. Raportul Comisiuniĭ pentru împărţirea cărţilor didactice şi religióse din fondurile Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu în 1898.
8. Alegerea Comisiuniĭ pentru distribuirea cărţilor didactice şi religióse din fondurile Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu în 1899.
9. Raportul Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea lucrărilor făcute în 1898—9.
10. Raportul Comisiuniĭ Dicţionaruluĭ limbeĭ române.
11. Confirmarea Comisiuniĭ alese la 6 Novembre 1898 pentru examinarea cărţilor didactice presentate la premiul Asociaţiuniĭ Craiovene,

12. Invitare la al XII-lea Congres internaţional al Orientaliştilor, care se va ţiné la Roma la 2—12 Octobre 1899. (Decis. 28 August 1898.)

13. Demisiunea d-luĭ B. P. Hasdeŭ din Comisiunea premiuluĭ Bodescu din 1899. (Decis. 11 Decembre 1898.)

14. Cererea d-luĭ B. P. Hasdeŭ relativă la fondul «Iulia Hasdeŭ». (Decis. 13 Novembre 1898.)

15. Cestiunea membrilor aleşĭ într'o secţiune şi chemaţĭ a lucrà şi într'altă secţiune. (Decis. 28 Martie 1898)

16. Organisarea Fundaţiuniĭ Ioan Agaricĭ. (Amânată prin decis. de la 1 Aprilie 1898.)

17. Determinarea subiectuluĭ propus de Secţiunea literară pentru premiul *Adamachi*, de 5.000 leĭ, din 1904. (Art. 2. Reg. Adam.)

18. Determinarea subiectuluĭ propus de Secţiunea istorică pentru premiul *Eliade-Rădulescu*, de 5.000 leĭ, din 1904.

19 Determinarea subiectuluĭ propus de Secţiunea sciinţifică pentru premiul *Alexandru Bodescu*, de 1.500 leĭ, din 1904.

20 Raportul Comisiuniĭ asupra publicaţiunilor presentate la premiele *Năsturel-Herĕscu*, de 4.000 leĭ, *Eliade-Rădulescu*, de 5.000 leĭ şi *Adamachi*, de 5.000 leĭ, din 1899.

21. Raportul Comisiuniĭ asupra manuscriptuluĭ presentat la premiul *Alexandru Bodescu*, de 1 500 leĭ, din 1899: *Cercetărì asupra oraşelor Chilia şi Cetatea-Albă.*

22. Alegerea Comisiuniĭ financiare pentru cercetarea compturilor pe 1898—9.

23. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea publicaţiunilor, carĭ se vor presentà la premiele anuale din 1900: *Năsturel-Herĕscu*, de 4.000 leĭ, *Lazăr*, de 5.000 leĭ şi *Adamachi*, de 5.000 leĭ.

24. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presentà la premiul *Alexandru Ioan Cuza*, din 1900, de 10.000 leĭ, dimpreună cu procentele acesteĭ sume de la 1891 până la acordarea premiuluĭ, despre subiectul: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*

25. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presentà la premiul Statuluĭ *Eliade-Rădulescu*, din 1900, de 5.000 leĭ, despre subiectul: *Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare.*

26. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presentà la premiul *Adamachi*, din 1900, de 5.000 leĭ: *Studiĭ asupra pelagreĭ.*

27. Alegerea de 5 membri aĭ Academieĭ în locurile vacante: 2 în Secţiunea literară, 2 în Secţiunea istorică, 1 în Secţiunea sciinţifică.

28. Alegerĭ de membrĭ onorarĭ şi corespondenţĭ.
29. Formarea budgetuluĭ pentru anul 1899—1900.
30. Alegerea Preşedinţilor şi Vice-Preşedinţilor Secţiunilor pentru 1899—1900. (Art. 15 Statute.)
31. Alegerea Preşedinteluĭ şi Vice-Preşedinţilor Academieĭ pentru 1899—1900. (Art. 15 Statute.)
32. Raportul Secretaruluĭ general asupra lucrărilor sesiuniĭ generale din 1899.

D-l *D. Sturdza*, Secretarul general, presintă raportul asupra lucrărilor Academieĭ în anul 1898 — 99 şi arată că d-sale nu-ĭ este cu putinţă a rĕmâné la şedinţă de astădĭ, din care causă se rógă ca d-l N. Quintescu, secretarul Secţiuniĭ literare, să bine-voiască a cetì acest raport.

D-l *N. Quintescu* cetesce următorul:

«*Raport asupra lucrărilor Academieĭ în anul 1898—1899.*

«*Domnilor Colegĭ,*

«Indeplinindu-mĭ îndatorirea de a vĕ presentà la deschiderea sesiuniĭ generale raportul asupra lucrărilor de peste an, am încredinţarea că rĕspund dorinţeĭ d-vóstre, începênd acéstă expunere prin expresiunea adînceĭ recunoscinţe de care suntem cuprinşĭ pentru simţemintele de bunăvoinţă şi de interes, ce Maiestatea Sa Regele, Augustul Protector şi Preşedinte de onóre al Academieĭ, i-a arătat şi în decursul acestuĭ an.

«La 8 Aprilie, pentru serbarea nasceriĭ Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ şi a alegeriĭ Sale de Domn al Românieĭ, Delegaţiunea d-vóstre a adresat, în numele Academieĭ, o telegramă de felicitare Maiestăţiĭ Sale, care se aflà atuncĭ la Abbazia. Maiestatea Sa a onorat Instituţiunea nóstră cu un rĕspuns călduros.

«*I. Membriĭ Academieĭ.*

«De la închiderea sesiuniĭ generale a anuluĭ trecut, Academia a încercat o îndoită perdere, prin încetarea din viéţă a membruluĭ actual Al. Papadopol-Calimach şi a membruluĭ corespondent C. Esarcu. Astădĭ Academia are cincĭ locurĭ vacante de membri actualĭ, carĭ trebuesc împlinite prin noue alegerĭ, şi anume câte douĕ locurĭ în Secţiunile literară şi istorică şi unul în Secţiunea sciinţifică.

«Al. Papadopol-Calimach a încetat din viéţă la Tecuciŭ în ḑiua de 18 Iunie. Spirit cultivat, blândeţă neturburată în relaţiunile sale, inimă caldă pentru înălţarea şi luminarea némuluĭ, — aŭ fost trăsurile caracteristice ale colegului cu care mulţĭ anĭ am trăit împreună, pe care l'am iubit şi l'am stimat toţĭ. Papadopol-Calimach şi-a început activitatea publică lucrând alăturea de mariĭ bărbaţĭ aĭ Moldoveĭ carĭ aŭ făcut Unirea. Temperamentul sĕŭ aşezat şi blând l'a depărtat însă curînd de sbuciumările vieţiĭ politice. Ocupaţiunea sa plăcută eraŭ studiile istorice. In cercetările sale el a îmbrăţişat tótă istoria Românilor, de la epoca ante-romană şi până în ḑilele sale. Ast-fel el a studiat botanica daco-getică din Apuleiŭ şi Dioscoride, Dunărea în literatură şi tradiţiunĭ, istoria oraşuluĭ Botoşanĭ, epoca luĭ Stefan-cel-Mare, domnia luĭ Gheorghe Stefan al Moldoveĭ, viéţa luĭ Alexandru Mavrocordat Exaporitul de la care purced domniile fanariote, activitatea Generaluluĭ Kisseleff în Principate etc. Intre manuscriptele sale, pe carĭ le-a dăruit împreună cu multe acte şi documente Academieĭ, el a lăsat, pe lângă altele, o voluminósă lucrare despre *Istoria tipografieĭ în România* şi un volum de amintirĭ personale. Nu numaĭ *Analele Academieĭ* aŭ publicat un numĕr însemnat din studiile acestuĭ zelos cercetător al istorieĭ naţionale, dar aprópe tóte revistele maĭ importante apărute în ultimiĭ patru-ḑecĭ de anĭ l'aŭ numĕrat printre colaboratoriĭ lor sîrguitorĭ. Academia a depus o corónă pe sicriul regretatuluĭ nostru coleg, la înmormîntarea căruia a fost representată prin d-l Gr. G. Tocilescu.

«C. Esarcu a fost un călduros iubitor al literelor, sciinţelor şi artelor. Doctor în medicină, şi-a început activitatea ca profesor de sciinţe naturale la Universitatea din Bucurescĭ, de unde a trecut în serviciul diplomatic al ţĕriĭ şi, în acéstă calitate, a desvoltat mult zel pentru cercetărĭ istorice în archivele italiene. Resultatele acestor cercetărĭ aŭ fost, în mare parte, comunicate de Esarcu Academieĭ; actele şi documentele procurate ast-fel din Italia aŭ fost publicate în colecţiunile nóstre istorice. Preocuparea de căpetenie a vieţiĭ luĭ a fost însă crearea uneĭ tribune pentru rĕspândirea, în cercurĭ cât maĭ largĭ ale publiculuĭ românesc, a cunoscinţelor de litere, sciinţe şi arte. El îşĭ dădù tótă activitatea Ateneuluĭ Român, la a căruia organisare participase şi căruia îĭ consacră tótă afecţiunea ultimilor sĕĭ anĭ. C. Esarcu a încetat din viéţă la 8 Iunie. Membriĭ Academieĭ, reuniţĭ în şedinţă extraordinară la 9 Iunie, aŭ decis ca Instituţiunea nóstră să facă onorurĭ deosebite regretatuluĭ bărbat, la a căruia înmormîntare colegul nostru d-l D. C. Ollănescu a rostit o cuvîntare în numele Academieĭ.

*«II Şedinţele de peste an.*

«In cursul anuluĭ, Academia a ţinut 41 şedinţe ordinare şi 1 extraordinară, cu ocasiunea încetăriĭ din viéţă a membruluĭ sĕŭ corespondent C. Esarcu. Dintre aceste şedinţe 9 aŭ fost publice. In ele s'aŭ făcut maĭ multe comunicărĭ şi discuţiunĭ sciinţifice, din carĭ amintesc pe cele maĭ însemnate:

«Colegul nostru d-l *Gr. G. Tocilescu*, prin numeróse comunicărĭ, a ţinut tot-deauna Academia în curent cu însemnatele resultate ce a obţinut prin săpăturile de la Adamklissi, graţie cărora, după ce a desgropat trofeul luĭ Traian, a isbutit să descopere mausoleul ridicat în amintirea oştenilor căḑuţĭ în luptele cu Daciĭ şi a aflat apoĭ urme importante ale Oraşuluĭ Trofeelor La 1 Maiŭ, d-l Gr. G. Tocilescu a făcut Academieĭ o nouă comunicare, întitulată: *Incă odată Adamklissi.*

«La 5 Iunie, d-sa a făcut Academieĭ o comunicare despre *Nouele cercetărĭ întreprinse asupra topografieĭ antice a Dobrogeĭ.*

«Resultatele nu maĭ puţin importante, pe carĭ le daŭ explorările archeologice făcute sub direcţiunea coleguluĭ nostru pentru determinarea limesuluĭ dunărén, aŭ fost expuse în două comunicărĭ presentate de d-sa Academieĭ. In şedinţa de la 4 Decembre, d-l Gr. G. Tocilescu a făcut o relaţiune despre *Limes danubianus de la Măcin până la Silistria*, completată prin comunicarea făcută în şedinţa de la 18 Decembre despre *Limes danubianus de la Severin până la Giurgiu*

«La 5 Martie, colegul nostru a expus în Academie resultatele cercetărilor făcute la *Cetatea Dinogetia* şi *Valul de pămînt de la Galaţĭ.*

«In şedinţa de la 2 Octobre, d-l *V. A. Urechiă* a făcut Academieĭ patru comunicărĭ, relative la următórele cestiunĭ istorice: *a) Ósele luĭ Mateiŭ-Vodă rĕmase multă vreme fără sepultură; b) Iordache Golescu cerênd luĭ Kisseleff publicarea gramaticeĭ şi a dicţionaruluĭ limbeĭ românescĭ; c) G. Lazăr rechemat la Bucurescĭ în 1822; d) Edilitatea şi finanţele sub Ioan Caragea.*

«In şedinţa din 5 Iunie, d-l *Gr. Stefănescu* a făcut Academieĭ o importantă comunicare relativă la *Flora fosilă a Românieĭ*, tractând în special despre unele plante fosile găsite de d-sa în ţéră şi determinate de d-niĭ de Saporta şi Marion din Francia.

«D-l *Dr. V. Babeş* a cetit, în şedinţa din 26 Iunie, o comunicare relativă la *Mijlócele de apĕrare a organismuluĭ în contra unor infecţiunĭ.*

‹In şedinţa de la 6 Novembre, colegul nostru a făcut înaintea Academieĭ o dare de sémă despre scrierea sa apărută în cursul anuluĭ la Berlin: *Untersuchungen über den Leprabacillus und über die Histologie der Lepra*, în care a expus resultatele obţinute până acum prin studiile şi cercetările făcute în acéstă privinţă în Institutul Bacteriologic din Bucurescĭ.

«La 5 Februarie, d-l Dr. V. Babeş a expus resultatele pe carĭ le-aŭ dat câte-va *Cercetărĭ asupra unor antiseptice inofensive.*

«D-l N. Iorga, membru corespondent, a presentat în douĕ şedinţe publice maĭ multe acte şi documente descoperite de d-sa în cursul cercetărilor istorice ce a făcut la Viena şi Braşov.

«In şedinţa de la 6 Novembre, d-sa a comunicat, sub formă de memoriŭ care s'a tipărit în *Anale*, o serie întrégă de documente române şi grecescĭ, emanând de la Petru Şchiopul şi Michaiŭ Vitézul şi de la cancelarile şi boeriĭ acestor Domnĭ.

«La 5 Februarie, d-sa a cetit în Academie o comunicare despre resultatul cercetărilor ce a făcut: *a)* asupra socotelilor Braşovuluĭ de la 1550 — 1714; *b)* asupra părţiĭ istorice inedite din marea lucrare a luĭ Sulzer; *c)* asupra maĭ multor cronice şi biografiĭ inedite şi relative la istoria nóstră în secolul al XVII-lea.

«D-l St. C. Hepites, membru corespondent, a trimis spre publicare în *Anale* maĭ multe note şi memoriĭ, dintre carĭ patru sub titlul general: *Contribuţiunĭ la fisica globuluĭ.* Altele douĕ sunt: o expunere a cuprinsuluĭ tomuluĭ XII din *Analele Institutuluĭ Meteorologic* şi o notă despre *Cutremurele de pămînt din România în anul 1898 st. n.* carĭ s'aŭ tipărit în *Anale.*

«In şedinţa din 6 Novembre, d-l St. C. Hepites a cetit înaintea Academieĭ o *Dare de sémă asupra Congresuluĭ internaţional de hidrologie şi climatologie ţinut la Liège în anul 1898* şi la care d-sa a participat ca unul din delegaţiĭ guvernuluĭ român.

«De la d-l D. Negreanu, membru corespondent, s'aŭ primit de asemenea în cursul anuluĭ pentru publicare în *Anale* maĭ multe lucrărĭ sciinţifice.

«Ca în toţĭ aniĭ, Academia a primit şi în anul acesta invitaţiunĭ de a participà la congrese sciinţifice internaţionale. Instituţiunea nóstră, nedispunênd de mijlóce propriĭ pentru a trimite delegaţĭ la asemenea congrese, a intervenit la guvern, spre a pune la disposiţiunea delegaţilor desemnaţĭ de dînsa fondurile necesare. Din causa lipseĭ, în anul acesta, de asemenea fondurĭ, Academia n'a participat la Congresul Societăţiĭ francese de archeologie ţinut la Bourges (Cher), nicĭ la Congresul de zoologie din Cambridge. Academia a participat, prin delegatul sĕŭ, d-l I. M. Moldovanu, la sĕrbătórea culturală organisată la Braşov în luna August de către Societatea pentru cunóscerea şi studiarea Ardéluluĭ, cu prilejul centenaruluĭ al patrulea al nasceriĭ reformatoruluĭ Honterus şi aniversareĭ a cincĭ-ḑecea de la întemeiarea menţionateĭ societăţĭ.

«O invitaţiune a fost adresată Academieĭ pentru a luà parte la al XII-lea Congres internaţional al Orientaliştilor, care se va ţiné la Roma în ḑilele de 2—12 Octobre anul curent. Luarea uneĭ decisiunĭ în acéstă privinţă a fost amânată pentru presenta sesiune generală, când veţĭ avé să vĕ pronunţaţĭ asupra cestiuniĭ.

«In şedinţa de la 22 Ianuarie, d-l Gr. Stefănescu, delegat la Congresul de geologie ţinut în anul 1897 la St. Petersburg, a adus la cunoscinţa Academieĭ intervenţiunea ce face pe lângă Instituţiunea nóstră preşedintele Congresuluĭ, d-l Karpinsky, pentru ca guvernul român să participe la crearea *Institutuluĭ internaţional plutitor,* necesar pentru studiarea funduluĭ mărilor. Instalarea Institutuluĭ ar costà aproximativ între 200.000 — 300.000 ruble, iar întreţinerea anuală de la 100.000 — 150.000 ruble, sume carĭ se vor repartisà asupra statelor participante. Delegaţiunea d-vóstre, în urma votuluĭ Academieĭ a făcut intervenţiunea cerută pe lângă guvern.

### «*III. Publicaţiunile Academieĭ.*

«De la sesiunea trecută până acum s'aŭ făcut următórele publicaţiunĭ:

«1. Din *Analele Academieĭ* s'aŭ tipărit:

«*a) Tomul XX—Partea administrativă şi desbaterile anuluĭ 1897—98* s'a terminat, tipărindu-se partea a 2-a, în care se cuprinde sesiunea generală din anul trecut 1898;

«*b) Tomul XX—Memoriile Secţiuniĭ literare* a început a se tipărì şi cuprinde până acum următórele douĕ memoriĭ, din carĭ al doilea încă în curs de tipărire:

«*Un poet moldovén din vécul XVIII. Mateiŭ Milo,* de I. Țanoviceanu.

«*Teatrul la Românĭ. Partea II. Teatrul în Țéra-Românéscă, 1798—1898,* de D. C. Ollănescu.

«*c) Tomul XX—Memoriile Secțiunii istorice* a început de asemenea a se tipărì și cuprinde dejà următórele memoriĭ și comunicărĭ:

«*Domnia luĭ Ioan Caragea, 1812—1818.—Biserica.—Șcólele. —Cultura publică,* de V. A. Urechiă.

«*Primul proiect de Constituțiune a Moldoveĭ din 1822. Originile partiduluĭ conservator și ale celuĭ liberal,* de A. D. Xenopol.

«*Bucurescii până la 1500,* de G. I. Ionnescu-Gion.

«*Manuscripte din bibliotecĭ străine relative la Istoria Românilor,* de N. Iorga. (Intâiul memoriŭ.)

«*Literații oposanți sub Cesarĭ,* de I. Kalinderu.

«*Justiția sub Ioan Caragea,* de V. A. Urechiă.

«*Documente nouĕ, în mare parte românescĭ, relative la Petru Șchiopul și Michaiŭ Vitézul,* de N. Iorga.

«*d)* In *Tomul XX—Memoriile Secțiuniĭ sciințifice,* a căruia publicare a început în cursul anuluĭ, s'aŭ tipărit următórele treĭ memoriĭ:

«*Sediul bacililor lepreì din punctul de vedere al invasiuniĭ, al eliminărilor și al combateriĭ lepreĭ,* de Dr. V. Babeș.

«*Materiale pentru climatologia Românieĭ. IX. Plóia la Bucurescĭ în ultimiĭ 32 de anĭ. X. Vîntul la Bucurescì și causa Crivĕțuluĭ.* De St. C. Hepites.

«*Contribuțiunĭ la fisica globuluĭ. I. Declinațiunea magnetică la Bucurescĭ. II. Inclinațiunea magnetică la Bucurescĭ.* De St. C. Hepites.

«*e)* Din *Tomul XXI—Partea administrativă și desbaterile anuluì 1898—99* s'aŭ tipărit desbaterile din ședințele ordinare de peste an, dimpreună cu acele din comunicările făcute într'însele carĭ s'aŭ trimis Secretariatuluĭ.

«*f) Tomul XXI—Memoriile Secțiuniĭ istorice* s'a început a se tipărì cu memoriul d-luĭ N. Iorga: *Manuscripte din bibliotecĭ străine relative la Istoria Românilor. Partea II.*

«2. Din *Istoriile luĭ Erodot,* în traducerea premiată a d-luĭ D. I. Ghica, s'aŭ tipărit cólele 11 și 12 din tomul IV, cuprințênd capitolele 118—140 din cartea IV.

«3. Comisiunea alésă în sesiunea generală a anuluĭ 1897 pentru organisarea faceriĭ *Dicționaruluĭ limbeĭ române* a continuat lucrările începute chiar în acel an pentru adunarea și rînduirea materialuluĭ necesar spre acel scop. Printr'un raport special, ea vĕ va arătà mersul lucrărilor din acest an, cum și propunerile ce are de făcut pentru viitor.

«4. Lucrările bibliografice, cu carĭ este însărcinat bibliotecarul Academieĭ, d-l I. Bianu, aŭ continuat a se întocmì şi publicà cu tótă îngrijirea necesară:

«a) Din *Catalogul manuscriptelor românescĭ* s'a început tipărirea făsciórei a 3-a.

«b) Pentru *Catalogul descriptiv şi analitic al documentelor istorice* din colecţiunea Academieĭ s'a urmat şi aprópe s'a terminat întocmirea resumatelor documentelor scrise în limba slavonă.

«c) Din *Bibliografia românéscă veche, 1508—1830,* s'a pus sub tipar şi este aprópe gata fascicola II. Ea cuprinde, în 14 cóle, descrierea a 29 cărţĭ tipărite între 1635—1656. Pentru cărţile din acéstă epocă s'a procedat ca şi pentru acele tipărite în aniĭ 1508—1588 şi descrise în fascicola I, reproducêndu-se adecă în transcriere prefeţele şi epilogurile şi dându-se în facsimile pagine cu frontispiciĭ saŭ epiloguri, specimene de tipar de fie-care caracter şi din fie-care epocă, precum şi facsimile de ilustraţiunĭ.

«5. Din *Hronicul vechimeĭ a Romano-Moldo-Vlahilor* de Dimitrie Cantemir, care se retipăresce în nouă ediţiune după textul original, sub îngrijirea d-luĭ Gr. G. Tocilescu, a rĕmas a se tipărì prefaţa pentru definitiva încheiere a volumuluĭ.

«6. Conform decisiuniĭ luate în sesiunea generală a anuluĭ trecut, s'a început a se publicà memoriile bursierilor fundaţiuniĭ Adamachi într'o serie specială, sub titlul *Publicaţiunile fonduluĭ Vasilie Adamachi.* Aŭ apărut până acum în acéstă colecţiune următórele douĕ lucrărĭ:

«*No. I. Rafinarea petroleuluĭ crud şi manufactura diferitelor producte comerciale din petroleul crud în Statele-Unite ale Americeĭ. I. Rafinăria petroleuluĭ crud din Whiting, Indiana. II. Rafinăria Tide Water Oil C° din Bayonne, New-Jersey.* De Victor S. Gutzu.

«*No. II. Studiĭ geologice şi paleontologice din Carpaţiĭ Sudicĭ. I. Studiĭ geologice asupra basenuluĭ Dîmboviciórei. II. Fauna neocomiană din basenul Dîmboviciórei.* De Dr. Ioan Simionescu.

«7. *Flora Dobrogeĭ,* de rĕposatul nostru coleg Dr. D. Brândză, care începuse a se tipărì în anul trecut sub supraveghiarea d-luĭ Dr. Sabba Stefănescu, s'a terminat, tipărindu-se în cursul anuluĭ cólele 8—31, precum şi prefaţa. Volumul este împodobit cu un portret al regretatuluĭ nostru coleg.

«8. *Catalogul monumentelor epigrafice și sculpturale* ale Museuluĭ Național de anticitățĭ, întocmit de d-l Gr. G. Tocilescu, a început a se tipărì; sunt gata primele 5 cóle și întrégă lucrarea va fi terminată în cursul anuluĭ viitor.

«9. S'a început a se tipărì *Basarabia în secolul XIX* de Zamfir C. Arbore, lucrare căreia i-ațĭ acordat în sesiunea trecută premiul Eliade-Rădulescu. S'aŭ tipărit 36 cóle din acéstă scriere.

«10. Conform decisiuniĭ Academieĭ din sesiunea generală a anuluĭ trecut, s'a tipărit în volum separat lucrarea colegului nostru d-l S. Fl. Marian: *Sërbătorile la Românĭ. Studiŭ etnografic. Vol. I. Cârnile-gile.* Publicațiunea cuprinde 18 cóle.

«11. In ședința de la 19 Maiŭ, ascultând raportul d-luĭ Gr. G. Tocilescu, Academia a decis a tipărì în volum separat lucrarea d-luĭ Gr. Crețu asupra lexiconuluĭ manuscript slavo-român al luĭ Mardarie Cozianul de la 1649. Publicațiunea acesteĭ lucrărĭ se va începe îndată ce fondurile necesare vor fi înscrise în budgetul cheltuelilor.

«12. In cursul anuluĭ s'a presentat Academieĭ din partea d-luĭ Dr. G. Weigand, membru corespondent, fascicola I-a din publicațiunea *Linguistischer Atlas des Dacorumänischen Sprachgebietes,* pe care d-sa o tipăresce la Lipsca cu cheltuiala Academieĭ. Fascicola cuprinde opt charte, representând pronunțările deosebite ale maĭ multor sunete în regiunea cuprinsă între Tisa, Mureș, Alba-Iulia, Cluj, Baia-Mare.

«13. In anul acesta s'aŭ stabilit relațiunĭ de schimbul publicațiunilor cu următórele institute străine:

«*Societatea Regală de Sciințe și Litere* din Gothemburg;

«*Museul Național* din Montevideo;

«*Societatea Imperială archeologică* din Moscva;

«*Grădina botanică a provincieĭ Missouri* din St. Louis (Statele-Unite);

«*Societatea ungurécă pentru istoria și archeologia comitatuluĭ Hunedóreĭ* din Transilvania.

«In dar s'aŭ dat publicațiunile Academieĭ următórelor bibliotecĭ:

«*Reuniunea învĕțătorilor românĭ din șépte protopopiate din ținutul Araduluĭ;*

«*Reuniunea învĕțătorilor gr.-cat. din despărțămîntul Mediașuluĭ;*

«*Institutul botanic* din Bucurescĭ;

«*Biblioteca teologilor românĭ din Seminariul central* din Budapesta.

«14. De la Direcţiunea Postelor s'a obţinut în acest an expediţiunea oficială gratuită pentru corespondenţa şi publicaţiunile Academieĭ.

### «*IV. Publicaţiunile Hurmuzaki şi cercetărĭ istorice.*

«Publicaţiunea de documente istorice s'a continuat şi în anul trecut.

«1. *Tomul IX*, *partea 2-a*, s'a terminat, tipărindu-se, sub îngrijirea d-luĭ I. Slavicĭ, ultimele 28 cóle (28 — 55), dimpreună cu tabela cronologică a documentelor. Volumul cuprinde 337 documente din aniĭ 1751—1796, provenind din archivele Veneţieĭ şi din alte colecţiunĭ, şi se încheie cu un indice alfabetic al materiilor cuprinse în tomul VIII şi în ambele părţĭ ale tomuluĭ IX.

«2. Din *Tomul XI*, în care se publică de către d-l N. Iorga documente adunate de d-sa din archive italiene şi germane, s'aŭ tipărit cólele 13—76, cuprinḑênd 684 documente din aniĭ 1528—1606.

«3. Din *Tomul III* al *Suplementuluĭ II*, în care se publică, sub îngrijirea d-luĭ I. Bogdan, documente din archive şi bibliotecĭ polone, nu s'a tipărit nimic în cursul anuluĭ. Acest volum, cu care se încheie seria documentelor polone, se va terminà însă în anul viitor.

«4. Delegaţiunea a luat disposiţiunĭ ca să se continue facerea şi tipărirea traduceriĭ *Fragmentelor din Istoria Românilor* de E. Hurmuzaki, din carĭ tomul I a apărut în 1879, iar al II-lea este în curs de tipărire. D-l I. Slavicĭ, membru corespondent, a fost însărcinat cu facerea traduceriĭ şi supraveghiarea tipăririĭ eĭ.

«5. S'a continuat şi în anul acesta cercetarea şi decopiarea documentelor istorice din archivele oraşelor Sibiiŭ şi Bistriţa. S'aŭ procurat în cursul anuluĭ 500 documente, dintre aniĭ 1496—1600.

«Cercetările istorice în oraşele Transilvanieĭ aŭ procurat decĭ până acum 2.594 documente, din carĭ o parte va apăré în apendicele tomuluĭ XI din colecţiunea Hurmuzaki.

«6. S'aŭ procurat în cursul anuluĭ de la Comunitatea grecéscă din Veneţia copiile a 4 dosare importante pentru istoria nóstră din se-

colul al XVI-lea, cuprindênd acte privitóre la membriĭ familieĭ luĭ Petru Şchiopul şi la afacerĭ de ale lor. Aceste acte se tipăresc în tomul XI al colecţiuniĭ Hurmuzaki.

«7. Ministeriul Afacerilor străine, căruia Instituţiunea nóstră are să-ĭ mulţuméscă pentru preţióse darurĭ de copiĭ de documente străine relative la ţĕrile române, ne-a anunţat în cursul anuluĭ că Legaţiunea ţĕriĭ la Constantinopole isbutise a obţiné autorisaţiunea guvernuluĭ otoman de a face să se copieze firmanele, scrisorile viziriale, precum şi alte documente oficiale relative la Principatele Române până la 1866, şi a promis să trimită Academieĭ tóte copiile ce va puté procurà ast-fel. S'aŭ şi primit până astădĭ copiile în turcesce cu traducţiune francesă legalisată de Sublima Pórtă de pe 72 documente din aniĭ 1536—1788. Tot de-odată Ministeriul Afacerilor străine a continuat a ne trimite regulat copiĭ de pe numeróse documente diplomatice procurate prin serviciul Legaţiunilor ţĕriĭ nóstre la Viena şi Paris. S'aŭ primit ast-fel copiile rapórtelor şi notelor ambasadorilor francesĭ de la Viena (1684—98) şi de la Varşovia (1671—1696), ale consulilor francesĭ din Iaşĭ (1802—1851) şi ale Consulilor austriacĭ din Bucurescĭ (1818—1826) şi Iaşĭ (1818—1825).

«8. D-l Al. Em. Lahovary, Ministrul ţĕriĭ la Roma, a făcut de asemenea un dar preţios Instituţiuniĭ nóstre, căreia i-a trimis, spre a fi publicate în colecţiunea istorică Hurmuzaki, copiile a 202 documente istorice relative la Românĭ din aniĭ 1373—1717, scóse din bibliotecĭ şi archive din Roma prin îngrijirea d-sale.

«9. Starea actuală a publicaţiuniĭ *Documente privitóre la istoria Românilor* este următórea :

| Volumul | Aniĭ | Cóle tipărite | Documente | Adunate de Hurmuzaki | Adaose de Academie | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| I p. 1. | 1199—1345 | 92 | 553 | — | 533 | |
| I p. 2. | 1346—1450 | 117 | 691 | — | 691 | |
| II p. 1. | 1451—1575 | 105 | 722 | 722 | — | |
| II p. 2. | 1451—1510 | 98 | 534 | — | 534 | |
| II p. 3. | 1510—1530 | 99 | 462 | — | 462 | |
| II p. 4. | 1531—1552 | 100 | 446 | — | 446 | |
| II p. 5. | 1552—1575 | 101 | 413 | — | 413 | |
| III p. 1. | 1576—1599 | 79 | 443 | 341 | 102 | |
| III p. 2. | 1576—1600 | 76 | 563 | — | 563 | |
| IV p. 1. | 1600—1649 | 93 | 629 | 629 | — | |
| IV p. 2. | 1576—1650 | 91 | 732 | — | 732 | |
| V p. 1. | 1650—1699 | 72 | 362 | 362 | — | |
| V p. 2. | 1650—1699 | 54 | 475 | — | 475 | |
| VI | 1700—1750 | 90 | 355 | 355 | — | |
| VII | 1750—1818 | 76 | 308 | 308 | — | |
| VIII | 1376—1650 | 74 | 762 | — | 762 | |
| IX p. 1. | 1650—1747 | 93 | 807 | — | 807 | |
| IX p. 2. | 1751—1796 | 58 | 337 | — | 337 | |
| X | 1763—1844 | 104 | 703 | — | 703 | |
| XI | 1517—1606 | 76 | 839 | — | 839 | (sub presă) |
| Suplem. I.—I | 1518—1780 | 135 | 1.414 | — | 1.414 | |
| II | 1781—1814 | 114 | 988 | — | 988 | |
| III | 1709—1812 | 77 | 203 | — | 203 | |
| IV | 1802—1849 | 78 | 415 | — | 415 | |
| V | 1822—1838 | 86 | 325 | — | 325 | |
| VI | 1827—1849 | 83 | 304 | — | 304 | |
| Suplem. II.—I | 1510—1600 | 82 | 347 | — | 347 | |
| II | 1601—1640 | 81 | 286 | — | 286 | |
| III | 1641—1756 | 39 | 110 | | 110 | (sub presă) |
| Volume 29 | | 2.521 | 15.518 | 2.717 | 12.801 | |

« *V. Biblioteca.*

«Vechia sală de lectură a bibliotecei Academiei devenise de maĭ mulţĭ anĭ cu totul neîncăpĕtóre şi, ast-fel, încă de când Instituţiunea nóstră a intrat în posesiunea caselor Zaleski, se desemnase sala lor cea mare pentru a servì la întrebuinţarea de către publicul cetitor a cărţilor tipărite. Lucrările de instalare fiind terminate în cursul vereĭ, noua sală a fost deschisă în Novembre şi funcţionéză în mod satisfăcĕtor.

«În acéstă sală de lectură este loc suficient pentru 32 de cetitorĭ, la disposiţiunea cărora s'a pus o bibliotecă de referinţă, de care se pot servì singurĭ. Acéstă bibliotecă cuprinde vre-o 700 de publicaţiunĭ în peste 1.600 de volume şi se împarte în secţiunile următóre: Filologie clasică, Filologie romanică, Filologie românéscă, Istoria Românilor. Publicaţiunile Academieĭ, Istorie universală, Geografie, Enciclopedie, Germanice-Slavice, Arice-Orientale, Bibliografie, Periodice (romanice), Diverse (Bibliografie specială şi catalóge anticarie) şi Juridice. Cetitorilor admişĭ să lucreze în noua sală a biblioteceĭ li se daŭ cartele de intrare prevĕḑute de regulamentul acesteia; tot de-odată s'aŭ introdus şi buletinele speciale pentru cererea cărţilor din biblioteca generală a Academieĭ pentru lucru în sala de lectură.

«Comisiunea permanentă a biblioteceĭ vĕ va da scirĭ amănunţite atât despre progresele făcute în îmbogăţirea colecţiunilor nóstre, cât şi despre lucrările executate pentru organisarea, conservarea şi buna lor întrebuinţare. Ţin totuşĭ să amintesc şi în acest raport de deschiderea sesiuniĭ generale câte-va din cele maĭ importante donaţiunĭ făcute Instituţiuniĭ nóstre în cursul anuluĭ:

«M. S. Regele, Inaltul Protector şi Preşedinte de onóre al Academieĭ, ne-a oferit publicaţiunile: *Tableaux anciens de la Galerie Charles I-er, Roi de Roumanie. Catalogue raisonné avec soixante-seize héliogravures de MM. Braun, Clément et C-ie, par L. Bachelin* şi *Catálogo de la Real Biblioteca Manuscritos. Crónicas generales de España descritas per Ramón Menéndez Pidal, Madrid 1898.*

«M. S. Regina a dăruit de asemenea patru volume de scrierĭ, în treĭ din carĭ se află portretul Maiestăţiĭ Sale, cu subscrierea şi data: *Poesiĭ Române, Poveştile Peleşuluĭ, Cuvinte Sufletescĭ* şi *Domnul Pulcinel*, scriere ilustrată, publicată în facsimile de pe manuscriptu, autograf al M. S. Regineĭ şi tipărită în limbele germană, românăl francesă şi englesă.

«Domnişóra Felicia Racoviţă a dăruit un manuscript autograf al luĭ Vasilie Alecsandri, cuprinḑênd, în prima lor formă, 22 de poesiĭ scrise între 1843—184.. şi carĭ aŭ apărut apoĭ, în 1857, în volumul *Doine şi Lăcrămióre.*

«O importantă donaţiune a fost făcută Academieĭ de către d-l C. Jacimirsky, tînĕr învĕţat rus, care a lucrat în doĭ anĭ consecutivĭ în biblioteca Academieĭ. D-l Jacimirsky, în afară de maĭ multe volume tipărite şi maĭ multe documente, a dăruit ḑece volume manuscripte, între carĭ o frumósă cronică anonimă a Ţĕriĭ-Românescĭ până la 1689 şi o istorie şi descriere a Impĕrăţieĭ chinezescĭ în limba rusă.

«D-l Gr. Creţu, profesor, care aveà în păstrare, pentru studiŭ, de la rĕposatul Episcop Ghenadie al Rîmniculuĭ, manuscriptul lexiconuluĭ slavo-român al luĭ Mardarie Cozianul de la 1649, dăruit Academieĭ de rĕposatul Prelat, a predat în cursul anuluĭ Instituţiuniĭ nóstre acel preţios manuscript.

*«VI. Donaţiunĭ, legate şi fondurĭ.*

«Gestiunea financiară a Academieĭ şi starea fondurilor sale în cursul exerciţiuluĭ budgetar de 14 lunĭ, 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898, a fost examinată în amănunt în decursul anuluĭ de către Comisiunea financiară pe care aţĭ ales-o în acest scop în sesiunea generală a anuluĭ trecut, şi resultatul acesteĭ examinărĭ se arată în rapórtele ce vi s'aŭ presentat odată cu acesta.

«Comisiunile speciale, ce aţĭ ales în aceeaşĭ sesiune generală a anuluĭ trecut şi carĭ sunt însărcinate cu supraveghiarea fundaţiunilor Adamachi, Otteteleşanu şi Agaricĭ, vĕ vor arătà modul cum s'aŭ administrat aceste fundaţiunĭ în cursul anuluĭ şi disposiţiunile ce sunt de luat asupra lor pentru viitorul an budgetar.

«Voiŭ arătà totuşĭ aicĭ faptele principale relative la administraţiunea celor două marĭ fundaţiunĭ Adamachi şi Otteteleşanu:

«1. Conform regulamentuluĭ din 7 Aprilie 1894 pentru fundaţiunea Adamachi, ale căruĭ disposiţiunĭ aŭ ajuns la deplina lor desvoltare, Academia acordă din acéstă fundaţiune în anul acesta suma de Leĭ 70.400 pentru burse şi cheltuelĭ de studiĭ. Bursele sunt împărţite precum urméză:

«*a)* 22 burse de câte 100 Leĭ pe lună:

«8 la Facultatea de Sciinţe din Iaşĭ studenţilor: Atanasie Ciocan (anul I), Haralamb Vasiliu (I), Natalia Popescu (II), Ioan Arhiri (III), Const. Popovicĭ (III), Elena Stavrat (III), Dimitrie Cădere (IV), Melania Vereanu-Stamatin (IV); aceste două burse din urmă expiră la 31 Martie a. c;

«8 la Facultatea de Medicină din Iaşĭ studenţilor: Olimpia Ciudin (II), Ecaterina Ladico (III), Const. Bobulescu (IV), Const. Sava (IV), Nicolae Lupu (V), Aspasia Macarovicĭ (V), Maria Anastasescu (VI), Marta Trancu (VI); aceste două burse din urmă expiră la 31 Martie a. c.;

«6 la Şcóla de podurĭ şi şosele din Bucurescĭ elevilor: Vasile Cambureanu (an preparator), Marin Mateescu (I), Badea Paraschivescu (I), Ilie Angelescu (III), Ioan Moţoiŭ (IV), A. D. Popovicĭ (IV);

«*b)* 6 burse de câte 300 leĭ pe lună:

«D-luĭ Ioan Simionescu, pentru studiul geologieĭ, la Viena;

» G. Pantazi, pentru studiul ingineriei de mine, la Freiberg;

» T. Nicolau, pentru studiul mineralogieĭ, la Lipsca;

» I. Rădulescu, pentru studiul architectureĭ, la Roma;

» D. Călugăreanu, pentru studiul fisiologieĭ, la Paris;

» C. Jormescu, pentru studiul agriculturei, la Hohenheim;

«*c)* 3 burse de câte 400 leĭ pe lună:

«D-luĭ I. Sclia, pentru studiul hidrografieĭ şi hidrologieĭ, în Italia;

» I. Stefănescu, pentru aplicaţiunile electricităţiĭ, la Liège;

» I. D. Popovicĭ, pentru studiul ingineriei cu aplicaţiune la edilitatea publică, la Berlin.

«2. Institutul Otteteleşanu funcţionéză în mod fórte satisfăcĕtor. Examenele de finele anuluĭ şcolar s'aŭ făcut în ḑilele de 27 şi 28 Iunie în presenţa colegilor noştri d-niĭ Dr. V. Babeş şi N. Quintescu, delegaţĭ aĭ Academieĭ, a d-lor C. Meisner, inspector general al învĕţămîntuluĭ primar, şi R. Dobrescu, revisor şcolar, delegaţĭ aĭ Ministeriuluĭ de Instrucţiune publică, şi a d-luĭ I. Kalinderu, al căruĭ zel neobosit pentru progresul acestuĭ Institut vĕ este tuturor bine cunoscut.

«In luna Septembre s'a primit o nouă serie de 15 eleve după normele stabilite de regulamentul fundaţiuniĭ. Ast-fel, cu începutul anuluĭ şcolar curent, Institutul a atins completa sa desvoltare, cuprinḑĕnd cele 5 clase prevĕḑute de regulament cu 75 eleve.

«A treia clădire, necesară pentru completarea definitivă a instalaţiunilor Institutuluĭ şi destinată ultimeĭ clase, s'a terminat deplin în cursul vereĭ. Elevele din acéstă ultimă clasă îşĭ pórtă singure administraţiunea casnică a claseĭ lor sub direcţiunea uneĭ conducĕtóre speciale.

«Ca şi în aniĭ precedenţĭ, d-l I. Kalinderu, căruia maĭ ales se datoresce întemeiarea acestuĭ Institut, a oferit şi în anul acesta o sumă de 600 leĭ, pentru a se face darurĭ elevelor de sĕrbătorile Nasceriĭ Domnuluĭ şi Anuluĭ noŭ.

«Afară de acésta, în cursul anuluĭ, d-l I. Kalinderu a maĭ dăruit pentru Institut portretele Auguştilor noştri Suveranĭ şi diferite cărţĭ pentru a fi distribuite elevelor.

«3. In cursul anuluĭ s'a incassat vĕrsămîntul Zappa pe 1897 şi sperăm că în anul curent se vor incassà atât vĕrsămîntul pe 1898, cât şi capitalul de 280.000 leĭ, la plata căruia moştenitoriĭ aŭ fost obligaţĭ de jus-

tiţie, dimpreună cu porţiunea rentei acestui capital până la achitare Moştenitorii de sânge ai rĕposatului Evanghelie Zappa aŭ fost trimişi în posesiunea averii de către Tribunalul Ilfov, Secţiunea II, în Ianuarie anul curent.

«4. Procesul pentru succesiunea rĕposatei Maria General I. Carp, care se află pendinte la Tribunalul Ilfov, Secţiunea II, a început a se cercetà şi sperăm că se va resolvì în decursul anului.

«5. In sesiunea trecută vi s'aŭ expus împrejurările legatului lăsat Academiei de rĕposatul profesor N. R. Danielescu şi, la 19 Martie 1898, aţi autorisat Delegaţiunea ca să decidă asupra aceptării legatului după indicaţiunile pe cari le va presentà d-l I. Kalinderu. Delegaţiunea n'a luat nici o decisiune asupra acestei afaceri şi cestiunea se află iarăşi supusă hotărîrii d-vóstre. La 11 Decembrė 1898 moştenitorii de sânge ai rĕposatului Danielescu aŭ introdus acţiune pentru anularea testamentului.

«6. Moştenitorii rĕposatului Dr. Anastasie Fĕtu aŭ intentat Academiei proces, reclamând de la acésta, ca moştenitóre a rĕposatului Ioan Fĕtu, plata unei datorii de 4.536 lei, pe basa unei adeverinţe chirografale, aflată între hârtiile rĕposatului Dr. An. Fĕtu. Procesul este pendinte la Tribunalul Ilfov, Secţiunea III.

### « *VII. Concursurile premielor.*

«In sesiunea generală a acestui an sunt de acordat 4 premii pentru opere publicate şi 4 pentru lucrări presentate în manuscript asupra unor subiecte puse la concurs.

«La concursurile acestor premii s'aŭ presentat următórele publicaţiuni şi lucrări:

«1. La *Premiul Năsturel-Herĕscu* din seria B, de 4.000 Lei, care este a se da celei mai bune cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori-ce natură, care se va judecà mai meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1898,—s'aŭ presentat următórel publicaţiuni :

*Argeşianu* (Dr. S.), Noţiuni de higienă şi medicină populară, Bucuresci 1898.

*Assan* (B. G.), Călătorie în regiunile polare nordice. Conferinţă. Bucuresci 1897.

*Borgovanu* (V. Gr.), Istoria pedagogieĭ, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Gârbea* (G. O.), Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice, Bucurescĭ 1898.
*Gheorghiu* (Xenophon C.), Incercărĭ critice de literatură franceză, Bucurescĭ 1898.
*Idieru* (N. E.), Istoria artelor-frumóse, Bucurescĭ 1898.
*Maior* (Dr. George), Manual de agricultură raţionată. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor, Bucurescı-Braşov 1898.
*Manoilescu* (C.), *Zaharia* (C.), *Munteanu* (Victor), Conducĕtorul în viéţa practică a absolventuluĭ şcóleĭ primare, Iaşĭ 1898.
*Moldovan* (Silvestru), Zarandul şi Munţiĭ-Apusenĭ aĭ Transilvanieĭ, Sibiiŭ 1898.
*Murnu* (George), Gîndurĭ şi vise, Iaşĭ 1898.
*Niculescu-Brăiliţénu* (S.), Fisica, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Mănăstirea Găvanul, etc., Ploescĭ 1898.
*Rosetti* (Dimitrie R.), Dicţionarul contimporanilor din România (1800—1898), Bucurescĭ 1898.
*Ţiţu* (Ioan), Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, distr. Botoşanĭ, Bucurescĭ 1897.

«2. La *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 leĭ, care este a se da uneĭ cărţĭ scrise în limba română, cu conţinut literar, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1896 până la 31 Octobre 1898,—s'aŭ presentat următórele publicaţiunĭ:

*Conduratu* (Gr. C.), Incercărĭ istorice. Relaţiunile Ţĕriĭ-Româneseĭ şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526, Bucurescĭ 1898.
*Cosmovicĭ* (Vasile), Domniţa Olena, tragedie, Bucurescĭ 1898.
*Cruceanu* (Ştefan), Lacrime, Iaşĭ 1898.
*Dauş* (Ludovic), Spre moarte, Bucurescĭ 1897.
*Duţescu-Duţu* (T.), Crîng şi luncă, versurĭ, Bucurescĭ 1898.
» » Freamăt, versurĭ, Bucurescĭ 1898.
*Georgescu* (St.) (Sergent), Albaneziĭ, dramă, Bucurescĭ 1898.
*Lecca* (Haralamb G.), Casta-Diva. Tertia. Bucurescĭ 1899.
*Nelly* (Cocea Nicolae), Poet—Poetă, roman, Bucurescĭ 1898.
» » » Copil din florĭ, Bucurescĭ 1898.
*Papahagi* (P.), Din literatura populară aromână, Bucurescĭ 1898.
*Petraşcu* (N.) Scriitorĭ românĭ contimporanĭ, studiĭ critice, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Basme, snoave, ghicitorĭ etc. Ploescĭ 1898.
*Rosetti* (Radu D.), O lecţie, dramă, Bucurescĭ 1899.
*Speranţia* (Th. D.), Anecdote afumate, 1898.
» » Icoane viĭ, Bucurescĭ f. a.

«3. La *Premiul Adamachi*, de 5.000 leĭ, care este a se da uneĭ cărţĭ scrise în limba română, cu cuprins moral, de orĭ-ce natură, apărută de la

1 Novembre 1887 până la 31 Octobre 1898,—s'aŭ presentat următórele publicaţiunĭ:

*Assan* (B. G.), Du rôle de la Roumanie dans le mouvement commercial de l'Europe, etc., Bucurescĭ 1897.
*Grecescu* (Dr. D.), Conspectul floreĭ Românieĭ, Bucurescĭ 1898.
*Leonardescu* (Constantin), Principiĭ de filosofia literatureĭ şi a arteĭ. Incercare de estetică literară şi artistică, Iaşĭ 1898.
*Pacu* (Moise N.), Manual de morala evangelică, ed. II, Galaţĭ 1897.

«4. La *Premiul Asociaţiuniĭ Craiovene pentru desvoltarea învĕţămîntuluĭ public*, de 1.500 leĭ, care se va decerne celeĭ maĭ bune cărţĭ didactice în limba română, dintre cele tipărite de la 1 Ianuarie 1895 până la 31 Octobre 1898,—s'aŭ presentat următórele publicaţiunĭ:

*Adamescu* (Gheorghe), Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1896.
» » Crestomatie pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1897.
*Borgovanu* (V. Gr.), Carte de cetire pentru cl. II primară urbană, ed. II, Bucurescĭ 1898.
*Calmuschi* (Const.), Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor vecine locuite de Românĭ, Ploescĭ 1898.
*Cosăcescu* (N.), Curs elementar de algebră, Bucurescĭ 1897.
*Floru* (Ion S.), Istoria popoarelor vechĭ, Bucurescĭ 1898.
*Hodoş* (Enea), Manual de istoria literaturiĭ române, Caransebeş 1896.
*Idieru* (N. E.), Studiĭ de economie politică şi finanţe, 2 vol., Bucurescĭ 1895, 1897.
*Manliu* (I.), Carte de cetire pentru usul şcólelor secundare, 3 vol., Bucurescĭ 1897.
*Manoilescu* (C.), *Zaharia* (C.), *Munteanu* (Victor), Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă, Iaşĭ 1898.
*Niculescu-Brăiliţénu* (S.), Geologie pentru clasele secundare inferióre, Bucurescĭ 1898.
*Popescu-Ciocănel* (Gheorghe), Text-Atlas. Geografia judeţuluĭ Constanţa, Ploescĭ 1897.
*Radu* (V. I.), Expunerea principiilor economieĭ politice, Iaşĭ 1899.
*Scraba* (G. D.), *Negulescu* (Şt.), *Teodossiu* (Grig.), Carte de citire pentru clasa IV primară urbană, ed. IV, Bucurescĭ 1898.
*Strajanu* (M.), Principie de estetică şi poetică, p. II, Poetica, Craiova 1896.
*Ţiţu* (Ioan), Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, districtuluĭ Botoşanĭ, Bucurescĭ 1897.
*Xenopol* (Lucreţia), Curs de geografie pentru usul claseĭ V secundare, p. I, Geografia matematică, Iaşĭ 1895.

«In sesiunea generală trecută scăpându-se din vedere a se alege comisiunea pentru examinarea cărţilor didactice presentate la acest premiŭ, acea comisiune s'a ales provisoriŭ, sub reserva aprobăriĭ d-vóstre, în şedinţa ordinară de la 13 Novembre. Ea se compune din d-niĭ *V. Maniu*, *I. C. Negruzzi*, şi *Gr. Stefănescu*.

«6. La *Premiul Alexandru Bodescu*, de 1.500 leĭ, care este a se decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ în limba română asupra subiectuluĭ: «*Cer-«cetărĭ istorice asupra oraşelor Chilia şi Cetatea-Albă*»,—s'a presentat un manuscript purtând devisa: «*Suum cuique*».

«7. La *Premiul Neuschotz*, de 2.000 leĭ, care erà a se da cele maĭ bune lucrărĭ în limba românéscă asupra subiectuluĭ: «*Compendiŭ istoric asu-«pra desvoltăriĭ industriale la Românĭ până la 1875*», — nu s'a presentat nicĭ o lucrare.

«De asemenea nu s'a presentat nicĭ o lucrare la *Premiul Statuluì Lazăr*, de 5 000 leĭ, care erà a se decerne celeĭ maĭ bune scrierĭ în limba română asupra subiectuluĭ: «*Studiul hidrografic complet al «unuia din următórele rîurĭ: Jiul, Oltul, Argeşul, Ialomiţa, Siretul.*»

«Nu s'aŭ presentat lucrărĭ nicĭ la *Premiul Adamachi*, de 5.000 leĭ, care trebuià să se decérnă celeĭ maĭ bune scrierĭ în limba română asupra subiectuluĭ: «*Biserica creştină ortodoxă din România şi in-«fluenţa eĭ morală în evoluţiunea culturală a ţĕrilor române de la în-«ceputul seculuĭ nostru până la 1891.*»

«Publicaţiunile şi manuscriptul presentate la aceste concursurĭ în terminele regulamentare anunţate de Academie aŭ fost trimise în studiul comisiunilor alese spre acest scop în sesiunea trecută.

«9. La concursul publicat pentru continuarea traduceriĭ luĭ Titus Livius, conform decisiuniĭ luate în sesiunea generală a anuluĭ trecut, s'aŭ presentat 10 manuscripte cu următórele devise:

1. «Trecutul este oglinda viitoruluĭ.»
2. «Diis juvantibus et duro labore.»
3. «In magnis et voluisse sat est.»
4. «Tu regere imperio populos Romane memento!»
5. «Quam quisque norit artem in hac se exerceat.»
6. «Abi, nuncia, inquit Romanis, Cœlestes ita velle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit: proinde rem militarem colant, sciantque, et ita posteris tradant, nullas opes humanas armis Romanis resistere posse.»

«Mergĭ, spuse el, şi anunţă Romanilor, că aşà voesc ḑeiĭ, ca Roma mea

să fie capitala suprafeţeĭ pămîntuluĭ: să cultive aşà dar arta militară şi aşà să scie şi să spună şi urmaşilor, că nicĭ o putere omenéscă nu póte resistà armelor romane.» (Titu-Liviu, I, 16).

7. «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus.»
8. «Hoc nostrum placabo Jovem, Laribusque paternis
«Tura dabo....»
9. «T. Livius benignius omnibus magnis viris praestitit.»
10. «Certe id firmissimum longe imperium est, que obœdientes gaudent.» (T. Livii libro VIII, 13.16).

«Tóte aceste manuscripte aŭ fost predate Secţiuniĭ literare, pentru ca să le examineze.

«9. Conform regulamentuluĭ fundaţiuniĭ Ioan Lecomte du Noüy, adoptat în sesiunea generală a anuluĭ trecut, s'a ţinut la începutul luniĭ Maiŭ, la Şcóla de Bele-Arte din Bucurescĭ, concursul pentru acordarea în ḑiua de 10 Maiŭ a premielor anuale pentru desemnul după antic şi după natură. Numaĭ al doilea din aceste premiĭ a fost acordat lucrăriĭ cu devisa: «*Femeia este cea maĭ excelentă făptură a între-«guluĭ univers*». Lucrarea s'a constatat a fi a d-luĭ Oprişan Rădulescu.

«In anul acesta concursul pentru premiele I. Lecomte du Noüy se va ţiné între eleviĭ Şcóleĭ de Bele-Arte din Iaşĭ.»

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiile textelor originale, însoţite cu traducerea francesă, ale următórelor firmane procurate prin Legaţiunea ţĕriĭ la Constantinopole: opt adresate Domnuluĭ Munteniei, din 1558—1560; nouĕ Domnuluĭ Moldoveĭ, din 1558—1560; cincĭ Regeluĭ Ungarieĭ, Principe al Transilvanieĭ, din 1558—1560; unul Beilerbeiuluĭ din Timişóra, din 1558; unul beiuluĭ de la Vidin, din 1559; unul beiuluĭ de la Akerman, din 1560; unul cadiuluĭ de la Silistria, din 1560; unul funcţionarilor turcĭ de pe marginea Dunăriĭ, din 1560.

D-l *Florian Porcius* anunţă prin scrisóre că, fiind bolnav, nu va puté participà la sesiunea generală din acest an.

D-l *I. M. Moldovanu* însciinţéză că, fiind bolnav, nu va puté luà parte la întâiele şedinţe ale sesiuniĭ generale.

Ministeriul Afacerilor străine arată că directorul Biblioteceĭ publice a oraşuluĭ New-York, prin mijlocirea Legaţiuniĭ Statelor-Unite din România, a exprimat dorinţa de a-şĭ procurà publicaţiunĭ făcute de autorităţile şi instituţiunile din România, dând în schimb *Buletinul* sĕŭ, care conţine multe documente istorice de mare valóre asupra Americeĭ. Ministeriul cere ca Academia să-ĭ pună la disposiţiune publicaţiunile carĭ va crede de cuviinţă spre a le trimite Biblioteceĭ de la New-York.

— Se decide a se trimite tóte publicaţiunile.

De la d-l Ov. Densuşianu se primesce *Anuarul seminariuluĭ de istoria limbeĭ şi literatureĭ române de pe lângă Facultatea de litere din Bucuresci. I. Studiĭ de filologie română.* D-l Densuşianu cere a i se acordà în fie-care an un ajutor din fondurile Academieĭ de 1.000—1.500 leĭ pentru continuarea acesteĭ publicaţiunĭ.

— Se recomandă Secţiuniĭ literare.

De la d-l I. Pop-Reteganul se primesce publicaţiunea: *Novele şi schiţe*, vol. I, broş. 1, cu rugare ca Academia să aboneze 200—250 exemplare din acéstă publicaţiune.

— Se recomandă Secţiuniĭ literare.

D-l *B. P. Hasdeŭ* atrage atenţiunea asupra punctuluĭ 27 din programa lucrărilor, unde se arată că sunt a se alege cincĭ membri aĭ Academieĭ în locurile vacante. Este important ca aceste alegerĭ să se facă cât se póte maĭ iute şi să nu se amâne până spre sfîrşitul sesiuniĭ, nefiind pentru acésta nicĭ o obligaţiune prevĕḑută în Statute saŭ Regulament. Propune decĭ ca Secţiunile să fie îndemnate a-şĭ aduce cât maĭ curînd propunerile lor.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că Secţiunile sunt prevenite să-şĭ facă propunerile şi natural că, îndată ce aceste propunerĭ se vor presentà, ele vor fi puse la ordinea ḑileĭ când va hotărî Academia.

D-l *Gr. Stefănescu* observă asemenea că, nu numaĭ prin programă, dar chiar prin acéstă discuţiune, Secţiunile sunt prevenite şi nu maĭ este trebuinţă de vre-o decisiune în acest sens.

D-l Preşedinte *P. Poni* arată că în sesiunea generală trecută s'a scăpat din vedere a se alege Comisiunea pentru examinarea cărţilor didactice presentate la premiul Asociaţiuniĭ Craiovene şi că Academia, în şedinţa ordinară de la 13 Novembre 1898, a ales provisoriŭ spre acest scop o comisiune compusă din d-niĭ *V. Maniu, I. C. Negruzzi* şi *Gr. Stefănescu.* E necesar ca acéstă comisiune să fie confirmată în sesiunea generală, spre a puté lucrà legal.

— Comisiunea alésă se confirmă cu unanimitate.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor făcute în 1898—99.

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *Dr. V. Babeş, I. Sbiera, Gr. G. Tocilescu.*

## ŞEDINŢA DIN 17 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *I. Kalinderu* oferă 35 exemplare din scrierea: *Cultura arborilor roditorĭ* de D. G. Ionescu, spre a se trimite Institutuluĭ Otteteleşanu.
— Se exprimă d-luĭ I. Kalinderu mulţumirile Academieĭ.

De la Academia Imperială de Sciinţe din St.-Petersburg se primesce invitaţiune la serbarea aniversăriĭ a cincĭ-ḑecea de la fundarea Observatoriuluĭ central fisic, care se va face la 1 (13) Aprilie a. c.
— Se decide a se mulţumì pentru invitaţiune şi a se comunicà Institutuluĭ Geografic al armateĭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* cere să se ieà cât maĭ grabnic în discuţiune cestiunea de la No. 14 din programă, care-l intereséză pe d-sa în special, pentru ca să vadă ce decide în acéstă privinţă Academia şi să scie ce are să facă d-sa în afară de Academie.
D-l Preşedinte *P. Poni* ḑice că cestiunea, a căreĭ resolvire grabnică o doresce d-l Hasdeŭ, se póte luà în discuţiune chiar astăḑĭ, după ce se vor resolvì câte-va cestiunĭ puţin însemnate, dar urgente.

D-l Preşedinte *P. Poni* pune în discuţiune invitaţiunea la al XII-lea Congres internaţional al Orientaliştilor, care se va ţiné la Roma la 2—14 Octobre a. c., invitaţiune primită prin mijlocirea Ministeriuluĭ Afacerilor străine.
D-l *V. A. Urechiă* ḑice că d-sa a fost delegat de comitetul de la Roma pentru a se ocupà şi a organisà participarea Românieĭ la acest Congres şi că a făcut vre-o 30 de aderenţĭ. Aceştĭ aderenţĭ însă vor participà la congres ca particularĭ, iar comitetul de la Roma doresce să aibă şi delegaţĭ oficialĭ din partea statuluĭ şi Academieĭ. Dacă Academia nu are mijlóce pentru a şĭ trimite singură pe representanţiĭ sĕĭ, le póte cere, cum a făcut şi în alte asemenea ocasiunĭ, de la Ministeriŭ.
D-l *A. D. Xenopol* crede că Academia trebue să desemneze maĭ întâiŭ un delegat al sĕŭ şi apoĭ să intervină la Ministeriŭ pentru obţinerea mijlócelor necesare.
D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că d-sa a fost delegat oficial la acest congres în sesiunile de la Florenţa şi de la Viena, dar că acum nu va merge, chiar dacă i s'ar da o asemenea însărcinare. In sînul Academieĭ nefiind orientaliştĭ, d-sa crede că maĭ bine este să se recomande Minis-

teriuluĭ Instrucţiuniĭ publice, ca să trimită el un delegat, fără ca Academia să indice o persónă pentru acésta.

D-l *V. A. Urechiă* rĕspunde că, în timpul sesiunilor congresuluĭ la carĭ a participat d-l Hasdeŭ, congresul erà format numaĭ de secţiunea filologică; acum însă el are şi o secţiune etnografică, în care se discută cestiunĭ carĭ ne privesc şi ne intereséză de aprópe. Din acéstă causă ar fi bine ca Româniĭ să fie cât maĭ bine representaţĭ şi să participe cât maĭ activ la lucrările congresuluĭ.

— Se decide a se recomendà Ministeriuluĭ, ca să trimită delegaţĭ la acest congres.

D-l Preşedinte *P. Poni* pune în discuţiune punctul 13 din programa lucrărilor, arătând că d-l Hasdeŭ în sesiunea trecută a fost ales membru în Comisiunea premiuluĭ Bodescu şi că în cursul anuluĭ a demisionat. Rĕmâne acum a se decide dacă demisiunea se primesce şi dacă se alege alt membru în locul d-sale.

D-l *I. Kalinderu* crede că demisiunile din însărcinările Academieĭ pot fi date şi primite numaĭ în casurĭ binecuvîntate, când sunt cause carĭ împedecă îndeplinirea însărcinărilor; alt-fel, activitatea Academieĭ nu s'ar maĭ puté desvoltà în mod regulat.

D-l *Gr. G. Tocilescu* spune că d-l Hasdeŭ a cetit manuscriptul presentat la premiul Bodescu şi şi-a dat asupra luĭ părerea în scris; nu maĭ este decĭ loc a se primì demisiunea, căcĭ ceĭ-lalţĭ doĭ membri, d-l Xenopol şi d-sa, vor aduce raportul, în care se va menţionà şi părerea d-luĭ Hasdeŭ. Propune decĭ să se închidă discuţiunea asupra acestuĭ punct.

— Propunerea se pune la vot şi se primesce.

D-l Preşedinte *P. Poni* pune în discuţiune cererea d-luĭ B. P. Hasdeŭ relativă la fondul Iulia Hasdeŭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* stăruesce ca acéstă cestiune să se discute într'o altă şedinţă apropiată.

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în şedinţa de Sâmbătă, 20 Martie curent.

ŞEDINŢA DIN 18 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

Ḑe la d-l Gheorghe Ionescu din Iaşi se primesc în dar treĭ documente istorice din aniĭ 1685, 1757 şi 1759.

D-l *V. A. Urechiă* ḑice că, deşi erĭ Academia a luat hotărîrea sa faţă cu invitaţiunea ce i s'a făcut de a participà la Congresul Orientaliştilor care se va ţiné la Roma, totuşĭ, pentru a arătà maĭ precis Academieĭ scopurile congresuluĭ şi natura lucrărilor luĭ, cetesce următórea scrisóre adresată d-sale în limba francesă de d-l A. De Gubernatis, Preşedintele Comitetuluĭ de organisare a congresuluĭ:

«*Scumpe şi ilustre amice,*

«Înainte de a-mĭ urmà drumul spre Orientul biblic, permiteţi-mĭ să mĕ folosesc de cele din urmă ḑile ale fericiteĭ mele petrecerĭ în iubita d-vóstre ţéră, pentru a face încă odată apel la d-vóstre, în calitatea mea de Preşedinte al Comitetuluĭ de organisare pentru Congresul internaţional al Orientaliştilor, care se va întrunì în a douĕ-spre-ḑecea sesiune de la 1 la 13 Octobre 1899 la Roma sub auspiciile M. S. Regeluĭ Humbert I şi a guvernuluĭ italian.

«Demersurile necesare aŭ fost făcute pentru trimiterea delegaţilor oficialĭ aĭ diferitelor state ale Europeĭ şi ale lumiĭ civilisate la Congresul de la Roma, şi nu mĕ îndoesc că guvernul român va face să fie bine represențat la marea nóstră întrunire sciinţifică.

«Dar interesul deosebit, pe care eŭ îl am pentru Peninsula Orientală a Europeĭ şi pentru ţĕrile carĭ aŭ contribuit la formarea vechiuluĭ Imperiŭ al Orientuluĭ, şi simpatia profundă, care mĕ légă cu deosebire de Latiniĭ acesteĭ regiunĭ, mĕ fac să doresc fórte mult ca participarea Românilor inteligenţĭ să fie cât maĭ largă la acéstă întrunire intelectuală, în care cel din urmă cuvînt al secoluluĭ pare că a fost reservat cetăţiĭ Roma.

«La Paris s'a hotărît în anul trecut ca Roma să aibă acéstă mare onóre şi, ca urmare, s'a format în Franţa un nobil comitet de învĕţaţĭ, carĭ, aderând la congres, îşĭ propun să facă propagandă în Franţa pentru ca un mare numĕr de învĕţaţĭ francesĭ să aducă la Congresul Orientaliştilor de la Roma preţiósele lor cunoscinţe.

«Doresc, scumpe amice, şi sper că, graţie puterniceĭ d-vóstre iniţiative, vor venì să se strîngă împrejurul d-vóstre un numĕr de Românĭ eminenţĭ, amicĭ aĭ Italieĭ şi aĭ sciinţeĭ, pentru a conduce la Roma în anul viitor numĕrul cel maĭ mare posibil de Românĭ instruiţĭ.

«Prevĕd obiecţiunile ce vi se vor face: «Maĭ nu sunt la noĭ adevĕraţĭ «orientaliştĭ, cunoscĕtoriĭ limbilor orientale sunt fórte rarĭ în România.

«Noi n'am puté aduce nici cea mai mică contribuţiune de óre-care valóre la «sciinţa limbilor Orientului.» Evident este că cei cari vorbesc ast-fel se înşală mult asupra caracterului şi asupra scopului Congreselor Orientaliştilor. Acestea aŭ devenit o instituţiune internaţională şi atrag în tóte ţĕrile unde se reunesc mai mulţi învĕţaţi din diferite părţi ale lumii, din causa importanţei care este legată de rĕspândirea cunoscinţelor Orientului înţeles în sensul sĕŭ cel mai larg, cunoscinţă care cuprinde, pe lângă noţiunea limbilor, pe aceea a regiunilor, a moravurilor şi obiceiurilor, a instituţiunilor, a religiunilor, a artei. — Orientul se întinde pentru noi până la Marea Adriatică; originile diferitelor popóre din Balcani şi din Carpaţi, istoria lor, arta şi civilisaţiunea lor ne ating fórte de aprópe; relaţiunile lor din vechi cu Asia mică şi cu Persia, apoi cu lumea romană, grécă şi bizantină, în fine cu lumea musulmană, fac din Peninsula Orientală a Europei un intermediar preţios pentru cunóscerea trecutului, cum şi pentru interesele viitorului.

«Marele vostru port de la Constanţa n'are să se deschidă întregului comerciŭ al Orientului? Nu s'a ḑis, într'o cuvîntare augustă, că drumul cel mai direct între India şi Europa trebue să trécă prin România? Dar câte cestiuni de amănunţimi n'ar puté fi lămurite cu concursul învĕţaţilor români! Mitologii şi folkloriştii ar găsì pe vechiul sol al Daciei urme numeróse de tradiţiuni orientale; linguiştii aŭ încă de deslegat problema vechilor limbi dacă şi macedonénă, şi numai într'acéstă peninsulă se póte sperà a se mai găsì încă rĕmăşiţe din aceste limbi, cum şi din vechia limbă epirotă, pe care pare că s'a altoit albanesa de astăḑi. Etnografii şi archeologii români aŭ o mulţime de amănunte interesante de comunicat, pe cari Europa nu le cunósce nici decum şi din cari sciinţa comparată a Orientului s'ar puté folosì; geografia istorică şi istoria civilisaţiunii aŭ multe fapte curióse de destăinuit prin mijlocirea cercetătorilor români; istoria artei, architectura, sculptura, pictura, decoraţiunea, miniatura păstréză documente preţióse pe pămîntul român; musica poporală a acestor ţĕri şi musica bisericéscă aŭ relaţiuni aşà de intime cu musica orientală, în cât părerea învĕtaţilor români, cari aŭ făcut dintr'însele obiectul cercetărilor lor, va fi fórte ascultată în şedinţele congresului nostru.

«Intre secţiunile congresului figuréză: geografia şi etnografia orientală, mitologia, folklorul şi istoria religiunilor şi o secţiune specială este reservată *Greciei* şi *Orientului* special bizantin şi balcanic.

«Vedeţi aşà dar, scumpe amice, ce câmp larg e deschis investigaţiunii cercetătorilor şi învĕţaţilor români în diferitele secţiuni ale congresului nostru şi cât de util ne póte devenì concursul lor.

«Faceţi deci ast-fel în cât un mare numĕr din compatrioţii d-vóstre să vie la Roma, conduşi de d-vóstre la acest congres de pace luminósă. Puteţi fi dinainte sigur că Roma vĕ va face primirea cea mai simpatică. Dispoziţiuni vor fi luate pentru a vĕ obţiné cu acéstă ocasiune uşurinţe pe drumurile de fer italiene şi pe liniile de navigaţiune, pentru a vĕ cruţà

neplăcerile vămeĭ şi pentru a vě face plăcută şederea la Roma. Aderenţii la congres, pe lângă aceste avantagiĭ, vor primì *gratuit* tóte buletinele şi volumele şi actele congresuluĭ, pe měsură ce vor fi publicate.

«Cotisaţiunea de membru al congresuluĭ este de 20 de leĭ; dómnele carĭ îşĭ însoţesc rudele, înscriindu-se la congres, vor avé aceleaşĭ drepturĭ ca şi ceĭ-lalţĭ membri aĭ congresuluĭ. Dómnele singure, carĭ doresc să se înscrie spre a luà parte la congresul din Roma, n'aŭ decât să fie presentate de d-vóstre, scumpe şi venerate amice, care doriţĭ ca şi mine tot ce póte să facă onóre Romeĭ şi lumiĭ latine, pentru unitatea şi gloria căreia lucrăm cu inimă aşà de voiósă.

«Indată ce veţĭ fi constituit un comitet de iniţiativă român, bine-voiţĭ a mě însciinţà, pentru ca să pot trimite scirea în Italia şi să o comunic printr'al doilea Buletin al Comitetuluĭ de organisaţiune.

«Vě îmbrăţişez de o mie de orĭ ca frate şi confrate, care vě iubesce şi care speră să vě revadă la Roma cu un întreg popor învěţat de Daco-Românĭ.»

D-l *N. Ionescu* ḑice că hotărîrea luată de Academie privesce participarea oficială a acesteĭ Instituţiunĭ; membriĭ Academieĭ pot însă participà cât maĭ mulţĭ la acest congres.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că programul congresuluĭ este aşà de larg în cât presintă un mare interes pentru noĭ, şi crede că ar fi fost bine chiar ca Academia să participe oficial printr'un membru al eĭ la lucrările congresuluĭ. Fiind hotărît alt-fel, ar fi bine ca să ieà parte maĭ mulţĭ Românĭ, şi de aceea d-sa s'a înscris spre a participà.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că, asupra cestiuniĭ fiind luată de Academie o decisiune, nu se maĭ póte revenì asupra eĭ, dar că natural membriĭ Academieĭ pot participà cât maĭ mulţĭ la acel congres.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce raportul redactat de Comisiunea financiară asupra exerciţiuluĭ budgetar de 14 lunĭ, 1 Aprilie 1897 — 31 Maiŭ 1898.

— Academia ieà act de cele relatate în raport, aprobând conclusiunile sale.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce, în numele Comisiuniĭ financiare, raportul sěŭ asupra exerciţiuluĭ budgetar de 14 lunĭ, 1 Aprilie 1897--31 Maiŭ 1898, al fonduluĭ Adamachi.

— Se ieà act de cuprinsul raportuluĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce raportul Comisiuniĭ financiare asupra exerciţiuluĭ budgetar de 14 lunĭ, 1 Aprilie 1897 — 31 Maiŭ 1898, al fonduluĭ Otteteleşanu.

D-l *V. Maniu* observă că în raport se vorbesce despre sume per-

dute din causa nesolvabilităţiĭ arendaşilor şi întrébă dacă s'aŭ luat mĕsurĭ la timp faţă cu arendaşiĭ nesolvabilĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* rĕspunde că Comisiunea financiară a constatat faptele, fără să intre în cercetarea causelor lor. Atât erà datoria şi competinţa eĭ.

D-l *I. Kalinderu* arată că perdere din causă de nesolvabilitate a arendaşuluĭ s'a întîmplat la moşia Otteteliş. Arendaşul n'a fost în stare a suferì aniĭ rĕĭ carĭ aŭ lovit agricultura în timpiĭ din urmă şi, în mijlocul greutăţilor, el a şi murit, lăsând vĕduvă şi copiĭ, pe carĭ Academia a fost nevoită să-ĭ ajute, neputêndu-ĭ lăsà pradă celeĭ maĭ marĭ miseriĭ în mijlocul erneĭ. Pe când situaţiunea financiară a arendaşuluĭ se îngreuiase, s'aŭ făcut repeţite încercărĭ de a se găsì un altul în locul luĭ, dar fără succes. Moşia Fundu-Chiselet erà arendată cu 40.000 leĭ şi d-l Kalinderu a urcat arenda la 70.000. Aniĭ rĕĭ aŭ scădut-o iar la 59.000 leĭ, cât este astădĭ. Arendaşul acesteĭ moşiĭ datorà mult în anul trecut, dar acum situaţiunea luĭ s'a îndreptat. După aceste explicaţiunĭ, d-l Kalinderu dice că Academia, în administrarea moşiilor eĭ, să nu caute numaĭ la crescerea veniturilor, ci să se preocupe cât maĭ mult de bună starea locuitorilor.

D-l *V. Maniu* împărtăşesce întru tóte vederile exprimate de d-l Kalinderu faţă cu îngrijirea care trebue să se dea locuitorilor de pe moşiile Academieĭ, dar doresce ca să se facă tot posibilul de a se da ţĕranuluĭ nostru cultura necesară, pentru ca să-şĭ pótă judecà posiţiunea sa şi să i se deştepte consciinţa demnităţiĭ sale de om şi cetăţén român. Intrébă dacă faţă de arendaşĭ se ieaŭ mĕsurĭ de siguranţă în acéstă privinţă, căcĭ numaĭ ast-fel se pot pune în aplicare frumósele ideĭ ale d-luĭ Kalinderu, pe carĭ Academia nu póte să nu le împărtăşéscă.

D-l *B. P. Hasdeŭ* propune ca cuvintele spuse de d-l Kalinderu să se trécă cât se póte maĭ complet în procesul-verbal al şedinţeĭ.

D-l *Dr. V. Babeş* găsesce fórte bune şi frumóse cele spuse de d-l Kalinderu, dar întrébă care ar fi criteriul alegeriĭ arendaşilor bunĭ, carĭ să pună în aplicare aceste ideĭ.

D-l *A. D. Xenopol* stăruesce ca cuvintele d-luĭ Kalinderu să fie trecute întregĭ în procesul-verbal. Academia trebue să pórte cel maĭ viŭ interes pentru locuitoriĭ de pe moşiile sale. In contractele de arendare să se pună arendaşilor în acéstă privinţă condiţiunĭ precise, a căror observare să fie cu rigóre controlată.

D-l *I. Kalinderu* dice că cele spuse de d-sa îĭ sunt normele de purtare ca Administrator al Domeniuluĭ Coróneĭ şi că Academia va tre-

buì negreşit să facă sacrificiile necesare pentru îmbunătăţirea traiuluĭ locuitorilor de pe moşiile eĭ.

— Se ieà act de cuprinsul raportuluĭ Comisiuniĭ financiare asupra compturilor fonduluĭ Otteteleşanu pe 1897—98

---

### ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 19 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Documente inedite relative la istoria Românilor în secolul XV-lea.*

---

### ŞEDINŢA DIN 20 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *At. Marienescu* anunţă prin scrisóre că nu va puté luà parte la lucrările sesiuniĭ.

D-l Preşedinte *P. Poni* ḑice că pentru şedinţa de astăḑĭ se hotărîse a se discutà cererea d-luĭ Hasdeŭ relativă la fondul Iulia Hasdeŭ. D-sa propune, cu învoirea d-luĭ Hasdeŭ, ca discutarea acesteĭ cestiunĭ să se amâne pentru altă şedinţă.

— Propunerea se aprobă.

D-l Preşedinte *P. Poni* pune în discuţiune cestiunea drepturilor membrilor dintr'o Secţiune chemaţĭ a lucrà şi într'alta, cestiune amânată din sesiunea generală trecută.

Se cetesce discuţiunea urmată asupra acesteĭ cestiunĭ în şedinţa de la 28 Martie 1898.

D-l *I. Kalinderu* observă că numaĭ d-niĭ Tocilescu şi Aurelian sunt de părere că un membru dintr'o Secţiune chemat să lucreze şi într'alta are, în Secţiunea în care este chemat, aceleaşĭ drepturĭ pe carĭ

le are în propria sa Secţiune. Dacă acesta ar fi înțelesul Statutelor, apoĭ un membru dintr'o Secţiune ar puté fi ales într'un loc vacant dintr'altă Secţiune, şi ast-fel numĕrul total s'ar reduce de la 36 la 35, 34 etc., ceea ce este evident în contra spiritului şi litereĭ Statutelor. S'a vorbit anul trecut despre Institutul Franciei, comparându-l cu Academia nóstră. Comparaţiunea este greşită, pentru că acolo cele cincĭ Academiĭ, carĭ formézǎ Institutul, sunt cu totul independente una de alta în lucrările lor şi în fondurile lor. Legătura între ele este fórte mică, pe când la noĭ, după actuală organisare, Secţiunile sunt mult maĭ strîns unite. Cestiunea trebue decĭ discutată, căcĭ nu e clară.

D-l *B. P. Hasdeŭ* crede că cestiunea se póte limpeḑì fără dificultăţĭ şi supĕrărĭ. Astăḑĭ în situaţiunea acésta se găsesce un singur membru al Academieĭ, d-l Tocilescu. D-sa de mult a declarat că dorià şi cereà el însuşĭ să fie mutat la Secţiunea istorică. Numaĭ ast-fel se şi póte limpeḑì cestiunea astăḑĭ, votându-se mutarea d-luĭ Tocilescu la Secţiunea istorică într'unul din locurile vacante, şi atuncĭ vor rĕmâné vacanţe una singură în Secţiunea istorică, devenind treĭ vacanţe în Secţiunea literară. Tot odată se va decide în armonie, fără a lovì.

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice că împrejurarea care se discută este fără îndoială extraordinară, căcĭ este nepotrivire între art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament. D-sa se unesce cu părerea d-luĭ Hasdeŭ de a se votà trecerea d-luĭ Tocilescu în Secţiunea istorică. Pentru acum lucrul ar fi în acest mod regulat, iar pentru viitor s'ar puté decide cu precisiune drepturile membrilor în asemenea cas.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că, la facerea Statutelor, spiritul în care s'aŭ compus, intenţiunea legiuitoruluĭ nostru, a fost ca membrul ales într'o Secţiune şi chemat să lucreze şi într'alta să aibă şi în acésta din urmă drepturĭ depline şi egale cu ale membrilor Secţiuniĭ în sînul căreia a fost chemat. Cetesce articolul 26 din Statute şi ḑice că înţelesul luĭ este în afară de orĭ-ce îndoială : el confere drepturĭ egale membruluĭ chemat să lucreze în altă Secţiune pe lângă cea în care a fost ales. Să nu se calce Statutele prin interpretare, căcĭ acésta ar fi un precedent periculos. Dacă se crede că actuala disposiţiune a Statutelor este rea, să se propună modificarea eĭ şi să se prescrie ca un membru să nu pótă face parte din două Secţiunĭ. D-sa se unesce cu idea d-luĭ Hasdeŭ de a mutà pe d-l Tocilescu din Secţiunea literară în cea istorică ; pe cât timp însă este membru la amîndouĕ, trebue să i se recunóscă drepturĭ egale în ambele Secţiuní.

D-l *V. A. Urechiă* inclină fórte mult spre propunerea d-luĭ Hasdeŭ,

pe care a primit-o şi d-l Aurelian; dar fiind-că cestiunea este însemnată şi delicată şi fiind-că d-l Tocilescu, pe care-l privesce direct, este absent, d-sa propune să se numéscă o comisiune de treĭ membri, câte unul de fie-care Secţiune, ca să studieze cestiunea şi într'o viitóre şedinţă să aducă o resoluţiune formulată pentru resolvarea cestiuniĭ. Propune ca comisiunea să fie compusă din d-niĭ Hasdeŭ, Kalinderu şi Aurelian.

Dl *I. Sbiera* se unesce cu propunerea d-luĭ Urechiă, pe care tocmaĭ voià s'o presinte Academieĭ. Să se alégă deci comisiunea, care să formuleze o propunere bine determinată. Ast-fel discuţiunea se va simplificà şi se va uşurà fórte mult ajungerea la bun resultat.

D-l *V. Maniu* ḑice că propunerea care se face, de a se votà trecerea d-luĭ Tocilescu din Secţiunea literară în cea istorică, nu numaĭ că nu resolvă cestiunea în discuţiune, dar ar da loc la o nouă călcare a Statutelor. Statutele spun clar şi positiv că un membru al Academieĭ ales într'o Secţiune póte fi chemat să facă parte şi din altă Secţiune. Interpretarea uneĭ legĭ póte avé raţiune de a fi numaĭ când este un text neclar, care póte da loc la înţelesurĭ deosebite şi contrare; aicĭ însă textul este de o claritate perfectă şi decĭ nu este loc de interpretare. Nu este şi nu póte fi antinomie, cum s'a ḑis, între art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament, pentru că antinomia există numaĭ când în aceeaşĭ lege sunt disposiţiunĭ discordante. Trecerea unuĭ membru din Secţiunea în care a fost ales la un loc vacant în altă Secţiune nu este prevĕḑută în Statute. Dacă o asemenea trecere s'ar face, ea ar fi o călcare a Statutelor, căcĭ s'ar înlăturà disposiţiunile privitóre la modul cum se alege un membru în Academie pentru un loc devenit vacant.

D-luĭ *Gr. Stefănescu* i se pare că se face confusiune între Statute şi Regulament, punêndu-se faţă în faţă art. 26 din Statute cu art. 64 din Regulament. Regulamentul, prin esenţa luĭ, nu póte fi însă contrariŭ Statutelor; el nu póte nicĭ restrînge, nicĭ lărgì disposiţiunile Statutelor. In casul nostru este evident că art. 64 din Regulament dă drepturĭ neprevĕḑute în Statute. Prin urmare, în acest punct, Regulamentul nu este în consonanţă cu Statutele. Spre a se luminà cestiunea, d-sa propune să se cetéscă discuţiunea care s'a făcut la 1879, când s'aŭ votat Statutele şi Regulamentul actual.

D-l *I. Kalinderu* crede că propunerea d-luĭ Hasdeŭ este un bun mijloc de a eşì din dificultatea în care ne găsim, cu consimţemîntul d-luĭ Tocilescu. Acéstă propunere nu i se pare de loc a fi în contra Statutelor. D-sa este cu totul de părere ca un membru al Academieĭ

să pótă participà cu vot deliberativ și la desbaterile și decisiunile Secțiunii în care a fost chemat să lucreze. Este în interesul Academiei a admite acésta. D-sa nu póte admite că Statutele sunt clare asupra acestui punct; contradicerea i se pare evidentă, dar nu între art. 26 din Statute cu art. 64 din Regulament, ci între art. 26 din Statute și art. 64 din Regulament cu alineatul III din art. 2 al Regulamentului, care dice că: «la ședințele ordinare de Secțiuni și de Comisiuni pot asistà, cu vot consultativ, și membrii Academiei cari nu aparțin Secțiunilor saŭ Comisiunilor ce se află în lucrare». Este prin urmare evident că membrul chemat prin votul unei Secțiuni, după art. 26 din Statute, nu póte avé în acea Secțiune numai vot consultativ, pe care îl are ori-care membru al Academiei, deși nu este chemat în Secțiune. D-sa propune să se suprime al. III din art. 2 al Regulamentului și atunci va existà perfectă analogie între art. 26 din Statute și art. 64 din Regulament. Așà se resolvă cestiunea și se înlătură dificultățile.

D-l *I. C. Negruzzi* dice că, dacă nu lămuresce în destul textul Statutelor și al Regulamentului, va lămurì mai bine discuțiunea care s'a făcut când s'a votat art. 26 din Statute la 13 Iunie 1879. Cetesce discuțiunea urmată atunci. Cestiunea este să ne reamintim cum se alege un membru al Academiei: el trebue să fie propus de majoritatea Secțiunii în care este vacanța, apoi să fie ales de adunarea generală cu două treimi de voturi. Odată ales în acest mod, nimeni nu-l mai póte mișcà din situațiunea lui, nici chiar el însuși, până la mórte. Alineatul III din art. 2 al Regulamentului, citat de d-l Kalinderu, este pentru casurile ordinare și dă dreptul fie-cărui membru al Academiei să participe la discuțiunile unei Secțiuni saŭ comisiuni din care nu face parte, dar natural fără vot. Acésta nu se potrivesce de loc pentru situațiunea unui membru care a fost ales de o Secțiune și chemat pentru tot-deauna să ieà parte la lucrările ei. Ast-fel fiind, este neîndoios că intențiunea Academiei, când a votat art. 26 din Statute, a fost a se da membrului aflător în acéstă situațiune vot deliberativ, iar nu consultativ, căci pe acesta îl aveà și fără chemarea Secțiunii. Pentru a înlăturà pe colegul nostru d-l Tocilescu de la drepturile ce are în ambele Secțiuni, nu sunt decât două mijlóce: saŭ schimbarea Statutelor și a Regulamentului după propunerea a șépte membri și cu formalitățile prevĕdute, saŭ ca Secțiunea istorică să declare cu majoritate de voturi că d-l coleg Tocilescu nu mai face parte din ea. Acésta cred că nu se va întîmplà, avênd în vedere însemnatele merite ale colegului nostru. Prin urmare, d-l Tocilescu va rĕmâné în ambele Secțiuni până la modificarea Statutelor nóstre.

D-l *I. Sbiera* ḑice că Academia s'a declarat în art. 2 al Statutelor sale că este : «un corp unic, carele se compune din treĭ Secţiunĭ». In art. 21 din Statute se determină numĕrul membrilor şi se fixéză la 36, câte 12 de fie-care Secţiune. In art. 26 din Statute se prevede chemarea unuĭ membru dintr'o Secţiune într'alta, dar este natural că acéstă chemare póte privì numaĭ cestiunile şi decisiunile sciinţifice ale Secţiuniĭ. Dacă se daŭ membruluĭ chemat într'o Secţiune absolut tóte drepturile pe carĭ le aŭ ceĭ 12 membri aleşĭ aĭ Secţiuniĭ, atuncĭ nu vor maĭ fi 12, ci 13, 14 saŭ maĭ mulţĭ membri în Secţiune, ceea ce este evident că nu a fost nicĭ în intenţiunea Statutelor şi nu este nicĭ în litera lor. Aşà este înţelesul Statutelor. Regulamentul nu este alt decât o interpretare a sensuluĭ Statutelor, carĭ sunt legea organică a Academieĭ. Chiar în Regulament, art. 2, s'a dat aceeaşĭ interpretare sensuluĭ Statutelor, căcĭ acest articol prescrie că un membru are dreptul a participà la discuţiunea uneĭ Secţiunĭ saŭ comisiunĭ din care nu face parte. Nefericitul art. 64 din Regulament rĕstórnă însă totul, dând un drept pe care nu-l daŭ Statutele, şi prin acésta se turbură tótă funcţionarea Secţiunilor în ce privesce modul lor de a luà decisiunĭ prin vot. D-sa crede că numaĭ art. 64 din Regulament trebue modificat, spre a-l pune în conformitate şi armonie cu Statutele.

D-l *N. Quintescu* crede asemenea că art. 64 din Regulament nu este în armonie cu Statutele, pentru că un membru *chemat* într'o Secţiune nu este tot una cu un membru *ales* al aceleĭ Secţiunĭ. Chiar acum douĕ-ḑecĭ de anĭ, d-sa a fost în contra participăriĭ unuĭ membru la lucrările alteĭ Secţiunĭ cu vot deliberativ fără nicĭ o restricţiune. Persistă în convingerea sa şi crede că dificultatea care s'a ivit acum trebue înlăturată prin adăogirea câtor-va cuvinte la finele art. 64 din Regulament.

D-l *Gr. G. Tocilescu* regretă că, fiind împedicat de a asistà de la începutul şedinţeĭ, nu cunósce mersul discuţiuniĭ; de aceea ridică cestiunea prealabilă: dacă avem înaintea nóstră o propunere făcută conform art. 46 din Statute şi dacă suntem în numĕrul cerut de Statute pentru o asemenea discuţiune. Căcĭ nu încape îndoială, acésta este singura cale spre a ajunge la un resultat: modificarea Statutelor, procedând conform art. 46 al lor. Art. 26 din Statute spune că un membru dintr'o Secţiune póte fi chemat de a face parte şi din altă Secţiune cu drepturĭ depline, nereduse şi explicate prin art. 64 din Regulament. Dacă legiuitorul nu ar fi înţeles să dea membruluĭ chemat într'o Secţiune deplinătatea drepturilor, atuncĭ ce drepturĭ i-ar fi acordat? Dreptul de vot consultativ? Acésta nu a putut înţelege : dovadă art. 2 alin III din Regulament, după care, la şedinţele ordinare de Secţiunĭ şi de comisiunĭ, pot

asistà cu vot consultativ şi membriĭ Academieĭ carĭ nu aparţin Secţiunilor saŭ comisiunilor ce se află în lucrare; de asemenea şi art. 33 din Statute, după care membriĭ onorarĭ şi corespondenţĭ aŭ şi eĭ «dreptul de a asistà la şedinţele de corp ale Academieĭ, cu vot consultativ», iar la desbaterile Secţiunilor orĭ-care membru al Academieĭ are drept să participe cu vot consultativ, conform art. 2 din Regulament. Care este deosebirea între membrul chemat într'o Secţiune şi cel care numaĭ întîmplător asistă la o discuţiune? Este evident că art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament aŭ voit să creeze membruluĭ chemat într'o Secţiune o posiţiune alta decât cea prevĕḑută în alin. III al art. 2 din Regulament: a voit să-ĭ dea cu totul aceleaşĭ drepturĭ ca şi celor-alţĭ membri aĭ Secţiuniĭ, iar nu numaĭ votul consultativ. S'a pus întrebarea: cum se póte ca o Secţiune să aibă maĭ mult de 12 membri? Fórte bine se póte, căcĭ tóte decisiunile Secţiunilor vin în şedinţă plenară, unde tot numaĭ 36 de membri rĕmân. Este, prin urmare, clar că drepturile, pe carĭ d-sa le are ca membru în Secţiunea istorică, i se pot luà numaĭ prin modificarea Statutelor, şi la acéstă modificare trebue să se procédă conform prescripţiunilor lor.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că discuţiunea este inutilă. Situaţiunea este clară: drepturile membruluĭ chemat într'o Secţiune sunt deplin egale cu ale celor-lalţĭ membri aĭ aceleĭ Secţiunĭ. Acesta este sensul indiscutabil al Statutelor. Prin urmare, numaĭ modificând Statutele se póte schimbà situaţiunea actuală; alt-fel discuţiunea nu póte duce la nicĭ un resultat.

D-l *N. Ionescu* crede că nu este loc de a modificà nicĭ Statutele, nicĭ Regulamentul, pentru a da o explicaţiune clară. Când un membru este chemat într'o Secţiune prin majoritatea voturilor eĭ, drepturile luĭ sunt evidente.

D-l *P. Poni* ḑice că şi pentru d-sa art. 26 este clar. Nu este îndoială că membrul chemat de majoritatea voturilor uneĭ Secţiunĭ se bucură de tóte drepturile de membru al Secţiuniĭ, în ce privesce atribuţiunile Secţiuniĭ. Atribuţiunile Secţiunilor sunt specificate în art. 3 al Statutelor. Asupra tuturor acestor atribuţiunĭ membrul chemat într'altă Secţiune are drepturĭ depline de vot deliberativ. Afară de aceste atribuţiunĭ specificate de Statute, membriĭ uneĭ Secţiunĭ maĭ aŭ şi alte drepturĭ. Aşà art. 65 din Regulament spune că fie-care membru al Academieĭ, pe timpul cât va luà parte la şedinţe de orĭ-ce natură, primesce o diurnă de 20 leĭ pe ḑi. S'ar puté înţelege că şi acest drept îl are membrul chemat într'o Secţiune alta decât aceea în care a fost ales? Evident că nu. Decĭ acest drept ese din atribuţiunile specificate în art. 3 din Statute. Alt drept, care resultă din modali-

tatea alegeriĭ membrilor, intră tot în categoria celor prevĕḑute la art. 65 din Regulament şi nu intră în atribuţiunile Secţiunilor. Este evident că dreptul de a propune membrul de ales în loc vacant nu-l are membrul chemat în Secţiune, pentru că el nu este prevĕḑut în atribuţiunile Secţiunilor. Dacă Academia voesce să dea acéstă interpretare, apoĭ ar trebuì completat art. 64 din Regulament. Dacă în judecarea cestiuniĭ nu se ţine în sémă specificarea de atribuţiunile Secţiunilor, atuncĭ ar urmà ca un membru chemat într'o Secţiune să pótă beneficià şi de art. 65 din Regulament, adecă să priméscă două diurne, când cele două Secţiunĭ din carĭ face parte ar ţiné şedinţe în aceeaşĭ ḑi. Dacă însă nu se înţelege că se pot da două diurne, atuncĭ nu se póte înţelege nicĭ ca membrul chemat într'o Secţiune să participe la decisiunea de a propune membrul de ales în loc vacant. Pentru a se pune în deplin acord art. 64 din Regulament cu Statutele, d-sa propune să se adaogă la sfirşitul art. 64 din Regulament cuvintele: «în tot ceea ce privesce îndeplinirea atribuţiunilor şi îndatoririlor specificate în art. 3 din Statute».

D-l *Gr. Stefănescu* menţine părerea că un membru ales şi în o altă Secţiune nu póte avé acolo şi drept deliberativ, şi prin urmare şi dreptul de vot, căcĭ atuncĭ ar fi contrariŭ art. 21 din Statute, care cere ca fie-care Secţiune să se compună numaĭ din 12 membri. Ceea ce-l întăresce şi maĭ mult în acéstă părere, este faptul că, atuncĭ când noĭ votăm un membru în Academie, îl desemnăm pentru o anume Secţiune şi trebue să-l votăm, conform art. 24 din Statute, cu două treimĭ din numĕrul membrilor presenţĭ, pe când o Secţiune nu-l votéză decât cu 4 saŭ 5 voturĭ; cum dar póte avé aceleaşĭ drepturĭ?

— Membriĭ ne maĭ fiind în numĕr, se decide a se continuà discuţiunea în şedinţa de Lunĭ, 22 Martie.

---

## ŞEDINŢA DIN 22 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la d-l D. Negreanu, membru corespondent, se primesce pentru publicare în *Anale* nota intitulată: *Erorile în observaţiunile magnetice de la Observatoriul magnetic al Institutuluĭ meteorologic de la Filaret,* precum şi exemplare din scrierea sa: *Elemente magnetice în România reduse la 1 Ianuarie 1895.*

— Nota trimisă se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l Preşedinte *P. Poni* invită pe d-niĭ membri carĭ doresc a face lecturĭ în şedinţele publice ale acesteĭ sesiunĭ ca să înscîinţeze biuroul, spre a se puté întocmì programele speciale ale fie-căreĭ şedinţe. Anunţă că d-l membru corespondent N. Iorga cere permisiunea a face o lectură în şedinţă publică despre *Cronicele muntene din secolul XVII-lea.*

— Pentru şedinţa publică de Vinerĭ, 26 Martie, se decide a se cetì numita comunicare a d-luĭ N. Iorga.

Continuarea discuţiuniĭ asupra drepturilor pe carĭ le are un membru chemat a lucrà şi într'o altă Secţiune afară de aceea în care a fost ales.

D-l *I. Sbiera* voià să atragă atenţiunea Academieĭ asupra art. 2 din Regulament în comparaţiune cu art. 64 din Regulament. Art. 2 din Regulament stabilesce că un membru póte asistà cu vot consultativ la lucrările Secţiuniĭ saŭ comisiuniĭ din care nu face parte. Art. 64 din Regulament acordă membruluĭ chemat tóte drepturile pe carĭ le are un membru ales al Secţiuniĭ. S'ar puté păré că art. 64 este o modificare a art. 2. Membrul chemat într'o Secţiune s'a dovedit că trebue să aibă maĭ multe drepturí într'însa decât un membru străin de ea. D-sa crede că s'aŭ avut în vedere beneficiile pe carĭ să le pótă să le aibă un membru când lucréză în Secţiunea care l'a chemat, iar nu votul decisiv, căcĭ Statutele nu permit maĭ mult de 12 membri într'o Secţiune.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că în acéstă discuţiune s'aŭ produs multe argumente pentru şi contra; d-l Poni a stabilit distincţiunĭ între douĕ felurĭ de drepturĭ ale membrilor în funcţionarea Secţiunilor din carĭ fac parte, ca aleşĭ saŭ ca chemaţĭ. Din discuţiunea de la votarea Statutelor nu resultă câtuşĭ de puţin că a fost intenţiunea de a face o deosebire deplină între Secţiunĭ. Aşà stând lucrul, spre a evità pe viitor orĭ-ce îndoelĭ, d-sa face următórea propunere:

«Propunem a se adaoge la art. 26 din Statute următórele: «avênd «în acest cas cu totul aceleaşĭ drepturĭ şi obligaţiunĭ pe carĭ le are «şi în Secţiunea din care face dejà parte» ; iar în art. 64 din Regulament cuvîntul: «şi obligaţiunĭ» îndată după cuvintele: «aceleaşĭ «drepturĭ».

*«I. Kalinderu, St. Fălcoianu, D. C. Ollănescu.»*

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice că nu este vorba a se face personalităţĭ şi nu este în discuţiune situaţiunea d-luĭ Tocilescu, ci limpeḑirea acestor articole din Statute şi Regulament, carĭ unora par întunecóse. D-sa propuneà ca d-l Tocilescu saŭ să rĕmână în Secţiunea literară, saŭ să fie trecut în cea istorică; acum însă se unesce cu propunerea d-luĭ

Kalinderu, spre a face art. 26 din Statute perfect clar. Ast-fel nu s'ar maĭ ivì pe viitor nicĭ odată asemenea îndoelĭ.

D-l *N. Quintescu* ḑice că nu póte fi îndoială asupra faptuluĭ că art. 64 din Regulament trece peste disposiţiunile art. 26 din Statute, căcĭ cel dintâiŭ dă maĭ multe dreptur̆ decât prevede cel din Statute. Ar fi evident absurd ca unuĭ membru chemat într'o Secţiune să i se dea dreptul de vot consultativ, pe care-l are şi fără să fie chemat; dar iarăşĭ nu este posibil ca membrul chemat să aibă în tóte cestiunile vot decisiv. Se unesce cu propunerea d-luĭ Poni, de a se adaoge acele câte-va cuvinte la art. 64 din Regulament, spre a se clarificà carĭ anume drepturĭ se daŭ unuĭ membru în Secţiunea care-l chémă să ieà parte şi la lucrările eĭ. Este pentru d-sa neîndoios în contra spirituluĭ Statutelor ca un membru se voteze de două orĭ în două Secţiunĭ, când e vorba a se propune alegere de noŭ membru în acele Secţiunĭ.

D-l *N. Ionescu* se află înaintea unuĭ cas concret, din causa căruia s'a născut tótă discuţiunea: d-l Tocilescu, ales în Secţiunea literară, a fost chemat şi în Secţiunea istorică. D-l Tocilescu însă voesce să trécă în Secţiunea istorică. Să se facă acésta, şi ast-fel dificultatea va fi înlăturată. Nu este pentru acésta nevoe nicĭ de modificarea Statutelor, nicĭ de a Regulamentuluĭ.

D-l *V. Babeş* ḑice că principiul fundamental al Statutelor este: drepturĭ egale pentru toţĭ membriĭ. Dacă s'ar înţelege art. 26 din Statute aşà cum vor uniĭ, ca un membru să aibă tóte drepturile în două Secţiunĭ, atuncĭ acel membru ar avé maĭ multe drepturĭ decât ceĭ-alţĭ. D-sa nu póte admite acéstă interpretare, care este contrarie spirituluĭ Statutelor. De aceea se unesce cu propunerea d-luĭ Poni, care clarifică textul Regulamentuluĭ în adevĕratul spirit al Statutelor.

D-l *B. P. Hasdeŭ* nu va face deosebirile cam teologice carĭ s'aŭ făcut între ales şi chemat, căcĭ este o singură alegere de membru al Academieĭ. Membrul ales póte să trécă de la o Secţiune la alta, deciḑêndu-se acésta prin simpla majoritate a voturilor. Nicĭ un articol din Statute saŭ din Regulament nu se împotrivesce la o asemenea trecere.

D-l *Gr. G. Tocilescu* observă că cestiunea care ocupă Academia de două şedinţe s'a maĭ discutat încă în câte-va şedinţe într'alţĭ anĭ. D-sa a fost ales membru al Academieĭ în Secţiunea literară la 22 Martie 1890. La 17 Martie 1892, în Secţiunea literară, d-sa a cerut să fie mutat în Secţiunea istorică, unde îĭ este locul după ocupaţiunile cărora consacră activitatea sa. La 19 Martie 1892 propunerea Secţiuniĭ literare de a se face acéstă permutare a fost discutată în şe-

dinţă plenară şi s'a decis să fie recomendată Secţiuniĭ istorice, iar Secţiunea istorică a discutat cestiunea în şedinţa de la 23 Martie 1892 şi a amânat resolvirea cestiuniĭ pentru anul viitor. In următorul an 1893, la 23 Februarie, Secţiunea istorică a decis ca d-l Tocilescu, pe basa art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament, să facă parte şi din acea Secţiune, fără ca prin acéstă chemare să renunţe la alegerea a doĭ membri în locurile carĭ eraŭ atuncĭ vacante; iar în şedinţa plenară de la 1 Martie 1893 se comunică Academieĭ votul Secţiuniĭ istorice şi Academia ieà act de acésta. De atuncĭ d-l Tocilescu a funcţionat ca membru în ambele Secţiunĭ, fără ca nimenĭ să fi ridicat vre-o contestaţiune până în anul trecut. D-sa în acest timp de cincĭ anĭ nu a împietat asupra drepturilor nimĕnuĭ. Dar bine ar fi ca acum să fie mutat în Secţiunea istorică? Ar puté consimţì d-sa ca să fie transferat din Secţiunea literară în care a funcţionat nouĕ anĭ? D-sa crede că nu. S'a vorbit de diurne îndoite, dar nu a existat nicĭ odată nicĭ o vorbă în acéstă privinţă. Sensul art. 26 din Statute şi 64 din Regulament este absolut clar. Propunerea d-luĭ Kalinderu vine să întărésca şi să preciseze înţelegerea lor, pentru ca pe viitor să nu maĭ pótă fi îndoelí. D-sa o primesce, deşì crede că este inutilă. Transferarea este periculósă şi ar da nascere la o continuă frămîntare; ea nicĭ nu este prevĕḑută în Statute şi în Regulament. D-sa persistă în părerea că discuţiunea întrégă n'are să ducă la nicĭ un resultat, sensul Statutelor şi Regulamentuluĭ fiind deplin clar, şi o modificare a lor aḑì nu se póte face.

— Membriĭ ne maĭ fiind în numĕr, se decide a se amânà discuţiunea pentru şedinţa viitóre.

---

## ŞEDINŢA DIN 23 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce raportul Comisiuniĭ pentru împărţirea cărţilor didactice şi religióse din fondurile Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţeanu în 1898.

— Academia ieà act şi aprobă cuprinsul raportuluĭ.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru împărţirea cărţilor didactice şi religióse din fondurile Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţeanu în 1899.

— Prin unanimitatea voturilor este realésă comisiunea cea veche, compusă din d-niĭ *P. S. Aurelian, D. Sturdza, Gr. Stefănescu.*

D-l *N. Quintescu* cetesce raportul Comisiuniĭ permanente a bibliotecei pentru 1898.

— Se ieà act şi se aprobă cuprinsul raportuluĭ.

D-l *I. Negruzzi* ḑice că, ascultând raportul, în care se vorbesce despre localul bibliotecei, crede ocasiunea bună pentru a atrage atenţiunea asupra faptuluĭ, de alt-fel de toţĭ cunoscut, că sala de şedinţe a Academieĭ are o fórte rea acustică, din care causă nicĭ Preşedintele nu póte presidà adunările de la locul sĕŭ, nicĭ publicul nu póte auḑì lecturile carĭ se fac. Este necesar ca să se ieà cât maĭ grabnic mĕsurĭ de îndreptare.

D-l *I. Kalinderu* crede că asupra acesteĭ cestiunĭ e destul să se invite Delegaţiunea să curme rĕul. D-sa crede că, prin draperiĭ puse pe păreţĭ şi printr'un covor pus pe jos, defectul s'ar înlăturà.

D-l *V. A. Urechia* se folosesce de acéstă ocasiune pentru a cere cu stăruinţă ca portretele membrilor să fie instalate în sala şedinţelor, unde le este locul cuvenit. Prin acésta s'ar contribuì şi la ameliorarea acusticeĭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că cestiunea acusticeĭ este fórte grea şi crede că, după ce de la început nu s'a obţinut prin formele şi dimensiunile carĭ s'aŭ dat saleĭ şedinţelor, puţin se va maĭ puté îndreptà. Maĭ importantă este cestiunea portretelor ridicată de d-l Urechia. Locul lor este în sala şedinţelor, iar nu în odăile laterale ale Secţiunilor. D-sa stăruesce ca portretele să fie aduse şi instalate în sala şedinţelor, căcĭ ele reamintesc figurile bărbaţilor carĭ aŭ avut un rol însemnat în activitatea Academieĭ. In special d-sa şi d-l Negruzzi aŭ între aceste portrete chiar pe ale părinţilor lor.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că cestiunea acusticeĭ salelor este extrem de dificilă şi că multe sale construite în cele maĭ somptuóse condiţiunĭ aŭ fost defectuóse în acéstă privinţă. Portretele membrilor rĕposaţĭ sunt amintirĭ scumpe Academieĭ; ele sunt însă fórte slabe din punct de vedere artistic. De aceea d-sale i se pare că ar fi maĭ bine să fie păstrate în odăile Secţiunilor, unde se ţin şedinţele intime.

D-l *P. S. Aurelian* găsesce inutilă întréga discuţiune. Cestiunea acusticeĭ să se studieze de architecţĭ şi Delegaţiunea să se ocupe spre a găsì soluţiunea cea maĭ bună posibilă.

D-l *B. P. Hasdeŭ* stăruesce ca portretele membrilor să fie puse în sala şedinţelor.

D-l Preşedinte *P. Poni* ḑice că Delegaţiunea se va ocupà de îmbunătăţirea acusticeĭ saleĭ şi că se va face încercare şi cu portretele.

D-l *N. Kretzulescu* ḍice că, asistând la o audiţiune musicală la Conservatoriul din Paris, a fost surprins când a vĕḍut sala aşà de mică şi de urîtă; dar i s'a spus că acea sală aveà mare valóre, din causa excelenteĭ sale acustice. Trebue să se caute a se îmbunătăţì acustica saleĭ nóstre de şedinţe şi, spre acest scop, crede că bine ar fi să se céră uneĭ comisiunĭ de architecţĭ să studieze cestiunea şi să vadă ce modificărĭ ar fi de făcut spre a se îndreptà rĕul. Să se intervină la guvern ca el să dispună facerea acestuĭ studiŭ de către architecţĭ.

— Incidentul se declară închis.

Continuarea discuţiuniĭ asupra drepturilor pe carĭ le are un membru chemat a lucrà şi într'o altă Secţiune afară de acea în care a fost ales.

D-l *I. Negruzzi* ḍice că cel maĭ bun mod de a terminà acéstă discuţiune este să se retragă tóte propunerile făcute, rĕmânênd lucrurile cum sunt şi cum aŭ fost până acum; alt-fel nu se va puté ajunge la nicĭ o soluţiune, precum se vede din împărţirea părerilor membrilor presenţĭ.

D-l *N. Kretzulescu* ḍice că nu a fost de la începutul discuţiuniĭ, ca să audă tot ce s'a spus în acéstă cestiune. Pentru d-sa este evidentă contraḍicere între art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament şi crede că e necesar să se dea o explicare şi să se înlăture dificultatea. Spre acest scop, calea cea maĭ potrivită ar fi să se alégă o comisiune care să studieze şi să propună modul cel maĭ potrivit pentru armonisarea dispoziţiunilor contradictoriĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* ḍice că propunerea d-luĭ Negruzzi este fórte bună, deşì cestiunea a fost pusă în programa lucrărilor acesteĭ sesiunĭ. D-sa crede că, spre a se puté da un vot, trebue să se observe art. 46 din Statute, care cere două treimĭ din membriĭ Academieĭ.

D-l *D. C. Ollănescu* vede că este în discuţiune o regretabilă confusiune. D-l Stefănescu se îndoesce despre sensul articoluluĭ 26 din Statute, dar s'a dovedit că el nu póte acordà membruluĭ chemat în Secţiune drepturĭ maĭ micĭ decât colegilor sĕĭ. De aceea d-sa cetesce următórea propunere:

«In urma discuţiunilor urmate asupra interpretăriĭ art. 26 din Statute şi art. 64 din Regulament, subscrişiĭ suntem de opiniune a se interpretà aceste articole în sensul că: un membru chemat într'o altă Secţiune decât acea în care a fost ales are aceleaşĭ drepturĭ şi obligaţiunĭ cu ceĭ-lalţĭ membri aĭ aceleĭ Secţiunĭ.

«*I. Kalinderu, D. C. Ollănescu, A. Naum.*»

D-l *Gr. Stefănescu* ḍice că nicĭ odată nu a spus că un membru che-

mat într'o Secţiune nu are drepturĭ maĭ mult decât membriĭ străinĭ de Secţiune în discuţiunile şi decisiunile eĭ. Asemenea este convins că el nu póte avé absolut tóte drepturile, după cum iarăşĭ s'a dovedit. Crede că cea maĭ bună soluţiune şi cel maĭ just resultat al discuţiuniĭ este să se voteze propunerea formulată de d-l Poni, de a completà art. 64 dinRegulament. Dacă nu se face acésta, apoĭ să se amâne cestiunea pentru sesiunea din anul viitor.

— Discuţiunea se închide.

D-l Preşedinte *P. Poni* ḑice că la biuroŭ s'aŭ presentat maĭ multe propunerĭ:

*a)* Propunerea d-luĭ Kalinderu de a se modificà art. 26 din Statute. Pentru modificarea Statutelor propunerea ar trebuì să fie subscrisă de şépte membri, după art. 46 Statute; acéstă propunere fiind subscrisă numaĭ de treĭ nu se pune la vot.

*b)* Erĭ şi astăḑĭ s'a propus alegerea uneĭ comisiunĭ, care să formuleze modificările necesare pentru resolvirea cestiuniĭ.

— Se pune la vot şi se respinge.

*c)* Altă propunere a d-luĭ I. Kalinderu pentru interpretarea art. 64 din Regulament, care trebue considerată tot ca propunere de modificare.

*d)* Propunerea proprie a d luĭ Poni, făcută la 20 Martie, asemenea pentru modificarea art 64 din Regulament.

După art 45 Statute, modificările de Regulament trebuesc votate cu două treimĭ din membriĭ presenţĭ în sesiune.

— Se pune la vot propunerea Poni pentru completarea art. 64 din Regulament şi, neîntrunind majoritatea voturilor, se declară respinsă.

— Se pune la vot propunerea d-luĭ Kalinderu de interpretarea art. 64 din Regulament şi, neîntrunind majoritatea voturilor, se declară respinsă.

D-l Preşedinte *P. Poni* anunţă că tóte propunerile aŭ fost respinse.

---

## ŞEDINŢA DIN 24 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc copiile textelor originale turcescĭ însoţite cu traducerile francese de pe următórele firmane procurate prin Legaţiunea ţĕriĭ la Constantinopole: treĭ adresate Domnuluĭ Moldoveĭ Alexandru Lăpuşnénu, treĭ luĭ Petru Schiopul, Domnul Ţĕriĭ-Românescĭ,

unul Hanuluĭ tătăresc, unul beiuluĭ şi cadiuluĭ din Akerman, unul beiler-beiuluĭ din Timişóra, unul boerilor Ţĕrilor-Românescĭ, două luĭ Sinan-Paşa, beiul Silistrieĭ, tóte din anul 1560 şi privitóre la istoria Românilor.

De la d-l Daniel Klein, inginer silvic la Bacăŭ, se primesce scrierea sa: *Aniversarea unirii țĕrilor surorĭ*, în care se cuprinde *Viéța şi activitatea politică a luĭ Constantin Negri.*

D-l *I. Vulcan* presintă scrierile sale *Mâța cu clopot,* comedie poporală cu cântece şi joc într'un act, şi *Gărgăunii dragosteĭ,* comedie într'un act.

D-l *I. Kalinderu* amintesce că în anul trecut s'a discutat, la 19 Martie, asupra legatuluĭ făcut de rĕposatul profesor N. Danielescu şi Academia a decis a se amânà votul pentru acceptare. Rĕposatul distins profesor lăsà Academieĭ averea sa imobilă, compusă din două case în Bucurescĭ, ca nudă proprietate, dispunênd ca întreg venitul să se deà soțieĭ cât va trăì. Doĭ anĭ după mórtea soțieĭ, venitul să se împartă întreg rudeniilor, apoĭ să se plătéscă Consistoriuluĭ din Lugoş baniĭ dațĭ rĕposatuluĭ ca stipendiŭ pentru studiĭ. După aceea să se formeze din venit un premiŭ de 4.000 leĭ, apoĭ venitul care va trece peste premiul de 4.000 leĭ să se adaoge în fie-care an la capital până va cresce la suma de 200.000 leĭ. Din aceştĭ 200.000 leĭ, 10.000 îĭ lasă ca fond Academieĭ spre liberă dispunere, iar 190.000 leĭ ca fond cu destinațiune specială pentru crearea unor burse. Amîndouĕ imobilele ar produce astădĭ un venit de 6.000 — 7.000 leĭ anual. Dispoziţiunile testamentare ale rĕposatuluĭ ar legà Academia pentru un timp fórte îndepărtat în viitor, impunêndu-ĭ sarcina de a îngrijì de acéstă avere fără nicĭ un folos pentru dînsa, căcĭ din averile pe carĭ Academia le are în nudă proprietate nu este obiceiul a se ținé nicĭ ceĭ 15%, carĭ se rețin din veniturile fondurilor cu destinațiune specială. Acum intervine o nouă dificultate: moştenitoriĭ de sânge aĭ rĕposatuluĭ aŭ început proces pentru anularea testamentuluĭ şi natural că Academia se află şi ea implicată în acest proces. Academia nu póte primì asemenea legate, căcĭ ast-fel s'ar transformà într'o administrațiune a averilor unor persóne cu dorințe de a face multe lucrurĭ din puțină avere. Academia nu este bine să se îngreueze cu administrarea unor asemenea averĭ, carĭ nu o ajută la îndeplinirea scopurilor sale.

D-l *V. Maniu* se unesce întru tóte cu părerea d-luĭ Kalinderu de a nu se primì legatul rĕposatuluĭ Danielescu. Acesta erà lucru înțeles chiar în consfătuirea din anul trecut

— Se pune la vot propunerea d-lor Kalinderu şi Maniu de a nu se primì legatul făcut Academieĭ de rĕposatul profesor N. R. Danielescu şi se primesce cu unanimitate.

D-l *I. Kalinderu* arată că proprietarul otelului Frascatti, fost otel Otteteleşanu, are pretenţiunea că contractele de vîndarea aceluĭ otel îĭ daŭ dreptul de vedere asupra curţiĭ întregĭ a caselor Otteteleşanu învecinate cu otelul. Cestiunea se află înaintea justiţieĭ; dar fiind interes ca lucrul să se lămuréscă cât maĭ în grabă, pentru ca Academia să pótă dispune în siguranţă deplină de întrebuinţarea imobiluluĭ, d-sa a intrat în tractărĭ cu proprietarul otelului şi s'a ajuns la învoirea ca să i se dea din curtea caseĭ Otteteleşanu $4^1/_2$ metri de faţadă pe 13 metri adîncime, iar dînsul să dea 2.000 leĭ, carĭ represintă cheltuelile făcute cu procesul acesteĭ afacerĭ. Spre a se face acéstă transacţiune, este necesar un vot prealabil de autorisare dat de plenul Academieĭ.

— Se pune la vot şi se aprobă cu unanimitate facerea transacţiuniĭ arătate de d-l Kalinderu.

---

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 26 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

Se cetesce următórea scrisóre a d-neĭ Elena Dr. N. Turnescu:

«*Domnule Preşedinte,*

«Doritóre de a contribuì şi eŭ la frumósa şi înălţătórea operă de educaţiune naţională românéscă ce îndeplinesce Academia Română, ocrotind şi dând înalta eĭ direcţiune Institutuluĭ Otteteleşanu, am onóre a vě aduce la cunoscinţă că pun la disposiţiunea onor. Academieĭ Române o vilă la Buşteni, pentru a servì de local de vilegiatură elevelor aceluĭ Institut.

«Vila e închiriată de mine pe cincĭ anĭ, am plătit chiria pe anul curent şi voiŭ plăti-o regulat pe aniĭ viitorĭ. Alătur acì o copie de pe contract.

«In speranţă că Academia Română va bine-voì a primì oferta acésta şi cu satisfacţiune sufletéscă că voiŭ face ast-fel un bine şi fisic şi moral elevelor Institutuluĭ I. Otteteleşanu, vě rog, domnule Preşedinte, a primì încredinţarea prea înalteĭ mele consideraţiunĭ.»

— Se primesce cu recunoscinţă acéstă nouă donaţiune făcută de generósa matrónă, care şi-a câştigat dreptul la vecĭnica recunoscinţă a elevelor carĭ se cresc în Institutul Otteteleşanu spre a devenì bune mame de familie.

De la d-l G. O. Gârbea, profesor, se primesce scrierea sa *Iov,* poemă dramatică în versurĭ ritmice.

De la «Albina», institut de credit şi de economie în Sibiiŭ, se primesce broşura: *A douĕ-deci-şi-sésea adunare generală ordinară, ţinută la 27 Martie 1899.*

D-l N. Iorga, membru corespondent, desvoltă comunicarea sa: *Cronicele muntene din secolul XVII-lea.*

---

ŞEDINŢA DIN 27 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l Preşedinte *P. Poni* arată că la începutul anuluĭ 1898 locuitoriĭ cătuneĭ Rădéna de pe moşia cu acelaşĭ nume lăsată Academieĭ de rĕposatul Em. Donicĭ, dimpreună cu locuitoriĭ din maĭ multe comune şi cătune învecinate, aŭ petiţionat la Academie, rugându-se ca ea să intervină la Ministeriul Lucrărilor publice şi la Direcţiunea Căilor ferate, ca să facă o haltă pe linia de cale ferată care trece pe acolo, chiar pe moşia Rădéna, cedându-se de Academie terenul necesar pentru acésta. S'a făcut atuncĭ intervenţiunea cerută pe lângă Direcţiunea Căilor ferate, care a rĕspuns că nu se póte înfiinţà o asemenea haltă în locul arătat, necorespundênd nicĭ cerinţelor serviciuluĭ Căilor ferate, nicĭ traficuluĭ. Acuma s'a primit de la Direcţiunea Căilor ferate o nouă adresă, prin care se arată că, studiându-se din noŭ cererea Academieĭ, Direcţiunea este dispusă a face halta pe moşia Rădéna între staţiunile Căiuţ şi Onescĭ, cerênd ca Academia să contribue şi dînsa, dând gratis terenul necesar halteĭ.

Tot odată Academia a primit o cerere de la Societatea Al. Jurgea et Comp. de a se acordà permisiunea să pună ţĕrmul drept al Trotuşuluĭ de pe moşia Rădéna în legătură cu ţĕrmul stâng de pe proprietatea Pătrăşcaniĭ, pe care se află pădurĭ cumpĕrate spre exploatare de societate, printr'un pod care se va construì probabil pe şeicĭ şi cablu.

Atât pentru a se cedà Direcţiuniĭ Căilor ferate terenul necesar pentru construirea halteĭ, cât şi pentru a se da Societăţiĭ Al. Jurgea et Comp. permisiunea cerută, este necesar un vot de autorisare dat Delegaţiuniĭ de plenul Academieĭ.

D-l *I. Kalinderu* este de părere cà amîndouĕ propunerile trebuesc primite, căcĭ prin realisarea lor cresce valórea moşieĭ şi se fac înlesnirĭ însemnate locuitorilor. Pentru haltă vor trebuì cam treĭ hectare de pămînt. Pentru construirea poduluĭ se vor pune condiţiunĭ ca să fie

bine făcut şi să serve gratuit pentru trebuinţele de comunicare atât ale moşieĭ Academieĭ, cât şi ale locuitorilor de pe dînsa.

— In urma discuţiuniĭ urmate se pune la vot propunerea de a se da Societăţiĭ Al. Jurgea et Comp. autorisare să facă pod pe Trotuş avênd un cap pe moşia Rădéna; şi propunerea se aprobă.

— Se pune la vot cererea Direcţiuniĭ Căilor ferate de a i se da gratis terenul aproximativ de treĭ hectare pentru construirea uneĭ halte pe moşia Rădéna şi se aprobă cu unanimitatea voturilor.

D-l *I. Kalinderu* propune ca aceste decisiunĭ să fie executoriĭ cu următórele reserve:

1. Locuitoriĭ şi toţĭ ómeniĭ carĭ aŭ interese cu proprietatea Academieĭ să aibă dreptul de trecere pe pod fără cea maĭ mică reservă, precum are însăşĭ Societatea.

2. Podul să fie întreţinut tot-deauna în bună stare, pentru a puté servì şi la trebuinţele moşieĭ.

3. Arendaşul moşieĭ Rădéna să dea consimţemîntul sĕŭ fără vre-o despăgubire saŭ vre-o reservă.

4. Terenul necesar construiriĭ halteĭ se dă cu reserva ca arendaşul moşieĭ Rădéna să dea consimţemîntul sĕŭ fără a cere vre-o despăgubire.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că este necesar a se face un al treilea vot asupra reservelor specificate de d-l Kalinderu, carĭ completéză decisiunile luate prin cele două voturĭ precedente.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că reservele făcute privesc construirea poduluĭ şi cedarea terenuluĭ pentru construirea halteĭ.

— Reservele făcute de d-l Kalinderu se pun la vot şi se aprobă.

---

## ŞEDINŢA DIN 29 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *D. C. Ollănescu.*

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce pentru a se publică în *Anale* nota intitulată: *Tramvaiurile electrice şi observatoriile magnetice.*

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

De la d-l D. Negreanu, membru corespondent, se primesce pentru a se publică în *Anale* nota intitulată: *Determinarea comparativă a componentelor orizontale ale forţeĭ magnetice terestre cu busola de inclinaţiune.* Tot de-odată d-sa trimite spre a se împărţì membrilor exemplare din două note inserate în *Dările de sémă ale şedinţelor Academieĭ de sciinţe de la Paris.*

De la d-l E. Leyst, de la Observatoriul meteorologic şi magnetic al Universităţiĭ Imperiale de la Moscva, se primesc douĕ opere în limba rusă despre *Magnetismul terestru.*

De la d-ra Marta Trancu, fostă bursieră a fundaţiuniĭ Adamachi la Facultatea de Medicină din Iaşĭ, se primesce însciinţarea că şi-a terminat studiile, trecênd doctoratul în medicină, dimpreună cu mulţumirĭ pentru ajutorul ce i s'a dat.

D-l *V. Babeş*, cerênd voie de a face Academieĭ o scurtă comunicaţiune în legătură cu raportul sĕŭ de la 1885 relativ la săpăturile ce din însărcinarea Academieĭ a întreprins la castrul roman *Berzobis* din Banat,—reamintesce cum dînsul în acel raport a descris o figură mică de bronz, bronz ce sémĕnă amalgamuluĭ roman aşà numit «electrum», care figură s'a găsit afund în pămînt, într'un vas de sticlă romană ascuns între 6 cărămiḑĭ legionare cu inscripţiunea LEG. IIII F.F., şi care a devenit proprietatea advocatuluĭ român Budinţan din Bocşa-montană, representând ea, după judecata archeologilor, o *ermafrodită* dănţuitóre şi, ca unică în felul eĭ, avênd mare valóre. După ce acea figură preţiósă cu nicĭ un preţ nu s'a putut câştigà pentru musee, d-l Babeş, printr'un eminent elev de la Academia de Bele-Arte din München, cu numele *Alex. Liuba*, a mijlocit executarea de câte-va *facsimile*, fórte bine succese, de gips bronzate în aceeaşĭ colóre, dintre carĭ cea dintâiŭ este destinată Museuluĭ din Bucurescĭ, creḑênduse însă dînsul obligat a o oferì prin Academie, din a căreĭ misiune şi subvenţiune a urmat devenirea la cunoscinţă a acesteĭ anticităţĭ romane. O depune decĭ pe masa Academieĭ şi rógă pe d-l coleg Tocilescu a o luà în primire pentru Museŭ.

D-l *D. Sturdza* cetesce raportul Comisiuniĭ fundaţiuniĭ Adamachi despre administrarea eĭ în 1898—99 şi propunerile pentru 1899—1900.

— Se ieà act şi se aprobă cuprinsul raportuluĭ, iar propunerile se pun pe rînd în discuţiune precum urméză:

*a)* A se publicà concurs, conform regulamentuluĭ, pentru bursele de 100 leĭ pe lună carĭ vor rĕmâné vacante înainte de începerea anuluĭ şcolar viitor.

— Se aprobă.

*b)* Bursa de 300 leĭ lunar ocupată acum de d-l T. Nicolau să se acorde pentru studiul fisico-chimieĭ la Berlin saŭ Lipsca pe timp de treĭ anĭ.

— Se aprobă.

*c)* Bursa de 300 leĭ lunar ocupată acum de d-l I. Simionescu să se acorde pentru studiul matematicelor la Paris pe timp de treĭ anĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* crede că este maĭ grabnică trebuință de zoologĭ; de aceea d-sa propune să se amâne decisiunea asupra acestuĭ punct până când va fi present şi d-l Poni, spre a se luà şi cu d-sa înțelegere în acéstă privință.

— Se decide a se amânà decisiunea.

*d)* A se prelungì bursa d-luĭ I. Rădulescu, pentru studiul architectureĭ la Roma, cu doĭ anĭ, făcênd în total cincĭ anĭ.

— Se aprobă.

*e)* A se prelungì bursa d-luĭ G. Pantazi, pentru studiul inginerieĭ de mine la Freiberg, cu treĭ lunĭ, până la 31 Decembre 1899.

— Se aprobă.

---

## ŞEDINȚA DIN 30 MARTIE 1899.

Preşedința d-luĭ *V. A. Urechiă.*

Se cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ sciințifice pentru şedința de la 29 Martie, prin care se arată că Secțiunea a decis:

*a)* A nu se publicà memoriul d-luĭ C. C. Minculescu, fost bursier al fundațiuniĭ Adamachi, despre *Aplicațiunile mecanice ale energieĭ electrice*;

*b)* A nu se publicà memoriul d-luĭ inginer I. Sclia, bursier al fundațiuniĭ Adamachi, despre *Insănătoşirea agruluĭ roman.—Regiunea Ostia.* Secțiunea decide să se recomande bursieruluĭ ca studiele sale să le îndrepteze asupra lucrărilor ce se pot aplicà localităților de pe lângă Dunăre din țéra nóstră.

— Decisiunile Secțiuniĭ se aprobă.

D-l *V. Maniu* atrage atențiunea asupra uneĭ abaterĭ de la disposițiunile Regulamentuluĭ, care trebue să nu se maĭ repete în viitor, anume comunicările carĭ se fac în şedințele publice de persóne străine de Academie trebue să trécă prin Secțiunĭ înainte de a fi cetite în şedințele publice. Acésta este norma prescrisă în art. 35 şi 36 din Regulament. Să nu se maĭ permită decĭ în viitor a se face în şedințele publice comunicărĭ carĭ n'aŭ fost presentate maĭ întâiŭ Secțiunilor respective.

D-l Vice-Preşedinte *V. A. Urechiă* ḑice că se va avé în vedere reclamațiunea d-luĭ Maniu la întocmirea ordiniĭ ḑileĭ pentru şedințele publice viitóre.

D-l *Gr. Stefănescu*, în legătură cu cestiunea ridicată de d-l Maniu,

ḑice că comunicările, carĭ se fac în şedinţele Academieĭ, trebue să fie publicate în *Anale* şi spre acest scop autoriĭ lor să fie obligaţĭ a depune manuscriptul la biuroŭ.

D-l Vice-Preşedinte *V. A. Urechiă* ḑice că Delegaţiunea va cere manuscriptele comunicărilor de la d-niĭ membri carĭ le vor face.

---

ŞEDINŢA DIN 31 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni*

D-l *Gr. Stefănescu* reamintesce că, în şedinţa de la 29 Martie, discutându-se raportul Comisiuniĭ fundaţiuniĭ Adamachi şi propunerile făcute pentru destinaţiunea burselor în anul viitor, se hotărîse a se amânà propunerea comisiuniĭ de a se destinà o bursă vacantă pentru studiul matematicelor la Paris până se va întórce d-l Poni, spre a se consultà dacă n'ar fi maĭ urgent a se destinà acea bursă pentru studiul zoologieĭ. Acum, dându-i-se informaţiune că chiar în cursul anuluĭ viitor va devenì vacantă o bursă, d-sa propune să se aprobe recomendarea comisiuniĭ şi să se destineze noua bursă vacantă pentru studiul zoologieĭ.

— Propunerea se primesce.

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice că în şedinţa de erĭ d-l Maniu a ridicat cestiunea lecturilor din şedinţele publice, carĭ ar trebuì prealabil să fie comunicate Secţiunilor. Nu s'a luat o decisiune precisă erì asupra acesteĭ cestiunĭ şi de aceea d-sa crede necesar să se preciseze.

D-l *V. A. Urechiă* ḑice că membriĭ Academieĭ sunt fórte recunoscĕtorĭ membrilor corespondenţĭ carĭ aduc memoriĭ, dar acele memoriĭ trebue să trécă pe la Secţiunĭ, ca să nu se maĭ facă discursurĭ improvisate şi să nu se expună teoriĭ pe carĭ Academia nu le-ar puté aprobà. Membriĭ Academieĭ nu trebue să trécă prin acest control, pentru că Academia ieà asupră-şĭ rĕspunderea scrierilor unuĭ membru care este ales în sînul sĕŭ, dar nu póte să ieà acea rĕspundere pentru membriĭ corespondenţĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* repetă observaţiunea făcută în şedinţa precedentă, că uniĭ membri aĭ Academieĭ fac comunicărĭ pe carĭ nu le maĭ daŭ să se publice în *Anale*. Acésta e rĕŭ, căcĭ din aceste comunicărĭ se vede activitatea sciinţifică a Academieĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* dice că cestiunea ridicată de d-l Maniu este resolvită printr'o decisiune luată la 21 Martie 1895, după care ori-cine face o comunicare Academiei trebue să o presinte prealabil saŭ în întregime saŭ în resumat. Printr'o altă decisiune, de la 29 Martie 1894, se dispune ca resumatele acestea să fie publicate prin *Monitorul oficial.* Cestiunea ridicată cu privire la comunicările membrilor corespondenţi să se decidă de Academie. D-sa observă însă că, după decisiunea amintită de la 21 Martie 1895, chiar şi membrii activi ai Academiei sunt obligaţi să dea înaintea fie-căreĭ comunicări resumatul eĭ în scris, spre a se publicà. Acéstă obligaţiune nu are raţiune de a existà şi nu există în nicĭ o Academie, căci adese-ori un membru póte fi în mijlocul uneĭ descoperiri, pe care o comunică colegilor sĕĭ, dar nu o póte publicà, nefiind încă deplin sigur asupra resultatelor. D-sa crede că acéstă disposiţiune de la 1895 trebue înlăturată. Dacă Academia voesce să preciseze deosebirea între membriĭ activĭ şi ceĭ corespondenţĭ cu privire la lecturile în şedinţe publice, acésta trebue discutată şi hotărîtă.

D-l *I. Kalinderu* dice că cuvintele «persóne străine de Academie» din art. 36 al Regulamentuluĭ nu se pot referì la membriĭ corespondenţĭ saŭ onorarĭ, pentru că art. 21 din Statute spune că aceste două categoriĭ de membri fac şi eĭ parte din Academie. Dacă d-l Maniu înţelege că în art. 36 din Regulament sunt cuprinşĭ şi membriĭ corespondenţĭ, atuncĭ este în greşală, căcĭ acest articol este clar şi nu póte restrînge disposiţiunea din art. 21 din Statute. Decisiunile luate la 1894 şi 1895 cu privire la lecturile publice sunt egal aplicabile orĭ-căruĭ membru, fie activ saŭ corespondent.

D-l *P. S. Aurelian* dice că este neîndoios că membriĭ corespondenţĭ fac şi eĭ parte din Academie şi prin urmare nu sunt «persóne străine» de dînsa. Nu se unesce cu părerea d-luĭ Maniu, ca membriĭ corespondenţĭ să nu cetéscă în şedinţele publice comunicărĭ carĭ să nu fi fost maĭ înainte comunicate Secţiunilor, dar este şi d-sa cu totul de părere ca să se ieà disposiţiunĭ spre a nu se maĭ face memoriĭ improvisate; memoriile trebuesc aduse scrise şi cetite, pentru că ast-fel Academia nu va fi expusă ca să se spună sub rĕspunderea sa morală lucrurĭ nu destul de studiate şi de cugetate.

D-l *V. Maniu* dice că, ridicând cestiunea, d-sa nu a avut altă intenţiune decât să céră respectarea unuĭ us, care tot-deauna s'a practicat în Academie, căcĭ chiar membriĭ activĭ presentaŭ comunicările lor în Secţiunĭ înainte de a le aduce în şedinţe publice, şi apoĭ în aceste şedinţe le cetiaŭ, nu le improvisaŭ verbal. Este anarchie a venì în şe-

dinţă publică şi, în loc de a cetì un memoriŭ scris, a face o expunere verbală improvisată.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că discuţiunea este cu totul inutilă, căcĭ prin votul de erĭ s'a împrospĕtat decisiunea de la 21 Martie 1895.

D-l *A. D. Xenopol* ḑice că trebue să se distingă între membriĭ Academieĭ activĭ saŭ corespondenţĭ şi persóne străine. Când cine-va a fost ales în Academie, alegerea luĭ s'a făcut pe basa uneĭ activităţĭ sciinţifice bine cunoscute. Faţă cu asemenea persóne nu se póte admite nicĭ o censură în Academie; rĕspunderea lor personală este o garanţie suficientă. Nu admite nicĭ d-sa a se produce în şedinţele Academieĭ improvisaţiunĭ orale. Comunicările saŭ memoriile carĭ se fac trebuesc să fie scrise şi cetite şi numaĭ decât să se publice în *Anale*. După organisarea Academieĭ, membriĭ corespondenţĭ aŭ aceleaşĭ drepturĭ sciinţifice ca şi membriĭ activĭ, nu aŭ însă drepturĭ administrative. Nu este decĭ admisibil ca Secţiunile să examineze prealabil lucrările pe carĭ membriĭ corespondenţĭ ar avé să le cetéscă în şedinţe publice. Un străin este în altă situaţiune; Academia nu i-a recunoscut valórea sciinţifică prin alegere şi de aceea este natural ca lucrarea luĭ să fie supusă la censura Secţiuniĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* ḑice că cele propuse de d-l Xenopol rĕstórnă practica Academieĭ de 30 de anĭ. In tóte ḑilele manuscriptele trimise de membriĭ corespondenţĭ pentru publicare în *Anale* sunt recomendate Secţiunilor spre a fi examinate şi numaĭ după propunerea Secţiunilor se hotărĕsce de Academie publicarea lor în *Anale*. Nu se póte face deosebire între comunicările presentate spre publicare şi cele presentate cu scop de a fi maĭ întâiŭ cetite în şedinţe publice.

D-l *I. Sbiera* este în contra păreriĭ d-luĭ Xenopol, că membriĭ corespondenţĭ ar avé aceleaşĭ drepturĭ sciinţifice ca şi membriĭ Academieĭ. Art. 33 din Statute prescrie că eĭ pot asistà la şedinţele de corp cu vot consultativ numaĭ în ce privesce activitatea literară şi sciinţifică; decĭ nu pot asistà la şedinţele de Secţiune. In cât despre operatele literare şi sciinţifice ale membrilor Academieĭ, fie aceştia ordinarĭ, onorarĭ saŭ corespondenţĭ, dacă sunt a se *tipărì* în *Analele* eĭ, trebuesc *aprobate* maĭ întâiŭ de către Academie, conform cu art. 14 din Statute; singura îndoială ar puté fi, orĭ de acele comunicărĭ literare şi sciinţifice, carĭ se fac în şedinţele de corp şi publice ale Academieĭ, trebuesc saŭ nu supuse aprobăriĭ prealabile a Academieĭ? In privinţa acésta drept că norméză decisiunea Academieĭ din 21 Martie 1895, că ele trebue să fie «presentate prealabil saŭ în întregime saŭ în resumat» (art. 35 din Regul. gener.) Academieĭ, dar nu vorbesce

despre vre-o *aprobare* prealabilă din partea Academieĭ. D-l Sbiera ar fi deci pentru o interpretare largă.

— Discuţiunea se închide.

D-l Preşedinte *P. Poni* cetesce următórea propunere a d-luĭ A. D. Xenopol:

«Membriĭ ordinarĭ, avênd garanţia lor sciinţifică în faptul că aŭ fost primiţĭ de Academie în sînul eĭ, nu este de trebuinţă să comunice lucrările lor Secţiuniĭ respective. Este îndestulător numaĭ ca să facă comunicarea în scris, pe care s'o cetéscă, şi apoĭ să se publice în *Anale*.

«Membriĭ corespondenţĭ fac şi eĭ parte din Academie ca elemente sciinţifice. Eĭ nu aŭ drepturĭ administrative. Nicĭ eĭ nu pot fi obligaţĭ la aprobarea prealabilă a Secţiuniĭ, spre a face comunicărĭ Academieĭ. Este îndestulătóre şi aicĭ garanţia dată prin scrierea communicăriĭ şi publicarea eĭ în *Anale*.

«Persónele străine, bine înţeles, pentru carĭ Academia nu póte luà nicĭ o rĕspundere, trebue să facă a trece comunicările lor prin censura literară şi sciinţifică a Secţiunilor.»

— Se pune la vot propunerea şi se respinge.

D-l *B. P. Hasdeŭ* propune să se amâne decisiunea asupra acesteĭ cestiunĭ pentru sesiunea generală viitóre.

— Se pune la vot şi se respinge.

D-l *D. C. Ollănescu* cetesce următórea propunere:

«Membriĭ titularĭ saŭ corespondenţĭ carĭ presintă memoriĭ Academieĭ trebue să presinte prealabil manuscriptul saŭ să resume lucrarea lor·

«Membriĭ titularĭ saŭ corespondenţĭ carĭ fac comunicărĭ în şedinţe publice nu sunt supuşĭ acesteĭ formalităţĭ prealabile, dar sunt datorĭ a face un resumat al cetiriĭ lor, pentru a fi publicat în *Monitorul oficial*.

«*D. C. Ollănescu, I. Kalinderu.*»

D-l *Gr. G. Tocilescu*, asupra puneriĭ votuluĭ, observă că acéstă propunere nu adaoge nimic noŭ la disposiţiunile înscrise clar în Regulament şi în decisiunile anteriόre; de aceea cere să nu se pună la vot acéstă propunere.

D-l *V. Maniu* cere asemenea să se înlăture propunerea fără votare, pentru că nu în acest mod se pot face disposiţiunĭ de Regulament. Dacă cine-va doresce să se adaogă noue disposiţiunĭ în Regulament saŭ să se modifice unele din cele existente, apoĭ să se procédă conform Statutelor.

— Se pune la vot propunerea d-luĭ Ollănescu şi se respinge.

D-l *I. C. Negruzzi* cetesce raportul Comisiunii fundaţiunii Otteteleşanu.

D-l *N. Ionescu* este în contra ideei spuse în raport de a se trimite două absolvente ale Institutului în Germania, pentru a se pregăti mai bine spre a fi apoi aplicate în personalul învĕţătoresc al Institutului. Mai bine ar fi să facă o călĕtorie prin ţĕrile românesci, prin tóte focarele unde lucrul de casă este făcut de Români, póte chiar în Rusia. Lucrul de mână trebue să aibă cea mai mare desvoltare în acest Institut.

D-l *V. Maniu* ḑice că idea dominantă a fundatorilor Institutului a fost de a cresce un numĕr de copile din clasele de jos şi a le da cunoscinţele economice potrivite cu trebuinţele timpului în care trăesc. De acéstă idee să se pătrundă d-l Kalinderu, care are cea mai de aprópe supraveghiare a Institutului, şi să nu devieze spiritul în care sunt crescute fetele de la acéstă direcţiune, spre a nu le face să nu iubéscă viéţa simplă şi modestă.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că tóte cele spuse sunt admise şi practicate chiar de la începutul funcţionării Institutului. Academia supraveghéză acest Institut printr'o comisiune alésă de dînsa în fie-care an. D-sa s'a pătruns de la început de intenţiunile rĕposatului Otteteleşanu, care spune în testament că fetele trebue să fie aşà crescute în cât să devie bune mame de familie, fără pretenţiuni şi lux. Pentru acésta lor li se dă, pe lângă puţină instrucţiune sciinţifică şi cultură literară, tótă instrucţiunea necesară căsniciei. Ast-fel ele se pregătesc spre a-şi puté cresce bine copiii, a-şi sci ţiné bine bucătăria, a face îmbrăcămintea, a îngrijì cu profit de o grădină mai mare saŭ mai mică. După ce în întâii patru ani li se dă acéstă instrucţiune sub conducerea de aprópe a personalului didactic, în anul al cincilea elevele aplică cele învĕţate la o gospodărie proprie a lor, sub conducerea şi controlul unei persóne speciale. S'aŭ obţinut până acum resultatele ~~cele~~ mai îmbucurătóre. La examenele anului trecut, Ministeriul Instrucţiunii publice a trimis pe inspectorul Meissner, unul din bărbaţii cei mai competenţi în materie de învĕţămînt, şi raportul lui este plin de laude pentru organisarea şi funcţionarea Institutului. Nici odată nu a fost în intenţiunea nimĕnui să formeze profesóre din elevele Institutului Otteteleşanu, ci fete cari să pótă ţiné bine o casă şi fără slujnică; nici bucătărese, dar să scie gătì la trebuinţă. Fetele sunt luate din familii sărace; cele mai multe sunt orfane, saŭ de tată, saŭ de mamă, şi de preferinţă sunt alese acele din centre depărtate. Nimeni nu ḑice că organisarea Institutului este perfectă. Comisiunea care-l supraveghéză a întîmpinat mari greutăţi ca să găséscă personalul trebuitor. Natural că, cu cât

acest personal va fi maĭ bine pregătit în vederea trebuințelor speciale ale Institutuluĭ, cu atât defectele și lipsurile de acum se vor înlăturà maĭ ușor. Din acéstă causă, comisiunea a socotit că n'ar puté maĭ bine împrospĕtà personalul decât alegênd chiar dintre elevele Institutuluĭ câte-va din cele maĭ distinse, spre a le întroduce în personalul învĕțătoresc. Dacă ele vor vedé de apróре și alte asemenea șcóle, cum este cea de la Radolfzel, natural că se vor luminà maĭ mult și vor fi maĭ apte spre a aduce serviciĭ Institutuluĭ

— Membriĭ ne maĭ fiind în numĕr, ședința se ridică.

---

## ȘEDINȚA DIN 1 APRILIE 1899.

Președința d-luĭ *P. Poni.*

D-l *Sp. Haret* presintă în dar pentru colecțiunile Academieĭ, din partea d-luĭ D. C. Petrescu, Consul al Românieĭ la Constantinopole, o chartă turcéscă a Măriĭ Negre și a țĕrilor dimprejurul eĭ, chartă care a fost distribuită oștirilor turcescĭ în timpul răsboiuluĭ de la 1877—78.

Continuarea discuțiuniĭ despre raportul Comisiuniĭ fundațiuniĭ Otteteleșanu.

D-l *A. D. Xenopol* ridică o cestiune fórte însemnată pentru viitorul Institutuluĭ Otteteleșanu și pentru rĕspunderea Academieĭ. Dacă Institutul se va conduce în spiritul testamentuluĭ, mare bine se va face în societatea românéscă; dacă însă i se va da direcțiunea la care se tinde prin propunerile presentate prin acest raport, atuncĭ se va face un mare rĕŭ, căcĭ nu se vor face bune mame de familie, cum spune testamentul, ci fete carĭ vor aspirà la funcțiunĭ de învĕțătóre și institutóre. Pentru a le face bune mame de familie trebue, nu numaĭ să li se dea instrucțiune, dar să li se dea și ajutorul necesar spre a ajunge acest scop. Testatorul s'a gândit la acésta și de aceea a și prevĕḍut prin testament ca fetelor să li se dea o zestre de 200 galbenĭ. Trebuià decĭ ca să se îngrijéscă maĭ întâiŭ pentru formarea fonduluĭ de zestre; dar acésta nu s'a făcut, ci s'aŭ cheltuit tóte venĭturile pentru clădirĭ și instalațiunĭ. A fost greșală că nu s'a primit un maĭ mic numĕr de fete, ast-fel ca cheltuelile necesare să permită a se da zestrea de îndată. S'ar fi putut începe nu cu 75, ci cu 20 de eleve, și prisosul veniturilor ar fi format fondul de zestre. Chiar acum d-sa este de părere să se micșoreze numĕrul elevelor, iar absolventelor să li se dea zestre când

se mărită, chiar dacă ar trebuì ca fundaţiunea să facă pentru acésta un împrumut. In raport se propune ca să se trimită câte-va fete în Germania spre a se pregătì ast-fel pentru funcţiunile de învĕţătóre. Acesta este un rĕŭ început. Regulat este ca fetele carĭ termină Institutul să se întórcă la părinţĭ şi, când se mărită, să li se dea zestre. Dacă se trimit fete în Germania saŭ aiurea în străinătate, acésta le va deschide numaĭ decât pofta de funcţiunĭ. Se vor puté întrebuinţà câte-va fete ca pedagóge în Institut; dar maĭ târḑiŭ, nu acum, chiar la început. Acéstă abatere de la scopul precis al testamentuluĭ este fórte periculósă. Scopul este de a se cresce gospodine bune, nu profesóre, nicĭ pedagóge.

D-l *V. Babeş* vede că sunt în luptă douĕ tendinţe: una de a se da la cât se póte maĭ multe fetiţe sărace o instrucţiune bună, teoretică şi maĭ ales practică; cea-laltă de a se da ajutorul saŭ zestrea de care se vorbesce în testament, pentru ca fetele carĭ aŭ studiat în Institut să se pótă mărità cât maĭ curînd. După litera testamentuluĭ se pare că d-l Xenopol are dreptate; întrebarea este însă ce e maĭ folositor? D-sa crede că folosul cel mare este să fie cât se póte maĭ multe fetiţe crescute în Institut. La revisiunea compturilor pe 1897—98, făcută de d-sa împreună cu d-l Stefănescu, a observat cheltuelile marĭ făcute pentru clădirĭ. Acum acelea s'aŭ terminat; cheltuelile în parte s'aŭ acoperit de veniturile ordinare, în parte sunt încă de plătit. Nu póte fi vorba ca fetele crescute în Institut să se facă pedagóge saŭ învĕţătóre, căcĭ acésta este în contra testamentuluĭ. D-sa crede că este bine să nu se maĭ înmulţéscă numĕrul elevelor, ci să se facă maĭ întâiŭ fondul de zestre. D-sa nu dă zestriĭ o mare însemnătate, căcĭ ce mare serviciŭ s'ar face dându-se câtor-va fete mica zestre de 200 galbenĭ? Un bine mult maĭ mare va resultà pentru societatea românéscă, dacă într'însa vor fi cât maĭ multe fete cu educaţiune casnică sănătósă. Spre acest scop însă crede că nu este de lipsă, cel puţin nicĭ sosit timpul, ca să se trimită eleve în Germania pentru studiĭ practice.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că comisiunea Academieĭ, care supraveghéză cu multă atenţiune funcţionarea Institutuluĭ de la organisarea luĭ şi până astăḑĭ, a pus în practică ideile d-luĭ Xenopol. In fie-care an comisiunea a presentat Academieĭ darea eĭ de sémă şi Academia totdeauna a aprobat lucrarea comisiuniĭ. Asemenea, direcţiunea este aceeaşĭ de la început. Nu s'a schimbat decĭ nimic, nicĭ în scopul Institutuluĭ, nicĭ în direcţiunea şi în spiritul cresceriĭ care se dă elevelor. Nimenĭ nu s'a gândit a face din eleve profesóre saŭ pedagóge, ci bune mame de familie, cum a dorit rĕposatul Otteteleşanu. Programul

studielor şi regulamentul de organisare aŭ fost discutate şi aprobate de Academie. Academia a hotărît să fie cincĭ anĭ de studiŭ, adecă cincĭ clase, şi pentru acésta localul existent, când Academia a primit donaţiunea, nu erà suficient. Aŭ fost necesare douĕ corpurĭ de clădirĭ nouĕ; planurile şi devisele pentru construirea lor aŭ fost presentate Academieĭ, examinate şi aprobate. Acele clădirĭ aŭ costat cam 135.000 leĭ şi Academia hotărîse ca 'pentru plata lor să se vîndă loturĭ de teren din grădina Otteteleşanu din capitală. Acest teren nu s'a vîndut, pentru că s'a credut că el póte fi întrebuinţat alt-fel cu mult maĭ mare folos pentru scopurile fundaţiuniĭ. Jumătate din cheltuelile celor douĕ clădirĭ s'a acoperit din veniturile ordinare ale budgetuluĭ fundaţiuniĭ; restul se va acoperì asemenea în câţĭ-va anĭ. Facerea clădirilor fiind o necesitate, care nu se puteà nicĭ înlăturà, nicĭ amânà, a trebuit să fie satisfăcută cu aprobarea Academieĭ. Fondul de zestre a început a se formà prin donaţiunea d-neĭ Turnescu, care este de 20 000 leĭ şi are leĭ 4.500 capitalisaţĭ în aniĭ trecuţĭ din venit; o altă persónă filantrópă va face în curînd, tot pentru fondul de înzestrare, o donaţiune de 50.000 leĭ. De alt-fel greşesce d-l Xenopol, când crede că Academia este obligată a da zestre. Testamentul dice că spre acest scop se va capitalisà *prisosul* rĕmas din budgetul anuluĭ, prin urmare întru cât permit trebuinţele cele-lalte ale funcţionăriĭ Institutuluĭ. Testamentul nu obligă, ci recomandă să se dea zestre. Inzestrarea va fi posibilă peste câţĭ-va anĭ. Numĕrul elevelor se va mărì numaĭ peste câţĭ-va anĭ şi crescerea luĭ nu va urcà cheltuelile. Cu puţine fete crescute în Institut nu se va puté produce în societatea nóstră influenţa bună pe care o doresce d-l Xenopol şi care este scopul Institutuluĭ; din contră, cu cât vor fi maĭ multe şi maĭ rĕspândite în ţéră, cu atât influenţa binefăcĕtóre va fi maĭ mare. Comisiunea s'a preocupat de formarea personaluluĭ învĕţătoresc al Institutuluĭ pentru viitor. Fetele crescute în şcólele statuluĭ nu sunt potrivite cu trebuinţele Institutuluĭ nostru, organisat pentru un scop al sĕŭ propriŭ; ele voesc să trăiască în oraşe şi nu merg la Măgurele. De aceea comisiunea crede că cel maĭ bun mod de a se formà acest personal necesar este să se alégă, dintre fetele carĭ doresc să rĕmână în serviciul Institutuluĭ, douĕ din cele maĭ bune, spre a fi ocupate întâiŭ ca pedagóge şi apoĭ ca profesóre. S'a credut asemenea că instrucţiunea lor s'ar completà, dacă ar fi trimise să vadă douĕ treĭ şcóle analóge din străinătate, şi anume din Germania. Vedeţĭ dar că nimenĭ nu s'a gândit să dea cresceriĭ fetelor din Institut direcţiunea spre a devenì învĕţătóre saŭ profesóre, ci numaĭ acea intenţionată de rĕposatul Otteteleşanu, spre a devenì bune mame de familie.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că singurul punct, în care se deosibesce de cele spuse de d-l Kalinderu, este trimiterea în străinătate a celor două eleve carĭ vor fi destinate pentru corpul învĕţătoresc al Institutuluĭ. Experienţa a arătat că este pericol a se trimite fetele în şcóle catolice; de aceea d-sa se unesce şi cu acéstă propunere, dacă fetele vor fi trimise în Germania protestantă.

D-l *I. Kalinderu* observă că comisiunea nu a cerut acéstă trimitere în străinătate, ci a exprimat numaĭ părerea şi credinţa că ar fi bine să se trimită cele două fete carĭ vor fi destinate a intrà în personalul învĕţătoresc al Institutuluĭ, şi nu póte fi îndoială că acéstă mergere nu le-ar fi fórte folositóre. Dar, natural, Academia are să hotărască dacă părerea comisiuniĭ se va executà saŭ nu. La cele spuse de d-l Hasdeŭ rĕspunde, că nicĭ vorbă nu póte fi de a se trimite fetele în vre-un institut catolic.

D-l *A. D. Xenopol* ḑice că, în urma celor spuse de d-l Kalinderu, nicĭ d-sa nu se împotrivesce a se trimite una saŭ două eleve în Germania spre a se pregătì pentru serviciul Institutuluĭ, însă acésta nu acuma, ci maĭ târḑiŭ. Stăruesce însă ca chiar în acest an să se încépă cu zestrea, fie şi prin ajutorul unuĭ împrumut. Anul acesta fiind cel dintâiŭ an de absolvire, va servì de precedent pentru aniĭ viitorĭ; de aceea e necesar ca tóte fetele să fie trimise la părinţĭ, comunicându-li-se că, dacă se mărită, vor primì zestrea.

D-l *V. Maniu* crede că ar fi pericol ca Academia să se lege cum propune d-l Xenopol în privinţa zestriĭ, creându-şĭ ast-fel o obligaţiune pe care nu o are. D-sa este de părere a nu se trimite de loc fete în Germania, ci să se pregătéscă aicĭ pentru trebuinţele Institutuluĭ, spre care scop nu crede că este necesar a merge în străinătate.

D-l Preşedinte *P. Poni* dă cetire următóreĭ propunerĭ a d-luĭ A. D. Xenopol:

«Subsemnatŭl propun: 1) ca tuturor fetelor, ce aŭ absolvit cursul de la Măgurele şi carĭ vor fi luate de părinţiĭ, rudeniile saŭ tutoriĭ lor în anul acesta, să li se elibereze din partea direcţiuniĭ Institutuluĭ o promisiune de zestre în sumă de minimum 1200 leĭ, care se va plătì la a lor măritare; 2) în cas când nu ar existà capital disponibil, se va face împrumut pentru acoperirea acesteĭ cheltuelĭ.»

— Se pune la vot şi se respinge.

— Se pun la vot conclusiunile şi propunerile cuprinse în raportul Comisiuniĭ fundaţiuniĭ Otteteleşanu şi se aprobă.

## ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 2 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc în copie şi traducere francesă 22 firmane din aniĭ 1560—1567, adresate Domnilor românĭ Alexandru Lăpuşnénu şi Petru Şchiopul saŭ unor funcţionarĭ înalţĭ aĭ Porţeĭ, tóte privitóre la istoria Românilor.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce un fascicul din Cartea galbenă francesă: *Documents diplomatiques.—Déclaration additionnelle du 21 Mars 1899 à la Convention franco-anglaise du 14 Juin 1898.*

De la d-l *I. Kalinderu* se primesce următórea scrisóre:

«Spre completarea serieĭ portretelor copiate de întru fericire rĕposatul Tătărescu, asupra cărora mult stimaţiĭ noştri colegĭ d-niĭ Hasdeŭ şi Tocilescu aŭ dat o notiţă, am onóre a dăruì Academieĭ încă treĭ, singurele ce maĭ posedă familia pictoruluĭ Tătărescu. Doue din ele sunt portretele luĭ Şerban şi Drăghicĭ Cantacuzino, iar al treilea un portret de femee.»

— Se exprimă d-luĭ Kalinderu viile mulţumirĭ ale Academieĭ pentru preţiósa donaţiune.

De la d-l St. C. Hepites, membru corespondent, se primesce tom. XIII din *Analele Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ, anul 1897,* dimpreună cu maĭ multe exemplare din scrierea sa: *Repartiţiunea plóeĭ pe districte şi pe basenurĭ în România în anul 1897.*

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce comunicarea sa: *Incercărĭ pentru descoperirea parasituluĭ turbăriĭ.*

D-l *D. C. Ollănescu* cetesce comunicarea sa: *C. A. Rosetti, critic şi director de teatru.*

---

## ŞEDINŢA DIN 3 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *V. Maniu* propune ca Academia să hotărască în acéstă şedinţă modul sĕŭ de a participà, ca înaltă Instituţiune a Statuluĭ, la înmormîntarea ilustruluĭ bărbat Lascar Catargi, fost membru în Locotenenţa Domnéscă şi de maĭ multe orĭ Ministru-Preşedinte. D-sa crede ca Academia să fie representată la ceremonia înmormîntăriĭ prin Delegaţiune.

D-l *Gr. Stefănescu* propune ca, pe lângă acésta, să se trimită şi o adresă de condoleanţe d-neĭ Catargi.

— Se decide: a se adresà d-neĭ Eufrosina L. Catargi, vĕduva defunctuluĭ, o scrisóre de condoleanţe din partea Academieĭ; a se depune o corónă pe sicriul defunctuluĭ şi Delegaţiunea să represinte Academia la ceremonia înmormîntăriĭ.

---

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 5 APRILIE 1899

Preşedinţa **Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Românieĭ.**

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa: *Săpăturile de la Axiopolis* şi *Movila de lângă Tropaeum.*

---

ŞEDINŢA DIN 6 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ General *St. Fălcoianu.*

De la d-l Teodor V. Stefanelli de la Câmpulung (Bucovina) se primesce scrisóre de mulţumire pentru alegerea sa de membru corespondent, făcută în sesiunea generală a anuluĭ trecut.

De la d-l D. Negreanu, membru corespondent, se primesc exemplare din scrierile sale: *Electrostatica, curs profesat la Facultatea de sciinţe din Bucuresci,* fasc. 1, Bucurescĭ 1899, şi *Méthode rapide pour la détermination de la chaleur spécifique des liquides.*

De la d-l Dr. I. Simionescu, bursier al fundaţiuniĭ Adamachi pentru studiul geologieĭ, se primesce memoriul: *Fauna cretacică superióră de la Ürmös (Transilvania).*

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ literare pentru şedinţa de la 17 Martie, prin care se arată că Secţiunea a decis a nu se da subvenţiunile cerute de d-l I. Pop-Reteganul pentru publicaţiunea sa *Novele şi schiţe* şi de d-l Ovid Densuşianu pentru a publicà *Anuarul Seminariuluĭ de istoria limbeĭ şi literatureĭ române de pe lângă Facultatea de litere din Bucurescĭ.*

— Academia aprobă decisiunile Secţiuniĭ literare.

D-l *N. Quintescu* cetesce raportul Comisiunii Dicționarului limbei române asupra lucrărilor făcute de la 15 Februarie 1898 până la 15 Martie 1899.

— Academia ieà act și aprobă cuprinsul raportuluĭ.

Se procede la alegerea Comisiunii financiare pentru cercetarea comptu-rilor anuluĭ 1898—99.

D-l *P. B. Hasdeŭ* declară și cere să se înscrie în procesul-verbal că se abține de la alegerile comisiunilor și oficiilor Academieĭ.

— Sunt aleșĭ membri aĭ Comisiuniĭ financiare d-niĭ: *Sp. Haret, A. Saligny, Gr. Stefănescu.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ fundațiuniĭ Otteteleșanu.

Maĭ mulțĭ membri propun a se alege și în acéstă comisiune numaĭ treĭ membri, ca și în cele-lalte comisiunĭ ale Academieĭ, iar nu patru cum s'aŭ ales în aniĭ trecuțĭ; alțiĭ propun a se alege cincĭ membri, iar alțiĭ a se păstrà numĕrul de patru.

— Propunerea de a se compune comisiunea numaĭ din treĭ membri se pune la vot și se aprobă.

— Sunt aleșĭ membri în Comisiunea fundațiuniĭ Otteteleșanu d-niĭ: *I. Ka-linderu, I. C. Negruzzi, D. Sturdza.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ fundațiuniĭ Adamachi.

— Sunt realeșĭ d-niĭ: *Sp. Haret, P. Poni, D. Sturdza.*

---

## ȘEDINȚA DIN 7 APRILIE 1899.

Președința d-luĭ *P. Poni.*

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ sciințifice pentru ședința de la 3 Aprilie, prin care se arată că Secțiunea a decis a propune să se alégă membru în locul vacant în acea Secțiune în locul întâiŭ pe d-l St. C. Hepites, care a întrunit 5 voturĭ pentru și 3 contra, și în al doilea loc pe d-l Dr. C. Istrati, care a întrunit 5 voturĭ pentru și 4 contra.

Se procede la vot, al căruĭ resultat este:

D-l St. C. Hepites a întrunit 11 voturĭ pentru și 13 contra.

— D-l Președinte anunță că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, este respinsă.

D-l Dr. C. Istrati a întrunit 18 voturĭ pentru și 7 contra.

— D-l Președinte anunță că, propunerea întrunind majoritatea de

două treimĭ, d-l Dr. C. Istrati este ales membru al Academieĭ în Secțiunea sciințifică.

Se cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ literare pentru ședința de la 7 Aprilie, prin care se arată că Secțiunea a decis:

*a)* a propune pentru concursul premiuluĭ Adamachi din 1904 subiectul: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri;*

*b)* a propune ca de-ocamdată să se alégă un singur membru pentru unul din cele două locurĭ vacante din Secțiune, pentru care loc d-l B. Stefănescu Delavrancea a întrunit 5 voturĭ pentru și 4 contra;

*c)* a propune să se alégă membru corespondent d-l Anghel Demetriescu, care a întrunit 5 voturĭ pentru și 4 contra.

Asupra propuneriĭ întâia, d-l *I. Kalinderu* observă că propunerea Secțiuniĭ este lipsită de programul necesar orĭ-căreĭ publicărĭ de concurs, pentru ca să serve concurenților ca un conducĕtor. Programul trebue să fie cunoscut înainte de a votà asupra subiectuluĭ propus.

D-l *V. A. Urechiă* ḑice că are dreptate d-l Kalinderu, căcĭ așà se practică și în Secțiunea istorică; d-sa stărue însă ca să se voteze subiectul presentat de Secțiune, rĕmânênd ca programul să se aducă în urmă

D-l *A. D. Xenopol* crede că nu este bine a se face program, căcĭ prin acésta s'ar fixà limitele în carĭ s'ar restrînge lucrarea concurentuluĭ. Dacă subiectul pus la concurs ar fi bine cunoscut, nu s'ar maĭ simțì necesitate de o nouă lucrare asupra luĭ. Din acéstă causă d-sa crede că este maĭ bine să se lase concurenților deplină libertate și să nu se restrîngă prin nicĭ un program.

D-l *Gr. G. Tocilescu*, ca Președinte al Secțiuniĭ literare, spune că și în sînul Secțiuniĭ s'a înțeles ca să se aducă programul de d-l A. Naum, care a propus subiectul. Acest program va fi întocmit și presentat Academieĭ înainte de sfîrșitul sesiuniĭ actuale.

— Subiectul propus de Secțiunea literară se pune la vot și se aprobă.

— Propunerile Secțiuniĭ pentru alegere de membri se pun la ordinea ḑileĭ pentru ședința de mâne.

Se presintă următórea propunere:

«Subsemnațiĭ membri aĭ Secțiuniĭ literare propunem de membru onorar al Academieĭ pe pictorul Nicolae Grigorescu.

«*D. C. Ollănescu, B. P. Hasdeŭ, I. C. Negruzzi, I. G. Sbiera, I. Vulcan, Gr. G. Tocilescu, A. Naum, N. Quintescu, I. Caragiani.*»

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ pentru ședința de mâne

ŞEDINŢA DIN 8 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l Preşedinte *P. Poni* aduce la cunoscinţa Academieĭ că a comunicat Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ dorinţa exprimată în şedinţa de erĭ de a-Ĭ supune omagiile respectuóse cu ocasiunea serbăriĭ ḑileĭ aniversare de astăḑĭ şi că a primit însciinţare că Maiestatea Sa va asistà la şedinţa Academieĭ mâne, Vinerĭ, la ora $1^1/_2$, cu care ocasiune va bine-voì a primì felicitărĭ pentru aniversarea ḑileĭ Sale de nascere.

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesce copia uneĭ scrisorĭ de la 19 Decembre 1832 a Generaluluĭ Kiselef către Barbu Ştirbeĭ, pe atuncĭ Secretar de Stat.

D-l Dr. *C. Istrati,* luându-şĭ locul între membriĭ Academieĭ, rostesce următórele cuvinte:

«Mulţumesc din tótă inima Academieĭ Române de a-mĭ fi făcut rara cinste, admiţêndu-mĕ în numĕrul membrilor eĭ. Consider Academia ca cea maĭ înaltă expresiune a idеeĭ şi cultureĭ române. Alcătuită din vlăstarele tuturor grupărilor latine de la Dunărea de jos, sunt convins că ea va devenì măreţul arbore al cultureĭ şi sinteseĭ etnice a némuluĭ nostru. Două-ḑecĭ şi treĭ de anĭ de muncă din trecutul meŭ staŭ dovadă faţă cu viitorul, că, pe cât Dumneḑeŭ m'a înzestrat, am făcut totul pentru a fi util ţĕriĭ mele şi sciinţeĭ. Faptul de a fi membru al Academieĭ va fi un noŭ îndemn, spre a perseverà cu maĭ multă tărie pe aceeaşĭ cale. Declar solemn că, pe cât timp voiŭ lucrà ca membru al acesteĭ alese corporaţiunĭ, nu mĕ voiŭ lăsà a fi condus nicĭ de ură saŭ simpatie, nicĭ de un alt simţemînt mic saŭ personal, dar numaĭ de adevĕratul şi realul interes ce trebue să punem cu toţiĭ faţă cu cea maĭ înaltă Instituţiune a némuluĭ nostru.»

D-l Preşedinte *P. Poni* crede că exprimă simţemintele Academieĭ, urând bună venire nouluĭ coleg. Activitatea d sale sciinţifică desvoltată până acum şi numerósele sale lucrărĭ sunt pentru noĭ o garanţie că va continuà să lucreze şi în viitor pentru progresul sciinţeĭ române.

D-l *B. P. Hasdeŭ* cetesce următórele:

«La 29 Martie, sub No. II, 1.115, mi-a sosit următórea adresă din partea Delegaţiuniĭ:

«*Domnule coleg,*

«Avem onóre a vĕ însciinţà că capitalul fonduluĭ Iulia Hasdeŭ, format «din rentă română 4% în valóre nominală de leĭ 54.100, plus leĭ 24,70 în nu-

«merariŭ, fiind transformat în obligațiunĭ bulgărescĭ ipotecare $6\%$, cassieria «Academieĭ vĕ va servì renta de 250 leĭ pe lună, începĕnd cu luna Novembre «1898, conform decisiuniĭ Delegațiuniĭ de la 27 Martie 1899.

«Primițĭ, domnule coleg, încredințarea prea distinseĭ nóstre consideraţiunĭ.

«Preşedinte, *P. Poni.*

«Secretar general, *D. Sturdza.*»

«Prin urmare, Delegațiunea, revocând adresa sa No. II, 680 din 27 Octobre 1898, contra căreia eŭ protestasem în ședința din 13 Novembre același an, mi s'a făcut dar o deplină dreptate şi-mĭ pare bine de a o aduce la cunoscința plenuluĭ, spre a se trece în procesul-verbal.»

D-l *I. Kalinderu* ḑice că Delegațiunea şi-a dat tóte silințele să găséscă o resolvire posibilă după dorința d-luĭ Hasdeŭ pentru fondul Iulia Hasdeŭ. Crede că d-l Hasdeŭ ar face bine să modifice cuvintele cetite acum, pentru că nu are motiv de a ḑice că i s'a făcut dreptate, căcĭ nedreptate nu i se făcuse de Delegațiune nicĭ odată.

D-l *B. P. Hasdeŭ* rĕspunde că d-sa nu cere ca d-l Kalinderu să-şĭ schimbe cuvintele pe carĭ le spune şi carĭ se trec în procesul-verbal şi nicĭ d-sa nu voesce să i se schimbe propriile cuvinte.

D-l Preşedinte *P. Poni* ḑice că, spre a nu rĕmâné nicĭ o îndoială asupra cestiuniĭ, declară că Delegațiunea a fost fericită că, pentru a da satisfacere d-luĭ Hasdeŭ, a putut pune în efecte carĭ daŭ un venit de $6\%$ capitalul donat Academieĭ în scop de a constituì fondul Iulia Hasdeŭ. Prin acésta însă Delegațiunea nu înțelege că Academia se obligă a da tot-deauna în viitor un venit de $6\%$ la acest fond. Când nu se vor maĭ găsì efecte cu dobândă de $6\%$, Academia va fi necesarmente silită a transformà fondul în efecte cu dobânḑĭ maĭ micĭ. Acéstă reservă s'a şi făcut în procesul-verbal al Delegațiuniĭ amintit în adresa cetită de d-l Hasdeŭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că nu cunósce textul procesuluĭ-verbal al Delegațiuniĭ, despre care vorbesce d-l Preşedinte. Spre a rĕspunde la reservele făcute prin acel proces-verbal, cere să i se comunice oficial.

D-l Preşedinte *P. Poni* rĕspunde că se va comunicà.

Se cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ istorice pentru şedința de la 7 Aprilie, prin care se arată că Secțiunea a decis, cu unanimitatea voturilor, a propune să se alégă membri în cele două locurĭ vacante pe Prea Sfinția Sa Nicolae Popea, Episcopul Caransebeşuluĭ, şi d-l Constantin Erbiceanu.

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în şedința de astăḑĭ.

Se pune la vot propunerea Secţiunii literare de a se alege d-l Barbu Ştefănescu-Delavrancea membru într'unul din locurile vacante din acea Secţiune.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 27, voturĭ 11 pentru şi 16 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

Se pune la vot propunerea Secţiuniĭ istorice de a se alege Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae Popea membru într'unul din locurile vacante din acea Secţiune.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 27, voturĭ 19 pentru şi 8 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae Popea a fost ales membru al Academieĭ.

Se pune la vot propunerea Secţiuniĭ istorice de a se alege d-l Constantin Erbiceanu membru în al doilea loc vacant din acea Secţiune.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 27, voturĭ 23 pentru şi 4 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, d-l Constantin Erbiceanu a fost ales membru al Academieĭ.

Se pune la vot propunerea Secţiuniĭ literare de a se alege d-l Anghel Demetriescu membru corespondent la acea Secţiune.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 27, voturĭ 11 pentru şi 16 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

Se pune la vot propunerea presentată în şedinţa precedentă de a se alege d-l Nicolae Grigorescu, pictor, membru onorar al Academieĭ.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 26, voturĭ 24 pentru şi 2 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, d-l Nicolae Grigorescu a fost ales membru onorar al Academieĭ.

La ordinea dileĭ se pune organisarea Fundaţiuniĭ Agaricĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu,* în numele comisiuniĭ alese în 1897, cetesce raportul presentat de acea comisiune în şedinţa de la 1 Aprilie 1898, dimpreună cu proiectul de organisare şi de budget al şcóleĭ Agaricĭ. Cetesce asemenea discuţiunea urmată în acea şedinţă asupra lucrăriĭ comisiuniĭ, discuţiune care s'a terminat prin decisiunea Academieĭ de a se amână luarea uneĭ decisiunĭ. Din anul trecut până acum — dice d-sa — nu s'a făcut nicĭ o schimbare în starea lucrurilor, afară numaĭ că s'a adunat venitul anuluĭ trecut, aşà că acum se dispune de o sumă maĭ mare pentru a se începe funcţionarea şcóleĭ. D-sa

stăruesce deci ca să se ieà decisiunea necesară pentru a se realisà chiar în acest an dorinţa rĕposatului donator.

D-l *V. Babeş* ḑice că în anul trecut a fost pentru amânare; acum însă este pentru ca să se facă îndată organisarea şcólei. Nu este motiv a se împedecà comisiunea să-şi încépă lucrarea, pe care o susţine şi o apĕră cu atâta căldură şi stăruinţă.

D-l *Sp. Haret* ḑice că şi d-sa a creḑut, când a vĕḑut donaţiunea cu veniturile şi îndatoririle ei, că Academia ieà asupră-şi o sarcină pe care nu o va puté satisface cu mijlócele pe cari i le dă legatul. Acum însă şi-a schimbat părerea şi crede că este bine să se încépă lucrarea îndată. Şcóla s'ar puté bine şi uşor face, dacă Academia ar primì colaborarea Statului; dar şi cu propriile mijlóce ale fondului Agarici şcóla s'ar puté întemeià aşà ca să dea róde bune. O asemenea şcólă s'ar puté ţiné cu un singur învĕţător, pregătit anume pentru acéstă sarcină. Şcólei îi va trebuì pămînt de cultură, care se va puté luà uşor de la arendaş, făcêndu-i-se în schimb ca despăgubire o scădere proporţională din arendă. Acest teren, fiind bine cultivat, va produce un venit. Pe lângă învĕţămîntul agriculturei, va mai trebuì dat şi învĕţămîntul lemnăriei şi al ferăriei pentru necesităţile agricole. Acest învĕţămînt se va puté fórte bine face de către un maestru pentru fiecare. D-sa crede că ar fi bine ca şcóla să nu fie numai pentru elevi interni, cum propune comisiunea, ci să se priméscă şi elevi de prin satele vecine, cari ar puté venì să înveţe şi al căror numĕr ar puté cresce fórte mult prin înfiinţarea unei cantine, ce ar costà o sumă neînsemnată. Programul studielor i se pare prea încărcat şi crede că e bine să se elimineze tot ce nu este strict necesar şi să se evite cu cea mai mare atenţiune ori-ce învĕţămînt teoretic. Ast-fel simplificându-se programul, doi ani ar fi de ajuns pentru învĕţămîntul ce este a se da în acéstă şcólă.

D-l *Dr. C. Istrati* este cu totul de părerea d-lui Haret, ca şcóla să fie de tot practică. Ea va fi fórte folositóre nu numai pentru aceia cari vor învĕţà într'însa, dar va avé o influenţă binefăcĕtóre şi asupra satelor din jur. Crede necesar să se preciseze bine scopul şcólei. Elevii eşiţi din şcólă vor avé ei să se întórcă în satul lor şi să facă agricultură pe propriul lor pămînt? D-sa crede că prin acésta puţin folos s'ar face. Pentru binele agriculturei, crede că elevii trebuesc pregătiţi spre a-ì face vechili de moşii, cari să rĕspândéscă noţiuni utile şi practice. Pentru acésta, d-sa crede că este necesar ca şcóla să aibă patru ani.

D-l *N. Ionescu* ḑice că comisiunea va ţiné sémă de cele spuse de

d-niĭ Haret şi Istrati. In fruntea comisiuniĭ este d-l Aurelian, bărbat cu experienţă şi cu cunoscinţe speciale recunoscute, întâiul agricultor al ţĕriĭ. Şi d-sa este de părere ca învĕţămîntul în şcólă să fie cu totul practic şi crede că treĭ anĭ sunt de ajuns şi nu sunt prea mult pentru îndeplinirea scopuluĭ şcóleĭ. Dacă din acéstă şcólă n'ar eşì decât feciorĭ boerescĭ cu cunoscinţe bune şi practice, şi încă ar fi un mare bine pentru agricultură.

D-l *I. Kalinderu* stăruesce în părerea exprimată în anul trecut, ca să se maĭ amâne deschiderea şcóleĭ pentru vre-o doĭ anĭ. Când avem să executăm voinţa unuĭ mort, care-şĭ lasă averea uneĭ instituţiunĭ publice spre a fi de folos general, este tot-deauna maĭ bine să se amâne executarea până când se fac pregătirile necesare, pentru ca executarea voinţeĭ rĕposatuluĭ să fie asigurată pe deplin conform testamentuluĭ. Aşà şi acum, e maĭ bine să maĭ aşteptăm vre-o doĭ anĭ, spre a face o şcólă care să nu pótă fi criticată şi să fie o adevĕrată binefacere pentru locuitorĭ şi un monument de filantropie pentru donator. D-sa a studiat de aprópe programul propus în anul trecut şi este convins că el nu se póte executà cu mijlócele de carĭ dispune fondul Agaricĭ. A visitat o şcólă de la Feldióra în Transilvania, fórte modestă, care are 22 şcolarĭ şi cursurĭ de doĭ anĭ; ea are 38 jugere pămînt de cultură şi cheltuesce 5.474 florinĭ. D-sa cetesce din testamentul luĭ Agaricĭ disposiţiunile privitóre la şcóla pe care a voit să o înfiinţeze şi arată că, din venitul moşieĭ donate, o parte însemnată se dă pentru amortisarea datorieĭ făcute la Creditul funciar şi pentru o pensiune viageră de 1.000 leĭ pe an; veniturile de carĭ se vorbesce să se scótă din pădure vor puté fi tot-deauna fórte micĭ. Dar maĭ este o mare dificultate de a începe îndată, anume lipsa localuluĭ. Pe moşie sunt treĭ case: una, este curtea boeréscă, alta, de cea-laltă parte a şoseleĭ, în care funcţionéză acum şcóla primară, şi o mică căsuţă în care locuesce representantul arendaşuluĭ. Arendaşul actual locuià în Vasluiŭ şi n'a avut trebuinţă de locuinţă la moşie; orĭ-căruĭ alt arendaş însă va trebuì să i se dea casa cea mare. Aşà fiind, va fi necesar să se cládéscă pentru şcólă local deosebit. Afară de acésta, clădirile existente acum sunt fórte deteriorate. Vor maĭ fi greutăţĭ, dacă nu imposibilitate, de a luà din pămîntul arendat terenul necesar şcóleĭ pentru cultură. Din aceste cause d-sa persistă în părerea d-sale că va fi mult maĭ bine chiar pentru buna întemeiare şi funcţionare a şcóleĭ să se amâne deschiderea eĭ până peste doĭ anĭ, când expiră şi contractul arendaşuluĭ.

D-l *A. D. Xenopol* propune ca să se amâne resolvirea cestiuniĭ pen-

tru viitórea sesiune; dacă însă acésta nu se primesce, atuncĭ îşĭ reservă şi d-sa dreptul de a vorbì asupra programuluĭ propus.

D-l *Gr. G. Tocilescu* este în contra amânăriĭ. Un simţemînt de pietate către memoria celuĭ care ne-a dat averea sa trebue să ne îndemne a da cât maĭ curînd fiinţă dorinţeĭ luĭ. Din amânare nu se câştigă nimic. De aceea d-sa stăruesce să se dea de Academie un vot pentru ca comisiunea să se pótă pune la lucru, şi ea are convingerea că la anul viitor Academia va da deplină aprobare lucrăriĭ sale.

— Membriĭ ne maĭ fiind în număr, şedinţa se ridică.

---

## ŞEDINŢA PUBLICĂ SOLEMNĂ DIN 9 APRILIE 1899.

Preşedinţa **Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ.**

D-l Preşedinte *P. Poni* adreséză Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ următórele cuvinte:

«*Sire,*

«Ţéra întrégă a sĕrbătorit erĭ a şése-ḑecea aniversare a Intemeetoruluĭ Regatuluĭ român, a Regeluĭ eĭ iubit, care a sciut să fie de o potrivă de mare pe câmpul de victorie ca şi în artele păciĭ.

«Academia Română unesce astăḑĭ glasul sĕŭ cu acela al ţĕriĭ şi vine să depună urările sale cele maĭ sincere şi maĭ căldurose la picióreie Tronuluĭ.

«*Sire,*

«Maiestatea Vóstră aţĭ voit să faceţĭ din România nu numaĭ «un stat puternic şi neatârnat, stabilit pe temeliĭ aşà de tarĭ în cât nicĭ o sguduire să «nu-l sdruncine», ci şi un centru de civilisaţiune şi de propăşire. De aceea aţĭ păstrat în tot-deauna cel maĭ viŭ interes pentru Academie, care a avut fericirea să fie, cum aţĭ desemnat-o într'o cuvîntare memorabilă, «*prevestitórea*» gloriósei Vóstre Domniĭ.

«Istoria şi limba, carĭ sunt «temeliile existenţeĭ nóstre naţionale», aŭ format necurmat obiectul preocupaţiunilor Maiestăţiĭ Vóstre.

«Dacă în curînd vom fi puşĭ în posesiunea tesauruluĭ limbeĭ, care este «hrana sufletéscă a Românilor», acésta se va datorì impulsiuniĭ şi munificenţeĭ Maiestăţiĭ Vóstre.

«*Sire,*

«In acéstă ḑi solemnă, Academia Română îndréptă rugile sale către Dumneḑeŭ, a-tot-puternicul ocrotitor al Regatuluĭ, pentru ca să Vĕ dea anĭ mulţĭ şi plinĭ de glorie, spre binele şi fericirea naţiuniĭ române.

«Să trăiţĭ, Sire!

«Să trăiască Maiestatea Sa Regina!

«Să trăiască Augusta Vóstră familie Regală!

«Să trăiască România!»

**Maiestatea Sa Regele** bine-voesce a rĕspunde prin următórele cuvinte:

«Cu deosebită plăcere viŭ astăḑĭ în mijlocul d-vóstre, spre a vĕ «mulţumì de urările aşà de bine simţite pe carĭ Academia a dorit să «Mi le presinte chiar erĭ printr'o delegaţiune specială. Viŭ mişcat de «acéstă atenţiune, salut călduros pe membriĭ sĕĭ şi reînnoesc asigurarea «cât de viŭ este interesul cu care urmăresc neîncetat lucrările d-vóstre.

«Nu se póte tăgăduì că Academia a desfăşurat în curs de 33 de «anĭ o mare activitate şi a avut o înrîurire binefăcĕtóre asupra des-«voltăriĭ istorieĭ şi a literatureĭ naţionale, maĭ ales însă asupra limbeĭ «nóstre bogate în cuvinte şi în cugetărĭ frumóse, sfinte legăturĭ carĭ «îmbrăţişéză némul românesc şi cel maĭ sigur al sĕŭ adăpost.

«Dorind ca lucrările Academieĭ să fie şi în anul acesta folositóre «pentru ţéră, declar şedinţa deschisă.»

**Maiestatea Sa Regele** bine-voesce a da cuvîntul d-luĭ I. Kalinderu.

D-l *I. Kalinderu* cetesce memoriul sĕŭ despre: *Portul barbeĭ şi al pĕruluĭ la Romanĭ.*

**Maiestatea Sa Regele,** suspendând şedinţa, bine-voesce a se întreţiné cu membriĭ Academieĭ.

**Maiestatea Sa Regele,** redeschiḑênd şedinţa, bine-voesce a da cuvîntul d-luĭ A. D. Xenopol.

D-l *A. D. Xenopol* cetesce memoriul sĕŭ despre: *Principiile fundamentale ale istorieĭ.*

ŞEDINŢA DIN 10 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

Prea Sfinţia Sa Episcopul *Nicolae Popea* mulţumesce prin telegramă pentru alegerea sa de membru activ al Academieĭ.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 10 Aprilie, prin care se arată că Secţiunea şi-a constituit biuroul pentru 1899—1900, alegênd pe d-l *P. S. Aurelian* Preşedinte şi pe d-l General *St. Fălcoianu* Vice-Preşedinte.

— Se ieà act.

D-l *C. Erbiceanu* rostesce următórele cuvinte:

«*Domnule Preşedinte, stimaţĭ colegĭ,*

«Cu adîncă recunoscinţă şi cu vie mulţumire vin a vĕ exprimà bucuria mea sufletéscă pentru înalta onóre ce mi-aţĭ făcut, primindu-mĕ în sînul acesteĭ înalte Instituţiunĭ culturale, prin votul vostru dat în ḑiua de 8 Aprilie curent.

«Studiele mele speciale, pe lângă datoria mea profesorală, ce le-am făcut asupra ereĭ numite fanariotă, de aprópe 20 de anĭ, venind la cunoscinţa d-vóstre, le-aţĭ apreciat în mod favorabil pentru mine, lucru ce-mĭ dă îndoit curagiŭ şi îndemn a le continuà cu îndoite puterĭ, spre a se clarificà cât maĭ mult acea epocă atât de întunecată şi variat apreciată.

«Scopul ce-l urmăresc este: situaţiunea cultureĭ la Românĭ în acele vremurĭ pline de încercărĭ şi nestatornicīĭ. Din cât cunosc până acum, basat pe monumente şi date positive ce ni-aŭ rĕmas din epoca fanariotă, ne putem mîndrì noĭ Româniĭ, că în Principatele Românilor n'aŭ lipsit nicĭ ómenĭ culţĭ şi devotaţĭ patrioţĭ şi că secolĭ întregĭ am fost asilul popórelor nenorocite şi subjugate de Turcĭ: Grecĭ, Sîrbĭ, Bulgarĭ, Arnăuţĭ, Macedonenĭ.

«Tot Româniĭ aŭ fost singurul popor ce a dat alinare şi mângâierĭ popórelor ortodoxe din Orient, prin ajutorurĭ în banĭ şi hărăzirĭ de tot felul.

«Făgăduesc că, atât cât Dumneḑeŭ îmĭ va da viéţă, voiŭ continuà cercetările mele istorico-literare din acéstă epocă, dând la lumină tot ce ne intereséză pentru cultura nóstră literară şi completarea datelor nóstre istorice naţionale.

«Prin votul ce aţĭ dat, numindu-mĕ membru activ al Academieĭ nóstre

Române, ați deschis pórta largă tuturor cultivatorilor și scrutatorilor de fapte din trecutul némuluĭ nostru românesc, spunêndu-le că munca osîrdnică și persistentă este apreciată și rĕsplătită.

«Mulțămindu-vĕ în inimă curată pentru inalta onóre la care m'ațĭ ridicat, enumĕrându-mĕ între voĭ, ca un semn vĕdit al acestuĭ act de cea maĭ mare însemnătate pentru mine, hărăzesc astădĭ Academieĭ Române două manuscripte de o importantă valóre istorică, și anume:

«1. Un manuscript de Gramatică română, originalul celeĭ întâiŭ gramaticĭ, scrisă la 1757 de Dimitrie Eustatiev Brașovénul;

«2. Un alt manuscript, cronicul luĭ Miron Costin, scris în Bucurescĭ la 1713, după isvódele luĭ Miron Costin, de către Mateiŭ Crețulescu.»

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ sciințifice pentru ședința de la 10 Aprilie, prin care se arată că Secțiunea propune a se alege membri corespondențĭ românĭ în două locurĭ vacante de la acea Secțiune și presentă pe următoriĭ candidațĭ:

D-l Dr. G. Marinescu, care a întrunit în Secțiune 8 voturĭ pentru și 2 contra ;

D-l General C. I. Brătianu, care a întrunit în Secțiune 6 voturĭ pentru și 2 contra;

D-l Dr. A. O. Saligny, chimist, care a întrunit în Secțiune 6 voturĭ pentru și 4 contra;

D-l Dr. D. Grecescu, care a întrunit în Secțiune 6 voturĭ pentru și 4 contra.

— In urma discuțiuniĭ urmate, se decide a se pune la vot propunerea chiar în acéstă ședință și a se votà întâiŭ asupra alegeriĭ d-luĭ Dr. G. Marinescu, care a întrunit cele maĭ multe voturĭ în Secțiune, apoĭ în ordine alfabetică asupra alegeriĭ celor-lalțĭ treĭ candidațĭ propușĭ, carĭ aŭ întrunit voturĭ egale în Secțiune.

Se procede la vot asupra alegeriĭ d-luĭ Dr. G. Marinescu.

Resultatul votuluĭ este: Votanțĭ 22, voturĭ 18 pentru și 4 contra.

— D-l Președinte anunță că, propunerea întrunind două treimĭ, d-l Dr. G. Marinescu a fost ales membru corespondent al Academieĭ.

Se procede la vot asupra alegeriĭ d-luĭ General C. I. Brătianu.

Resultatul votuluĭ este: Votanțĭ 22, voturĭ 18 pentru și 4 contra.

— D-l Președinte anunță că, propunerea întrunind două treimĭ, d-l General C I. Brătianu este ales membru corespondent al Academieĭ.

D-l *G. Gr. Tocilescu* cetesce raportul general al Comisiuniĭ premielor anuale pentru acordarea premiuluĭ Năsturel-Herĕscu. Prin raport se

arată că numita comisiune recomandă pentru premiare următórele scrierĭ carĭ aŭ întrunit în sînul comisiuniĭ majoritatea voturilor, şi anume:

| | Pentru | Contra |
|---|---|---|
| *Dr. George Maior*, Manual de agricultură raţionată. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor . . | 7 | 1 |
| *O. G. Gârbea*, Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 5 | 1 |
| *G. Murnu*, Gîndurĭ şi vise . . . . . . . . . . . . | 5 | 3 |

D-l *I. Kalinderu* dice că a ascultat cu atenţiune şi cu mare mulţumire atât raportul general, cât şi rapórtele speciale asupra cărţilor d-lor Dr. G. Maior, G. O. Gârbea şi G. Murnu. Din aceste rapórte d-sa s'a convins că aceste treĭ scrierĭ merită tóte să fie premiate. De aceea propune ca premiul Năsturel de 4.000 leĭ să fie împărţit în modul următor: d-luĭ Dr. G. Maior leĭ 2.500, d-luĭ G. O. Gârbea leĭ 1.000 şi d-luĭ G. Murnu leĭ 500. Prin acéstă împărţire s'ar da o încuragiare meritată acestor treĭ autorĭ, pe carĭ Comisiunea premielor îĭ recomandă cu atâta căldură.

D-l *Gr. Stefănescu* dice că propunerea d-luĭ Kalinderu nu póte fi primită, fiind contrarie testamentuluĭ, care prevede un singur premiŭ de 4.000 leĭ. Prin regulamentul premiuluĭ votat la 1876 s'a precisat «ca premiele să nu pótă fi nicĭ odată împărţite între maĭ mulţĭ concurenţĭ, ci să se dea fie-care întreg uneia şi aceleiaşĭ persóne, care-l va fi meritat». De alt-fel, cestiunea acésta a maĭ fost discutată în Academie şi tot-deauna premiul Năsturel s'a dat întreg.

D-l *Gr. G. Tocilescu* crede şi d-sa, cu d-l Kalinderu, că maĭ mult folos s'ar face împărţindu-se premiele între ceĭ treĭ autorĭ recomandaţĭ, carĭ fie-care merită încuragiarea Academieĭ. Nu vede nicĭ o împedicare seriósă, care s'ar împotrivì la acéstă împărţire.

D-l *A. D. Xenopol* se unesce şi d-sa cu idea de a se împărţì premiul. S'a citat o decisiune de la 1876, care prescrie că premiele nu se pot împărţì între maĭ mulţĭ concurenţĭ. Acéstă decisiune nu are însă valórea testamentuluĭ şi ea póte fi înlăturată printr'o altă decisiune. Este în contra spirituluĭ testamentuluĭ ca să se dea premiul pentru o singură carte, când sunt la concurs două de egală valóre. Testamentul a prevĕdut pentru Academie obligaţiunea de a da un premiŭ anual, care să nu fie maĭ mic de 4.000 leĭ; însă nu a dispus ca el să fie dat întreg numaĭ unuĭ autor saŭ pentru o singură carte.

D-l *V. Maniu* admite şi d-sa împărţirea premiuluĭ. Decisiunea invocată nu are putere de testament, nicĭ de regulament, prin urmare Academia o póte modificà fără nicĭ o dificultate.

D-l *I. Kalinderu* stăruesce ca să se admită împărţirea premiuluĭ căcĭ fiind admise la concurs cărţĭ de natură deosebită, ele nu pot fi judecate comparativ şi să se decidă că una este de valóre maĭ mare decât alta. Scopul rĕposatuluĭ testator trebue să fie principala preocupare a Academieĭ, şi acest scop este de a se rĕsplătì cărţile de valóre şi de a se încuragià autoriĭ lor.

D-l *Dr. V. Babeş* ḑice că acéstă propunere nu póte fi admisă, fiind-că disposiţiunea regulamentuluĭ acestuĭ premiŭ este precis contrarie.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că, pentru aplicarea disposiţiunilor testamentuluĭ rĕposatuluĭ Năsturel-Herĕscu, s'aŭ votat la 1876 de Societatea Academică anumite decisiunĭ, carĭ aŭ fost tot-deauna considerate ca un regulament; decĭ modificarea lor s'ar puté face numaĭ în formele prescrise în Statute pentru modificarea regulamentelor Academieĭ.

D-l *I. Sbiera* ḑice că propunerea presentată de d-l Kalinderu şi susţinută de câţĭ-va membri, de a se împărţì premiul Năsturel între maĭ mulţĭ concurenţĭ, nu póte fi admisă, pentru că acésta este oprit, nu numaĭ prin articolul citat din decisiunile de la 1876, dar şi prin chiar testamentul rĕposatuluĭ Năsturel-Herĕscu, care, după ce arată dorinţa sa ca premiele să fie marĭ, «în cât să atragă şi să îndemne şi maĭ cu sémă să rĕsplătéscă pe scriitorĭ», adaoge: «De aceea premiele nu vor fi nicĭ odată maĭ micĭ decât sumele ce le fixez maĭ jos ca *minimum* pentru fie-care specie de premiĭ şi *acelaşĭ premiŭ nu va puté fi nicĭ odată împărţit între maĭ mulţĭ concurenţĭ*, ci se va da uneia şi aceleiaşĭ persóne, care-l va fi meritat.»

— Se pune la vot propunerea de a se împărţì premiul şi se respinge.

D-l *Gr. Stefănescu* propune ca votarea asupra premielor să se facă în şedinţa de mâne, însciinţându-se de acésta membriĭ absenţĭ, conform usuluĭ din trecut şi spre a nu fi acusaţĭ de ceĭ absenţĭ că am voit să-ĭ surprindem într'o cestiune aşà de importantă.

— Propunerea se respinge.

Se pune la vot propunerea de a se acordà premiul Năsturel-Herĕscu d-luĭ Dr G. Maior.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 20, voturĭ 12 pentru şi 8 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea de premiare, neîntrunind două treimĭ, ci simpla majoritate, urméză a fi supusă la o nouă votare în şedinţa viitóre.

Se pune la vot propunerea de a se acordà premiul Năsturel-Herĕscu d-luĭ G. O. Gârbea.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 21, voturĭ 10 pentru şi 11 contra

—D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

Se pune la vot propunerea de a se acordà premiul Năsturel-Herĕscu d-luĭ G. Murnu.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 20, voturĭ 5 pentru şi 15 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

---

ŞEDINŢA DIN 11 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

De la Ministeriul Afacerilor străine se primesc următórele documente istorice:

*a)* 24 firmane de ale Sultanilor, din aniĭ 1560—1568, adresate Domnitorilor Principatelor Române saŭ unor înalţĭ funcţionarĭ aĭ Porţiĭ cu privire la evenimente atingĕtóre de istoria Românilor,—copia textelor originale turcescĭ însoţită de traducerea francesă;

*b)* Rapórtele Consulilor austriacĭ de la Iaşĭ din aniĭ 1826 şi 1827 şi ale Consulilor de la Bucurescĭ din aniĭ 1827—1828.

D-l *D. Sturdza* presintă următórele două publicaţiunĭ ale Biurouluĭ central pentru mĕsurătórea internaţională a pămîntuluĭ:

*a) Bericht über den Stand der Erforschung der Breitenvariation am Schlusse des Jahres 1898 von Th. Albrecht,* Berlin 1899;

*b) Resultate aus den Polhöhenbestimmungen in Berlin ausgeführt in den Jahren 1891 und 1892 am universal-transit der Königl. Sternwarte von Dr. H. Battermann,* Berlin 1899.

D-l *C. Erbiceanu* dăruesce pentru colecţiunile Academieĭ o fóie purtând titlul: *Table pentru povăţuirea copiilor dupre noul chip a se învĕţă unul pre altul. 2. Pentru unirea literilor. 4,* tipărită de Mitropolitul Veniamin Costache la Iaşĭ în 1825.

De la d-l C. Jormescu, bursier al fundaţiuniĭ Adamachi pentru studiul agriculture la Hohenheim, se primesce un memoriŭ asupra studielor şi lucrărilor practice făcute de la Novembre 1897 până la Martie 1899.

– Se recomandă Comisiuniĭ fonduluĭ Adamachi.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiunii literare pentru şedinţa de la 10 Aprilie, prin care Secţiunea propune ca, dintre manuscriptele presentate la concurs pentru traducerea din Titu Liviu, să se premieze cel cu devisa «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus».

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ într'o viitóre şedinţă.

D-l Preşedinte *P. Poni* amintesce că la 10 Maiŭ viitor este a se da premiul Ioan Lecomte du Noüy, printr'un concurs de desemn între eleviĭ Şcóleĭ de Bele-Arte din Iaşĭ. Pentru ţinerea acestuĭ concurs, trebue să se desemneze un membru al Academieĭ, care să presideze, şi doĭ profesorĭ aĭ numiteĭ şcóle ca membri. D-sa propune ca delegatul Academieĭ să fie d-l *A. Naum* şi ceĭ doĭ profesorĭ aĭ Şcóleĭ de Bele-Arte din Iaşĭ: d-niĭ St. Şoldănescu şi C. D. Stahi.

— Propunerea se pune la vot şi se aprobă.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ G. Maior premiul Năsturel-Herescu.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 20, voturĭ 17 pentru şi 3 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, premiul Năsturel-Herescu s'a acordat d-luĭ G. Maior.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor carĭ se vor presentà la premiul Cuza din 1900 asupra subiectuluĭ: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *C. Erbiceanu, Gr. G. Tocilescu, A. D. Xenopol.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor carĭ se vor presentà la premiul Eliade-Rădulescu din 1900 asupra subiectuluĭ: *Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare.*

-- Sunt aleşĭ d-niĭ: *N. Ionescu, D. Sturdza, V. A. Urechiă.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor carĭ se vor presentà la premiul Adamachi din 1900 asupra subiectuluĭ: *Studiĭ asupra pelagreĭ.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *Dr. V. Babeş, Dr. I. Felix, Dr. C. Istrati.*

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul general al Comisiuniĭ premiilor anuale cu privire la acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu. Prin raport se arată că acea comisiune a dat următórele voturĭ asupra cărţilor presentate la concursul acestuĭ premiŭ:

| | Pentru | Contra |
|---|---|---|
| *Haralamb G. Leca,* Casta-Diva. Terția. Piesă în 4 acte . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 5 | 3 |
| *Gr. C. Conduratu,* Relațiunile Țěriĭ Românescĭ şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526 . . . . | 4 | 4 |
| *P. Papahagi,* Din literatura populară aromână . . . | 3 | 3 |
| *Th. D. Speranția,* Anecdote afumate<br>» » » Icóne viĭ . . . . . . . . . . . . | 3 | 5 |
| *T. Duțescu-Duțu,* Crâng şi luncă, versurĭ<br>» » » Freamăt, versurĭ . . . . . . . . | 2 | 4 |
| *Nicolae Petraşcu,* Scriitoriĭ românĭ contimporanĭ . . | 2 | 6 |
| *Radu D. Rosetti,* O lecție, dramă . . . . . . . . | 2 | 6 |
| *Gh. Popescu-Ciocănel,* Basme, Snóve, Ghicitorĭ, etc. . | 2 | 6 |
| *St. Georgescu-Sergent,* Albaneziĭ, dramă . . . . . . | 2 | 6 |
| *Vasile Cosmovicĭ,* Domnița Olena, tragedie . . . . . | 2 | 7 |
| *St. Cruceanu,* Lacrime . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| *Ludovic Dauş,* Spre mórte . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| *Nelly (Nicolae Cocea),* Poet-poetă, roman<br>» » » Copil din florĭ . . . . . . . | 0 | 8 |

D-l *D. Sturdza* crede că Academia trebue să aibă în vedere şi să încuragieze cu premiele sale maĭ ales cercetărĭ făcute asupra trecutuluĭ nostru, asupra vieţeĭ, limbeĭ, obiceiurilor şi credinţeĭ poporuluĭ, precum şi cercetărĭ din sciinţele naturale, esacte, economice. Prin asemenea lucrărĭ se rěspândesce lumina în naţiune, se înalţă consciinţele şi se înobiléză caracterele. Nu ḑice să nu se premieze nicĭ odată scrierĭ poetice, novele şi altele de acest-fel. Acestea să se premieze însă numaĭ când vor fi de o valóre superióră şi recunoscută, căcĭ alt-fel, dând premiele după impresiunile trecětóre ale momentuluĭ, ne expunem a distinge lucrărĭ slabe în realitate, carĭ, în loc să desvolte bunul gust pentru adevěrata literatură frumósă, ar avé efectul contrariŭ, de a strică gustul publiculuĭ şi a-ĭ da direcţiunĭ greşite. Dintre lucrările despre carĭ tractéză raportul comisiuniĭ, maĭ mult merită permiarea acele ale d-lor Conduratu şi Papahagi, cea dintâiŭ pentru că este o seriósă cercetare istorică, a doua pentru că este o bogată adunare de literatură, obiceiurĭ şi credinţe ale Românilor din Turcia.

D-l *B. P. Hasdeŭ* regretă că propunerea d-luĭ Sturdza se abate de la norma obicĭnuită tot-deauna până acum. D-sa pare a dorì ca să se înlăture propunerea comisiuniĭ, care presintă în locul întâiŭ pentru premiare drama *Casta-Diva* de d-l Haralamb Lecca. Natural că fie-

care votéză cum crede maĭ bine, dar nu se póte să nu se încépă votul decât cu cartea pe care comisiunea o propune în locul întâiŭ.

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice următórele: «Lucrarea *Scriitoriĭ românì contimporanĭ* de N. Petraşcu, asupra căreia avețĭ să vĕ pronunțațĭ astăḑĭ, este al 4-lea volum al uneĭ seriĭ de studiĭ critice, care va cuprinde tóte figurile timpuluĭ nostru. Cele maĭ multe din aceste figurĭ aŭ fost dejà presentate de autor în decursul celor 10 anĭ de când face literatură. Unele din ele, ca *Alecsandri, Eminescu,* aŭ format singure câte un volum; altele, ca d-niĭ Hasdeŭ, Maiorescu, Delavrancea, Th. Şerbănescu, Naum, Caragiale, Duiliu Zamfirescu etc., sunt adunate în alte douĕ volume. Orĭ-cine a cetit aceste 4 volume a putut să se convingă de concepțiunea generală, de însuşirile de critic ale autoruluĭ lor, precum şi de inovările ce el le-a adus în critica nóstră. Criteriul, după care fie-care scriitor e studiat, consistă în ceea ce criticul numesce *caracterul esențial* al poporuluĭ român. Scriitorul care se apropie maĭ mult de acest caracter esențial al poporuluĭ românesc, adecă de fondul luĭ specific, de ceea ce îl deosebesce de alte popóre, acela e considerat ca scriitor maĭ trainic, maĭ însemnat. In locul gustuluĭ personal de până acum, Petraşcu încércă a stabilì un criteriŭ obiectiv. Pe temeiul acela, în critica luĭ, Alecsandri apare ca cel maĭ mare poet român, Grigorescu ca cel maĭ mare pictor român, etc. Pus ast-fel în adevĕrata luĭ lumină, scriitorul studiat este privit apoĭ din punctul de vedere al eredităţiĭ, al mediuluĭ social, al momentuluĭ în care a scris, făcênd ast-fel să intre, *ca elemente de considerat,* în critica sa, teoria Francesuluĭ Taine. O pătrundere rară apoĭ în diferențiarea ideilor şi simțemintelor scriitoruluĭ pe care îl analiséză, — punerea în evidență *maĭ cu sémă* a calităţilor luĭ, — atingerea părţilor luĭ slabe cu multă prudență şi aş puté ḑice cu mult respect, — iată încă câte-va din însuşirile criticuluĭ; tóte acestea într'un stil călduros, adese-orí poetic, tot-deauna îngrijit.

«Dar, domnilor, noĭ, Academia Română, trebue, în acelaşĭ timp, să privim întréga activitate a omuluĭ asupra lucrăriĭ căruia ne dăm verdictul. In privința acésta, daţi-mĭ, vĕ rog, voe a vĕ spune că Petraşcu e directorul şi fundatorul revisteĭ *Literatură şi Artă Română,* adecă al celeĭ maĭ bune reviste românescĭ de astăḑĭ, de-asupra căreia nu-şĭ pune numele dintr'un principiŭ care îl călăuzesce în tot ce face. El e directorul, proprietarul, redactorul-prim, administratorul, ba chiar şi corectorul acesteĭ reviste, despre care s'a vorbit pentru întâia óră în străinătate ca de o revistă demnă de timpul în care trăim şi, în ţéră, de către d-l Xenopol în *Archiva* sa. Revista *Literatură şi Artă*

*Română* intră în curînd în al patrulea an de existenţă şi greutăţile, prin carĭ a trecut cel ce o conduce, nu le scie nimenĭ decât el. Fac apel la d-l Negruzzi, — care se află în mijlocul nostru, între altele, şi pentru meritul de a fi condus *Convorbirile*, — la d-niĭ Hasdeŭ, Tocilescu, Vulcan şi alţĭ directorĭ de reviste şi-ĭ rog să ne spună dacă nu e ạḑĭ un adevĕrat merit de a luptà la noĭ contra nepĕsăriĭ generale şi a lucrà ast-fel pentru isbândirea unuĭ ideal? Ḑic unuĭ ideal, domnilor, căcĭ eŭ, care-l cunosc de-aprópe, vĕ mărturisesc că Petraşcu are, cum fórte puţinĭ tinerĭ de astăḑĭ, un ideal naţionalist, care-l însufleţesce în tot ce face. Acest ideal îl face de nu profeséză cariera practică şi lucrativă a advocatuluĭ, ca mulţĭ alţiĭ; acest ideal îl îndémnă de a rĕspunde cu dragoste la orĭ-cine îĭ cere concursul, cum a rĕspuns, spre pildă, *Enciclopedieĭ Române* din Sibiiŭ, în care a scris peste 200 de articole de artă şi literatură, maĭ tóte nesemnate; acest ideal naţionalist l'a ridicat el până la legĭ firescĭ în studiul luĭ *Consciinţa naţională*, din volumul de faţă.

«Imĭ fac dar o adevĕrată datorie, domnilor, rugându-vĕ ca cel puţin de astă dată, când se află de a patra óră dinaintea verdictuluĭ d-vóstre, să-ĭ daţĭ votul, căcĭ, vĕ asigur, — cum aŭ constatat-o tot-deauna raportoriĭ lucrărilor ce el ne-a presentat,— aveţĭ în faţa d-vóstre o carte de valóre şi un tînĕr care merită încuragiarea d-vóstre.»

D-l *A. D. Xenopol* ḑice că Academia a fost în acest an surprinsă de douĕ cărţĭ subscrise de pseudonimul Nelly. D-sa crede că nu este de demnitatea Academieĭ ca să se insiste asupra unor asemenea triste producţiunĭ literare. D-l Tocilescu în raportul sĕŭ general le judecă după merit şi, totuşĭ, ar fi maĭ bine ca să suprime din raportul d-sale acéstă parte, lăsându-se numaĭ scurtele şi potrivitele cuvinte din raportul d-luĭ Vulcan. Alt-fel li s'ar da prea mare importanţă.

D-l *Gr. G. Tocilescu* ḑice că i-a fost cu neputinţă ca să nu-şĭ exprime indignarea asupra unor atât de triste producţiunĭ literare, scrise, precum i s'a spus, de un tînĕr care are abià 19 anĭ şi de-abià a terminat liceul. Crede că Academia nu póte lăsà să trécă acéstă ocasiune, fără să înfiereze cu tótă energia posibilă elucubraţiunile uneĭ literaturĭ otrăvitóre, cum sunt scrierile luĭ Nelly, carĭ aŭ, nu numaĭ îndrăsnéla de a apăré în public, ci şi de a se presentà la Academie pentru a cere premiŭ.

D-l *I. Kalinderu* se unesce cu vederile d-luĭ Tocilescu, dar îl rógă să revadă redacţiunea raportuluĭ, al căruĭ cuprins de alt-fel îl aprobă. Este necesar ca Academia să biciuéscă, cu tótă energia posibilă, apariţiunĭ literare atât de triste ca acelea despre carĭ se discută.

D-l *V. Babeş* ḑice că se unesce întru tóte cu cele spuse de d-l Kalinderu cu privire la cărţile pseudonimuluĭ Nelly. — Propunerea făcută de d-l Sturdza i se pare că tinde a creà un noŭ precedent, anume de a se votà în plen asupra unor scrierĭ carĭ nu sunt recomendate de majoritatea Comisiuniĭ.

D-l *N. Ionescu* ḑice că, în cestiunea Nelly, Academia este datóre să-şĭ spună cuvîntul sĕŭ scurt şi cu autoritate. Nu împărtăşesce entusiasmul d-luĭ Ollănescu în privinţa cărţiĭ d-luĭ Petraşcu. La acelaşĭ concurs a fost şi altă scriere de istorie contemporană: *Dicţionarul contimporanilor din România* de d-l D. R. Rosetti. Studiele d-luĭ Petraşcu asupra scriitorilor contimporanĭ sunt necomplete, pentru că nu cuprind amîndouĕ felurile de activitate, politică şi literară, desvoltate de ceĭ maĭ însemnaţĭ din scriitoriĭ românĭ contemporanĭ.

— Discuţiunea se închide.

Se pune la vot propunerea comisiuniĭ de a se da premiul Eliade-Rădulescu d-luĭ Haralamb G. Lecca.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 22, voturĭ 7 pentru şi 15 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, s'a respins.

Se pune la vot acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu d-luĭ Gr. Conduratu, care a întrunit în comisiune 4 voturĭ pentru şi 4 contra.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 22, voturĭ 14 pentru şi 8 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, fiind pentru premiare majoritatea voturilor şi nu douĕ treimĭ, urméză să se facă o nouă votare în şedinţa viitóre.

Se pune la vot acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu d-luĭ P. Papahagi, care a întrunit în comisiune 3 voturĭ pentru şi 3 contra.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 22, voturĭ 13 pentru şi 9 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, fiind pentru premiare majoritatea voturilor şi nu douĕ treimĭ, urméză să se facă o nouă votare în şedinţa viitóre.

D-l *D. C. Ollănescu* cere să se pună la vot şi premiarea d-luĭ N. Petraşcu, care n'a fost recomendat de majoritatea comisiuniĭ, a avut însă o minoritate de 2 voturĭ pentru premiare.

— Propunerea d-luĭ Ollănescu se pune la vot şi se respinge.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul general al Comisiuniĭ premielor anuale, cu privire la acordarea premiuluĭ Adamachi. Prin raport se arată că acea Comisiune propune ca, în conformitate cu regulamentul special al fundaţiuniĭ Adamachi, premiul să se împartă următorilor concurenţĭ: leĭ 4.000 d-luĭ Dr. D. Grecescu şi leĭ 1.000 d-luĭ C. Leonardescu.

D-l *D. Sturdza* vede din raportul comisiunii că scrierea d-luĭ Dr. Grecescu este apreciată în mod fórte elogios nu numaĭ de fórte competentul coleg Porcius, ci şi de maĭ mulţĭ învĕţaţĭ botanişti din străinătate. Prin urmare avem înaintea nóstră o scriere de mare însemnătate. Din acéstă causă d-sa propune ca Academia să nu useze în acest an de facultatea dată de regulamentul fundaţiunii Adamachi de a împărţì premiul, ci să dea premiul întreg d-luĭ Dr. Grecescu.

D-l *Dr. V. Babeş* este de părere să se priméscă propunerea comisiunii. Crede că cartea d-luĭ Grecescu este de mare valóre. De aceea autoruluĭ eĭ să i se dea premiul; să se desfacă însă dintr'însul o încuragiare de 1.000 leĭ, carĭ să se dea d-luĭ Leonardescu.

D-l *A. D. Xenopol* susţine şi d-sa propunerea comisiunii. Cartea d-luĭ Leonardescu este munca uneĭ vieţĭ întregĭ, este o lucrare personală şi originală şi de aceea ar fi nedrept să fie respinsă de Academie. Să i se dea decĭ o parte din premiŭ, ca o încuragiare şi o rĕsplată maĭ mult morală pentru o lucrare de valóre.

Se pune la vot propunerea comisiunii de a se fracţionà premiul Adamachi.

— Propunerea se primesce cu 11 voturĭ pentru, fiind 10 contra.

Se pune la vot propunerea comisiunii de a se acordà d-luĭ Dr. D. Grecescu 4.000 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 21, voturĭ 20 pentru şi 1 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, s'a acordat d-luĭ Dr. D. Grecescu 4.000 leĭ din premiul Adamachi.

Se pune la vot propunerea comisiunii de a se acordà d-luĭ C. Leonardescu 1.000 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 21, voturĭ 13 pentru şi 8 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, întrunind majoritatea voturilor şi nu două treimĭ, urméză a se supune la o nouă votare în şedinţa viitóre.

---

## ŞEDINŢA DIN 12 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l General C. I. Brătianu mulţumesce prin scrisóre pentru alegerea sa de membru corespondent.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiunii istorice pentru şedinţa de la 12 Aprilie, prin care Secţiunea propune ca subiect pentru premiul

Eliade-Rădulescu, de 5.000 leĭ, din 1904: «*Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.*»

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

Secţiunea istorică arată că şi-a constituit biuroul pentru 1899—1900, alegênd Preşedinte pe d-l *V. A. Urechiă* şi Vice-Preşedinte pe d-l *C. Erbiceanu.*

— Se ieà act.

D-l Preşedinte *P. Poni* amintesce că din şedinţa precedentă a rĕmas a se supune astăḑĭ la a doua votare acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu d-luĭ Gr. Conduratu saŭ d-luĭ P. Papahagi, carĭ în şedinţa precedentă aŭ întrunit majoritatea voturilor.

D-l *I. Kalinderu,* ca çestiune prealabilă, ḑice că între membri este un puternic curent ca premiul să se împartă între amîndoĭ concurenţiĭ, atât de favorabil recomendaţĭ de Comisiunea premielor. Nicĭ în legea Academieĭ de la 1879, prin care s'aŭ instituit aceste premiĭ, nicĭ în discuţiunea făcută la votarea eĭ în Parlament nu se spune nimic în contra împărţiriĭ premielor Statuluĭ. Academia însăşĭ a împărţit odată premiul Lazăr. Cestiunea divisibilităţiĭ acestor premiĭ a fost discutată la 1895, şi la 1896 a fost decisă în mod negativ. Premiele Năsturel-Herĕscu sunt nedivisibile, pentru că testamentul însuşĭ opresce acésta, pe când legea prin care s'aŭ înfiinţat cele douĕ premiĭ ale Statuluĭ nu opresce împărţirea. Din acéstă causă d-sa este pentru ca să se modifice decisiunea de la 1896, permiţêndu-se împărţirea premielor, şi acéstă împărţire să se începă chiar de acum.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că erĭ s'a început votarea pe basa nedivisibilităţiĭ premiuluĭ şi întrébă dacă în mijlocul votuluĭ se póte face o discuţiune generală asupra divisibilităţiĭ premiuluĭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că astăḑĭ Academia nu este maĭ înaintată decât erĭ Votul de erĭ nedând nicĭ un resultat decisiv, se póte fórte bine modifică decisiunea din 1896 în sensul ca premiele Statuluĭ să fie divisibile.

D-l *I. Sbiera* ḑice că dacă până acum aceste premiĭ nu s'aŭ împărţit, causa a fost probabil pentru că nu s'aŭ presentat la concurs scrierĭ de egală valóre, după cum se presintă în casul de faţă. D-sa se unesce cu părerea d-luĭ Kalinderu ca premiul să se împartă între ceĭ doĭ concurenţĭ.

D-l *Gr. Stefănescu* ḑice că, nu numaĭ practica Academieĭ de 20 de anĭ, de când s'aŭ instituit aceste premiĭ, este în contra împărţiriĭ lor, dar şi decisiunea formală şi precisă a Academieĭ din 1896, luată în urma uneĭ discuţiunĭ făcute în sesiunile din 1895 şi 1896.

D-l Preşedinte *P. Poni* cetesce art. 4 al legiĭ de la 29 Martie 1879, prin care se institue aceste două premiĭ, unul sciinţific şi altul literar, şi se dice că «fie-care premiŭ va fi cel puţin de 5.000 leĭ». Cetesce apoĭ art. 95 din Regulamentul general privitor la aceste două premiĭ, unde se spune că în fie-care an se vor decerne două premiĭ de câte 5.000 leĭ pentru cărţile cele maĭ bune cu conţinut literar saŭ sciinţific. In fine cetesce discuţiunea care s'a făcut la 21 Martie 1895 asupra propuneriĭ Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor din 1894—95, ca premiele să pótă fi împărţite între maĭ mulţĭ concurenţĭ, dimpreună cu decisiunea luată asupra acesteĭ cestiunĭ la 21 Februarie 1896. Prin acéstă decisiune se prescrie că premiele sunt nedivisibile, afară de acelea despre carĭ regulamentele speciale saŭ testamentele de fundaţiune prescriŭ contrariŭ.

—Se pune la vot propunerea de a se împărţì premiul şi se respinge.

Se procede la a doua votare pentru acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu d-luĭ Gr. Conduratu.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 25, voturĭ 19 pentru şi 6 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind două treimĭ, premiul Eliade-Rădulescu s'a acordat d-luĭ Gr. Conduratu.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ Comisiuniĭ premielor de a se acordà d-luĭ C. Leonardescu 1 000 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: Votanţĭ 24, voturĭ 12 pentru şi 12 contra

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

D-l *Gr. Stefănescu* amintesce că, prin raportul general cetit erĭ, s'a arătat că Comisiunea premielor a decis cu unanimitate a premià cartea d-luĭ Dr. Grecescu. Apoĭ s'a făcut în comisiune propunerea ca să se dea şi d-luĭ Leonardescu o recompensă de 1.000 leĭ, desfăcêndu-o din valórea totală a premiuluĭ. Plenul Academieĭ a aprobat decisiunea comisiuniĭ de a se premià cartea d-luĭ Grecescu, nu a aprobat însă şi propunerea de a se da 1.000 leĭ d-luĭ Leonardescu. Intrebarea este decĭ ce se face cu ceĭ 1.000 leĭ rĕmaşĭ ast-fel nedaţĭ. D-sa propune să se dea şi acéstă parte din premiŭ tot d-luĭ Dr. D. Grecescu.

D-l *I. C. Negruzzi* dice că nu se póte revenì asupra votuluĭ dat. S'a propus şi s'a votat d-luĭ Grecescu 4.000 leĭ din premiul Adamachi. Voind a i se da acum şi ceĭ 1 000 leĭ rĕmaşĭ, s'ar face un rĕsvot. Prin urmare, premiul dat este bine dat, iar restul de 1 000 leĭ nedaţĭ trebue să se capitaliseze.

D-l *Gr. G. Tocilescu* dice că Comisiunea premielor a recomendat cu

unanimitate acordarea premiuluĭ d-luĭ Dr. Grecescu şi, dacă nu s'ar fi găsit în concurs şi o altă carte de valóre însemnată, cum este a d-luĭ Leonardescu, comisiunea ar fi propus fără îndoială să se dea întreg premiul d-luĭ Grecescu. După ce însă Academia nu a aprobat propunerea comisiuniĭ de a se da şi d-luĭ Leonardescu o parte din premiŭ, urméză natural ca el să se dea întreg d-luĭ Grecescu.

D-l General *St. Fălcoianu* nu póte admite propunerea d-luĭ Stefănescu de a se maĭ da d-luĭ Dr. Grecescu o parte din premiŭ peste ce s'a votat erĭ, pentru că acésta ar însemnà că votul de erĭ n'a fost destul de cumpĕnit. Este evident că, dacă Academia nu a aprobat propunerea comisiuniĭ de a se da d-luĭ Leonardescu o parte din premiŭ, acea parte rĕmâne nedată şi se capitaliséză.

D-l *Sp. Haret*, când a votat erĭ d-luĭ Grecescu 4.000 leĭ din premiul Adamachi, nu a înţeles ca cea-laltă parte să trécă la economiĭ, ci să se dea autoruluĭ uneĭ alte cărţĭ pe care o recomandă comisiunea. Nedându-se, urméză natural să se dea şi acéstă parte d-luĭ Grecescu.

D-l *Dr. C. Istrati*, dacă erà present la şedinţa de erĭ, nu ar fi votat împărţirea premiuluĭ, pentru că atât de mult apreciază cartea d-luĭ Grecescu, în cât crede că Academia trebuià să-ĭ dea premiul întreg

D-l *V. Maniu* ḑice că publicaţiunile de premiĭ ale Academieĭ spun că premiul Adamachi este de 5.000 leĭ şi Academia este obligată a da întrégă acéstă sumă saŭ uneĭ singure cărţĭ saŭ la maĭ multe, când este cas de a se împărţì premiul.

D-l *I. Sbiera* ḑice că nu se maĭ póte discutà dividerea premiuluĭ, căcĭ acésta s'a hotărît erĭ. Intrebarea este acum ce se face cu partea nedată din premiŭ. După procedura de până acum şi în urma resultatuluĭ votăriĭ de astăḑĭ, acéstă parte de premiŭ ar trebuì să se trécă la economie, afară numaĭ de casul când Academia ar decide ca să revină asupra acesteĭ respingerĭ cu paritate de voturĭ, purceḑênd mâne încă la o a treia votare, saŭ când Academia, prin un noŭ vot dat cu două treimĭ, ar voì să dea şi acéstă parte tot d-luĭ Grecescu, ca întregire la premiul dejà acordat.

D-l *V. Babeş* ḑice că erĭ s'aŭ votat pentru cartea d-luĭ Grecescu 4 000 leĭ. Dacă acum s'ar votà propunerea care se face astăḑĭ, ar fi în contraḑicere cu decisiunea de erĭ. Prin urmare, d-sa crede că partea nedată din premiŭ trebue să se capitaliseze.

D-l *I. Negruzzi* ḑice că un cas analog s'a întîmplat la 1897, când comisiunea a propus să se împartă premiul între treĭ concurenţĭ, dându-se unuia 2.000 leĭ şi celor-lalţĭ doĭ câte 1.500 leĭ. Academia, la 9 Aprilie 1897, a aprobat acordarea sumeĭ de 2.000 leĭ şi a respins

acordarea celor două sume de câte 1.500 leĭ. Ast-fel ceĭ 3.000 leĭ nedaţĭ s'aŭ capitalisat.

D-l *V. Maniu* observă că propunerea de scindarea premiuluĭ s'a făcut în scop de a se acordà o parte din el d-luĭ Leonardescu. Neaprobându-se de plen acéstă propunere, nu se póte exclude dreptul d-luĭ Dr. Grecescu la întregul premiŭ.

D-l *Gr. Stefănescu* ḑice că este incontestabil că, dacă comisiunea a propus unanim a premià cartea d-luĭ Grecescu cu 4.000 leĭ, a făcut-o pentru că a recunoscut marea valóre a cărţiĭ. Fiind însă un alt concurent cu o carte iarăşĭ de valóre însemnată, comisiunea a hotărît să propună a i se da şi luĭ parte din premiŭ. Neaprobându-se de plen acéstă propunere, urméză ca premiul să se dea întreg d-luĭ Grecescu.

D-l *N. Quintescu* se unesce şi d-sa cu propunerea d-luĭ Stefănescu de a se da d-luĭ Grecescu şi partea din premiŭ neacordată d-luĭ Leonardescu.

D-l *D. C. Ollănescu* ḑice că valórea însemnată a cărţiĭ d-luĭ Grecescu este în afară de discuţiune. Nu crede însă că se maĭ póte revenì asupra voturilor date erĭ. Inainte de a se acordà premiul, s'a hotărît împărţirea luĭ în două; prin urmare, este necontestabil că partea din premiŭ nedată trebue să se capitaliseze. Pentru a acordà acéstă sumă d-luĭ Grecescu, trebue negreşit un vot înadins şi face propunere în acest sens.

— Discuţiunea se închide.

D-l Preşedinte *P. Poni* observă că, conform art. 10 Statute, propunerea ca ceĭ 1.000 leĭ rĕmaşĭ nedaţĭ din premiul Adamachi să se dea tot d-luĭ Grecescu, fiind relativă la premiĭ, urméză să se decidă cu majoritate de două treimĭ.

Se procede la votare, al căreia resultat este: Votanţĭ 24, voturĭ 17 pentru şi 7 contra.

—D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind majoritatea de două treimĭ, s'a acordat d-luĭ Dr. D. Grecescu şi partea de 1.000 leĭ rĕmasă neacordată din premiul Adamachi.

La ordinea ḑileĭ se pune propunerea Secţiuniĭ literare de a se premià traducerea din Titu Liviu cu devisa: «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus».

D-l *N. Quintescu* cetesce raportul sĕŭ asupra manuscriptelor presentate la concurs.

Se procede la vot.

D-l Preşedinte *P. Poni* amintesce că, propunerea Secţiuniĭ fiind propunere de premiare, urméză a fi votată cu două treimĭ.

Resultatul votuluĭ este: Votanțĭ 23, voturĭ 15 pentru și 8 contra.

— D-l Președinte anunță că, propunerea neîntrunind două treimĭ, ci numaĭ majoritatea simplă, urméză a se supune la o nouă votare în ședința viitóre.

La ordinea ḑileĭ se pune raportul Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea manuscriptuluĭ presentat la concursul premiuluĭ A. Bodescu.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul, care conchide propunênd să nu se acorde premiul.

D-l *D. Sturdza* ḑice că, din ascultarea raportuluĭ amănunțit al d-luĭ Tocilescu asupra lucrăriĭ presentate, d-sa a ajuns la altă conclusiune. D-l Tocilescu a judecat scrierea dintr'un punct de vedere fórte înalt, spunênd că-ĭ lipsesc vederĭ largĭ și concepțiunĭ înalte. Dar d-l Sturdza observă că Academia a publicat la concurs «Cercetărĭ istorice» asupra celor două cetățĭ românescĭ de la mare, și chiar din raportul d-luĭ Tocilescu se vede că cercetările cuprinse în manuscript arată cunoscințe însemnate și amănunțite și o muncă încordată a autoruluĭ lor. D-l Tocilescu găsesce în acéstă lucrare calitățĭ marĭ alăturĭ cu defectele pe carĭ le semnaléză, și de aceea conclusiunea de respingere este neașteptată. D-l Sturdza pune o deosebită valóre asupra lucrărilor istorice făcute în mod serios, cu cercetarea isvórelor și cu critica lor. Ca să ajungem să se producă la noĭ scrierĭ istorice perfecte, va trebuì să avem mulțĭ învĕțațĭ carĭ să se deprindă a studià și a scrie istoria. In starea actuală n'avem drept să pretindem perfecțiune, maĭ ales într'o monografie de cercetărĭ istorice cum este acésta. Chiar în ședința de astăḑĭ s'a votat un premiŭ de 5.000 leĭ pentru scrierea istorică a d-luĭ Conduratu, și bine s'a făcut; dar dacă acéstă scriere ar fi examinată din punctul de vedere al înalteĭ sciințe istorice, de sigur că chiar d-l Tocilescu ar găsì că premiul de 5.000 leĭ este prea mare. Premiul Bodescu, la care concuréză manuscriptul despre Chilia și Cetatea-Albă, este numaĭ de 1.500 leĭ. D-l Sturdza ḑice să se acorde concurentuluĭ acest premiŭ și autorul va puté îndreptà, după arătările din raportul d-luĭ Tocilescu, maĭ multe defecte din scrierea sa. Să se încurageze aceia carĭ se dedaŭ cu dinadinsul la cercetările istorieĭ nóstre, cum se vede că se dedă autorul acestuĭ manuscript. Perfectă nu va fi acéstă lucrare, dar de multe orĭ am premiat noĭ lucrărĭ mult maĭ puțin perfecte decât acésta.

Se pune la vot propunerea de a se acordà premiul Bodescu manuscriptuluĭ cu devisa «Suum cuique».

Resultatul votuluĭ este: Votanțĭ 20, voturĭ 15 pentru și 5 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea de premiare întrunind majoritatea de două treimĭ, premiul s'a acordat.

D-l Preşedinte deschide plicul, în care este închis numele autoruluĭ, şi constată că autorul manuscriptuluĭ este d-l Nicolae Iorga.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea cărţilor care se vor presentà la concursul premielor anuale Năsturel-Herĕscu, Lazăr şi Adamachi din 1900.

Sunt aleşĭ d-niĭ: *D. C. Ollănescu, I. C. Negruzzi, N. Quintescu* din Secţiunea literară; *V. Babeş, C. Erbiceanu, I. Kalinderu* din Secţiunea istorică; *Dr. I. Felix, Sp. Haret, Gr. Stefănescu* din Secţiunea sciinţifică.

---

## ŞEDINŢA DIN 13 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 13 Aprilie, prin care Secţiunea presintă următórele propunerĭ:

*a)* A se publicà în *Anale* notele d-luĭ D. Negreanu: *Determinarea comparativă a componentelor orizontale ale forţeĭ magnetice terestre cu busola de inclinaţiune* şi *Erorile în observaţiunile magnetice de la Observatoriul magnetic al Institutuluĭ meteorologic, datorite masselor de fer, precum şi tramvaiuluĭ electric cu fir aerian*, precum şi nota d-luĭ St. C. Hepites: *Tramvaiurile electrice şi Observatoriile magnetice.*

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

*b)* A se pune la concurs pentru premiul Alexandru Bodescu, de 1.500 leĭ, din 1904, următorul subiect:

«1. *Monografia economică, statistică şi socială a două marĭ comune rurale, una din Muntenia şi alta din Moldova.*

«Se va arătà, între altele, deosebirea stăriĭ cultivatorilor, provenind din aceea că în Moldova moşiile se exploatéză pe banĭ, iar în Muntenia prin învoelĭ saŭ meteiagiŭ.

«2. *Monografia situaţiuniĭ economice, morale şi sociale a treĭ ţĕranĭ, fruntaş, mijlocaş şi pălmaş, luaţĭ din acele două comune.*

«3. *Monografia economică, statistică şi socială a două comune, una de moşnenĭ din Muntenia şi alta de răzeşĭ din Moldova.*

«4. *Inventariul averiĭ şi budgetul de cheltuelĭ şi veniturĭ a treĭ familiĭ de ţĕran din comunele descrise.*

«Autorul se póte povățuì după lucrările și după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reședința la Paris, 54 rue de Seine.

«Se atrage atențiunea doritorilor de a concurà, că ceea ce se cere este maĭ multe fapte și cifre și cât maĭ puține vorbe.»

D-l *D. Sturdza* dice că este bun subiectul propus de Secțiune; d-sa crede însă că este prea vast și că ar fi maĭ bine să se simplifice, luându-se numaĭ cele două comune carĭ să fie studiate și lăsându-se la o parte tóte cele-lalte cererĭ ale programuluĭ. Lucrările de acest fel sunt fórte dificile și cer un studiŭ continuŭ de cât-va timp, spre a se puté face o bună monografie. Pe lângă scrierile luĭ Leplay recomendate în propunerea Secțiuniĭ, să se recomande și ale luĭ Buchenberger, care a făcut în acest fel lucrărĭ de mare valóre.

D-l *N. Ionescu* crede că ar fi necesar să se arate anume carĭ comune trebuesc studiate și să nu se lase concurenților alegerea. Academia ar puté ast-fel indicà comune într'adevĕr interesante. Tot deodată să se impună concurenților obligațiunea de a face și istoria comunelor studiate, fiind în acéstă privință unele comune fórte interesante, cum ar fi spre ex. comuna Cănțăleresci din județul Iașĭ, care pare a arătà prin numele sĕŭ că a fost acolo vre-o cancelarie domnéscă. In orĭ-ce cas, Academia să determine ea însășĭ comunele carĭ trebuesc studiate.

D-l *B. P. Hasdeŭ* dice că, pe lângă ceĭ doĭ economiștĭ, unul frances, altul german, ale căror scrierĭ se propune să fie recomandate concurenților, să se recomande ca model de urmat și scrierile unuĭ agricultor român, ale luĭ Ioan Ionescu. Se propune să se studieze două comune, una din Muntenia și alta din Moldova; d-sa însă observă că în Muntenia sunt două regiunĭ fórte deosebite în privința economică și a moduluĭ de traiŭ al sătenilor, Oltenia și Muntenia de dincóce de Olt. De aceea d-sa propune ca să se facă descrierea a treĭ comune, una din Moldova, alta din Muntenia și a treia din Oltenia. Lucrarea va fi cu atât maĭ importantă, când va presentà descrierea a treĭ comune din cele treĭ regiunĭ principale ale țĕriĭ.

D-l *A. D. Xenopol* crede că nu este bine a se cere, cum doresce d-l N. Ionescu, și istoria comunelor. Să se céră numaĭ descrierea lor economică, iar din istoria lor să se spună numaĭ ceea ce privesce desvoltarea economică. Alt-fel s'ar cere concurenților să facă cercetărĭ istorice, carĭ ar îngreunà fórte mult lucrarea lor. Nu se unesce nicĭ cu părerea d-luĭ Hasdeŭ de a se cere treĭ comune, căcĭ ast-fel d-sa ar puté cere ca, pe lângă cele treĭ comune de câmp, să se maĭ ieà două

din regiunea de munte. Crede însă că este fórte destul a se cere descrierea a două comune, căcĭ premiul este mic, de 1.500 leĭ, şi nu putem pune la concursul luĭ subiecte vaste. D-sa crede că ar fi bine să se omită comunele de răzeşĭ şi să se studieze numaĭ două comune de clăcaşĭ. Studiele de acéstă natură sunt fórte migălóse, căcĭ nu se pot face din cărţĭ, ci numaĭ din natură, adecă din observaţiunĭ făcute asupra vieţiĭ şi stăriĭ reale a locuitorilor.

D-l *V. Babeş* se bucură că vede şi în Academie propunerĭ de a se studià starea ţĕranuluĭ român. O lucrare de acest fel ar fi bine să se facă cât se póte de larg, pentru că numaĭ după un asemenea studiŭ se vor puté găsì mijlóce de îndreptarea relelor de carĭ sufere poporaţiunea la sate, maĭ prin tóte părţile. Este decĭ de părere ca lucrarea să fie restrînsă la două treĭ comune şi, pe cât va fi cu putinţă, să fie comparativă cu o comună de peste Carpaţĭ.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că chiar cele spuse în acéstă discuţiune dovedesc că se simte mare trebuinţă de cercetărĭ de acest fel asupra stăriĭ economice şi morale a săténuluĭ. D-sa se unesce cu propunerea d-luĭ Sturdza de a se reduce programul la două comune, căcĭ într'adevĕr cercetările de acest fel sunt fórte migălóse şi cer multă observaţiune şi mult studiŭ.

D-l *D. Sturdza* ḑice că lucrările de anchetă economică, cum este acésta care se propune, sunt fórte grele, căcĭ ceĭ carĭ le fac trebue să aibă cunoscinţe economice profunde şi variate. De aceea cu asemenea lucrărĭ s'aŭ ocupat ceĭ maĭ agerĭ economiştĭ. Aşà, Buchenberger, Preşedintele Consiliuluĭ Ministrilor din Baden, un economist dintre ceĭ maĭ distinşĭ astăḑĭ în Germania, a făcut întâia lucrare de acest fel asupra uneĭ comune din Baden. Cu tóte înlesnirile marĭ pe carĭ le-a găsit în datele statistice şi în alte mijlóce de informaţiune, carĭ îĭ staŭ la disposiţiune într'un Stat atât de cult cum este Ducatul de Baden, totuşĭ i-a trebuit o muncă îndelungată pentru facerea uneĭ asemenea lucrărĭ. La noĭ, datele lipsesc de tot; în Ministeriĭ nu există nimic în acéstă privinţă. De aceea, cel care se va apucà de lucrarea pe care o propunem va trebuì să-şĭ strîngă singur informaţiunile prin propria luĭ cercetare şi observaţiune. Din causa acésta d-sa propune ca programul lucrăriĭ să se restrîngă la o singură comună, pe care concurenţiĭ să şi-o alégă după cum le va venì maĭ la îndemână. Dacă despre o singură comună se va face o lucrare bună, va fi un mare bine, căcĭ ea va servì de model altora, şi ast-fel se va face un început bun. Nu trebue să cerem prea mult, pentru că putinţele bănescĭ şi sciinţifice de carĭ dispunem acum sunt micĭ.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că propunerea este de mare importanţă; programul însă este prea larg. D-sa propune ca lucrarea să se reducă la o singură comună din ţéră, pe care şi-o va alege concurentul, dar să o compare cu o comună românéscă din Transilvania, Banat saŭ Bucovina. Lucrarea este delicată şi grea şi premiul este mic. D-sa ofere 1.000 leĭ spre a se adaoge la premiul Bodescu. La recomendarea cărţilor celor treĭ autorĭ numiţĭ, să se adaogă cuvintele «între altele», pentru ca să nu crédă vre-un concurent că numaĭ pe acestea trebue să le consulte.

D-l *A. D. Xenopol* ḑice că nu este bine ca Academia să determine comuna care să fie descrisă, căcĭ nu putem noĭ sci carĭ sunt persónele competente pentru a face o asemenea lucrare. Concurenţiĭ să fie lăsaţĭ liberĭ a-şĭ alege comuna de descris după cunoscinţele lor şi după înlesnirile ce vor avé pentru acésta. Să nu se prescrie a se alege o comună de clăcaşĭ saŭ de răzeşĭ, ci şi în acéstă privinţă să se lase concurenţilor deplină libertate. Se unesce cu propunerea d-luĭ Kalinderu ca să se facă comparaţiune între comuna descrisă din ţéră cu o comună românéscă din ţĕrile învecinate.

D-l *B. P. Hasdeŭ* ḑice că, în urma celor spuse în acéstă discuţiune, renunţă la propunerea făcută de d-sa şi se unesce cu propunerea d-luĭ Sturdza, de a se face descrierea uneĭ singure comune.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că nu încape îndoială că ar fi fórte bună comparaţiunea comuneĭ descrise din ţéră cu o comună românéscă din ţĕrile vecine; dar prin acésta se îngreunéză fórte mult lucrarea, căcĭ concurenţiĭ vor trebuì să studieze cu aceeaşĭ atenţiune douĕ comune, şi apoĭ sunt deosebirĭ însemnate între direcţiunea şi condiţiunile de desvoltare a sătenilor noştri şi a celor de dincolo. Monografia descriptivă pe care o doresce Academia trebue să se mărginéscă numaĭ la expunerea stăriĭ comuneĭ descrise şi a locuitorilor eĭ, fără să se preocupe întru nimic despre modul de îndreptare a relelor ce va constatà. Acésta este o lucrare cu totul deosebită.

D-l *D. Sturdza* se unesce cu propunerea d-luĭ Kalinderu, ca descrierea să cuprindă o comună din România în comparaţiune cu una de peste graniţă.

Se pune la vot primirea donaţiuniĭ de 1.000 leĭ făcute de d-l I. Kalinderu pentru a se adaoge la premiul Bodescu din 1904.

— Se primesce cu unanimitate.

Se pune la vot subiectul propus de Secţiunea sciinţifică pentru concursul premiuluĭ Bodescu din 1904, modificat prin propunerea d-luĭ I. Kalinderu în următórea redacţiune:

«1. *Monografia economică, statistică şi socială a unei comune rurale din România şi a uneĭ comune rurale românescĭ de peste graniţă.*

«2. *Monografia situaţiunii economice a câte treĭ familiĭ de ţĕran, fruntaş, mijlocaş şi codaş, luate din cele douĕ comune, în tot şése familiĭ.*

«3. Autorul se póte povăţuì, între altele, după lucrările şi după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reşedinţa la Paris, 54 rue de Seine, după ale luĭ Buchenberger şi după ale luĭ I. Ionescu.

«4. Se atrage atenţiunea doritorilor de a concurà, că ceea ce se cere este maĭ multe fapte şi cifre şi cât maĭ puţine vorbe.»

— Se primesce.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiunii literare pentru şedinţa de la 13 Aprilie, prin care se arată:

*a)* Că Secţiunea şi-a constituit biuroul pentru anul 1899—1900, alegênd Preşedinte pe d-l *Gr. G. Tocilescu* şi Vice-Preşedinte pe d-l *I. Vulcan.*

— Se ieà act.

*b)* Că Secţiunea a aprobat programul presentat de d-l A. Naum pentru subiectul *Istoria poesieĭ lirice până la Alecsandri,* pus la concursul premiuluĭ Adamachi din 1904.

D-l *A. Naum* dă cetire acestuĭ program în următórea cuprindere:

«Scriitorul, care va întreprinde opera acésta, va începe lucrarea sa pentru întréga românime, de la timpurile cele maĭ depărtate ale poesieĭ nóstre, cercetând originile şi începuturile eĭ până în sînul poesieĭ poporale. Va trece apoĭ în studiŭ pe larg poesia lirică din secolele precedente secoluluĭ XVIII, pe acea din secolul XVIII în special, şi va venì până în timpurile nóstre, descriind şi analisând în mod desvoltat pe toţĭ poeţiĭ liricĭ morţi astădĭ, până la Alecsandri exclusiv.

«Lucrarea va fi întemeiată pe cea maĭ întinsă critică literară şi estetică, punênd în evidenţă nu numaĭ frumuseţile limbeĭ, ale formaţiuniĭ eĭ, ale locuţiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte şi ale variantelor de prin provinciile române, ci oglindirea moravurilor, a simţemintelor şi, maĭ presus de tóte, a idealuluĭ urmărit de poporul român în poesia sa.

«O prefaţă largă va introduce pe cetitor în opera acésta; ea va cuprinde un studiŭ pregătitor asupra poesieĭ lirice în genere.»

D-l *A. D. Xenopol* observă că în program se spune ca în prefaţa scrieriĭ să se facă un studiŭ pregătitor asupra poesieĭ lirice în anticitate. D-sa crede că trebue să se ştérgă cuvintele «în anticitate»,

pentru că poesia română poporală nu a fost influențată în desvoltarea eĭ de poesia anticitățiĭ clasice. Ar fi bine să se ḑică ca studiul pregătitor să fie asupra poesieĭ lirice în genere.

D-l *V. A. Urechiă* ḑice că se póte face schimbarea propusă de d-l Xenopol; nu este însă o greşală în programul d-luĭ Naum, pentru că a existat legătură între poesia poporală românéscă şi cea elină.

— Se pune la vot propunerea d-luĭ Xenopol şi se primesce.

— Se pune la vot programul presentat de Secțiune cu modificarea d-luĭ Xenopol şi se primesce.

*c)* Că Secțiunea literară, după propunerea d-luĭ I. Caragiani, a decis să se tipăréscă cu cheltuiala Academieĭ dicționarul macedo-român făcut de d-l Iancu Dalametra.

D-l *I. Caragiani* cetesce raportul sĕŭ asupra dicționaruluĭ macedo-român al d-luĭ I. Dalametra.

D-l *D. Sturdza* ḑice că orĭ-ce lucrare de culegere de cuvinte dintr'o regiune românéscă este importantă. După raportul d-luĭ Caragiani, lucrarea d-luĭ Dalametra are multe lipsurĭ şi greşelĭ; de aceea propune ca lucrarea să se înapoeze autoruluĭ, căruia să i se comunice şi raportul d-luĭ Caragiani, spre a face îndreptările arătate într'însul. Când va fi făcut aceste îndreptărĭ, manuscriptul să fie examinat de d-l Caragiani. După ce se va constată că autorul a făcut îndreptările greşelilor arătate, Academia va puté decide tipărirea acestuĭ dicționar.

D-l *N. Quintescu* ḑice că Secțiunea literară a aprobat raportul d-luĭ Caragiani întocmaĭ cu reservele pe carĭ le face d-l Sturdza.

D-l *I. Caragiani* ḑice că până astăḑĭ nu există un dicționar al Macedo-Românilor şi că lucrarea d-luĭ Dalametra este un început bun şi folositor. După ce se vor îndreptà greşelile arătate, va fi bine să se publice.

— Propunerea d-luĭ Sturdza se pune la vot şi se primesce.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ Secțiuniĭ literare de a se premià proba de traducere din Titu Liviu cu devisa: «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus».

Resultatul votuluĭ este: Votanțĭ 21, voturĭ 17 pentru şi 4 contra.

— D-l Preşedinte anunță că, propunerea întrunind douĕ treimĭ, proba de traducere este premiată.

D-l Preşedinte deschide plicul, care cuprinde numele traducĕtoruluĭ, şi se constată că traducerea este făcută de d-niĭ Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu.

D-l *I. Negruzzi* cetesce raportul Comisiuniĭ premiuluĭ Asociaţiuniĭ Craiovene pentru cărţĭ didactice. Prin raport se arată că Comisiunea propune pentru premiare următórele patru cărţĭ cu majoritate de 2 din 3 voturĭ:

C. Calmuschi, *Geografia Românieĭ;*

N. Cosăcescu, *Curs elementar de algebră;*

I. Manliu, *Cartea de cetire pentru usul şcólelor secundare,* 3 vol.;

M. Strajanu, *Principie de estetică şi poetică, partea II, Poetica.*

D-l Preşedinte *P. Poni* anunţă că, aceste cărţĭ fiind recomendate de comisiune cu acelaşĭ numĕr de voturĭ, urméză să fie supuse la vot în ordine alfabetică.

Se cetesce raportul d-luĭ General *St. Fălcoianu* asupra cărţiĭ d-luĭ Calmuschi.

D-l *D. C. Ollănescu* atrage atenţiunea Academieĭ asupra faptuluĭ că acéstă carte a fost atacată de un revisor şcolar ca imorală.

D-l *Gr. G. Tocilescu* ḑice că într'adevĕr sunt în acéstă carte expresiunĭ necuviinciόse, carĭ nu pot fi admise într'o carte didactică, din care causă, prin decisiune ministerială, a fost scόsă dintre cărţile didactice aprobate.

D-l General *St. Fălcoianu* ḑice că d-sa a vĕḑut în carte aceste expresiunĭ, carĭ nu sunt potrivite pentru şcolarĭ; nu a creḑut însă că din causa lor cartea trebue să fie exclusă de la premiare, pentru că de alt-fel ea este o lucrare plină de originalitate.

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: Votanţĭ 22, voturĭ 3 pentru şi 19 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea de premiare, s'a respins.

Se cetesce raportul d-luĭ *A. Saligny* asupra cărţiĭ d-luĭ Cosăcescu.

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: Votanţĭ 22, voturĭ 12 pentru şi 10 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea de premiare întrunind majoritatea simplă şi nu douĕ treimĭ, urméză a fi supusă la o nouă votare în viitórea şedinţă.

D-l *Gr. Stefănescu* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Manliu.

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: Votanţĭ 21, voturĭ 4 pentru şi 17 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea de premiare s'a respins.

D-l *I. Negruzzi* cetesce raportul d-luĭ *T. Maiorescu* asupra cărţiĭ d-luĭ M. Strajanu.

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: Votanţĭ 20, voturĭ 11 pentru şi 9 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea de premiare, întrunind majoritatea simplă şi nu două treimĭ, urméză a fi supusă la o nouă votare în viitórea şedinţă

---

ŞEDINŢA DIN 14 APRILIE 1899. (Diminéţa)

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

D-l *I. Kalinderu* ḑice că d-sa va face un program desvoltător asupra subiectuluĭ decis erĭ pentru concursul premiuluĭ Bodescu şi că desvoltarea acésta o va arătà Academieĭ într'o şedinţă ordinară.

D-l *I. Sbiera* presintă monografia: *Die Rumänen,* despre Româniĭ din Bucovina, scrisă de d-sa şi de d-l S. Fl. Marian şi publicată în *Die Oesterreich-Ungarische Monarchie in Wort und Bild.*

Se procede la a doua votare pentru acordarea premiuluĭ Asociaţiuniĭ Craiovene.

Propunerea de premiare a cărţiĭ d-luĭ N. Cosăcescu întrunesce 7 voturĭ pentru şi 15 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, este respinsă.

Propunerea de premiare a cărţiĭ d-luĭ M. Strajan întrunesce 13 voturĭ pentru şi 9 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea întrunind majoritatea simplă şi nu două treimĭ, urméză a fi supusă la o treia votare în şedinţa viitóre.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Dicţionaruluĭ limbeĭ române pentru 1899—1900.

— Sunt aleşĭ d-niĭ *I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.*

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul comisiuniĭ însărcinate cu examinarea lucrărilor făcute în anul trecut 1898—99;

«*Domnilor colegĭ*,

«Inainte de a procede la examinarea lucrărilor arătate în relaţiunea presentată de d-l Secretar general la deschiderea sesiuniĭ generale din anul curgĕtor, se cuvine ca, împreună cu Delegaţiunea nóstră, să exprimăm adînca recunoscinţă de care suntem cuprinşĭ pentru interesul viŭ şi Înalta bunăvoinţă, ce şi în decursul acestuĭ an Maiestăţile Lor Regele şi Regina, Auguştiĭ membri şi Protectorĭ aĭ Academieĭ Române, aŭ arătat Instituţiuniĭ nóstre. Presenţa Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ la şedinţele solemne ale Academieĭ, cuvintele Luĭ de îmbărbătare pentru muncă şi abnegaţiune, ce nu lasă ocasiune a ni le adresà, munificenţa Luĭ adevĕrat regală, graţie căreia cea dintâiŭ pétră din temelia limbeĭ nóstre, Dicţionarul limbeĭ române, se află pe cale de realisare, darurile în fine preţióse făcute şi est-timp de Maiestăţilor Lor bibliotecei Academieĭ, sunt atâtea titlurĭ la iubirea, recunoscinţa şi nemărginitul nostru devotament pentru Auguştiĭ Suveranĭ.

«Acéstă datorie împlinită, avem o alta nu maĭ puţin scumpă: este să amintim cu mâhnire, împreună cu d-l Secretar general, despre îndoita perdere ce Academia a încercat de la închiderea sesiuniĭ generale a anuluĭ trecut, prin încetarea din viéţă a membruluĭ actual Al. Papadopol-Calimach şi a membruluĭ corespondent C. Esarcu. Amîndoĭ bărbaţiĭ aŭ lăsat în şirurile nóstre, în sufletele nóstre, locurĭ greŭ de împlinit; minţĭ cultivate, caractere nobile, inimĭ entusiaste, aŭ trâmbiţat *sursum corda* al sciinţeĭ şi al patriotismuluĭ în tot cursul vieţiĭ lor şi aŭ părăsit vremelnicul lăcaş pămîntesc cu consciinţa deplină de a fi întrebuinţat cu folos inteligenţa şi energia lor pentru progresul studiilor istorice, pentru binele ţĕriĭ, pentru cultura şi înălţarea némuluĭ.

«Servim aicĭ, în acest templu, în acéstă vatră a sciinţeĭ, servim până la cea din urmă clipă a apusuluĭ vieţiĭ, şi numaĭ o singură dată ne este reservat ca operele nóstre să aibă dreptul la o amintire: este atuncĭ când Secretarul general trebue să evoce memoria celor pe carĭ Academia i-a perdut. Acéstă memorie cată pururea să ne fie în minte; căcĭ, cum ḑiceam altă dată, lariĭ noştri, ḑeiĭ noştri tutelarĭ sunt sufletele acelora ce aŭ fost odinióră între noĭ, aŭ sburat dintre noĭ; eĭ aŭ fost pentru mulţĭ din noĭ magistri, pentru noĭ toţĭ sunt modele de imitat. Semĕnătorĭ aĭ ogoruluĭ limbeĭ, literatureĭ şi sciinţeĭ, spintecătorĭ de cărărĭ nouĕ şi anevoióse, visătorĭ aĭ glorieĭ şi măririĭ patrieĭ, eĭ ne-aŭ lăsat şi ne lasă o moştenire din cele maĭ preţióse, din cele maĭ ilustre, dar şi din cele ce ne impun marĭ datoriĭ. In îndeplinirea acestor datoriĭ, avem nevoe pururea de amintirea lor. De aceea, împreună cu d-l

Secretar general, să repurtăm pietósa nóstră aducere aminte asupra celor doĭ vechĭ tovarăşĭ de muncă şi fraţĭ de simţeminte şi, ḑicêndu-le acì un ultim adio, să le dorim cu toţiĭ repaus etern cu sufletele drepţilor.

«Academicianiĭ mor, dar Academiile sunt institute menite a dăinuì cât maĭ mult se póte pe lume. Ca să trăéscă însă şi să lucreze, e nevoe, pe lângă subsidiĭ, ca golurile lăsate prin ceĭ ce se duc să fie înlocuite cu vrednicĭ urmaşĭ, cu emeriţĭ luptătorĭ, cu luminaţĭ agoreţĭ, pentru ca lupta un minut să nu înceteze şi pentru ca isbânda un minut să nu fie compromisă. De aceea şi noĭ ne silim ca locurile vacante în sînul nostru să fie împlinite prin noue alegerĭ, fără lungă întârḑiere, dar tot într'un timp cu particulară luare aminte, căcĭ nimica, domnilor, nu strică maĭ mult uneĭ Academiĭ ca spiritul de partid, ca gelosia, ca tăciunele vrajbeĭ, ca urele particulare, când vin ele să se amestece în mersul regulat al funcţionăriĭ eĭ. Şi până astăḑĭ Instituţiunea nóstră a fost ferită, graţie Domnuluĭ, de un aşà rĕŭ, care aiurea a bântuit Academiile cele maĭ celebre.

«Cele 21 şedinţe ordinare şi una extraordinară, din carĭ 9 şedinţe publice, împlinite cu comunicărĭ şi discursurĭ sciinţifice, ca şi însemnatele publicaţiunĭ făcute şi enumerate în § III şi IV ale raportuluĭ general, ne îndrituesc a constatà fără sfială că Academia nóstră este în deplină şi prosperă activitate, că ea contribue într'o mĕsură largă şi cu sacrificiĭ laudabile la treptata înălţare şi luminare a naţiuniĭ, că cele 21 tomurĭ ale *Analelor* sale, cele 29 volume cu 15.600 documente privitóre la Istoria Românilor, precum şi atâtea alte publicaţiunĭ pornite din a sa iniţiativă, staŭ ca temeliĭ seriόse spre a vorbì despre cultura limbeĭ, a istorieĭ şi a sciinţelor printre Românĭ şi a glorificà némul românesc.

«Şi acì o dorinţă, saŭ maĭ multe dorinţe:

«1. Memoriile supuse la auḑul publiculuĭ, în Academie, să fie date sub tipar, căcĭ precum Maiestatea Sa Regele, Augustul nostru Protector, ne amintià în mijlocul acesteĭ adunărĭ, cu graiŭ viŭ, adagiul latin sună: *Verba volant, scripta manent!*

«2. Pe lângă documentele externe, de o însemnată şi necontestabilă valóre, ar trebuì să începem a publicà şi documente interne; în chipul acesta am puté intregì materialul necesar la întruparea uneĭ istoriĭ complete a patrieĭ, a némuluĭ românesc;

«3. Crearea de misiunĭ pentru exploraţiunĭ archeologice, pentru cercetărĭ istorice şi dialectale; publicarea în limbĭ străine a lucrărilor maĭ însemnate ale membrilor Academieĭ, cum dejà în parte s'a făcut din propria-le iniţiativă;

«Participarea Academieĭ prin membriĭ sĕĭ la Congresele sciinţifice

internaţionale la carĭ este invitată, precum şi stabilirea de relaţiunĭ cât maĭ dese şi multiple cu Academiile şi Institutele de cultură din străinătate constituesc încă atâtea mijlóce pentru ca Academia să-şĭ manifeste activitatea eĭ, să-şĭ afirme şi maĭ temeinic individualitatea sa şi să-şĭ atingă nobilul scop ce urmăresce.

«Nu cu puţină bucurie şi recunoscinţă luăm act de îmbunătăţirile aduse în funcţionarea bibliotecei, de preţiósele donaţiunĭ ce le-a primit, de sîrguinţa laubabilă a Comisiuniĭ permanente a bibliotecei, şi în particular de meritósele silinţe ale d-luĭ I. Bianu, bibliotecar, căruia se datoresc atâtea importante publicaţiunĭ bibliografice, cu carĭ ne mîndrim.

«Cu referinţă la gestiunea financiară şi starea fondurilor Academieĭ din anul trecut, comisiunea specială a presentat dejà raportul sĕŭ.

«Administraţiunea celor douĕ marĭ fundaţiunĭ Adamachi şi Ottetele-şanu o constatăm excelentă din tóte punctele de vedere şi nu ne rĕmâne decât să mulţămim comisiunilor speciale însărcinate cu supravegherea lor. Un titlu particular la recunoscinţa nóstră îl are d-l I. Kalinderu, întemeetorul Institutuluĭ Otteteleşanu şi care, în iubirea ce pórtă opereĭ sale şi prin zelul neobosit ce desfăşóră, vedem cu plăcere că introduce pe fie-care ḑi mĕsurile cele maĭ eficace pentru ca elevele aceluĭ Institut, pe lângă o desvoltare corporală conform cerinţelor igieneĭ moderne, să capete şi o instrucţiune practică şi solidă, o educaţiune seriósă, spre a devenì bune menagere şi bune mame de familie.

«Am vĕḑut cu satisfacţiune lucrările înaintate în afacerea Zappa şi cele relative la diverse testamente şi legaturĭ.

«D-vóstre veţĭ decide dacă, pentru urmărirea unor asemenea lucrărĭ, carĭ intereséză averea Institutuluĭ nostru şi pe viitor, nu e nevoe de un adaos la personal saŭ de óre-care îmbunătăţire a salariuluĭ celor însărcinaţĭ cu acestea.

«In fine ne simţim datorĭ domnilor colegĭ, a vĕ rugà să vĕ asociaţĭ la mulţămirile colegiale ce datorim Delegaţiuniĭ Academice, şi în special d-luĭ Secretar general, pentru modul şi sîrguinţa cu carĭ a condus în decursul anuluĭ afacerile Academieĭ. Acésta nu póte decât să fie recunoscĕtóre bărbaţilor acelora carĭ îşĭ închină munca şi strădaniile lor întru susţinerea şi bunul rost al acesteĭ Instituţiunĭ şi se silesc a face din ea o Instituţiune pentru glorificarea eternă a némuluĭ românesc.

«Academia Română, domnilor colegĭ, cum ḑiceam şi altă dată, capĕtă din ḑi în ḑi un rol maĭ însemnat în mişcarea nóstră culturală şi naţională. In fie-care moment sarcinĭ nouĕ, probleme nouĕ, i se supun în realisarea scopuluĭ sĕŭ mare, ideal şi patriotic; de netăgăduit lucru este, că mărirea Românieĭ se rézămă pe relaţiunea între sciinţă şi Stat şi că Instituţiunea

aceea, care la cultul sciinţeĭ asociază cultul patrieĭ, are menirea de a exercità din ce în ce maĭ mare autoritate morală, intelectuală şi politică.

«Ce mijlóce staŭ însă la îndemână acesteĭ înalte representante a sciinţeĭ în ţéră şi străinătate? Este asociaţiunea tuturor inteligenţelor, şi Academia este simbolul cel maĭ viŭ al acesteĭ cugetărĭ. Este colaboraţiunea la o operă comună care ne légă, este bucuria ce simţim că toţĭ avem aceleaşĭ cugetărĭ, aceleaşĭ simţeminte, aceleaşĭ aspiraţiunĭ, aspiraţiunĭ carĭ merg departe, şi că în regiunile aceste înalte ale cugetăriĭ şi ale spirituluĭ suntem toţĭ soldaţĭ aĭ aceleiaşĭ cause, toţĭ servim acelaşĭ drapel: causa sciinţeĭ şi drapelul Românismuluı.

«Ogorul deşţelenit trebue pururea şi tot maĭ mult lucrat, ca să dea róde din ce în ce maĭ bogate şi maĭ frumóse; potecile trebuesc din ce în ce lărgite şi prefăcute în căĭ marĭ, unde să tragem după noĭ generaţiunile tinere şi să le îmbărbătăm.

«Acésta este chemarea nóstră, acesta idealul nostru. Pentru isbânda lor să ne închinăm tóte veghile nóstre, să ne jertfim tóte puterile nóstre!

«Membriĭ Comisiuniĭ: *Dr. V. Babeş, I. Sbiera.*

«Raportor, *Gr. G. Tocilescu.*»

— Academia ieà act şi aprobă cuprinsul raportuluĭ.

Se pune la ordinea ḑileĭ organisarea fundaţiuniĭ Agaricĭ discutată în şedinţa de la 8 Aprilie şi rĕmasă fără decisiune.

După discuţinea urmată, d-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce următórea propunere:

«In urma discuţiuniĭ urmate, suntem de părere ca să fie Comisiunea Agaricĭ autorisată ca, în marginile resurselor budgetare, să aducă treptat la îndeplinire voinţa legataruluĭ.

«*Gr. G. Tocilescu, V. Maniu, I. Sbiera.*»

— Se pune la vot şi se primesce

D-l *A. D. Xenopol* presintă următórea propunere:

«Propun să se excludă din program pregătirea ţuiceĭ şi a rachiuluĭ de tescovină.

«*A. D. Xenopol.*»

— Se pune la vot şi se respinge.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Agaricĭ pentru 1899—1900.

— Se realege prin aclamaţiune Comisiunea Agaricĭ, compusă din d-niĭ: *P. S. Aurelian, N. Ionescu, Gr. G. Tocilescu.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce proiectul de budget al Academieĭ pentru anul 1899—1900, presentându-se la veniturĭ cu leĭ

258 824,39 şi la cheltuelĭ cu leĭ 258.675,20 şi arătând ast-fel un excedent de leĭ 149,19.

— Budgetul se aprobă.

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce proiectul de budget al fundaţiuniĭ Otteteleşanu pentru anul 1899—1900, presentându-se atât la veniturĭ cât şi la cheltuelĭ cu leĭ 156.076,96.

— Budgetul fundaţiuniĭ Otteteleşanu se pune la vot şi se aprobă.

---

ŞEDINŢA DIN 14 APRILIE 1899. (După amédă)

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

Se procede la a treia votare pentru acordarea premiuluĭ didactic al Asociaţiuniĭ Craiovene d-luĭ M. Strajanu.

Resultatul votuluĭ este: Votanţi 20, voturĭ 13 pentru şi 7 contra.

— D-l Preşedinte anunţă că, propunerea de premiare întrunind la a treia votare majoritatea voturilor, premiul Asociaţiuneĭ Craiovene a fost acordat d-luĭ Strajanu.

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce proiectul de budget al fundaţiuniĭ Adamachi pentru anul 1899—1900, presentându-se la veniturĭ cu leĭ 124.075,35 şi la cheltuelĭ cu leĭ 113.892,35 şi arătând ast-fel un excedent de leĭ 10.183,20.

D-l *Dr. V. Babeş* presintă următórea propunere:

«Propun ca bursieriĭ de la fondul Adamachi, pe lângă suma de 3.600 leĭ, să nu maĭ priméscă decât cheltuelile şcóleĭ (cu excursiunĭ după o expunere amănunţită) şi de drum.

«*Dr. V. Babeş.*»

— Propunerea d-luĭ Dr. V. Babeş se pune la vot şi se respinge.

— Budgetul fundaţiuniĭ Adamachi se pune la vot şi se aprobă.

Se procede la alegerea Delegaţiuniĭ Academieĭ pentru anul 1899—1900.

— Sunt aleşĭ: Preşedinte d-l *P. Poni* şi Vice-Preşedinţĭ d-niĭ: *D. C. Ollănescu, V. A. Urechiă, Dr. V. Babeş.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrărilor făcute în sesiunea generală din 1899:

«*Domnilor colegĭ,*

«Incheiăm astădĭ o nouă sesiune generală a Academieĭ.

«Ca în tot-deauna, aşà şi în decursul acesteĭ sesiunĭ, Maiestatea Sa Regele, Protectorul şi Preşedintele de onóre al Academieĭ, a arătat Instituţiuniĭ nóstre Inalta solicitudine cu care urmăresce progresele eĭ Suveranul a bine-voit să onoreze cu presenţa Sa şi a presidat şedinţa solemnă din 9 Aprilie şi cu acéstă ocasiune a primit respectuósele felicitărĭ ale Academieĭ pentru împlinirea în ajun a frumóseĭ vîrste de 60 anĭ, din care maĭ bine de jumătate închinată bineluĭ şi propăşiriĭ Românieĭ. Maiestatea Sa a mulţumit Instituţiuniĭ nóstre pentru urările sale de fericire prin cuvinte, carĭ vor fi pentru noĭ un noŭ îndemn la activitate spornică pentru desvoltarea cultureĭ naţionale

«Alteţa Sa Regală Principele Ferdinand, Moştenitorul Tronuluĭ, a bine-voit de asemenea să onoreze cu presenţa Sa şi să presideze şedinţa publică solemnă din 5 Aprilie, în care colegul nostru d-l Gr. G. Tocilescu a făcut o interesantă comunicare sciinţifică.

«Ast-fel, şi în decursul acesteĭ sesiunĭ, Academia a avut fericirea de a vedé manifestându-se viŭ interesul stăruitor pe care Casa Domnitóre îl are pentru progresul cultural al naţiuniĭ române.

«Din cele 27 şedinţe carĭ aŭ compus acéstă sesiune generală, 2 aŭ fost şedinţe solemne şi 3 publice, în carĭ s'aŭ făcut lecturĭ şi comunicărĭ sciinţifice.

«In şedinţa solemnă de la 9 Aprilie, sub preşedinţa M. S. Regeluĭ, colegul nostru d-l I. Kalinderu, continuând studiele sale asupra vieţiĭ romane, a cetit un interesant memoriŭ despre *Portul bărbiĭ şi al pĕruluĭ la Romanĭ.*

«D-l A. D. Xenopol, în aceeaşĭ şedinţă solemnă, a dat lectură uneĭ lucrărĭ intitulate *Principiile fundamentale ale istorieĭ*, resumatul unuĭ studiŭ maĭ întins publicat de d-sa în limba francesă.

«D-l Gr. G. Tocilescu a făcut Academieĭ două comunicărĭ, dintre carĭ una în şedinţa solemnă de la 5 Aprilie, sub preşedinţa A. S. R. Principeluĭ Ferdinand, când a expus resultatele ce aŭ dat *Săpăturile de la Axiopolis* şi cercetările făcute la *Movila de lângă Tropaeum.*

«In şedinţa de la 19 Martie, colegul nostru a comunicat Academieĭ o serie de *Documente inedite relative la Istoria Românilor în secolul XV-lea.*

«D-l D. C. Ollănescu, continuând lucrarea sa începută în aniĭ trecuțĭ despre *Istoria teatruluĭ la Românĭ*, a cetit în ședința de la 2 Aprilie un capitol noŭ din studiul d-sale: *C. A. Rosetti, critic și director de teatru.*

«Tot în ședința de la 2 Aprilie, d-l Dr. V. Babeș a presintat Academieĭ o notă relativă la *Incercările pentru descoperirea parasituluĭ turbăriĭ.*

«D-l membru corespondent N. Iorga a desvoltat în ședința de la 26 Martie o comunicare privitóre la *Cronicele muntene din secolul XVII-lea.*

«In legătură cu raportul sĕŭ din 1885 despre săpăturile întreprinse din însărcinarea Academieĭ la castrul roman Berzobis din Banat, d-l V. Babeș a presintat în ședința de la 29 Martie reproducerea în facsimile de gips a uneĭ figurine de *electrum* găsite acolo.

«D-niĭ St. C. Hepites și D. Negreanu, membri corespondențĭ, aŭ presentat în decursul sesiuniĭ generale comunicărĭ și note despre cestiunĭ șciințifice, carĭ se vor publicà în *Anale.*

«In privința comunicărilor și lucrărilor carĭ se cetesc în ședințele publice, v'ațĭ preocupat în două ședințe, la 30 și 31 Martie, de cestiunea presintăriĭ prealabile a textuluĭ lecturilor făcute de persóne carĭ nu sunt membri actualĭ aĭ Academieĭ, precum și de acea a publicăriĭ în *Anale* a comunicărilor ce se fac în ședințele nóstre, cestiune care a maĭ fost discutată și hotărîtă în sesiunea generală a anuluĭ 1895.

«Asupra invitațiuniĭ primite de Academie la al XII-lea Congres internațional al Orientaliștilor, ce se va ține la Roma la 2—12 Octobre a. c., ațĭ decis a se recomendà Ministeriuluĭ de Instrucțiune publică de a trimite el delegațĭ la acel congres.

«In ședința de la 3 Aprilie, ațĭ decis ca Academia să ieà parte, ca înaltă Instituțiune a Statuluĭ, prin Delegațiunea sa, la ceremonia înmormîntăriĭ regretatuluĭ bărbat de Stat Lascar Catargi, fost membru în Locotenența Domnéscă și de maĭ multe orĭ Președinte al Consiliuluĭ de Ministri.

«Dintre darurile cele maĭ însemnate carĭ s'aŭ făcut Academieĭ în cursul acesteĭ sesiunĭ generale, voiŭ cità pe următórele două:

«Ministeriul Afacerilor străine ne-a trimis copiile în limba turcă cu traducerea francesă legalisată la Sublima Pórtă de pe 85 documente din archivele de la Constantinopole dintre aniĭ 1558—1568, relative la istoria Românilor, precum și copiĭ de pe rapórtele Consulilor austriacĭ din Bucurescĭ (1827—1828) și Iașĭ (1826—1827). Acelașĭ Ministeriŭ

ne-a dăruit de asemenea copia unuĭ ordin al Generaluluĭ Kiselef, din 19 Decembre 1832, către Barbu Ştirbeĭ, pe atuncĭ Secretar de Stat al Ţěriĭ-Românescĭ.

«D-l I. Kalinderu, care făcuse aniĭ trecuţĭ Instituţiuniĭ nóstre un dar preţios de 12 copiĭ de portrete de Domnĭ, decalcate de pictorul Tătărescu din bisericĭ vechĭ şi mănăstirĭ, a completat în acéstă sesiune generală seria acelor portrete cu altele treĭ, din carĭ douě ale boerilor Şerban şi Drăghicĭ Cantacuzino, iar al treilea un portret de femee.

«In cursul sesiuniĭ generale Academia a intrat în relaţiunĭ de schimbul publicaţiunilor cu *Biblioteca publică a oraşuluĭ New-York*, al căreia *Buletin* periodic conţine documente istorice de mare valóre asupra Americeĭ.

«Comisiunile alese de d-vóstre în sesiunea generală a anuluĭ trecut şi la începutul sesiuniĭ acesteia v'aŭ presentat rapórtele lor asupra diferitelor ramure ale activităţiĭ Academieĭ.

«D-l coleg Gr. G. Tocilescu v'a cetit chiar astăḍĭ, în şedinţa de diminéţă, raportul Comisiuniĭ pe care aţĭ însărcinat-o să examineze lucrările făcute în anul trecut. D-vóstre aţĭ aprobat relaţiunea căldurósă a coleguluĭ nostru şi aţĭ aplaudat la expresiunea simţemintelor sale pentru prosperitatea Academieĭ, a colecţiunilor şi a publicaţiunilor sale sciinţifice.

«Comisiunea permanentă a biblioteceĭ v'a presentat raportul sěŭ asupra noueĭ organisărĭ şi instalăriĭ biblioteceĭ în noul local, precum şi asupra progreselor ce ea a făcut în cursul anuluĭ trecut. Aţĭ aprobat acest raport în şedinţa de la 23 Martie.

«Comisiunea însărcinată cu distribuirea gratuită a cărţilor didactice din fondul Ioan Fětu şi a cărţilor religióse din fondul Ioan Scorţeanu la şcolariĭ săracĭ de la sate v'a arătat în ce mod şi-a îndeplinit însărcinarea în anul trecut. Aţĭ aprobat în şedinţa de la 23 Martie lucrarea comisiuniĭ şi aţĭ reales membri aĭ eĭ pentru anul viitor în unanimitatea voturilor pe d-niĭ: *P. S. Aurelian, D. Sturdza* şi *Gr. Stefănescu*

«Comisiunea însărcinată cu pregătirea publicaţiuniĭ Dicţionaruluĭ limbeĭ române v'a presentat raportul sěŭ asupra lucrărilor executate de la 15 Februarie 1898 până la 15 Martie 1899. Aţĭ aprobat modul cum comisiunea a condus lucrările de adunarea materialuluĭ pentru dicţionar şi aţĭ ales membri aĭ comisiuniĭ pentru anul viitor, în care se va face rînduirea materialuluĭ adunat şi se va începe redactarea dicţionaruluĭ, pe d-niĭ: *I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza* şi *Gr. G. Tocilescu.*

«Comisiunea fundaţiuniĭ Adamachi v'a arătat în amănunt, prin raportul sĕŭ, în ce mod s'aŭ administrat şi întrebuinţat în anul trecut veniturile donaţiuniĭ şi v'a presentat propunerile sale pentru întrebuinţarea acestor venituri în anul viitor, în decursul căruia vor devenì vacante douĕ din bursele în străinătate pentru licenţiaţĭ. Aţĭ aprobat raportul şi propunerile comisiuniĭ d-vóstre şi în şedinţa de la 6 Aprilie aţĭ reales membri aĭ eĭ pentru anul viitor pe d-niĭ: *Sp. Haret, P. Poni* şi *D. Sturdza.*

«Comisiunea fundaţiuniĭ Otteteleşanu v'a făcut cunoscut, prin raportul sĕŭ, progresele importante ale Institutuluĭ Otteteleşanu şi v'a făcut propunerĭ pentru desvoltarea sa maĭ departe în cursul anuluĭ viitor, şi în deosebĭ pentru pregătirea personaluluĭ învĕţatoresc al Institutuluĭ dintre primele absolvente pe carĭ el le va da la sfîrşitul acestuĭ an şcolar. Aţĭ aprobat raportul comisiuniĭ pentru lucrările din anul trecut şi aţĭ admis propunerile eĭ pentru anul viitor. Aţĭ decis, în şedinţa de la 6 Aprilie, după propunerea făcută de maĭ mulţĭ colegĭ, ca comisiunea acesteĭ fundaţiunĭ să cuprindă numaĭ treĭ membri, iar nu patru ca până acum, şi aţĭ ales membri aĭ eĭ pentru anul viitor pe d-niĭ: *I. Kalinderu, I. C. Negruzzi* şi *D. Sturdza.*

«In cursul acesteĭ sesiunĭ generale, d-na Elena Dr. Turnescu, generósa filantrópă care a dăruit dejà Academieĭ un fond de 40.000 leĭ, din care 20.000 pentru formarea capitaluluĭ de înzestrare a absolventelor Institutuluĭ Otteteleşanu, a oferit pe timp de cincĭ anĭ o vilă la Buşteni, pentru a servì ca local de vilegiatură elevelor aceluĭ Institut. Aţĭ decis să se accepte cu recunoscinţă acéstă nouă donaţiune, prin care generósa matrónă a mărit drepturile ce câştigase la vecĭnica recunoscinţă a elevelor Institutuluĭ Otteteleşanu.

«După discuţiunea urmată în şedinţa de la 8 Aprilie şi în cea de astă diminéţă, d-vóstre aţĭ reales comisiunea însărcinată cu delicata misiune de a organisà şcóla Ioan Agaricĭ şi aţĭ dat acesteĭ comisiunĭ autorisarea de a începe chiar în acest an să organiseze şcóla, în marginile mijlócelor bănescĭ disponibile.

«Comisiunea financiară ce aţĭ ales în sesiunea generală trecută a examinat în cursul anuluĭ, în tóte amănuntele, compturile definitive ale gestiuniĭ financiare de 14 lunĭ, 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898. Ea v'a supus, prin rapórtele sale speciale, resultatul cercetărilor sale, atât asupra gestiuniĭ financiare propriŭ ḑise a Academieĭ, cât şi asupra administraţiuniĭ financiare a celor douĕ marĭ fundaţiunĭ, Adamachi şi Otteteleşanu. Aţĭ aprobat în şedinţa de la 18 Martie aceste rapórte şi aţĭ ales, la 6 Aprilie, membri aĭ Comisiuniĭ financiare care să cerceteze

compturile exercițiuluĭ ce se va încheià la 31 Maiŭ 1899 pe d-niĭ: *Sp. Haret, A. Saligny* și *Gr. Stefănescu.*

«Comisiunea financiară alésă anul trecut v'a presentat de asemenea budgetele normale pentru exercițiul 1 Iunie 1899—31 Maiŭ 1900, pe carĭ le-ațĭ aprobat.

«După expunerea pe care v'aŭ făcut-o d-niĭ I. Kalinderu și V. Maniu despre circumstanțele legatuluĭ lăsat Academieĭ de rĕposatul profesor N. R. Danielescu, ațĭ decis a nu acceptà acest legat.

«Ațĭ hotărît a da direcțiuniĭ Căilor ferate, în mod gratuit, terenul necesar pentru construirea uneĭ halte pe moșia Academieĭ Rădéna și ațĭ autorisat de asemenea societatea Al. Jurjea & Comp. ca să facă un pod peste Trotuș, avênd un cap pe aceeașĭ moșie.

«Prin decisiunile d-vóstre de la 6 Aprilie ațĭ hotărît a nu acordà subvențiunile pentru publicațiunĭ cerute de d-niĭ Ovidiu Densușianu și I. Pop-Reteganul.

«Comisiunile însărcinate de d-vóstre cu examinarea lucrărilor și publicațiunilor presentate la concursurile premielor ce eraŭ a se acordà în acéstă sesiune v'aŭ supus rapórtele și propunerile lor, asupra cărora ațĭ luat următórele decisiunĭ:

«*a)* Ațĭ acordat Premiul Năsturel-Herescu, de 4.000 leĭ, d-luĭ Dr. George Maior pentru lucrarea sa: *Manual de agricultură rațională. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor.*

«*b)* Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu, de 5.000 leĭ, l'ațĭ acordat d-luĭ Gr. C. Conduratu pentru scrierea: *Incercărĭ istorice. Relațiunile Țĕriĭ-Româneścĭ și Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526.*

«*c)* Ațĭ acordat Premiul Adamachi, de 5.000 leĭ, d-luĭ Dr. D. Gregescu, pentru lucrarea: *Conspectul floreĭ Românieĭ.*

«*d)* Premiul Asociațiuniĭ Craiovene pentru desvoltarea învĕțămîntuluĭ public, de 1.500 leĭ, a fost acordat de d-vóstre d-luĭ profesor Michail Strajanu pentru scrierea sa didactică. *Principie de estetică și poetică, partea II-a, Poetica.*

«*e)* Premiul Alexandru Bodescu, de 1.500 leĭ, la al căruia concurs erà pus subiectul: *Cercetărĭ istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-Albă,* l'ațĭ acordat singuruluĭ manuscript presentat. Autorul acesteĭ lucrărĭ s'a constatat că este d-l Nicolae Iorga.

«După propunerea Secțiuniĭ literare, ațĭ pus ca subiect pentru premiul Adamachi din 1904: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.*

«După propunerea Secțiuniĭ istorice, ațĭ decis ca subiectul pentru

premiul Eliade-Rădulescu din 1904 să fie: *Epoca lui Mateiŭ Basarab și Vasile Lupu.*

«La premiul Alexandru Bodescu din 1904, de 1.500 leĭ, sporit cu alţĭ 1.000 leĭ dăruiţĭ de colegul nostru I. Kalĭnderu, aţĭ admis ca subiect, după propunerea Secţiuniĭ sciinţifice, modificată de generosul donator: *Monografia economică, statistică și socială a uneĭ comune rurale din România și a uneĭ comune rurale române de peste graniţă.*

«După propunerea Secţiuniĭ literare, însărcinată a cercetà cele ḑece manuscripte presentate la concursul pentru continuarea traduceriĭ luĭ Titu Liviu, aţĭ premiat proba de traducere cu devisa: «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus». S'a constatat că traducerea premiată este opera d-lor Nd. Locusteanu, profesor, și I. S. Petrescu.

«După propunerile ce vi s'aŭ presentat de către Secţiunile istorică și sciinţifică, aţĭ ales pe P. S. S. Episcopul Nicolae Popea al Caransebeșuluĭ și pe d-l C. Erbiceanu, profesor la Universitatea din Bucurescĭ, membri actualĭ în Secţiunea istorică și pe d-l Dr. C. Istrati, profesor la Universitatea din Bucurescĭ, membru actual în Secţiunea sciinţifică, iar pe d-niĭ General C I. Brătianu și Dr. G. Marinescu membri corespondenţĭ românĭ la acéstă din urmă Secţiune.

«Aţĭ ales pe d-l N. Grigorescu, pictorul bine cunoscut, ca membru onorar al Academieĭ.

«Aţĭ amânat pentru sesiunea viitóre alegerea de membri actualĭ în locurile vacante la Secţiunea literară.

«Aţĭ desbătut în treĭ din ședinţele acesteĭ sesiunĭ generale, cestiunea ridicată în Academie anul trecut, cu privire la situaţiunea și drepturile membrilor carĭ sunt chemaţĭ să lucreze într'o altă Secţiune decât aceea în care aŭ fost aleșĭ. Tóte propunerile, fie de modificare, fie de completarea disposiţiunilor art. 26 din Statute și art. 64 din Regulament, fiind respinse de d-vóstre, lucrurile aŭ rĕmas într'acéstă privire în aceeașĭ stare de până acum.

«Aţĭ încheiat în fine lucrările sesiuniĭ generale alegênd pe membriĭ Delegaţiuniĭ, care va avé să conducă lucrările Academieĭ în cursul anuluĭ. Aţĭ reales Președinte pe d-l *P. Poni* și aţĭ ales Vice-Președinţĭ pe d-niĭ *D. C. Ollănescu, V. A. Urechiă* și *Dr. V. Babeș.*»

D-l Președinte *P. Poni* declară închisă sesiunea generală a anuluĭ 1899 și ridică ședinţa.

# SECŢIUNEA LITERARĂ

## *Raport presentat Academieĭ în şedinţa de la 29 Maiŭ 1898 despre lucrarea d-luĭ Gr. Creţu asupra dicţionaruluĭ slavo-român al luĭ Mardarie Cozianul.*

*Domnule Preşedinte,*

Am examinat lucrarea d-luĭ Gr. Creţu, profesor la liceul Mateiŭ Basarab, şi supun cu onóre la cunoscinţa Academieĭ resultatul cercetărilor mele.

Opera, compusă din 882 pagine, cuprinde 3 părţĭ: 1) textul slavo-românesc al luĭ Mardarie Cozianul de la 1649, cu variante şi note, arătându-se cu un numĕr de ordine fie-care articol; apoĭ 2) indicele complet al vorbelor românescĭ, cu arătarea articoluluĭ respectiv, indice care face ca lucrarea să servéscă şi ca lexicon româno-slavon; în sfîrşit 3) studiul propriŭ, în care se descrie pe larg codicele din diferite puncte de vedere, se ocupă de opera luĭ Berîndă, isvorul celor maĭ multe dicţionare slavo-române, se dă descripţiunea şi analisa celor-lalte ḑece lexicóne manuscripte similare până aḑĭ cunoscute în ţéră şi străinătate, arătându-se raporturile dintre ele; de asemenea se tractéză elementul slavic şi cevà maĭ pe larg cel românesc al codiceluĭ (ortografie, fonetică, morfologie, lexicologie). Lucrarea este însoţită de câte-va reproducerĭ ale filigranelor de pe hârtie.

Lucrarea se presintă în condiţiunile cele maĭ bune critice şi sciinţifice, spre a puté fi publicată.

Sunt de părere ca editorul să fie însărcinat cu facerea corecturilor şi la ediţiune să se publice şi câte-va facsimile.

Cât pentru rĕsplata munciĭ autoruluĭ, acésta se lasă la apreciarea onor. Academiĭ. Autorul s'ar mulţumì cu acordarea unuĭ numĕr órecare de exemplare.

*Gr. G. Tocilescu.*

ŞEDINŢA DIN 16 OCTOBRE 1898.

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu*

— Colecţiunea de «*Descântece din Oltenia*» adunate de d-niĭ T. Dragu şi Dim. Drăghicescu, înaintată de plenul Academieĭ, se decide a se încredinţà d-luĭ Gr. G. Tocilescu, spre a fi studiată şi apreţiată întru cât Academia póte să o publice cu spesele sale.

---

ŞEDINŢA DIN 15 NOVEMBRE 1898

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu.*

— Secţiunea literară, luând cunoscinţă de raportul d-luĭ Gr. G. Tocilescu asupra colecţiuniĭ de descântece, presentată spre publicare de către d-niĭ T. Dragu şi D. Drăghicescu, aprobă conclusiunea raportuluĭ de a se trimite direcţiuniĭ Museuluĭ, ca să o publice în volumul materialurilor folkloristice ce întreprinde după iniţiativa şi cu mijlócele onor. Ministeriŭ al Instrucţiuniĭ publice.

*Raportul d-luĭ Gr. G. Tocilescu despre colecţiunea de descântece adunate de d-niĭ T. Dragu şi D. Drăghicescu în Oltenia.*

Descântecele adunate din Oltenia de d-niĭ T. Dragu şi D. Drăghicescu şi presentate Academieĭ spre publicare presintă interes, prin faptul că s'a ţinut sémă la culegerea lor de tóte condiţiunile necesare uneĭ bune colecţiunĭ folkloristice. Limba sub-dialectală din Oltenia e păstrată cu îngrijire; apoĭ bucăţile presintă interes, fiind unele părţĭ nouĕ.

Aşà dar acéstă colecţiune merită să fie publicată. Publicarea eĭ a parte însă nu şi-ar avé locul, acum când onor. Ministeriŭ al Instrucţiuniĭ publice întreprinde, sub conducerea direcţiuniĭ Museuluĭ de anticităţĭ, o publicare generală de producţiunĭ literare poporale, cu ajutorul diferitelor comisiunĭ folklorice instituite de atuncĭ şi al învĕţătorilor din tótă ţéra. Dimpotrivă, alăturarea acesteĭ colecţiunĭ de vrăjĭ şi descântece oltenescĭ pe lângă publicaţiunea generală, nu numaĭ că ar ajutà îndeplinirea scopuluĭ urmărit de onor. Ministeriŭ al Instrucţiuniĭ publice, dar ar folosì şi celor carĭ se ocupă cu folklorul, de a avé la îndemână un numĕr cât maĭ mare de producţiunĭ poporale din aceeaşĭ parte de loc, iar glosariul care urméză volumul ar fi maĭ complet.

Apoĭ, ca cestiune folkloristică de desbătut, s'ar vedé maĭ limpede că descântecele nu sunt nisce forme cristalisate, saŭ că aŭ început a nu maĭ fi, şi că numaĭ cu mare greutate se póte observà crâmpeiele rĕmase.

Din tóte punctele de vedere, publicarea colecţiuniĭ presentate Academieĭ în colecţiunea generală e maĭ nemerită.

De aceea sunt de părere a se trimite direcţiuniĭ Museuluĭ manuscriptul în cestiune, spre publicare.

---

ŞEDINŢA DIN 15 IANUARIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu.*

— Luând cunoscinţă de petiţiunea d-luĭ I. Peregrin, prin care solicită părerea Academieĭ asupra valoriĭ câtor-va poesiĭ trimise în manuscript, şi avênd în vedere că Secţiunea literară nu póte fi instituită în biuroŭ de examinare şi de critică a orĭ-căror producţiunĭ literare ce i s'ar trimite; că pentru încuragiarea literatureĭ şi sciinţeĭ Academia are anume premiĭ întocmite; pentru aceste motive, chiar dacă poesiile d-luĭ I. Peregrin ar avé o valóre reală, Secţiunea decide a se înapoià autoruluĭ manuscriptul.

---

ŞEDINŢA DIN 17 MARTIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *I. Vulcan.*

La ordinea ḑileĭ intervenţiunile d-lor I. Pop-Reteganul şi Ov. Densuşianu pentru ajutorare bănéscă din partea Academieĭ.

Primul, d-l I. Pop-Reteganul, trimite întâia broşură din *Novelele şi Schiţele* sale şi cere Academieĭ suma de 58 florinĭ, ca abonament la 200 exemplare ale numiteĭ publicaţiunĭ.

D-l *B. P. Hasdeŭ* observă că Academia ajută lucrărĭ folkloristice, creaţiunĭ poporale, iar nu lucrărĭ subiective, personale, fie şi cu conţinut moral. Pe lângă acésta, în casul când Academia s'ar prestà la publicarea saŭ ajutorarea publicaţiunilor novelistice, lucru pe care nu l'a făcut încă pentru nimenĭ, ar trebuì ca acestea să presinte un interes deosebit, să se distingă prin stilul lor artistic, ceea ce nu tocmaĭ se póte ḑice de acela al *Novelelor* în cestiune.

—Membriĭ Secţiuniĭ opinéză unanim, că nu este loc a se da urmare cereriĭ.

In ce privesce pe tînĕrul profesor suplinitor d-l Ovidiu Densuşianu, d-sa asemenea se rógă de Academie ca să-ĭ încuviinţeze un ajutor în fie-care an de 1000—1.500 leĭ, pentru a se înlesnì la publicarea *Anuaruluĭ Seminariuluĭ de limba română* de la Universitatea din capitală D-l Ovidiu Densuşianu se referă în sprijinul cereriĭ sale la faptul că Academia servesce o subvenţiune anuală unuĭ învĕţat străin, cunoscutuluĭ filolog şi profesor în Lipsca Gustav Weigand, în vederea tipăririĭ lucrărilor Seminariuluĭ sĕŭ de limba română, cu tóte că numitul filolog maĭ este ajutat în acésta şi de Statul german.

—Secţiunea, luând informaţiunĭ de condiţiunile în carĭ s'a acordat d-luĭ Weigand o subvenţiune anuală din partea Academieĭ, i se dă lămurire că acésta s'a făcut numaĭ pentru a se puté da publicităţiĭ *Atlasul linguistic* al dialectelor române, lucrare care, fără ajutorul bănesc din partea nóstră, din causa cheltuelilor fórte marĭ ce ocasionéză tipărirea, n'ar fi putut vedé lumina ḑileĭ, fiind dată şi împrejurarea că, preţul de vînḑare al fascicolelor acesteĭ lucrărĭ, care intereséză în special pe Românĭ, fiind fórte mare, nu s'ar fi găsit cumperătorĭ în numĕr suficient, ca prin desfacerea lor să se pótă acoperì cheltuelile făcute. Nu tot aşà stă lucrul cu tipărirea *Anuaruluĭ* d-luĭ Densuşianu, care-l póte trimite Academieĭ pentru publicare în *Anale*, saŭ dacă acéstă cale nu-ĭ convine, se póte adresà la Ministeriul Instrucţiuniĭ publice, cu atât maĭ mult că Academia nicĭ nu dispune de fondurĭ pentru a înlesnì eşirea la lumină a unor publicaţiunĭ ca aceea a d-luĭ Densuşianu. Secţiunea decĭ nu póte fi de părere a i se satisface cererea.

---

## ŞEDINŢA DIN 27 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu.*

Se pune în discuţiune alegerea a doĭ membri în locurile rĕmase vacante prin mórtea luĭ Roman şi Chiţu.

D-l *I. C. Negruzzi* declară că, maĭ întâiŭ, d-sa e de părere să se reserve unul din cele douĕ locurĭ pentru viitor, ca să se pótă alege acel care va face Dicţionarul limbeĭ române, cu alcătuirea căruia a fost însărcinat de doĭ anĭ d-l Philippide. Prin urmare, dacă d-sa va întocmì în mod valoros acel dicţionar, e şi drept şi natural ca el să facă parte

din acéstă Academie. Pentru cel-lalt loc, locul luĭ Roman, ar fi cu cădere să se alégă cine-va dintre scriitoriĭ de dincolo. Cum însă nu vede printre literaţiĭ de acolo pe nicĭ unul, ci dintre istoricĭ vede pe d-l Puşcariu, ar fi maĭ nimerit să se alégă d-sa la Secţiunea istorică, împlinindu-se ast-fel golul lăsat de regretatul nostru coleg. Aşà dar, să ne îndreptăm privirile către ceĭ de aicĭ, carĭ sunt mulţĭ şi cu multe merite; decĭ printre dînşiĭ să alegem. Sunt d-niĭ G. Ionnescu-Gion, D. T. Speranţia; sunt şi alţiĭ. Dar cel care cu maĭ mare putere şi cu extraordinar talent oratoric strălucesce asupra tuturor tinerilor e d-l Delavrancea. Dar, dacă nu voiţĭ acum, ḑice d-l Negruzzi, din causa împrejurărilor politice, să-l alegeţĭ, propun pe un alt extraordinar talent artistic, pe pictorul N. Grigorescu.

D-l *B. P. Hasdeŭ* nu primesce să se reserve un loc din cele două, căcĭ, deşì nu ar dorì să vorbéscă asupra însărcinăriĭ date d-luĭ Philippide, totuşĭ nu se póte oprì de a constatà că d-sa până acum nu a făcut nimic. Decĭ, înlăturând reserva d-luĭ Negruzzi, d-sa se unesce cu totul cu părerea d-sale şi propune pentru cele două locurĭ pe d-l Delavrancea şi Grigorescu, saŭ pe d-l G. Ionnescu Gion, dacă nu se alege la Secţiunea istorică.

D-l *I. G. Sbiera* e şi d-sa împotriva reserveĭ pentru viitor a unuia dintre cele două locurĭ vacante şi e de părere ca numaĭ decât să se împlinéscă ambele locurĭ. In privirea persónelor nu e de părerea preopinenţilor. Deşì nu négă meritele şi talentele persónelor propuse, dar crede că Academia — care e expresiunea unităţiĭ culturale şi naţionale a tuturor Românilor — nu trebue să facă nimic care să turbure cât de puţin armonia acestora. Academicianiĭ nu fac politică militantă, dar aŭ datorie să facă unitatea culturală maĭ spornică şi maĭ progresivă şi, alegênd ómenĭ politicĭ, atât de valoroşĭ chiar, ar fi să o turburăm. O spune cu deplină sinceritate. Decĭ atrage atenţiunea asupra altor persóne; aşà d-sa ar votà pentru d-l Gion, pe care însuşĭ d-l Hasdeŭ voià a-l propune. Atrage însă atenţiunea asupra activităţiĭ istorice şi literare a profesoruluĭ de Universitate din Iaşĭ Aron Densuşianu. El e născut în Transilvania şi e bine ca, conform principiilor admise la înfiinţarea Academieĭ, să se păstreze regula adoptată de a se alege în locul celor morţĭ persóne din aceleaşĭ provinciĭ. Maĭ avem pe poeţiĭ G. Coşbuc şi Al. Vlahuţă, deşì d-sa recomandă cu căldură pe d-l Densuşianu şi pe d-l Gion. Tot aşà se póte alege şi d-l Bianu, deşì paragraful din Regulament s'ar opune; de aceea nu are nimic de obiectat.

D-l *I. Vulcan*, ca membru de dincolo, se crede dator a susţiné ca principiŭ că locul luĭ Roman, de nu s'o împlinì acum, să se lase vacant, pentru că în acest moment nu póte propune pe nimenĭ. Dar, de nu se

va alege nimenĭ de dincolo, acésta va face o rea impresiune la noĭ. Pentru cel-lalt loc propune pe d-l G. Coşbuc—ca de aicĭ, ne maĭ fiind de dincolo, — şi-l propune ca fiind socotit de d-sa ca primul poet al Românilor. Dar în locul luĭ Roman cere să vie unul de dincolo.

D-l *D. C. Ollănescu* cere amânarea discuţiuniĭ, pentru ca să fie toţĭ membriĭ presenţĭ, de óre-ce cestiunea este fórte seriósă.

—Amânarea se aprobă.

---

ŞEDINŢA DIN 7 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu.*

Se pune în deliberarea Secţiuniĭ determinarea unuĭ subiect la premiul Adamachi, de 5000 leĭ, pe anul 1904.

—D-l *A. Naum* propune ca subiect: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri,* care se admite.

A doua cestiune pusă în deliberarea Secţiuniĭ este completarea celor două locurĭ de membri activĭ aĭ Academieĭ, devenite vacante prin încetarea din viéţă a neuitaţilor noştri colegĭ G. Chiţu şi Alex. Roman.

Reservându-se pentru o altă şedinţă ocuparea vacanţeĭ a doua, se procede la înlocuirea numaĭ a unuia din membriĭ răposaţĭ, a luĭ G. Chiţu.

Persónele puse înainte sunt d-niĭ Delavrancea, Ionnescu-Gion şi G. Coşbuc. D-l Coşbuc este propus de d-l membru *I. Vulcan.*

Inainte de a se procede la vot, d-l membru *I. G. Sbiera* relevă că, după articolul 22 din Statutele Academieĭ, alegerile pentru înlocuirea membrilor răposaţĭ trébuesc efectuate în prima sesiune care urméză. Noĭ am lăsat dejà să trécă maĭ multe sesiunĭ generale, fără a îndeplinì cerinţele articoluluĭ menţionat. Acésta nu este în profitul uneĭ Secţiunĭ, care, prin faptul că este compusă din maĭ puţinĭ membri, participă maĭ puţin la direcţiunea de dat curentuluĭ şi tendinţelor Academieĭ. Este necesar, ḑice d-sa, a se observà representanţa *în mod efectiv,* iar *nu numaĭ nominal,* a elementelor culturale din tóte ţările locuite de Românĭ, punct asupra căruia şi d-l membru N. Quintescu atrăsese maĭ înainte atenţiunea Secţiuniĭ.

In momentul puneriĭ votuluĭ, după ce maĭ întâiŭ s'aŭ pus în ve-

derea Secţiuniĭ meritele literare ale persónelor recomendate pentru alegere, d-l membru *I. Vulcan* retrage candidatura d-luĭ G. Coşbuc ca membru activ şi votarea se concentréză numaĭ asupra numelor d-lor B. Stefănescu-Delavrancea şi G. Ionnescu-Gion, carĭ întrunesc, primul 5 bile albe şi 4 negre, iar d-l Gion 4 bile albe şi 5 negre.

Ca membru corespondent, d-l G. Coşbuc obţine 4 bile albe şi 5 negre; iar d-l Anghel Demetriescu 5 bile albe şi 4 negre.

---

## ŞEDINŢA DE LA 10 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *Gr. G. Tocilescu.*

— Asupra desvoltărilor făcute prin raportul d-luĭ *N. Quintescu* privitor la cele ḑece manuscripte intrate la concurs pentru traducerea luĭ Titus Livius, din care raport, prin compararea fiă-căruĭ manuscript cu textul latin şi a tuturor între ele, s'a format convingerea deplină că manuscriptul cu devisa «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus» este incontestabil cel maĭ meritos, Secţiunea recomandă plenuluĭ Academie ca autorul luĭ să fie premiat şi însărcinat cu continuarea traduceriĭ luĭ Titus Livius, rĕmasă neterminată de la rĕposatul profesor Dr. N. Barbu.

*Raportul d-luĭ N. Quintescu asupra probelor de traducere din Titus Livius.*

*Domnĭ colegĭ.*

La apelul ce Academia Română a făcut pentru întregirea traduceriĭ luĭ Titus Livius, întrerupte prin ducerea din viéţă a mult talentatuluĭ profesor, Dr. N. Barbu, s'a rĕspuns prin presentarea a nu maĭ puţin de ḑece manuscripte, numĕr care întrece cu mult pe acela din timpul când Academia Română acordà traducerilor din autoriĭ clasicĭ o maĭ viuă preocupaţiune.

Primind gréua sarcină de a examinà aceste manuscripte, pentru uşurarerea menţionăriĭ lor, şi spre a nu fi silit—de câte orĭ va fi vorba de unul saŭ altul din ele — a'ĭ repeţì pentru designarea luĭ devisa, ce pórtă, am botezat pe fiă-care din ele cu numele uneĭ litere, şi a nume manuscriptul, avênd devisa: «Abi, nuncia, inquit, Romanis, cœlestes ita velle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit..», cu litera *A;* manuscriptul, purtând devisa: ‹Hoc nostrum placabo Jovem, Laribusque

paternis—Tura dabo...», cu litera *B;* pe cel avênd drept motto: «Diis iuvantibus et duro labore», cu litera *C;* manuscriptul cu devisa: «In magnis et voluisse sat est», cu litera *D;* pe cel purtând devisa: «Quam quisque norit artem, in hac se exerceat», cu litera *E;* manuscriptul cu motto: «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus», cu litera *F;* pe cel avênd devisa: «T. Livius benignius omnibus magnis viris praestitit», cu litera *G;* manuscriptul cu devisa: «Trecutul este oglinda viitoruluĭ», cu litera *H;* pe cel purtând motto: «Tu regere imperio populos, Romane, memento», cu litera *I;* în fine manuscriptul, care are drept devisă: «Certe id firmissimum longe imperium est, quo obedientes gaudent», cu litera *K.*

Aceste manuscripte aŭ adus ca probă de traducţiune câte-va capitule din cartea VIII a istorieĭ luĭ Titus Livius, de acolo unde s'a oprit rĕposatul Dr. N. Barbu, anume de la capitul. 9—25 incl., conform indicaţiuniĭ făcute prin publicaţiunea concursuluĭ.

Domnĭ colegĭ. Am cercetat cu tótă consciinţiositatea posibilă aceste probe de traducere.

Dacă—negreşit—a fost înbucurător faptul, că un numĕr relativ însemnat de manuscripte aŭ fost înaintate de astă dată pentru concursul la un autor clasic, óre mulţumirea nóstră a fost ea întărită şi prin calitatea lor? Căutat-aŭ şi fost-aŭ ele în stare să corespundă sarcineĭ ce şi-aŭ luat? Lăsăm ca opiniunea în acéstă privinţă să se formeze de la sine în ochiĭ persónelor cunoscĕtóre, după ce vor fi dat maĭ întâiŭ cu ochiĭ de ele.

Pentru acésta se impun însă óre-carĭ extragerĭ din textul roman şi din manuscripte.

Reproducem chiar primul capitul, cu care încep manuscriptele—capitulul 9 al cărţiĭ VIII—, alăturându'ĭ spre comparare textul latin:

9. Romani consules, priusquam educerent in aciem, immolaverunt. Decio caput iocineris a familiari parte caesum haruspex dicitur ostendisse; alioquin acceptam diis hostiam esse: Manlium egregie litasse. *Atqui bene habet,* inquit Decius, *si a collega litatum est.* Instructis, sicut ante dictum est, ordinibus, processere in aciem. Manlius dextro, Decius laevo cornu praeerat. Primo utrimque aequis viribus, eodem ardore animorum gerebatur res: deinde ab laevo cornu hastati Romani, non ferentes impressionem Latinorum, se ad principes recepere. In hac trepidatione Decius consul M. Valerium magna voce inclamat: *Deorum, inquit, ope, Valeri, opus est. Agedum, pontifex publicus populi Romani, praei verba, quibus me pro legionibus devoveam.* Pontifex eum togam praetextam sumere iussit, et, velato capite, manu subter togam ad mentum exserta, super telum subiectum pedibus

stantem sic dicere: *Iane, Iupiter, Mars pater, Quirine, Bellona, Lares, divi Novensiles, dii Indigetes, divi, quorum est potestas nostrorum hostiumque, diique Manes, vos precor, veneror, veniam peto feroque, uti populo Romano Quiritium vim victoriamque prosperetis; hostesque populi Romani Quiritium terrore, formidine, morteque afficiatis. Sicut verbis nuncupavi, ita pro republica Quiritium, exercitu, legionibus, auxiliis populi Romani Quiritium, legiones auxiliaque hostium mecum diis Manibus (Tellurique) devoveo.* Haec ita precatus, lictores ire ad T. Manlium iubet, matureque collegae se devotum pro exercitu nuntiare. Ipse, incinctus cinctu Gabino, armatus in equum insiluit, ac se in medios hostes immisit. Conspectus ab utraque acie aliquanto augustior humano visu, sicut coelo missus piaculum omnis deorum irae, qui pestem ab suis aversam in hostes ferret: ita omnis terror pavorque cum illo latus signa primo Latinorum turbavit; deinde in totam penitus aciem pervasit. Evidentissimum id fuit, quod, quacunque equo invectus est, ibi, haud secus quam pestifero sidere icti, pavebant: ubi vero corruit obrutus telis, inde iam haud dubie consternatae cohortes Latinorum fugam ac vastitatem late fecerunt. Simul et Romani, exsolutis religione animis, velut tum primum signo dato coorti, pugnam integram ediderunt. Nam et rorarii procurrebant inter antepilanos, addiderantque vires hastatis ac principibus: et triarii, genu dextro innixi, nutum consulis ad consurgendum exspectabant.

**Manuscriptul A** — 9. Consulii romanĭ, maĭ înainte de a eşì la bătaie, aduseră jertfe. Se ḑice, că aruspicele ar fi spus luĭ Deciu, că capul ficatuluĭ este tăiat în partea familiară, de altmintrelea jertfa este bine primită de ḑeĭ, şi Manliu a sacrificat perfect «Dar ajunge, spuse Deciu, dacă colegul a sacrificat după dorinţă»

Inşirând apoĭ rîndurile, precum s'a spus înainte, eşiră la bătaie Manliu comandà aripa dréptă, Deciu cea stângă La început se luptaŭ din amîndouĕ părţile cu aceeaşĭ bravură, cu acelaşĭ entusiasm; apoĭ lăncerii romanĭ din aripa stângă, neputênd susţiné atacul Latinilor, se retraseră la fruntaşĭ. In acéstă nedumerire, strigă consulul Deciu cu glas mare pe M Valeriu. «De ajutorul ḑeilor, spuse el, avem trebuinţă, o Valerie; aide, şi ca pontifice suprem al poporuluĭ roman, ḑi-mĭ înainte cuvintele cu carĭ să mĕ jertfesc pentru legiunĭ»

Pontificele îĭ poruncì să îmbrace toga pretestă, să-şĭ invelészcă capul, să întindă mâna pe sub togă până la bărbie şi, stând pe o lance pusă sub picióre, să ḑică ast-fel: «Iane, Joe, Martie părinte, Cirine, Belonă, Larilor, ḑeilor Novensilĭ, ḑeilor Indigeţĭ, ḑeilor în a căror putere sunt aĭ noştri şi vrăjmaşiĭ şi ḑeilor Manĭ, pe voĭ vĕ rog, vĕ ador, vĕ cer graţia şi mĕ încred că voiŭ dobândi-o, ca să daţĭ putere şi victorie poporuluĭ roman al Ciriţilor, iar pe vrăjmaşiĭ poporuluĭ roman al Ciriţilor să-ĭ umpleţĭ cu spaimă, cu grózā şi mórte Precum am spus, aşà şi jertfesc ḑeilor Manĭ şi Pămîntuluĭ legiunile şi oştile ajutătóre ale vrăjmaşilor împreună cu mine, le jertfesc pentru republica, pentru armata, pentru legiunile, pentru oştile ajutătóre ale poporuluĭ roman al Ciriţilor» Rugându-se acestea ast-fel, poruncesce lictorilor să mérgă în grabă la T Manliu şi să-ĭ anunţe colegului că el s'a jertfit pentru armată. El însuşĭ, îmbrăcat în togă, după obiceiul Gabinilor, se aruncă înarmat pe cal şi se repeḑì în mijlocul vrăjmaşilor Il priviră amîndouĕ oştile ca pe o figură întru cât-va maĭ maiestósă decât cea omenéscă şi-l considerară de o expiare a întregeĭ mâniĭ a

ḑeilor trimésă din cer spre a duce la vrăjmaş ciuma îndepărtată de la aĭ săĭ; ast-fel spaima şi gróza de orĭ-ce soiŭ adusă cu dînsul maĭ întâiŭ puse în desordine primele şirurĭ ale Latinilor, apoĭ străbătù tótă armata în tóte direcţiunile. Lucrul cel maĭ minunat erà acesta, că pe orĭ-unde pătrundeà călare, pe acolo încremeniaŭ de frică, ca şi când ar fi fost loviţĭ de o stea aducĕtóre de ciumă; iar îndată ce căḑù doborît de săgeţĭ, pe loc cohorţile Latinilor, cuprinse de spaima morţiĭ, o luară la fugă de acolo şi lăsară o mare întindere gólă. In acelaşĭ timp se ridicară şi Romaniĭ, liberaţĭ de têmă faţă de mânia ḑeilor, ca şi când acuma maĭ întâiŭ li s'ar fi dat semnalul, şi începură lupta din noŭ. Căcĭ pe de o parte rorariĭ alergară printre antepilanĭ şi îmbărbatară pe lăncerĭ şi pe fruntaşĭ, pe de altă parte triariĭ, îngenuchiaţĭ pe genuchiul drept, aşteptaŭ acuma semnalul consuluĭ spre a se ridicà.

**Manuscriptul B.** — 9. Consuliĭ romanĭ, maĭ înainte de a scóte oştirea din tabără spre a o orînduì în linie de bătaie, sacrificară. Se ḑice că aruspicele ar fi arătat luĭ Decius capul ficatuluĭ crestat în partea familiară, dar că, în colo, victima a fost primită de ḑeĭ; iar luĭ Manlius, jertfa îĭ dedeà cele maĭ neîndoióse prevestirĭ de isbândă. «Prea bine — ḑise Decius — dacă coleguluĭ se prevestesce isbândă». Aşezând apoĭ rîndurile, — după cum s'a ḑis maĭ sus, — înaintară la atac. Manlius comandà aripa dréptă, iar Decius pe cea stângă La început lupta se susţineà în ambele aripĭ cu o aceeaşĭ vigóre şi cu aceeaşĭ înflăcărare a sufletelor; maĭ în urmă însă hastaţiĭ romanĭ, neputênd să resiste ataculuĭ Latinilor, se retraseră la principĭ. In acéstă învălmăşélă, consulul Decius strigă cu voce tare către Marcus Valerius: «E nevoie, o Valerius, de ajutorul ḑeilor; aide, obştescule pontifice al poporuluĭ roman, rostesce formulele sacramentale prin carĭ să mĕ jertfesc pentru legiunĭ» Pontificele îĭ poruncì să-şĭ ieà toga pretexta şi, cu capul acoperit, cu mâna scósă de sub togă la bărbie, stând pe o săgétă pusă sub picióre, ast-fel să grăiască: «Ianus, Iupiter, tată Mars, Quirinus, Bellona, Larilor, ḑeilor Novensilĭ, Indigeţĭ şi voĭ ḑeilor carĭ aveţĭ putere şi asupra nóstră şi asupra duşmanilor, şi pe voĭ ḑeilor Manĭ, vĕ rog şi vĕ venerez, cer şi obţin graţia, ca să acordaţĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor tărie şi victorie, iar pe duşmaniĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor să-ĭ sdrobiţĭ prin frică, gróză şi mórte. Precum m'am rostit, aşà destin dimpreună cu mine Umbrelor şi Pămîntuluĭ legiunile şi trupele ajutătóre ale duşmanuluĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor, pentru scăparea Statuluĭ, a oştiriĭ, a legiunilor, a trupelor ajutătóre ale poporuluĭ roman» După ce ast-fel s'a rugat, poruncesce lictorilor să se ducă în grabă şi să anunţe pe colegul sĕŭ T. Manlius că s'a consacrat ḑeilor infernalĭ pentru oştire. El însuşĭ, îmbrăcat după datina Gabină, înarmat sărì pe cal şi se aruncă în mijlocul duşmanilor. S'a părut celor douĕ oştirĭ că înfăţişarea-ĭ este maĭ măréţă decât a unuĭ om, ca un trimis al ceruluĭ ca expiere a ori-căreĭ mâniĭ dumneḑeescĭ, care să ducă la duşmanĭ peirea înlăturată de la aĭ sĕĭ. Ast-fel tótă frica şi gróza, ridicată împreună cu dînsul de la Romanĭ, turbură maĭ întâiŭ frontul Latinilor, apoĭ pătrunse adînc în tótă oştirea. Acest lucru a fost fórte lămurit, căcĭ, orĭ pe unde a trecut călare, rîndurile duşmanilor se îngroziaŭ ca lovite de trăsnet; iar când căḑù acoperit de săgeţĭ, cohortele Latinilor luară fuga consternate şi deşertară câmpul de luptă. In acelaşĭ timp şi Romaniĭ, cu sufletele uşurate prin acéstă ceremonie religiósă, năvălind, ca şi când atuncĭ pentru prima óră s'a dat semnalul, întregiră bătălia; căcĭ şi rorariĭ înaintaŭ printre antepilanĭ şi întăriaŭ pe hastaţĭ şi pe principĭ, iar triariĭ, sprijiniţĭ pe genuchiul drept, aşteptaŭ semnalul consuluĭ spre a se ridicà.

**Manuscriptul C.**—9. Consulii romanĭ, maĭ înainte de a aşezà trupele în ordine de bătaie, sacrificară. Se ḑice că aruspicele ar fi arătat luĭ Deciu vîrful ficatuluĭ din partea familiară taiat: că de alt-fel victima e plăcută ḑeilor, că luĭ Manliu semnele ar fi fost favorabile. «Tot e bine, ḑise Deciu, dacă colegul meŭ a reuşit.» Intocmindu-se liniile precum s'a ḑis maĭ sus, înaintară la luptă. Manliu comandà aripa dréptă, Deciu pe cea stângă. La început în ambele părţĭ lupta erà susţinută cu puterĭ egale şi cu acelaşĭ curagiŭ; maĭ apoĭ hastaţiĭ romanĭ la aripa stângă, ne maĭ putênd susţiné atacul Latinilor, se retraseră către principĭ In acéstă mişcare desordonată, consulul Deciu strigà cu voce tare pe M. Valeriu: «Este nevoie de concursul ḑeilor, M. Valerie: aide, pontifice public al poporuluĭ roman, pronunţă cuvintele prin carĭ eŭ să mě devotez pentru legiunĭ.» Pontificele ordonă ca el să îmbrace toga pretextă şi, cu capul acoperit, cu mâna ridicată sub togă până la bărbie, şeḑênd pe o suliţă pusă sub piciórele luĭ, să ḑică aceste cuvinte: «Jane, Jupiter, părinte Marte, Quirine, Bellona, Larĭ, ḑeĭ Novensilĭ, ḑeĭ Indigeţĭ, ḑeĭ carĭ aveţĭ putere peste noĭ şi peste inimicĭ şi voĭ ḑeĭ Manĭ, vě conjur, vě rog, vě cer graţie şi sper că veţĭ acordà putere şi victorie poporuluĭ roman al Quiriţilor şi veţĭ lovì cu teróre, groză şi mórte pe inimiciĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor. Precum prin cuvinte v'am invocat, aşà pentru republica Quiriţilor, pentru armată, pentru legiunĭ, pentru auxiliariĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor, devotez cu mine ḑeilor Manĭ şi Telureĭ legiunile şi auxiliariĭ inimicilor.» Rugându-se ast-fel, ordonă ca lictoriĭ se mérgă la T. Manliu şi repede să anunţe colegululuĭ că el s'a devotat pentru armată. El însuşĭ, încins după obiceiul Gabin, sărì înarmat pe cal şi se repeḑì în mijlocul inimicilor. El părù atuncĭ ambelor armate óre-cum maĭ mare ca figura unuĭ om, ca şi trimis din cer pentru a expià tótă mânia ḑeilor şi a aruncà asupra inimicilor flagelul abătut de la aĭ sěĭ Ast-fel tótă terórea adusă cu dînsul maĭ întâiŭ puse în desordine primele liniĭ ale Latinilor, şi apoĭ se rěspândì peste tótă armata. Fórte evident a fost faptul că, pe orĭ-unde treceà cu calul, pe acolo, întocmaĭ ca şi loviţĭ de influenţa unuĭ astru rěŭfăcětor, se înspăimântaŭ; iar din locul unde a căḑut, acoperit de săgeţĭ, cohortele latine, cu totul consternate, luară fuga, făcênd un gol imens pe câmpul de bătaie In acelaşĭ timp şi Romaniĭ, liberaţĭ de sub frica semnelor divine, animându-se, ca şi cum atuncĭ s'ar fi dat pentru prima óră semnalul de atac, reîncepură lupta. In adevěr, pe de o parte rorariĭ alergaŭ înainte printre antepilanĭ şi aduceaŭ nouě forţe hastaţilor şi principilor, pe de altă parte triariĭ, rezemaţĭ cu genuchiul drept pe pămînt aşteptaŭ semnul consululuĭ spre a se sculà.

**Manuscriptul D.** — 9 Consuliĭ romanĭ, înainte de a plecà la luptă, făcură o jertfă. Se spune că Preḑicětorul ar fi arătat luĭ Decius că ficatul erà tăiat de partea favorabilă; jertfa de alt-fel erà plăcută ḑeilor, jertfa luĭ Manliu reuşise pe deplin. «Este de ajuns, ḑise Decius, dacă jertfa colegululuĭ meŭ a reuşit.» Soldaţiĭ, aşezându-se în ordinea, pe care am arătat-o maĭ sus, plecară la luptă Manliu comandà aripa dréptă, Decius pe cea stângă. La început, ambele tabere luptaŭ cu aceeaşĭ putere, cu acelaşĭ curaj; maĭ în urmă însă soldaţiĭ din întâia linie de bătaie (lănceriĭ), neputênd să se împotrivéscă ataculuĭ Latinilor, se retraseră în a doua linie In timpul acesteĭ învălmăşelĭ, Decius strigă cu glas puternic către M. Valeriu: «M. Valere, avem nevoie de ajutorul ḑeilor Eĭ, pontifice naţional, spune formula de care trebue să mě servesc spre a mě jertfì pentru legiunĭ.» Pontificele ĭĭ ordónă să-şĭ pue toga pretextă şi, cu capul acoperit, c'o mână ridicată sub togă până la bărbie, stând în piciore sprijinit pe o săgétă, să pronunţe aceste cuvinte: «Ianus, Iuppiter,

părinte Marte, Quirinus, Bellona, Larĭ, ḑeĭ Novensilĭ, ḑeĭ Naţionalĭ, ḑeĭ carĭ aveţĭ putere asupra nóstră şi asupra duşmanilor noştri, şi voĭ, spirite ale morţilor, pe voĭ vĕ rog, vĕ conjur, vĕ cer cu tótă încrederea să daţĭ poporuluĭ roman putere şi biruinţă, să îngroziţĭ, să causaţĭ frică şi mórte duşmanilor poporuluĭ roman După cum o declar, pentru republica poporuluĭ roman, pentru armată, legiunĭ, pentru trupele aliate ale poporuluĭ roman, eŭ mĕ jertfesc şi jertfesc legiunile şi trupele aliate ale duşmanilor pămîntuluĭ şi spiritelor morţilor» Sfîrşindu-şĭ ruga, însărcinéză pe lictorĭ să mérgă la T. Manliu şi să-ĭ facă cunoscut cât maĭ de grabă că colegul seŭ s'a jertfit pentru armată. Dînsul (Decius), încins cu eşarpa gabină, înarmat, încalecă şi se aruncă în mijlocul duşmanilor. Ambele tabere l'aŭ vĕḑut ca încunjurat de o aureolă ceréscă; părea trimes din cer să ispăşéscă mânia ḑeilor, să îndepărteze rĕsbunarea lor de la aĭ sĕĭ şi să o ducă asupra duşmanilor. In adevĕr, frica şi gróza trecură cu dînsul la Latinĭ, turburând la început cele întâĭ rîndurĭ, cuprinḑênd apoĭ maĭ tótă armata. Invederat pentru toţĭ erà faptul că, orĭ-unde îl duceà calul sĕŭ, duşmaniĭ, ca loviţĭ (atinşĭ) de un spirit rĕŭ, rĕmâneaŭ împetriţĭ, Dar, când căḑù strivit de săgeţĭ, cohortele latine, desordonate cu totul, luară fuga. lăsând un mare gol în urma lor In acelaşĭ timp, Romaniĭ, eliberaţĭ de scrupulul religios, se aruncară în luptă şi dădură un noŭ atac: căcĭ veliţiĭ (pedestri uşor înarmaţĭ), înaintând în rîndul întâiŭ, aŭ întărit atât rîndul întâiŭ cât şi al doilea; rîndul al treilea (veteraniĭ), în genuchĭ, aşteptà semnul consululuĭ numaĭ pentru a se ridicà

**Manuscriptul E.** — 9 Consuliĭ romanĭ, înainte de a începe lupta, sacrificară. Se ḑice că luĭ Decius haruspicele i-a arătat capĕtul ficatuluĭ cu o tăietură în partea familiară, adăogênd că de alt-fel sacrificiul fusese plăcut ḑeilor şi că luĭ Manlius i se arătase semne favorabile «Fórte bine, rĕspunse Decius, dacă i s'aŭ arătat semne bune coleguluĭ meŭ.» După aceea înaintară în linie de bătaie, aşezându-şĭ armata în ordinea arătată maĭ sus. Manlius comandà jumătatea din drépta, Decius pe cea din stânga. La început se luptaŭ şi de o parte şi de alta cu aceeaşĭ putere şi cu aceeaşĭ vitejie; dar maĭ târḑiŭ lănceriĭ romanĭ din partea stângă, ne maĭ putênd resistà Latinilor, carĭ îĭ copleşiaŭ, se retraseră la principĭ. In acéstă învălmăşélă consulul Decius chémă pe M. Valerius cu voce tare şi-ĭ ḑice: «E nevoie de ajutorul ḑeilor, M Valerius; aide, tu preotul public al poporuluĭ roman, pronunţă cuvintele prin carĭ să-mĭ închin viéţa ḑeilor infernalĭ pentru mântuirea legiunilor!» Preotul îĭ ordonă să se îmbrace cu toga pretextă, să-şĭ acopere capul şi, apucându-se de bărbie cu mâna dusă pe sub togă, să stea cu picĭórele pe o săgétă şi să pronunţe aceste cuvinte: Iane, Iuppiter, Părinte Marte, Quirine, Bellona, Larilor, voĭ ḑeilor de curînd primiţĭ, voĭ ḑeilor de baştină, în a căror putere stăm şi noĭ şi duşmaniĭ noştri, şi voĭ ḑeilor Manĭ, pe voĭ vĕ rog fierbinte, vĕ ador şi vouĕ vĕ cer să hărăziţĭ putere şi isbândă poporuluĭ roman al Quiriţilor, iar pe duşmaniĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor să-ĭ loviţĭ cu spaimă, cu gróză şi cu mórte Precum am declarat prin cuvintele mele, aşà mĕ închin pe mine, legiunile şi ajutórele duşmanilor împreună cu mine ḑeilor Manĭ şi pămîntuluĭ pentru mântuirea republiceĭ, armateĭ, legiunilor şi ajutórelor poporuluĭ roman al Quiriţilor» După ce s'a rugat ast-fel, poruncesce lictorilor să se ducă la T. Manlius şi în grabă să-ĭ anunţe coleguluĭ sĕŭ că el şi-a închinat viéţa pentru mântuirea armateĭ. El însuşĭ, înarmat şi încins cu cingĕtórea gabină, sărì pe cal şi se aruncă în mijlocul vrăjmaşilor, aşà ca să-l vadă amîndouĕ armatele. Se păreà maĭ august decât un om, ca şi cum ar fi fost trimis din cer să se sacrifice pentru a împăcà orĭ-ce mânie a ḑeilor şi să îndrepte nenorocirea de la

aĭ sĕĭ asupra duşmanilor; în aşà chip spaima şi gróza, duse cu el, turburară primele rîndurĭ ale Latinilor şi pătrunseră apoĭ adînc în tótă armata lor. Şi acésta se vedeà cu atât maĭ uşor, cu cât, orĭ încotro îl duceà calul, fugiaŭ toţĭ înspăimântaţĭ, ca şi cum ar fi fost loviţĭ de o stea aducĕtóre de rele; când însă Decius căḑù acoperit de săgeţĭ, atuncĭ cohortele Latinilor, demoralisate cu desăvîrşire, o luară la fugă şi lăsară locul gol în urma lor. In acelaşĭ timp şi Romaniĭ, simţindu-se împăcaţĭ cu ḑeiĭ, ca şi când acuma s'ar fi dat semnalul pentru prima óră, adunându-se la un loc, încep din noŭ lupta; căcĭ şi rorariĭ înaintară în grabă între antepilanĭ şi adaoseră ast-fel puterile lăncerilor şi principilor, iar triariĭ, sprijiniţĭ pe genuchiul drept, aşteptaŭ comanda consululuĭ pentru a năvălì şi eĭ.

**Manuscriptul F.** — 9. Consuliĭ romanĭ aduseră sacrificiĭ înainte de a eşì la luptă. Luĭ Decius aruspicele i-a arătat, se ḑice, că sfîrcul ficatuluĭ din partea care-l privià pe el erà sfâşiat; că de altmintrelea jertfa erà primită de ḑeĭ, pentru că sacrificiul luĭ Manlius erà minunat de bun. «Atuncĭ, ḑise Decius, e bine dacă jertfa colegului meŭ e primită» Purceseră la luptă cu óstea rînduită precum s'a spus Manlius comandà aripa dréptă, Decius pe cea stângă La început cele douĕ armate se loviră cu aceeaşĭ putere şi cu acelaşĭ avînt; dar maĭ pe urmă, hastaţiĭ romanĭ din aripa stângă, neputênd ţiné pept isbiriĭ Latinilor, se retraseră în spre principĭ. In mijlocul acesteĭ învălmăşelĭ, consulul Decius chémă cu glas tare pe Marcus Valerius şi-ĭ ḑice: «De al ḑeilor ajutor, Valerius, avem nevoie acum; aide dar, pontifice public al poporuluĭ roman, dictéză-mĭ vorbele prin carĭ să mĕ închin morţiĭ pentru legiunĭ» Pontificele îĭ ordonă să se îmbrace cu toga pretextă, să-şĭ acopere capul, să ducă mâna pe sub togă la bărbie, să-şĭ pună o lance sub picióre şi să ḑică ast-fel: «Ianus, Jupiter, tată Marte, Quirine, Bellona, Larĭ, ḑeĭ Novensilĭ, ḑeĭ Indigeţĭ, ḑeĭ în a căror putere suntem şi noĭ şi duşmaniĭ, ḑeĭ Manĭ, vĕ rog şi vĕ implor să îngăduiţĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor putere şi biruinţă, iar pe duşmaniĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor cu spaimă, gróză şi mórte să-ĭ loviţĭ. Precum m'am legătuit cu aceste cuvinte, aşà pentru republica, pentru óstea, legiunile şi auxiliariĭ poporuluĭ roman al Quiriţilor mĕ daŭ jertfă ḑeilor Manĭ şi Pămîntuluĭ pe mine, legiunile şi auxiliariĭ inimicilor.» După acéstă rugăciune, dă poruncă lictorilor să mérgă la Titus Manlius şi de grabă să-ĭ dea de scire că el s'a închinat morţiĭ pentru armată. Iar el îşĭ prinse toga după portul gabinian, sărì înarmat pe cal şi se asvîrlì în mijlocul duşmanilor, atrăgênd privirea ambelor armate. Păreà mult maĭ măreţ decât un om, ca şi cum ar fi fost trimis din cer spre ispăşirea întregiĭ mâniĭ a ḑeilor, ca să ducă asupra inimicilor peirea întórsă de la aĭ sĕĭ. Intr'adevĕr, tótă frica şi spaima dusă cu el turbură maĭ întâiŭ frontul Latinilor şi apoĭ pătrunse adînc în óstea întrégă. Se vedeà prea bine că, orĭ pe unde îl duceà calul, duşmaniĭ, ca loviţĭ de stéua peiriĭ, rĕmâneaŭ încremeniţĭ; iar când Decius se prăvălì acoperit de rănĭ, cohortele Latinilor, cu desăvîrşire înspăimântate, luară fuga şi, până departe, nu lăsară în urma lor decât câmp pustiŭ. Tot atuncĭ şi Romaniĭ, cu sufletul uşurat de téma sfîntă, reîncepură lupta, ridicându-se ca şi cum atuncĭ li s'ar fi dat primul semnal. Intr'adevĕr, de o parte rorariĭ înaintară în grabă printre antepilanĭ, ca să întărésca liniile hastaţilor şi principilor; iar de alta triariĭ, cu genuchiul drept rezemat în pămînt, aşteptaŭ numaĭ un semn de la consul, ca să se ridice.

**Manuscriptul G.** — 9. Consuliĭ romanĭ, maĭ înainte d'a eşì în linie de bătaie, făcură un sacrificiŭ. Haruspicele — se ḑice — a arătat consululuĭ Deciu, că capul fi-

catuluĭ, în partea care se raportà la aĭ sĕĭ, erà ciontit; de altă parte ḑisese că jertfa a fost primită de ḑeĭ: Manliu sacrificase în mod favorabil. «Aşà dar, afacerea stă bine—a ḑis Deciu—dacă s'a făcut de colegul meŭ o jertfă plăcută ḑeilor.» Trupele, fiind aranjate după cum s'a spus maĭ sus, înaintară în linie de bătaie. Manliu comandà aripa dréptă, Deciu pe cea stângă. Maĭ întâiŭ şi dintr'o parte şi dintr'alta cu forţe egale şi cu aceeaşĭ aprindere de suflet se conduceà lupta; apoĭ din aripa stângă lăncieriĭ romanĭ, neputênd suportà atacul Latinilor, se retraseră la principĭ. In acéstă agitaţiune, consulul Deciu strigă în gura mare pe M. Valeriu: «O! Valeriu, avem trebuinţă de ajutorul ḑeilor, a ḑis. Aide, pontifice public al poporuluĭ roman, pune-mĭ înainte formulele de jurămînt prin carĭ să mĕ devotez pentru legiunĭ.» Pontificele a ordonat ca el să îmbrace toga pretexta şi, cu capul acoperit, cu mâna scósă afară de sub togă până la bărbie, stând drept pe un arc întins sub picióre, să ḑică ast-fel. «O! Jane, Joe, protectorule Marte, Quirine, Bellona, Larĭ, ḑeĭ Novensilĭ, ḑeĭ Indigenĭ! O! ḑeĭ carĭ aveţĭ stăpânirea asupra nóstră şi asupra inimicilor şi voĭ ḑeĭ Manĭ, pe voĭ vĕ rog, vĕ cinstesc, cer graţie şi port speranţă că voĭ să faceţĭ să înflorescă puterea şi victoria poporuluĭ roman al Quiriţilor şi pe inimiciĭ poporuluĭ roman să-i loviţĭ cu frică, consternaţiune şi cu mórte. După cum prin jurămînt am declarat, ast-fel mĕ devotez pentru republica poporuluĭ roman al Quiriţilor, pentru armată, pentru legiunĭ, pentru ajutórele poporuluĭ roman, devotez cu mine ḑeilor Manĭ şi ḑeiţeĭ Tellus legiunile şi ajutórele inimicilor» Ḑicênd ast-fel acestea, ordonă ca lictoriĭ să mérgă la T. Manliu şi să anunţe la timp coleguluĭ că dînsul s'a devotat pentru armată Insuşĭ (Decius), încins cu o togă gabină, armat, sărì pe cal şi se asvîrlì în mijlocul inimicilor Remarcat de ambele liniĭ de bătaie, a fost vĕḑut cu puţin maĭ schimbat decât forma omenéscă, ca şi un trimis din cer care să aducă expiaţiune întregeĭ mâniĭ a ḑeilor, care să ducă contra inimicilor nenorocirea întórsă de la aĭ sĕĭ. Ast-fel, tótă terórea şi gróza purtând cu el, a pus în desordine maĭ întâiŭ primele rîndurĭ ale Latinilor, apoĭ a pătruns cu totul în întréga linie de bătaie. Acest lucru fu fórte bătător la ochĭ, pentru că orĭ-şi-unde a fost purtat de cal, acolo inimiciĭ, ca şi isbiţĭ de o stea purtătóre de nenorocirĭ, se înfricoşaŭ; când însă căḑù acoperit de săgeţĭ, îndată fără îndoială cohortele umilite ale Latinilor o luară la fugă în depărtare şi făcură un gol în armată. Tot deodată Romaniĭ, cu sufletele deslegate de superstiţiunea religiuniĭ, ca şi cum atuncĭ pentru prima óră întărîtaţĭ, după ce s'a dat semnalul, reîncepură o luptă nouă, căcĭ pe de o parte rorariĭ alergaŭ înainte între antepilanĭ şi uniseră puterile lor cu lăncieriĭ şi principiĭ, pe de altă parte triariĭ, rezemaţĭ cu genuchiul drept în pămînt, aşteptaŭ semnalul consuluÏ pentru a se ridicà împreună.

**Manuscriptul II.** — Lupta s'a întîmplat nu departe de pólele munteluĭ Vesuviu, unde drumul duce la Vesere.

9. Consuliĭ romanĭ aŭ adus sacrificiĭ înainte de a eşì la luptă Aruspicele se ḑice a fi arătat luĭ Deciu vîrful ficatuluĭ crăpat de partea nóstră, spuind că de alt-fel victima a fost bine primită din partea ḑeilor şi că Manliu a căpĕtat un augurıŭ excelent. Apoĭ lucrul stă bine, ḑise Deciu, daca colegul a căpĕtat augur bun.» Şirele fiind rînduite precum s'a spus maĭ înainte, aŭ plecat la luptă. Manliu comandà pe aripa dréptă, Deciu pe cea stângă. La început s'a luptat pe amîndouĕ părţile cu puterĭ egale, cu aceeaşĭ ardóre a sufletelor; apoĭ lănceriĭ romanĭ de pe aripa stângă, ne maĭ putênd susţiné atacul Latinilor, s'aŭ retras către fruntaşĭ. In acéstă învălmăşélă (confusiune), consulul Deciu strigă cu voce tare către M. Valeriu: «M. Valerie,

avem lipsă de ajutorul ḑeilor, vino, pontifice public al poporuluĭ roman, spune-mĭ cuvintele cu carĭ să mĕ juruesc ḑeilor pentru legiunĭ.» Pontificele îl poftì să îmbrace toga pretextă şi, stând pe armă cu capul învelit, cu mâna la bărbie sub togă, să vorbéscă: «Iane, Joue, Marte părinte, Quirine, Belonă, Larilor, Novensilĭ dumneḑeescĭ, ḑeĭ Indigeţĭ, voĭ ḑeilor carĭ sunteţĭ stăpânĭ asupra nóstră şi a inimicilor, şi voĭ ḑeilor Manĭ, vĕ rog, vĕ venerez, mĕ rog şi vĕ implor să bine-voiţĭ a favorisà pe poporul roman şi Quiriţĭ, dându-le putere şi învingere, şi să bateţĭ pe inimiciĭ poporuluĭ roman şi Quiriţilor cu spaimă, grózà şi mórte. Precum am spus-o cu cuvinte, aşà juruesc legiunile şi trupele auxiliare inimicilor cu mine ḑeilor Manĭ şi Pamîntuluĭ, pentru republica, óstea, legiunile şi trupele auxiliare poporuluĭ roman şi Quiriţilor » După ce s'a rugat ast-fel, a poruncit (comandat) lictorilor să mérgă la T Manliu şi să-ĭ spună în curînd colegului că el s'a juruit pentru óste. El însuşĭ se încinse cu toga, sărì înarmat pe cal şi pornì (îĭ dete vînt) de-a dreptul în mijlocul inimicilor, pe când amîndouĕ oştile ţintiră ochiĭ spre el. Păreà o fiinţă superiórà omuluĭ, ca şi trimis din cerurĭ ca jertfă (victimă) ispăşitóre (expiatóre) întrégă mânia a ḑeilor care să ducă peirea dintre aĭ sĕĭ între inimicĭ: aşà tótă spaima şi gróza, năvălind cu el, aŭ încurcat şirele prime ale Latinilor, pătrunḑênd apoĭ óstea întrégă. Acésta s'a vĕḑut maĭ ales din împrejurarea că, orĭ-unde călărì el, acolo aŭ tremurat, ca loviţĭ de o stea nimicitóre; unde însă căḑù acoperit de săgeţĭ, acolo cetele Latinilor, fără îndoială înspăimântate, fugiră departe, lăsând câmpul gol. Indată şi Romaniĭ, cu inimĭ scăpate de témă, ca şi cum numaĭ atuncĭ s'ar fi dat semnalul pentru luptă, se sculară cu toţiĭ, restabilind lupta, căcĭ şi trupele uşóre deteră înainte şi într'o clipă întăriseră pe lăncerĭ şi fruntaşĭ, şi triariĭ, plecând genuchiul drept, aşteptară semnul consuluĭ ca să se scóle.

**Manuscriptul I** — 9. Consuliĭ romanĭ, maĭ înainte de a rînduì armata în şir de bătaie, aduseră *o jertfă ḑeilor*. Se ḑice că *Haruspexul* ar fi arătat luĭ Decius vîrful ficatuluĭ taiat de la partea prevestitóre de sórtă; că de alt-fel victima a fost plăcută ḑeilor, şi că Manliu, cu multă pricepere, şi-a atras favórea ḑeilor prin acest sacrificiŭ. «Atuncĭ e bine, ḑise Decius, dacă ḑeiĭ aŭ fost înduplecaţĭ de către colegul meŭ.» Aşezându-se şirurile soldaţilor după cum s'a spus maĭ sus, începură lupta Manlius comandà aripa dréptă, Decius pe cea stângă. La început, din amîndouĕ părţile, se răsboiaŭ cu o de o potrivă tărie şi cu aceeaşĭ învierşunare; maĭ apoĭ *hastaţiĭ* romanĭ din aripa stângă, neputêndu-se împotrivì la năvălirea Latinilor, se retraseră la *principes*. In acéstă învălmăşélă, consulul Decius strigă cu glas tare pe M Valeriu: «E nevoie, Valeriu, ḑise el, de ajutorul ḑeilor! Aide, tu, *Pontif* al întreguluĭ popor roman, învaţă-mĕ formula cu care să mĕ devotez morţiĭ în locul legiunilor.»

Pontificele îĭ poruncì să se îmbrace cu *toga pretexta*, şi cu capul învelit, sprijinindu-şĭ, pe sub togă, bărbia pe mână, să stea cu piciórele pe o săgétă pusă dedesubt şi să ḑică aşà: «Jane, Jupiter, Marte părintele nostru, Quirine, Bellona, Larĭ, divinităţĭ novensile, ḑeĭ naţionali, ḑeĭ a căror putere se întinde asupra nóstră şi asupra inimicilor, şi voĭ umbre sfinte ale strămoşilor, mĕ rog vouĕ şi vĕ respectez, cer şi caut a vĕ dobândì favórea, ca să acordàţĭ tărie şi isbândă poporuluĭ roman şi pe inimiciĭ poporuluĭ roman să-ĭ loviţĭ cu spaimă, cu grózà şi cu mórte. Pentru ca să se întîmple aşà cum ḑiseiŭ în cuvîntarea mea, închin, împreună cu mine, umbrelor sfinte şi infernuluĭ, legiunile şi trupele ajutătóre ale inimicilor, în locul Statuluĭ Romanilor, în locul armateĭ, al legiunilor şi al trupelor ajutátóre ale poporuluĭ roman »

Adresând ḑeilor acéstă rugăciune în așà chip, poruncesce lictorilor să mérgă la T. Manliu și să anunțe de grabă colegului sĕŭ, că el s'a devotat morții în locul armateĭ. Apoĭ însuşĭ, îmbrăcând toga în *chipul Gabinilor*, sărì înarmat pe un cal și se năpustì în mijlocul inimicilor. Fu vĕḑut de ambele armate sub o formă întru cât-va maĭ măréță decât înfățișarea omenéscă, ca și cum el, expiațiune a întregeĭ mâniĭ divine, erà trimes din cer ca să ducă printre dușmanĭ nenorocirea înlăturată de la aĭ sĕĭ; ast-fel tótă temerea şi spaima, ce inspirà el, puse în desordine maĭ întâiŭ cetele Latinilor; apoĭ acele simțeminte se strecurară în intréga lor armată.

Şi fu fórte lămurit că, orĭ-unde îl duse calul, dușmaniĭ, ca și cum ar fi fost atinșĭ de influența uneĭ constelațiunĭ rele, se îngroziaŭ. Iar când se prăbușì, acoperit de o plóie de săgețĭ, cohortele Latinilor, dejà pe deplin înspăĭmântate acum, luară fuga, lăsând un mare spațiŭ gol. In aceeașĭ vreme și Romaniĭ, fiindu-le sufletul liber de frica superstițiósă a inimicilor, ridicându-se la luptă, ca și cum atuncĭ pentru prima óră s'ar fi dat semnalul, reîncepură lupta din noŭ

Căcĭ și *roraniĭ* înaintaŭ printre *antepilanĭ* şi ast-fel măriseră curagiul *hastaților* și *principilor*, și *triariĭ*, rezimațĭ în genuchiul drept, aşteptaŭ semnalul consululuĭ ca să se scóle.

**Manuscriptul K.**- 9. Inainte de a intrà în luptă, consuliĭ romanĭ făcură sacrificiĭ. Se ḑice că aruspicele ar fi arătat luĭ Deciu că capul ficatuluĭ erà trunchiat despre partea luĭ, încolo însă că victima fusese primită de ḑeĭ; că și sacrificiul luĭ Manliu fusese primit cu favóre. «Cu atât maĭ bine, ḑise Deciu, dacă și sacrificiul colegului meŭ a fost bine primit.» Aşezară atuncĭ armata în ordine de bătaie precum s'a spus maĭ sus și purceseră la luptă. Manliu comandà aripa dréptă, Deciu cea stângă. La început lupta erà susținută cu aceeașĭ tărie și cu aceeașĭ ardóre de amîndouĕ părțile, dar maĭ apoĭ *hastiariĭ*, neputênd ține pept la năvala Latinilor, se resfrânseră spre *principĭ*. In acéstă învălmășélă consulul Deciu strigă cu glas puternic pe Marcu Valeriu: «Avem nevoie, Valerie, de ajutorul ḑeilor: aide tu, pontifice public al poporuluĭ roman, spune-mĭ cu ce expresiunĭ să mĕ devotez ḑeilor pentru a salvà legiunile» Pontificele îĭ recomandă să-șĭ ieà toga pretextă și, învĕlit la cap, cu mâna pe sub togă ridicată până la bărbie, stând cu piciórele pe o suliță, să pronunțe aceste cuvinte: «Jane, Joe, tată Marte, Quirine, Belono, ḑeilor Larĭ, ḑeilor Novensilĭ, voĭ ḑeĭ pămîntenĭ carĭ avețĭ stăpânirea peste noĭ și peste dușmaniĭ noștri, voĭ ḑeilor Manĭ, pe voĭ vĕ rog și vĕ ador, a vóstră încuviințare o cer, ca poporuluĭ roman al Quiriților tărie și isbândă să dațĭ, iar pe inimiciĭ poporuluĭ roman al Quiriților cu gróză și cu cutremur să-ĭ dațĭ perḑăriĭ. Precum am mărturisit prin graiŭ, așà, pentru republica Quiriților, pentru óstea nóstră, pentru legiunĭ și trupele aliate, fac anatem ḑeilor Manĭ și pămîntuluĭ pe mine, pe legiunile dușmanilor și pe aliațiĭ lor» După acéstă rugăciune, ordonă lictorilor să mérgă la Titu Manliu să-l anunțe în grabă că dînsul s'a sacrificat ḑeilor pentru armată El însușĭ, punêndu-șĭ toga și sumețênd-o după moda gabină, înarmat, încălecă și năvălì în mijlocul inimicilor. Privit de ambele armate părù că erà o ființă divină și supra-omenéscă, par'că fusese trimes din cer ca o expiațiune, pentru a potolì mânia ḑeilor și spre a abate urgia de la aĭ sĕĭ asupra vrăjmașilor. Ast-fel tótă spaima și tótă frica fu dusă cu dînsul și puse în desordine maĭ întâiŭ fruntea Latinilor, iar maĭ apoĭ pătrunse intréga lor armata Se vĕḑù fórte lămurit că pe orĭ-unde trecuse călare staŭ inimiciĭ înlemnițĭ, par'că fuseseră lovițĭ de o stea cotropitóre Dar tocmaĭ când căḑù, copleșit de săgețĭ, atuncĭ cohorțile Latinilor luară fuga și se împrăștiară în depărtare. Acum Romaniĭ, cu sufletele desle-

gate de superstiţiune, începură lupta d'acapul, par'că acuma se dăduse primul semnal de atac *Rorarii* şi dînşiĭ, alergară spre a luà loc printre *antepilanĭ* şi a împrospătà cu chipul acesta puterile *hastiarilor* şi *principilor*. *Triarii*, plecaţĭ cu genuchiul drept pe pămînt, n'aşteptaŭ decât semnul consuluĭ pentru a se ridicà.

Dupe cum s'a vědut din alăturarea lor cu originalul, aceste manuscripte, spre a le caracterisà deocamdată în trăsurĭ generale, în aprópe unanimitatea lor, nu se recomandă prin o pricepere deplină a textuluĭ latin. Maĭ tóte—maĭ mult orĭ maĭ puţin—aceste manuscripte păcătuesc prin neexactităţĭ cu privire la cuprinsul textuluĭ latin reprodus Ast-fel dăm peste locurĭ unde una ne spun ele, şi alta a înţeles istoricul roman. La acésta ele adaug—negreşit iarăşĭ nu tóte în aceeaşĭ măsură—espresiunĭ improprii şi nu la locul lor, construcţiunĭ de frase carĭ denotă neiscusinţă în maniarea limbeĭ române, o mână nu în deajuns de exercitată în scriere, orĭ — pentru a scăpà de dificultăţĭ, chiar numaĭ părute, alérgă la perifrase saŭ la reproducerĭ din cale afară libere, carĭ séměnă cu asvîrliturile în lăturĭ din picióre ale cailor nu încă destul de deprinşĭ a călcà paşĭ neşovăiţĭ şi regulaţĭ.

Un singur manuscript satisface pe deplin prin siguranţa cu care înţelege pe istoricul roman şi-ĭ redă textul în limba nóstră cu espresiunile adequate şi în spiritul eĭ.

Acum, dacă ar fi să ţinem sémă numaĭ de sentimentul nostru, am pune capět acì altor reproducerĭ din manuscripte, căcĭ transcrierile de maĭ sus aŭ fost deajuns, pentru a ne formà deplina convingere asupra valóreĭ traducerilor lor. In scrupulul nostru însă faţă cu autoriĭ celor ḑece operate, şi în dorinţa nóstră—cu tóte că pe de altă parte suntem ţinuţĭ a cruţà paginele *Analelor*— ca să nu le dăm ocasiunea de a ḑice, că estragerile de până acì n'ar fi destul de concluḑětóre, ne hotărîm a lăsà să urmeze încă un numěr de ḑece capitule, iarăşĭ câte unul din fiă-care manuscript, şi a nume de astă dată capitului 18, alăturate pe lângă textul original. Cu modul acesta—sperăm—lumina ce se va resfrînge din acésta a doua comparare a manuscriptelor între ele şi cu originalul va fi completă şi pentru ochiĭ autorilor lor, carĭ—cel puţin de astă dată—nu se vor puté da în lăturĭ a nu recunósce, în forul lor interior, diferinţa calitativă dintre ele şi manuscriptul *F*, care încă de la prima apariţiune şi-a arětat superioritatea.

Cât despre observaţiunile şi îndreptările ce va trebuì să facem, spre a se vedé în ce consistă a nume, iar nu numaĭ în trăsurĭ generale, scăderile celor maĭ multe din manuscripte, preocupaţĭ a evità repeţirea în dóuě rândurĭ a numeluĭ manuscriptelor, acele observaţiunĭ şi în-

dreptărĭ îşĭ vor găsì locul după reproducerea şi a celeĭ a dóua seriĭ de ḑece capitule, cu mărginirea numaĭ la ceea-ce este maĭ bătător la ochĭ în capitulele transcrise:

18. Foedus insequens annus seu intemperie coeli, seu humana fraude fuit, M. Claudio Marcello, C. Valerio consulibus. Flaccum Potitumque varie in annalibus cognomen consulis invenio: ceterum, in eo parvi refert, quid veri sit. Illud pervelim, (nec omnes auctores sunt) proditum falso esse, venenis absumptos, quorum mors infamem annum pestilentia fecerit. Sicut proditur tamen res, ne cui auctorum abrogaverim fidem, exponenda est. Quum primores civitatis similibus morbis, eodemque ferme omnes eventu, morerentur; ancilla quaedam ad Q. Fabium Maximum aedilem curulem, indicaturam se causam publicae pestis, professa est, si ab eo sibi fides data esset, haud futurum noxae indicium. Fabius confestim rem ad consules, consules ad senatum referunt: consensuque ordinis fides indici data. Tum patefactum, muliebri fraude civitatem premi, matronasque ea venena coquere; et, si se sequi extemplo velint, manifesto deprehendi posse. Secuti indicem, et coquentes quasdam medicamenta, et recondita alia, invenerunt. Quibus in forum delatis, et viginti matronis, apud quas deprehensa erant, per viatorem accitis, duae ex iis, Cornelia ac Sergia, patriciae utraque gentis, quum ea medicamenta salubria esse contenderent, ab confutante indice bibere iussae, ut se falsum commentam arguerent; spatio ad colloquendum sumpto, quum, summoto populo, in conspectu omnium rem ad ceteras retulissent; haud abnuentibus et illis bibere, epoto medicamento, suamet ipsae fraude omnes interierunt. Comprehensae extemplo earum comites magnum numerum matronarum indicaverunt: ex quibus ad centum septuaginta damnatae. Neque de veneficiis ante eam diem Romae quaesitum est. Prodigii ea res loco habita; captisque magis mentibus, quam consceleratis, similis visa. Itaque, memoria ex annalibus repetita, in secessionibus quondam plebis clavum ab dictatore fixum, alienatasque discordia mentes hominum eo piaculo compotes sui fecisse, dictatorem clavi figendi causa creari placuit. Creatus Cn. Quinctilius magistrum equitum L. Valerium dixit: qui, fixo clavo, magistratu se abdicarunt.

**Manuscriptul A** —18 Anul următor fu un an funest, fie din causa temperatureĭ, fie din causa rĕutăţiĭ ómenilor El avù consulĭ pe M. Claudiu Marcel şi pe C. Valeriu. Porecla acestuĭ consul o aflu diversă în anale; acuma Flacu, acuma Potitu; dar puţin ne pasă în fine care este cea adevĕrată. Una însă aş voì tare, să fie neadevĕrat faptul—nicĭ nu-l aflu la toţĭ autoriĭ—cum că aŭ murit otrăviţĭ aceia, a căror mórte a dat acestuĭ an numele necinstit al unuĭ an de pestilenţă. Totuşĭ, ca nu cum-va să se pară că nu mĕ încreḑ în vre-un autor, voiŭ propune lucrul cum se povestesce. Pe când fruntaşiĭ Statuluĭ muriaŭ de bolĭ asemenea şi maĭ toţĭ de aceeaşĭ mórte, făgăduì o óre-care servitóre luĭ C. Fabiu Maximu, edilluluĭ curul, că ea va descoperì causa desastruluĭ obştesc, dacă el iĭ va da cuvîntul că descoperirea nu-ĭ va fi spre

daună. Fabiu denunţă îndată lucrul consulilor, iar consuliĭ senatuluĭ, şi cu învoirea ranguluĭ se dădù cuvîntul denunţătóreĭ. Atuncĭ descoperì ea că cetatea sufere din causa înşelăciuniĭ femeescĭ şi că matrónele prepară acele otrăvĭ; decĭ, dacă voesc s'o urmeze pe dînsa pe loc, negreşit că le vor puté surprinde O urmară aşà dar pe denunţătóre ca călăuză şi aflară pe vre-o câte-va matróne carĭ preparaŭ otrăvĭ şi alte otrăvĭ preparate ascunse. Se aduseră acestea în for şi se chemară la judecată printr'un *viator* ca la 20 de matróne, la carĭ se aflase aşà cevà. Două din ele, anume Cornelia şi Sergia, amîndouĕ patriciane de ném,, afirmară că-s medicamente sănătóse; dar fiind-că denunţătórea le silià să le bea spre a o da de minciună, ele cerură timp de convorbire şi, după ce s'a îndepărtat poporul, spuseră lucrul celor-lalte femeĭ în faţa tuturora. Nicĭ acestea nu recusară să bea; bĕură decĭ otrava şi periră tóte prin înşelàciunea lor proprie Acum puseră îndată mâna pe soţele lor şi ele descoperiră un mare numĕr de matróne, din carĭ fură condemnate la mórte ca la 170. Până în ḑiua acésta încă nu se urmăriseră la Roma otrăvile Se considerà acest lucru de o nenorocire, care se asemĕnà maĭ mult nebunieĭ decât rĕutăţiĭ. Işĭ aduseră aşà dar aminte din anale, că la retragerile poporuluĭ de odinióră dictatorul a înfipt un cuiŭ şi cu acéstă expiare el desmeticì minţile ómenilor, carĭ se aiuriseră prin neunire. Eĭ deciseră prin urmare să se alégă un dictator pentru înfigerea cuiuluĭ. Se alese Cn. Cinctiliu, care numì pe L Valeriu comandant al călăreţilor; eĭ să retraseră din magistratură după înfigerea cuiuluĭ.

**Manuscriptul B.** — 18 Anul următor, sub consulatul luĭ M. Claudius Marcellus şi C. Valerius, a fost funest, fie prin urgia ceruluĭ, fie prin rĕutatea omenéscă. Aflu în anale variantele de Flaccus şi Potitus la prenumele unuia dintre consulĭ; de alt-fel, puţin importă care este adevĕrul în acéstă privinţă; aş dorì însă fórte mult ca să se fi transmis în mod greşit că aŭ fost omorîţĭ prin venin (nu toţĭ istoriciĭ povestesc acésta) şi că mórtea lor ar fi dat un trist renume anuluĭ. Trebue să expun cestiunea aşà cum se povestesce, ca să nu nesocotesc buna credinţă a nimĕnuĭ dintre istoricĭ. Pe când fruntaşiĭ Statuluĭ muriaŭ de o aceeaşĭ bólă şi aprópe toţĭ cu aceleaşĭ simptome, o servitóre a declarat ediluluĭ curul Q. Fabius că dînsa va denunţà causa nenorociriĭ publice, dacă ar încredinţà-o că nu va suferì nimic din pricina denunţăriĭ Fabius îndată însciinţéză pe consulĭ, consuliĭ Senatul, şi cu aprobarea acestuia s'aŭ dat asigurărĭ denunţătóreĭ. Atuncĭ s'a dat pe faţă că Statul sufere din causa uneĭ crime femeescĭ şi că matrónele prepară asemenea otrăvurĭ şi că, dacă ar voì să o urmeze îndată, ar puté să le surprindă asupra faptuluĭ. Urméză pe denunţătóre şi surprind pe unele fierbĕnd buruenĭ, găsesc şi alte otrăvurĭ ascunse. După ce aŭ fost aduse în for şi s'aŭ chemat, prin lictor, la vre-o douĕ-ḑecĭ de matróne la carĭ se găsiră otrăvurĭ, douĕ dintr'însele, Cornelia şi Sergia, amîndoue patriciane de viţă, fiind-că pretindeaŭ că preparatele nu sunt vătĕmătóre sănătăţiĭ, invitate de denunţătóre, care combăteà afirmările lor, să beà, că să o acuse pe dînsa că a născocit minciuna, aŭ cerut timp ca să se înţelégă. Se dă la o parte poporul, şi în vederea tuturor anunţară lucrul celor-lalte; învoindu-se, tóte aŭ bĕut, şi tóte, după ce aŭ sorbit veninul, aŭ murit prin propria lor crimă. Soţele lor, prinse îndată, denunţară un mare numĕr de matróne, dintre carĭ o sută şépte-ḑecĭ aŭ fost osîndite; nicĭ odată înainte de ḑiua aceea nu maĭ fusese în Roma vre-un proces de otrăvire. Acéstă faptă a fost considerată ca o minune şi maĭ mult ca fapta unor nebune decât a unor criminale Aşà dar, cercetându-se în anale şi găsindu-se că odinióră, în timpul retrageriĭ plebeĭ pe Muntele Sacru, s'a fixat o chee de dictator şi că printr'o ast-fel de

expiere s'a adus la consciinţă minţile ómenilor înstrăinate de vrajbă, s'a găsit nemerit de a se numì un dictator spre a fixà o chee. S'a numit dictator Cn. Quinctilius, care numì ca magistru al cavaleriei pe L. Valerius, şi, după ce s'a fixat cheia, abdicară din demnitate.

**Manuscriptul C.** — 18. Anul următor a fost nefast, fie prin clima ceruluĭ, fie prin perfidia omenéscă, fiind consulĭ M. Claudiu Marcel şi T. Valeriu. Conumele unuĭ consul îl aflu variând în anale, — când Flac, când Potit De alt-fel puţin intereséză adevĕrul în acéstă cestiune. Maĭ ales aş voì să se constate — autoriĭ nu sunt de acord — ca falsă tradiţiunea, că eĭ (consuliĭ) aŭ perit prin venin, mórtea cărora, din causa pestilenţeĭ care bântuià, a dat anuluĭ o tristă celebritate Totuşĭ, ca să nu ridic autoritatea cuĭ-va dintre autorĭ, lucrul trebue expus aşà după cum se povestesce. De óre-ce fruntaşiĭ cetăţiĭ muriaŭ de bóle identice şi maĭ toţĭ cu aceleaşĭ simptome, o servitóre declară înaintea luĭ Q. Fabiu Maxim, edil curul, că ea va arătà causa pestilenţeĭ publice, dacă va fi asigurată de el că arătarea sa nu-ĭ va causà nicĭ un rĕŭ. Fabiu imediat raportéză afacerea consulilor, consuliĭ Senatuluĭ, şi după aprobarea Senatuluĭ, s'a dat siguranţă revelaţiuniĭ. Atuncĭ s'a arătat de ea că cetatea este desolată prin perfidia femeilor şi că matrónele prepară acele otrăvurĭ, şi dacă voesc a o urmà imediat, ele pot fi prinse asupra faptuluĭ. Urmând pe denunţătóre, aŭ găsit pe câte-va matróne fierbênd acele medicamente şi alte drogurì ascunse cu îngrijire. Tóte acestea fiind presentate în for şi ca la vre-o două-ḑecĭ de matróne, la carĭ fuseseră aflate, fiind aduse de către viator, două dintre ele, Cornelia şi Sergia, ambele de familiĭ patriciane, pretindeaŭ că acelea eraŭ bĕuturĭ salutariĭ; de către denunţătóre, care tăgăduià acésta, fiind invitate de a bé, pentru ca ele ast-fel să o dovedéscă că spune un neadevĕr, cerură câte-va momente spre a se consultà şi, poporul dându-se în lăturĭ, ele, în presenţa tuturor, raportéză afacerea celor-lalte, carĭ, aprobând şi oferindu-se şi ele de a bé, bĕutura fiind luată, singure periră prin propria lor perfidie. Complicele lor, prinse imediat, denunţară un numĕr de matróne, dintre carĭ fură condemnate cam la o sută şépte-ḑecĭ. Inainte de acéstă ḑi n'a maĭ fost vorba la Roma de veneficiĭ Acest lucru a fost considerat ca un miracol, şi într'însul s'a vĕḑut maĭ mult nisce spirite rătăcite decât criminale. Ast-fel după cum spune tradiţiunea, că odinióră, în secesiunea plebeĭ (pe Aventin), un cuiŭ a fost înfipt de către dictator, şi că spiritele ómenilor, rătăcite prin discordie, şi-aŭ căpĕtat raţiunea prin acéstă expiaţiune, s'a găsit cu cale să se numéscă un dictator pentru a înfige cuiul Acest dictator fu Cn. Quinctiliu, care numì pe L. Valeriu magistru al călărilor. Cuiul fiind bătut, eĭ abdicară din magistratură.

**Manuscriptul D.** — 18. Anul următor, în care M. Claudius Marcellus şi T. Valerius aŭ fost consulĭ, a fost nenorocos din causa uneĭ mortalităţĭ datorite urgieĭ ceruluĭ saŭ rĕutăţiĭ ómenilor. Numele celuĭ de al doilea consul îl găsesc diferit în anale, şi Flaccus şi Potitus; de altmintrelea puţin ne intereséză care ar fi cel adevĕrat, Ceea ce aş voì să se scie este că s'aŭ înşelat, căcĭ nu toţĭ mărturisesc acelaşĭ lucru atribuind otrăvirilor mortalitatea, care a făcut într'un mod trist acest an celebru.

Eŭ trebue să povestesc faptele aşà cum ele aŭ fost transmise, nelăsând la o parte nicĭ o mărturie. Când fruntaşiĭ Romeĭ muriaŭ de bóle asemĕnătóre, carĭ aveaŭ aprópe tot-deauna aceleaşĭ simptome, o sclavă vine la Q. Fabius Maximus, edil curul, şi-ĭ spune că va destănuì ea causa mortalităţiĭ, dacă va fi asigurată că din acéstă destăinuire nu va urmà nicĭ un rĕŭ pentru dînsa Fabius îndată spune acésta consu-

lilor, consulii Senatului; Senatul, în unanimitate, asigură pe destăinuitóre. Ea destăinuesce atuncĭ că mortalitatea provine din causa necredinţeĭ femeilor şi din causă că matrónele fac otrăvurĭ, şi că, dacă voesc s'o urmeze, pot pe dată să se convingă eĭ înşişĭ de acésta. Urmând pe destăinuitóre, găsesc câte-va femeĭ făcênd otrăvurĭ; multe otrăvurĭ de asemenea găsesc ascunse. Douĕ-ḑecĭ de matróne, carĭ aŭ fost surprinse cu acest fapt, aŭ fost aduse în for de către agentul Statuluĭ.

Douĕ dintre ele, ambele patriciene, Cornelia şi Sergia, spunênd că aceste bĕuturĭ n'ar fi vătĕmătóre, sclava le rĕspunde că nu e adevĕrat şi le ḑice să bea, spre a o convinge că ea s'a înşelat. Matrónele cer câte-va minute ca să se gândéscă; poporul se îndepărtéză. Pe când tótă lumea le privià, ele se sfătuesc în de ele şi, înţelegêndu-se, sorb bĕuturile, şi îndată după ce le-aŭ sorbit în întregime, aŭ perit prin propria lor crimă. Prinse ast-fel asupra faptuluĭ, tovarăşele lor denunţă un mare numĕr de matróne: aprópe 170 dintre ele aŭ fost condemnate. Până în acéstă ḑi nu se judecase încă la Roma crime de otrăvirĭ. S'a vĕḑut acum, ca o minune, maĭ mult nisce spirite rătăcite decât criminale. Cetindu-se analele şi găsind în ele că odinióră, când poporul se retrăsese din Roma, dictatorul atârnase cheia şi că, prin acéstă ceremonie ispăşitóre, a îmblânḑit spiritele orbite de neunire ale ómenilor, creḑură că trebue să alégă un dictator care să atârne cheia. Cn. Quinctilius şi L. Valerius aŭ fost aleşĭ, unul dictator, cel-alt comandant al cavalerieĭ; eĭ atârnaiă cheia şi demisionară.

**Manuscriptul E.** — 18. Anul următor a fost un an rĕŭ, atât din causa uneĭ clime nefavorabile, cât şi din causa perversităţiĭ omenescĭ; consulĭ eraŭ M. Claudius Marcellus şi C. Valerius, dar ca cognume al acestuĭ din urmă consul găsesc în unele cronice Flaccus, iar în altele Potitus; de alt-fel este apróре indiferent care este adevĕratul cognume; maĭ mulţumit aş fi dacă n'ar fi adevĕrate cele ce ni se povestesc — ce e drept nu de toţĭ cronicariĭ — că amîndoĭ aŭ murit de otravă şi că mórtea lor a fost urmată de un an nenorocit din causa uneĭ epidemiĭ. Cu tóte acestea trebue să expun faptele aşà cum ni se povestesc şi să nu refus nicĭ unuĭ cronicar încrederea mea Pe când fruntaşiĭ Romeĭ muriaŭ unul după altul cam cu aceleaşĭ simptome şi cam în acelaşĭ chip, la Q. Fabius Maximus, care erà edil curul, venì o servitóre şi-ĭ declară că-ĭ póte arătà causa acesteĭ nenorocirĭ publice, dacă-ĭ va jură că acéstă denunţare n'are să-ĭ aducă nicĭ o stricăciune. Fabius raportéză îndată faptul consulilor, consuliĭ Senatuluĭ, şi după consimţemîntul Senatuluĭ se dă denunţătóreĭ promisiunea cerută. Atuncĭ acésta le spune că nenorocirea cetăţiĭ vine dintr'o depravare a femeilor, că maĭ multe matróne se ocupă cu prepararea de otravă, şi dacă vor s'o urmeze îndată, le vor puté surprinde asupra faptuluĭ. Mergênd după denunţătóre, surprinseră pe câte-va preparând otravă, cum şi o altă cantitate ascunsă S'aŭ adus în for aceste preparate şi s'aŭ chemat prin viator vre-o douĕ-ḑecĭ de matróne, la carĭ otrava fusese găsită; douĕ dintre ele, Cornelia şi Sergia, amîndouĕ de familie patriciană, susţineaŭ că aceste preparate nu sunt otravă, ci medicamente folositóre, denunţătórea însă, combătêndu-le, le provócă să bea ele însele din acele medicamente, ca s'o dovedéscă de minciună. Atuncĭ ele, cerêndu-şĭ voie să se sfătuiască între sine, după ce poporul este îndepărtat şi rĕmân de faţă numaĭ ceĭ în drept, expun şi celor-lalte cum stă lucrul, şi fiind-că nicĭ acestea nu refusaŭ să bea, bĕură şi periră cu tótele prin propria lor ticăloşie. Indată tóte sclavele ce le însoţise fură arestate şi acestea denunţară un mare numĕr de matróne, dintre carĭ vre-o sută şi şépte-ḑecĭ fură condemnate Şi nicĭ odată până la acéstă ḑi nu fusese cine-va acusat

de otrăvire la Roma; de aceea acéstă întîmplare fu considerată ca o minune şi ca un semn rĕŭ, iar nenorocitele acelea fură luate maĭ mult de nebune decât de criminale; şi aşà, căutându-se în anale să se vadă ce aŭ făcut odinióră când cu retragerea plebeilor, găsiră că un dictator ad-hoc bătuse un cuiŭ şi că, prin acest mijloc de îmblânḑire a mânieĭ ḑeilor, ómeniĭ îşĭ recăpĕtaseră minţile rătăcite şi înduşmănite; de aceea se numesce un dictator pentru baterea aceluĭ cuiŭ Numit a fost Cn. Quinctilius, iar comandant al cavaleriei L Valerius, carĭ, îndată ce bătură cuiul, abdicară din funcţiune.

**Manuscriptul F.**—18 In anul următor intemperiile ceruluĭ orĭ ticăloşia omenéscă aduseră mare nenorocire, consulĭ fiind Marcus Claudius Marcellus şi Caius Valerius. Găsesc în anale ca cognomen al acestuĭ din urmă consul, când Flaccus, când Potitus; de alt-fel puţin intereséză care e cel adevĕrat. Eŭ însă aş dorì să fie falsă maĭ bine tradiţiunea, care nu e aceeaşĭ la toţĭ autoriĭ, că otrava întinse molima care prăpădì atâta lume în acel an blestemat. Totuşĭ trebue să istorisesc lucrul aşà cum ni s'a transmis, ca să nu nesocotesc mărturia scriitorilor. Fiind-că cetăţeniĭ fruntaşĭ muriaŭ de aceeaşĭ bólă şi cam la toţĭ ea aveà acelaşĭ mers, o sclavă óre-care mărturisì luĭ Quintus Fabius Maximus, edil curul, că ea va descoperì causa nenorociriĭ publice, dacă el îĭ va garantà că denunţarea nu-ĭ va aduce nicĭ un rĕŭ Indată Fabius raportà lucrul consulilor, consuliĭ Senatuluĭ, care în unanimitate dete sclaveĭ garanţia cerută. Atuncĭ ea dete pe faţă că oraşul e bântuit din pricina perfidieĭ femeescĭ, că otrăvurile omorîtóre sunt preparate de matróne, şi că dacă ar voì s'o urmeze îndată, ar puté să le prindă asupra faptuluĭ. Urmând pe sclavă găsiră câte-va matróne preparând otrăvurĭ şi, cercetând, maĭ găsiră şi altele ascunse Tóte aceste otrăvurĭ fură aduse în for; cam 20 de matróne, la carĭ fuseseră găsite, fură chemate prin viator. Doue dintre ele, Cornelia şi Sergia, amîndouĕ de ném patrician, pretinḑênd că acele bĕuturĭ sunt pentru léc, sclava le contraḑise, provocându-le să le beà, ca să dovedéscă prin acésta că ea a minţit. Cerênd timp pentru consfătuire, poporul se depărtéză; în faţa tuturor, ele făcură lucrul cunoscut celor-lalte, carĭ primind şi ele să bea, tóte luară otrava şi muriră de chiar vina lor. Complicele lor, îndată arestate, denunţară un mare numĕr de matróne, dintre carĭ fură osîndite aprópe 170. Până atuncĭ nu se judecase la Roma nicĭ un proces de otrăvire Acéstă pacoste fu ca o minune şi pusă pe séma unor minţĭ maĭ mult rătăcite decât criminale. Găsindu-se în anale că altă dată, pe vremea secesiunilor plebeĭ, dictatorul a bătut un cuiŭ şi că ómeniĭ cu minţile rătăcite de discordie şi-aŭ venit în fire, se hotărî să se alégă un dictator pentru baterea cuiuluĭ. Fu ales Cnaeus Quinctilius, care numì pe Lucius Valerius magistru al călărilor. Aceştia, după ce se bătù cuiul, abdicară din magistratură

**Manuscriptul G.**—18. Anul următor, oribil, fie prin intemperia ceruluĭ, fie prin mişelia omenéscă, când eraŭ consulĭ M Claudiu Marcello şi C. Valeriu Supranumele unuĭ consul îl găsesc în anale în mod variat, Flaccum şi Potitum, dar puţin intereséză ce este adevĕrat în acésta. Acel lucru aş dorì maĭ bine să lămuresc (nu toţĭ scriitoriĭ sunt de acord) că s'a transmis posterităţiĭ în mod fals, că aŭ fost distruşĭ prin venin şi mórtea acestora a făcut anul infam prin pestilenţă; totuşĭ, ca să nu desmint mărturia vre-unuia dintre scriitorĭ, trebue a expune lucrul după cum se povestesce. De óre-ce fruntaşiĭ Romeĭ muriaŭ de asemenea bóle şi aprópe toţĭ după aceleaşĭ simptome, o servitóre óre-care se duse la Q. Fabiu Maxim, edil curul, şi mărturisì că dînsa va descoperì causa calamităţiĭ publice, dacă dînsul i-ar dà

promisiunea că destăinuirea nu va fi spre pedépsa eĭ. Fabiu raportéză îndată lucrul la consulĭ, aceştia la Senat, şi prin consensul ordinuluĭ de senatorĭ, s'a dat promisiune servitóreĭ. Atuncĭ s'a descoperit că oraşul e persecutat prin perfidia omenéscă şi că matrónele romane preparaŭ acele veninurĭ, şi dacă ar voì să o însoţéscă îndată, le-ar puté surprinde sigur. Aŭ însoţit pe denunţătóre şi găsiră câte-va, carĭ preparaŭ otrăvurĭ, şi alte bĕuturĭ ascunse. Aceste otrăvurĭ şi bĕuturĭ aŭ fost aduse în for şi aprópe 20 de matróne, la carĭ se surprinsese, aŭ fost aduse la viator; două dintre ele, Cornelia şi Sergia, ambele din familie patriciană, fiind-că susţineaŭ că acele sunt bĕuturĭ salvatóre, aŭ primit invitare de la servitórea, care le contradiceà, să le bea, ca prin acésta să probeze de fals denunţarea. Cerură câte-va minute ca să se consulte şi, când poporul se dete la o parte, în audul tuturor spuseră împrejurarea la cele-lalte matróne; ele nu refusară şi, bênd din bĕutura otrăvitóre, aŭ murit tóte prin chiar perfidia lor. Complicele lor, constrînse, denunţară îndată un mare numĕr de matróne; din acestea s'aŭ pedepsit până la 170. Inainte de acéstă dĭ nu s'a instruit la Roma crima despre otrăvurĭ. Acest lucru a fost socotit ca o minune. S'a părut asemenea maĭ mult ca nisce spirite rătăcite decât criminale. Asemenea amintirea s'a împrospătat din analele celor vechĭ, că altă dată, la retragerea plebeĭ, cuiul erà atârnat de dictator şi că spiritele ómenilor, înstrăinate prin discordie, le-a făcut stăpâne pre sine prin acea expiaţiune; s'a hotărît să se numéscă un dictator pentru a fixà cuiul. S'a numit Cn. Quinctilius, care la rîndul sĕŭ numì pe L. Valeriu magistru al călărilor: după terminarea ceremonieĭ, eĭ abdicară din funcţiune.

**Manuscriptul H.** — 18. Anul următor a fost rĕŭ, fie din causa timpuluĭ neîndătinat, fie în urma crimelor omenescĭ. Consulĭ eraŭ M. Claudiu Marcel şi C Valeriu Aflu icĭ-colo în anale şi numele consuluḷuĭ Flac Potit—de alt-fel nu e de mare însemnătate óre scirea este adevĕrată saŭ nu; eŭ aş crede — căcĭ nu toţĭ autoriĭ o scriŭ—că s'a relatat fals şi că aŭ fost înveninaţĭ (ómeniĭ), a căror mórte a produs faima că a fost ciumă în anul acela. Murind ómeniĭ ceĭ maĭ cu vadă din oraş, şi încă toţĭ caın de aceeaşĭ bólă (acelaşĭ morb) şi cu acelaşĭ sfîrşit, o servitóre a venit la edilul curul Q. Fabiu Maxim, declarându-ĭ că ea va spune causa ciumeĭ, dacă el îĭ va da asigurarea că ea nu se va pedepsì. Îndată Fabiu a însciinţat pe consulĭ, consuliĭ pe Senat despre cele audite, şi cu învoirea lor a dat trădătóreĭ asigurarea cerută. Atuncĭ a eşit la lumină că Statul sufere prin înşelăciunea muerilor, căcĭ chiar femeile fierb ast-fel de veninurĭ, şi dacă (bărbaţiĭ) sunt gata s'o urmeze, le pot prinde la dícă. O urmară şi aflară unele fierbênd lécurĭ, alte veninurĭ ascunse. Acestea aducêndu se în for şi citându-se vre-o douĕ-decĭ de muierĭ şi dómne prin viator, douĕ dintr'însele, Cornelia şi Sergia, amîndouĕ patriciane, declarară lécurile de vindecătóre. Trădătórea, negându-o, le-a spus să le bea pentru a dovedi că ea a minţit; la ce aŭ cerut timp pentru a deliberà, şi, poporul fiind dat în lăturĭ, aŭ vorbit cu cele-lalte. După ce se învoiră şi acestea să bea, tóte, înghiţind lécurile, periră prin propria lor crimă. Prindêndu-se îndată tovarăşele (consoţii) lor, aŭ indicat un mare numĕr de dómne, dintre carĭ s'aŭ condemnat vre-o sută şi şépte-decĭ. Înainte de acea di încă nu s'a cercetat vre-o cestiune de înveninare la Roma. Lucrul s'a credut a fi un presemn şi se păreà provenit maĭ mult din minte turburată decât din intenţiune criminală. De aceea, aducêndu-şĭ ómeniĭ aminte din anale că, în timpul emigrărilor plebeĭ, dictatorul a înfipt un cuiŭ, prin care expiare minţile turburate prin discordie (vrajbă) s'aŭ liniştit, părù de bine să se numéscă un dictator pentru înfigerea cu-

iuluĭ. Numindu-se Cn. Quinctiliu, işĭ alese de comandant al călăreţilor pe L. Valeriu, carĭ abdiseră după înfigerea cuiuluĭ.

**Manuscriptul I.** — 18. Anul următor, fiind consulĭ M. Claudiu Marcellu şi C. Valeriu, fu un an nenorocit, atât din causa intemperiilor atmosfereĭ, cât şi din causa viclenieĭ omenescĭ. Găsesc în anale supranumele consululuĭ Valeriu în două chipurĭ: Flaccu şi Potitu; de alt-fel puţin importă ce ar fi adevĕrat în acéstă privinţă. Acel lucru aş vrea fórte mult să fi fost transmis neesact (cu tóte că nu se găsesce la toţĭ autoriĭ), cum că aŭ fost nimicițĭ prin otrăvurĭ aceia a căror mórte a desonorat anul cu ciumă.

Totuşĭ lucrul trebue povestit aşà cum s'a transmis, pentru ca să nu am aerul de a anulà buna credinţă a vre-unuia dintre autorĭ. Pe când ceĭ maĭ de frunte cetăţenĭ muriaŭ de o bólă identică şi toţĭ maĭ în acelaşĭ chip, o servitóre mărturisì înaintea luĭ Q. Fabiu Maximu, edil curul, că ea va arătà pricina flageluluĭ public, dacă i s'ar da incredinţare din partea luĭ că denunţarea ce va face nu-ĭ va aduce nicĭ un prejudiţiŭ Fabiu referì imediat împrejurarea acésta la consulĭ şi consuliĭ la Senat şi, cu consimţirea tuturor, s'a dat denunţătóreĭ încredinţarea cerută. Atuncĭ s'a dat pe faţă că cetatea e primejduită din causa uneĭ perfidiĭ femeescĭ şi că matrónele prepară acele veninurĭ; denunţătórea adaose că, dacă ar vrea s'o urmeze imediat, ar puté să le surprindă asupra faptuluĭ. Urmând pe denunţătóre, găsiră pe unele preparând otrăvurile, şi maĭ găsiră şi alte otrăvurĭ preparate gata şi ascunse. Aceste otrăvurĭ fiind aduse în for şi chemându-se prin curier vre-o 20 de matróne, la carĭ se găsise acele veninurí, două dintre ele, Cornelia şi Sergia, amîndouĕ de ném nobil, de óre-ce susţineaŭ că acelea sunt doctoriĭ bune pentru sănătate, fură invitate de către denunţătóre, care le contradiceà, să le bea, ca s'o pótă învinovăţì că pe nedrept a plăsmuit acea acusare; luându-se timp ca să delibereze, de óre-ce poporul, înfuriându-se, estinsese acéstă propunere şi la cele-lalte, acelea, nerefusând ca să bea şi bênd doctoria, muriră tóte din causa proprieĭ lor perfidiĭ.

Tovarăşele lor, luate din scurt imediat, denunţară un mare numĕr de matróne: dintre carì s'aŭ condemnat vre-o 170. Până atuncĭ nu se maĭ instruise la Roma nicĭ un proces de otrăvire, şi acéstă împrejurare fu considerată ca o minune; s'a părut încă fapta acésta că a fost săvîrşită maĭ mult de fiinţe carĭ îşĭ perduseră raţiunea, decât de o inteligenţă criminală. Aşà dar, cercetându-se amintirile din anale, s'a găsit că odinióră, în timpul retragerilor plebeĭ din oraş, s'a înfipt de către dictator un cuiŭ şi cà, prin acea expiaţiune, minţile ómenilor, rătăcite de desbinare, şi-aŭ venit în fire; găsiră cu cale a proclamà un dictator pentru înfigerea cuiuluĭ. Proclamându-se Cn Quinctiliu, acesta numì ca şef al călărimiĭ pe L. Valeriu; amîndoĭ, după ce se înfipse cuiul, abdicară din magistratură.

**Manuscriptul K.** — 18. Anul următor, de sub consuliĭ M. Claudiu Marcel şi T. Valeriu, a fost un an funest, saŭ din causa stricăciuniĭ aeruluĭ, saŭ prin vre-o înşelătorie omenéscă Găsesc prin anale că consulul purtă un supranume schimbat, acì Flac, acì Potit; dar aflarea adevĕruluĭ asupra acestuĭ lucru nu e de vre-un mare folos. Aş voì cu deosebire — deşì nu toţĭ sunt de acord — să dovedesc că fără temeiŭ s'a rĕspândit vorba că ar fi perit otrăviţĭ atâţia ómenĭ, din causa morţiĭ cărora acel an pestilenţios şi-a căpĕtat un nume rĕŭ; mĕ cred însă dator să spun lucrurile aşà cum ne sunt transmise, ca să nu pun în îndoială buna credinţă a vre-unuĭ autor. Fiind-că cetăţeniĭ dintre ceĭ maĭ de frunte muriaŭ de o

bólă cu simptome asemĕnătóre şi maĭ toţĭ în acelaşĭ chip, o sclavă se adresă către Q. Fabiu Maxim, care ocupà funcţiunea de edil curul, cu acéstă declaraţiune că, dacă dînsul îĭ dă asigurarea că nu i se va întîmplà nicĭ un rĕŭ, ea va descoperì causa acestuĭ flagel public. Fabiu raportéză lucrul consulilor, iar consuliĭ Senatuluĭ şi, cu consimţemîntul acesteĭ ordine, i s'a dat asigurarea cerută Atuncĭ dînsa dete pe faţă că cetatea este bântuită prin înşelătoria unor muerĭ, că nisce matróne prepară otrăvurĭ şi că, de vor să mérgă numaĭ decât, ar puté să le surprindă asupra faptuluĭ. Merseră după arătarea eĭ şi găsiră şi pe muerĭ preparând otrăvurĭ şi nisce otrăvurĭ ţinute în ascuns După ce tóte aceste otrăvurĭ fură aduse în for şi după ce ca la douĕ-ḑecĭ de matróne, la carĭ fuseseră găsite, fură aduse acì de către un aprod, douĕ din ele, anume Cornelia şi Sergia, amîndouĕ de viţă patriciană, susţinênd că acele medicamente sunt bune de léc, sclava denunţătóre combătù acéstă afirmaţiune şi le impuse că, dacă vor s'o dea de gol că dînsa inventase o acusaţiune falsă, să le bea ele înşile. Atuncĭ ele cerură să li se acorde un moment pentru a se consfătuì şi, dându-se la o parte poporul pentru a le face loc, comunicară, de faţă cu tótă lumea, împrejurarea şi celor-alte şi, după ce şi acestea consimţiră să le bea, bĕură otrăvurile şi ast-fel periră cu tótele prin propria lor înşelăciune. Puseră numaĭ decât mâna şi pe alte tovarăşe ale lor, carĭ denunţară un mare numĕr de matróne, din carĭ ca la o sută şépte-ḑecĭ fură condemnate. Până în timpul acela nu se făcuse la Roma nicĭ o perchisiţiune privitóre la otrăvire. Faptul acesta a fost socotit drept o minune, propriŭ maĭ mult unor minţĭ căpiate decât criminale. De aceea, rĕscolind prin anale, îşĭ aduseră aminte că, în timpul retrageriĭ plebeĭ, s'a bătut un cuiŭ de către dictator, expiaţiune prin care se făcù să-şĭ vie în fire minţile ómenilor rătăcite de discordie Incuviinţându-se dar să se alégă un dictator pentru baterea cuiuluĭ, fu numit dictator Cn. Quinctiliu, care-şĭ luă ca magistru al călărilor pe L Valeriu. Aceştia, îndată ce bătură cuiul, abdicară.

In urma acesteĭ nóue seriĭ de estragerĭ, a devenit — nu maĭ încape îndouélă—învederat pentru orĭ şi cine, pe de o parte că în nóua lor măsurare cu *F* cele-lalte manuscripte nu s'aŭ ridicat pe un nivel maĭ înalt, iar pe de alta că manuscriptul *F* 'şĭ a manţinut şi de astă dată întrégă superioritatea luĭ şi a lăsat maĭ pe jos pe rivalele sale maĭ mult decât creştetul Céhlăuluĭ întrece piscurile celor-alţĭ munţĭ d'înprejur.

Permiteţi'mĭ acum, onoraţĭ colegĭ, a trece la observările speciale, anunţate maĭ sus, din carĭ să resulte maĭ în detaliŭ şi într'un mod pipăit de ce natură sûnt lipsurile aprópe unanimităţiĭ manuscriptelor.

*Cartea VIII, capitul. 9. — Manuscr. A.* — Autorul manuscriptuluĭ acestuia redă cuvintele (§ 4): «in hac trepidatione Decius consul», adecă: «în mijlocul acesteĭ învălmăşelĭ», cum se esprime manuscriptul *F*, prin: «în acéstă nedumerire consulul Decius»; iar, puţin maĭ jos (§ 7), pe: «veniam peto oroque», în loc de a'l esplicà bună óră prin: «vĕ cer favórea şi vĕ rog», luându-se după o traducţiune francesă (fórte probabil a luĭ Nisard), îl reproduce cu: «vĕ cer graţia şi mĕ încred, că voiŭ dobândi-o («je vous demande la grâce et j'y compte»)». Pentru

acel-aşĭ manuscript: «caput iocineris a familiari parte caesum» (§ 1) este: ‹capul ficatuluĭ este tăiat în partea familiară», din carĭ ultime dóuĕ cuvinte pentru un Român nu ese nicĭ un înţeles. La § 11 întîmpinăm pe: «spaima şi gróza de orĭ-ce soiŭ adusă cu el («omnis terror pavorque cum illo latus»)» ceea-ce manuscr. *F* a espres cu: «tótă frica şi spaima dusă cu el».

Din capitul. 18 (§ 6) relevăm :«... consensuque ordinis fides indici data», care ni se servesce sub veşmîntul românesc de: « ... şi cu învoirea ranguluĭ se dădù cuvîntul denunţătóreĭ», avênd «ranguluĭ» destinaţiunea a ţiné locul «senatuluĭ», ca să nu maĭ relevăm espres pe neîndemânatecul (§ 11): «până în ḍiua aceea încă nu se urmăriseră la Roma otrăvile («neque de veneficiis ante eam diem Romae quaesitum est»)».

*Manuscr. B.* — Capitul. 9. — O eróre propriă în «veniam peto». vĕḍut maĭ sus, comite manuscriptul *B*, reproducêndu-le cu «obţin graţia». La § 1 el scrie: «consuliĭ romanĭ, maĭ nainte de a scóte oştirea din tabără («priusquam educerent in aciem»)», în loc de: «înainte de a pornì la luptă». — Dar s'a făcut adaosul: «spre a o orînduì în linie de bătae». Atuncĭ cel puţin pentru-ce nu s'a mulţumit autorul manuscriptuluĭ cu: «înainte de a orînduì oştirea în ordine de bătae», de óre-ce se înţelege de la sine, că, spre a puté face acésta, trebuià maĭ întâiŭ «scósă din tabără». Parafrasărĭ de acestea 'şĭ aŭ raţiunea de a fi numaĭ când rĕspund uneĭ necesităţĭ, aceea de a se espune cu claritatea cerută ideea cuprinsă în textul original, ceea-ce de loc nu erà locul acì. «In acel-aşĭ timp şi Romaniĭ cu sufletele uşurate prin acéstă cerimonie religiósă («simul et Romani exsolutis religione animis» § 13) se bate în cap cu ceea-ce scrie manuscriptul *F:* «Tot atuncĭ şi Romaniĭ cu sufletul uşurat de téma sfîntă», adică de téma ḍeilor.

La capitul. 18 (§ 12, 13) sub: «clavum ab dictatore fixum»; «dictatorem clavi figendi causa creari placuit»; şi: «qui fixo clavo magistratu se abdicaverunt», manuscriptul nostru înţelege: «s'a fixat o chee de dictator»; «s'a găsit nemerit de a se numì un dictator, spre a fixà o chee»; şi «după ce s'a fixat cheea, abdicară din demnitate», unde nicĭ decum nu e vorba de fixarea uneĭ cheĭ, ci de baterea unuĭ cuiŭ!

*Manuscr C.*—Ca şi manuscriptul *A*, *C* comite un non-sens, când reproduce cuvintele: «caput iocineris a familiari parte» (§ 1), cu «vîrful ficatuluĭ din partea familiară», non-sens care dispare în manuscriptul *F*, de óră-ce traduce cu: «din partea care'l priviă». Greşit este la acel-aşĭ manuscript şi: «precum prin cuvinte v'am invocat», pentru: «sicut verbis nuncupavi (§ 8)», pe carĭ — dintre tóte — numaĭ manuscriptul *F* le-a redat în chipul cel maĭ fericit: «precum m'am legătuĭt

cu aceste cuvinte». Tot dupe manuscriptul *C*, istoricul roman prin cuvintele (capit. 18, § 11): «neque de veneficiis ante eam diem Romae quaesitum est», a voit a ḑice: «înainte de acéstă ḑi n'a maĭ fost vorba la Roma de veneficiĭ»! Dacă autorul manuscriptuluĭ nu scieà că: «quaeri de veneficiis» nu însemnéză simplu: «a fi vorba de otrăvirĭ», cel puţin din cuprinsul capitoluluĭ, unde e vorba de matróne romane trase în judecată şi osândite, trebuià să ghicéscă, că ideea din: «neque de veneficiis quaesitum est», este: «otrăvirile n'aŭ fost obiectul uneĭ acţiunĭ înaintea judecăţiĭ». Dar aşà se întîmplă când cine-va se ieà dupe traducţiunĭ streine fără discernământ. Ca şi *A*, autorul manuscriptuluĭ nostru a avut în vedere pe Nisard: «Avant ce jour, il n'avait jamais été question à Rome d'empoisonnements», şi i-a jucat festa faptul, că, neposedênd bine nicĭ limba francesă, a luat pe «n'avait été question», ad litteram, şi prin acésta autorul manuscriptuluĭ s'a înfundat cu atât maĭ tare, cu cât felul în care era redat pe franţusesce acest pasagiŭ înfăţişà o monedă cu mult aliagiŭ.

*Manuscr. D.*—La capitulul 18 (§ 7) acest manuscript pe: «manifesto deprehendi posse», care—dupe cum se esprime *F*—însemnéză «ar puté să le prindă asupra faptuluĭ», îl reproduce cu: «pot pe dată să se convingă eĭ înşişĭ de acésta». Ideea, prin care autorul manuscriptuluĭ a înlocuit pe a luĭ Livius, revine în fond la acel-aşĭ lucru. Cu tóte acestea abaterea de la textul original, nefiind impusă de modul de a se esprime al limbeĭ nóstre, rĕmâne nejustificată, şi lasă să se întrezăréscă urechile tendinţeĭ autoruluĭ de a scăpà pe acéstă cale de dificultate, cuprinsă în casul acesta în cuvîntul «manifesto», pentru care nu aveà la îndemână pe «asupra faptuluĭ», pentru-că semnificarea luĭ nu'ĭ erà—se vede—clară. Se póte ḑice—ce e drept—că nu i-ar fi căḑut greŭ traducĕtoruluĭ să se pătrundă de ea din dicţionare. Da, dar de ce să'şĭ maĭ bată capul, când Nisard la îndemână 'l puteà scutĭ de acésta cu: «on en aurait bientôt la preuve». Asemenea nejustificat este: «din causa necredinţeĭ femeilor («muliebri fraude»)», în loc de «perfidia femeilor». Locurĭ greşite în mod bătător la ochĭ constituesc: «prinse ast-fel asupra faptuluĭ» faţă cu «conprehensae extemplo (§ 10)», care însemnéză «arestate îndată»; apoĭ—acestea chiar de tot gogonate, ca şi la manuscriptul *B*: «dictatorul atârnase cheia («clavum ab dictatore fixum»); «un dictator care să atârne cheia («dictatorem clavi figendi causa»); «eĭ atârnară cheia» («fixo clavo», § 12, 13), în loc de: «... bătuse cuiul; ... care să bată cuiul; ... eĭ bătură cuiul».

*Manuscr. E.*—Nicĭ acest manuscript nu e lipsit de erorĭ. Aşà a înţeles rĕŭ cuvintele (cap. 18, § 3): «venenis absumptos, quorum mors

infamem annum pestilentia fecerit», când le-a tradus cu: «amîndoĭ aŭ murit de otravă, şi mórtea lor a fost urmată de un an nenorocit din causa uneĭ epidemiĭ», pasagiŭ pe care autorul manuscriptuluĭ *F* l'a redat în modul cel maĭ clar şi maĭ iscusit prin: «otrava întinse molima, care prăpădì atâta lume în acel an blestemat». Acel-aşĭ manuscript găsesce în (§ 6): «muliebri fraude» o «depravare a femeilor»; în: «comprehensae extemplo earum comites» (§ 10), cuprinsul: «îndată tóte sclavele, ce le însoţise, fură arestate», în loc de a ḑice: «complicele lor fură îndată arestate»; în: «processere in aciem» (capit. 9, § 2), pe: «înaintară în linie de bătae», iar nu ce-va corĕspunḑĕtor luĭ: «purceseră la luptă» al manuscriptuluĭ *F*; iar în: «... caput iocineris a familiari par tecaesum» (§ 1), află: «capĕtul ficatuluĭ cu o tăetură în partea familiară», absurditate, în care—cum am vĕḑut—aŭ căḑut şi alte manuscripte.

*Manuscr. G.*—Acest manuscript găsesce că: «muliebri fraude civitatem premi» (cap. 18, § 6), care dupe *F* este: «oraşul e bântuit din pricina perfidieĭ femeescĭ», însemnéză: «oraşul este persecutat prin perfidia omenéscă»; iar «clavum ab dictatore fixum» (§ 12) ar conţinó ideea nu—dupe cum scrie manuscriptul *F*—de: «dictatorul a bătut un cuiŭ», ci aceea de: «cuiul era atârnat de dictator». Pe lângă acésta şi *G* reproduce greşit, ca şi manuscriptul *E*, pe: «processere in aciem» (cap. 9, § 2) prin: «înaintară în ordine de bătae». Inexact este şi: «în acéstă agitaţie» pentru: «in hac trepidatione» (§ 4). Impropriŭ şi numaĭ conform usuluĭ limbeĭ francese este ḑis (ibidem): «să mĕ devotez pentru legiunĭ («me pro legionibus devoveam»)» în loc de—cel puţin—«să mĕ devotez morţiĭ pentru legiunĭ». Tot de un text frances a fost înrîurit autorul manuscriptuluĭ în (§ 7): «cer graţie şi port speranţă («je vous demande la grâce et j'y compte»)» pentru des citatul «veniam peto oroque (feroque)».

*Manuscr. H.*— «Decio caput iocineris a familiari parte caesum haruspex dicitur ostendisse» (cap. 9, § 1), carĭ dupe manuscriptul *F* aŭ înţelesul de: «Luĭ Decius aruspicele i-a arĕtat, se ḑice, că sfârcul ficatuluĭ, din partea care 'l privià pe el, era sfâşiat», manuscriptul *H* le redă prin: «Aruspicele se ḑice a fi arĕtat luĭ Deciu vîrful ficatuluĭ crăpat de partea nóstră». Dar «de partea nóstră» însemnând «de partea nóstră a Romanilor», cum maĭ puteà adăogì istoricul roman: «alioqui acceptam diis hostiam esse: Manlium egregie litasse», adică—dupe cum scrie acelaşĭ manuscript—: «spuind că de alt-fel victima a fost bine primită din partea ḑeilor, şi că Manliu a căpĕtat un augur escelent». Va să ḑică reproducerea de către *H* a locuţiuniĭ: «a familiari parte»

prin: «de partea nóstră», dă nascere la confusiune, şi ca atare trebue corectată prin aceea a manuscriptuluĭ *F*.

Una din particularităţile manuscriptuluĭ în cestiune este de a se servì cu predilecţiune de verbul: «a juruì» pentru «devovere». Ast-fel (§ 4) pe când *F* ḑice: «prin carĭ să mĕ închin morţiĭ pentru legiunĭ («quibus me pro legionibus devoveam»)», manuscriptul *H* se esprime: «cu carĭ să mĕ juruesc ḑeilor pentru legiunĭ». Tot aşà maĭ jos (§ 9): «juruesc legiunile («legiones devoveo»)»; «s'a juruit pentru óste («se devotum pro exercitu «(ibid.)» Dar de când: «a juruì» a ajuns în us equivalentul luĭ: «a închinà morţiĭ saŭ a jertfì viéţa»?!

In alt loc (capit. 18, § 2—3) manuscriptul nostru traduce: «Aflu icĭ-colo în anale şi numele consululuĭ Flac Potit... eŭ aşĭ crede — căcĭ nu toţĭ autoriĭ o scriŭ — că s'a relatat fals şi că aŭ fost înveninaţĭ (ómeniĭ), a căror mórte a produs faima, că a fost ciumă în anul acela («Flaccum Potitumque varie in annalibus cognomen consulis invenio... illud pervelim — nec omnes auctores sunt — proditum falso esse, venenis absumptos, quorum mors infamem annum pestilentia fecerit»)», căreĭ traducerĭ, ca să i se vadă neexactitatea, confusiunea şi neîndemânarea, 'ĭ punem în faţă pe a manuscriptuluĭ *F:* «Găsesc în anale, ca cognomen al acestuĭ din urmă consul, când Flaccus când Potitus... Eŭ însă aşĭ dorì să fiă falsă maĭ bine tradiţiunea, care nu e aceeaşĭ la toţiĭ autoriĭ, că otrava întinse molima, care a prăpădit atâta lume în acel an blestemat».

*Manuscr. I.*—Pentru acest manuscript: «a familiari parte caesum» (capit. 9, § 2) este: «de la partea prevestitóre de sórtă», iar: «Manlium egregie litasse» (ibid.) nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin de cât: «şi că Manliu, cu multă pricepere, şi-a atras favórea ḑeilor prin acest sacrificiŭ», ca să nu uităm locul — alt diamant de interpretare, — unde, spre deosebire de manuscriptul *F*, care în: «sicut verbis nuncupavi» (§ 8), află ideea — pusă dejà în evidenţă — de: «precum m'am legătuit cu aceste cuvinte», înţelege: «pentru ca să se întîmple aşà, cum ḑiseĭ în cuvîntarea mea»!

Din capitulul 18 iată florĭ de profumul celor dejà oferitè: «Luându-se timp, ca să delibereze, de óre-ce poporul, înfuriindu-se, estinsese acéstă propunere şi la celelalte(«spatio ad colloquendum sumpto, quum, summoto populo, in conspectu omnium rem ad ceteras retulissent»)» (§ 9), a căreĭ cacofoniĭ de înţeles spre a se vedé în tótă goliciunea eĭ, nu putem face maĭ bine de cât alăturându'ĭ pe manuscriptul *F:* «Cerênd timp pentru consfătuire, poporul se depărtéză; în faţa tutulor ele făcură lucrul cunoscut celorlalte»; saŭ: «tovaroşele lor luate din scurt imediat

(«comprehensae extemplo earum comites»)» § 10), în loc de: «complicele lor îndată arestate», cum citim în manuscriptul *F*.

*Manuscriptul K.* — Prin adaosul (capit. 9, § 1) cuvintelor: «că și (sacrificiul luĭ Manliu fusese primit cu favóre)» și: «dacă și (sacrificiul colegului meŭ a fost bine primit)» autorul manuscriptuluĭ acestuia probéză, că n'a înțeles bine textul latin, de óră-ce numaĭ sacrificiul luĭ Manliu, nu și acela al luĭ Decius atrăsese favórea ḑeilor. Apoĭ: «mecum diis Manibus (Tellurique) devoveo» (§ 8) nu póte fi: «fac anatemă ḑeilor Manĭ și Pămîntuluĭ pe mine...», ci precum a înțeles manuscriptul *F*: «mĕ daŭ jertfă....»

La capitul. 18, ca să trecem cu vederea altele, cum am făcut și cu celelalte manuscripte: «muliebri fraude civitatem premi» (§ 6) nu este reprodus adequat prin: «cetatea este bântuită prin înșelătoria unor femeĭ». Apoĭ autorul traducțiuniĭ nóstre n'a redat cu exactitatea cerută ceea-ce e cuprins în: «neque de veneficiis ante eam diem Romae quaesitum est» (§ 11), când ḑice: «Până în timpul acela nu se făcuse la Roma nicĭ o perquisițiune privitóre la otrăvire», deșì—se înțelege—înainte de judecarea și osândirea femeilor criminale a trebuit, pentru dovedirea faptuluĭ, de care eraŭ inculpate, să se alerge și la «perquisițiune». De aceea și acì—ca în tóte casurile—manuscriptul *F* servesce de corectiv, ca unul ce ghicesce totdeuna cugetarea istoriculuĭ roman și o esprime sub forma cea maĭ propriă: «până atuncĭ nu se judecase la Roma nicĭ un proces de otrăvire.»

Maĭ este nevoe a face óre-carĭ aprețiărĭ speciale și cu privire la manuscriptul *F*? Dar a fost vorba neîntrerupt de el cu ocasiunea observărilor, ce s'aŭ făcut la estragerile parțiale din cele-lalte manuscripte, când — față cu erorile, inexactitățile orĭ stângăciile lor — am recurs la textul luĭ pentru a'ĭ procurà putința de a se ilustrà prin comparațiune și a face să ésă în relief marea luĭ superioritate față cu cele-lalte.

Nu maĭ puțin prin transcrierea din el, ca și din celelalte, a déuĕ capitule, s'a putut căpĕtà o idee maĭ în întregul eĭ de limba cea frumósă, limpede și adevĕrat românéscă a acestuĭ manuscript precum și de consciințiósa exactitate, cu care a sciut să ne redee pe istoricul roman.

*F* și în sine, abstrăgênd de la nivelul celorlalte, este nu numaĭ un bun, dar chiar un escelent manuscript.

Afară de acésta manuscriptul *F* se recomandă și prin note, sub titlul de: «Indice Alfabetic» bine alcătuite și date strict în măsura cuvenită, printre carĭ s'aŭ intercalat charta Italieĭ vechĭ și un numĕr de figurĭ, destinate a face óre-cum maĭ pipăit textul, când cuprinsul luĭ necesitéză acésta.

Raportorul d-vóstre, domnĭ colegĭ, este fericit, că póte da asemenea judecată, cu atât maĭ mult că n'a putut-o face în aniĭ de maĭ nainte cu ocasiunea sarcinilor de aceeaşĭ natură din partea Academieĭ.

Vin dar cu cea maĭ deplină convingere a vi'l recomendà, — el pórtă devisa: «Faber suae fortunae unusquisque est ipsus», — a vĕ rugà ca săĭ acordaţĭ premiul şi să încredinţaţĭ autoruluĭ luĭ continuarea traduceriĭ din Titus Livius.

Dar fiind-că controlul şi pentru ceĭ bunĭ este rupt din raiŭ, consider de datoria mea a propune Academieĭ — ca măsură de precauţiune—, ca să nu lase fără supraveghere cărţile din Titus Livius, carĭ maĭ sûnt încă de tradus. Acésta va fi un mijloc prin care fericitul traducĕtor ('ĭ cerem scuse pentru casul că domnia sa nu va avé nevoe de înbold) 'şĭ va ţiné neîntrerupt încordată preocuparea de a oferì Academieĭ o lucrare de o calitate alésă ca cea de astă dată, care—sper— va întrunì sufragiele d-vóstre.

---

## ŞEDINŢA DIN 13 APRILIE 1899

— Biuroul Secţiuniĭ pe anul 1899—1900 se reconstitue tot în persóna membrilor din anul trecut, adecă d-l *Gr. G. Tocilescu* Preşedinte şi d-l *I. Vulcan* Vice-Preşedinte.

D-l *A. Naum* cetesce următorul program pentru poesia lirică la Românĭ până la Alecsandri, care s'a votat a se pune ca subiect la concursul premiuluĭ Adamachi din 1904:

«Scriitorul care va întreprinde opera acésta va începe lucrarea sa pentru întréga românime, de la timpurile cele maĭ depărtate ale poesieĭ nóstre, cercetând originile şi începuturile eĭ până în sînul poesieĭ poporale. Va trece apoĭ în studiŭ pe larg poesia lirică din secolele precedente secoluluĭ al XVIII-lea, pe aceea din secolul al XVIII-lea în special, şi va venì până în timpurile nóstre, descriind şi analisând în mod desvoltat pe toţĭ poeţiĭ liricĭ morţĭ astădĭ până la Alecsandri exclusiv.

«Lucrarea va fi întemeiată pe cea maĭ întinsă critică literară şi estetică, punênd în evidenţă nu numaĭ frumuseţile limbeĭ, ale formaţiuniĭ eĭ, ale locuţiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte şi ale variantelor de prin provinciile române, ci şi oglindirea moravurilor, a simţemintelor şi, maĭ presus de tóte, a idealuluĭ urmărit de poporul român în poesia sa.

«O prefaţă largă va introduce pe cetitor în opera acésta; ea va cuprinde un studiŭ pregătitor asupra poesieĭ lirice, în genere.»

— Secţiunea aprobă acest program şi-l recomandă votăriĭ plenuluĭ.

D-l *I. Caragiani* presintă raportul sĕŭ următor asupra dicţionaruluĭ macedo-român, lucrat de d-l Iancu Dalametra:

«*Domnilor colegĭ*,

«Fiind însărcinat din partea Secţiuniĭ literare de a cercetà manuscriptul întreg al dicţionaruluĭ macedo-român lucrat de d-l profesor Iancu Dalametra şi a presentà un raport despre acest manuscript, conform adreseĭ No. II, 177 din 23 Maiŭ 1898 a Academieĭ Române, subsemnatul, în urma unuĭ studiŭ amănunţit al acestuĭ manuscript, şi-a făcut convicţiunea arătată şi în raportul sĕŭ despre litera *a* a acestuĭ dicţionar, că el merită a fi tipărit cu spesele Academieĭ, ca unul care, ca un început de dicţionar al dialectuluĭ macedo-român, cuprinde maĭ tóte cuvintele macedo-române şi autorul ne dă aprópe tóte accepţiunile diferitelor cuvinte, ilustrându-le cu numeróse frase şi expresiunĭ din gura poporuluĭ, ca exemple. Acest dicţionar póte servì ca o bună basă pentru maĭ departe completărĭ.

«Inainte însă ca manuscriptul să se dea la tipar, subsemnatul este de părere ca el să se trimită autoruluĭ spre a-l revedé şi a-l completà, avênd în vedere următórele:

«I. Fiind-că dicţionarul în cestiune este un dicţionar numaĭ al dialectuluĭ macedo-român, el nu trebue să cuprindă şi cuvinte întrebuinţate numaĭ la Româniĭ din stânga Dunăriĭ. Următórele dar cuvinte: *doniţă*, *lac*, *lacom*, *marfă*, *silă*, *vîrstă*, *virtute*, *smeŭ* şi altele, n'aŭ ce căutà în dicţionarul macedo-român.

«II. Multe cuvinte macedo-române, carĭ se aud şi la Româniĭ din stânga Dunăriĭ, diferă în ceea ce privesce silaba accentuată, iar altele carĭ se aud numaĭ la Macedo-Românĭ, aşà cum sunt scrise de autorul dicţionaruluĭ, destinat pentru Româniĭ din stânga Dunăriĭ, n'are să se scie pe ce silabă pórtă accentul. Sunt dar de părere ca nisce asemenea cuvinte să fie notate cu accentul grav pe silaba tonisată. Ast-fel de cuvinte între altele figureză şi următórele în manuscript, carĭ trebuesc notate cu accentul grav pe silaba tonisată:

| | | |
|---|---|---|
| àduchĭà-l | bujà | cànçiva |
| àgalmă | buharè | còcală |
| bandì | căçè | còchilă |

| | | |
|---|---|---|
| còlindi | lĭùlĭac | ţàpurnă |
| còlac | magùlă | tèngire |
| còţală | màlamă | ţìpură |
| cùcĭubă | manè | trandàfilă |
| cùfal | màrathru | tutìpută |
| jìjandu | măşè | vadè |
| cùfumă | mătùr | valì |
| dàvan | mìgdal | vòmbir |
| filòsof | miràcune | vurcòlac |
| frònim | mìsur | xètaxe |
| frăţìlje | misùr | xìjise |
| handà | nàpaste | zàhare |
| hàrac | purĭe | zugràf |
| harjìe | ròcut | zurnă |
| jĭàrjir | ròput | zùzul |
| ìmir | scupò | ìpate |
| ìzvur | sìlavă | vìrjiră |
| lèlie | tàlar | etc. |
| lèmargu | | |

«III. Multe cuvinte din manuscript sunt rĕŭ scrise saŭ n'aŭ adevérata formă, în care se aud în gura poporuluĭ macedo-român. Ast-fel între altele sunt următórele cuvinte:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| amĕndoĭ | în | loc | de | şĭamendoĭ |
| amoròză | » | » | » | moròză |
| bel | » | » | » | abel |
| cavală | » | » | » | căvală |
| codubatură | » | » | » | cutrubată |
| cucuvaie | » | » | » | cucuveaua |
| cumpĕr | » | » | » | acumpĕr |
| fundache | » | » | » | vĕndache |
| inàte | » | » | » | jinàte |
| rocut | » | » | » | arocut |
| roput | » | » | » | aroput |
| sagită | » | » | » | saită |
| tăpărîţ | » | » | » | tupurîţ |
| tutùne | » | » | » | tutùme |
| vapor | » | » | » | pampori |
| visită | » | » | » | vizită |
| viţin | » | » | » | viçin |
| zărzăriche | » | » | » | zărzăriclĭe |
| zorba | » | » | » | zurbă |

etc. etc.

«IV. Sunt multe cuvinte în manuscript fără a avé echivalentele lor, saŭ rĕŭ şi nu în de ajuns explicate. Ast-fel de cuvinte între altele sunt şi următórele:

| | | |
|---|---|---|
| arud | jiptu | valtu |
| arumane | serac | vijlă |
| bel | şilĭe | vombir |
| buĭată | tăbure | vultusesc |
| buisit | apţurnă | vurcolac |
| chicută | tintilină | zavă |
| cĭumă | tufă | etc. etc. |

«V. Multe cuvinte macedo-române lipsesc în manuscript. Notăm în trécăt următórele, pe carĭ autorul ar puté să le adaogă:

| | | |
|---|---|---|
| axif | disdormjre | malafranză |
| alandu | ficĭu | mătrac |
| alumă | gaĭdă | mură |
| andămusire | jitrie | mujdè |
| ansărire | ilĭace | nĭare |
| ascumbusire | jermu | nă = ună |
| arugă | jirminos | omă |
| arumigare | jilcire | piromah |
| başac | glărilĭe | pithhĭu |
| bică | gugĭuvelĭu | pizulĭu |
| birbilĭu | hut | puravă |
| boşă | huţame | sân=sănătos |
| bogru | harhavele | suţată |
| călçinie | nicărciliu | sòir |
| caracaxă | nicrâşcă | svarna |
| carahuhrună | nicoa | tihilaĭu |
| căţan | nicoaçe | tucă |
| cazaca | jul | turnată |
| cĭuflecă | lisĭană | vasilìè |
| cĭulire | lisĭarcu | văsilìe |
| ciurla | lucanic | vălmă |
| cumbură | carcanzal | xen |
| gornă | care=dacă | xeane |
| căperdă | măcare | xiche |
| decă | măndilă | zavulìe |
| devă | mănale | etc. etc. |

«VI. Litera *c* urmată de *e* şi *i* de regulă se aude maĭ tot-deauna ca

*ţ* la Macedo-Românĭ. Autorul dicţionaruluĭ reproduce pe acest *ţ* prin *c* cu sedilă, scriind: çine, çe, çeapă, çeară, etc. Insă el nu se ţine pretutindenea strict de acest sistem, căcĭ găsim cuvintele *vecin*, scris *viţin*, *vicĭarcu* (=vicios, cu nărav) scris *viţĭarcu*, cu *ţ*. Acésta se observă în manuscript şi la alte cuvinte.

«VII. Nominativele feminine terminate în *ă* autorul dicţionaruluĭ le-a trecut în manuscript pe cele maĭ multe cu *a* curat articulate, şi scrie de exemplu, sob*a*, sor*a*, etc. apoĭ soacr*ă*, nor*ă*, poal*ă* oal*ă*, etc.

«VIII. Nu este consecuent autorul manuscriptuluĭ în scrierea luĭ *ea* şi *oa*, căcĭ une-orĭ le reproduce prin *e* şi *o* cu accentul acut, alte-orĭ prin *ea* şi *oa*. Ast-fel de exemplu, pe când scrie *ó*lă cu *ó*, scrie p*oa*lă cu *oa*.

«IX. Vocalele *e* şi *o* la Macedo-Românĭ, când sunt neaccentuate, se aud ca *i* şi *u*, şi de aceea autorul în asemenea cas le scrie cu *i* şi *u*, însă el nu este nicĭ acì consecuent.

«X. Litera *t* precesă de *u* se aude tot-deauna la Macedo-Românĭ ca *d*, precum: *minde* (minte), *dinde* (dinte), etc. Tot aşà litera *p* precesă de *m*, se aude ca *b*, precum scum*b*u (scump), acum*b*ăr (cumpĕr), etc. Autorul manuscriptuluĭ sunetele *nd* şi *mb* le scrie cu *nt* şi *mp*, însă şi acì el nu este consecuent, căcĭ scrie jijan*d*u, de exemplu, în loc de jijan*t*u, şi pe când scrie scum*p*u cu *p*, scrie scum*b*eate cu *b*.

«XI. Autorul manuscriptuluĭ nu ne dă şi genul substantivelor, presupunêndu-l cunoscut de Românĭ. Sunt însă cuvinte străine, maĭ cu sémă turcescĭ, carĭ la Macedo-Românĭ sunt masculine, pe când la Româniĭ din stânga Dunăriĭ sunt feminine; precum:

| | |
|---|---|
| un tèngire, | o tingìre, |
| un tăvă, | o tàvă, |
| un veresè, | o vereseà, |
| un lulè, | o luleá, etc. |

«La nisce asemenea cuvinte cel puţin trebue să se însemneze genul.

«XII. Verbele figuréză în manuscript nu la infinitiv, ci la persóna I-a singular, apoĭ unora dintre ele li se dă şi infinitivul. Credem că ar fi maĭ bine să figureze la infinitiv, ca la tóte dicţionarele.»

— Secţiunea încuviinţéză conclusiunea d-luĭ raportor, ca dicţionarul în cestiune să se tipăréscă cu spesele Academieĭ, cu condiţiune însă ca el să fie îndreptat şi completat în sensul arătat de d-l Caragiani în referatul sĕŭ.

# SECŢIUNEA ISTORICĂ

## ŞEDINŢA DIN 2 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l *V. A. Urechiă,* deschiḑênd şedinţa, ḑice că a convocat pe membriĭ Secţiuniĭ pentru o consfătuire asupra candidaturilor de propus la locurile de membri activĭ rĕmase vacante prin decesul luĭ Al. Odobescu şi Al. Papadopol-Calimach de piósă memorie.

D-l *I. Kalinderu* exprimă dorinţa de a vedé introduşĭ în sînul Academieĭ dintre tineriĭ laborioşĭ, culţĭ, carĭ s'aŭ distins prin lucrărĭ sciinţifice de resortul istorieĭ aşà că se impun atenţiuniĭ nóstre.

D-l *V. A. Urechiă,* apreciând în principiŭ şi cu acéstă ocasiune pe deplin opiniunea d-luĭ Kalinderu, susţine că nu va puté trece cu vederea pe vechiĭ membri corespondenţĭ de o activitate şi erudiţiune în literatura istorică necontestabilă, carĭ aŭ justificat onórea ce li s'a făcut prin munca fără preget pe terenul sciinţelor, prin urmare nu pot fi înlăturaţĭ numaĭ pe motivul vîrsteĭ înaintate, făcêndu-li-se o crudă nedreptate.

D-l *N. Ionescu* împărtăşesce aceleaşĭ vederĭ, ḑicênd că meritele celor maĭ tinerĭ, creându-le dejà titlurĭ pentru Academie, vor fi neapĕrat încoronate cu altă ocasiune prin satisfacerea aspiraţiunilor legitime.

D-l *A. D. Xenopol* se mărginesce a pune în vedere că locurile devenite vacante aŭ fost ocupate de Odobescu din România, ca şi de A. Papadopol-Calimach din Moldova, prin urmare ar fi bine a se urmà, pe cât posibil este, conform casuluĭ din trecut.

D-l *V. Babeş* amintesce că locul vacant la Secţiunea literară este al rĕposatuluĭ *A. Roman* şi cu greŭ se va puté înlocuì de astă dată cu un membru din acele regiunĭ, că de alt-cum numĕrul membrilor de peste munţĭ nu maĭ este în proporţiunea convenită la formarea Societăţiĭ Academice, aşà că ni se impune datoria a restabilì în parte echilibrul, conferindu-se un loc la Secţiunea istorică unuĭ membru corespondent transcarpatin pentru locul ce se perde la Secţiunea literară.

D-l *V. Maniu* crede că ar face bine Secţiunea să reflecte şi să mediteze cu tot dinadinsul asupra ideeĭ emise de d-l V. Babeş.

D-l *V. A. Urechiă* propune amânarea deliberaţiuniĭ pe ḑiua de 7 Aprilie curent.

—Se pune la vot amânarea şi se primesce.

---

ŞEDINŢA DIN 7 APRILIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-l *D. Sturdza,* avênd cuvîntul, ḑice că are de propus pentru unul din locurile vacante la acéstă Secţiune pe Episcopul Nicolae Popea de la Caransebeş, autorul maĭ multor opere de necontestată valóre şi anume:

1. Vechia Mitropolie ortodoxă română a Transilvanieĭ, suprimarea şi restaurarea eĭ, Sibiiŭ 1876, in-8°.
2. Contra-critică la critica d-luĭ I. M. Moldovanu. Vechia Mitropolie de N. Popea, Sibiiŭ 1873, in-8°.
3. Ex. Sa Archiepiscopul şi Mitropolitul Andreiŭ Şaguna, Sibiiŭ 1873, in-8°.
4. Archiepiscopul şi Mitropolitul Andreiŭ Baron de Şaguna, Sibiiŭ 1879, in-8°.
5. Memorialul Archiepiscopuluĭ şi Mitropolituluĭ Andreiŭ Baron de Şaguna saŭ luptele naţionale politice ale Românilor, 1846—1873. Tomul I. Sibiiŭ. In-8°.

Dintre acestea una, şi anume scrierea despre Archiepiscopul şi Mitropolitul Andreiŭ Baron de Şaguna, a fost premiată de Sinodul archidieceseĭ ortodoxe române a Transilvanieĭ.

In susţinerea propuneriĭ sale, d-l Sturdza a dat lectură unor pagine din acea însemnată scriere şi a amintit că, în locul defunctuluĭ coleg Bariţiu, s'a ales maĭ întâiŭ veneratul Părinte Moldovan, Preposit al capitoluluĭ din Blaj, prin urmare suntem óre-cum ţinuţĭ chiar să alegem cu acéstă ocasiune pe un înalt demnitar al bisericeĭ ortodoxe, în persóna Episcopuluí *N. Popea,* care este în acelaşĭ timp un distins scriitor eclesiastic.

D-l *N. Ionescu* crede că nu va fi o singură voce care să combată candidatura propusă de d-l Sturḑza în persóna distinsuluĭ prelat N. Popea, unul din tribuniĭ poporuluĭ român de la 1848. El trăesce în inima nóstră, ḑice d-l N. Ionescu, şi cu amintirea devotamentuluĭ sĕŭ călduros din acel timp al redeşteptăriĭ naţionale, astăḑĭ fiind dînsul unul din representanţiĭ bisericeĭ române, care se preţuesce cu supremă şi evlaviósă devoţiune de întreg poporul românesc din Imperiul austro-ungar. Candidatura sa ni se impune aşă ḑicênd ca o datorie, maĭ

ales că veneratul Părinte Popea ar fi o podóbă pentru Academia nóstră. Pentru asemenea motive bine cumpĕnite, declară că aderă la candidatura Părintelui Episcop Popea.

D-l *V. Babeş* dice că scie de aprópe ce este şi cine este P. S. Sa Episcopul Popea, cunósce prea bine înaltele sale însuşiri, de óre-ce a lucrat cu dînsul în afacerile bisericesci, şi neapĕrat nimic nu s'ar puté opune unei atari candidaturi; dar temerea care îl frământă este că, pentru motive de sănătate şi vîrstă înaintată, póte chiar şi din motive superióre de un alt domeniŭ, nu va puté venì nici odată la Academie.

D-l *Gr. G. Tocilescu* declară că noi toţi suntem uniţi să alegem un membru din ţéra de peste munţi; noi ne-am fost gândit la d-l *I. Puşcariu*, unul din cei mai însemnaţi scriitori actuali din acele regiuni, dar propunêndu-se candidatura Părintelui Popea, aderă şi d-sa la ea.

D-l *I. Kalinderu* dice că, faţă cu candidatura Părintelui Episcop Popea face o derogaţiune, ca să nu existe o notă discordantă în concertul membrilor colegi; crede însă şi doresce să nu trecem peste tóte marginile concesiunilor; dacă cu acéstă ocasiune se învoesce a se face o excepţiune la regula generală, este dificultatea de a se găsì o persónă de peste munţi spre a fi chemată să ocupe locul defunctului A. Roman la Secţiunea literară. Prin urmare se unesce cu propunerea d-lui Sturdza. D-sa cunósce pe d-l I. Puşcariu din scrierile sale asupra lui *Radu Negru*, şi s'ar fi oprit cu mulţumire la candidatura sa, dar însă ea n'a fost propusă faţă cu a Părintelui Popea. Temerea că candidatul propus nu va venì la Academie nu ne póte înrîurì, de óre-ce, când se alege un frate de dincolo, nu avem pretenţiunea de a-l avé pururea între noi; el se alege mai mult pentru a se ţiné legătura literară cu toţi fraţii noştri din diferite regiuni; ca fapt, scim că nimeni n'a cerut compt pentru lipsele d-lor Moldovan, Marienescu, Marian, Porcius şi Teclu. Conchide aderând la propunerea d-lui Sturdza.

D-l *V. Maniu* recunósce că în adevĕr Părintele Episcop Popea ar fi o ilustraţiune pentru Academie, dar, împărtăşind temerile bine motivate ale d-lui V. Babeş, mărturisesce că ar fi înclinat pentru candidatura d-lui I. Puşcariu, ale cărui lucrări sciinţifice de valóre superióră, în frunte cu «*Codicele* sĕŭ *Diplomatic*», întitulat *Date istorice privitóre la familiile nobile române*, editate în Sibiiŭ la 1892 şi apărute în douĕ tomuri, sub auspiciile *Asociaţiunii Transilvaniei pentru literatura română* etc. din care noi învĕţăm a cunósce genesa *tuturor familiilor vechi* şi însemnate din *Ţéra-Românéscă, Moldova, Banat, Transilvania, Maramureş, Bucovina şi Crişiana,* operă care se asémĕnă cu Codicele diplomatic al renumitului jesuit «*Fejér*», ceea ce a distins şi ridicat

în vaḑa lumiĭ nóstre şi străine pe autorul erudit al Codiceluĭ diplomatic român. Cu tóte aceste primesce a-şĭ călcà pe inimă, trecênd peste temerile d-luĭ Babeş, şi a se declarà pentru candidatura prea veneratuluĭ Părinte Popea.

—Punêndu-se la vot candidatura propusă de d-l Sturdza şi întrunind tóte sufragiele membrilor, se proclamă Părintele Episcop *Nicolae Popea* de candidat al Secţiuniĭ istorice.

Procedându-se la desbaterea asupra celeĭ de a doua candidaturĭ, d-l *V. A. Urechiă* propune pe d-l *C. Erbiceanu*, ca vechiŭ membru corespondent al Academieĭ care a făcut lucrărĭ însemnate de resortul istorieĭ bisericeĭ, de mare utilitate pentru literatură, cum sunt între multe altele: *Revista Teologică* în IV volume; *Istoria Seminariuluĭ Veniamin din mănăstirea Socola*, 1884; *Viéţa şi activitatea literară a Mitropolituluĭ Veniamin Costachi*, 1887; *Istoria Mitropolieĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ etc.*, însoţită de facsimile şi 600 documente inedite; *Cronicariĭ grecĭ carĭ aŭ scris despre Românĭ în epoca fanariotă; Ulfila, viéţa şi doctrina luĭ; Starea creştinismuluĭ în Dacia Traiană şi Aureliană în secolul IV.* Incheiând, solicită pentru candidatura propusă sufragiele colegilor din Secţiune.

D-l *N. Ionescu* mărturisesce că are simpatie pentru dascăliĭ noştri carĭ aŭ făcut din dăscălia lor un apostolat şi se bucură tot-deauna când vede că dascăliĭ îşĭ fac din misiunea profesoratuluĭ lor un sacerdoţiu, iar nu un isvor de înavuţire; declară că se învoesce cu candidatura d-luĭ C. Erbiceanu.

D-l *I. Kalinderu* recunósce că d-l Erbiceanu a învĕţat limba grecéscă numaĭ pentru sciinţă şi a probat prin scrierile sale numeróse că a sciut să profite în folosul literatureĭ eclesiastice de învĕţăturile agonisite, şi neapĕrat întrunesce condiţiunile pentru candidatura propusă, dar crede că ar trebuì să încuragiăm pe ceĭ tinerĭ, pentru ca să se ocupe de sciinţele maĭ moderne. Părerea sa ar fi că, după ce am ales pe veneratul bĕtrân Popea, să alegem şi pe unul dintre tineriĭ profesorĭ universitarĭ, cum sunt d-niĭ Bogdan, Onciul saŭ Iorga.

— După închiderea discuţiuniĭ, se pune la vot candidatura d-luĭ C. Erbiceanu. Abţinêndu-se de la vot d-l Kalinderu, avem resultatul următor:

D-l *Erbiceanu*, întrunind unanimitatea voturilor exprimate, în numĕr de 5 din 7 voturĭ, este proclamat de candidat ales al Secţiuniĭ.

—Se recomandă plenuluĭ alegerea ambilor candidaţĭ.

ŞEDINŢA DIN 12 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *N. Ionescu.*

—Secţiunea istorică, întrunindu-se spre a fixà subiectul pentru premiul Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ, ce este a se decerne în anul 1904, a decis în unanimitate a se propune «*Epoca luĭ Mateiŭ-Basarab şi Vasile-Lupu*».

— S'a ales în unanimitate Preşedinte al Secţiuniĭ d-l *V. A. Urechiă* şi Vice-Preşedinte d-l *C. Erbiceanu.*

# SECŢIUNEA SCIINŢIFICA

ŞEDINŢA DIN 22 MAIŬ 1898.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

— Secţiunea, ascultând rapórtele d-luĭ Dr. V. Babeş asupra cereriĭ d-luĭ T. Şunda în privinţa fotografieĭ culorilor şi al d-luĭ Gr. Stefănescu asupra lucrăriĭ d-luĭ I. Simionescu: *Geologia basenuluĭ Dîmboviciórei,* le admite pe ambele întocmaĭ şi decide a se înaintà d-luĭ Preşedinte.

*Raportul d-luĭ Dr. V. Babeş despre cererea d-luĭ T. Şunda.*

Am onóre a resumà întîmpinarea d-luĭ Şunda în cele următóre:

D-l Şunda, pe basa cercetărilor luĭ Boll, Kühne, Lippman, Paitence, Vallot şi maĭ cu sémă ale luĭ Wiener, constată că până în present problema fotografieĭ colorilor propriĭ corpurilor şi mecanismul adaptaţiuniĭ la colórea din natură nu sunt resolvate, neputêndu-se obţiné nicĭ positive colorate, nicĭ fotografiĭ stabile, fixate.

Pentru acest scop autorul propune anume modificărĭ, basate pe structura ochiuluĭ şi anume a retineĭ, pe care se reproduc imaginile reale ale obiectelor, şi întrebuinţând anume substanţe pentru desvoltarea şi fixarea imaginiĭ.

In fine, dînsul cere mijlóce pentru a puté încercà executarea acestor modificărĭ.

Subsemnatul crede că ideile autoruluĭ nu sunt lipsite de temeiŭ; executarea lor ne cere însă instalaţiunĭ şi condiţiunĭ carĭ cu greŭ s'ar puté procurà autoruluĭ, pe când acestea se găsesc în maĭ multe din laboratoriile nóstre universitare, unde autorul, fiind doctorand în medicină, ar puté uşor fi admis spre a urmărì cercetările sale.

*Raportul d-luĭ Gr. Stefănescu despre* «Geologia basenuluĭ Dîmboviciórei» *de I. Simionescu.*

*Domnilor colegĭ.*

Mi-ațĭ făcut onórea să mĕ însărcinațĭ cu cercetarea lucrăriĭ d-luĭ I. Simionescu, întitulată «*Geologia basenuluĭ Dâmboviciórei*». Viŭ acum să vĕ daŭ sémă de însărcinarea mea.

Lucrarea d-luĭ Simionescu, bursier al Academieĭ, se compune din două părțĭ:

Partea întâia descrie structura geologică a basenuluĭ Dîmboviciórei din județul Muscel, împreună cu tectonica eĭ. Acéstă lucrare este făcută cu multă amănunțime; se cunósce că autorul a vĕḑut lucrul de aprópe, ajutat fiind în acésta și de lucrărĭ anterióre, făcute asupra acesteĭ regiunĭ de geologiĭ carĭ l'aŭ precedat, și de sigur că lucrarea d-luĭ Simionescu merită sa fie publicată de Academie.

Este de observat însă că autorul în unele casurĭ se pronunță asupra vîrsteĭ nivelelor geologice fără să aibă probe suficiente și numaĭ pentru că aceste nivele există în Transilvania saŭ în Carpațiĭ nordicĭ din Bucovina și Galiția, lucru ce în realitate nu este tot-deauna ast-fel. D-sa probéză, de altă parte, că nu are îndestulă cunoscință de lucrările geologice șĭ de publicațiunile sciințifice făcute în țéră în acéstă privință, lucru care reese atât din cursul lucrăriĭ d-luĭ Simionescu cât și din scrisórea sa către Academie, în care o rógă să-ĭ publice lucrarea. «Din faptul, ḑice d-l Simionescu, că alte reviste ce ar puté publicà studiĭ sciințifice lipsesc din România.» Dar aceste sunt lucrurĭ carĭ privesc pe autor, singur fiind responsabil de părerile și de teoriile emise în lucrarea sa.

Unde însă nu maĭ este cestiune de responsabilate de autor, este în privința limbeĭ întrebuințate de d-l Simionescu în lucrarea sa.

In geologie avem astăḑĭ în țéră o tecnologie dejà stabilită și admisă în tóte publicațiunile și în cărțile de șcólă, așà că, la publicarea lucrăriĭ d-luĭ Simionescu de către Academie, trebue să se ție sémă de aceștĭ terminĭ și să se îndrepteze; câte-va exemple vor arătà maĭ bine afirmările mele. Așà d-l Simionescu ḑice: *fire* de nisip, în loc de **bóbe** de nisip; *marnă,* în loc de **margă**; *falt* în loc de **falie**; *friabil* în plăcĭ, în loc de **divisibil** în plăcĭ; *păturĭ,* în loc de **strate**; *foĭ* de mică, în loc de **fluturașĭ** de mică; *Archipel,* în loc de **Archipelag**; *pantă,* în loc de **clină**; *derangiate,* în loc de **schimbate,** și alțĭ mulțĭ terminĭ saŭ improprii, saŭ galicismurĭ.

In a doua parte a lucrăriĭ sale, d-l Simionescu descrie, după tóte regulele sciințeĭ, genurile și spețele de fosile găsite în acéstă regiune, din carĭ unele spețe nouĕ, și o însoțesce de *opt* tabele, representând desemnele unora din aceste fosile; prin urmare și acéstă a doua parte merită să fie publicată de Academie.

Găsesc asemenea că este admisibilă cererea d-luĭ Simionescu, ca tabelele cu fosile să se executeze la Viena, unde se află d-sa. Ceea ce însă ar fi de dorit este, cum acésta a făcut-o și d-l Sabba Stefănescu ca d-l Simionescu să aducă în țéră fosilele originale carĭ i-aŭ servit de tip în descrierile sale, obiceiul fiind ca originalele descrise să rĕmână în țéra de unde provin.

---

ȘEDINȚA DIN 9 OCTOBRE 1898.

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

— Cercetându-se diferitele lucrărĭ presentate spre publicare în *Anale*, Secțiunea decide următórele:

*a)* A se publicà în *Anale* scrierile d-luĭ St. C. Hepites: *Contribuțiunĭ la Fisica globuluĭ. I. Declinațiunea magnetică la Bucurescĭ. II. Inclinațiunea magnetică la Bucurescĭ* și *Din publicațiunile Institutuluĭ meteorologic, Anale, tom. XII.*

*b)* A nu se publicà studiul d-luĭ D. Negrénu despre *Elementele magnetice terestre ale Românieĭ*, care a fost presentat Academieĭ la 26 Iunie și pe care de atuncĭ autorul l'a publicat în traducțiune francesă;

*c)* A se publicà în *Anale* comunicarea d-luĭ D. Negrénu: *Dilatațiunea absolută a lichidelor mĕsurată cu balanța luĭ Mohr, modificată de Westphal și Reimann;*

*d)* A se însărcinà d-l *A. Saligny* să examineze memoriul d-luĭ C. C. Minculescu asupra aplicațiunilor mecanice ale energieĭ electrice;

*e)* A se însărcinà d-l General *St. Fălcoianu* să examineze scrierea preotuluĭ Ioan Bontilă despre scrierile luĭ Faye, Laparant și alțiĭ în privința sfîrșituluĭ lumiĭ.

### ŞEDINŢA DIN 12 FEBRUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

— Considerând că lucrarea paleontologică a d-luĭ I. Simionescu: *Fauna callovianâ din Valea Lupuluĭ* este o urmare a studiuluĭ geologic din basenul Dîmboviciórei a căruia rĕspundere sciinţifică îl privesce, Secţiunea este de părere a se publicà din fondul Adamachi.

---

### ŞEDINŢA DIN 26 FEBRUARIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l General *St. Fălcoianu* cetesce raportul sĕŭ despre cererea părinteluĭ Ioan Bontilă:

«Scrierea părinteluĭ Bontilă despre capĕtul lumiĭ, nefiind decât o dojană la adesa d-lor Faye, Preşedintele Biurouluĭ de longitudinĭ din Francia, Laparant, Darwin, Newton, Rousseau şi Voltaire, pentru că, după părerea d-sale, aceştia nu sunt destul de evlavioşĭ spre a da Dumneḑeiriĭ tótă maiestatea şi mărirea în facerea materieĭ şi natureĭ, nu se póte autorisà publicarea eĭ, ci se va restituì autoruluĭ.»

— Conclusiunile raportuluĭ se aprobă.

— Se decide ca cele treĭ comunicărĭ presentate de d-l D. Negrénu pentru a fi publicate în *Anale*, pe lângă scrisorile de la 5 Novembre 1898 şi 19 Februarie 1899, să fie încredinţate d-luĭ *Dr. V. Babeş*, care să facă raportul asupra lor.

— Se decide a se publicà în *Anale* lucrările d-luĭ St. C. Hepites: *Contribuţiunĭ la Fisica globuluĭ. III. Intensitatea magnetică la Bucurescĭ; IV. Determinarea magnetică în România* şi *Cutremurele de pămînt în România în anul 1898 st. n.*

— Se decide a se însărcinà d-l *A. Saligny* să studieze memoriul d-luĭ Inginer I. Sclia asupra lucrărilor de însănătoşire a regiuniĭ băltóse *Ostia* din Agrul roman.

— Secţiunea aprobă propunerea d-luĭ Gr. Stefănescu făcută în şedinţa ordinară de la 22 Ianuarie, de a se intervenì la guvern pentru ca să contribue şi România la înfiinţarea şi întreţinerea Institutuluĭ plutitor internaţional.

---

ŞEDINŢA DIN 29 MARTIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

Se citesce raportul d-luĭ A. Saligny, asupra lucrăriĭ d-luĭ C. C. Minculescu intitulată : «*Memoriŭ asupra aplicaţiunilor mecanice ale energieĭ electrice*», care conchide la nepublicarea luĭ în *Analele* Academieĭ.

— Secţiunea aprobă conclusiunea d-luĭ A. Saligny.

Se cetesce asemenea raportul d-luĭ A. Saligny asupra memoriuluĭ d-luĭ inginer Sclia : «*Insănătoşirea Agruluĭ Roman — Regiunea Ostia*», prin care d-l Saligny opinéză că nu este de părere a se tipărì de Academie, pe motivul că redacţiunea lasă de dorit şi din causa numeróselor planşe colorate de carĭ este însoţit.

—Secţiunea adoptă acéstă conclusiune, cu adaosul că autorul ar trebuì să îndrepteze studiele sale asupra lucrărilor ce se pot aplicà localităţilor de pe lângă Dunăre în ţéra nóstră.

— Lucrările d-luĭ membru corespondent D. Negrénu: *Determinarea ponduluĭ specific al unuĭ corp solid; O metodă nouă pentru determinarea călduriĭ specifice a lichidelor* şi *O cestiune de dreptate relativ la relaţiunea* $\frac{K-1}{(K+2)d} = const$, *între constanta dielectrică k şi densitatea d* aŭ fost date în cercetarea d-luĭ membru *A. Saligny.*

*Raportul d-luĭ Anghel Saligny despre memoriul d-luĭ inginer I. Sclia:* Insănătoşirea Agruluĭ Roman—Regiunea Ostia.

*Domnule Preşedinte,*

Am examinat lucrarea presentată Academieĭ Române de către d-l inginer I. Sclia sub titlu: *Insănătoşirea Agruluĭ Roman—Regiunea Ostia.*

D-l Sclia discută, prin acéstă lucrare, diferitele soluţiunĭ ce comportă problemul însănătoşiriĭ regiuniĭ Ostia, şi soluţiunea admisă este

destul de bine argumentată potrivit datelor şi împrejurărilor locale.

Lucrarea d-luĭ Sclia o apreciăm decĭ ca satisfăcĕtóre pentru îndeplinirea obligaţiunilor ce are ca bursier al Academieĭ. Ea va fi şi utilă, fiind-că la noĭ în ţéră sunt, cu deosebire pe lângă Dunăre, multe terenurĭ de desecat; dar credem că, de acum înainte, d-l Sclia ar trebuì să-şĭ îndrepteze studiele şi cercetările sale asupra lucrărilor de irigaţiune făcute în Nordul Italieĭ, carĭ pot fi de o aplicaţiune imediată în România.

Asupra cestiuniĭ dacă lucrarea d-luĭ Sclia trebue să fie publicată, credem că o asemenea publicaţiune este dificilă din causa planşelor colorate ce cuprinde. Afară de acésta, chiar textul ar maĭ trebuì revĕḑut, de óre-ce autorul a avut în vedere maĭ mult forma unuĭ raport sciinţific de caracter intim, decât forma uneĭ publicaţiunĭ.

*Raportul d-luĭ Anghel Saligny despre lucrarea d-luĭ C. C. Minculescu:* Aplicaţiunile mecanice ale energieĭ electrice.

*Domnule Preşedinte,*

Secţiunea sciinţifică a Academieĭ Române mi-a făcut onóre să mĕ însărcineze cu examinarea memoriuluĭ asupra *Aplicaţiunilor mecanice ale electricităţiĭ*, presentat de d-l C. C. Minculescu, pentru a stabilì dacă trebue să se publice acel memoriŭ.

Examinând lucrarea d-luĭ Minculescu, am găsit că ea este îndeplinirea uneĭ obligaţiunĭ a autoruluĭ în calitatea sa de bursier al Academieĭ, dar că nu presintă nicĭ un interes deosebit pentru a fi publicată.

Deosebit de acésta, textul memoriuluĭ d-luĭ Minculescu cuprinde numeróse figurĭ, desemnate în mod sumar cu mâna liberă, fără scară, şi carĭ nu pot fi reproduse decât numaĭ după ce s'ar reface desemnele potrivit trebuinţelor uneĭ publicaţiunĭ. Prin urmare, independent de orĭ-ce altă consideraţiune, publicarea memoriuluĭ d-luĭ Minculescu,—aşà cum l'a presentat—este material imposibilă.

ŞEDINŢA DIN 3 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l Preşedinte *P. S. Aurelian* face cunoscut Secţiuniĭ că astăḑĭ are să se ocupe cu discuţiunea începută în şedinţa de la 1 Aprilie relativ la alegerea unuĭ membru activ în Secţiunea nóstră în locul rĕmas vacant prin mórtea regretatuluĭ nostru coleg Ion Ghica.

D-l Secretar *Gr. Stefănescu* amintesce cele petrecute în şedinţa precedentă şi că d-sa, împreună cu d-l Saligny, a propus ca, maĭ înainte de a se indicà numele vre-uneĭ persóne, deşì recunósce că printre aceĭ carĭ, la noĭ, se ocupă cu sciinţele, mulţĭ ar puté fi aleşĭ, să hotărîm specialităţile de carĭ Secţiunea are maĭ multă trebuinţă, şi că d-sa crede, ca şi dĕunăḑĭ, că specialităţile de carĭ avem maĭ multă trebuinţă sunt Fisicele, Zoologia şi Botanica.

D-l *Dr. V. Babeş* zice că în Botanică avem un membru, pe d-l Porcius.

D-l *Gr. Stefănescu* crede că avem trebuinţă de un botanist, de vreme ce d-l Porcius este prea bĕtrân şi nicĭ nu maĭ vine pe la Academie; dar dacă nu se primesce şi acéstă specialitate, d-sa renunţă la specialitatea Botanică.

D-l *N. Kretzulescu* propune ca să se facă o listă de bărbaţiĭ carĭ pot fi aleşĭ, fără distincţiune de specialitate.

D-l *Gr. Stefănescu* insistă însă să se pue la vot propunerea sa, de a ne circumscrì în specialităţile Fisice şi Zoologia, de carĭ avem maĭ multă trebuinţă.

—Se pune la vot acéstă propunere şi se primesce cu 7 voturĭ pentru şi 2 contra, din 9 votanţĭ.

D-niĭ *Dr. Felix* şi *Dr. V. Babeş* propun şi specialitatea *Clinică.*

—Propunerea, pusă la vot, se respinge prin 6 voturĭ contra, avênd numaĭ 3 voturĭ pentru.

D-l *P. Poni* propune să se admită şi specialitatea *Botanică.*

— Propunerea, pusă la vot, se respinge prin 5 voturĭ contra şi 4 voturĭ pentru, din 9 votanţĭ.

Se cere ca votarea persóneĭ pentru noul membru al Academieĭ să se amâne pentru o altă şedinţă.

—Propunerea însă, pusă la vot, se respinge.

Atuncĭ se procede la facerea listeĭ de bărbaţiĭ din cele două specialităţĭ Fisicele şi Zoologia, carĭ ar puté fi aleşĭ, şi se înscriŭ pentru Fisice *patru persóne,* iar pentru Zoologie *şése* persóne.

Procedându-se la vot cu bile asupra fie-căreia din cele 10 persóne înscrise pe listă, resultatul a fost cel următor:

D-l *Stefan C. Hepites*, membru corespondent al Academieĭ, a întrunit 6 voturĭ pentru şi 3 contra, din 9 votanţĭ.

D-l *Dr. C. Istrati*, membru corespondent al Academieĭ, a întrunit 5 voturĭ pentru şi 4 contra, din 9 votanţĭ.

Toţĭ ceĭ-alţĭ candidaţĭ nu aŭ întrunit nicĭ unul majoritatea voturilor; prin urmare Secţiunea decide ca ceĭ doĭ candidaţĭ carĭ aŭ întrunit majoritatea voturilor, d-niĭ Stefan C. Hepites şi Dr. C. Istrati, să fie presentaţĭ plenuluĭ din partea Secţiuniĭ, pentru ca el să alégă pe acela pe care va crede de cuviinţă.

---

## *Raport presentat Academieĭ în şedinţa din 7 Aprilie 1899.*

*Domnilor colegĭ,*

Secţiunea sciinţifică, în şedinţele sale de la 1 şi 3 Aprilie curent, s'a ocupat cu cestiunea alegeriĭ unuĭ membru activ în locul rĕmas vacant prin mórtea regretatuluĭ nostru coleg Ion Ghica.

In urma discuţiunilor urmate, s'a decis, că deşì maĭ mulţĭ din bărbaţĭ, carĭ se ocupă la noĭ cu sciinţele, ar merită să fie aleşĭ în Academie, însă s'a recunoscut necesitatea ca membrul cel noŭ să se alégă din acele specialităţĭ de carĭ Secţiunea are maĭ multă lipsă şi s'a admis cu 7 voturĭ din 9 votanţĭ că *Sciinţele fisice* şi *Zoologia* sunt acelea de carĭ avem maĭ multă trebuinţă în Secţiunea nóstră.

Prin urmare s'a procedat la facerea uneĭ liste de bărbaţiĭ din aceste specialităţĭ, carĭ, eventual, ar puté fi aleşĭ, şi s'aŭ înscris *patru* pentru Sciinţele fisice şi *şése* pentru Zoologie.

Procedându-se, în urmă, la vot cu bile pentru fie-care candidat în parte, resultatul a fost:

D-l *Stefan C. Hepites*, directorul Institutuluĭ meteorologic şi membru corespondent al Academieĭ, a întrunit 6 voturĭ pentru şi 3 contra, din 9 votanţĭ;

D-l *Dr. C. Istrati*, directorul Institutuluĭ de Chimie organică, profesor universitar şi membru corespondent al Academieĭ, a întrunit 5 voturĭ pentru şi 4 contra, din 9 votanţĭ.

Toţĭ ceĭ-alţĭ candidaţĭ nu aŭ întrunit nicĭ unul majoritatea voturilor.

Prin urmare Secţiunea vĕ propune, domnilor colegĭ, pe d-niĭ *Stefan Hepites* şi *Dr. C. Istrati*, dintre carĭ d-vóstre să votaţĭ pe acela pe care veţĭ crede de cuviinţă.

Preşedinte, *P. S. Aurelian.* Secretar, *Gr. Stefănescu.*

---

## ŞEDINŢA DIN 10 APRILIE 1899

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

La ordinea ḑileĭ este alegerea a doĭ membri corespondenţĭ în locurile vacante, şi după discutarea meritelor diferiţilor barbaţĭ carĭ se ocupă cu sciinţele, s'aŭ propus *ḑece* candidaţĭ din diferite specialităţĭ. Apoĭ, procedându-se la vot cu bile pentru fie-care candidat în parte, patru aŭ întrunit majoritatea voturilor Secţiuniĭ.

Aceştia sunt:

D-l *Dr. G. Marinescu* a întrunit 8 voturĭ pentru şi 2 contra;

D-l *General C. I. Brătianu,* 6 voturĭ pentru şi 4 contra;

D-l *Dr. chimist O. Saligny,* 6 voturĭ pentru şi 4 contra;

D-l *Dr. D. Grecescu,* 6 voturĭ pentru şi 4 contra.

—Secţiunea a decis să se propue plenuluĭ toţĭ aceştĭ patru candidaţĭ, pentru a alege pe doĭ din eĭ în cele doue locurĭ vacante.

---

## ŞEDINŢA DIN 10 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

—Se procede la alegerea biurouluĭ pe anul 1899—1900 şi se aleg d-l *P. S. Aurelian* ca Preşedinte şi d-l General *St. Fălcoianu* ca Vice-Preşedinte.

---

## ŞEDINŢA DIN 13 APRILIE 1899.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

—Secţiunea, după propunerea d-luĭ Aurelian, primesce ca să se pună la concurs pentru premiul Bodescu din 1904 următorul subiect:

«1. *Monografia economică, statistică şi socială a doue marĭ comune rurale, una din Muntenia şi alta din Moldova.*

«Se va arată, între altele, deosebirea stăriĭ cultivatorilor, provenind din aceea că în Moldova moşiile se exploatéză pe banĭ, iar în Muntenia prin învoelĭ saŭ meteiagiŭ.

«2. *Monografia situaţiuniĭ economice morale şi sociale a treĭ ţĕranĭ, fruntaş, mijlocaş şi pălmaş, luaţĭ din acele doue comune.*

«3. *Monografia economică, statistică şi socială a două comune, una de moşnenĭ din Muntenia şi alta de răzeşĭ din Moldova.*

«4. *Inventariul averiĭ şi budgetul de cheltuelĭ şi veniturĭ a treĭ familiĭ de ţĕran din comunele descrise*

«Autorul se póte povăţuì după lucrările şi după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reşedinţa la Paris, 54 rue de Seine.

«Se atrage atenţiunea doritorilor de a concurà, că ceea ce se cere este maĭ multe fapte şi cifre şi cât maĭ puţine vorbe.

— Secţiunea admite să se publice în *Anale* următórele scrierĭ:

1. *Erorile în observaţiunile magnetice de la Observatoriul magnetic al Institutuluĭ meteorologic de la Filaret, datorite masselor de fer precum şi tramvaiul electric cu fir aerian*, de D. Negrénu;

2. *Determinarea comparativă a componentelor orizontale a forţeĭ magnetice cu busola de inclinaţiune*, de D. Negrénu;

3. *Tramvaiurile electrice şi observatoriile magnetice*, de St. C. Hepites.

# COMISIUNEA FINANCIARA

## *1. — Raportul Cassieruluĭ-comptabil asupra operaţiunilor casseĭ şi asupra stăriĭ fondurilor Academieĭ de la 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898.*

Am onóre a presentă situaţiunea definitivă a comptabilităţiĭ şi a casseĭ pe exerciţiul 1897—98 până la 31 Maiŭ 1898:

*A. Din veniturile rĕmase de incassat* şi arătate în raportul din
3 Martie 1898 de . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 111.762,20
s'a încassat suma de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . » 106.314,65
şi aŭ rĕmas de incassat în 1898—99 . . . . . . . . . . . . L. 5.447,55

şi anume:

1. *Fondul Macinca,* rest din chiria caselor din Craiova pe câştiul de 23 Aprilie 1898 . . . . . . . . . . L. 500,—
2. *Fondul Năsturel-Herĕscu,* rest din câştiul de la 23 Aprilie 1898 al moşieĭ Lămotescĭ . . . . . » 1.375,—
3. *Fondul Donicĭ,* rest de incassat din venitul moşieĭ Rădéna, căutată în regie. . . . . . . . . . . » 3.572,55

In total suma de sus L. 5.447,55

care rĕmâne ca sald pe 1898—99.

Cu acéstă ocasiune îmĭ permit a vĕ arătă că s'a incassat şi *vĕrsămintul Zappa pe 1897—98* în sumă de . . . . . . . . . . . . . . L. 11.750,—
precum şi adaosul suplementar de . . . . . . . . . . . . » 250,—

In total L. 12.000,—

cu carĭ s'aŭ cumpĕrat efecte pentru capitalisarea *Mareluĭ Premiŭ Năsturel* din anul 1893—94, de nominal L. 12.500, carĭ aŭ costat Leĭ 12.118,55, care se va vedé cu crescere sub *D.*

*B. — Situațiunea budgetuluĭ de cheltuelĭ* este următórea:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Din suma arătată în raportul din 3 Martie 1898 de . . | | | L. | 95.292,63 |
| se scad: | | | | |
| I. — Premiele nedate în 1897—98 și trecute la capitalisărĭ: | | | | |
| *1. — Premiul Năsturel-Herèscu* | L. | 4.000,— | | |
| *2. —* » *Lecomte du Noüy*, jumătate din L. 467,50 . . . . . . . . . . | » | 233,75 | L. | 4.233,75 |
| | | Rĕmâne | L. | 91.058,88 |
| II. — Sumele ce sunt de cheltuit în anul 1898—99: | | | | |
| *Premiul Eliade-Rădulescu*. . . . . . . . . | L. | 5.000,— | | |
| *Reparațiunea clădirilor pentru școla Agaricĭ* . . . . . . . . . . . . | » | 8.782,28 | » | 13.782,28 |
| | | Rĕmâne | L. | 77.276,60 |

*III. — Sumele cheltuite de la 3 Martie până adĭ:*

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Litera a. — Diurnele Sesiuniĭ generale . . . | L. | 19.830,— | | |
| » b. — » ședințelor ordinare . . . | » | 1.140,— | | |
| » d. — » Secretaruluĭ general pe 3 lunĭ a L. 200 . . . . . . | » | 600.— | | |
| » e. — » a 3 secretarĭ de Secțiunĭ pe 2 lunĭ a L. 300 . . . . . . . . | » | 600.— | | |
| » f. — Remunerarea funcționarilor . . . | » | 14.880.— | | |
| » g. — Serviciul Băncíĭ Naționale . . . . | » | 150,42 | | |
| » h. — Spese de cancelarie, etc. . . . . . . | » | 1.007,60 | | |
| » j. — Intreținerea și repararea localuluĭ Academieĭ . . . . . . . . . . . . | » | 430,40 | | |
| » k. — Spese de procese . . . . . . . . . | » | 173,90 | | |
| » l. — Mobilier . . . . . . . . . . . . . . | » | 81,50 | | |
| » m. — Spese neprevĕḑute . . . . . . . . . | » | 106,20 | | |
| » n. — » de expedițiune . . . . . . | » | 215,20 | | |
| » o. — Premiul G. Lazăr pe 1898 . . . . | » | 5 000,— | | |
| » s. — » Lecomte du Noüy pe 1898, jumătate . . . . . . . . . . . . . | » | 233,75 | | |
| » x. — Anale . . . . . . . . . . . . . . | » | 1.539,45 | | |
| » y. — Erodot . . . . . . . . . . . . . . | » | 360,— | | |
| » dd. — Documente publicate din fondul Știrbeĭ . . . . . . . . . . . . . . . | » | 106,25 | | |
| » ee ff. — Bibliografia românéscă și Catalogul manuscriptelor . . . . . . . . . . . | » | 1.997,— | | |
| » gg. — Flora Dobrogeĭ . . . . . . . . . . | » | 639,80 | | |
| » ii. — Cimiliturile Românilor de A. Goroveĭ . . . . . . . . . . . . . . . | » | 1.000,— | | |
| Report . . | L. | 50.091,47 | L. | 77.276,60 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Transport . . . | L. | 50.091,47 | L. | 77.276,60 |
| Litera mm. — *Fondul Agarici.* — Anuitatea moșiei Móra Grecilor. . . . . . . . . . | L. | 5.286,87 | | |
| » nn. — *Fondul Agarici.* — Legatul Mihoc . | » | 500,— | | |
| » oo. — » » Asigurări, foncieră, pădurarĭ . . . . . . . . . | › | 2.525,49 | | |
| » ss. — *Fondul Donicĭ.* — Cheltuelĭ de căutarea moșieĭ Rădéna în regie . . | » | 5.910,40 | » | 64.314,23 |
| iar restul se va trece la excedentul real. . . . | | | L. | 12.962,37 |

și anume:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Litera a. — Diurnele Sesiuniĭ generale . . . . | L. | 3.330,— | | |
| » b. — Remunerarea funcționarilor. . . . | › | 98,40 | | |
| » k. — Spese de procese . . . . . . . . | » | 40,30 | | |
| » r. — Premiul G. San-Marin . . . . . . . | » | 2.000,— | | |
| » y. — Erodot . . . . . . . . . . . . . . | » | 640,— | | |
| » z. — Discursurile M. S. Regeluĭ . . . . | » | 1.000,— | | |
| » aa. — Țĕranul român . . . . . . . . . . | » | 1.000,— | | |
| » bb. — Catalogul epigrafic . . . . . . . . | › | 1.000,— | | |
| » dd. — Documente din fond. Princesa Știrbeĭ. | » | 18,75 | | |
| » gg. — Flora Dobrogeĭ. . . . . . . . . . | » | 1.360,20 | | |
| » jj. — Fondul I. Fĕtu. — Cărțĭ de școlă . . | » | 120,06 | | |
| » ll. — » Scorțénu. — Cărțĭ religióse . | » | 18,35 | | |
| » mm. — » Agaricĭ. — Anuitatea moșieĭ Móra Grecilor . . . . . . . . . . | » | 434,— | | |
| » oo. — Fondul Agaricĭ. — Asigurărĭ, foncieră, pădurarĭ . . . . . . . . . . . . | » | 284,18 | | |
| « rr. — Fondul Donicĭ. — Dobânḑĭ d-luĭ G. Bărbuceanu . . . . . . . . . . . | » | 1.618,13 | | |
| Suma de sus. . . | | | L. | 12.962,37 |

| | | |
|---|---|---|
| *C.* — *Comptul excedent real,* arătat în raportul din 3 Martie 1898, a fost (afară de economiile din budgetul cheltuelilor) de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | L. | 4 594,82 |
| Lângă care se maĭ adaoge acum: | | |
| 1. — *Sporul de la vĕrsămîntul Zappa* pe 1897—98 de . . . . | » | 250,— |
| 2. — *Garanția depusă în 1896 — 97 la Căile ferate române* pentru abonamentul necesar îngrijitoruluĭ moșiilor, înapoiată . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | › | 10,— |
| 3. — *Economiile din budgetul* de cheltuelĭ arătat sub *B* de. . | » | 12.962,37 |
| | L. | 17.817,19 |

De unde se scade:

*Renta Elena Dr. Turnescu* pe 1898—99 ce a fost prevĕḑută în budgetul Academieĭ pe 1897—98 la incassărĭ și care, conform

Report . . . L. 17.817,19

Transport. . . . L. 17.817,19

dispositiunilor donaţiunii trebuià să se incasseze în luna Maiŭ 1898, însă prin capitalisarea fondului de către dómna Dr. Turnescu în 13 Februarie 1898, în 4 scrisuri funciare rurale 5% a L. 5.000 — L. 20.000, cu cuponul de 1 Iulie 1898, a devenit neincassabilă şi se scade din excedent. . . . . . . . . . . » 1.000,—

Deci excedentul curat este de . . . . . . . . . . . . . L. 16.817,19

*D. Fondurile Academiei în efecte* depuse la Banca Naţională s'aŭ arătat în întâiul raport în sumă de:

| | | nominal | | peste nominal | | total |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | L. | 1.118.000,— | L. | 69.144,75 | L. | 1.187.144,75 |
| Este a se adaoge: | | | | | | |
| La Fondul Năsturel-Herĕscu, după cum se vede sub *B*. . . . . . . | » | 12 500,— | | — | » | 12.500 |
| Valórea efectelor de adĭ este. . | L. | 1.130.500,— | L. | 69.144,75 | L. | 1.199.644,75 |

*E. Fondurĭ cu nuda proprietate:*

*1. Fondul Obedenaru.*

Efectele acestuĭ fond arătate în 1-ul raport din 3 Martie 1898 aŭ fost:

| | | nominal | | peste nominal | | total |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | L. | 124.500,— | L. | 32.548,60 | L. | 157.048,60 |
| De unde se scad 6 obligaţiunĭ de Stat 6% 5 (a L. 500 şi 1 a L. 100) eşite la sorţĭ . . . . . . . . . . | » | 2.600,— | | — | » | 2.600,— |
| | L. | 121.900,— | L. | 32.548,60 | L. | 154.448,60 |
| Se adaoge 3 scrisurĭ func. rurale 5% a L. 1.000, ce înlocuesc obligaţiunile de Stat 6% esite la sorţĭ. . | » | 3.000,— | | — | » | 3.000,— |
| Valórea efectelor de adĭ. . . . | L. | 124.900,— | L. | 32.548,60 | L. | 157.448,60 |

*2. Fondul «Iulia Hasdeŭ».*

Efectele acestuĭ fond sunt tot cele din întâiul raport.

*F. — Fondul Societăţiĭ Craiovene* pentru înaintarea învĕţămîntuluĭ public, ca fond special, este depus în efecte şi are acelaşĭ sald ca în întâiul raport.

*G. — Fondul Agaricĭ* şi *fondul Donicĭ*, fiind în moşiĭ, rĕmân tot aceleaşĭ.

*H. — La fondul Ioan Fètu*, eşind la sorţĭ 3 efecte 5% de nominal . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 2.500,—

carĭ s'aŭ înlocuit cu alte 3 de acelaşĭ fel, aŭ costat . . . . » 2.307,45

producênd un spor de . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 192,55

S'a trecut asupra excedentuluĭ aceluiaşĭ fond, după cum se va vedé sub *I*.

*I.— Comptul excedentuluĭ Ioan Fĕtu,* care a fost arătat în raportul întâiŭ în sumă de. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 2.708,60
cresce prin sporul arătat maĭ sus sub *H* de . . . . . . . . » 192,55
Excedentul de adĭ este de. . . . . . . . . . . . . . . . L. 2.901,15

*K. — Rĕmăşiţa incassată din vîndarea Etimologiculuĭ* în 1897—98, arătată în raportul întâiŭ, este tot acea de . . . . . . . . . . . L. 150,60

La incassul extraordinar pentru Dicţionarul limbeĭ române, arătat în întâiul raport, a rĕmas suma disponibilă de. . . . . . . . . . . L. 179,20
din L. 1.000, incassaţĭ maĭ mult de la M. S. Regele.

S'aŭ maĭ incassat:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. — De la Domeniul Corónei . . . . . . . . | L. 4.000,— | | | |
| 2. — Alt incasso . . . . . . . . . . . . . . | » 1.128,10 | L. | 5.128,10 |
| In total. . . | | L. | 5.307,30 |
| şi s'a cheltuit până la finitul anuluĭ budgetar curent suma de. | | » | 5.571,70 |
| Deci s'a cheltuit maĭ mult cu suma de . . . . . . . . . . | | L. | 264,40 |

*L. — La fondul publicăriĭ documentelor istorice Hurmuzaki* a rĕmas după raportul întâiŭ suma necheltuită de . . . . . . . . . . . L. 1.337,48
care s'a cheltuit pentru corecturĭ până la terminarea anuluĭ budgetar 1897—98.

*M. — Recapitulând situaţiunea,* Academia are în anul curent în efecte proprietăţĭ şi saldurĭ:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sub | C. Excedentul . . . . . . . . . . . . . . . . . . | L. | 16.817,19 |
| › | D. Efecte la 18 fondurĭ cu capitalisarea premiuluĭ Năsturel-Herĕscu . . . . . . . . . . . . . . . . . | » | 1.199.644,75 |
| › | E. Fondul Obedenaru, efecte cu sporul de L. 400 . . | › | 157.448,60 |
| » | » Moşia Obedenĭ, evaluată după venit . . . . . . | › | 240.000,— |
| › | » Efectele fonduluĭ «Iulia Hasdeŭ» . . . . . . . | | 50.000,— |
| › | F. » » Craiovén . . . . . . . . | | 8.200,— |
| › | » Saldul . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | › | 1.286,75 |
| » | G. Moşia Móra-Grecilor, evaluată după venit. . . . | | 580.000, |
| | » » Rădéna » » » . . . . | › | 300.000,— |
| › | H. Casa decedatuluĭ Ioan Fĕtu, evaluată . . . . . | › | 80.000,— |
| | I. Excedentul fonduluĭ Ioan Fĕtu . . . . . . . | › | 2.901,15 |
| » | K. Sald din vîndarea Etimologiculuĭ . . . . . . . | › | 150,60 |
| Casa Macinca din Craiova, evaluată . . . . . . . . . . . | | › | 130.000,— |
| | In total. . . | L. | 2.766.449,04 |

*Numerariul* casseĭ la 31 Maiŭ 1898 este de. . . . . . . L. 42.951,77

Pe lângă acésta se alătură şi resultatul anuluĭ 1897—98 în saldurĭ, într'un tabloŭ separat, care explică excedentul.

## I VENITURĬ

| | | |
|---|---|---|
| **Rĕmăşiţe din anul trecut 1897—98.** | | |
| 1 — *Fondul Macinca:* Rest din chiria caselor din Craiova pe 23 Aprilie 1898 . . . . | 500 | — |
| 2. — *Fondul Năsturel-Herĕscu:* Moşia Lămotescĭ, rest din câştiul de 23 Aprilie 1898 . . . . . | 1.375 | — |
| 3. — *Fondul Donicĭ:* Moşia Rădéna, rest din căutarea în regie . . . . . . . . . . | 3 572 | 55 |
| 4. — *Incasso extraordinar pentru Dicţionar:* Cheltuit maĭ mult peste sumele incassate în 1897—98 . . . . | 264 | 40 |
| 5 — *Cassa* în ḑiua de 31 Maiŭ 1898 . . . . . . . . . . . . . . . | 42.951 | 77 |
| Transport . . . . . . | 48 663 | 72 |





## II. CHELTUELĬ

| Capitalisările anilor . . . . . . . . . . . | | | 1896-97 | — | 1897-88 | | Total. | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 — *Fondul G. Lazăr:* sald din 1896—97 . | 233 | 30 | | | | | | |
| Premiul din 1897 şi procente pe 1897—98 . . . . . . . . . . | 7 248 | 25 | | | | | | |
| Cuponul func urb. din 1 Ian. 1898 | 205 | — | | | | | | |
| Profit la efectele eşite la sorţĭ . . | 18 | 55 | | | | | | |
| Total L | 7 705 | 10 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| L. 8 200,— efecte cumpĕrate . . . . | 7 456 | 45 | — | — | 248 | 65 | 248 | 65 |
| 2 — *Fondul Năsturel-Herĕscu:* sald din 1896—97 . . . . . . . . . . . . . . | 12 304 | 60 | | | | | | |
| Premiul din 1897—98 . . . . . . | 4 000 | — | | | | | | |
| Spor din cupóne şi efecte eşite la sorţĭ | 37 | 55 | | | | | | |
| Total L | 16 342 | 15 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| L 12 500, - efecte cumpĕrate . . . | 12 118 | 55 | — | — | 4.223 | 60 | 4 223 | 60 |
| 3. — *Fondul Cuza:* sald din 1896-97 . . | 6 582 | 70 | | | | | | |
| Procentele pe 1897—98. . . . . | 2.460 | 75 | | | | | | |
| Spor din cupóne şi efecte eşite la sorţĭ | 210 | 50 | | | | | | |
| Total L. | 9 253 | 95 | | | | | | |
| se scade | | | | | | | | |
| L. 8 000,— efecte cumpĕrate . . . . . | 7 274 | 55 | — | — | 1.979 | 40 | 1 979 | 40 |
| 4. — *Fondul Dr. Anastasie Fĕtu:* sald din 1896—97 . . . . . . . . . . . . | 3 733 | 50 | | | | | | |
| Procente pe 1897—98 şi spor din cupóne . . . . . . . . . . . . . | 975 | — | | | | | | |
| Total L. | 4 708 | 50 | | | | | | |
| se scade · | | | | | | | | |
| L. 5.000,— efecte cumpĕrate . . . | 4 546 | 60 | — | — | 161 | 90 | 161 | 90 |
| 5 — *Fondul Eliade-Rădulescu:* sald din 1896—97 . . . . . . . . . . . . . . | 183 | 45 | | | | | | |
| Procente pe 1897—98 . . . . . . . | 1.381 | 40 | | | | | | |
| Spor din cupóne . . . . . . . . | 43 | 90 | | | | | | |
| Total L. | 1 608 | 75 | | | | | | |
| se scade | | | | | | | | |
| L 1 500,— efecte cumpĕrate . . . . | 1 364 | — | — | - | 244 | 75 | 244 | 75 |
| 6 — *Fondul G. San-Marin:* | | | | | | | | |
| Sald din 1896—97 . . . . . . . | 2.594 | — | | | | | | |
| Procente pe 1897—98 . . . . . . . . | 722 | 50 | | | | | | |
| Spor din cupóne . . . . . . . . . | 35 | — | | | | | | |
| Total L. | 3 351 | 50 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| L. 1 400,— efecte cumpĕrate . . . . . | 1 273 | 05 | — | — | 2 078 | 45 | 2 078 | 45 |
| 7. — *Fondul Neuschotz:* sald din 1896—97 | 5.780 | 55 | | | | | | |
| Procente pe 1897—98 . . . . . . . . | 1 062 | 50 | | | | | | |
| Spor din cupóne . . . . . . . . . | 187 | 50 | | | | | | |
| Transport . . | 7 032 | 55 | - | — | 8.936 | 75 | 8.936 | 75 |

EXCEDENTUL ACADEMIEI

| | | |
|---|---|---|
| Report . . | 48.663 | 72 |
| | 48 663 | 72 |
| *Excedent* de înscris pe anul 1898—99 . . . . . | 16 817 | 19 |



DIN ANUL 1897—98.

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Report . . | 7.032 | 55 | — | — | 8 936 | 75 | 8 936 | 75 |
| se scade: | | | | | | | | |
| L 7 500,— efecte cumpěr de L. 6 819,90 | | | | | | | | |
| Pagubă la L 500,— efecte eşite | | | | | | | | |
| la sorţĭ . . . . . . . . L 2,50 | 6 822 | 40 | — | — | 210 | 15 | 210 | 15 |
| *8* — *Fondul Bodescu:* sald din 1896—97 | 1.599 | 05 | | | | | | |
| Procente pe 1897—98 . . . . . . . | 276 | 25 | | | | | | |
| Spor din cupóne . . . . . . . . . | 45 | — | | | | | | |
| Total L· | 1.920 | 30 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| L. 1 800,— efecte cumpěrate . . . . | 1 636 | 75 | — | — | 283 | 55 | 283 | 55 |
| *9* — *Excedentul Fonduluĭ Ioan Fětu* . . | — | — | 2 433 | 40 | 467 | 75 | 2.901 | 15 |
| *10.* — *Fondul Craiovén:* Procente şi saldul | — | — | 765 | 95 | 520 | 80 | 1 286 | 75 |
| *11* — *Fondul Chiţu* sald din 1896—97 . . | 851 | 35 | | | | | | |
| Procente şi spor din cupóne pe 1897 - 98 . . . . . . . . . . | 118 | 30 | | | | | | |
| Total L | 969 | 65 | | | | | | |
| se scade · | | | | | | | | |
| L 1.000,— efecte cumpěrate . . . . | 909 | 35 | — | — | 60 | 30 | 60 | 30 |
| *12.* — *Fondul Hagi-Vasile:* sald din 1896—97 | 2 636 | 55 | | | | | | |
| Procente şi spor din cupóne pe 1897—98 . . . . . . . . . . | 936 | 50 | | | | | | |
| Total L | 3 573 | 05 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| L. 3 500,— efecte cumpěrate . . . | 3 455 | 40 | — | — | 117 | 65 | 117 | 65 |
| *13* — *Fondul Daniel*: sald din 1896—97 . | — | — | — | — | 49 | 65 | 49 | 65 |
| *14* — *Fondul Zappa:* sald din 1896—97 . | 891 | 10 | | | | | | |
| Spor din cupóne pe 1897—98 . . | 35 | 20 | — | — | 926 | 30 | 926 | 30 |
| *15* — *Fondul Economiilor:* Sald şi spor din cupóne pe 1897—98 . . . . . | — | — | 18 | 45 | 24 | 25 | 42 | 70 |
| *16* — *Fondul Obedenaru:* sald din 1896—97 | 1 814 | 70 | | | | | | |
| Spor din efecte eşite la sorţĭ . . | 117 | 25 | | | | | | |
| Total L. | 1.931 | 95 | | | | | | |
| se scade: | | | | | | | | |
| Efecte cumpěrate . . . . . . . . . | 400 | — | — | — | 1.531 | 95 | 1 531 | 95 |
| *17.* — Sald din vîndarea Etimologiculuĭ | — | — | — | - | 150 | 60 | 150 | 60 |
| *18* — *Fondul Lecomte du Nouy* . . . . . | — | — | 83 | — | 233 | 75 | 316 | 75 |
| *19.* — *Premiul Eliade-Rădulescu* din 1897-98 de dat d-luĭ Arbure . . . . . | — | - | — | - | 5.000 | — | 5.000 | — |
| *20.* — *Fondul Iulia Hasdeŭ*, renta viageră a d-luĭ Hasdeŭ pe Iunie- Octobre (5 lunĭ) . . . . . . . . . . . . | — | — | — | - | 1 250 | — | 1.250 | — |
| *21.* — *Fondul Agaricĭ*, reparaţiunea clădirilor pentru şcólă, sumă rěmasă necheltuită în 1897—98 . . . . . | — | — | — | — | 8 782 | 28 | 8.782 | 28 |
| | | | 3.300 | 80 | 28.545 | 73 | 31 846 | 53 |
| *Excedent* rěmas pentru anul 1898—99 | — | — | — | — | — | — | 16 817 | 19 |
| | | | | | | | 48.663 | 72 |

*II.—Raportul Comisiunii financiare asupra administrațiunii cassei și a situațiunii budgetelor, precum și a fondurilor Academiei Române de la 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898.*

*Domnilor colegĭ,*

Precum avurăm onóre a vĕ raportà la 31 Martie a. c., după decisiunile luate de d-vóstre în sesiunea generală din anul 1897, anul financiar al Academieĭ avênd a se terminà numaĭ la 31 Maiŭ 1898, compturile definitive ale cassieriei și comptabilitățiĭ nóstre aŭ putut fi încheiate numaĭ cu acéstă ḑi; ast-fel și Comisiunea d-vóstre financiară abià acum a ajuns a-șĭ puté face datoria d'a examinà raporturile comptabilitățiĭ, d'a controlà jurnalele și actele justificative și a supune revisuiriĭ cassa Academieĭ.

Avênd deci în vedere și luând chiar de basă cuprinsul raporturilor d-luĭ Cassier-comptabil din 3 Martie și din 31 Maiŭ a. c., precum și budgetele, atât cel expirat la 31 Maiŭ, cât și cel votat în adunarea generală de est-timp, 1898—99, venim a vĕ da séma despre resultatul cercetărilor nóstre asupra exercițiuluĭ pe 14 lunĭ—precum urméză:

1. Din veniturile prevĕḑute în budgetul pe 1897 — 98 cu suma de Leĭ 362.122,30, dar care sumă prin subtragerea deficituluĭ arătat la începutul aceluiașĭ budget cu suma de L. 2 719,20 precum și a unuĭ aconto de L. 2.000, arătat în budgetul cheltuelilor sub *C*, s'a stabilit în sumă de L. 357.403,10. D-l Cassier-comptabil, sub *A*, în ambele raporturĭ ne arată incassațĭ până la 31 Maiŭ 1898, adecă până la încheierea anuluĭ financiar, L. 351.955,55, rĕmânênd de incassat ca rest suma de L. 5.477,55, anume la fondurile *Macinca, Năsturel-Herĕscu* și *Donicĭ*, carĭ resturĭ în arătata sumă vor trece ca sald pe anul următor.

2. Tot sub *A* d-l Cassier-comptabil ne arată că în decursul anuluĭ financiar expirat s'aŭ incassat și patru vĕrsăminte la fondul Zappa pe aniĭ 1894—95, 1895—96, 1896—97 și 1897—98, precum și adaose suplementare la acelea de câte 250 leĭ, în total deci suma de L. 48.000, din care sumă cu L. 34.736,05 s'aŭ cumpĕrat efecte în valóre nominală de L. 38.200, pentru capitalisarea resturilor datorite la fondurile: *G. Lazăr, Cuza, A. Fĕtu, Eliade-Rădulescu, San-Marin, Neuschotz, Bodescu, Hagi-Vasile, G. Chițu;* iar cu suma de L. 12.118,55 s'aŭ cumpĕrat efecte pentru capitalisarea Mareluĭ Premiŭ Năsturel din 1893—94, în valóre nominală de L. 12.500, carĭ valorĭ se arată ca crescere la numitele fondurĭ sub *D;* restul din suma incassată intrând în excedentul de sub 3, la *C* al raportuluĭ definitiv.

3. Sub *B*, în ambele raporturĭ, ni se expun cheltuelile făcute după budget; iar sub *C* comptul excedentuluĭ—în sumar luate ast-fel:

Din suma prevĕḑută în budgetul pentru 1897—98 de L. 362.122,30, făcêndu-se capitalisărĭ, cum arată budgetul anuluĭ 1897—98 sub 2, de L. 60.088,75, iar din restul de L. 302.033,55 cheltuindu-se după arătarea ambelor raporturĭ o sumă totală de L. 271.055,15, ar maĭ rĕmânĕ un rest de L 30.978,40; din care sumă însă avênd a fi scos şi capitalisat premiul Năsturel-Herĕscu de L. 4.000 şi un rest de L. 233,75 de la fondul Lecomte du Noüy, rĕmâne suma excedentuluĭ de L. 26.744,65; din acest excedent însă este a se scădé pe 1898—99 acordatul premiŭ Eliade-Rădulescu de L. 5.000 şi, pentru repararea şi adaptarea clădirilor de la moşia Agaricĭ, suma de L. 8.782,28, rĕmânênd ast-fel excedentul curat de L. 12.962,37, care cu excedentul arătat în raportul de la 3 Martie de L. 4.594,82 şi cu adaosul de la vĕrsămîntul Zappa pe 1897—98 de L. 250 şi încă 10 leĭ restituiţĭ dintr'o garanţie la Căile ferate, daŭ totalul excedentuluĭ din exerciţiul anuluĭ 1897—98 în sumă de L. 17.817,19, care sumă, maĭ scoţêndu-se din ea renta de L. 1.000 prevĕḑută în budgetul pe anul 1898—99 sub *H* la fondul Elena Dr. Turnescu, dar încetată prin urmata d'atuncĭ capitalisare a eĭ, rĕmâne excedentul curat în sumă de L. 16 817,19, din care suma de L. 16.000 s'a înscris în budget, iar restul de Leĭ 817,19 va trece ca excedent în budgetul pe anul viitor.

4. *Fondurile Academieĭ*, arătate în raportul de la 3 Martie sub *D, E, F, G* şi *H*, şi adecă maĭ întâiŭ cele 18 cuprinse în diferite efecte în numĕr de 1.039 în valóre nominală şi peste nominală de L. 1.187.144,75, în al 2-lea raport, adecă cel din 31 Maiŭ, ni se arată sporite, prin capitalisare de sub *B*, la suma de L. 1.199.644,75.

Cele două fondurĭ, de nudă proprietate, tot în efecte şi, adecă: 1. *Fondul Obedenaru*, care în raportul de la 3 Martie ni se presentă cu 231 efecte în valóre nominală şi peste nominală de L. 157 048,60 şi cu un venit al moşieĭ Obedenĭ de L. 12.000, în raportul din 31 Maiŭ ni se arată sporit cu 400 leĭ, adecă în sumă de L. 157.448,60, care spor s'a efectuat prin preschimbarea unor efecte eşite la sorţĭ cu altele cumpĕrate; 2. *Fondul Iulia Hasdeŭ* în ambele raporturĭ se arată cu 100 efecte de Stat a 6% în valóre nominală de L. 50.000.

Către aceste 20 de fondurĭ maĭ vine *Fondul Societăţiĭ Craiovene*, cu destinaţiune specială, care fond în ambele raporturĭ ni se arată cuprins în 14 efecte şi cu un sald de L. 1 286,75, în valóre totală de 9.486,75.

In fine (sub *C*) în ambele raporturĭ ni se fac cunoscut fondurile

*Agaricĭ* şi *Donicĭ*, ambele fără efecte, dar cu moşiĭ, cel dintâiŭ cu arendă anuală de L. 29.000, iar al doilea de L. 14.600.

Peste tot ni se dă socotélă despre 23 fondurĭ ale Academieĭ.

5. Sub *H* şi *I* raportul de la 31 Maiŭ, la fondul *Ioan Fĕtu*, ne arată cum, prin operaţiunea cu 3 efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite cu altele treĭ de aceeaşĭ categorie, excedentul din primul raport de L. 2.780,60 la acest fond a crescut la suma de L. 2.901,15, care sumă trece pe anul următor.

6. Sub *K* din ambele raporturĭ aflăm că rĕmăşiţa incassată din vînḑarea Etimologiculuĭ în 1896—97, de L. 83,80, a fost cheltuită în anul 1897—98; iar suma incassată din vînḑarea acesteĭ publicaţiunĭ în acest din urmă an, de L. 150,60, trece ca sald pe 1898—99.

Tot acì ni se arată, că pe anul 1897—98 din partea M. Sale Regeluĭ, pe lângă dotaţiunea regulată de L. 9.000, care s'a dat destinaţiuniĭ, s'a maĭ incassat ca venit extraordinar la acest fond o sumă de Leĭ 1.000, din carĭ se dovedesc cheltuiţĭ până la 3 Martie L. 820,80, iar restul de L. 179,20 şi cu maĭ târḑiŭ la acestaşĭ fond incassaţĭ L. 4.000 şi L. 1.128,10, în total suma de L. 5.307,30, până la 31 Maiŭ aŭ fost cheltuiţĭ cu un plus de L. 264,40, care se va regulà din budgetul viitor.

7. Sub *L*, la fondul publicaţiunilor istorice (Hurmuzaki), prin ambele raporturĭ ni se arată cheltuită până la 31 Maiŭ întréga sumă prevĕḑută de L. 33.154,35.

8. Sub *M*, recapitulând ambele raporturĭ situaţiunea averiĭ Academieĭ, adecă atât a celeĭ în efecte, cât şi cea în saldurĭ şi imobile, valórea întregeĭ averĭ la 31 Maiŭ 1898, împreună cu excedentul maĭ sus arătat de L. 16.817,19, se dovedesce în sumă de L. 2.766.449,04, pe lângă un numerariŭ de L 43.951,77. Ast-fel un total de L. 2.809.400,81.

9. In fine, notăm acì, că budgetul votat de d-vóstre în sesiunea generală pentru anul următor 1898—99, prin exerciţiul continuat până la 31 Maiŭ nu s'a schimbat decât numaĭ în cifra excedentuluĭ, care a fost luată aproximativ cu suma rotundă de L. 16.000, pe când aicĭ în raport ni s'a arătat maĭ mare cu L. 817,19, precum vĕḑurăm maĭ sus sub 3 la *B*.

10. Comisiunea d-vóstre, examinând jurnalele şi actele justificative, a luat convingerea că acelea se află în ordine şi corespund receruteĭ esactităţĭ. Visitând la urmă şi cassa Academieĭ, am constatat în aceea tóte recepisele Băncíĭ Naţionale despre depusele acolo efecte ale tuturor fondurilor, în numĕr de 2.718 şi în sumă totală de L. 3.161.800; maĭ aflându-se pe lângă acestea încă 9 recepise despre efecte în diferite garanţiĭ, în valóre nominală de L. 70.700 ast-fel tóte efectele depuse

la Banca Naţională avênd valóre nominală de L. 3 232.500, precum acelea maĭ special recapitulate acì în anexul sub *X*.

11. Revĕḑênd la urmă şi situaţiunea casseĭ d-luĭ Cassier-comptabil de la 1 Iunie şi până în ḑiua de astăḑĭ, am constatat acéstă situaţiune în următórele incassărĭ şi cheltuelĭ pentru tóte fondurile Academieĭ:

| | | | |
|---|---|---|---|
| I. S'a incassat din *budgetul Academieĭ* | L | 167.717,78 | rĕmaşĭ |
| s'a cheltuit în acelaşĭ timp . . . . . | » | 134.176,16 | L. 33.541,62. |
| II. La fondul Otteteleşanu s'aŭ incassat. | » | 136 010,56 | rĕmaşĭ |
| s'aŭ cheltuit. . . . . . . . . . . . . . | » | 130.975,89 | L. 5.034,67 |
| III. La fondul Adamachi s'aŭ incassat. | › | 99.064,60 | rĕmaşĭ |
| s'aŭ cheltuit. . . . . . . . . . | » | 76.011,80 | L. 23 052,80 |
| Decĭ s'aŭ incassat total . . . . . . . . . | » | 402.792,94 | rĕmaşĭ |
| s'aŭ cheltuit. . . . . . . . . . . . . . | » | 341.163,85 | L. 61.629,09 |

Acéstă sumă rĕmasă de L 61.629,09 se cuprinde:

*a)* în depuşiĭ la Banca Naţională L. 38.887,10 numerariŭ;

*b)* în arătatele diferite compturĭ, până la regulare, de L. 21 194,07;

*c)* în numerariŭ aflat în cassa Academieĭ de L. 1 547,92;

Ceea ce dă, în total, suma arătată de L. 61.629,09.

Am făcut acéstă revisiune şi dare de sémă pentru înlesnirea apreciăriĭ situaţiuniĭ la viitórea revisiune.

Raporturile asupra fondurilor Adamachi şi Otteteleşanu urméză separat.

Incheiăm cu propunerea şi rugarea ca să bine-voiţĭ a luà act de acest raport.

Bucurescĭ, 19 Novembre 1898. Raportor: *V Babeş*

Membru: *Gr. Stefănescu.*

## X. Recapitulaţiunea efectelor de la tóte fondurile.

I. *După rapórtele I:*

| | | | | | nominal | | peste nomin. | | total |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | *Fondurĭ Academia* | 1 039 | bucăţĭ | L | 1 118 000,— | L. | 69 144,75 | L. | 1 187 114,75 |
| 2. | *Fondul Obedenaru* | 231 | » | » | 124 500,— | » | 32 548,60 | » | 157 048,60 |
| 3. | » *Hasdeŭ* | 100 | » | » | 50 000,— | » | — | » | 50.000,— |
| 4 | » *Craiovén* | 14 | » | » | 7 000,— | » | 1.200,— | » | 8 200,— |
| | Total . . . . | 1 384 | bucăţĭ | L | 1 299 500,— | L | 102 893,35 | L. | 1 402.393,35 |
| 5 | *Fondul Adamachi* | 1 078 | | | 1.498 600,— | » | 135 024.25 | » | 1 633.624,25 |
| 6 | » *Otteteleşanu* | 240 | | | 327 500,— | » | 15 000,— | » | 342 500,— |
| 7 | *Turnescu* | 8 | » | » | 22 200,— | » | — | , | 22 200,— |
| | Total . . . . | 2 710 | bucăţĭ | L | 3 147 800,— | L | 252 917,60 | L. | 3.400.717,60 |

II. *După rapórtele II.*

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 8 | *Fond. Năsturel-Herescu* | 9 | » | » | 12 500,— | » | — | » | 12 500,— |
| 9. | » *Turnescu*. . . | 2 | » | » | 1.100,— | » | — | » | 1.100,— |
| | | 2.721 | bucăţĭ | L. | 3 161.400,— | L. | 252 917,60 | L. | 3.414.317,60 |
| | Se scade la *Fondul Obedenaru* obligaţiunĭ 6% eşite la sorţĭ . . . . . | 6 | » | » | 2 600,— | » | — | » | 2 600,— |
| | Rĕmâne . . . | 2 715 | bucăţĭ | L | 3.158 800,— | L. | 252 917,60 | L. | 3 411.717,60 |
| | Se adaoge la *Fondul Obedenaru* scrisurĭ funciare rurale 5% (cumpĕrate) . . . . . . . | 3 | » | » | 3 000,— | » | — | » | 3 000,— |
| | Total general . . | 2.718 | bucăţĭ | L | 3.161.800,— | L. | 252 917,60 | L | 3 414 717,60 |

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Budgetul Academieĭ. | 1.053 | bucăţĭ | L. | 1 125.000,— | L. | 70 344,75 | L. | 1.195.344,75 |
| 2. | » Adamachi . . . | 1 078 | » | » | 1 498.600,— | » | 135 024,25 | » | 1.633.624,25 |
| 3. | » Otteteleşanu . . | 248 | » | » | 349 700,— | » | 15.000,— | » | 364.700,— |
| 4 | Fond. Obedenaru . . | 228 | | | 124 900,— | » | 32 548,60 | › | 157 448,60 |
| 5. | Hasdeŭ . . . | 100 | » | » | 50 000,— | » | — | | 50 000,— |
| 6. | El. Dr. Turnescu | 2 | » | » | 1 100,— | » | — | | 1.100,— |
| 7. | Năsturel-Herĕscu | 9 | » | » | 12 500,— | » | — | » | 12 500,— |
| | In total ca maĭ sus | 2 718 | bucăţĭ | L | 3 161.800,— | L. | 252 917,60 | L. | 3.414.717,60 |

1. Efectele fondurilor Academieĭ la 31 Maiŭ 1898, după cum se vĕd maĭ sus, sunt de nominal . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 3 161.800,—

2 Pe lângă acestea se maĭ aflǎ depuse la Banca Naţională în 9 recepise ale Bănciĭ diferite garanţiĭ în efecte de nominal . . . . . . L 70 700.—

Efectele depuse la Banca Naţională sunt de nominal. . . . . . . L. 3 232 500,—

*Budgetul Academieĭ Române pe anul 1899—1900*

## I. VENITURĬ

| | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | **Excedentul** anuluĭ budgetar 1897—98 | — | — | — | — | — | — | 817 | 19 | — | - |
| | » probabil al anuluĭ 1898—99 | — | — | — | - | — | — | 7 000 | — | 7 817 | 19 |
| II | **Fondurĭ cu destinaţiune generală:** | | | | | | | | | | |
| 1 | *Subvenţiunea de la Stat* anual | — | - | — | — | — | - | 20.000 | — | | |
| 2 | *Fondul Zappa:* | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteĭ amortis. 5% | 297.000 | — | — | — | 14 850 | — | | | | |
| | » divid la 11 acţiunĭ de Banca Naţ a L. 93,30 | 5.500 | | 9 866 | 80 | 1 026 | 30 | 15 876 | 30 | | |
| 3 | *Vĕrsămîntul Zappa* anual pe 1899—1900 | — | — | — | — | — | — | 12.000 | — | | |
| 4 | *Fondul Economilor:* | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteĭ şi municipal 5% | 114 500 | — | — | — | 5 725 | — | | | | |
| | » dividend la 1 acţiune Banca Naţională a L. 93,30 | 500 | — | 600 | — | 93 | 30 | | | | |
| | Produsul din vîndarea publicaţiunilor | — | — | — | — | 1 500 | — | 7 318 | 30 | | |
| 5 | *Fondul Ioan Fĕtu* (fond general) | | | | | | | | | | |
| | Din venitul anual de . . . L. 13.863,80 | | | | | | | | | | |
| | După scăderea renteĭ viagere de . . . » 3 000,— | | | | | | | | | | |
| | Rĕmâne . . . L 10 863,80 | | | | | | | | | | |
| | După scăderea a 15% prelevaţĭ . . . » 1 629,60 | | | | | | | | | | |
| | Rĕmâne . L. 9 234,20 | | | | | | | | | | |
| | Scădênd 4 părţĭ la fondul special . . . » 7 387,40 | — | — | — | — | — | — | 1.846 | 80 | | |
| 6 | *Fondul renteĭ viagere a d-neĭ Ecaterina Fĕtu* | — | — | — | — | — | — | 3.000 | — | | |
| 7 | *Fondul Macinca:* Chiria caselor din Craiova pe 1 an | — | — | — | — | — | - | 5 000 | — | | |
| 8 | *Fondul Elena Dr. N Turnescu* | | | | | | | | | | |
| | Cuponul funciar rural 5% | 20 000 | - | - | — | — | | 1.000 | — | | |
| 9 | *Fondul Donicĭ:* | | | | | | | | | | |
| | Arenda moşieĭ Rădéna pe 1 an | — | — | — | — | — | — | 14 600 | — | | |
| 10 | *Imobilul din calea Victorieĭ No 133* | | | | | | | | | | |
| | Chiria de la Ministerul de Justiţie pe 1 an | — | — | — | — | - | — | 12 000 | — | | |
| 11 | *Prelevaţĭ 15%* din venitul: | | | | | | | | | | |
| | *Fonduluĭ Adamachi* . . . din L. 113 282,30 | — | — | — | — | 16 992 | 35 | | | | |
| | » *Otteteleşanu* . . . » » 91 961,50 | — | — | — | — | 13.794 | 20 | | | | |
| | » *Cuza* . . . » » 2 545,— | — | — | — | — | 381 | 75 | | | | |
| | » *Năsturel-Herĕscu* . . . » » 24.658,— | — | — | — | — | 3.698 | 70 | | | | |
| | » *Daniel* . . . » » 650,— | — | — | — | - | 97 | 50 | | | | |
| | » *Anastasie Fĕtu* . . . » » 1 000,— | — | - | — | — | 150 | — | | | | |
| | » *G. Lazăr* . . . » » 3 055,— | — | — | — | — | 458 | 25 | | | | |
| | » *Eliade-Rădulescu* . . . » » 1 706,60 | — | — | — | - | 256 | — | | | | |
| | » *San-Marin* . . . » » 670,— | — | — | — | | 100 | 50 | | | | |
| | » *Neuschotz* . . . » » 1 625,— | — | — | — | — | 243 | 75 | | | | |
| | » *Bodescu* . . . » » 415,— | — | — | — | — | 62 | 25 | | | | |
| | » *Ioan Fĕtu* . . . » » 10 863,80 | — | — | — | — | 1.629 | 60 | | | | |
| | » *Princesa Alina Ştirbeĭ* . . . » » 9.344,— | — | — | — | - | 1 401 | 60 | | | | |
| | » *Craiovén* . . . » » 486,60 | — | | — | — | 73 | — | | | | |
| | » *I. Lecomte du Nouy* . . . » » 550,— | — | — | — | - | 82 | 50 | | | | |
| | » *I Scorţénu* . . . » » 1.000,— | — | — | — | — | 150 | — | | | | |
| | » *Agaricĭ* . . . » » 29 000,— | — | — | — | | 4 350 | — | | | | |
| | » *Hagi-Vasile* . . . » » 1.180,— | — | — | — | — | 177 | — | 44 098 | 95 | 136 740 | 35 |
| | De transportat . . . | 437.500 | — | 10.466 | 80 | — | — | — | — | 144 557 | 54 |



## II. CHELTUELĬ

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | **Capitalisărĭ pe 1899—1900.** | | | | | | | | |
| 1 | *Procentele fonduluĭ Anastasie Fĕtu* | — | — | — | — | 850 | — | | |
| 2 | » » *G. San-Marin* | — | — | — | — | 569 | 50 | | |
| 3 | » » *Bodescu* | — | - | — | — | 352 | 75 | | |
| 4 | » » *Neuschotz* | | — | — | — | 1 381 | 25 | | |
| 5 | » » *Craiovén* | — | - | — | — | 413 | 60 | | |
| 6 | » » *Chiţu* | — | — | — | - | 143 | 30 | 3.710 | 40 |
| II | **Cheltuelĭ propriĭ ale Academieĭ** | | | | | | | | |
| | A. *Personalul.* | | | | | | | | |
| 7 | *Diurnele sesiuniĭ generale* | — | — | 20.000 | — | | | | |
| 8 | » *şedinţelor ordinare* (datorie probabilă L. 3 000) | — | — | 10 000 | — | | | | |
| 9 | » *a 4 membri delegaţĭ.* | — | — | 1.000 | — | | | | |
| 10 | » *Secretaruluĭ general pe 12 lunĭ a L 200* | — | — | 2 400 | — | | | | |
| 11 | » *a 3 Secretarĭ de Secţiunĭ pe 11 lunĭ a L. 300.* | — | — | 3.300 | — | | | | |
| 12 | **Remunerarea funcţionarilor.** | | | | | | | | |
| | 1) *Cancelaria Secretaruluĭ general.* | | | | | | | | |
| | 1 Secretar-archivar şi advocat . . . a L. 450,— L. 5 400,— | | | | | | | | |
| | 1 Secretar-corector al publicaţiunilor . » » 400,— » 4 800,— | | | | | | | | |
| | 1 Ingrijitor al moşilor . . . » » 300,— » 3 600,— | | | | | | | | |
| | 1 Scriitor . . . » » 300,— » 3 600,— | 17 400 | — | | | | | | |
| | 2) *Cassieria.* | | | | | | | | |
| | 1 Cassier-comptabil . . . a L 550,— L. 6.600,— | | | | | | | | |
| | 1 Ajutor . . . » » 300,— » 3.600,— | 10 200 | — | | | | | | |
| | 3) *Biblioteca* | | | | | | | | |
| | 1 Bibliotecar . . . a L. 550,— L. 6 600,— | | | | | | | | |
| | 1 Ajutor de Bibliotecar . . . » » 350,— » 4.200,— | | | | | | | | |
| | 1 » » » . . . » » 300,— » 3 600,— | | | | | | | | |
| | 1 » » » . . . » » 250,— » 3 000,— | | | | | | | | |
| | 4 Scriitorĭ a L. 200 . . . » 800,— » 9 600,— | | | | | | | | |
| | 1 Ajutor paleograf . . . 250,— » 3 000,— | 30.000 | — | | | | | | |
| | 4) *Personalul de serviciŭ.* | | | | | | | | |
| | 1 Intendent . . . a L. 110,— L 1 320,— | | | | | | | | |
| | 1 Servitor . . . » » 110,— » 1 320,— | | | | | | | | |
| | 4 Servitorĭ (1 pentru bibliotecă) a L. 100 . » » 400,— » 4 800,— | | | | | | | | |
| | 2 Rîndaşĭ » » 70 . » » 140,— » 1 680,— | 9.120 | — | 66 720 | — | 103 420 | — | | |
| 13 | *Serviciul Bănceĭ Naţionale.* | — | — | — | — | 600 | — | | |
| 14 | *Spese de cancelarie* | 2 200 | — | — | — | | | | |
| | *Imprimate* | 1 500 | — | — | — | | | | |
| | *Combustibile* | 2.000 | — | — | — | | | | |
| | *Iluminat, apă, diverse.* | 1 000 | — | 6.700 | — | | | | |
| 15 | *Ajutorul Epitropieĭ Sf. Vinerĭ* | — | — | 400 | - | | | | |
| 16 | *Intreţinerea, repararea, fonciera şi asigurarea localelor Academieĭ* | — | — | .5000 | — | 12 100 | — | | |
| | De transportat . . . | | | | | 116 120 | — | 3.710 | 40 |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Transport . . . | | 437 500 | — | 10.466 | 80 | — | — | — | — | 144.557 | 54 |
| III | **Fondurĭ cu destinațiune specială și cu cheltuelĭ anuale:** | | | | | | | | | | | |
| 12 | *Dotațiunea M. S. Regeluĭ pe 1899—1900* pentru Dicționarul limbeĭ române . . . . . . . . . . . . . . . . | | -- | | — | — | 10.000 | — | | | | |
| | *Dotațiunea Administrațiuniĭ Domeniuluĭ Coróneĭ* pentru Dicționarul limbeĭ române . . . . . . . . . . . . . . | | — | — | — | — | 4 000 | — | | | | |
| | *Sald din vîndarea Etimologiculuĭ* cu aproximațiune. . | | — | — | — | — | 200 | — | 14 200 | — | | |
| 13 | *Dotațiunea Statuluĭ:* Premiele Lazăr și Eliade-Rădulescu ce se vor da în sesiunea din 1900 . . . . . . . | | — | — | — | — | — | — | 10 000 | — | | |
| 14 | *Fondul Năsturel-Herĕscu:* | | | | | | | | | | | |
| | Venitul moșieĭ Năsturel, arenda pe 1 an | L. 17 400,— | | | | | | | | | | |
| | » » Lămotescĭ, idem . . . . | » 4 350,— | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteĭ municipal și func urb 5% | » 1.975,— | 39 500 | — | | | | | | | | |
| | » dividende la 10 acțiunĭ de Banca Națională a L. 93,30 . . . . . . . . . . | » 933,— | 5.000 | — | 9.031 | 65 | | | | | | |
| | Total | L 24 658,— | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevați | » 3 698,70 | — | - | — | — | — | — | 20 959 | 30 | | |
| 15 | *Fondul Daniel:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteĭ amortisabile 4% . . . . | L. 600,— | 15 000 | — | | | | | | | | |
| | » municipal 5% . . . . . . . . | » 50,— | 1 000 | — | | | | | | | | |
| | Total | L. 650,— | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ | » 97,50 | — | — | — | — | — | — | 552 | 50 | | |
| 16 | *Fondul Ioan Fĕtu:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul municipal și func. urban Iașĭ 5% | L 5.840,— | 116.800 | — | | | | | | | | |
| | » dividend la 86 acțiunĭ de Banca Națională a L. 93,30 . . . . . | » 8 023,80 | 43.000 | — | 47.533 | 80 | | | | | | |
| | Total . . . | L. 13.863,80 | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ . . . . . . L. 1 629,60<br>» renta viageră . . . . . . » 3.000,—<br>» a 5-a parte . . . . . . . » 1.846,80 | L 6.476,40 | — | — | — | — | — | — | 7.387 | 40 | | |
| 17 | *Fondul I. Lecomte du Nouy.* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul funciar urban 5% . . . . . . . | L. 550,— | 11 000 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ | » 82,50 | — | — | — | - | - | — | 467 | 50 | | |
| 18 | *Fondul Ioan Scorțénu·* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul funciar rural 5% . . . . . . . | L. 1 000,— | 20.000 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ | » 150,— | — | — | - | — | — | | 850 | — | | |
| 19 | *Fondul Agaricĭ.* | | | | | | | | | | | |
| | Venitul moșieĭ Móra Grecilor pe 1 an . | L. 29.000,— | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ | » 4 350,— | — | — | — | — | — | — | 24.650 | — | | |
| 20 | *Fondul Princesa Alina Știrbeĭ:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteĭ amortisabile 4% . . . . . | L. 4 344,— | 108 6C0 | - | | | | | | | | |
| | » » » 5% . . . . . | » 5 000,— | 100.000 | — | | | | | | | | |
| | Total . . . | L. 9.344,— | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațĭ | » 1 401,60 | — | — | — | — | | — | 7 942 | 40 | 87.009 | 10 |
| | De transportat . . . | | 897.400 | — | 67.032 | 25 | — | — | — | — | 231.566 | 64 |





| | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Transport . . | — | — | -- | - | 116.120 | — | 3.710 | 40 |
| | B *Material* | | | | | | | | |
| 17 | *Spese de procese* . . . . . . | — | | 1 000 | — | | | | |
| 18 | *Mobilier* (datorie L. 200) . . . . | — | — | 1 000 | — | | | | |
| 19 | *Spese neprevĕdute* (datorie L. 600) . . . . . | — | - | 2 000 | — | | | | |
| 20 | » *de expedițiune* . . . . . . . . . . | — | — | 2 000 | - | 6.000 | — | 122.120 | — |
| III | **Premiĭ, achisițiunĭ, publicațiunĭ și tipăriturĭ:** | | | | | | | | |
| | A *Premiile din 1900.* | | | | | | | | |
| 21 | *Premiul G. Lazăr* . . . . . . . . . . . . . | — | - | 5 000 | — | | | | |
| 22 | » *Eliade-Rădulescu* . . . . . . . . . . . . | — | — | 5 000 | - | | | | |
| 23 | » *Cuza* { Premiŭ . . . . . . . . . . . . . . | 10 000 | — | | | | | | |
| | { Dobânda de la 1891—92 până la 1899—1900 (9 anĭ) . | 4.500 | — | 14 500 | — | | | | |
| 24 | » *Hagi-Vasile* . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 5 000 | — | | | | |
| 25 | » *Năsturel-Herĕscu* . . . . . . . . . . . . | — | — | 4.000 | — | | | | |
| 26 | » *Lecomte du Nouy* . . . . . . . . . . . . | — | - | 467 | 50 | 33.967 | 50 | | |
| | B. *Achisițiunĭ* | | | | | | | | |
| 27 | *Monete, chrisóve, etc.* (Fondul Daniel) . . . . . . | — | — | 552 | 50 | | | | |
| 28 | *Cărțĭ de fie-care Secțiune și legatul lor* . . . . | — | — | 6 000 | — | 6.552 | 50 | | |
| | C. *Publicațiunĭ* | | | | | | | | |
| 29 | *Dicționarul limbeĭ române* . . . . . . . . . . . . . | — | — | — | — | 14.200 | — | | |
| | D. *Tipăriturĭ.* | | | | | | | | |
| 30 | *Anale.* . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 8.000 | — | | | | |
| 31 | *Herodot* . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 500 | - | | | | |
| 32 | *Catalogul epigrafic* . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 2 000 | — | | | | |
| 33 | *Hronicul luĭ Dimitrie Cantemir* . . . . . . . | — | — | 500 | — | | | | |
| 34 | { *Bibliografia românéscă* . . . . . . . . . | — | — | } 2 900 | — | | | | |
| | { *Catalogul manuscriptelor și documentelor* . . . . . . | — | — | | | | | | |
| 35 | *Flora Dobrogeĭ* (datorie) . . . . . . . . . . . . | - | — | 1.005 | 60 | | | | |
| 36 | *Sĕrbătorile la Românĭ*, t II, de Marian (datorie L 607,50) . | — | | 2 107 | 50 | | | | |
| 37 | *Charte dialectale românescĭ* (Weigand) . . . . . . . . . | — | - | 1 500 | — | | | | |
| 38 | *Documente din fondul Princesa Alina Știrbeĭ* . . . . . . | — | - | 7 942 | 40 | | | | |
| 39 | *Dicționarul slavo-român* (Crețu). . . . . . . . . . . | — | — | 1 500 | — | | | | |
| 40 | *Basarabia*, de Arbure. . . . . . . . . . . . . . . | — | | 3 400 | | 31.355 | 50 | 86.075 | 50 |
| IV | **Cheltuelĭ din fondul Ioan Fĕtu·** | | | | | | | | |
| 41 | *Cărțĭ de școlă* . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | — | — | 7 387 | 40 | | |
| 42 | *Renta viageră a d-neĭ Ecaterina Fĕtu* . . . . . . . | — | — | — | — | 3 000 | — | 10.387 | 40 |
| V 43 | { **Cărțĭ religióse din fondul I. Scorțénu** . . . . . . . | — | — | — | — | — | — | 850 | — |
| VI | **Cheltuelĭ din fondul Agaricĭ:** | | | | | | | | |
| 44 | *Anuitatea moșieĭ Móra-Grecilor* la Creditul funciar rural. . . . | — | — | — | — | 11.300 | — | | |
| 45 | *Legatul Mihoc pe 1 an* . . . . . . . . . . . . . . | — | — | — | — | 1.000 | — | | |
| | De transportat . . . | — | -- | — | — | 12.300 | — | 223.143 | 30 |

VENITURÍ



| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Transport . . . | | 897.400 | — | 67 032 | 25 | — | — | — | — | 231.566 | 64 |
| IV | **Procentele fondurilor speciale și cu cheltuelí periodice:** | | | | | | | | | | | |
| 21 | *Fondul Cuza*: | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteí, func. rur. și municip. 5% . L | 2 545,— | 50.900 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 381,75 | — | — | — | — | 2 163 | 25 | — | | | |
| | Rest până la împlinirea sumeí de leí 14,500, premiul înscris la cheltuelí, care se va da în 1900 din venitul capitalisat . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | | — | — | — | — | 12 336 | 75 | 14.500 | — | | |
| 22 | *Fondul Anastasie Fĕtu* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteí, municip. și func. urb. 5% L. | 1.000,— | 20.000 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 150,— | — | — | — | — | — | — | 850 | — | | |
| 23 | *Fondul San-Marin:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteí, municip. și func. urb. 5% L. | 670,— | 13.400 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 100,50 | — | — | — | — | — | — | 569 | 50 | | |
| 24 | *Fondul Neuschotz:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul municipal și funciar urban 5% L. | 1 625,— | 32.500 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 243,75 | — | — | — | — | — | — | 1.381 | 25 | | |
| 25 | *Fondul Bodescu:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul municipal și funciar urban 5% L | 415,— | 8.300 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 62,25 | — | — | — | — | — | — | 352 | 75 | | |
| 26 | *Fondul Craiovén:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul renteí și municipal 5% . . . L. | 300,— | 6.000 | — | | | | | | | | |
| | » divid. la 2 acț de Banca N. a L. 93,30 » | 186,60 | 1 000 | — | 1 200 | — | | | | | | |
| | Total » | 486,60 | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 73,— | — | — | — | — | — | — | 413 | 60 | | |
| 27 | *Fondul Chițu:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul funciar urban 5% . . . . . . L | 50,— | 1 000 | — | | | | | | | | |
| | » dividend la 1 acț de Banca Nat » | 93,30 | 500 | — | 912 | 50 | — | — | 143 | 30 | | |
| 28 | *Fondul G. Lazăr:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul func rural, urban și municip. 5% L | 3 055,— | 61.100 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 458,25 | — | — | — | — | — | — | 2 596 | 75 | | |
| 29 | *Fondul Eliade-Rădulescu:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul func. rural, urban și municip 5% L | 1 520,— | 30 400 | — | | | | | | | | |
| | » divid. la 2 acț de Banca N. a L. 93,30 » | 186,60 | 1 000 | — | 1.200 | — | | | | | | |
| | Total » | 1 706,60 | | | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 256,— | — | — | — | — | — | — | 1.450 | 60 | | |
| 30 | *Fondul Hagi-Vasile:* | | | | | | | | | | | |
| | Cuponul municipal și funciar urban 5% L. | 1.180,— | 23 600 | — | | | | | | | | |
| | minus 15% prelevațí » | 177 — | — | — | — | — | 1.003 | — | — | — | | |
| | Rest până la împlinirea sumeí de leí 5 000, premiul înscris la cheltuelí, care se va da în 1900, din venitul capitalisat . . . . . . . . . . . . . . . . | | — | — | — | — | 3 997 | — | 5 000 | — | 27 257 | 75 |
| | | | 1.147 100 | — | 70.344 | 75 | — | — | — | — | 258 824 | 39 |





CHELTUELÍ

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Transport . . | | | | | 12.300 | — | 223 143 | 30 |
| 46 | *Asigurărí, foncieră și pădurarí* . . . . . . . . . . . . | — | - | — | - | 5 000 | — | | |
| 47 | *Pentru școla «Agarici»* . . . . . . . . . . | — | | — | — | 7 350 | — | 24.650 | — |
| VII | **Cheltuelí din fondul Donicí:** | | | | | | | | |
| 48 | *Dobânda* la împrumut de la Fond. Adamachi de Leí 117.637 75 à 5% | — | | — | — | 5.881 | 90 | | |
| 49 | *Foncieră, reparațiuní, călătorií* . . . . . . . . . . . . . . | — | — | — | — | 5 000 | — | 10.881 | 90 |
| VIII | *Excedent* . . . . . . . . . . . | — | — | — | — | — | — | 149 | 19 |
| | | | | | | | | 258 824 | 39 |

# FUNDAŢIUNEA VASILIE ADAMACHI

## I. — *Raportul Cassieruluĭ-Comptabil asupra gestiuniĭ Fundaţiuniĭ Adamachi de la 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898.*

Am onóre a presentà situaţiunea definitivă a comptabilităţiĭ şi a casseĭ fonduluĭ Vasilie Adamachi pe exerciţiul 1897—98 până la 31 Maiŭ 1898.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| A. *Din veniturile rĕmase neincassate* după raportul întâiŭ în sumă de | | | L. | 37.686,85 |
| s'aŭ încassat până astădĭ: | | | | |
| 1. *Cupóne* | L. | 4.969,30 | | |
| 2. *Moşia Călimănescĭ* | › | 1.000,— | | |
| 3. » *Roşiorĭ* | › | 7.012,65 | » | 12.981,95 |
| şi a maĭ rĕmas de incassat în 1898—99 suma de | | | L. | 24.704,90 |
| şi anume: | | | | |
| 1. *Moşia Călimănescĭ* | L. | 3.000,— | | |
| 2. » *Roşiorĭ* | › | 2.865,05 | L. | 5.865,05 |
| 3. *Imprumutul Academieĭ pentru cassa din Craiova* | L. | 10.920,35 | | |
| 4. *Imprumutul pentru succesiunea Donicĭ* | › | 5.282,75 | | |
| 5. › » » » *Carp* | › | 2.636,75 | » | 18.839,85 |
| Suma de sus | | | L. | 24.704,90 |

B. *Situaţiunea budgetuluĭ de cheltueli* este următórea:

După raportul întâiŭ a rĕmas de cheltuit:

| | | A rĕmas de cheltuit (1-ul raport) | | S'a capitalisat | | Cheltuit | | Rĕmas |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Litera a | L. | 1.250,— | L. | —, | L. | ,— | L. | 1.250,— |
| » b | | 1.372, | » | , | | 417,50 | » | 954,50 |
| c | › | —,— | › | —,— | » | —,— | › | —,— |
| » d | › | 22.054,15 | › | —,— | | 17.252,10 | » | 4.802,05 |
| » e | › | 15.000,— | › | —,— | » | —,— | » | 15 000,— |
| De transportat. | L. | 39.676,15 | L. | —,— | L. | 17.669,60 | L. | 22.006,55 |

| | A rĕmas de cheltuit (1-ul raport) | S'a capitalisat | Cheltuit | Rĕmas |
|---|---|---|---|---|
| Transport... | L. 39.676,15 | L. —,— | L. 17.669,60 | L. 22.006,55 |
| Litera f | » 100,— | » —,— | » —,— | » 100,— |
| » g | » 1.000,— | » —,— | » 17,65 | » 982,35 |
| » h | » 2.032,55 | » —,— | » 85,— | » 1.947,55 |
| » i | » 3.000,— | › 3.000,— | › —,— | » —,— |
| » j | » 10.000,— | » 5.000,— | » 5.000,— | » —,— |
| Total. . . | L. 55.808,70 | L. 8.000,— | L. 22.772,25 | L. 25.036,45 |

Prin urmare s'a cheltuit maĭ puţin din budgetul cheltuelilor cu suma de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 25.036,45
care se va trece la comptul excedent după cum se va vedé sub *C.*

*C. Comptul excedent*, arătat în întâiul raport din 3 Martie 1898, afară de economiile din budgetul de cheltuelĭ, a fost de . . . . . . L. 4.076,25
lângă care se maĭ adaoge acum:
1. *Moşia Roşiorĭ*, dobânḑĭ de întârḑierea câştiurilor de . » 159,85
2. » *Càlimănescĭ*, » » » . » 116,70
3. *Cupóne* şi spor din dobânḑĭ . . . . . . . . . . . . . » 1.404,—
4. *Economiile din budgetul de cheltuelĭ*, arătate sub *B.* . . » 25.036,45

Deciĭ aḑĭ avem excedent adevĕrat . . . . . . . . . . . . . . L. 30.793,25

*D. Fondul în efecte,* depuse la Banca Naţională, este acelaşĭ după cum s'a arătat în întâiul raport.

*E. Capitalisările fonduluĭ* aŭ fost arătate la 3 Martie 1898 de. L. 159.060,75
lângă care se maĭ adaoge:
1. *Efecte*, sporul provenit din efecte eşite la sorţĭ L. 90,10
2. *Premiele* ce nu s'aŭ dat în anul curent, după cum se vede sub *B* . . . . . . . . . . . . . . » 8.000,— » 8.090,10

Avem aḑĭ de capitalisat suma de. . . . . . . . . . . . L. 167.150,85

*F. Sumele împrumutate de fondul Adamachi* şi arătate în primul raport în sumă de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 191.194,85
aŭ maĭ crescut cu suma ce s'a *împrumutat succesiuniĭ Carp,* de . . . . . . . . . . . . › 215,05
Imprumutul total de astăḑĭ este de. . . . . . . . . . . L. 191.409,90

*Numerariul casseĭ* la 31 Maiŭ 1898 a fost de . . . . . . . L. 162,35

Pe lângă acésta se alătură un tabloŭ de saldurile anuluĭ 1897—98, carĭ explică excedentul.

# EXCEDENTUL FONDULUĬ ADAMACHI DIN ANUL 1897—98.

## I. VENITURĬ.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rĕmăşiţe din anul trecut 1897—98:** | | | | | | |
| a *Cupóne*: cupóne din 1896—97 de Banca Naţională. | 320 | 20 | — | — | — | — |
| Idem, din 1897—98 . . . . . . . . . | 186 | 60 | — | — | 506 | 80 |
| b. *Moşia Roşiorĭ*, rest din câştiul de 25 Aprilie 1898. | — | — | — | — | 2 865 | 05 |
| c. » *Călimănescĭ*, câştiul de 23 Aprilie 1898 | — | — | — | — | 3.000 | — |
| d *Imprumutul Academieĭ*: rest din 1894—95 . . . | — | — | 10 920 | 35 | — | — |
| » » din anul trecut 1897—98 | — | — | 5 000 | — | — | — |
| Total . . . | — | — | 15 920 | 35 | — | — |
| e. » *Donicĭ*: din 1896—97 . . . . . | 5.282 | 75 | — | — | — | — |
| » » din 1897—98 . . . | 112 355 | — | 117.637 | 75 | — | — |
| f *Carp*: din 1896—97 . . . . . . | 2.636 | 75 | — | — | — | — |
| » » din 1897—98 . . . | 215 | 05 | 2.851 | 80 | — | — |
| g. » *Otteteleşanu*: din 1897—98. . | — | — | 55.000 | — | 191 409 | 90 |
| h *Cassa* în ḑiua de 31 Maiŭ 1898 . . . . . . | — | — | — | — | 162 | 35 |
| | | | | | 197.944 | 10 |
| *Excedent de înscris pe 1898—99* . . . | — | — | — | — | 30.793 | 25 |

## II CHELTUELĬ

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **I. — a. Capitalisărĭ:** | | | | | | |
| din anul 1896—97 . . . . . . | 43 260 | 15 | — | — | — | — |
| » » 1897—98 . . . . | 2 735 | 05 | 45 995 | 20 | — | — |
| b. *Efecte vîndute* şi împrumutat fonduluĭ Donicĭ suma de . . . . . . . . . . . . . | — | — | 113.065 | 55 | — | — |
| c *Premiĭ* ce nu s'aŭ dat în anul 1897—98 . . . . | — | — | 8 000 | — | — | — |
| d. *Spor* din efecte eşite la sorţĭ în 1897—98. . | — | — | 90 | 10 | 167 150 | 85 |
| II. — *Excedent* pe anul 1898—99 . . . . . . . . | — | — | — | — | 30.793 | 25 |
| | | | | | 197.944 | 10 |

II. — *Raportul Comisiunii financiare asupra compturilor fonduluĭ Adamachi de la 1 Aprilie 1897 — 31 Maiŭ 1898.*

*Domnilor colegĭ,*

Examinând cu de-amănuntul, atât budgetul fonduluĭ Adamachi pe exercițiul 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898, precum și cele două rapórte ale Cassieruluĭ-comptabil: cel până la 3 Martie 1898 și cel până la 31 Maiŭ acelașĭ an, am constatat că prevederile la veniturĭ pentru acest interval aŭ fost de L. 187.720,65; că din aceste veniturĭ nu s'a încassat, până la 31 Maiŭ, suma de L. 25 211,70 și anume:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Din cupóne vechĭ | L. | 506,80 |
| 2. Din împrumutul Academieĭ | » | 10.920,35 |
| 3. » » Donicĭ | » | 5.282,75 |
| 4. » » Carp | » | 2 636,75 |
| 5. » arenda moșieĭ Călimănescĭ | » | 3.000,— |
| 6. » » » Roșiorĭ | » | 2.865,05 |
| | L. | 25.211,70 |

La cheltuelĭ aŭ fost prevĕḑute în budgetul nostru pe aceleașĭ 14 lunĭ suma de L. 141.725,45. Din totalul acestor prevederĭ s'aŭ cheltuit Leĭ 108.689 și aŭ rĕmas necheltuițĭ L. 25.036,45 și anume:

| | | |
|---|---|---|
| *a.* Din foncieră, asigurărĭ, reparațiunĭ, etc. | L. | 1.250,— |
| *b.* » călătoriĭ, hotărniciĭ, etc. | » | 954,50 |
| *c.* » burse | » | 4.802,05 |
| *d.* Impăcarea cu d-l Dr. Assaky | » | 15.000,— |
| *e.* Șcóla Adamachi și îngrijirea sufletuluĭ | | 100,— |
| *f.* Cheltuelĭ de procese | » | 982,35 |
| *g.* Din cheltuelĭ neprevĕḑute | » | 1 947,55 |
| Total | L | 25.036,45 |
| La acéstă sumă se adaoge cele două premiĭ carĭ nu s'aŭ dat | L. | 8 000,— |
| Total | L. | 33.036,45 |

La care sumă trebuesc adaose încassărĭ făcute, carĭ nu fuseseră prevĕḑute în budget, și anume:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Moșia Roșiorĭ, dobânḑĭ la câștiurĭ întârḑiate | | 159,85 |
| 2. Idem, idem, de la moșia Călimănescĭ | » | 116,70 |
| 3. Cupóne și sporurĭ din dobânḑĭ | » | 1.404,— |
| 4 Excedentul rĕmas de la 3 Martie | » | 4.076,25 |
| Total | L. | 38.793,25 |

| | | |
|---|---|---|
| | Transport . . L. | 38.793,25 |
| Din acéstă sumă trebue să scădem valórea premielor nedate şi carĭ s'aŭ capitalisat . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | » | 8.000,— |
| | Rĕmân . . L. | 30.793,25 |

sumă care se va trece ca excedent în budgetul anuluĭ 1898—99.

Este de observat că, pe lângă împrumuturile ce fondul Adamachi a făcut şi carĭ aŭ fost prevĕdute în budget, în sumă de L. 18.839,85 s'aŭ maĭ făcut până la 31 Maiŭ 1898 încă următórele împrumuturĭ:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. De către fondul Academieĭ . . . . | L. | 5.000,— | |
| 2. › › Donicĭ . . . . . | | 112.355,— | |
| 3. » Otteteleşanu . . . | | 55.000,— | |
| 4. moştenirea Carp . . . . | | 215,05 | 172.570,05 |
| | Total . . L. | | 191 409,90 |

Aşà dar am făcut din fondul Adamachi până la 31 Maiŭ împrumuturĭ de L. 191.409,90, carĭ se vor trece ca veniturĭ în budgetul pe anul 1898—99. La carĭ maĭ trebue adaos:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Sumele neincassate până la 31 Maiŭ . . . . | L. | 6.371,85 |
| 2. Numerariul aflat în cassă la 31 Maiŭ . . . . . . . | › | 162,30 |
| | Total . . L. | 197.944,10 |

Din acéstă sumă trebue să se scadă capitalisările ce trebuesc făcute în anul 1898—99 şi anume:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. Capitalisărĭ din anul 1896—97 şi 1897—98 leĭ | L. | 45.995,20 | |
| 2. Efecte vîndute pentru a se plătì împrumutul Donicĭ . . . . . . . . . . . . . . . . | | 113,065,55 | |
| 3. Premiele nedate . . . . . . . . . . . . | » | 8.000,— | |
| 4. Spor din efecte eşite la sorţĭ în anul 1897—98 | › | 90,10 | 167.150,85 |
| | Rĕmân . . L. | | 30,793,25 |

Adecă suma arătată maĭ sus ca excedent şi care se va trece în budgetul pe anul 1898—99 în loc de L. 20.000, cum a fost trecut.

După ce am constatat aceste veniturĭ şi cheltuelĭ, am cercetat actele justificative unul câte unul şi le-am găsit confome cu cheltuelile prevĕdute şi cu scriptele cassierieĭ.

Raportor: *Gr Stefănescu*

Membru: *V. Babeş.*

III. — *Raportul Comisiuniĭ Adamachi despre administrarea eĭ în 1898—99 şi propunerĭ pentru 1899—1900.*

*Domnilor colegĭ,*

Avem onóre a vĕ expune modul cum a fost administrată Fundaţiunea Adamachi în anul expirat şi a vĕ face propunerile pentru anul viitor 1899—1900.

*I. Burse.* Conform regulamentuluĭ din 7 Aprilie 1894 pentru Fundaţiunea Adamachi, ale căruĭ disposiţiunĭ aŭ ajuns la deplina lor desvoltare, Academia a acordat în anul trecut suma de Leĭ 70.400 pentru burse şi cheltuelĭ de studiĭ. Bursele sunt împărţite precum urméză:

*a)* 22 burse de câte 100 leĭ pe lună:

8 la Facultatea de Sciinţe din Iaşĭ studenţilor: Anastase Ciocan (anul I), Haralamb Vasiliu (I), Natalia Popescu (II), Ioan Arhiri (III), Const. Popovicĭ (III), Elena Stavrat (III), Dimitrie Cădere (IV), Melania Vereanu-Stamatiu (IV);

8 la Facultatea de Medicină din Iaşĭ studenţilor: Olimpia Ciudin (II), Ecaterina Ladico (III), Const. Bobulescu (IV), Const. Sava (IV), Nicolae Lupu (V), Maria Anastasescu (VI) şi Marta Trancu (VI);

6 la Şcóla de podurĭ şi şosele din Bucurescĭ elevilor: Vasile Cambureanu (anul preparator), Marin Mateescu (I), Badea Paraschivescu (I), Ilie Anghelescu (III), Ioan Moţoiu (IV) şi A. D. Popovicĭ (IV).

*b)* 3 burse de câte 300 leĭ pe lună la licenţiaţĭ aŭ fost acordate:

D-luĭ Ioan Simionescu, pentru studiul geologieĭ, la Viena;

» Teodor Nicolau, pentru studiul mineralogieĭ şi al petrografieĭ, la Lipsca şi apoĭ la Heidelberg;

» D. Călugăreanu, pentru studiul fisiologieĭ, întâiŭ la Berlin şi apoĭ la Paris.

*c)* 3 burse de câte 300 leĭ pe lună pentru bacalaureaţĭ:

D-luĭ Gh. Pantazi, pentru studiul inginerieĭ de mine, la Freiberg;

» I. Rădulescu, pentru studiul architectureĭ, la Roma;

C. Jormescu, pentru studiul agricultureĭ, la Hohenheim.

*d)* 3 burse de câte 400 leĭ pe lună la inginerĭ:

D-luĭ I. Sclia, pentru studiul hidrografieĭ şi hidrologieĭ în Italia;

» I. Stefănescu, pentru aplicaţiunile electricităţiĭ, la Liège;

» D. Popovicĭ, pentru aplicaţiunile inginerieĭ la edilitatea publică, la Berlin.

*II. Publicaţiunĭ.* Conform decisiuniĭ luate în sesiunea generală a

anuluĭ trecut, s'a început a se publicà memoriile bursierilor Fundaţiuniĭ Adamachi într'o serie specială, sub titlul *Publicaţiunile fonduluĭ Vasilie Adamachi*. Aŭ apărut până acuma în acéstă colecţiune următórele două lucrărĭ:

No. I.—*Rafinarea petroleuluĭ crud şi manufactura diferitelor producte comerciale din petroleul crud în Statele-Unite ale Americeĭ. I. Rafinăria petroleuluĭ crud din Whiting, Indiana. II. Rafinăria Tide Water Oil C° din Bayonne, New-Jersey,* de Victor S. Gutzu.

No. II.—*Studiĭ geologice şi paleontologice din Carpaţiĭ sudicĭ. I. Studiĭ geologice asupra basenuluĭ Dîmboviciórei. II. Fauna neocomiană din basenul Dîmboviciórei,* de Dr. I. Simionescu.

Pentru anul viitor 1899—1900 avem onóre a vĕ face următórele propunerĭ:

1. Se va publicà concurs, conform regulamentuluĭ, pentru bursele de 100 leĭ pe lună carĭ vor rĕmâné vacante înainte de începerea anuluĭ şcolar viitor.

2. Se va publicà concurs pentru două burse de licenţiaţĭ de câte 300 leĭ lunar, şi anume pentru acele ocupate astădĭ de d-niĭ I. Simionescu şi T. Nicolau. Conform art. 7 şi 8 din regulament, Academia trebuind să fixeze scopul şi durata fie-căreia din aceste burse, avem onórea a vĕ propune:

*a)* Ca una din aceste burse să se acorde pentru studiul fisico-chimieĭ la Berlin saŭ la Lipsca; durata burseĭ va fi de treĭ anĭ;

*b)* A doua bursă se va acordà pentru matematice la Paris; durata burseĭ va fi de treĭ anĭ.

3. Să se acorde d-luĭ I. Rădulescu prelungirea burseĭ pentru studiul architectureĭ cu doĭ anĭ, făcênd în total cincĭ anĭ. Iată motivele pentru care vĕ facem acéstă propunere: La Octobre 1896 s'a acordat d-luĭ Rădulescu bursa pe treĭ anĭ. Din informaţiunile date de Legaţiunea română de la Roma resultă însă că cursurile pentru completarea studielor de architectură sunt de cincĭ anĭ; trebue dar ca Academia să dea bursieruluĭ sĕŭ posibilitatea de a-şĭ terminà studiele.

4. Să se acorde d-luĭ G. Pantazi prelungirea burseĭ cu treĭ lunĭ peste patru anĭ, adecă până la 31 Decembre 1899, fiind-că după organisarea Şcóleĭ de mine din Freiberg numaĭ la acéstă epocă póte să-şĭ termine studiele.

Membriĭ Comisiuniĭ: *Sp. Haret, P. Poni, D. Sturdza.*

## IV. — *Starea averiĭ Fundațiuniĭ Adamachi.*

Averea rĕmasă de la rĕposatul V. Adamachi și lăsată Academieĭ prin testament a fost primită în anul 1892—93, fiind compusă din următórele:

*A. — Avere imobiliară:*

1. — Moșia Roșiorĭ din județul Sucéva.
2. — » Călimănescĭ din județul Tutova.
3. — Imobilul din Iașĭ,
4. — Via de la Copoŭ (în nudă proprietate).

*B. — Avere mobilă*

| | nominal | peste nominal | |
|---|---|---|---|
| 1. — In numerariŭ . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | | | L. 13.599,80 |
| 2. — Efecte în valóre de . . . | L. 1.703.700,— | L. 42.000,— | |
| Se scad efectele ce eraŭ depuse ca garanțiĭ de arendașĭ și s'aŭ separat de fond . . . . . . . . | » 7.000,— | » —,— | |
| Rĕmâne | L. 1.696.700,— | L. 42.000,— | |
| In cursul anuluĭ 1895—96 imobilul din Iașĭ s'a vîndut cu prețul de Leĭ 135.000, cu carĭ s'aŭ cumpĕrat 86 acțiunĭ de Banca Națională. . . . . . . . . . . . . | » 43.000,— | » 93 024,25,— | |
| | L. 1.739.700,— | L. 135.024.25 | |
| In total . . . . . . . | | L. 1.874.724.25 | |
| Se adaoge la capital crescerea provenită din conversiunea oblıgațiunilor de Stat 6% în anul 1898—99 de nominal . . . . . . . . . . . . | | » 900,— | L. 1.875.624,25 |
| Prin urmare, averea mobilă a fonduluĭ ar trebuĭ să fie adĭ în efecte și numerariŭ de. . . . . . . . . . . . . . . . . | | | L. 1.889.224,05 |

In cursul acestor 7 anĭ, averea mobilă a fonduluĭ a scădut în următorul mod:

| | |
|---|---|
| In 1894—95 pentru achitarea advocaților L. 16.000, a procentelor și legatelor L. 74.030 și transacțiunĭ de împăcare cu moștenitoriĭ L. 152.845 (L. 242.875) s'aŭ vîndut efecte în valóre de | L. 230.000,— |
| Remâne | L. 1.659.224,05 |

Averea mobilă trebue să fie de. . . . . . . . . . . . . L. 1.889.224,05
însă astăḍí se găsesce în ființă următórea:
1. — In efecte . . . . . . . . . . . . . . . L. 1.610.524,25
2. — In împrumuturĭ:
*a*) Fonduluĭ Donicĭ . . . . . L. 117.637,75
*b*) » Otteteleșanu . . » 79.000,— » 196.637,75 L. 1.807.162,—
Pentru aducerea fonduluĭ la întréga luĭ valóre, — rĕmâne, L. 82.062,05
a se maĭ capitalisà, ceea ce se va face în viitor din sumele ce vor resultà ca excedent la încheerea budgetelor anuale.

## I. VENITURĬ

| | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | **Excedent** din anul 1897—98 | — | — | — | — | — | — | — | — | 10.793 | 25 |
| II | **Cupóne:** | | | | | | | | | | |
| | Scrisurĭ funciare rurale pe 1 an | 983.800 | — | — | — | 49.190 | — | — | — | | |
| | Rentă amortisabilă 5% idem | 193.000 | — | — | — | 9.650 | — | — | — | | |
| | Scrisurĭ funciare urbane 5% idem | 24 000 | — | — | — | 1 200 | — | — | — | | |
| | Oblıgațiunĭ municipale 5% idem | 24 000 | — | — | — | 1 200 | — | — | — | | |
| | Rentă amortisabilă 4% idem | 186.700 | — | — | — | 7 468 | — | — | — | | |
| | Dividendele la 128 acțiunĭ de Banca Națională a L. 93,30 | 64 000 | — | 135.024 | 25 | 11 942 | 40 | 80 650 | 40 | 80 650 | 40 |
| III | **Dobândĭ:** | | | | | | | | | | |
| | Dobânda 5% la *împrumutul Fonduluĭ Donicĭ* pe 1 an, în sumă de | — | — | — | — | 117.637 | 75 | 5 881 | 90 | | |
| | Idem la *împrumutul Fonduluĭ Otteteleșanu* | — | — | — | — | 79 000 | — | 3.950 | — | 9 831 | 90 |
| IV | **Proprietățĭ:** | | | | | | | | | | |
| | *Moșia Călimănescĭ*, arenda pe 1 an | — | — | — | — | — | — | 6.000 | — | | |
| | » *Roșiorĭ*, idem | — | — | — | — | — | — | 12.000 | — | | |
| | *Pădurea de pe moșia Roșiorĭ*, pentru 500 arborĭ a L. 9,60, rata pe 1900—1901 | — | — | — | — | — | — | 4 800 | — | 22 800 | — |
| | | 1 475.500 | — | 135 024 | 25 | 196 637 | 75 | — | — | 124 075 | 55 |



## II. CHELTUELĬ

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| I | **Capitalisărĭ** | — | — | 10.183 | 20 |
| II | **Cheltuelĭ propriĭ:** | | | | |
| | 1. — *Fonciera, asigurarea contra incendiuluĭ, reparațiunĭ și întreținerea ecaretelor* | 1.000 | — | | |
| | 2. — *Călĕtoriĭ, hotărniciĭ și cheltuelĭ de îngrijirea imobilelor* | 2.000 | — | | |
| | 3 — *Prelevările Academieĭ de 15%* la L. 113 282,30 venit | 16.992 | 35 | | |
| | 4. — *Burse* | 70 400 | — | | |
| | 5. — *Școla Adamachi din Iașĭ și grijile sufletuluĭ* | 5 000 | — | | |
| | 6. — *Cheltuelĭ de procese* (datorie 2 510,75) | 3.000 | — | | |
| | 7. — » *neprevĕdute* | 1.500 | — | | |
| | 8. — *Două premii* ce se vor da în 1900, a L 5.000,— | 10.000 | — | | |
| | 9. — *Pentru Publicațiunile Fundațiuniĭ Vasilie Adamachi* | 3.000 | — | | |
| | 10. — *Indemnisarea membrilor din juriile examinatóre ale concursurilor* | 1.000 | — | 113 892 | 35 |
| | | | | 124.075 | 55 |

# FUNDAȚIUNEA IOAN OTTETELEȘANU

## I. — *Raportul Cassieruluĭ-comptabil asupra gestiuniĭ Fundațiuniĭ Otteteleșanu de la 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898.*

Am onóre a presentà situațiunea definitivă a comptabilitățiĭ și a casseĭ fonduluĭ Otteteleșanu pe exercițiul 1897—98 până la 31 Maiŭ 1898.

| | | | |
|---|---|---|---|
| *A. Din veniturile rĕmase neincassate* după raportul întâiŭ de s'aŭ incassat până la 31 Maiŭ 1898: | | L. | 112.286,75 |
| 1. *Moșia Măgurele*, rest din câștiul 23 Aprilie 1898 . | L. 10.750,— | | |
| 2. » *Otteteliș*, rest din câștiul 26 Octobre 1897 . | » 4.175,65 | | |
| » » acompt din câștiul 23 Aprilie 1898 | » 3.416,10 | | |
| 3. » *Bătășanĭ*, acompt din câștiul 23 Aprilie 1898. | » 1.061,60 | | |
| 4. *Cassa din calea Victorieĭ* No. 49, din câștiul de 23 Aprilie 1898 . . . . . . . . . . . . . . . . | » 9.000,— | | |
| 5. *Móra de la Măgurele*, rest din prevederea budgetară | » 719,— | | |
| 6. *Cupóne* după prevederea budgetară . . . . . | › 642,— | » | 29.764.35 |
| | Rest . . . | L. | 82.522,40 |
| *Renta Elena Dr. Turnescu*, pe 1898—99 ce a fost prevĕḑută în budgetul pe 1897—98 la incassărĭ și care, conform dispozițiunilor donațiuniĭ, trebuià să se încasseze în luna Maiŭ 1898, însă prin capitalisarea fonduluĭ de către Dómna Elena Dr. Turnescu în 13 Februarie 1898, în 4 scrisurĭ funciare rurale 5% a L. 5.000—20.000, cu cuponul de 1 Iulie 1898, a devenit neincassabilă 'și se scade . . . . . . . . . . . . . . . . | | L. | 1.000,— |
| și rĕmâne de incassat pe 1898—99 încă suma de | | L. | 81.522,40 |

și anume:

| | | |
|---|---|---|
| 1. *Moşia Fundu-Chiselet*, rest din câştiul de 23 Aprilie 1897 . . | L. | 12.000,10 |
| » » » câştiul de 26 Octobre 1897. . . . . . . | » | 35.250,— |
| » » » » » 23 Aprilie 1898. . . . . . . . | » | 29.500,— |
| Suma . . . | L. | 76.750,10 |
| 2. *Moşia Otteteliş*, rest din câştiul de 23 Aprilie 1898 . . . . . | » | 4.233,90 |
| 3. *Moşia Bătăşanĭ*, rest din câştiul de 23 Aprilie 1898 . . . . . | » | 538,40 |
| Suma de maĭ sus. | L. | 81.522,40 |

*B. Situaţiunea budgetuluĭ de cheltuelĭ* este următórea:

*Cheltuelĭ propriĭ*:

| | A rĕmas de cheltuit (1-iul raport) | S'a cheltuit | Rĕmas |
|---|---|---|---|
| Litera a | L. 9.393,71 | L. 8.812,41 | L. 581,30 |
| » b | » 912,12 | » 912,12 | » —,— |
| » c | » 694,75 | » —,— | » 694,75 |
| » d | » —,— | » —,— | » —,— |
| » e | » 1.745,35 | » 687,50 | » 1.057,85 |
| » f | » 22.585,80 | » 22.585,80 | » —,— |
| » g | » 1.765,12 | » 543,56 | » 1.221,56 |
| » h | » 5.624,17 | » 76,25 | » 5.547,92 |

*Cheltuelile Institutuluĭ*:

| | A rĕmas de cheltuit (1-iul raport) | S'a cheltuit | Rĕmas |
|---|---|---|---|
| Litera a | » 7.585,— | » 7.380,— | » 205,— |
| » b | » 3.630,17 | » 3.630,17 | » —,— |
| » c | » 16,— | » 16,— | » —,— |
| » d | » 18,15 | » —,— | » 18,15 |
| » e | » 46,85 | » 46,85 | » —,— |
| » f | » —,— | » —,— | » —,— |
| » g | » 3.620,80 | » 2.844,— | » 776,80 |
| » h | » 107,75 | » 107,75 | » —,— |
| » i | » 69,20 | » 69,20 | » —,— |
| » j | » 66,15 | » 66,15 | » —,— |
| » k | » 17,27 | » 17,27 | » —,— |
| *Clădirĭ nouĕ şi îmbunătăţirĭ* | » —,— | » —,— | » —,— |
| Total . . . . . | L. 57.898,36 | L. 47.795,03 | L. 10.103,33 |

Prin urmare, s'a cheltuit din budgetul cheltuelilor pe 1897—98 maĭ puţin cu suma de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 10.103,33

care se trece la comptul excedent, după cum se va vedé sub *F*.

| | | |
|---|---|---|
| *C. Imprumutul de la Banca Naţională* de . . . . . . . . . | L. | 40.000,— |
| şi *împrumutul de la Fondul Adamachi* de . . . . . . . . . | » | 55.000,— |
| In total . . . | L. | 95.000,— |

arătate în întâiul raport, aŭ rĕmas neschimbate.

*D. Saldul din vîndarea terenurilor de* . . . . . . . . . . . L. 3.980,—
este tot acelaşĭ.

*E. Fondul în efecte* este tot acel din raportul întâiŭ, cu o mică schimbare la Fondul Elena Dr. Turnescu:

| | | |
|---|---|---|
| care a fost arătat cu suma de nominal . . . . . . . . . . . | L. | 22.200,— |
| s'a capitalisat renta Turnescu pe 1897—98 de L. 1.000,— cu scrisurĭ funciare urbane 5% nominal . . . . . . . . . . . . . | » | 1.100,— |
| şi astăḑĭ este de . . . | L. | 23.300,— |

*Notă.* Renta pe 1898—99 nu s'a putut capitalisà din causele arătate maĭ sus sub *A.*

*E. Comptul excedent* s'a încheiat în 1-ul raport cu un deficit de L. 9.672,67
care se acopere acum cu:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. *Moşia Otteteliş,* dobânḑĭ de întârḑierea câştiurilor | L. | 246,60 | |
| 2. *Spor la cupóne.* . . . . . . . . . . . . . . . | » | 48,— | |
| 3. *Grajdurile din Str. Teatruluĭ,* pe 23 Aprilie 1898. | » | 1.450,— | |
| 4. *Móra Măgurele,* spor din căutarea în regie. . | » | 1.030,20 | |
| 5. *Economiĭ reale la budgetul de cheltuelĭ* . . . . | » | 10.103,33 | |
| Suma . . . | L. | 12.878,13 | |
| de unde resultă aḑĭ încă un excedent curat de. . . . . . . | | | L. 3.205,46 |
| Suma sporurilor . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | | | L. 12.878,13 |

*Numerariul casseĭ* este la 31 Maiŭ 1898 de . . . . . . . . . L. 20.753,36

Pe lângă acésta se alătură şi un tabloŭ de saldurile anuluĭ 1897—98, carĭ explică excedentul.

*Excedentul Fundaţiuniĭ Otteteleşanu pe anul 1897—98.*

## I VENITURI

**Rĕmășițe din anul trecut 1897–98:**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| *a. Moșia Fundu-Chiselet*, rest din câștiul de 23 Aprilie 1897. | 12 000 | 10 | — | — |
| Câștiul de 26 Octobre 1897 . . . . . . . . . . . . . | 35.250 | — | — | — |
| » » 23 Aprilie 1898. . . . . . . . . . . . | 29 500 | — | 76 750 | 10 |
| *b. Moșia Otteteliș*, rest din câștiul de 23 Aprilie 1898 . . . | — | — | 4 233 | 90 |
| *c.* » *Bătășanĭ*, idem, idem . . . . . . . . . . . . . | — | — | 538 | 40 |
| *d. Cassa* în numerariŭ la 31 Maiŭ 1898 . . . . . . . | — | — | 20 753 | 36 |
| | — | — | 102 275 | 76 |
| *Excedent* de înscris pe 1898–99 . . . . . . . . . . | — | — | 3.205 | 46 |





## II CHELTUELI

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **I. Capitalisărĭ vechĭ din 1897–98:** | | | | | | |
| *a. Vîndarea terenuluĭ din str. Teatruluĭ* . . . . | — | — | 3.980 | — | | |
| *b. Fondul Elena Dr. Turnescu:* | | | | | | |
| Sald din 1896–97 . . . . . . . . . . . L. 47,55 | — | — | | | | |
| Renta și cupóne pe 1897–98. . . . » 1 110,— | 1.157 | 55 | | | | |
| se scade: | | | | | | |
| Leĭ 1.100, efecte cumpĕrate . . . . . . . . . . . | 1.067 | 25 | 90 | 30 | 4 070 | 30 |
| **II. Datoriĭ din anul trecut 1897–98:** | | | | | | |
| *a. Imprumutul de la Banca Națională* . . | — | — | 40 000 | — | | |
| *b.* » » » *Fondul Adamachi* . . . . | — | — | 55 000 | — | 95 000 | — |
| **III. Excedent pentru 1898–99** . . . . . . . . | — | — | — | — | 3.205 | 46 |
| | | | | | 102 275 | 76 |

*II.—Raportul Comisiuniĭ financiare asupra compturilor fonduluĭ Otteteleşanu de la 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898.*

*Domnilor colegĭ,*

Cercetând cu tótă amănunţimea putinciósă budgetul fonduluĭ Otteteleşanu pe exerciţiul 1 Aprilie 1897—31 Maiŭ 1898, am constatat cele următóre:

Budgetul are înscris la veniturĭ . . . . . . . . . . . L. 288.869,31
Din acéstă sumă trebue să se scadă ca incassată ca acompt încă din anul trecut . . . . . . . . . . . . . . » 21.350,—
Prin urmare venitul net este de . . . . . . . . . . . L. 268.150,31
Din acest venit s'a încassat până la 31 Maiŭ 1898 » 167.150,94
Rĕmâne dar de incassat pentru anul 1898—99 suma de . L. 100.368,37
Din acéstă sumă însă trebue să se scadă ca neincassabilă din causă de împuţinare de arendă şi din paguba de nesolvabilitate a arendaşuluĭ L. 17.845.97 şi renta d-neĭ Turnescu, prevĕdută în budget dar neincassată, L. 1.000,— » 18.845,97
Rĕmâne dar venit curat de incassat . . . . . . . . . L. 81.522,40
La cheltuelĭ aŭ fost prevĕdute în budgetul pe 1897—98 până la 31 Maiŭ 1898. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 288.869,31
Din acéstă sumă trebue însă să se scadă capitalisărĭ vechĭ şi nouĕ, datoriĭ şi acompturĭ incassate înaintea faceriĭ budgetuluĭ . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . » 64.007,55
Rĕmâne dar de cheltuit în anul 1898—99 . . . . . . L. 224 861,76
Din acéstă sumă s'a cheltuit până la 31 Maiŭ anul 1898 » 214.758,43
A maĭ rĕmas dar ca excedent . . . . . . . . . . . . . L. 10.103,33
La acest excedent trebue să se adaoge veniturile extraordinare, carĭ aŭ intrat în cassă, dar carĭ nu fuseseră prevĕdute în budget. Aceste veniturĭ provin:

1. Din venitul extraordinar de la d-l Gillet . L. 500,—
2. » » » » » d-l Cosma . » 650,—
3. » » » » » d-na Smaranda Georgescu . . . . . . . . . . . . . » 100,—
4. Din chiria grajduluĭ . . . . . . . . . . » 4.350,—
5. » sporul de la móra de la Măgurele . . » 1.030,20
6. » » de la cupóne . . . . . . . . . » 48,—
7. » diverse dobândĭ de la întârdiarea câştiurilor . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . » 4.316,30 L. 10.994,50

Aşà dar totalul excedent este de . . . . . . . . . . L. 21.097,83

Transport . . . L. 21.097,83

Din acest excedent trebue însă să se scadă:

1. Sumele neincassate ca provenind din împuţinarea arenḑilor şi din pagubele resultate din nesolvabilitatea arendaşuluĭ, de carĭ am vorbit dejà . . . . L. 17.845,97

2. Cheltuiţí maĭ mult pentru cumpĕrarea de efecte . . . . . . . . . . . . . . . . . » 46,40 » 17.892,37

Rĕmâne dar adevĕratul excedent de . . . . . . . . . L. 3.205,46 care se va trece ca atare în budgetul pe anul 1898—99, unde nu se prevĕḑuse nicĭ un venit din excedente.

După ce am constatat aceste veniturĭ şi cheltuelĭ, am cercetat actele justificative unul câte unul şi le-am găsit conforme cu cheltuelile prevĕḑute şi cu scriptele cassierieĭ.

Raportor: *Gr. Stefănescu.*

Membru: *V. Babeş.*

III. — *Raportul d-lor C. Meissner, inspector general al învĕţămîntuluĭ primar şi normal-primar, şi R. Dobrescu, revisor şcolar al judeţuluĭ Ilfov, către Ministrul Instrucţiuniĭ publice şi al Cultelor, despre Institutul Otteteleşanu.*

*Domnule Ministru,*

Prin ordinul d-vóstre No. 29.498 aţĭ bine-voit a ne însărcinà să asistăm, ca delegaţĭ, la examenul de finele anuluĭ şcolar 1897—98 în ḑilele de 27 şi 28 Iunie a. c. la Institutul de fete Ioan Otteteleşanu.

Cu ocasiunea asistăriĭ la examen, am căutat să ne dăm pe deplin sémă de menirea Instituţiuniĭ, de organisarea eĭ, de starea materială a şcóleĭ, ca şi de educaţiunea şi instrucţiunea ce se dă fetelor, de óre-ce numaĭ ast-fel, îmbrăţişând întregul, erà cu putinţă să pătrundem în spiritul în care este şi trebue să fie condusă Instituţiunea.

Numaĭ în visitarea şcóleĭ în curs de două ḑile tot nu ne-am fi putut face o idee deplină de rostul eĭ faţă de cele-lalte Instituţiunĭ de educaţiune din ţéră, fără lămurirea bine-voitóre dată nouĕ de către d-l director al Institutuluĭ şi fără studiarea maĭ cu sémă a «actelor relative la fundaţiune şi organisare», publicate de Academia Română.

Din capul loculuĭ trebue să mărturisim, că rar ne-a fost dat ca să vedem în ţéră şi chiar în străinătate o Instituţiune maĭ interesantă, o Instituţiune aprópe unică în felul eĭ, cum este acésta, şi vĕ suntem adînc recunoscĕtorĭ, Domnule Ministru, de prilejul ce ne-aţĭ dat de a o cunósce şi de a ne spune cuvîntul nostru asupra eĭ.

*Istoricul.*—Rĕposatul întru fericire Ioan Otteteleşanu lasă, prin testamentul sĕŭ olograf din 19 Martie 1876, tótă averea pentru ca «să servéscă la facerea unuĭ Institut de fete românce, cărora li se va da o crescere şi o educaţiune de bune mame de familie, fără pretenţiune saŭ lux».

Ca legatar universal al averiĭ, rĕposatul numesce pe d-l Ioan L. Kalinderu, «cu îndatorire şi rugăciune ce-ĭ face de a îndeplinì întreg dispoşiţiunile sale în privinţa înfiinţăriĭ stabilimentuluĭ». Incetând din viéţă la 4 Decembre 1888 soţia mărinimosuluĭ donator, Elena Otteteleşanu, d-l Ioan L. Kalinderu a fost pus în posesiunea averiĭ. Acesta, «considerând că rĕspunderea ce i-a impus-o şi increderea ce i-a dat-o rĕposatul Ioan Otteteleşanu îl îndatoréză a asigurà atât buna împlinire a frumóseĭ şi pentru némul românesc roditóreĭ sale voinţe, cât şi a luà din vreme mĕsurĭ pentru ca continuitatea şi mersul regulat al aşezămîntuluĭ să nu sufere nicĭ o pedică saŭ ştirbire» şi

«cugetând la nestatornicia şi la scurta durată a vieţeĭ omenescĭ şi voind a face tóte sacrificiile carĭ staŭ în putere pentru binele aceluĭ aşezămînt», dăruesce tótă averea Academieĭ Române, prin cartea sa de danie din 19 Aprilie 1893. Academia primesce donaţiunea în Iunie 1893 şi ast-fel aşezămintul Ioan Otteteleşanu se află pus sub «respectata ocrotire a celeĭ maĭ înalte Instituţiunĭ culturale a întreguluĭ ném românesc, Instituţiune care ofere şi nepreţuitul folos al uneĭ fiinţărĭ neţărmurite»; tot ast-fel se află pus şi sub ocrotirea Augustuluĭ Protector al Academieĭ Române, a Maiestăţiĭ sale Regeluĭ.

In intervalul de la 1888—1893 d-l Ioan L. Kalinderu împinsese lucrările pregătitóre pentru deschiderea şcóleĭ aşà de departe, în cât localul trebuincios erà aprópe terminat, iar programul de studiĭ, amănunţit pentru clasa I, sintetic pentru cele-lalte, erà întocmit, «cu ajutorul unor profesorĭ experimentaţĭ în ale învĕţămîntuluĭ».

Academia, odată cu primirea donaţiuniĭ, în Iunie 1893, hotăresce, în urma propuneriĭ făcute de d-l D. A. Sturdza, Secretarul general al acesteĭ înalte Instituţiunĭ, alegerea uneĭ comisiunĭ compuse din patru membri, «care să se ocupe de tóte mĕsurile ce trebue luate pentru începerea funcţionăriĭ aşezămîntuluĭ, să procure tóte obiectele necesare şi să reguleze provisoriŭ modul de primire a elevelor». S'aŭ ales ca membri în acéstă comisiune d-niĭ: I. L. Kalinderu, D. A. Sturdza, I. C. Negruzzi şi V. A. Urechia.

Institutul a început a funcţionà în tómna anuluĭ 1894 cu 15 eleve primite prin concurs în clasa I-a.

Cursul întreg al şcóleĭ fiind de 5 anĭ, conform hotărîriĭ comisiuniĭ, s'aŭ primit în fie-care an, tot prin concurs, câte alte 15 eleve, ast-fel în cât în anul şcolar expirat 1897—98 Institutul funcţionà cu patru clase şi 60 eleve (câte 15 în fie-care clasă); în anul şcolar curent s'a ajuns la numĕrul de 75 eleve în 5 clase, adecă la cursul complet.

Recrutarea elevelor se face, cum am spus, prin concurs, care se ţine în fie-care an. Condiţiunile pentru a fi admisă o copilă la acest examen de primire sunt următórele: să fie pe deplin sănătósă, să aibă vîrsta între 11 şi 14 anĭ, să aibă pregătirea ce se dă în şcólele primare din România şi să fie născută din părinţĭ românĭ săracĭ şi bine reputaţĭ.

Resultatele examenuluĭ se supun Maiestăţiĭ Sale Regeluĭ, Căruia Îĭ aparţine a decide.

Elevele sunt interne şi aŭ tótă întreţinerea fără plată.

Institutul a fost pus chiar de la început sub conducerea actualuluĭ director, d-l Ioan Slavicĭ, care este ajutat în tot ceea ce privesce internatul de soţia sa, d-na Eleonora Slavicĭ.

Acesta este în puţină cuvinte istoricul întemeeriĭ aşezămîntuluĭ şi planul de organisare externă a sa.

*Menirea Institutuluĭ.* — Institutul Otteteleşanu se află în comuna Măgurele, judeţul Ilfov, pe malul stâng al rîuluĭ Sabar, cam la 10 km. departe de capitală, în impunĕtórea clădire ce consistuià maĭ înainte vreme castelul mărinimosuluĭ testator şi în douĕ edificiĭ nouĕ, construite în aniĭ din urmă. Ca Institutul să figureze la Măgurele, acésta a fost dorinţa expresă a întru fericire pomeniteĭ Elena Otteteleşanu.

Elevele trăesc şi se desvoltă acì, departe de oraş, în clădirĭ vaste şi igienice, carĭ sunt încunjurate de grădinĭ cu pomĭ roditorĭ, de grădinĭ de legume şi de un parc de o frumuseţe rară. Loc maĭ sănătos şi maĭ prielnic sănătăţiĭ, atât fisice cât şi morale, nicĭ că se puteà găsì.

Acì, în mijlocul frumóseĭ naturĭ, urméză să se dea unor «fete romănce sărace o crescere şi educaţiune de bune mame de familie, fără pretenţiune saŭ lux».

In aceste cuvinte ale testatoruluĭ găsim întregul program de organisare a Institutuluĭ, şi în tot ce s'a făcut şi lucrat până acum se vede cu câtă rîvnă şi consecinţă d-niĭ Kalinderu şi Sturdza, ajutaţĭ de d-l Slavicĭ, aŭ căutat să realiseze intenţiunile atât de înţelepte, cuprinse în aceste fórte simple cuvinte.

România e una din ţĕrile din Europa, care, într'un timp scurt, a făcut progrese relativ imense; acesta este un adevĕr pe care nimenĭ nu-l contestă şi nu ne vom oprì nicĭ un singur moment căutând să dovedim ceea ce nu póte fi tăgăduit.

Tot atât de sigur este că desvoltarea nóstră morală n'a mers paralel cu cea intelectuală şi că multe sunt de deplâns în viéţa nóstră socială şi privată. Familia în deosebĭ, acest focar în care tóte virtuţile îşĭ aŭ originea, nu e ceea ce trebue să fie.

Sufletul vieţeĭ interióre în familie fiind însă mama, nu ne putem închipuì o ţintă maĭ nobilă şi maĭ însemnată pentru propăşirea unuĭ popor, decât aceea de a formà pentru viitórele generaţiunĭ bune soţiĭ şi mame de familie.

Rĕposatul Otteteleşanu nu a găsit că averea sa póte fi maĭ bine întrebuinţată pentru fericirea némuluĭ sĕŭ, decât prin înfiinţarea unuĭ aşezămînt în care «fete românce sărace să capete o educaţiune de bune mame de familie». Veḑênd unul din relele principale din viéţa nóstră modernă, şi-a dat prinosul pentru schimbarea uneĭ stărĭ de lucrurĭ perniciốse; sigur e că, din nenorocire, societatea nóstră nu

numĕră multe mame de familie fără pretenţiunĭ de lux şi găsindu-şĭ mulţumirea şi fericirea în interiorul caseĭ şi în crescerea copiilor.

In speranţa că fetele crescute în felul sĕŭ de a gândì şi devenite în urmă mame virtuóse vor găsì imitatóre în cercul conoscinţelor lor şi că aceste din urmă vor înrîurì la rîndul lor asupra altora, generosul donator întrevedeà pentru viitor îndreptarea morală cel puţin a uneĭ părţĭ din societatea românéscă.

Pătrunḑênd pe deplin în gândul donatoruluĭ, Comisiunea Fundaţiuniĭ Ioan Otteteleşanu, în şedinţa sa de la 12 Aprilie 1894, desvoltă şi preciséză idea care are a predominà în întréga organisare ce se va da Institutuluĭ, prin următórele consideraţiunĭ:

«Acest Institut nu este menit de a fi o şcólă primară de fete, căcĭ cerinţele ce i se adreséză prin actul luĭ de fundaţiune sunt maĭ însemnate. Tot atât de puţin el e chemat a da fetelor educaţiunea şcólelor secundare şi a le pregătì pentru studiĭ speciale saŭ maĭ înalte.

«Adevĕratul scop al acestuĭ Institut este de a formà femeĭ carĭ să devină soţiĭ bune, mame de familie bune, adevĕrate stăpâne de casă, carĭ să practice singure şi să propage în societatea românéscă spiritul casnic, vederĭ sănătóse despre traiul familieĭ, bune moravurĭ, simţeminte patriotice.

«Pentru a ajunge la acest scop, Institutul Ioan Otteteleşanu trebue să aibă maĭ ales în vedere educaţiunea fisică, educaţiunea morală şi educaţiunea casnică a fetelor. Instrucţiunea se va da acì maĭ mult după principiul: *non multa sed multum* şi va trebuì să fie organisată pentru a servì scopul principal.»

Acestea fiind principiile fundamentale, conducĕtóre, întru tot ce se refere la viéţa internă a Institutuluĭ, datoria nóstră este, credem, să arătăm dacă şi întru cât mĕsurile luate le corespund. Asupra principiilor înseşĭ, deşì n'avem calitatea de a ne pronunţà, totuşĭ să ne fie permis a accentuà că, după părerea nóstră, orĭ-ce om iubitor de ţéră şi de ném nu póte decât să le subscrie din adîncul inimeĭ.

*Educaţiunea fisică.* — Pentru ca fetele ce vor eşì din Institut să fie fisicesce sănătóse, să cunóscă şi să practice regulele absolut necesare pentru păstrarea sănătăţiĭ lor propriĭ şi a familieĭ ce vor avé a cresce, pentru *educaţiunea fisică* într'un cuvînt, se face tot ce e posibil de făcut într'un internat: resultatele îmbucurătóre se şi vĕd cu ochiĭ.

In mijlocul parculuĭ şi al grădinilor se înalţă clădirile marĭ, cu sale spaţióse, luminóse şi bine ventilate, în carĭ trăesc elevele. Localul nu lasă nimic de dorit din punct de vedere igienic şi estetic. Curăţenia e exemplară. Hrana îndestulătóre şi raţional variată: garanţia că ele-

vele sunt, în tot cursul anuluĭ, bine întreţinute şi în acéstă privinţă o avem în faptul că aceleaşĭ sunt bucatele ce se servesc persónelor interne, inclusiv directoruluĭ şcóleĭ şi familieĭ sale, căcĭ cu toţiĭ staŭ la masă împreună cu elevele.

In dormitóre nu sunt îngrămădite prea multe eleve la un loc: 15, cel mult 20 eleve de aceeaşĭ vîrstă se află în fie-care dormitor.

In proiectul de organisarea Institutuluĭ, întocmit de d-l Ioan Slavicĭ, după cererea Comisiuniĭ, se stabilesce că «în Institutul de la Măgurele elevele vor petrece o parte din timpul ḑileĭ cu igiena corporală, plimbându-se prin aer, luând parte la lucrările din gospodărie şi din grădina de legume, şi cu jocurĭ gimnastice, de la carĭ atârnă nu numaĭ păstrarea sănătăţiĭ şi desvoltarea trupéscă, ci tot odată şi mersul, ţinuta, întréga atitudine trupéscă, atât de importantă pentru femeĭ». Iar maĭ departe se adaoge: «Timpul fiind potrivit, lucrul de mână are să se facă în parc, maĭ priincios decât în sala destinată pentru acest scop.»

Constatăm cu deosebită plăcere că tóte aceste puncte din proiect s'aŭ realisat pe deplin şi că acesteĭ realisărĭ, precum şi împrejurăriĭ că, chiar la primirea în Institut a elevelor, se dă o atenţiune deosebită ca ele să fie pe deplin sănătóse, se datoresce faptul că elevele, aprópe fără excepţiune, aŭ o înfăţişare sănătósă, că sunt vióie şi doritóre a fi continuŭ ocupate.

Adăogênd pe lângă tóte acestea că în clasa ultimă li se vor da şi «poveţe pentru buna crescere a copiilor», poveţe în carĭ educaţiunea fisică va ocupă de sigur un loc însemnat, putem fi cu totul încredinţaţĭ că absolventele Institutuluĭ vor sci «să practice regulele absolut necesare pentru păstrarea sănătăţiĭ lor propriĭ, ca şi a copiilor ce vor avé a cresce».

Ele vor părăsì Institutul cu atât de bune deprinderĭ în ceea ce privesce viéţa igienică, în cât e de neînchipuit ca ele se le uite când vor eşì în lume. Cunoscinţe teoretice se pot uità, deprinderile rĕmân.

*Educaţiunea morală.* — Cu privire la *educaţiunea morală* a elevelor, Comisiunea Fundaţiuniĭ, în şedinţa sa dejà menţionată de la 12 Aprilie 1894, îşĭ fixase tendinţele, precum urméză: «Educaţiunea lor morală va tinde acolo, ca pornirile cele bune să fie întărite, iar acele rele înăduşite, ca stăpânirea de sine şi îndeplinirea datoriilor să fie fundată în mod durabil în inimile lor, ca cultura inimeĭ şi practicarea virtuţilor să purcédă din simţemîntul religios, basat pe preceptele Evangheliei, ca iubirea de ordine şi de curăţenie, modestia şi sîrguinţa, cumpĕtarea şi sinceritatea, îndelunga răbdare şi spiritul îngăduitor să devie obiceiurĭ constante şi nelipsite ale traiuluĭ lor.»

In spiritul acestor ideĭ e condus Institutul de d-l Ioan Slavicĭ şi de soţia sa. Pentru educaţiunea morală a elevelor e de cea maĭ mare însemnătate chiar *presenţa* acestor două persóne în fruntea Institutuluĭ. Nu poveţele sunt elementul de căpetenie pentru formarea moraluluĭ şi a caracteruluĭ, ci exemplul, modelul viŭ, pe care şcolariĭ îl aŭ înaintea ochilor. De aceea, în afară de mijlócele pedagogice întrebuinţate de d-l Slavicĭ în conducerea elevelor sale, însuşĭ faptul că el şi familia sa trăesc în mijlocul Institutuluĭ şi că elevele aŭ acest model de viéţă familiară înaintea ochilor are o însemnătate capitală şi o înrîurire din cele maĭ binefăcĕtóre asupra lor.

In organisarea Institutuluĭ maĭ găsim o mĕsură ingeniósă, care nu póte avé decât un efect din cele maĭ salutare asupra educaţiuniĭ morale a elevelor. Voim să amintim de separarea completă a elevelor din clasele a IV a şi a V-a de cele din primele treĭ clase, ast-fel că peste ḑi numaĭ fete puţine şi cam de aceeaşĭ vîrstă petrec împreună. Fiecare din ultimele două clase îşĭ are edificiul sĕŭ aparte: cu dormitor, sală de studiĭ, refector, bucătărie, spĕlătorie, etc. In edificiul claseĭ a IV-a se află şi locuinţa directoruluĭ; în acel al claseĭ a V-a nu staŭ decât elevele, conducêndu-şĭ singure menagiul.

Nota caracteristică a acesteĭ separaţiunĭ este gospodăria deosebită a fie-căreia din aceste clase; separaţiunea s'a făcut în interesul maĭ cu sémă al educaţiuniĭ casnice a elevelor, în interesul de a le face gospodine model, dându-le óre-cum pe sémă o gospodărie a claseĭ lor propriĭ şi deprinḑêndu-le de fapt a conduce singure gospodăria lor în ultimiĭ anĭ aĭ petreceriĭ lor în Institut. Ele trăesc ast-fel o viéţă de gospodine încă din şcólă fiind, şi evident că acesta e cel maĭ bun sistem de a le scóte gospodine desăvîrşite pentru momentul când vor părăsì Institutul: iarăşĭ acea idee sănătósă, că cunoscinţele teoretice şi poveţele, fie cât de frumóse, sunt fără valóre, când nu sunt unite cu aplicaţiunĭ continue, cu deprinderĭ bine şi sistematic conduse.

De aceea afirmăm încă odată că sistemul introdus în Institutul Otteteleşanu este ingenios şi ne lasă să întrevedem resultate cu siguranţă îmbucurătóre, dacă se vor maĭ îndeplinì unele condiţiunĭ, pe carĭ ne vom permite a le propune maĭ la vale.

Acì voim însă să accentuăm rolul ce-l are acest sistem în educaţiunea morală a elevelor.

E greşit sistemul adoptat în genere în internate, de a supune aceloraşĭ regule disciplinare, fără nicĭ o deosebire, pe toţĭ şcolariĭ şcóleĭ, de la ceĭ maĭ micĭ până la ceĭ maĭ marĭ. E greşit acest sistem, după părerea nóstră, pentru că cu el nu crescem pe şcolarĭ ast-fel ca eĭ să

scie a se conduce în lume când nu vor maĭ fi sub control. Când un școlar e ținut sub aceeașĭ rigurósă disciplină de la început și până la sfîrșit, când în curs de atâția anĭ de internat el nu va fi avut nicĭ o libertate de acțiune, când tot ce are de făcut e strîns regulamentat și nimic n'a rĕmas pe séma spotaneităţiĭ luĭ — sci-va el să se conducă, când va părăsì școla? Probabil că nu și că, vĕḑêndu-se trecut de-odată de la cea maĭ strictă dependență la cea maĭ largă libertate în societate, el va profità cu nesațiŭ de primele momente de independență, spre a comite multe erorĭ și a face mulțĭ pașĭ greșițĭ, carĭ póte să-l coste scump în cariera sa.

In școlă trebue să-ĭ deprindem pe școlarĭ încetul cu încetul cu libertatea, să-ĭ formăm așà fel, ca atuncĭ când sosesce momentul părăsiriĭ internatuluĭ, eĭ să n'aibă simțemîntul că scapă de lanțurĭ ce cu greŭ le-aŭ suportat și că acum pentru prima óră sunt liberĭ să facă ce vor.

Pentru fete, acest sistem greșit e și maĭ desastros, și de aceea ne bucurăm de felul de organisare a Institutuluĭ Otteteleșanu, în care, de la prima ochire, constațĭ că celor din clasele superióre li se dă putința de a-șĭ desvoltà singure aptitudinile lor, de a se mișcà libere și fără sfială, și capețĭ convingerea că aceste eleve, când va sosì momentul să ḑică adio Institutuluĭ, nu se vor simțì fericite că scapă în fine de sub jugul ce le-a asuprit, ci din contră póte că vor regretà c'a sosit acel moment.

In adevĕr, orĭ de câte-orĭ, întovărășițĭ de d-l director, am întîlnit eleve, prin sale, prin curte, prin grădinĭ, în tot-deauna le-am vĕḑut vesele, modeste, dar fără sfiiciune, dispuse a da cu vioiciune tóte lămuririle ce li s'ar cere.

Institutul Otteteleșanu constitue o familie numerósă, aĭ căreĭ părințĭ, d-l și d-na Slavicĭ, par a fi egal iubițĭ de tóte copilele din școlă. A vedé o ast-fel de viéță de internat e o adevĕrată desfătare; ast-fel se face adevĕrata educațiune morală a viitórelor soțiĭ și mame. Mulțumită acesteĭ libertățĭ de acțiune a elevelor, direcțiunea are posibilitate de a le cunósce tóte apucăturile, calitățile și defectele și de a luà în urmă mĕsurĭ potrivite; în fine, mulțumită acestuĭ sistem, d-l Slavicĭ a reușit a avé o ordine exemplară în Institut, fără să aibă nevoie, în regulă generală, de alt mijloc disciplinar decât de *cuvîntul sĕŭ.*

*Educațiunea religiósă.* — In legătură cu educațiunea morală e cea religiósă. In tóte sĕrbătorile și duminicele elevele se duc regulat la biserică, împreună cu personalul superior al Institutuluĭ. Atitudinea demnă și adînc piósă a tuturor, corul bisericeĭ format din elevele cele

maĭ distinse la musică, întregul serviciŭ divin aşà cum se practică, tóte acestea îţĭ înalţă sufletul spre cerurĭ. Am asistat şi noĭ la serviciul de Duminecă 28 Iunie şi am eşit cu convingerea formată pe deplin că fetele din Institutul Otteteleşanu sunt crescute în frica Domnuluĭ, cu adîncĭ simţeminte religióse, şi că cu siguranţă vor căutà să sădéscă aceleaşĭ simţeminte în inimile copiilor lor.

Menţionăm acì că d-l G. Rădulescu, învĕţătorul şcóleĭ din comuna Copăceniĭ-de-sus, care funcţionéză acì în calitate de maestru de musică şi conducĕtor al coruluĭ, îşĭ îndeplinesce datoria excepţional de bine.

*Educaţiunea casnică.* — Pe lângă educaţiunea fisică şi morală-religiósă, femeia are însă absolută nevoie şi de educaţiunea specială casnică. Cu cât într'o familie femeia va scì să conducă maĭ bine lucrările sale de menagiŭ, cu atât acea familie va avé un traiŭ maĭ ordonat şi maĭ îmbelşugat, chiar şi cu mijlóce restrînse.

Fericirea căsniciеĭ atârnă în cea maĭ mare parte de la o bună conducere a menagiuluĭ, prin urmare de la o bună gospodină.

Educaţiunea casnică nu numaĭ că nu e negligiată în Institut, dar cea maĭ mare importanţă eĭ i se dă: acésta resultă şi din cele arătate de noĭ până acì. Putem ḑice că partea gospodăréscă e centrul în jurul căruia se grupéză tótă activitatea elevelor şi a direcţiuniĭ; şi nicĭ nu póte fi alt-fel, căcĭ o bună mamă de familie trebue să fie înainte de tóte o gospodină harnică şi pricepută.

De óre-ce scim din cele expuse cum e organisat Institutul în maĭ multe gospodăriĭ separate, pe clase, nu ne rĕmâne decât să adaogăm următórele:

Afacerile interne ale Institutuluĭ se îndeplinesc cu multă regularitate de elevele înseşĭ; serviciul se face de eleve cu rîndul şi fără distincţiune, în aşà fel că eleva de rînd nu ieà parte la lecţiunĭ, ci se ocupă exclusiv numaĭ de regularea afacerilor Institutuluĭ; în fie-care séră ea depune aşà ḑisul raport verbal de modul cum s'a lucrat în acea ḑi şi cum are să se lucreze în ḑiua următóre.

Totul se face de eleve: ele gătesc bucatele, ele fac curăţenia în clasă, dormitor şi refector, ele spală rufele, ele îşĭ fac rufele şi-şĭ croesc hainele, ele servesc la masă, ele îngrijesc de pasĕrile din curte, ele lucréză în grădină şi altoesc pomiĭ, etc. etc.

Despre modul cum se face gospodăria, am avut, în parte, ocasiunea de a ne convinge înşine, când direcţiunea Institutuluĭ ne-a oprit ca să luăm masa împreună. Bucatele fusese gătite de două din elevele claseĭ a IV-a, eleve carĭ eraŭ de rînd, masa fusese pusă de alte două eleve, carĭ aŭ făcut şi serviciul în cursul meseĭ. Ne mărginim a declarà: că

bucatele eraŭ excelent gătite, că masa erà curată şi egal de bine pusă pentru tóte persónele, adecă atât pentru invitaţĭ, director, directóră, profesóre, cât şi pentru tóte elevele claseĭ a IV-a, carĭ împreună cu noĭ aŭ stat la masă, exceptându-se bine înţeles acelea carĭ eraŭ de rînd în diversele serviciĭ ale Institutuluĭ; în fine, că serviciul se făceà cu o promptitudine şi esactitate exemplară. Fără exagerare, putem declarà că elevele claseĭ a IV-a sunt dejà de pe acum bune gospodine; ele totuşĭ maĭ aŭ încă un an de stat în Institut, pentru întregirea educaţiuniĭ lor.

*Instrucţiunea.* — Venim acuma la *instrucţiunea* ce se dă în Institut. Am lăsat acéstă parte pentru sfîrşit, de óre-ce, dacă în tóte cele-lalte privinţe n'am putut decât să ne exprimăm mulţumirea sufletéscă ce am resimţit în tóte constatările făcute acì, cu privire la instrucţiune avem óre-carĭ reserve de făcut

Intrebarea ce ne-am pus-o este aceeaşĭ ca şi la educaţiunea fisică, morală şi casnică, şi anume: dacă instrucţiunea ce se dă corespunde meniriĭ Institutuluĭ, meniriĭ aşà cum e stabilită prin testament şi prin hotăririle Comisiuniĭ.

*Límbile străine.* — Intre obiectele de studiŭ din Institutul Otteteleşanu figuréză şi limbile moderne: francesa şi germana. La examene, elevele aŭ rĕspuns slab la limba francesă, fórte slab la cea germană. Probabil că, în vedere cu micul numĕr de ore de studiŭ ce se pot da acestor obiecte, nicĭ nu se pot face progrese maĭ marĭ Dar aşà fiind, independent de orĭ-ce alte consideraţiunĭ, par'că ar fi preferabil a se da acele puţine ore la ocupaţiunĭ maĭ folositóre: pentru o limbă străină, pentru ca să se pótă profita cevà, trebuesc ore maĭ multe; când nu le poţĭ avé, e maĭ bine să utilisezĭ orele puţine, ce aĭ la disposiţiune, la lucrurĭ maĭ utile, decât să le întrebuinţezĭ la învĕţătura uneĭ limbĭ, sciind că cu aceste puţine ore e cu neputinţă să ajungĭ la resultate câtuşĭ de puţin mulţumitóre. Procedându-se ast-fel, adecă dându-se prea puţine ore la unele studiĭ, numaĭ ca ele să figureze în program, nu se economisesce timpul, ci, din contră, se risipesce şi se contradice absolut principiul *non multa sed multum*, pus în fruntea proiectuluĭ de organisare a Institutuluĭ.

Dar lăsând acéstă consideraţiune la o parte, rĕmâne alta maĭ gravă: îşĭ aŭ limbile francesă şi germană locul lor în Institutul Otteteleşanu? Óre unul din mijlócele de a formà o bună mamă de familie, *fără pretenţiune saŭ lux*, să fie acela de a crede că scie franţusesce saŭ nemţesce? Nu trebue să ne temem că aspiraţiunile absolventelor vor fi cu totul altele, decât acele de simple, harnice şi bune gospodine, şi că tocmaĭ nepretenţiόse nu vor fi, maĭ cu sémă când vor fi învĕţat să îndruge câte-va vorbe străine?

Dar póte să se dică că limbile străine vor puté servì absolventelor tocmaĭ pentru situaţiunĭ modeste în lume, ca menajere în case marĭ şi bogate, ca guvernante, ca bone. Se póte să fie aşà. Numaĭ cât scopul Institutuluĭ, în asemenea casurĭ, ar fi departe de-a fi atins.

Institutul Oteteleşanu n'are menirea de-a da societăţiĭ bone, guvernante, dame de companie. Nu. Femeĭ pricepute în conducerea caseĭ lor, atâta are să producă Institutul; iar dacă produce alt cevà, el nu maĭ corespunde spirituluĭ testatoruluĭ şi al Academieĭ Române.

Mărturisim că, când cu visitarea Institutuluĭ, noĭ nu vedeam lucrurile tot ast-fel, ba ne interesam chiar de resultatele obţinute la limbile străine. Când însă am cetit în urmă testamentul şi tóte actele Academieĭ relative la fundaţiunea şi organisarea Institutuluĭ Otteteleşanu, ne-am format convingerea că limbile străine nu-şĭ aŭ loc în programul acestuĭ aşezămînt.

*Cele-lalte studiĭ.*—In privinţa celor-lalte obiecte de studiŭ, dacă facem abstracţiune de limba română şi istoria, predate de eminentul profesor I. Slavicĭ, directorul Institutuluĭ, şi de botanica, predată de d-na El. Slavicĭ, am rĕmas în genere sub penibila impresiune că întreg corpul profesoral n'a imitat în destul pe director, căutând a se ferì de teoriĭ sterile şi a face maĭ mult aplicaţiunĭ la viéţa practică.

Instrucţiunea ce se dă în Institut e cu mult prea teoretică; şi lucrul e cu atât maĭ isbitor, cu cât în tóte cele-lalte privinţe, în tot modul de lucrare a şcóleĭ, se constată la fie-care pas direcţiunea practică ce se dă elevelor, direcţiunea spre pregătirea lor pentru viéţă. Instrucţiunea a rĕmas în cea maĭ mare partea neatinsă de acest spirit practic ce domină întregul, şi de aceea ne permitem a constatà, deşì cu părere de rĕŭ, că în genere corpul didactic nu e pătruns în destul de menirea Institutuluĭ în care funcţionéză.

*Profesórele interne.* — In orĭ-ce Institut, toţĭ colaboratoriĭ trebue să lucreze sub una şi aceeaşĭ direcţiune, în unul şi acelaşĭ spirit, căcĭ numaĭ ast-fel ceĭ formaţĭ în Institut nu vor fi supuşĭ unor înrîurirĭ cu totul deosebite, aşà în cât dintr'o parte să le vie impulsiunĭ de a lucrà în cutare fel şi direcţiune, iar din alta să le vie impulsiunĭ de a lucrà în fel şi direcţiune diametral opuse. In ast-fel de împrejurărĭ sufletul eleveluĭ e balotat în direcţiunĭ opuse şi, în loc de a-ĭ da o educaţiune armoniósă, formăm un om fără direcţiune în viéţă, fără busolă în tótă activitatea, fără consecinţă în fapte, un om care singur nu scie ce vrea să facă în lume.

In internat cu deosebire, acéstă armonie între diverşiĭ factorĭ carĭ înrîuresc asupra şcolarilor e de o însemnătate capitală, şi de aceea

legiuitorul modern caută să deà puterĭ reale celor puşĭ să dirigeze şcólele.

Eĭ bine, în Institutul de la Măgurele este natural să te aştepţĭ că întregul personal contribue, sub conducerea directoruluĭ, a da elevelor acelaşĭ exemplu de muncă fără preget, de spirit gospodăresc, de respect şi pentru munca fisică, nu numaĭ pentru cea intelectuală. Or, lucrurile nu se presintă ast-fel. In internat trăesc profesórele, cele maĭ multe din ele domnişóre tinere şi bine crescute, dar a căror presenţă nu corespunde meniriĭ Institutuluĭ.

Noĭ credem că e în marele interes al elevelor ca tot personalul intern să aibă un rost bine determinat în tótă viéţa gospodăréscă a elevelor. E o rea pildă ca să trăiască în internat domnişóre profesóre, carĭ vin să-şĭ facă la anumite ore, de pe catedră, lecţiunile lor teoretice, şi privesc încolo cu absolută indiferenţă, dacă nu cum-va cu dispreţ, la tot ce se refere tocmaĭ la acea muncă care dă Institutuluĭ adevĕratul sĕŭ caracter.

Elevele rĕmân fatal nedumerite şi, dacă nu-şĭ perd chiar încrederea în onestitatea munceĭ lor, în tot casul li se slăbesce dragostea şi respectul pentru felul activităţiĭ lor gospodărescĭ. Nu e permis nimĕnuĭ însă, întru cât are un rol în internat, să privéscă de sus la acea muncă, care tocmaĭ înnobiléză Institutul şi pe elevele sale.

Şi temerea acésta nu e neîntemeiată. Scim că fetele sunt mult preocupate de rostul lor în lume, că ele se întrébă că ce ajutor le va da Statul óre, în ce slujbe ar puté fi numite şi aşà maĭ departe. Invederat că tótă educaţiunea ce se dă fetelor în Institut ar trebuì să fie în aşà fel, în cât ast-fel de gândurĭ să nu se pótă nasce în capul lor. La acésta va contribuì de sigur absoluta omogeneitate a vederilor tuturor, cu carĭ elevele vin în contact în tot timpul şederiĭ lor în şcólă.

*Viitorul absolventelor.* — E drept însă că Institutul nu va corespunde în total meniriĭ sale decât atuncĭ când se va puté realisà şi mărinimósa idee a donatoruluĭ, de a da fie-căreĭ absolvente o zestre la eşirea eĭ din şcólă, zestre care să uşureze măritarea acestor fete. După informaţiunile ce avem, capitalul actual nu permite încă înzestrarea fetelor, aşà că prima serie de absolvente din anul şcolar curent va părăsì şcóla fără să li să pótă da zestrea în cestiune.

Aşà fiind, până la un punct, preocuparea fetelor de viitorul lor este întemeiată. De cele câte-va carĭ se vor puté mărità saŭ carĭ aŭ familiĭ onorabile în carĭ să pótă sta, şcóla nu are a se îngrijì maĭ departe, ea le-a dat ca zestre atâtea cunoscinţe practice în cât ele pot pune în imediată aplicare aptitudinile dobândite de inteligente şi pri-

cepute gospodine şi să devină utile şi indispensabile chiar în cercul în care vor trăì.

Ce devin însă cele-lalte, carĭ nu se pot mărità şi n'aŭ, fiind orfane, unde sta? De acestea şcóla este datóre să se intereseze şi maĭ departe. Ne permitem a emite părerea, pe care vĕ rugăm, Domnule Ministru, să o supuneţĭ aprecieriĭ onor. Academiĭ Române, că ar fi şi în interesul fetelor absolvente şi în interesul Institutuluĭ a se formà încetul cu încetul corpul didactic femenin al şcóleĭ din absolventele cele maĭ distinse ale şcóleĭ. In Institut nu va maĭ fi nicĭ o notă discordantă, tóte vor lucrà în spiritul direcţiuniĭ, pe care aŭ învĕţat a o respectà şi venerà, şi ast-fel neajunsul semnalat de noĭ maĭ sus va dispăré cu desăvîrşire.

De alte absolvente recomendate de direcţiune s'ar puté fórte bine servì şĭ Statul, numindu-le menajere în internatele sale de fete. De ce n'ar puté fi utilisate asemenea absolvente, până la măritarea lor, tocmaĭ în sensul pregătiriĭ ce lĭ s'a dat, în marile nóstre internate de fete, pentru conducerea gospodărieĭ? Noĭ credem că aceste menajere vor fi cele maĭ bune din tóte şi ast-fel se vor folosì şĭ şcólele nóstre de fete absolvente de la Măgurele, până la măritare.

*Material didactic.* — Am observat maĭ sus că învĕţămîntul e prea teoretic în Institutul Otteteleşanu. Cată să recunóscem însă acì că vina nu e numaĭ a profesórelor, ci şi a lipseĭ de materiaĭ didactic neapĕrat necesar pentru concretisarea celor ce se explică. Avem convingerea că Academia Română, sub a căreĭ ocrotire e pusă acéstă Instituţiune, precum şi neobosiţiĭ membri aĭ Comisiuniĭ, carĭ continuŭ lucréză cu atâta rîvnă la conducerea eĭ, vor bine-voì a ne ascultà propunerile nóstre, de a se înzestrà Institutul:

1. Cu aparatele de fisică absolut necesare;
2. Cu un schelet;
3. Cu colecţiunile de sciinţe naturale, cele maĭ necesare;
4. Cu o colecţiune de modele de gips pentru desemnul cu mâna liberă după natură. (Asemenea colecţiunĭ, făcute de d-l W. C. Hegel, se pot procurà la Scóla de meseriĭ din Bucurescĭ, str. Polizu.)

Nu putem încheià acest raport fără a presentà omagiele nóstre celor doĭ bărbaţĭ carĭ sunt părinţiĭ acesteĭ Instituţiunĭ, părinţĭ neadormiţĭ în supraveghiarea eĭ până în detaliĭ chiar, d-lor D. A. Sturdza şi I. L. Kalinderu, şi fără a repetà din noŭ că sub direcţiunea d-luĭ Slavicĭ, ajutat de soţia sa, Institutul îşĭ va împlinì cu siguranţă misiunea pentru care a fost întemeiat.

IV.—*Raportul Comisiunii Fundațiunii Otteteleşanu despre mersul Institutului Otteteleşanu în anul 1898—99 şi propuneri pentru 1899—1900.*

*Domnilor colegi,*

Institutul Ioan Otteteleşanu şi-a urmat anul acesta desvoltarea normală.

Examenele generale de la sfîrşitul anului şcolar aŭ fost tot atât de mulțumitóre ca cele din anii de mai înainte şi elevele aŭ putut să fie şi de astă dată tóte promovate.

La începutul anului şcolar actual aŭ fost primite încă cinci-spre-ḑece eleve şi ast-fel s'a completat numĕrul de 75 eleve, s'a înființat şi clasa V-a, care a fost instalată în noul local, şi s'a desăvîrşit organisarea Institutului.

De óre-ce elevele din fie-care clasă sunt împărțite în patru secțiuni, cari la practică se schimbă cu rîndul, la începutul anului viitor nu se vor mai primi numai 15, ci 16 eleve, ca să fie câte 4 de fie-care secțiune, ast-fel că peste cinci ani Institutul va avé 80 de eleve, ceea ce nu va sporì budgetul decât la întreținere.

Despre mersul instrucțiunii, direcțiunea presintă tablourile notelor obținute de eleve la examenul de repetițiune făcut înainte de Crăciun. La menagiŭ elevele aŭ fost notate îndoit, pentru ca hărnicia să fie scósă la ivélă în clasificațiune.

Al doilea examen de repetițiune se face acum şi se urméză până la Florii.

Cu deosebire mulțumitóre aŭ fost progresele făcute după Crăciun în ceea ce privesce croitoria. Elevele din clasa IV-a şi-aŭ confecționat sub conducerea unei pedagóge tótă îmbrăcămintea, iar cele din clasa V-a aŭ confecționat ele singure atât pe a lor, cât şi pe a celor-lalte trei clase, şi întréga confecțiune a eşit bine, frumos şi fără risipă de materie.

Starea sanitară a fost cu deosebire satisfăcĕtóre. Numai pe la sfîrşitul ernei s'a ivit în Institut o epidemie de influență, în cât s'aŭ îmbolnăvit succesiv aprópe tóte elevele şi timp de vre-o ḑece ḑile nu s'aŭ mai putut urmà lecțiunile în mod regulat. Acum infirmeriile iar sunt góle.

Mersul vieții din Institut a fost anul acesta chiar mai regulat decât anii trecuți. In deosebi în ceea ce privesce primele patru clase, cari aŭ un fel de tradițiune, direcțiunea a avut să se lupte cu puține greutăți.

Avênd în faţa lor pe elevele din clasa V-a, fetele maĭ micĭ s'aŭ îndrumat óre-cum ele de ele şi aŭ arătat multă bunăvoinţă, maĭ ales în ceea ce privesce practica gospodărieĭ şi, în genere, hărnicia.

Greutăţile întîmpinate de direcţiune la clasa V-a, care acum se organiséză, sunt de natura celor împreunate cu orĭ şi care început.

Clasa V-a e concepută ca an de practică, în care elevele repetă în orele libere materiile trecute în primiĭ patru anĭ şi-şĭ maĭ completéză studiele, dar îşĭ petrec viéţa maĭ mult în gospodărie, pe care o conduc ele singure şi lăsate de capul lor, ca să se deprindă a se conduce ele însele. Ele daŭ în acelaşĭ timp ajutor în cele-lalte gospodăriĭ, ca conducĕtóre ale elevelor maĭ micĭ, fac serviciĭ de pedagóge în primele două clase şi lucréză în atelierul de confecţiunĭ ca croitorese. In acéstă lucrare, pe cât de întinsă, pe atât de variată, s'aŭ ivit împedecărĭ în lipsa unuĭ regulament bine stabilit. Anul viitor aceste împedecărĭ nu se vor maĭ ivì, de óre-ce elevele din clasa V-a vor avé atât un regulament maĭ precis, cât şi tradiţiunĭ stabilite de cele maĭ harnice dintre predecesórele lor.

Peste treĭ lunĭ de ḑile va eşì din Institut prima serie de absolvente. Examinându-le pe acestea şi observând purtările lor în vieţa practică, vom puté apoĭ să ne dăm sémă ce maĭ e de îndreptat în organisaţiunea Institutuluĭ şi în conducerea luĭ.

Fiind aceste absolvente singurele femeĭ cu calificaţiune specială în ceea ce privesce gospodăria casnică, direcţiunea stărue ca vre-o patru dintre ele să fie aplicate în Institut ca pedagóge, iar două să fie trimese pe timp de un an la vre-un Institut din Germania spre a se calificà maĭ bine şi a fi apoĭ aplicate ca profesóre, carĭ conduc în acelaşĭ timp şi lucrările din menagiŭ.

După experienţele făcute până acum, nimic nu contribue la desvoltarea spirituluĭ casnic maĭ mult decât exemplul. Elevele maĭ micĭ sunt aḑĭ cu mult maĭ harnice şi maĭ îndrumate în lucrările de gospodărie, fiind-că aŭ în faţa lor pe cele maĭ marĭ. Cu atât maĭ vîrtos se vor îndrumà, când profesórele lor vor lucrà alăturea cu ele.

Membriĭ Comisiuniĭ: *I. Kalinderu, I. C. Negruzzi, D. A. Sturdza, V. A. Urechiă.*

---

## V. — *Starea averiĭ Fundaţiuniĭ Otteteleşanu.*

§ 1.—Budgetul fonduluĭ Otteteleşanu pentru 1899—1900 se presintă cu veniturĭ şi cu cheltuelĭ de . . . . . . . . . . . . . . . . L. 156.076,96

§ 2.—Fondul Otteteleşanu are datoriĭ, carĭ represintă suma de L. 183.063,76 şi se împart la

| | | |
|---|---|---|
| Banca Naţională | cu | L. 40.000,— |
| Fondul Adamachi | » | » 79.000,— |
| Deficit pe 1898—99 | » | » 64.063,76 |
| Suma de sus | | L. 183.063,76 |

Aceste datoriĭ provin din treĭ cause:

1.—Din construcţiunile clădite în aniĭ 1896 şi 1897 pentru locuinţa familieĭ directoruluĭ şi a directóreĭ, împreună cu o clasă de eleve (decis. Acad. 14 Martie 1896), şi alta pentru clasa V-a, carĭ în ultimul an de petrecere în Institut trebue să se deprindă a-şĭ purtà singure grija căsnicieĭ lor (decis. Acad. 15 Martie 1897), rĕmâind clădirea principală cea veche pentru treĭ clase de eleve . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . L. 125.310,40

| | |
|---|---|
| din carĭ s'aŭ plătit . . . . . . . . . . . | L. 123.235,40 |
| a rĕmas de plată în anul curent . . . . | » 2.075,— |
| Total | L. 125.310,40 |

Pentru acoperirea acesteĭ cheltuelĭ Academia, la 20 Martie 1897, a hotărît şi a autorisat Delegaţiunea a vinde treĭ loturĭ de teren din grădina caseĭ Otteteleşanu pe noua stradă deschisă între strada Teatruluĭ şi strada Sărindar (decis. Acad. 29 Februarie 1896). Aceste loturĭ însă nu aŭ fost vîndute, căcĭ, în faţa urcăriĭ repeḑĭ a preţuluĭ terenuluĭ în capitală, s'a creḑut a fi maĭ înţelept să se păstreze întreg acel mare şi frumos teren, aşezat într'o posiţiune centrală, şi să fie reservat spre a i se da vre-o altă întrebuinţare maĭ folositóre Fundaţiuniĭ.

2. Din perderĭ asupra veniturilor de la imobile şi anume:

| | | |
|---|---|---|
| *a.* — Perderĭ de la arenda moşieĭ Otteteliş în 1897-98 . . . . . . . . . . . . . | L. 12.095,97 | |
| *b.* — Scăderea arendeĭ moşieĭ Fundu-Chiselet de la 23 Aprilie 1898—23 Aprilie 1899 . . | » 11.500,— | |
| *c.* — Paguba de la casa din calea Victorieĭ . | » 1.000,— | » 24.595,97 |

3. — Din restanţa de la câştiurĭ 1898-99 a următórelor 3 moşiĭ:

| | | |
|---|---|---|
| *a.* — Moşia Fundu-Chiselet, rest din arendă. | L. 29.858,45 | |
| *b.* — Moşia Bătăşanĭ, idem . . . . . . . | » 106,50 | |
| *c.* — » Otteteliş, idem . . . . . . . . . . | » 3.192,44 | » 33.157,39 |
| | Totalul datorieĭ. | L. 183.063,76 |

§ 3. — Pentru amortisarea acesteĭ datoriĭ de 183.063,76 Leĭ, vor fi alocate pentru anul curent următórele sume:

L. 16.205,46, sumă înscrisă în budgetul pe 1899—1900.
» 33.157,39, cele treĭ sume neincassate din budgetul 1898-99 şi enumerate la § 2, 3 de maĭ sus.
» 45.682,50, sumele ce trebue încă a se incassà din budgetul 1898-99 şi anume în 13 Aprilie 1899:

| | | |
|---|---|---|
| *a.*—Moşia Fundu-Chiselet, câşt. 23 April. 1899. | L. | 29.500,— |
| *b.*— » Măgurele, rest idem . . . . . | | 5.482,50 |
| *c.*— » Otteteliş, câşt. 23 Aprilie 1899. . | » | 7.650,— |
| *d.*— » Bătăşanĭ, idem . . . . . . . . | › | 1.600,— |
| *e.*—Grajdurile din str. Teatruluĭ. . . . . | | 1.450,— |
| Total | L. | 45.682,50 |

| | | |
|---|---|---|
| » | 10.943,36 | baniĭ în numerariŭ din 13 Aprilie 1899. |
| L. | 105.988,71 | în total, din carĭ se scade |
| » | 16.705,68 | suma budgetară ce se va maĭ cheltuì până la finele Maiŭ 1899. |
| L. | 89.283,03 | Remâne a se scădé din datoria de L. 183.063,76, care se va aflà ast-fel redusă la L. 93.780,73. |

Din acéstă sumă de L. 89.283,03 se va plătì:

| | | |
|---|---|---|
| L. | 64.063,76 | datoria a 3-a însemnată la § 2 şi |
| » | 25.219,27 | din datoria de L. 40.000 de la Banca Naţională, care datorie se află ast-fel redusă la L. 14.780,73. |
| L. | 89.283,03 | suma de sus. |

Iar suma de L. 93.780,73 se va compune atuncĭ din:

| | | |
|---|---|---|
| L. | 14.780,73 | baniĭ datoraţĭ Bănceĭ Naţionale |
| » | 79.000,-— | » » fonduluĭ Adamachi. |
| L. | 93.780,73 | suma de sus. |

§.—4. Ca prevederĭ budgetare pentru anul viitor se însemnéză acì următórele:

*Fundaţiunea Otteteleşanu.*

| VENITURĬ | | | CHELTUELĬ. | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Proprietăţĭ . . . . | 123.400 | -- | 1. Capitalisările Turnescu . . . | 1.165 | — |
| 2 Cupóne . . . . . | 15.306 | 50 | 2. Cheltuelĭ propriĭ ale fonduluĭ | 48.508 | 40 |
| 3 Fondul Turnescu. . | 1.165 | — | 3. » Instit. Otteteleşanu | 81.323 | 10 |
| | | | 4. Dobânḑĭ { la L. 14 780,73 — L 1034,— / » » 79.0₀0,— — » 4000 | 5.034 | — |
| | | | 5 Excedent pus la amortisărĭ împreună cu economiile ce vor resultà. . . . . . . . . | 3 841 | — |
| | 139 871 | 50 | | 139.871 | 50 |

# BUDGETUL FUNDAŢIUNII OTTETELEŞANU PE ANUL 1899—1900.

## VENITURI

### I. VENITURĬ

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | **Excedent** din anul 1897—98 . . . . . . . | — | — | — | — | 3 205 | 46 | | |
| | » probabil pe 1898—99: | | | | | | | | |
| | Incassărĭ peste budget de . . . . . L 9 000,— | | | | | | | | |
| | Economiĭ din budgetul de cheltuelĭ » 4 000,— | — | — | — | — | 13 000 | — | 16.205 | 46 |
| II | **Proprietăţĭ:** | | | | | | | | |
| | 1.—*Moşia Fundu-Chiselet*, pe 1 an . . . . . | — | — | — | — | 59 000 | — | | |
| | 2 — » *Măgurele*, idem. . . . . | — | — | — | — | 21 500 | — | | |
| | 3.— » *Otteteliş*, idem . . | — | — | — | — | 15.300 | — | | |
| | 4.— » *Bătăşanĭ*, idem . . . . . . . | — | — | — | — | 3 200 | — | | |
| | 5.- *Móra de la Măgurele*, căutată în regie . . | — | — | — | — | 3 500 | · | | |
| | 6 —*Casa din Calea Victorieĭ 49*, pe 1 an . | — | — | — | — | 18 000 | — | | |
| | 7.—*Grajdurile* din strada Teatruluĭ . . . . | — | — | — | — | 2 900 | — | 123 400 | — |
| III | **Cupóne:** | | | | | | | | |
| | 8.—Rentă amortisabilă 4% pe 1 an . . . . . | 218 300 | — | — | — | 8 732 | — | | |
| | 9.—Scrisurĭ funciare rurale 5%, idem . . | 103 500 | — | — | — | 5 175 | — | | |
| | 10 —15 dividende de Banca Naţională a L. 93,30. | 7 500 | — | 15 000 | — | 1 399 | 50 | 15.306 | 50 |
| IV | **Fondul Elena Dr. Turnescu:** | | | | | | | | |
| | 11.—Cuponul funciar rural şi urban 5% pe 1 an. | 23.300 | — | — | — | — | — | 1.165 | — |
| | | 352 600 | — | 15.000 | — | — | — | 156 076 | 96 |

## CHELTUELI

### II. CHELTUELĬ

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | **Capitalisărĭ pe 1899—1900:** | | | | | | |
| | Fondul Elena Dr. N Turnescu, cupónele pe anul curent | — | — | — | — | 1 165 | — |
| II | **Cheltuelĭ propriĭ:** | | | | | | |
| | 1 — *Anuitatea moşieĭ Fundu-Chiselet la Credit func rural.* | — | — | 18 745 | — | | |
| | 2 — *Imposite* . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 6 000 | — | | |
| | 3 — *Asigurărĭ* . . . . . . . . . . . . . | — | — | 700 | — | | |
| | 4 — *Reparaţiunĭ la imobile* . . . . . . | — | — | 7 269 | 20 | | |
| | 5. — *Prelevările Academieĭ* de 15% la L. 91 961,50 venit | — | — | 13.794 | 20 | | |
| | 6 — *Cheltuelĭ de procese* . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 1 000 | — | | |
| | 7. — » *neprevĕḑute* . . . . . . . . . | — | — | 1 000 | — | 48.508 | 40 |
| III | **Cheltuelile Institutuluĭ Otteteleşanu** . | | | | | | |
| | 8. - *Personalul didactic* . . . . . L 21 300,— | — | — | | | | |
| | *Servitoriĭ* . . . . . . . . . . . . » 12 180,— | 33.480 | — | | | | |
| | 9 — *Mâncarea* . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 23.274 | — | | | | |
| | 10. — *Luminatul* . . . . . . . . . . . . . . . | 765 | 60 | | | | |
| | 11. — *Incălḑitul* . . . . . . . . . . . | 3.180 | — | | | | |
| | 12. — *Atelier şi spělătorie* . . . . . . . . . . | 930 | — | | | | |
| | 13 — *Curte şi grajd* . . . . . . . . . . . | 2.128 | — | | | | |
| | 14. — *Instalaţiunĭ* . . . . . . . . . . . . | 2 006 | — | | | | |
| | 15. — *Imbrăcăminte* . . . . . . . . . . | 5 839 | 50 | | | | |
| | 16 — *Cărţĭ şi tipărĭturĭ* . . . . . . . . . . . | 1.350 | — | | | | |
| | 17. — *Diverse* . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 2 700 | — | | | | |
| | 18. — *Extraordinare* . . . . . . . . . . . . . | 5 670 | — | 81 323 | 10 | 81.323 | 10 |
| IV | **Clădirĭ nouĕ şi îmbunătăţirĭ.** | | | | | | |
| | 19. — D-luĭ N. G Andreiŭ, rest de plată pentru lucrările suplementare de la Institut . . . . . . . . . . . | — | · | 1.675 | — | | |
| | 20. — D-luĭ I. I. Exner, idem din onorariul d-sale pentru supravegherea lucrărilor . . . . . . . . . . . | — | — | 400 | — | 2.075 | — |
| V | **Dobânḑĭ şi amortisment:** | | | | | | |
| | 20. — *Dobânda* 7% la L. 40.000,—împrumutaţĭ de la Banca Naţională . . . . . . . . . . . . . . . . . | 2.800 | — | — | — | | |
| | *Dobânda* 5% la L 79 000,—împrumutaţĭ de la fondul Adamachi . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 4 000 | — | 6 800 | — | | |
| | 21. — Amortisment din deficitul din 1898—99 de L. 64 063,76 | 13 000 | — | | | | |
| | Idem . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 3 205 | 46 | 16 205 | 46 | 23 005 | 46 |
| | | | | | | 156 075 | 96 |

# COMISIUNEA BBILIOTECEĬ

## *Raport asupra progreselor Bibliotecei în anul 1898.*

*Domnilor colegĭ,*

Biblioteca Academieĭ, în anul expirat, şi-a sporit ast-fel colecţiunile sale.

### *I. Cărţĭ tipărite, charte geografice, etc.*

1. S'aŭ cumpĕrat 351 volume şi broşurĭ, 1 volum ḑiar vechiŭ, 2 atlase şi 3 charte geografice.

2. S'aŭ primit în dar de la diferite persóne 407 volume şi broşurĭ, 18 volume ḑiare şi reviste şi 13 charte geografice.

Cele maĭ însemnate darurĭ—după cele făcute de Auguştiĭ noştri Suveranĭ şi arătate prin raportul d-luĭ Secretar general—aŭ fost următórele:

De la Ministeriul de Externe s'aŭ primit: charta Măriĭ Negre de la Mangalia până la Cherson, din 1860, charta Măriĭ Negre lucrată de Comisiunea europénă a Dunăriĭ în 1870—73 şi charta Măriĭ Negre lucrată în 1893 de serviciul hidrografic al Marineĭ.

D-l Secretar general D. A. Sturdza a dăruit 154 volume şi broşurĭ şi 11 charte geografice

De la d-l General Pencovicĭ, delegat în Comisiunea europénă a Dunăriĭ, s'a primit în dar charta rîuluĭ Prut, publicată de Comisiunea mixtă a Prutuluĭ.

D-l Iosif Roman, fratele regretatuluĭ nostru coleg Alexandru Roman, a dăruit 3 volume ḑiare vechĭ şi 16 volume şi broşurĭ.

D-l Gr. N. Mano a dăruit 8 volume de o deosebită importanţă.

3. De la Instituţiunile, cu carĭ Academia se află în relaţiunĭ de schimbul publicaţiunilor, s'aŭ primit 727 volume şi broşurĭ, 2 atlase şi 2 charte geografice

4. De la tipografiile din ţéră, conform legiĭ din 2 Aprilie 1885, s'aŭ primit 1.862 volume şi broşurĭ, 415 bucăţĭ note musicale şi 326 publicaţiunĭ periodice şi anume: 208 diare: 74 din Bucurescĭ şi 134 din provincie, şi 118 reviste: 87 din Bucurescĭ şi 31 din cele-lalte oraşe ale ţĕriĭ.

Constatăm cu plăcere că greutăţile pentru aplicarea legiĭ imprimatelor s'aŭ împuţinat, precum se póte vedé din crescerea cifreĭ publicaţiunilor legale. La acest resultat s'a ajuns urmărind pe contravenienţĭ pe calea justiţieĭ; în anul acesta s'aŭ intentat 12 procese, al căror resultat a fost condemnarea la amendă a tipografilor şi trimiterea publicaţiunilor reclamate.

Lucrările maĭ însemnate săvîrşite anul acesta în Bibliotecă sunt:

S'a inventariat şi catalogat în Secţiunea A de la No. A 18.362 până la No. 19.249, ceea ce represintă în total 1.224 volume şi broşurĭ.

Pentru aducerea la îndeplinire a decisiuniĭ Academieĭ din 5 Aprilie 1894, s'a continuat a se alege câte un exemplar din cărţile legale şi a se trimite Biblioteceĭ Urechiă din Galaţĭ. Inventariul s'a făcut în două exemplare; unul s'a înaintat împreună cu cărţile, iar cel-lalt s'a depus în archiva Academieĭ. In ele se cuprind 1.014 opere în 1.640 volume şi broşurĭ.

Personalul Biblioteceĭ a fost ocupat un timp însemnat cu pregătirea noueĭ sale de lectură, care s'a deschis în diua de 10 Novembre. In acéstă sală de lectură s'aŭ făcut instalaţiunĭ sistematice şi este loc comod de lucru pentru 32 persóne, la disposiţiunea cărora se află o bibliotecă de referinţă. Tot materialul trebuincios s'a împărţit în următórele secţiunĭ: 1. Filologia clasică (86 opere în 182 volume); 2. Filologia romanică (70 opere în 124 volume); 3. Filologia românéscă (110 opere în 188 volume); 4. Istoria Românilor (97 opere în 203 volume); 5. Publicaţiunile Academieĭ (40 opere în 119 volume); 6. Istoria universală (46 opere în 101 volume); 7. Geografia-Enciclopedia (10 opere în 111 volume); 9. Arice-Orientale (42 opere în 103 volume); 10. Bibliografie (36 opere în 131 volume); 11. Periodice (4 opere în 72 volume); 12. Diverse (18 opere în 43 volume); 13. Juridice (40 opere în 78 volume). Ceea ce face, în afară de catalógele anticariĭ, vre-o 700 opere cu aprópe 1.600 volume.

Tóte cele-lalte cărţĭ din Bibliotecă sunt puse la disposiţiunea cetitorilor în urma uneĭ cererĭ făcute pe un buletin special.

Cu ocasiunea înfiinţăriĭ noueĭ sale de lectură s'aŭ pus în aplicaţiune şi disposiţiunile art. 32 din Regulament, în privinţa cărţiĭ de intrare în Bibliotecă.

Cărţile acestea de admitere, subscrise de membrul Conservator şi de Bibliotecar, aŭ fost liberate în urma uneĭ cererĭ în scris şi examinându-se condiţiunile solicitatorilor, ast-fel că până la 10 Martie s'aŭ eliberat 48 de cărţĭ de intrare.

In acest numĕr nu se cuprind persónele carĭ, conform art. 37 din Regulament, pot utilisà colecţiunile Academieĭ şi decĭ aŭ intrare liberă în sala de lectură. Printre aceştia aŭ figurat maĭ mulţĭ colegĭ de aĭ noştri, membriĭ activĭ şi corespondenţĭ, precum şi profesorĭ universitarĭ. Sala de lectură stă la disposiţiunea doritorilor de cercetărĭ serióse ca şi maĭ înainte, de la 8 ore diminéţa până la 6 ore séra, fără întrerupere.

De la înfiinţarea saleĭ de lectură până la 10 Martie a. c. s'aŭ servit 2.477 cărţĭ, cerute prin 841 buletine.

Intre lucrările săvîrşite de serviciul Biblioteceĭ maĭ notăm şi următórele:

S'aŭ scos din Bibliotecă tóte cărţile destinate pentru Bibliografia românéscă veche (1508—1830) şi s'aŭ depus în ordine în sala de siguranţă a manuscriptelor.

S'a început rînduirea metodică a colecţiunilor de portrete, stampe, charte geografice, etc. şi facerea unuĭ catalog descriptiv asupra lor, care să se pótă publicà. Lucrarea acésta presintă dificultăţĭ, pentru că se caută provenienţa şi se stabilesce întru cât este posibil autenticitatea diferitelor piese.

S'a început căutarea cărţilor din biblioteca rĕposatuluĭ nostru coleg A. Roman, ce a fost cumpĕrată de Stat şi pusă la disposiţiunea Academieĭ, pentru a alege din ea tot ce este de trebuinţă Biblioteceĭ nóstre.

Lipsa de timp a împedicat serviciul Biblioteceĭ de a face, în anul trecut, alegerea cărţilor din biblioteca Episcopuluĭ Dionisie de Buzĕŭ, pusă la disposiţiunea nóstră de Ministeriul Instrucţiuniĭ publice.

Serviciul Biblioteceĭ a continuat a preparà şi a orînduì pentru tipar materialul pentru lucrările bibliografice, cu carĭ Academia, prin decisiunile sale din 14 şi 23 Martie 1896, a însărcinat pe Bibliotecarul eĭ, d-l I. Bianu. Părţĭ din aceste lucrărĭ s'aŭ şi publicat, precum vi s'a arătat de d-l Secretar general în raportul sĕŭ.

Aceste lucrărĭ cer o mare atenţiune şi o deosebită stăruinţă, aşà că, din pricina acésta, precum şi fiind-că personalul trebue să se ocupe neîntrerupt şi cu lucrările serviciuluĭ curent al Bibliotecei, ele pot înaintà numaĭ încet, spre a fi făcute cu tótă scrupulositatea necesară.

Tot din acest motiv nu s'a putut încă începe pregătirea bibliografieĭ moderne, în care se vor cuprinde cărţile românescĭ după 1830, precum nicĭ bibliografia scrierilor străine privitóre la Românĭ şi la ţĕrile românescĭ.

S'a preparat iarăşĭ o ediţiune a *Cataloguluĭ publicaţiunilor periodice*, care completéză multe lipsurĭ ale primeĭ ediţiunĭ din 1888. Lucrarea s'a făcut de d-l Nerva Hodoş şi va cuprinde tóte publicaţiunile periodice apărute până în anul trecut.

S'a continuat şi de rîndul acesta a se aşezà şi legà diferitele colecţiunĭ de foĭ volante, statute de ale societăţilor, legĭ, regulamente, tese de doctorat de la Universităţile străine, cu carí Academia se află în relaţiunĭ de schimb, ş. a.

S'aŭ legat 1.035 volume, dintre carĭ 194 in-folio, 154 in-4°, 642 in-8° şi 45 volume manuscripte.

Cărţile împrumutate până la 31 Decembre 1898 aŭ fost în numĕr de 4.936 la 111 persóne; din acestea s'aŭ înapoiat 4.706 volume şi se aflaŭ nerestituite, la 31 Decembre 1898, 230 volume la 22 persóne.

## *II. Manuscripte, documente, stampe etc.*

Aceste colecţiunĭ aŭ crescut în mod următor:

1. S'aŭ cumpĕrat 24 volume manuscripte, 505 documente şi 30 diferite stampe.

2. S'aŭ primit în dar 99 volume manuscripte, 707 documente, 2 albumurĭ, 584 stampe şi 2 medaliĭ.

Cele maĭ importante darurĭ aŭ fost făcute de următórele persóne:

D-l Secretar general D. A. Sturdza a dăruit 23 volume manuscripte, 381 documente dintre 1495—1852 şi 584 stampe.

D-l T. Maiorescu a dăruit un chrisov slavonesc pe pergament, din 7117 (1609) Ianuarie 24.

De la Ministeriul Afacerilor străine s'aŭ primit în dar: 62 volume note manuscripte privitóre la istoria Orientuluĭ Europén şi o pecete mare de buzunar a luĭ Alexandru Ioan I.

Direcţiunea Telegrafelor şi Postelor ne-a trimis în dar un album de cărţĭ postale ilustrate cu diferite vederĭ din ţéră.

D-l D. C. Sturdza-Scheianul a dăruit 2 chrisóve slavone, unul din

7093 (1584) Octobre 1 şi altul din 7118 (1610) Aprilie 22, precum şi 9 documente istoria din primele două decenii ale secolului XIX-lea.

D-na Pulcheria Sturdza, născută Rosetti, a dăruit 7 documente istorice dintre 1596—1643.

De la d-l Ioan Mitescu, deputat, s'aŭ primit în dar 27 documente istorice dintre 1546—1820.

D-l Colonel A. Budiştênu, senator, a dăruit un chrisov din 1770 Octobre 26 şi maĭ multe acte moderne de cuprins istoric.

D-l G. N. Opran, inginer-şef al Căilor ferate, a dăruit un chrisov din 1748 Iunie 23.

D-l C. Baïcoyanu, architect, a dăruit maĭ multe aquarele şi fotografiĭ representând bisericĭ vechĭ din Moldova.

D-l C. D. Angel, magistrat, a dăruit un volum manuscript, de pe la începutul secoluluĭ.

D-l Mateiŭ Ivăncianu, institutor în Curtea-de-Argeş, a trimes în dar un volum manuscript de prin secolul XVIII-lea, cuprindênd oraţiĭ de nuntă şi un epistolar.

De la d-l Şerban Borhină, student, s'a primit în dar manuscriptul «Istoria pentru Jidovul....», de pe la începutul secoluluĭ.

D-l M. Carniol fiul a dăruit 2 medaliĭ, una de argint pentru inaugurarea palatuluĭ Universităţiĭ din Iaşĭ şi alta de bronz aurit bătută cu ocasiunea însănătoşiriĭ A. S. R. Principeluĭ Ferdinand.

Documentele inventariate anul acesta sunt în numĕr de 1.439 şi s'aŭ aşezat în pachetele No. 69—75.

S'aŭ pregătit pentru catalogul cronologic fişele a 1.500 documente.

S'aŭ inventariat în mod amănunţit 62 volume manuscripte.

Cabinetul manuscriptelor a fost visitat în cursul anuluĭ de numeróse persóne, carĭ se ocupă cu cercetărĭ privitóre la istoria şi limba românéscă şi carĭ găsesc acì un material bogat şi preţios. Sala de lucru a manuscriptelor stă la disposiţiunea publiculuĭ deschisă în orele 8—12 diminéţa şi 2—6 după amédă.

Tabloul de maĭ jos arată crescerea totală a colecţiunilor Academieĭ pe anul 1898:

| | Cărţĭ tipărite | Diare şi reviste | Atlase | Charte geografice | Note musicale | Manuscripte | Documente | Albumurĭ | Stampe | Peceţĭ | Medaliĭ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Cumpĕrate . . | 351 | 1 | 2 | 3 | — | 24 | 505 | — | 30 | — | — |
| Schimb . . . . | 727 | — | 2 | 2 | — | — | — | — | — | — | — |
| Dăruite . . . . | 406 | 18 | — | 13 | - | 99 | 707 | 2 | 584 | 1 | 2 |
| Conform legiĭ . | 1.862 | 326 | — | — | 415 | — | — | — | — | — | — |
| Total . . | 3.346 | 345 | 4 | 18 | 415 | 123 | 1.212 | 2 | 614 | 1 | 2 |

Din datele acestea se vede crescerea neîncetată a colecţiunilor Academieĭ şi înlesnirea cu care acest bogat materiaĭ este pus la dispoziţiunea cercetătorilor, al căror numĕr cresce în fie-care ḑi.

Membriĭ Comisiuniĭ: *N. Quintescu, V. Maniu, Gr. Stefănescu.*

## *Cumpĕrăturĭ făcute pentru Bibliotecă în 1898.*

### *Cărţĭ tipărite.*

*Annales de Chimie et de Physique.* VII Série. Tome XIII. Paris 1898.—1 vol. in-8°.

*Annales de Géologie et de Paléontologie* publiées sous la direction du Marquis Antoine de Grigorio. Livr. 1-23. Palerme 1886—98.—in-4°.

*Annales des Sciences naturelles.* VIII Série. Botanique. Tome V-VI. Paris 1897.—In-8°.

*Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik* mit Einschluss des älteren Mittellateins. Herausgegeben von Eduard Wölfflin. XI Band. Leipzig 1898.—1 vol. in-8°.

*Archiv für österreichische Geschichte.* LXXXIV-LXXXV Band. Wien 1898.—In-8°.

*Archiv für slavische Philologie.* Herausgegeben von V. Jagić. XX Band. Berlin 1898.—1 vol. in-8°.

*Archives diplomatiques.* Recueil mensuel international de diplomatie et d'histoire. 38-e année. 1898. Paris.—In-8°.

*Archivio glottologico italiano,* diretto da G. I. Ascoli. Vol. XIV, puntata 2. Torino 1897.—1 vol. 8°.

*Архивъ* Князя Воронцова. 1—41. Москва 1870.—97—In-8°.

*Baltimore (Lord),* A tour to the East in the years 1763 and 1764. With remarks on the city of Constantinople and the Turks. London 1767.—1 vol. in-8°.

*Bastard (Comte L. de),* Négociations de l'abbé de Polignac en Pologne concernant l'élection du Prince de Conti comme Roi de Pologne (1696—1697). Auxerre 1864.—1 vol. in-8°.

*Bibliographe moderne (Le).* Courrier international des Archives et des Bibliothèques publié sous la direction de M. Henri Stein. 1897, 1898. Paris.—2 vol. in-8°.

*Βιβλίον* περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης. Tîrgovişte 1710.—1 vol. in-8°.

*Bismarck (Le prince de),* Pensées et souvenirs. Seule édition française autorisée par E. Jaeglé. 5-e édition. Tome I-II. Paris 1899.—In-8°.

*Bismarck (Otto Fürst von),* Gedanken und Erinnerungen. I-II. Stuttgart 1898.— In-8°.

*Born (de),* Voyage minéralogique fait en Hongrie et en Transilvanie. Traduit de l'allemand, avec quelques notes, par M. Monnet. Paris 1780. — 1 vol. in-8°.

*Boucher de Perthes,* Voyage à Constantinople par l'Italie, la Sicile et la Grèce, retour par la Mer Noire, la Roumélie, la Bulgarie, la Bessarabie Russe, les Provinces Danubiennes.... I-II Paris 1855.—In-8°.

*Bourgault-Ducoudray (L. A),* Mélodies populaires de Grèce et d'Orient. 2-e édition. Paris 1885. — 1 vol. in-4°.

*Boutourlin (Colonel),* Précis des événements militaires de la première guerre des Russes contre les Turcs, sous le règne de l'Impératrice Catherine. St. Pétersbourg 1822.—1 vol. in-8°.

*Brancovich (J.)* Précis des événements les plus remarquables de la Moldavie et Valachie pendant l'insurrection grecque du Prince Ypsilanti. Posen 1828. — 1 br. in-8°.

*Bulletin de la Société géologique de France.* 1893—1896. Paris. — 4 vol. in-8.

*Bünger (Ferd.),* Entwickelungsgescichte des Volksschullesebuchs. Leipzig 1898. — 1 vol. in-8°.

*Byzantinische Zeitschrift.* Herausgegeben von Karl Krumbacher. VII Band. Leipzig 1898. — 1 vol. in-8°.

*Canavari (Prof. M.),* Palaeontographia Italica. Memorie di paleontologia. Vol. III. 1897. Pisa 1898. — 1 vol. in-4°.

*Carmen Sylva,* Poesiĭ. Traducerea armenéscă, în două ediţiunĭ. Veneţia 1897. — 2 vol. in-4°/8°.

*Centralblatt für Bibliothekswesen.* Herausgegeben von Dr. O. Hartwig. XV Jahrgang. Leipzig 1898.—In-8°.

*Chambray (M-is de),* Histoire de l'expédition de Russie. I—III. Atlas. 3-e édition. Paris 1838.—In-8°.

*Chasles (Philarète),* Scènes des camps et des bivouacs hongrois pendant la campagne de 1848—1849 extraits des Mémoires d'un officier autrichien. Paris 1855.—1 vol. in-8°.

*Choiseul,* Mémoires... écrits par lui-même, et imprimés sous ses yeux, dans son Cabinet, à Chanteloup, en 1778. Chanteloup et Paris 1790. I-II.—In-8°.

*Codex diplomaticus patrius* — Hazai okmánytár. I-VIII. Jaurini, Budapest 1865-1892. — In-8°.

*Constantinopel* und die malerische Gegend der sieben Kirchen in Kleinasien. Nach der Natur gezeichnet von Thomas Allom.... Nebst einer kurzen Geschichte Constantinopels und Erklärung der Stahlstiche von Robert Walsh. Nach dem Englischen von J. Th. Zenker. Braunschweig 1840.— 2 vol. in-4°.

*Cuervo (R. J.),* Diccionario de construccion y regimen de la lengua castellana. I-II. Paris 1886—93. — In-8°.

*Dahlmann-Waitz*, Quellenkunde der Deutschen Geschichte. 6-te Auflage. Göttingen 1894. — 1 vol. in-8°.
*Decurtins (Dr. C.)*, Rätoromanische Chrestomathie. I-II Band (1 Lief.). Erlangen 1895-96.—In-8°.
*Dieterich (Karl)*, Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache von der hellenistischen Zeit bis zum 10. Jahrh. n. Chr. (Byzantinisches Archiv als Ergänzung der Byzantinischen Zeitschrift in zwanglosen Heften. Herausgegeben von Karl Krumbacher. Heft 1). Leipzig 1898.— 1 vol. in-8°.
*Dlugossii (Joannis)*, Opera omnia. Cura Alexandri Przezdzieeki edita. Cracovia 1867-87. — 15 vol. in-8°.
*Dorner (Joseph von)*, Das Banat in topographisch-naturhistorischer Beziehung, mit besonderer Berücksichtigung der Herculesbäder nächst Mehadia und ihrer Umgebungen. Pressburg 1839. — 1 vol. in-8°.
*Ellissen (Dr. A.)*, Analekten der mittel- und neugriechischen Literatur. I-V. Leipzig 1855—62. — In-16°.
*Enciclopedia română* publicată sub auspiciile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de Dr. C. Diaconovich. Tomul I-II, fasc. 11. Sibiiu 1898. — In-8°.
*Ἑρμηνεία καὶ ἀκολουθία εἰς ἐγκαίνια ναῶν.* Bucuresci 1703.—1 vol. in-8°.
*Europaeische Cronica,* oder Beschreibung was sich in diesem zuruck gelegten allerdenckwürdigsten Semi-Seculo Zeit wehrender Regierung unsers Glorwürdigsten Käysers Leopoldi I nemlich von Anno 1656 biss 1701 in der gantzen Welt... zugetragen. Nürnberg 1701. — 1 vol. in-8°.
*Formaleoni*, Histoire philosophique et politique du commerce, de la navigation et des colonies des anciens dans la Mer Noire. Traduite de l'Italien par le Chev. d'Henin. I—II. Venise 1789.— In-8°.
*Forrer (R.)*, Die Zeugdrucke der byzantinischen, romanischen, gothischen und spätern Kunstepochen. Strassburg 1894. — 1 vol. in-4°.
*Friedrich's des Grossen.* Politische Correspondenz. VIII, XXIV Band. Berlin 1882, 1897. — In-8°.
*Geognostische Jahreshefte.* 1888—1896. Cassel. — 9 vol. in-8°.
*Geschichte* des gegenwärtigen Kriegs zwischen Russland, Polen un der Ottomannischen Pforte. I—XII Theil. Frankfurt und Leipzig 1771. — In-4°.
*Gevderus a Heroltzberga (Jacob)*, Tvrca Νικητος: Hoc est; De Imperio Ottomannico evertendo, et bello contra Turcas prospere gerendo, consilia tria, lectione et cognitione valde digna. Francofvrti 1601. — 1 vol. in-8°.
*Godefroy (Frédéric)*, Dictionnaire de l'ancienne langue française et de tous ses dialectes du IX au XV siècle. Fasc. 89-92. Paris 1898. — In-4°.
*Götz (W.)*, Das Donaugebiet mit Rücksicht auf seine Wasserstrassen nach den Hauptgeschichtspunkten der wirthschaftlichen Geographie. Stuttgart 1882. — 1 vol. in-8°.

*Grelot*, Relation nouvelle d'un voyage de Constantinople. Paris 1680.— 1 vol. in-4°.

*Grimm* (*Jacob und Wilhelm*), Deutsches Wörterbuch. Fortgesetzt. IV Band. 1 Abth. 2—3 Theil, 1 Lief. VI Band 11—15 Lief., VII Band 4—12 Lief., VIII, IX Band 1—14 Lief., XI Band 1—3 Lief., XII Band 1—6 Lief. Leipzig.—In-4°.

*Gröber* (*Gustav*), Grundriss der romanischen Philologie. II Band, 1 Abt. 3 Lief., II Abt. 3 Lief. Strassburg 1898.—In-8°.

*Grotefend* (*Dr. H.*), Taschenbuch der Zeitrechnung des Deutschen Mittelalters und der Neuzeit. Hannover und Leipzig 1898.—1 vol. in-8°.

*Hacquet's* neueste physikalisch-politische Reisen in den Jahren 1788 und 1789 durch die Dacischen und Sarmatischen oder Nördlichen Karpathen. Nürnberg 1790-96.—4 vol. in-8°.

*Havass* (*Dr. Rezsö*). Bibliotheca geographica Hungarica. Bibliographia librorum. Budapest 1893.—1 vol. in-8°.

*Heiland* (*Dr. phil Karl*), Die Lutherdrucke der Erlanger Universitätsbibliothek aus den Jahren 1518—1523 (Beihefte zum Centralblatt für Bibliothekswesen, XXI). Leipzig 1898.—1 vol. in-8°.

*Holder (Alfred)*, Alt-celtischer Sprachschatz. 10-te Lieferung. Leipzig 1898.— 1 vol. in-8°.

*Huber* (*Alfons*), Geschichte Österreichs. I-V Band. Gotha 1885-1896.—5 vol. in-8°.

*Hütz* (*I.*), Beschreibung der Europäischen Türkei, nebst einer allgemeinen Uebersicht des ganzen Türkischen Reichs. Nach den vorzüglichsten Hülfsquellen bearbeitet. München 1828.—1 vol. in-8°.

*Kałużniacki* (*Emil*), Beiträge zur älteren Geheimschrift der Slaven. Wien 1883.—1 br. in-8°.

*Kaukasus* (*Der*), seine Völkerschaften, deren Kämpfe, etc., nebst einer Charakteristik Schamil's. Wien 1854.—1 br. in-8°.

*Кельсіевъ (Вас.)*, Галичина и Молдавія. Путевыя письма. С. Петербургъ 1868.— 1 vol. in-8°.

*Kleemann* (*Nicolas-Ernest*), Voyage de Vienne à Belgrade et à Kılianova... fait dans les années 1768, 1769 & 1770. Traduit de l'allemand. Neuchatel 1780.—1 vol. in-8°.

*Костомаровъ (Николай)*, Богданъ Хмельницкій. Историческая С. монографія. I-III. С. Петербургъ 1884.—In-8°.

*Kozaczyzna* w Turcyi dzieło w trzech częściach przez X. K. O. Paryż 1857.— 1 vol. in-8°.

*Kriegs-Atlas* für Zeitungsleser. Ein Rundgemälde der nördlichen und südlichen Kriegsschauplatzes. Pest, Wien und Leipzig 1854.—1 br. in-8°.

*Kritischer Jahresbericht* über die Fortschritte der romanischen Philologie. III Band (1891–94), 2 Hälfte, 4 Heft. IV Band (1895 96). Erlangen 1898.—In-8°.

*Kukula* (*Dr. R.*), Bibliographisches Jahrbuch der Deutschen Hochschulen. Innsbruck 1892-93.—2 vol. in-8°.

*Kyriacodromion* saŭ Evanghelie învățătóre. Bĕlgrad (Ardeal) 1699.—1 vol. in-4°.

*Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη* ἤτοι Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ... πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης... ἑλληνικῶν κωδικῶν. Συνταχθεῖσα ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως. I—II. 1, 2. III. St. Petersburg 1891-97.—3 vol. in-8°.

*Іордань (Х.), Х. Вълковъ Шюмненицъ*, Венецъ асбучніи или нравственны наставленія по азбуквенно. Букурещъ. 1863.—1 vol. in-8°.

*Jahrbuch* des Bukowiner Landes-Museums. 1893-1896. Czernowitz.—4 vol. in-8°.

*Jancsó (Benedek)*, Aradvármegye és Aradszabad Királyi város monographiája. Tom. III. 1. Arad 1898.—In-8°.

*Jenny (Dr. S.)*, Die römische Begräbnisstätte von Brigantium. Östlicher Theil. Wien 1898.—1 br. in-4°.

*Jireček (Dr. Const.)*, Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer. Wien 1897.—1 vol. in-8°.

*Langlois (Ch. V.), H. Stein,* Les Archives de l'histoire de France. Paris 1891.—1 vol. in-8°.

*Lavisse (Ernest), Alfred Rambaud,* Histoire générale du IV-e siècle à nos jours. Tome X. Paris 1898.—1 vol. in-8°.

*Lebprechts* Reisen nach St. Petersburg, einen Theil von Deutschland, Frankreich, Kroatien, Slavonien, Italien, die Moldau, Walachei, Siebenbürgen und Ungarn. Pest 1790.—1 vol. in-8.

*Legrand (Emile)*, Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-septième siècle. I-IV. Paris 1894-96.—In-8°.

*Lengyel de Przemysl (Dan)*, Die Heilquellen und Bäder Ungarns, Siebenbürgens, Croatiens sammt Slavonien, der serbischen Wojwodschaft, des Temeser Banats und der Militärgränzländer. Pest 1854.—1 vol. in-8°.

*Literaturblatt für germanische und romanische Philologie.* Herausgegeben von Dr. O. Behaghel und Dr. Fr. Neumann. XIX Band. Leipzig 1898.—1 vol. in-4°.

*Littré (E.)*, Littérature et histoire. Paris 1877.—1 vol. in-8°.

*Machstellung* und Streitkraft der im gegenwärtigen Europäisch-Orientalischen Kampfe betheiligten Staaten Wien 1854.—1 vol. in-8°.

*Magini Padovano (Gio. Ant.)*, Geografia cioè descrittione universale della terra, partita in due volumi. Dal Latino nell'Italiano tradotta dal R. D. Leonardo Cernoti Vinitiano. Venetia 1598.—2 vol. in-fol.

*Maginus Patavinus (Io. Ant.)*, Geographiae universae tvm veteris tvm novae absolvtissimvm opvs dvobus volvminibvs distinctvm. Venetiis 1596.—2 vol. in-fol.

*Marin (Eugenius)*, De studio coenobio Constantinopolitano. Paris 1897.—1 vol. in-8°.

*Marin (L'Abbé)*, Les moines de Constantinople depuis la fondation de la ville jusqu'à la mort de Photius (330—898). Paris 1897.—1 vol. in-8°.

*Martens* (*G. Fr. de*), Nouveau recueil général de traités et autres actes relatifs aux rapports de droit international. Continuation par Félix Stoerk. II Série. Tome XXII—XXIV. Leipzig 1897—99.—In-8°.

*Melling*, Voyage pittoresque de Constantinople et des rives du Bosphore. Bruxelles 1829.—1 vol. in-8°.

*Mémoires* sur la révolution de la Pologne, trouvés à Berlin. Paris 1806.—1 vol. in-8°.

*Memorandum* des Kais. Russischen Hofes vom 18 Februar (2 März) 1854 über die Orientalische Frage. Wien 1854.—1 br. in-8°.

*Merkwuardige historische Beschryving* van alle vreemde en onlangs eerst bekent gewordene Krygsvolkeren; als van de Hussaaren, Panduuren, Croaaten, Heydukken, Tolpatsen, Insurgenten, Warasdynen, Sloveniers, Lycaniers, Morlakken, Raitzen, Wallachers, Uskoken, enz. Amsterdam 1745.—1 vol. in-8°.

*Mevreri* (*Theodori*) Fascicvlvs relationem historicam omnivm praecipvarvm et memoratv maxime dignarvm rervm, in Evropa passim,.... à nundinis Francofurtensibus autumnalib. anni 1602 hucusq; gestarum continens. 1603.—1 vol. in-4°.

*Meyer* (*Gustav*), Essays und Studien zur Sprachgeschichte und Volkskunde. I—II. Strassburg 1885-1893.—In-8°.

*Milkau* (*Fritz*), Centralkataloge und Titeldrucke (Beiheft zum Centralblatt für Bibliothekswesen, XX). Leipzig 1898.—1 vol. in-8°.

*Monicault* (*Gaston de*), La question d'Orient.—Le traité de Paris et ses suites (1856-1871). Paris 1898—1 vol. in-8°.

*Monumenta Germaniae historica* Auctorum antiquissimorum tomi XIII pars III. Cronica minora saec. IV—VII edidit Theodorus Mommsen. Vol. III, fasc. III—IV. Berlin 1896, 98.—In-4°.

*Murray* (*James A. H.*) A new English Dictionnary on the historical principles. Part VII—VIII, part IX—volume III, part X; series II, part II, part III—volume IV, V. Oxford 1893-1898.—In-gr. 4°.

*Neues aus der Geographie*, Kartographie und Statistik Europa's und seiner Kolonien (Registrande der geographisch-statistischen Abtheilung des grossen Generalstabes). III-XIII Jahrgang. Berlin 1872-1883.—In-8°.

*Neueste statistisch geographische* Beschreibung des Königreichs Ungarn, Croatien, Slavonien und der Ungarischen Militär-Grenze. Leipzig 1834.—1 vol. in-8°.

*Oesterreichisch-Ungarische* (*Die*) Monarchie in Wort und Bild. Galizien, Ungarn V Band, 1 Abth. Wien 1898.—In-4°.

*Osteuropäische* (Die) Gefahr. Vom Verfasser der Westeuropäischen-Gränzen. Trier 1854.—1 vol. in-8°.

*Pallas* (*A*) *nagy lexicona*. Az összes ismeretek enciklopédiája. Budapest 1893-97.—16 vol. in-8°.

*Paul* (*Hermann*), Grundriss der germanischen Philologie. I, 1—4, III, 1—3. Strassburg 1896—98. — In-8°.

*Павлиновъ* (*A. M.*) Исторія русской архитектуры. Москва 1894. — 1 vol. in-4°.

*Petermann's* (*Dr. A.*), Mitteilungen aus Justus Perthes' geographischer Anstalt. XLIV Band. Gotha 1898. — 1 vol. in-4°.

*Petit de Julleville* (*L.*), Histoire de la langue et de la littérature française des origines à 1900. VI. Fasc. 47—51. Paris 1898. — In-8°.

*Philippide* (*Al.*), Istoria limbiĭ romîne. I. Principiĭ de istoria limbiĭ. Iaşĭ 1894. — 1 vol. in-8°.

*Pingaud* (*Léonce*), Choiseul-Gouffier. La France en Orient sous Louis XVI. Paris 1887. — 1 vol. in-8°.

*Planta* (*Robert von*), Grammatik der oskisch-umbrischen Dialekte. Strassburg 1893, 1897. — 2 vol. in-8°.

*Reclus* (*Elisée*), Nouvelle Géographie universelle. XIV—XIX. Paris 1889—94.— In-4°.

*Ritters* geographisch-statisches Lexikon. 8-te. Auflage, unter der Redaktion von Johs. Penzler. I-II. Leipzig 1898. — In-8°.

*Rivista di filologia e d'istruzione classica.* Direttore Ettore Stampini. XXVI. Torino 1898. — 1 vol. in-8°.

*Roczniki* towarzystwa przyjaciół nauk Poznańskiego. XV, XVI. Posen 1887 1889. — 2 vol. in-8°.

*Romania.* Recueil trimestriel consacré à l'étude des langues et des littératures romanes. Publié par Paul Meyer et Gaston Paris, Paris 1898.— 1 vol. in-8°.

*Romstorfer* (*Carl. A.*), Die Moldauisch-Byzantinische Baukunst. Wien 1896. — 1 br. in-fol.

*Rozprawy* i sprawozdania z posiedzeń wydziału historyczno-filozoficznego Akademii Umiejętności. VII. Kraków 1877.—1 vol. in-8°.

*Russisch-türkische* (Der) Streit und der Wiederstand Europas gegen die russische Politik. Pest, Wien und Leipzig. 1854.—1 vol. in-8°.

*Sachs-Villatte*, Encyclopädisches Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. I—II. Berlin 1896—97. — In-4°.

*Sarwey* (*O. von*)., *F. Hettner*, Der Obergermanisch — Raetische Limes des Römerreiches. Im Auftrage der Reichs-Limeskommission. Lieferung VIII-X. Heidelberg 1897-8. — In-4°.

*Schilder* (*N. K.*), Императоръ Александръ Первый. Его жизнь и царствованіе. I—III. St. Petersburg 1897. — In-8°.

*Schmidl* (*Adolf*), Reisehandbuch durch das Königreich Ungarn mit den Nebenländern und Dalmatien, nach Serbien, Bukarest und Constantinopel. Wien 1835. — 1 vol. in-8°.

*Schuller* (*J. K.*), Zur Frage über die Herkunft der Sachsen in Siebenbürgen. 2-te verbesserte Auflage. Beigabe: Bibliotheca transsilvanica. Prag 1866.— 1 vol. in-8°.

*Schulthess'*, Europäischer Geschichtskalender. 1897. Herausgegeben von G. Roloff. München 1898. — 1 vol. in-8°.

*Скалковскій* (A.), Болгарскія колоніи въ Бессарабіи и новороссійскамъ краѣ. Статистическій очеркъ. Одесса 1848. — 1 vol. in-8°.

*Sumarokoff's* (*Paul*), Reise durch die Krimm und Bessarabien im Jahre 1799. Aus dem Russischen von Johann Richter. Leipzig 1802. — 1 vol. in-8°.

*Századok*. A Magyar történelmi társulat közlönye. XXXII-ik évfolyam. Budapest 1898. — 1 vol. in-8°.

*Szinnyei* (*József*), Magyar írók élete és munkái. VI kötet. Budapest 1898.— 1 vol. in-8°.

» Magyar tájszótár. II kötet. Budapest 1897. — 1 vol. in-4°.

*Taschen-Bibliothek* der wichtigsten und interessantesten Reisen durch Siebenbürgen, Moldau, Wallachei, Bessarabien, Bulgarien, Servien, Bosnien und Romanien.... Verfasst von mehren Gelehrten und herausgegeben von Ioachim Heinrich Jäck. I Th. 1, 26, 38 Bändch. Nürnberg 1828-29.— In-8°.

*Theschedik* (*Samuel*), Der Landmann in Ungarn, was er ist, und was er seyn könnte; nebst einem Plane von einem regulirten Dorfe. 1784.—1 vol. in-8°.

*Thielen* (*Maximilian Friedrich*), Die europäische Türkey. Ein Handwörterbuch für Zeitungsleser. Wien 1828. — 1 vol. in-8°.

*Thumb* (*Dr. Albert*), Handbuch der neugrichischen Volkssprache. Strassburg 1895. — 1 vol. in-8°.

*Topchi* (*Colonel Rose*), A travers l'Orient et l'Occident. Récit de huit années de voyages en Espagne, Portugal, Grèce, Montenégre, Turquie, Bulgarie, Roumanie, Serbie, Hongrie, Autriche, Russie, Finlande, Suède, etc. etc. St. Pétersbourg 1888. — 1 vol. in-8°.

*Történelmi tár*. Évnegyedes folyóírat. 1898-diki évfolyam. Budapest 1898.— 1 vol. in-8°.

*Trauschenfels* (*Eugen von*), Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens. Brașov 1860. — 1 vol. in-8°.

*Tuma* (*Anton*), Griechenland, Makedonien und Süd-Albanien, oder: Die südliche Balkan-Halbinsel. Hannover 1888. — 1 vol. in-8°.

*Ungarns Wünsche*. Eine politische Abhandlung über die wichtigsten in dieser Hinsicht obschweben den Fragen von Lajos v. K.... Leipzig 1843. — 1 vol. in-8°.

*Утинъ (Евг.)* Письма изъ Болгаріи въ 1877 г. С. Петербургъ 1879.—1 vol. in-8°.

*Венгеровъ (С. А.)*, Русскія книги (1708—1893). I—III. St. Petersburg 1897-98.— In-8°.

*Vernav* (*Constantinus nobilis a*), Rudimentum Physiographiae Moldaviae. Dissertatio inauguralis medica (Cu autograful autoruluĭ). Budae 1836.— 1 br. in-8°.

*Voutier* (*Colonel*), Mémoires sur la guerre actuelle des Grecs. Paris 1823.— 1 vol. in-8°.

*Wachenhusen* (*Hans*), Ein Besuch im Türkischen Lager. (Lorck's Eisenbahnbücher). Leipzig 1855. — 1 vol. in-8°.

» Von Widdin nach Stambul. Streifzüge durch Bulgarien und Rumelien. (Lorck's Eisenbahnbücher). Leipzig 1855. — 1 vol. in-8°.

*Wagner* (*Dr. Friedrich*), Schamyl als Feldherr, Sultan und Prophet und der Kaukasus. Schilderungen der Völker und Länder Kaukasiens. Leipzig 1854. — 1 vol. in-8°.

*Weigand* (*Dr. Gustav*), Die nationalen Bestrebungen der Balkanvölker. Vortrag. Leipzig. 1898. — 1 br. in-8°.

*Zeitschrift für die vergleichende Sprachforschung* aus dem Gebiete der Indogermanischen Sprachen. XXXVI Band. Gütersloh 1898.—1 vol. in-8°.

*Zeitschrift für romanische Philologie.* Herausgegeben von Dr. Gustav Gröber. XXII Band. Halle 1898. — 1 vol. in-8°.

» 1895. Supplementheft XIX. Bibliographie, 1894, von Dr. Alfred Schulze. Halle 1898. — 1 vol. in-8°.

*Zeitungs-Lexikon* zum Verständniss des durch die russisch-türkischen Differenzen hervorgerufenen Krieges. Wien 1854.— 1 vol. in-8°.

## *Charte geografice.*

Carte de la partie Européenne de l'Empire de Russie avec l'indication des chemins de poste, ainsi que des douanes frontières et de la répartition actuelle en gouvernements et districts. St. Pétersbourg 1819.

*Lemberg-Czernovitz-Jassi.* E. G. Längen-Profil. Suczawa-Roman, Pascani-Jassi, Veresti-Botosani.

*Visscher* (*N.*), Nouvelle carte de la Mer Noire et du Constantinople très exacte.

## *Stampe.*

Biserica Stavropoleos din Bucurescĭ.— Fotografie.

*Exposition universelle de Vienne.* 1873 — Section roumaine.— 20 fotografiĭ.

## *Manuscripte.*

*Calendar* scris la 1825 de Luca Poenaru, după o altă copie făcută după un Calendar Unguresc la 1825— în 17 foĭ.

*Chĭemaré* cé mare la scaonul Mitropolieĭ sau a Episcopieĭ. — 1 vol. in-8°.

*Erastu.* Povestiré de o tragodie păstorĭască, înpărţită în douî părţĭ, şi tălmăcită din limba nemţască în limba grecĭască aplà, de către dumné-eĭ Rocsandra Samurcaşu, şi afierosită ĭubitorĭuluĭ său părinte, dumi-sale doftoruluĭ Dimitrie Samurcaşŭ, ĭar acum tălmăcită în limba moldovenĭască de către dumné-eĭ sărdărésa Zoiţa, din îndemnul soţuluĭ său dumnĭa-luĭ

sărdariul Costachi Grigoriu, carile cu a sa cheltuĭală o au dat-o în tipar, la anul 1832.—1 vol. in-4°.

Fragment de 25 foĭ dintr'un volum scris slavonesce.—1 vol. in-8°.

*Hrisun Engolpion.* Carte pré interesitoare tălmăcită din limba franţozéscă de... Iordachi Boghén biv vel Stolnic (Scris de Scarlat Vîrnav, 1830 Aprilie 21).—1 vol in-8°.

*Istoria luĭ Filerot.* Parté a doa. Ţomul al 2-lé.—1 vol. in-4°.

Manuscript grecesc.—1 vol. in-4°.

*Mărturiĭ* pentru sfîntul Calistŭ al luĭ Meletie al Athinilor din bésériciĭasca Istorie Carté 14 cap. 15 număru 8—scrise de un «călugăr Theofan». — 1 vol. in-8°.

«*Meşteşugul stihurilor*» cu multe scrierĭ în versurĭ, reţete, etc. din aniĭ 1831—1837.—1 vol. in-4°.

*Piiatra scandeliĭ* sau începutul şi pricina despărţiriĭ a doao bisericĭ, adecă a Răsărituluĭ şi a Apusuluĭ. (Sfîrşitul lipsesce.)—1 vol. in-folio.

## *Documente.*

1540 (7048) Februarie 23. Bucurescĭ. — Petru Vvd Rom. (Orig., slav., perg.)

1567 (7076) Decembre 1. Bucurescĭ. — Petru Vvd Rom. (Orig., slav., perg.)

1607 (7115) Ianuarie 16. Tîrgovişte. — Radu Vvd Rom. (Orig., slav., perg., pecete suspensă.)

1614 (7122) Iulie 12. Tîrgovişte. — Radu Vvd Rom. (Orig., slav., perg., cu traducţiune.)

1619 (7127) Iulie 20. — Cartea Mitropolituluĭ Luca. (Orig., slav., hârt.)

1626 (7134) Maiŭ 15. Bucurescĭ. — Cartea luĭ Dumitru judeţul cu 12 pârgarĭ. (Orig., rom., hârt.)

1660 (7168) Maiŭ 3. — Zapis de vîndarea moşieĭ Sparta.

1673 (7181) Iunie 3.—Zapis de vîndarea uneĭ case în Bucurescĭ.

1674 (7182) Martie 12. Bucurescĭ.— Zapisul Iorgăĭ starostea pentru vîndarea unuĭ loc în Bucurescĭ.

1691 (7200) Dec. 25. — Constantin Vvd. Rom. judecă o pricină pentru moşia Ogrăzenĭ. (Orig.)

1692 (7200) — —. — Zapisul Stancăĭ, fata luĭ Pavlache Banu, pentru vîndarea moşieĭ Ogrăzeniĭ din Vlaşca. (Orig.)

1731 (7239) Maiŭ 9. — Carte de judecată dată de Ioan căpitanul de Ploescĭ în pricina unuĭ Paraschiva Logofĕtu.

1765 (7274) Dec. 4. — Zapis pentru vîndarea unor viĭ.

1777 — Decembre 8. —Alexandru Ioan Ipsilant Vvd. Rom. împuternicesce pe Ianache Ciubucciu a-şĭ apĕră de tăere pădurea ce o are pe moşia sa Albescĭ din Ialomiţa. (Orig.)

1812 — Februarie 13. — Un act grecesc.

| | | |
|---|---|---|
| 1819 | Martie 8. | — O adeverinţă în pricina moşieĭ Bărbulescii. |
| » | Septembre 10. | — Altă adeverinţă în aceeaşĭ pricină. |
| 1820 | Iunie 19. | — Carte de blestem a Episcopuluĭ de Buzĕŭ. |
| 1825 | Iulie 27. | — Jalba luĭ Iordache Şorecaru pentru moşia Bărbulescii. |
| 1826 | Februarie 20. | — Fóie de lucrurile de zestre ce a dat Siţa Lehloica suroriĭ sale Zmaranda. (Copie.) |
| 1838 | Novembre 23. | — Sentinţa Trib. Ilfov, Secţ. II, în pricina dintre Comişóea Anica Tăuşanca cu un ginere al sĕŭ pentru necinste, etc. (Copie.) |
| 1839 | Ianuarie 1. | — Testamentul Polcovniculuĭ Grigore Basma. (Orig.) |
| 1842 | Maiŭ 27. | — O scrisóre către Anastasie, arendaşul moşieĭ Frunzănescilor, pentru nisce mălaiŭ. |

# COMISIUNEA FONDURILOR IOAN FĔTU ŞI IOAN SCORŢÉNU

## PENTRU CĂRŢĬ DIDACTICE ŞI RELIGIÓSE.

### *Raport asupra lucrărilor din 1898—99.*

Comisiunea de treĭ membri alésă în şedinţa de la 4 Martie 1898 pentru executarea dispoziţiunilor testamentare ale rĕposaţilor Ioan Fĕtu şi Maria Uţa G. Schiopescu, de a împărţì gratis cărţĭ didactice şi religióse din veniturile fondurilor legate Academieĭ de aceştĭ generoşĭ rĕposaţĭ, s'a întrunit în ḑilele de 23 Maiŭ şi 27 Iunie 1898 şi a decis:

*a)* ca anul acesta să se împartă cărţĭ elevilor săracĭ din şcólele rurale ale judeţelor Teleorman şi Tulcea, în carĭ—după statistica oficială—s'a constatat că sunt 217 şcóle rurale (136 în Teleorman, 81 în Tulcea);

*b)* ca din venitul fonduluĭ Ioan Fĕtu, prevĕḑut în budgetul pentru 1898—99, de Leĭ 7.387,40, să se întrebuinţeze Leĭ 2.700 pentru cumpĕrare de cărţĭ elevilor săracĭ românĭ aĭ şcólelor sătescĭ din afară de Regat şi din venitul fonduluĭ Ioan Scorţénu, de Leĭ 850, să se întrebuinţeze Leĭ 300 pentru cumpĕrare de cărţĭ religióse la aceiaşĭ şcolarĭ.

In urmă Comisiunea, după ce a avut relaţiunĭ de la revisoriĭ şcolarĭ aĭ celor două judeţe despre cărţile carĭ se întrebuinţéză maĭ mult în şcólele acelor judeţe, a ales pentru anul acesta a se cumpĕrà şi distribuì următórele cărţĭ:

I. *Pentru judeţul Teleorman*:

*a) Th. D. Sperantia, Abecedar*, partea I şi II, preţul L. 0,60;
*b) G. D. Scraba, Carte de cetire* pentru clasa II, L. 0,77;

*c) A. Lupu-Antonescu, Gramatica* pentru clasele III şi V, L. 0,39; pentru clasele IV şi V rurale, L. 0,45;

*d) N. Cosăcescu, Aritmetica* pentru clasa II, L. 0,39; pentru cl. III, L. 0,39; pentru clasa IV, L. 0,52;

*e) G. Stoinescu* şi *N. Nicolaescu, Geografia* pentru clasa III, L. 0,81;

*f) Cele patru Evangheliĭ*, L. 0,39.

II. *Pentru județul Tulcea*:

*a) C. Meissner* şi *V. Dogar, Prima carte de cetire şi scriere*, partea I şi II, L. 0,85;

*b) G. D. Scraba, Carte de cetire* pentru clasa II, L. 0,77;

*c) A. Lupu-Antonescu, Gramatica* pentru clasele III şi IV rurale, L. 0,39; pentru clasele IV şi V rurale, L. 0,45;

*d) N. Cosăcescu, Aritmetica* pentru clasa II, L. 0,39; pentru clasa III, L. 0,39;

*e) V. Gr. Borgovan, Aritmetica* pentru clasa IV, L. 0,25;

*f) G. Stoinescu* şi *N. Nicolaescu, Geografia* pentru clasa IV, L. 0,90;

*g) Cele patru Evangheliĭ*, L. 0,39.

Pe lângă aceste cărțĭ, Comisiunea a decis a împarțì şi un numĕr de 1.085 exemplare din *Istoria română* de d-l *Gr. G. Tocilescu*, rĕmase din anul trecut din cele pe carĭ le dăruise Academieĭ Ministeriul Instrucțiuniĭ publice.

Comisiunea a dispus apoĭ să se distribue la fie-care şcólă din amîndouĕ județele cărțile enumerate maĭ sus, după cum se specifică în tabloul următor:

| CĂRȚILE | Școle în jud. Teleorman | Școle în jud. Tulcea | Exemplare de fie-care școlă | Totalul exemplarelor | Prețul unuĭ exemplar | | Prețul total | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Leĭ | B | Leĭ | B |
| Th. D. Speranția, Abecedar, partea I | 136 | — | 5 | 680 | — | 30 | 204 | — |
| » » » II | 136 | — | 5 | 680 | — | 30 | 204 | — |
| C. Meissner și V. Dogar, Prima carte de cetire, p. I | — | 81 | 6 | 486 | — | 35 | 170 | 10 |
| C. Meissner și V. Dogar, Prima carte de cetire, II | — | 81 | 6 | 486 | — | 50 | 243 | — |
| G. D. Scraba, Carte de cetire pentru clasa II | 136 | 81 | 5 | 1.085 | — | 77 | 835 | 45 |
| A. Lupu-Antonescu, Gramatica pentru cl. III și IV | 136 | 81 | 5 | 1.085 | — | 39 | 423 | 15 |
| A. Lupu-Antonescu, Gramatica pentru cl. IV și V | 136 | — | 5 | 680 | — | 45 | 306 | — |
| A. Lupu-Antonescu Gramatica pentru cl. IV și V | — | 81 | 6 | 486 | — | 45 | 218 | 70 |
| Cele patru Evangheliĭ | 136 | 81 | 3 | 651 | — | 39 | 253 | 89 |
| Gr. G. Tocilescu, Istoria română | 136 | 81 | 5 | 1.085 | — | — | — | — |
| N. Cosăcescu, Aritmetica pentru cl. II | 136 | — | 5 | 680 | — | 39 | 265 | 20 |
| » » » » II | — | 81 | 6 | 486 | — | 39 | 189 | 20 |
| » » » » III | 136 | 81 | 5 | 1.085 | — | 39 | 423 | 15 |
| » » » » IV | 136 | — | 5 | 680 | — | 52 | 353 | 60 |
| V. Gr. Borgovanu, Aritmetica » » IV | — | 81 | 4 | 324 | — | 25 | 81 | — |
| G. Stoinescu și N. Nicolaescu, Geografia pentru clasa III | 136 | — | 5 | 680 | — | 81 | 550 | 80 |
| G. Stoinescu și N. Nicolescu, Geografia pentru clasa IV | — | 81 | 5 | 405 | — | 90 | 364 | 50 |
| Total | | | | 11.744 | — | — | 5.085 | 74 |

Din aceste cățrĭ s'a făcut câte un pachet pentru fie-care școlă, cuprinḑênd pentru județul Teleorman câte 53 exemplare, și pentru județul Tulcea câte 56 exemplare. Pachetele s'aŭ înaintat Ministeriuluĭ Instrucțiuniĭ publice, cu rugare de a le trimite revisorilor școlarĭ, carĭ să le dea învĕțătorilor, spre a le împărți după instrucțiunea tipărită și pusă în fie-care pachet. Adeverințele învĕțătorilor despre primirea cărților și despre modul distribuiriĭ lor s'aŭ primit aprópe tóte la Academie.

Acesta este al ḑecelea an de când Academia Română a pus în apli-

care dispoziţiunile testamentare ale rĕposatuluĭ Ioan Fĕtu, şi al doilea de când a pus în aplicare dispoziţiunile testamentare ale rĕposateĭ Maria Uţa G. Schiopescu.

Până acum, din amîndouĕ fondurile, s'aŭ distribuit la 1.902 şcóle din 20 de judeţe ale ţĕriĭ un numĕr de 95.894 cărţĭ în valóre de Leĭ 49.274,95, după cum se specifică în tabloul ce urméză:

| Aniĭ | JUDEŢELE | No şcólelor | No cărţilor | COSTUL | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Leĭ | B. |
| 1889 | Dîmboviţa şi Tutova | 187 | 8.228 | 5.333 | 24 |
| 1890 | Gorj şi Némţu | 195 | 6.435 | 3.987 | 75 |
| 1891 | Prahova şi Sucéva | 219 | 6.570 | 3.952 | 95 |
| 1892 | Vîlcea şi Fălciŭ | 174 | 10.058 | 4.639 | 84 |
| 1893 | Muscel şi Bacăŭ | 174 | 14.790 | 6.638 | 10 |
| 1894 | Olt şi Dorohoiŭ | 135 | 11.745 | 5.344 | 65 |
| 1895 | Argeş şi Tecuciŭ | 226 | 9.944 | 4.985 | 60 |
| 1896 | Buzĕŭ şi Vasluiŭ | 182 | 6.730 | 4.524 | 60 |
| 1897 | Ialomiţa şi Roman | 193 | 9.650 | 4.782 | 48 |
| 1898 | Teleorman şi Tulcea | 217 | 11.744 | 5.085 | 74 |
| | Total | 1.902 | 95.894 | 49.274 | 95 |

Tot de-odată, începênd cu anul 1894 şi până acum, s'a dat din fondul Ioan Fĕtu suma totală de Leĭ 14.400 pentru procurare de cărţĭ şcolarilor românĭ din şcólele sătescĭ din afară de Regat, iar din fondul Ioan Scorţénu, în aceştĭ din urmă doĭ anĭ, s'a dat pentru acelaşĭ scop suma de Leĭ 775.

Membrii Comisiuniĭ: *P. S. Aurelian, D. Sturdza, Gr. Stefănescu.*

# COMISIUNEA PREMIELOR ANUALE PE 1899.

## PREMIELE «NĂSTUREL-HERĔSCU», «ELIADE-RĂDULESCU» şi «ADAMACHI».

### Proces-Verbal.

Şedinţa din 20 Novembre 1898.

Astă-ḍĭ, 20 Novembre, 1898, Comisiunea alésă pentru concursurile premielor Năsturel-Herĕscu, Eliade-Rădulescu şi Adamachi, întrunindu-se, s'a constituit precum urméză:

Preşedinte, *P. S. Aurelian;* Secretar şi raportor, *Gr. G. Tocilescu.*

După aceea s'a procedat la distribuirea cărţilor de cercetat între membriĭ Comisiuniĭ şi s'aŭ distribuit ast-fel:

*1. Pentru premiul Năsturel-Herĕscu:*

*a)* D-luĭ *Dr. V. Babeş: Argeşianu (Dr. S.),* Noţiunĭ de higienă; *Niculescu-Brăiliţénu,* Fisica.

*b)* D-luĭ *P. Poni: Asan (B. G.),* Călĕtorie în regiunile polare; *Ţiţu (I),* Geografia comuneĭ Comîndărescĭ.

*c)* D-luĭ *V. A. Urechiă: Borgovanu (V. Gr.),* Istoria pedagogieĭ; *Gârbea (G. O.),* Iov; *Murnu (G.),* Gîndurĭ şi vise.

*d)* D-luĭ *Gr. G. Tocilescu: Gheorghiu (X. C.),* Incercărĭ critice de literatură francesă; *Idieru (N. E.),* Istoria artelor-frumóse; *Popescu-Ciocănel,* Mănăstirea Găvanul.

*e)* D-luĭ *P. S. Aurelian: Maior (Dr. G.),* Fitotechnia.

*f)* D-luĭ *A. D. Xenopol: Manoilescu,* Conducĕtorul în viéţă.

*g)* D-luĭ *I. Vulcan: Moldovanu (S.),* Zarandul şi Munţiĭ-Apusenĭ etc.

*h)* D-luĭ *N. Ionescu: Rosetti (D. R.),* Dicţionarul contimporanilor.

*2. Pentru premiul Eliade-Rădulescu:*

*a)* D-luĭ *N. Ionescu: Conduratu (Gr. C.),* Incercărĭ istorice; *Pĕtraşcu (N.),* Scriitoriĭ românĭ contimporanĭ.

*b)* D-luĭ *I. Vulcan: Cosmovicĭ (V.),* Domniţa Olena; *Nelly (Cocea Nicolae),* Poet-Poetă şi Copil din florĭ; *Rosetti (R. D.),* O lecţie.

*c)* D-luĭ *I. G. Sbiera: Crucênu (St.)*, Lacrime; *Dauş (Ludovic)*, Spre mórte; *Duţescu-Duţu*, Crîng şi lună şi Freamăt.

*d)* D-luĭ *V. A. Urechiă: Lecca (H. G.)*, Casta-Diva; *Georgescu (St.)*, Albanezii.

*e)* D-luĭ *A. D. Xenopol: Papahagi (R.)*, Din literatura poporală aromână; *Speranţia (Th. D.)*, Anecdote afumate şi Icóne viĭ.

*f)* D-luí *Gr. G. Tocilescu: Popescu-Ciocănel*, Basme, snóve, etc.

*3. Pentru premiul Adamachi:*

*a)* D-luĭ *P. S. Aurelian: Assan (B. G.)*, Du rôle de la Roumanie dans le commerce de l'Europe etc.

*b)* D-luĭ *A. D. Xenopol: Leonardescu (C.)*, Principiĭ de filosofie.

*c)* D-luĭ *I. G. Sbiera: Pacu (Moise)*, Manual de morală evangelică.

Cât pentru *Grecescu (Dr. D.)*, Conspectul floreĭ Românieĭ, Comisiunea a decis a se trimite opera în cestiune în cercetarea d-luĭ *Fl. Porcius.*

---

*Raport general asupra lucrărilor Comisiuniĭ premielor anuale Năsturel-Herĕscu, Eliade-Rădulescu şi Adamachi pe anul 1899*

*de d-l* **Gr. G. Tocilescu.**

*Domnilor colegĭ,*

Comisiunea de nouĕ, alésă de d-vóstre ca să cerceteze operele tipărite presentate la concursul premielor anuale *Năsturel-Herĕscu* din seria B, de 4.000 Leĭ, *Eliade-Rădulescu* şi *Adamachi*, de câte 5.000 Leĭ, terminându-şĭ lucrările, vine, prin subscrisul raportor, să aducă la cunoscinţa plenuluĭ resultatele deliberărilor sale.

I. *Premiul Năsturel-Herĕscu, din seria B, de 4.000 Leĭ.*

Cele 14 publicaţiunĭ venite la premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 Leĭ, care este a se da celeĭ maĭ bune cărţĭ scrise în limba română, cu conţinut de orĭ-ce natură, apărute de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1898, aŭ obţinut următorul numĕr de voturĭ:

| | Pentru premiare | Contraĭ premiări |
|---|---|---|
| 1. *Maior (Dr. George)*, Manual de agricultură raționată. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor . . . | 7 | 1 |
| 2. *Gârbea (G. O.)*, Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 5 | 1 |
| 3. *Murnu (George)*, Gîndurĭ și vise . . . . . . . . | 5 | 3 |
| 4. *Moldovan (Silvestru)*, Zarandul și Munțiĭ-Apusenĭ aĭ Transilvanieĭ . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 4 | 5 |
| 5. *Rosetti (Dimitrie R.)*, Dicționarul contimporanilor din România . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 3 | 5 |
| 6. *Niculescu-Brăilițénu (S.)*, Fisica . . . . . . . . | 3 | 5 |
| 7. *Assan (B. G.)*, Călĕtorie în regiunile polare nordice | 3 | 5 |
| 8. *Idieru (N. E.)*, Istoria artelor-frumóse. . . . . . | 2 | 5 |
| 9. *Țițu (Ioan)*, Geografia comuneĭ Comîndărescĭ . . | 2 | 6 |
| 10. *Borgovanu (V. Gr.)*, Istoria pedagogieĭ . . . . | 1 | 7 |
| 11. *Gheorghiu (Xenophon C.)*, Incercărĭ critice de literatura francesă . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| 12. *Popescu-Ciocănel (Gheorghe)*, Mănăstirea Găvanul, etc. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| 13. *Argeșénu (Dr. S.)*, Noțiunĭ de higienă și medicină populară . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | 6 |
| 14. *Manoilescu (C.) Zaharia (C.) Munténu (Victor)*, Conducĕtorul în viéța practică a absolventuluĭ șcóleĭ primare . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | 6 |

Cum se vede din tabloul de maĭ sus, treĭ opere, și anume: 1) Maior (Dr. George), *Manual de agricultură raționată. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor*, 2) Gârbea (G. O.), *Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice*, și 3) Murnu (George), *Gîndurĭ și vise* (versurĭ), aŭ întrunit majoritatea de voturĭ, spre a fi propuse la premiare. Celelalte un-spre-ḑece aŭ fost respinse cu majoritatea saŭ unanimitatea membrilor presențĭ.

Dațĭ-mĭ voie ca să mĕ ocup maĭ întâiŭ de primele treĭ opere.

1. *Manualul de agricultură raționată* de Dr. G. Maior, care vine pentru a doua óră să solicite premiul Academieĭ Române, este o lucrare de merit, ce ocupă un loc de frunte în literatura nóstră didactică în genere și în cea economică, atât de săracă, în special.

In anul trecut, numitul agronom presentase la concurs volumul I, despre *Agrologie;* est-timp ne aduse volumul al II-lea: *Fitotechnia* saŭ *cultura specială a plantelor*, care conține 611 pagine in-8°, cu 202 figurĭ intercalate în text. Din volumul al III-lea, *Zootechnia* saŭ *cul-*

*tura specială a vitelor*, s'aŭ tipărit dejà peste 100 cóle, cu 600 figurĭ în text, şi nu va întârḑià să vaḑă lumină şi volumul al IV-lea, spre a avé un manual de agricultură raţională complet, precum nu posedă încă literatura nóstră agronomică.

Stimatul nostru coleg, d-l P. S. Aurelian, cu competenţa-ĭ cunoscută, a analisat primele două volume din acéstă lucrare, şi atât anul trecut, cât şi acum, le-a recomendat Academieĭ spre premiare.

Anume despre volumul al II-lea d-sa ne spune:

«M'am încredinţat din cetirea acestuĭ de al doilea volum că autorul, nu numaĭ că posedéză materia, dar scie să o expună în aşà mod în cât să fie înţelésă de tótă lumea.

«Pentru fie-care plantă cultivată, d-l Maior studiază sistematic maĭ întâiŭ diferitele speciĭ, desvoltarea vegetaţiuniĭ, locul în asolament, pregătirea terenuluĭ, întreţinerea planteĭ, bólele, insectele vătĕmătóre, recolta şi în fine comerciul.

«Am rĕmas pe deplin mulţămit de modul cum d-l Maior a expus cultura plantelor speciale. In lucrarea sa agricultoriĭ vor aflà sfaturĭ şi învĕţăturĭ folositóre; vor aflà cum printr'o cultură raţională nu nu numaĭ se póte ameliorà plantele, dar şi sporì producerea.

«Personal, felicit pe d-l Maior, continuă d-l Aurelian, pentru stăruinţa şi priceperea cu care conduce lucrarea ce a întreprins, şi rog cu stăruinţă Academia ca să încurageze prin premiare munca neobosită şi prielnică a acestuĭ agronom. Cu acésta Academia, nu numaĭ va rĕsplătì meritul, dar va încuragià pe aceĭ carĭ îşĭ întrebuinţéză sciinţa şi experienţa pentru binele obştesc.

«Intr'un timp când agricultura raţională are nevoie de tóte încuragiările posibile, Academia, acordând premiarea lucrăriĭ d-luĭ Maior, va dovedì că se intereséză de aprópe de desvoltarea economică a Românieĭ.»

La aceste aprecierĭ ale d-luĭ Aurelian ce ar puté adaoge maĭ mult raportorul general al Comisiuniĭ de nouĕ? El se mulţămesce a da analisa succinctă a volumuluĭ al II-lea, pentru ca onorata Academie să facă cunoscinţă maĭ de aprópe cu opera ce i se propune spre premiare.

Fitotechnia se ocupă în special cu cultura plantelor agricole propriŭ ḑise, dând fie-căreĭ plante importanţa ce i se cuvine, în raport cu trebuinţele ţĕriĭ nóstre şi cu valórea eĭ technică industrială. Cartea este împărţită în 12 capitole, după principalele grupurĭ şi clase de plante de cultură mare: *cereale*, *leguminóse*, *oleióse*, *aromatice*, *textile*, *tinctoriale*, *narcotice*, *tuberculóse şi rădăcinóse* şi *plante furagere*. Deo-

sebit de acestea, în cele trei capitole din urmă: X—XII, autorul sé ocupă în mod particular de cultura fînețelor, de irigațiunile și pășunile naturale.

Opera ține sémă de datele și descoperirile cele maĭ nouĕ pe terenul technic și sciințific al agronomieĭ și agricultureĭ practice. Ea, fiind menită să servéscă agricultorilor practicĭ, ca și învĕțămîntuluĭ profesional, este sub tóte raporturile adaptată trebuințelor agriculturiĭ țĕriĭ nóstre și a poporuluĭ român în general, avĕnd în vedere atât cultura mare, cât și cultura mică și forțele de producțiune agricolă ale țĕriĭ, ca și mijlócele de carĭ ea dispune.

Așà bunăóră, pe când *grîul*, plantă de căpetenie a producțiuniĭ nóstre, este tractat din tóte punctele de vedere și ocupă 79 pagine, porumbul 32 pagine, sfeclele 30 pagine, altele se reduc la o singură pagină, chiar până la câte-va rîndurĭ, fie-care plantă fiind ast-fel desvoltată după importanța relativă a eĭ. Apoĭ, la fie-care plantă sunt descrise amănunțit varietățile eĭ, solul, clima, sĕmînța, prepararea terenuluĭ, modul de a semănà, lucrările de întreținere, inimiciĭ și parasițiĭ carĭ o atacă, recolta, producțiunea medie și maximă la hectar și modul de utilisare a productelor. Cetirea cărțiĭ, ca și cunóscerea plantelor descrise, sunt mult ușurate prin cele 202 figurĭ intercalate în text și reproducĕnd plante copiate după natură, insecte și parasițĭ.

Ca părțĭ originale ale autoruluĭ și carĭ nu se găsesc în autoriĭ similarĭ străinĭ, ci sunt propriĭ trebuințelor țĕriĭ nóstre, vom cità capitolul despre producțiunea și comerciul internațional de cereale, și rolul ce ocupă România între Statele exportătóre în comparațiune cu mijlócele de carĭ ea dispune; apoĭ istoricul desvoltăriĭ cultureĭ cerealelor în țĕrile române, legătura strînsă ce există între consumațiunea de porumb necopt și bóla pelagra, etc. Plantele leguminóse, atât de necesare alimentațiuniĭ poporuluĭ nostru în timp de post, de asemenea sunt fórte bine desvoltate.

La plantele tinctoriale, autorul arată, că pe când străinătatea posedă numaĭ patru plante de văpselĭ, țĕranca română posedă peste 40; tot de-odată se expune și rolul cel mare al plantelor textile și tinctoriale în industria românéscă de casă.

La plantele tuberculóse, autorul ne dă în acelașĭ timp o ochire sumară asupra desvoltăriĭ industrieĭ zacharine în diferite țĕrĭ și arată rolul însemnat ce-l va puté avé și asupra țĕriĭ nóstre. De mare importanță este incontestabil capitolul despre fînețe și pășunĭ; acì se vede bogăția naturală a țĕriĭ nóstre în speciĭ și varietățĭ de prima valóre; fie-care plantă este citată cu numele eĭ botanic și poporal;

tot odată se reproduce şi figura exterióră a eĭ, ca să o pótă cunósce fie-care agricultor şi păstor, chiar dacă nu scie cetì, indicând şi localitățile şi înălțimea unde se găsesce, cum şi plantele propriĭ fie-căreĭ regiunĭ şi zone climaterice a țĕriĭ. La capitolul irigațiunilor sunt numeróse planurĭ, pentru ca fie-care agricultor să fie în stare să-şĭ facă singur irigațiunile, fără a maĭ avé recurs la ajutorul vre-unuĭ inginer.

Din punctul de vedere al formeĭ, cartea este scrisă într'un stil uşor, poporal, cu terminiĭ technicĭ adoptațĭ şi culeşĭ chiar din gura țĕranuluĭ.

Tóte revistele speciale de agricultură din țéră şi de peste munțĭ, cum şi agricultoriĭ practicĭ, recunosc unanim valórea superióră a lucrăriĭ de față şi partea eminamente practică a eĭ pentru trebuințele mareluĭ şi miculuĭ cultivator: proprietar, arendaş, vechil, precum şi tuturor celor ce se ocupă cu agricultura, fie în mod sciințific, fie practic.

O asemenea operă merită încuragiarea Academieĭ Române. Dacă ne plângem că în industrie şi comerciŭ străiniĭ aŭ acaparat totul şi aŭ luat tóte isvórele de câştig din mâna naționalilor, apoĭ nu maĭ puțin şi în agricultura cea mare străiniĭ ne-aŭ apucat înainte: Grecĭ, Bulgarĭ, Evreĭ, carĭ fără de nicĭ o cultură trăesc unic din exploatarea țĕranuluĭ şi a soluluĭ nostru. Când tóte Statele şi națiunile fac sacrificiĭ enorme pentru desvoltarea şi îmbunătățirea agricultureĭ lor, numaĭ noĭ stăm pe loc; de aceea pe terenul literar-economic nu există aprópe nicĭ o mişcare.

Prin premiarea opuluĭ de față se va atrage atențiunea păturiĭ culte, ce se îndeletnicesce cu agricultura, asupra uneĭ lucrărĭ de valóre, pentru ca şi proprietariĭ şi arendaşiĭ noştri să încépă să aplice câte cevà pe moşiile lor şi să nu vadă ultimul lor refugiŭ în învoelile cu lăcuitoriĭ şi în sleirea ogórelor părintescĭ.

Comisiunea d-vóstre, prin 7 voturĭ pentru şi 1 contra, s'a pronunțat în favórea opereĭ d-luĭ Maior.

2. Gârbea (G. O.), *Iov*, poemă dramatică în versurĭ ritmice, 1 vol. in-4⁰ mare, pp. 122, cu numeróse ilustrațiunĭ şi cu un apendice deosebit întitulat «*Tìlcu luĭ Iov saŭ expunere analitică a poemeĭ cu acelaşĭ nume*», a format obiectul unuĭ raport al d-luĭ A. D. Xenopol. D-sa recunósce că «fără îndoială este o laudabilă întreprindere aceea de a se traduce în românesce cap-de-operele literaturilor străine şi s'a făcut până acum maĭ multe încercărĭ în acéstă privire. Lucrărĭ de mare valóre în deosebitele literaturĭ sunt însă numeróse, şi fiind-că este cu neputință, cel puțin acum la început, să le prefacem pe tóte în românesce, ar trebuì să alegem pe cele maĭ potrivite, pe acele carĭ conțin în ele reproducerea simțemintelor şi a principiilor celor maĭ

universale omenescĭ, închegată în formele cele maĭ fermecătóre». Din acest punct de vedere stimatul nostru coleg găsesce că «ostenéla şi talentul d-luĭ Gârbea în redarea în versurĭ a poemeĭ evreescĭ a luĭ Iov, — ostenélă şi talent destul de însemnate, — meritaŭ să fie puse în slujba uneĭ alte lucrărĭ», de óre-ce «poemul luĭ Iov, product al spirituluĭ evreesc, se întemeiază pe concepţiunea acestuĭ popor despre lume şi Dumnedeŭ, concepţiune cu totul inferióră ca valóre morală», «concepţiune monstruósă, deprimatóre şi imorală, cel puţin pentru noĭ, a cărora consciinţă a fost limpedită prin morala înaltă şi adevĕrat omenéscă a creştinismuluĭ».

Maĭ departe, eminentul nostru coleg adaoge: «Dumnedeul Evreilor nu este un Dumnedeŭ moral; este Dumnedeul puteriĭ şi al reuşiteĭ. Tot ce póte face este îndreptăţit. Iată o concepţiune fără îndoială periculósă de rĕspândit în lumea nóstră prin glasul fermecător al poesieĭ. Nu scim cum va fi întrupată gândirea poemeĭ în limba ebraică, precum nu scim după cine a prelucrat d-l Gârbea versurile d-sale. Nu i se póte tăgăduì o măestrie în redarea cugetărilor, o limbă bogată, curată şi frumósă, versurĭ corecte (cu fórte puţine excepţiunĭ) şi avînt poetic. Ca întrupare de cugetărĭ prelucrarea luĭ Iov este fără îndoială meritorie; nu sciŭ însă dacă acéstă însuşire singură póte să merite a i se încuviinţà premiul. Eŭ cred că trebue judecată lucrarea care nu este originală, ci o traducere, nu o prelucrare, în legătură cu originalul reprodus, şi că bunăoră va fi greŭ ca Academia să premieze chiar cea maĭ minunată traducere a Decameronuluĭ luĭ Boccacio saŭ a poveştilor (Les contes) luĭ Lafontaine.

«Când e vorba de o traducere a uneĭ opere străine, premiarea eĭ póte fi respinsă din două motive: saŭ că, originalul fiind bun, traducerea e rea; saŭ că, traducerea fiind bună, originalul e rĕŭ.»

Conclusiunea ar fi fost că ne găsim în casul al doilea; însă d-l Xenopol, «avênd în vedere frumuseţea neasemănată a prelucrăriĭ românescĭ, este de părere a se da d-luĭ Gârbea o încuragiare».

Majoritatea Comisiuniĭ însă nu a împărtăşit chipul de vedere al coleguluĭ nostru.

Nu există popor cu o literatură maĭ înaintată care să nu posédă în limba luĭ cartea luĭ Iov; acéstă carte a deşteptat în toţĭ timpiĭ admiraţiune şi entusiasm, care a făcut să i se decérnă titlu de *sacră;* ea a fost considerată de învĕţaţiĭ ceĭ maĭ competenţĭ ca idealul unuĭ poem semitic, ca produsul cel maĭ nobil al anticuluĭ geniŭ al Evreilor, ca o carte admirabilă, un cap-de-operă, sublima expresiune a protestaţiuniĭ ce omul moral înalţă la cer în toţĭ timpiĭ şi în tóte locu-

rile în lupta luĭ contra uneĭ forțe ce nu o vede și căreia când se supune, când se împotrivesce, când o laudă, când o blestemă, când îĭ admiră perfecțiunea, când o cértă puntru lacunele opereĭ sale! Dar în cele din urmă e silit a-șĭ acoperì fața înaintea problemuluĭ infinit, a impenetrabileĭ enigme a universuluĭ.

«Iată, ḑice Lamartine *(Cours familier de Littérature)*, după noĭ, cel maĭ sublim monument literar, nu numaĭ al spirituluĭ omenesc, nu numaĭ al limbilor scrise, nu numaĭ al filosofieĭ și al poesieĭ, dar cel maĭ sublim monument al sufletuluĭ omenesc. Iată marea dramă vecĭnică cu treĭ actorĭ, care resumă totul; dar ce actorĭ! *Dumneḑeŭ, omul* și *destinul!* Nu stăm la îndoială a ḑice că, dacă spеța omenéscă ar trebuì să dispară întrégă de pe pămînt (ceea ce este posibil), ca să facă loc pe acest mic glob uneĭ rasse maĭ perfecte și maĭ inteligente, și că n'ar trebuì să scape din acest cataclism decât o singură operă a omuluĭ, apoĭ atuncĭ de sigur poemul luĭ Iov ar trebuì scăpat cu preferință din naufragiŭ saŭ din incendiŭ. Ar fi destul singur el, ca să serve drept epitaf al omeniriĭ mórte și să nemurésca pentru tot-deauna geniul omenesc înaintea posterităţiĭ necunoscute.»

Cartea luĭ Iov a produs, de un secol încóce, o bibliotecă întrégă de disertațiunĭ, începênd cu Schultens, Reiske, Rosenmüller, Schärer, Umbreit, Lee, Stickel, Ewald, Arnheim, Hirzel, Hahn, Schlottman, Cahen, și sfîrșind cu Ernest Renan, maestrul traducĕtor al poemuluĭ.

Nu este curs de limba și literatura ebraică, care să nu se ocupe de vîrsta și de caracter'ul cărțiĭ luĭ Iov și să nu-ĭ plătéscă tributul de admirațiune. Și ceea ce trebue să accentuăm, criticiĭ Vechiuluĭ Testament aŭ ajuns la conclusiunea împreună cu Renan că: acest poem ocupă în literatura ebraică o posițiune destul de isolată. Personagiile carĭ figuréză într'însul nu sunt Evreĭ; locul sceneĭ e afară din Palestina; cultul ce vedem într'însul practicându-se este cultul epoceĭ patriarchale: Iov este preotul familieĭ sale, are riturĭ propriĭ ale luĭ, carĭ nu se légă de nicĭ unul din usurile particulare ale religiuniĭ luĭ Israel; nicĭ o alusiune nu se face la deprinderile mosaice, nicĭ la credințele particulare ale Evreilor. Acéstă reunire de împrejurărĭ a dat loc uneĭ părerĭ de mult timp rĕspândită, ne spune d-l Renan, și adoptată de criticĭ abilĭ, după care cartea luĭ Iov n'ar fi de origine ebraică. D-l Renan o atribue mareĭ șcóle de filosofie parabolistă, unul din titlurile de glorie ale rasseĭ semitice. «Deșì scrisă de un Evreŭ, dar ea ne representă un mod de speculațiune care nu erà propriŭ Palestineĭ, ea rĕsuflă un parfum al vieţiĭ nomade și arată o mare lărgime de spirit și o mare libertate religiósă, ce contrastéză cu mosaismul rigid, cu

dévoţiunea şi patriotismul exaltate ale scrierilor posteriόre captivităţiĭ Babilónuluĭ. Este un înţelept necunoscut, ce trăià prin seculul al VIII-lea înainte de Christ şi care, rĕmas credincios ḑilelor bĕtrâne, scrise pentru omenire acéstă dispută sublimă, în care suferinţa şi îndoelile tuturor vîrstelór aveaŭ să-şĭ găséscă o expresiune aşà de elocinte.»

Dacă dar în principiŭ traducerea în românesce a cărţiĭ luĭ Iov nu este a priori o greşală, necum un pericol pentru moralitatea publică, dacă faptul că Iahve, Dumneḑeul uneĭ religiunĭ curat naţionale şi diferit de Dumneḑéul cel universal al religiuniĭ creştine, nu trebue să ne împedice a redà pe limba nόstră, sub o formă nouă şi fermecătόre, ceea ce bĕtrâniĭ noştri traducĕtorĭ aĭ textelor biblice nu s'aŭ sfiit şi n'aŭ socotit ca imoral s'o facă, atuncĭ nu ne rĕmâne decât de a vedé întru cât d-l Gârbea a isbutit în traducerea d-sale.

Şi în acésta, toţĭ membriĭ Comisiuniĭ, împreună cu d-l Xenopol, sunt în deplin acord a recunόsce: «frumuseţea neasemĕnată a prelucrăriĭ românescĭ», «limba bogată, curată şi frumόsă», «corectitudinea versurilor», în scurt calităţile tόte formale, aşà greŭ de găsit în traducerea operelor geniuluĭ antic al popόrelor clasice, cu deosebire a operelor poetice ale Evreilor.

Traducerea acestora ofere greutăţĭ particulare. Se scie că metrica poesieĭ ebraice constă numaĭ într'un fel de *rimă a cugetărilor.* Traducĕtorul cată să reproducă acéstă rimă aşà cum o posedă şi originalul. Ritmul apoĭ se reduce la tăietura simetrică a membrelor fraseĭ; reuşì-va traducĕtorul ca să păstreze pe cât posibil acest paralelism, să ne facă a resimţì măcar cevà din cadenţa sonόră a originaluluĭ ebraic, este tot ce-ĭ putem cere.

Eĭ bine, d-l Gârbea a realisat, în marginile putinţeĭ, şi pe una şi pe alta, fără a se depărtà de geniul limbeĭ române, fără a avé recurs la idiotisme saŭ la nesocotirea regulelor gramaticale.

Şi întru acésta să-mĭ daţĭ voie a cità cuvintele d-luĭ Ernest Renan, din prefaţa opereĭ salé: *Le livre de Job*, carĭ se aplică minunat în casul de faţă:

«Orĭ-ce traducţiune este esenţialmente imperfectă, fiind-că este resultatul unuĭ compromis între douĕ obligaţiunĭ contrariĭ; de o parte obligaţiunea de a fi cât se pόte de literal, pe de alta obligaţiunea de a fi frances. Dar din aceste douĕ obligaţiunĭ este una care nu admite termin mediŭ, este cea de a doua. Datoria traducĕtoruluĭ nu este îndeplinită, decât atuncĭ când a redat cugetarea originaluluĭ sĕŭ printr'o frasă franţusέscă desăvîrşit corectă. Dacă opera ce el traduce este fόrte depărtată de obiceiurile spirituluĭ nostru, este inevitabil ca tra-

ducerea luĭ să ofere, cu tóte silinţele ce şi-a dat, trăsurĭ ciudate, întorsăturĭ puţin potrivite gustuluĭ nostru, particularităţĭ carĭ cer explicaţiune; dar ceea ce-ĭ este cu totul oprit, este o greşală contra regulelor obligatoriĭ ale limbeĭ... Mi-ar fi fost maĭ uşor să fiŭ *literal;* dar aş fi fost óre în realitate *fidel*, dacă, traducênd o operă admirabilă, aş fi îndreptăţit acéstă întrebare ce fórte adesea şi-o adreséză cine-va cetind vechile versiunĭ ale cărţilor ebraice: Cum se face óre că autorul acesteĭ cărţĭ aşà de frumósă să fie lipsit de simţul comun?»

Tocmaĭ acésta s'a silit şi d-l Gârbea, a se apropià de idealul uneĭ bune traducerĭ; d-sa nu s'a mărginit a decalcà originalul, a suprapune cuvînt peste cuvînt, fără a se îngrijì dacă versiunea sa este tot aşà de obscură ca şi originalul, şi să lase pe cetitor singur a găsì înţelesul fraseĭ traduse.

Spre a ne încredinţà de superioritatea traduceriĭ ce ne preocupă, ar trebuì să o comparăm cu Biblia luĭ Grecénu, tipărită sub Şerban-Vodă Cantacuzino, saŭ a luĭ Bob, imprimată în Transilvania, spre a invederà cât de înapoiată ca formă, cât de obscură şi adesea trivială este înfăţişarea acestor texturĭ.

E de ajuns o confruntare, de ex. a capitolelor IX, XII—XVI, XXI—XXII XXVI—XXXI din *Iov.* Aĭ crede că este cu totul altă carte. Obscuritatea de ideĭ şi de cuvinte, stilul confus, limba greóie şi neînţelésă aŭ dispărut, pentru a ne da posibilitatea să cetim, în versurĭ ritmice curgĕtóre şi uşóre, cartea luĭ Iov în limba română, maĭ bine chiar decât în admirabila traducere a luĭ Renan.

Spre a ne convinge de acésta, n'am avé decât să comparăm bunăóră pag. 13 Gârbea, cu pag. 11 Renan:

Să pĭară ḑiua 'n care maĭ cunoscuiŭ lumina,
Să pĭară şi cea nópte când omul s'a născut!
Să se prefacă ḑiua în negru întunerec,
Să n'o maĭ cerceteze nicĭ Dumneḑeŭ din cerurĭ,
Nicĭ sórele asupra-ĭ să nu maĭ strălucéscă!
Să fie d'aḑĭ nainte posomorîtă, négră;
S'o potopéscă noriĭ şi frica 'ntunecimiĭ
S'o umple de fiorĭ!
Iar nóptea să ajungă de spaimă şi de grózā,
Să nu o maĭ cuprindă nicĭ anul între ḑile,
Nicĭ lunile între ele să n'o maĭ socotéscă!
Să fie stérpă-a nópte: să-ĭ pĭară veselia,
Să n'aĭbă bucuriĭ!

Périsse le jour où je suis né,
Et la nuit qui a dit: Un homme est conçu.

Que ce jour se change en ténèbres,
Que Dieu ne l'éclaire pas d'en haut,
Que la lumière ne brille pas sur lui!
Que les ténèbres et l'ombre le revendiquent,
Q'une nuée pesante le couvre,
Q'une éclipse le remplisse d'épouvante!
Que cette nuit soit la proie d'une sombre horreur,
Qu'elle ne compte pas dans le calcul de l'année,
Qu'elle n'entre pas dans la supputation des mois!
Que cette nuit soit stérile.
Qu'on n'y entende pas de cris d'allégresse!

De asemenea Gârbea, p. 36:

— Ce făr'de legĭ făcut-am şi câte sunt la numĕr?
Ce nedreptățĭ şi cari-s, în tóte-a mele fapte? . . .
De ce țĭ-e frică, spune, de ce te-ascundĭ de mine.
Orĭ aĭ vĕḑut în mine, nimicul, un duşman! . .
Ce! vreĭ să sperii frunza de vînturĭ abătută,
P'un fir, vreĭ tu, de érbă să-l calce-al tĕŭ picĭor? . . .
De nu-ĭ aşà, n'aĭ strînge mereŭ dovedĭ asupră-mĭ,
N'aĭ cântărì într'una greşala-mĭ cât de mică
De când eram în faşă, de când eram eŭ lud;
Nu mĭ-aĭ ține, o Dómne, picĭórele 'n cătuşe,
N'aĭ îngrădì tu ast-fel p'un om nenorocit,
Ce-ĭ măcinat ca lemnul, căḑut în putrejune,
Ca haĭna ce e rósă de vreme şi de vermĭ!

Renan, p. 55:

Dis-moi le nombre de mes crimes?
Fais-moi connaître mes iniquités?
Pourquoi cacher ainsi ton visage?
Pourquoi me traiter comme ton ennemi?
Veux-tu donc effrayer une feuille chassée par le vent?
Veux-tu poursuivre une paille desséchée,
Pour que tu écrives contre moi des sentences amères,
Pour que tu m'imputes les péchés de mon enfance,
Pour que tu places mes pieds dans les ceps,
Que tu épies toutes mes démarches,
Que tu traces un fossé autour d'un infortuné,
Consumé comme un bois pourri,
Comme un vêtement que rongent les vers?

Traducĕtorul român nu s'a ținut pretutindenea de versiunea renană, orĭ-cât de esactă este acésta din punctul de vedere exegetic, ci a luat ca basă şi a respectat versiunea ortodoxă, servindu-se de versiunile Vulgateĭ, numaĭ spre a spicuì ceea ce i s'a părut că ar puté să con-

tribue la însufleţirea traducerii sale. Comisiunea numită de Sf. Sinod cu cercetarea traducerii a recunoscut (Desbaterile Sf. Sinod, an. XXII, p. 107) că autorul a păstrat neschimbat cuprinsul şi înţelesul textului original şi că este o operă laboriósă şi plină de merit.

In fine, vom spune că nu mai puţin de două-ḑecĭ şi treĭ de anĭ de muncă şi cercetărĭ d-l Gârbea a pus ca să înzestreze literatura română cu acéstă poemă a omuluĭ — Iov, fără păreche în literaturile popórelor moderne şi isvor purure de emoţiunĭ adîncĭ şi de mângâiere a omuluĭ cugetător, ca şi a celuĭ sărac şi în suferinţă.

Pentru aceste motive, Comisiunea, în majoritate de 5 contra 1, vine să propună la premiare traducerea *Iov* a d-luĭ Gârbea.

3. Tot aşà face şi pentru *Gînduri şi vise*, colecţiunea de versurĭ scrise de tînĕrul Aromân d-l George Murnu, 1 vol. in-16°, pp. 161, asupra căreia avem raportul favorabil al d-luĭ V. A. Urechiă, care ne spune că: «lucrarea juneluĭ poet merită tótă atenţiunea nóstră şi ca fond şi ca formă. In ḑilele acestea de abject realism şi naturalism, îţĭ face o adevĕrată plăcere cetirea versurilor *castigate* ale d-luĭ Murnu. Ca formă, versurile autoruluĭ sunt maĭ peste tot corecte, curgĕtóre, de un ritm fórte plăcut».

Trecem la publicaţiunile carĭ n'aŭ intrunit majoritatea pentru premiare. Acestea sunt:

1. Moldovan (Silvestru), *Zarandul şi Munţiĭ-Apusenĭ aĭ Transilvanieĭ*. Din raportul amănunţit al d-luĭ Iosef Vulcan resultă că: lucrarea este rodul uneĭ muncĭ stăruitóre, póte servì de un bun itinerariŭ şi ne dă între altele o descriere preţiósă a portuluĭ ţĕrănesc şi băeşesc din maĭ multe locurĭ. Conclusiunea, că autorul merită o încuragiare, a obţinut 4 voturĭ pentru şi 5 contra.

2. Rosetti (Dim. R.), *Dicţionarul contimporanilor din România*, 1 vol. in-8° mare, pp. 107, despre care d-l Nicolae Ionescu ḑice că are merite incontestabile, că lucrarea este anevoiósă şi a fost întreprinsă pe un câmp destul de larg, că deşì sunt erorĭ şi omisiunĭ, dar printr'însa se aştern temeliile unuĭ dicţionar al contimporanilor noştri din România. Propunerea de premiare a întrunit 3 voturĭ pentru şi 5 contra.

3. Niculescu-Brăiliţénu, *Fisica pentru şcólele secundare*, ed. II. Raportul d-luĭ membru corespondent D. Negreanu, însărcinat cu examinarea opereĭ, constată maĭ multe lacune şi omisiunĭ, lipsă de claritate, precisiune şi esactitate, pentru care opinéză a nu se acordà

premiul. Acéstă propunere a fost primită cu 5 voturĭ pentru şi 3 contra.

4. Cu acelaşĭ numĕr de voturĭ a fost respinsă şi premiarea broşureĭ d-luĭ Assan (B. G.), *Călĕtoriĭ în regiunile polare nordice*, conferinţă ţinută la Societatea Geografică Română şi analisată de d-l P. Poni.

5. Idieru, *Istoria artelor-frumóse*, 1 vol in-8°, pp. 480. D-l Xenopol prin raportul sĕŭ, constată maĭ întâiŭ, că nu póte fi vorba de o lucrare originală, ci de o compilaţiune redusă şi scurtată a istoriilor artelor frumóse publicate în ţĕrile civilisate; în partea originală, artele în România, autorul este insuficient saŭ eronat şi dovedesce că nu are pe deplin desvoltat simţul artistic. Propunerea de a nu se încuragià asemenea «încercărĭ necópte şi nerumegate» a întrunit 5 voturĭ pentru şi 2 contra.

6. Ţiţu (Ioan), *Geografia comuneĭ Comîndărescĭ*, 1 vol. in-16°, pp. 228, analisată de subscrisul, îmbrăţişéză studiul soluluĭ şi al poporaţiuniĭ sub tóte formele. Ea pare a fi completă, dar nu se dă o desvoltare egală diferitelor părţĭ ce o compun: aşà de ex. meteorologia ocupă un loc extraordinar de mare, pe când despre credinţele şi obiceiurile lăcuitorilor se spun prea puţine.

Lipsa charteĭ este fórte mult simţită, din care causă descrierea fisică, cu tótă desvoltarea ce i s'a dat, devine obositóre şi chiar neînţelésă pentru cetitor.

Geologia comuneĭ nu e numaĭ slab descrisă, dar presintă şi erorĭ isbitóre, ceea ce scade mult din valórea cărticeleĭ.

Dar şi fără aceste lipsurĭ n'am putut-o recomendà la premiul Năsturel-Herescu, la care s'a presentat. Ea a obţinut numaĭ 2 voturĭ pentru premiare şi 6 contra.

7. Borgovanu (V. Gr.), *Istoria pedagogieĭ*, 1 vol. in-8°, pp. 228, ne dă o compilaţiune din cărţĭ străine şi o relaţiune fórte necompletă, plină de erorĭ de fapte şi de lacune, despre istória şcóleĭ române. D-l Urechiă constată, în raportul sĕŭ, că autorul n'a cetit aprópe nimic din cele scrise de Românĭ cu referinţă la şcóla română. 7 voturĭ pentru contra 1 aŭ venit să confirme propunerea de nepremiare.

8. Gheorghiu (Xenophon), *Incercărĭ critice de literatură francesă*, 1 vol. in-8°, pp. 380. Acéstă operă, cu examinarea căreia a fost însărcinat subscrisul, este o veche cunoscinţă: cea maĭ mare din studiele acì reunite aŭ fost dejà separat publicate, saŭ cum se exprimă autorul lor «aŭ fost dejà îngrădite în pârlazul *Convorbirilor literare* saŭ în fosta revistă *Atheneul român*.» Corneille, La Fontaine, Molière, Boileau, Racine şi Cyrano de Bergerac forméză obiectul acestor articole, în

carĭ vre-o 122 de pagine conţin numaĭ texte francese, afară de numeróse alte pagine ocupate de citaţiunĭ.

Autorul pare că într'adins a voit să nu ne dea cevà original, personal, în acéstă lucrare; numaĭ citaţiunĭ, copiĭ, traducerĭ, părerĭ după alţiĭ; chiar şi atuncĭ când ḑice: «eŭ cred», «sunt de părere», nu sunt credinţele orĭ părerile sale, ci ale altora, pe carĭ îĭ folosesce fără să-ĭ citeze.

Intr'o quasi-prefaţă, — trebue s'o spunem că în contra prefeţelor autorul se declară pe motivul că o prefaţă e «calupul cunoscut pentru a îngroşà o carte, a mărì volumul, şi, pentru uniĭ ómenĭ, cântarul şi volumul sunt o recomendare»,—într'o quasi-prefaţă, ḑic, eminentul scriitor ne asigură despre următórele: «Şi nicĭ nu sciŭ bine ce să spun. Să vorbesc despre deosebitele genurĭ literare representate de autoriĭ cuprinşĭ în volum! (Adecă de ce nu ar fi vorbit?)! Luptându-ne pentru fabulistul arab Lokman, să caut a dovedì că *Grecul de Esop* (!) şi cu dînsul sunt douĕ persóne? Nu fac acésta; am să fiŭ rĕŭ primit de numeroşiĭ partisanĭ aĭ vre-un altuia, care va pretinde că amîndoĭ nu fac decât unul singur. Nu voiŭ să intru în harţă cu nisce ast-fel de luptătorĭ. Să mă dedaŭ la nisce cercetărĭ maĭ grele, pentru a dovedì că India, China saŭ Egipetul e légănul fabuleĭ? Dacă voiŭ spune că e India, se vor năpustì póte în contra mea un roiŭ de învĕţaţĭ carĭ mĕ vor face să vĕd că nu sciŭ ce ḑic: cestiunea e orĭ prea spinósă, orĭ nu duce la nimic.» Şi aşà maĭ departe merge autorul, fără a-şĭ fi pus încă de la început firésca întrebare: dacă te temĭ de a supĕrà pe unul saŭ pe altul, dacă înlăturĭ cestiunile ce-ţĭ es în cale pentru că ţi se par spinóse, atuncĭ de ce te-aĭ maĭ apucat de lucru? De sigur nu pentru a înzestrà literatura română cu o compilaţiune indigestă, nicĭ pentru un mosaic de afirmărĭ lipsite de argumentare logică.

Acésta n'aş puté-o ḑice, fără reserve, despre opera d-luĭ Gheorghiu. Ea dovedesce că autorul a cetit mult. Ca vechiŭ profesor de limba şi literatura francesă, d-sa este în curent cu cestiunile de critică şi de estetică literară, şi expunerea e caldă, dacă nu tot-deauna clară. Propunerea că n'ar puté fi premiată o asemenea operă, decât numaĭ când nu s'ar constatà cărţĭ maĭ originale şi maĭ însemnate, a avut de resultat: 1 vot pentru premiare şi 5 contra.

9. Popescu-Ciocănel (Gheorghe), *Mănăstirea Găvanul*, analisată de subscrisul. In descrierea mănăstiriĭ Găvanul, autorul vorbesce maĭ mult despre impresiunile călĕtorieĭ până la mănăstire, dejunul luat după ce a ajuns acolo, şi descrie pe fie-care în parte dintre ceĭ cincĭ călugărĭ ce lăcuesc în chiliile mănăstiriĭ. In ce privesce însă istoricul mănăstiriĭ, este

fórte slab, se mărginesce aprópe numaĭ la ceea ce a scris d l Bilciurescu în cartea sa *Despre mănăstirĭ* la pag. 64.

Comunele Câmpulungénca, Corbu, Jitia şi Odobasca sunt incomplet descrise din punct de vedere fisic, politic şi economic; autorul consacră însă o largă parte superstiţiunilor şi obiceiurilor, ce lăcuitoriĭ păstréză încă din strămoşĭ la nascerĭ, botez, căsătoriĭ şi înmormîntărĭ. Pentru comuna Câmpulungénca, în special, s'a dat o maĭ mare însemnătate legendeĭ satuluĭ şi bisericeĭ.

Lucrarea d-luĭ G. Popescu-Ciocănel a întrunit 1 vot pentru premiare şi 5 contra.

10. Argeşénu (Dr.), *Noţiunì de higienă şi medicină populară*, pp. 520. D-l Dr. Babeş, în raportul d-sale, constată că lucrarea, în cea maĭ mare parte, nu se baséză pe studiĭ propriĭ şi nu corespunde scopuluĭ de a călăuzì pe eleviĭ şcólelor secundare în principiile igieneĭ moderne. Pusă la vot, propunerea de nepremiare a întrunit unanimitatea de 7 a membrilor presenţĭ.

In fine, 11. C. Manoilescu, C. Zaharia şi V. Munténu, *Conducĕtorul în viéţa practică*, a fost analisat de d-l A. D. Xenopol, care găsesce că autoriĭ nu par a fi pe deplin stăpânĭ pe materiile ce tractéză, aprópe tot-deauna calcă alăturea cu adevĕrul şi, în loc de o operă originală, ne presintă o compilaţiune. Unanimitatea de 6 voturĭ s'a pronunţat contra premieriĭ.

Prin urmare, resumând voturile date în Comisiune, cată a se pune la vot în ordinea următóre: 1. Dr. G. Maior, *Manual de agricultură*; 2. Gârbea, *Iov*; şi 3. Murnu, *Gîndurĭ şi vise*, singurele treĭ ce aŭ întrunit majoritatea.

II. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu, de 5.000 Leĭ.*

Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu, de 5.000 Leĭ, este a se decerne cărţiĭ scrise în limba română, care se va judecà maĭ meritorie printre operele cu conţinut literar publicate de la 1 Novembre 1896 până la 31 Octobre 1898. Nu sunt maĭ puţin de 16 cărţile venite la concursul acestuĭ premiŭ şi carĭ, clasificate după numĕrul voturilor ce aŭ obţinut fie-care, sunt cele următóre:

| | Pentru premiare | Contra premieriĭ |
|---|---|---|
| *Lecca (Haralamb G.)*, Casta-Diva. Tertia, piesă în 4 acte | 5 | 3 |
| *Conduratu (Gr. C.)*, Incercărĭ istorice: Relaţiunile Ţĕriĭ-Româneseĭ şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526 | 4 | 4 |

| | Pentru premiare | Contra premierii |
|---|---|---|
| *Papahagi (P)*, Din literatura populară aromână. . . | 3 | 3 |
| *Speranția (Th. D.)*, Anecdote afumate . . . . . . . <br> » » Icóne viĭ . . . . . . . . . . . . | 3 | 5 |
| *Duțescu-Duțu (F)*, Crîng şi luncă, versurĭ. . . . . <br> » Freamăt, versurĭ . . . . . . . . . | 2 | 4 |
| *Pĕtraşcu (N)*, Scriitorĭ românĭ contimporanĭ, studiĭ critice . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | 2 | 6 |
| *Rosetti (Radu D)*, O lecție, dramă . . . . . . . . . . . | 2 | 6 |
| *Popescu-Ciocănel (Gh.)*, Basme, snóve, ghicitorĭ etc. | 2 | 6 |
| *Georgescu (St.)* (Sergent), Albaneziĭ, dramă. . . . . . | 2 | 6 |
| *Cosmovicĭ (Vasile)*, Domnița Olena, tragedie. . . . . . | 2 | 7 |
| *Crucênu (Stefan)*, Lacrime . . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| *Dauş (Ludovic)*, Spre mórte . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | 5 |
| *Nelly (Cocea Nicolae*, Poet-Poetă, roman . . . . . . <br> » » » Copil din florĭ . . . . . . . . . | — | 8 |

Ca să începem cu opera care a întrunit cele maĭ multe voturĭ: *Casta-Diva*, piesă în 4 acte de Haralamb G. Lecca, a fost analisată într'un lung şi consciinţios raport de către colegul nostru d-l V. A. Urechiă. D-sa constată că, printre piesele representate anul acesta pe scena Teatruluĭ Naţional din Bucurescĭ, drama în cestiune a dobândit cel maĭ frumos succes literar; a fost bine primită de publicul cel maĭ ales şi maĭ cult şi tot de-odată întrunesce numeróse calităţĭ, carĭ fac din ea o lucrare reuşită şi demnă de atenţiunea Academieĭ Române. Criticele ce i s'a adus prin diverse jurnale că: n'ar fi îndestul de manifeste caracterele personagiilor, că aceste personagiĭ n'ar fi nisce fiinţe reale, că autorul n'ar avé experienţa vieţiĭ şi că erorile în carĭ a căḑut trebuesc căutate în influenţele şcóleĭ dramatice suedese, tóte acestea sunt arătate ca netemeinice şi ca pornite din motive nu prea desinteresate. D-l Urechiă crede că, din câte piese s'aŭ representat maĭ de curînd pe scena Teatruluĭ Naţional, *Casta-Diva* este cea maĭ bună.

«Nimic banal, nimic josnic, conchide colegul nostru, nicĭ o păreche de pantalonĭ creţĭ şi albastri, provocând hohotele galerieĭ, nicĭ o tragere pe sfóră, nicĭ o mahalagióică cu mânile în şoldurĭ ... In *Casta-Diva* a d-luĭ Lecca galeria şi omul necult n'are ce să pască. Dar tocmaĭ de aceea *Casta-Diva* va rĕmâné una din dramele de bună societate şi care, cuprinḑênd minunate pastelurĭ de interióre burgheze, dar oneste

şi scrise într'o limbă minunată românéscă, merită atenţiunea Academieĭ şi orĭ-ce recompensă i-ar puté acordà».

Prin 5 voturĭ pentru şi 3 contra, Comisiunea o recomandă plenuluĭ spre premiare.

Raportorul general recunósce că piesa este scrisă cu talent; stilul, afară de câte-va neglijenţe, este limpede, curgĕtor, uşor; dialogul viŭ şi bine condus; acţiunea însuşesce calităţĭ, se légă şi se susţine bine.

D-l Lecca, studios şi muncitor cum este, dacă va continuà ast-fel, promite să devină unul din ceĭ maĭ bunĭ autorĭ dramaticĭ.

Academia a avut dejà ocasiunea a-ĭ premià volumul de versurĭ *Secunda.*

Acum, dacă ar trebuì să ne ţinem strict de regula urmată, ca să nu vină în desbaterea plenuluĭ decât acele cărţĭ ce aŭ întrunit majoritatea voturilor în sînul Comisiuniĭ, — am fi siliţĭ a ne oprì acì. Şi totuşĭ printre cele-lalte 15 opere ce aŭ fost presentate la acelaşĭ premiŭ sunt unele de o valóre incontestabilă şi carĭ merită a fi semnalate binevoitóreĭ d-vóstre atenţiunĭ, întru cât membriĭ însărcinaţĭ cu examinarea lor, aŭ propus a lor premiare:

Aşà avem:

1 Conduratu (Gr. C), *Incercărì critice: Relaţiunile Ţĕriĭ-Românescì şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526,* 1 vol. in-8° mare, pp. 534.

Acéstă lucrare eminentă, presentată maĭ întâiŭ sub o formă maĭ restrînsă, ca tesă pentru examenul de licenţă în Litere la Universitatea din Bucurescĭ, lărgită şi completată apoĭ prin nouĕ cercetărĭ, este o operă originală, interesantă şi de incontestabilă valóre sciinţifică.

In acéstă lucrare, ceea ce trebue să lăudăm din capul loculuĭ este metoda excelentă, spiritul critic şi pătrundĕtor, intuiţiunea şi divinaţiunea, acele preţióse calităţĭ, carĭ fac pe adevĕratul istoric şi produc adevĕrate opere istorice; al doilea, nu maĭ puţin laudabilă este munca stăruitóre cu care tînĕrul scriitor şi-a strîns împrăştiatul material, l'a prelucrat şi l'a combinat; al treilea, în fine,— un merit maĭ pre sus de cât tóte — este că s'a adresat de-adreptul fântânelor originale, documentelor şi cronicelor, — documentelor maĭ mult decât cronicelor, — şi s'a ferit de afirmaţiunĭ nedovedite saŭ de dovedĭ împrumutate imaginaţiuniĭ şi fantasieĭ.

O asemenea operă nu póte fi trecută cu vederea de către Instituţiunea, care-şĭ are în programul sĕŭ studiul istorieĭ patrieĭ. Ea merită a fi încuragiată şi, deşì în sînul Comisiuniĭ a avut 4 voturĭ pentru

şi 4 contra, socotim că are meritul de a sta în cumpĕnă dréptă cu orĭ-care din cărţile ce s'aŭ presentat est-timp la premiŭ, cum nu maĭ puţin cu piesa de teatru care a întrunit un singur vot maĭ mult decât dînsa.

2. După lucrarea istorică a d-luĭ Conduratu, vine opera d-luĭ Papahagi (P), *Din literatura populară aromână*, 1 vol in-8° mare, pp. 816, cu analisa căreia a fost însărcinat subscrisul.

Dialectul aromânesc a fost fórte puţin studiat până în present şi nu îndestul de serios. Macedoneniĭ — institutorĭ saŭ profesorĭ — carĭ fură chemaţĭ să facă cevà în privinţa acésta, neavênd pregătirea necesară pentru studiul dialectal al limbeĭ lor, s'aŭ mărginit la publicarea unor cărţĭ didactice, alcătuite după modelul operelor similare din ţéra nóstră şi menite să înlesnéscă elevilor priceperea limbeĭ literare (dacoromâne). Aşà sunt cărţile didactice ale d-lor Athanasescu, Iliescu, Cĭonescu, Bagav etc. Valórea acestor lucrărĭ, din punct de vedere dialectal, este aprópe nulă.

Ceĭ-lalţĭ carĭ s'aŭ interesat de tesaurul poporan al Românilor, în dorinţa lor de a presentà dialectul cât maĭ apropiat de limba dacoromână, tot ce aŭ cules, l'aŭ redat alterat. Urmarea a fost ca şi studiele învĕţaţilor basate pe operele acestea să fie în mare parte greşite.

Nu ne înşelăm decĭ, afirmând că dialectul aromânesc se află încă neexplorat, cu tóte colecţiunile poporale, de alt-fel meritoriĭ, ale d-lor Iliescu şi Taşcu, Petrescu Vanghele, Burada, Obedenaru, I. Caragiani, etc. şi cu tóte cercetările d-lor *E. Picot:* Les Roumains du Sud; *Un Valaque du Pinde;* Les Grecs, les Valaques, les Albanais et l'Empire Ottoman; *Popilian, Pencovicĭ:* Româniĭ din Macedonia; *Michăilênu:* Studiĭ asupra dialectuluĭ macedo-român.

Tóte lucrările acestea şi altele, pe carĭ ne scutim de a le maĭ cità, sunt de o valóre secundară pentru acela care se ocupă cu studiul sciinţific al dialectuluĭ aromânesc şi vrea să-l studieze în mod serios din punct de vedere fonetic, etimologic şi sintactic. Ilustrul slavist Miklosich, care cel dintâiŭ a întocmit (1) asupra elementelor lexice aromâne un preţios memoriŭ, n'a avut la disposiţiune alte materiale decât cărţile Πρωτοπειρία de Th. A. Kavalliotis (1770) şi Εἰσαγωγικὴ διδασκαλία de Daniel, cele maĭ vechĭ monumente în dialectul aromânesc. Şi dacă câte odată învĕţatul profesor greşesce cu referinţă la dialectul aromânesc, acésta provine numaĭ din causă că materialul pe care s'a basat erà neîndestulător şi nu tocmaĭ transcris cu esactitate. Este

(1) *Rumunische Untersuchungen. Istro- und macedo-rumunischen Denkmäler* (1882); Beiträge zur Lautlehre des rumunischen Dialectes (1881).

meritul d-luĭ Gustav Weigand, profesor la Universitatea din Leipzig, de a fi întreprins în timpiĭ din urmă studiĭ şi cercetărĭ întinse, stăruitóre şi metodice, după tóte cerinţele sciinţifice, asupra Aromânilor. Dînsul a călĕtorit printre Aromânĭ şi a cules un material preţios folkloristic. Dar şi colecţiunile d-sale sunt folositóre maĭ mult pentru cine vrea să studieze dialectul sub raportul *fonetic* decât etimologic-sinctactic. Trebue ca cine-va să cunóscă adînc dialectul aromân, ca să pótă prinde tóte formele şi întorsăturile limbeĭ. De acì urméză însemnătatea lucrăriĭ întreprinse de d-l Papahagi.

Acéstă operă, ca şi cele-lalte scrierĭ asupra folklorului aromân datorite d-sale, întrunesc strict tóte condiţiunile sciinţifice, sunt desbrăcate cu totul de orĭ-ce consideraţiunĭ patriotice rĕŭ înţelese, neurmărind decât adevĕrul, singurul în stare a contribuì la limpeḑirea multor probleme relative la istoria limbilor romanice în general, şi a limbeĭ române în special. Din punctul de vedere al fideleĭ transcrierĭ a limbeĭ, opera d-luĭ Papahagi nu lasă nimic de dorit, prin silinţa ce şi-a dat de a întrebuinţà un alfabet cu totul fonetic, unde fie-care literă servă pentru unul şi acelaşĭ sunet. In chipul acesta învĕţaţiĭ, carĭ se ocupă cu studiul fonetic şi morfologic al limbeĭ române şi al varietăţilor eĭ dialectale, pot găsì acì un material cu totul esact, pe lângă un studiŭ adîncit şi sistematic.

Ca material folkloric, lucrarea, după planul adoptat de autor, va îmbrăţişà tóte divisiunile şi sub-divisiunile literatureĭ poporale, posibil representate în literatura poporală aromână.

Prima parte a volumuluĭ în curs de publicare şi presentată la premiŭ cuprinde: I. *Cântece de légăn* (30); II. *Diverse formulete* (24); III. *Formulete comulative* (14); IV. *Jurăminte copilăresci;* V. *Satira la copiĭ* (30); VI. *Păcălirĭ copilărescĭ* (56); VII. *Instrucţiunea copiilor în trecut;* VIII. *Jocurĭ copilărescĭ* (201); IX. *Cântece adresate la insecte, păsĕrĭ* etc. X. *Injurăturĭ copilărescĭ.* Aceste 10 categoriĭ încheià prima parte din literatura copilăréscă, rĕmânênd ca basmele, frânturile de limbă etc. să intre în volumul al doilea. Apoĭ urméză tot în volumul I: XI. *Medicina populară*, partea I (269); partea II (66); partea III, diverse reţete (16); XII. *Ghicitorĭ* (186) cu variantele peste tot (303); XIII. *Proverbe şi idiotisme* (2744); XIV. *Colinde;* XV. *Paparude;* XVI. *Lăzărelul;* XVII. *Légănul;* XVIII. *Sĕrbătórea Sinḑienilor saŭ Tav'ani;* XIX. *Luna nouă;* XX. *Deceurĭ* (34); XXI. *Poesia populară.* Volumul I va fi încheiat cu un dicţionar al tuturor cuvintelor intrate în limbă, cu diferitele lor accepţiunĭ.

Volumul II (în preparaţiune) va cuprinde: I. *Basme* (în numĕr de

vre-o 100); II. *Gesturĭ;* III. *Limbagiul copiilor;* IV. *Credințe și superstițiunĭ;* V. *Diverse eresurĭ și obiceiurĭ.*

Volumul III: I. *Nascerea;* II. *Nunta;* III. *Înmormîntarea.*

Deșì nu avem înainte-ne întregul material adunat de d-l Papahagi, totușĭ putem a ne face o idee despre marea luĭ însemnătate, după cele tipărite. Este o comóră neprețuită, a căreia culegere a reclamat timp, lucru și banĭ. Premiarea primuluĭ volum ar încuragià pe autorul luĭ; ar încuragià póte și pe alțiĭ, ca să-ĭ urmeze zelul și strădaniile; căcĭ pentru asemenea lucrărĭ se cere ca mulțĭ, cu dorință și pricepere, să colindeze în Peninsula Balcanică printre Aromânĭ din sat în sat, așà cum ilustrul folklorist de autoritate europénă, Pitrè, a făcut în Sicilia, de unde până acum a publicat peste 30 de volume.

Adunarea materialuluĭ poporal aromânesc trebue făcută cât maĭ grabnic, căcĭ, orĭ-care va fi sórta fraților noștri din Balcanĭ, un lucru rĕmâne de netăgăduit: că maĭ curînd saŭ maĭ târḑiŭ eĭ vor uità și vor dà părăsiriĭ o mare parte din obiceiurile și datinele lor, din credințele și superstițiunile lor. Mulțămită viețiĭ comerciale și industriale, aprópe unicul isvor de traiŭ pentru dînșiĭ, eĭ sunt pușĭ în atingere cu tot soiul de némurĭ, cu tot soiul de cultură. Apoĭ se observă că, în satele unde a pătruns școla română, tineriĭ, carĭ învață carte românéscă și carĭ se numĕră printre ceĭ carĭ simțesc românesce, amestecă în limba lor mulțime de cuvinte și de expresiunĭ daco române: fie că voesc printr'acésta să arate că aŭ trecut prin școlă și că sunt maĭ culțĭ decât ceĭ-lalțĭ compatrioțĭ aĭ lor; fie că se feresc a nu întrebuințà cuvintele străine din dialectul lor.

Acì stă un mare pericol, care amenință ca, în câte-va deceniĭ, dacă școlele nóstre din Balcanĭ vor progresà, să cuprindă întréga limbă aromânéscă și să-ĭ schimbe firea eĭ actuală. Un așà resultat pentru sciința limbeĭ nu va fi de sigur decât o pagubă. Deci trebue cât maĭ repede și cât maĭ bine să se culégă și să se cristaliseze dialectul aromânesc în monumente neperitóre.

Pentru aceste cuvinte, opera d-luĭ Papahagi nu póte fi trecută cu vederea de Academia Română. In sînul Comisiuniĭ, sorțiĭ eĭ aŭ fost 3 pentru și 3 contra.

3. Pĕtrașcu (N.), *Scriitorĭ românĭ contimporanĭ*, studiĭ critice, vol. IV, a format obiectul unuĭ raport al mult veneratuluĭ nostru coleg d-l N. Ionescu, care a propus a se da cărțiĭ o încuragiare. De netăgăduit, d-l Petrașcu este printre puținiĭ noștri criticĭ literarĭ; cine cetesce *Cuvîntul începĕtor* din capul volumuluĭ și *Consciința națională* de la

finele luĭ póte să-şĭ facă o idee de tóte calităţile ce întrupéză autorul lor şi de tóte năzuinţele ce însufleţesc pe eminentul critic şi literat.

4. Vin apoĭ scrierile d-luĭ Duţescu-Duţu (T), *Crîng şi luncă*, versurĭ, şi *Freamat*, versurĭ, analisate şi recomendate la premiŭ de către d-l coleg I. G. Sbiera. D-sa recunósce în autorul lor «un poet cu mare şi rar talent şi însufleţit de ideĭ înalte şi de simţeminte nobile, carĭ contrastéză într'un mod fórte îmbucurător cu direcţiunea pesimistă şi anihilisătóre de astădĭ. Poetul este pretutindenea voios şi plin de viéţă şi ideal în tóte poesiile acestea şi pare a fi unul dintre aceĭ poeţĭ românĭ, carĭ în creaţiunile sale se inspiră de la recreativul şi nesecatul isvor al poesieĭ poporale româneşcĭ şi de la tendinţele idealiste ale poporuluĭ român». Aceste consideraţiunĭ fac pe colegul nostru, ca să recomande cele două cărticele spre premiare, «ca o încuragiare bine meritată pentru autorul lor de a continuà şi maĭ departe în direcţiunea în care a apucat».

Ne maĭ rĕmâne în fine ca să trecem în revistă şi restul publicaţiunilor, ce n'aŭ obţinut nicĭ recomendarea membrilor însărcinaţĭ cu a lor cercetare:

1. Speranţia (Th. D.), a) *Anecdote afumate*; b) *Icóne viĭ.*

D-l A. D. Xenopol, în raportul sĕŭ, constată că aceste lucrărĭ sunt cu mult maĭ slabe, decât cele ce ne-am obicĭnuit a aşteptà de la autorul lor. «prea multă vorbă şi umplutură, din care causă multe anecdote sunt prea lungĭ. Critica cea maĭ bună a *Anecdotelor afumate* sunt anecdotele cele vechĭ ale d-luĭ Speranţia. Acestea se opun la premiarea uneĭ lucrărĭ maĭ slabe decât aceea cu care ne-a deprins talentul însemnat al autoruluĭ. Se vede că printr'un instinct sănătos a numit lucrarea sa maĭ nouă anecdote *afumate,* d-sa consideră singur lucrarea d-sale cea dintâiŭ ca próspĕtă. *Afumat* s'ar puté traduce în casul acesta în franţusesce prin *du rechauffé.*»

*Icóne viĭ,* ale aceluiaşĭ autor, este o mică colecţiune de istoriόre, 112 pagine in-16⁰, fără pretenţiune de sigur de a fi premiate cu 5.000 Leĭ.

Tot ast-fel sunt: 2. Popescu-Ciocănel, *Basme, snóve, ghicitorĭ* (1 vol. in-16⁰, pp. 179), adunate fără sistem şi rĕŭ rînduite; 3. Ştefan Crucénu, *Lacrime,* un mic volum cu 44 poesióre, «concepţiunĭ lugubre», cum le numesce d-l Sbiera; 4. Dauş (Ludovic), treĭ-spre-ḑece nuvele intitulate *Spre mórte* şi carĭ ne presintă «situaţiunĭ neadmisibile psichologicesce şi trupesce şi maĭ altele de felul acestora, precum şi câte-va neîngrijirĭ gramaticale şi tipografice», constatate de colegul nostru Sbiera; 5. Georgescu (St.) (Sergent), *Albaneziĭ,* dramă în versurĭ în

5 acte; 6. Cosmovicĭ (Vasile), *Domniţa Olena*, tragedie în 5 acte; 7. Rosetti (Radu D.), *O lecţie* dramă în 3 acte, — prima analisată de d-l Urechiă, cele două din urmă de către d-l Vulcan — şi câte-şi trele găsite, şi ca fond şi ca formă, că nu îndeplinesc condiţiunile unor piese bune, unor lucrărĭ reuşite.

In fine, cată, spre a terminà şirul operatelor presentate la premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu, să nu las sub tăcere scrierile vulgare *Copil din florĭ* şi *Poet-Poetă*, asupra cărora d-l Iosef Vulcan, în raportul sĕŭ, a credut de ajuns a spune numaĭ următórele: «Felul acestor scrierĭ şi cuprinsul lor, menit a otrăvì juna nóstră literatură şi a rĕspândì imoralitatea, mĕ opresc să le fac onórea a mĕ ocupà de ele şi nu pot decât să-mĭ exprim mirarea că autorul a avut curagiul să le presinte la concurs.»

Opiniunea d-luĭ Vulcan a fost împărtăşită de întréga Comisiune.

Prin urmare, resumând voturile date în Comisiune, singura care a întrunit majoritatea este drama *Casta-Diva* a d-luĭ Haralamb Lecca; apoĭ din cele recomendate prin raporturile membrilor Comisiuniĭ, vin în ordinea voturilor obţinute:

1. Gr. Conduratu, *Relaţiunile Ţeriĭ-Româneseĭ şi Moldoveĭ cu Ungaria până la anul 1526;*
2. Papahagi (P.), *Din literatura populară aromână;*
3. Pĕtraşcu (N), *Scriitorĭ românĭ contimporanĭ;* şi
4. Duţescu-Duţu, *Crîng şi luncă*, versurĭ; *Freamăt*, versurĭ.

III. *Premiul Adamachi, de 5.000 Leĭ.*

Acest premiŭ este a se da cărţiĭ celeĭ maĭ bune scrise în limba română, cu un cuprins moral, de orĭ-ce natură, şi apărută de la 1 Novembre 1887 până la 31 Octobre 1898.

Patru lucrărĭ s'aŭ presentat la premiul în cestiune:

Assan (B. G.), *Du rôle de la Roumanie dans le mouvement commercial de l'Europe* etc.;

Grecescu (Dr. D.), *Conspectul floreĭ Românieĭ;*

Leonardescu (C.), *Principiĭ de filosofia literatureĭ şi a arteì;*

Pacu (Moise N.), *Manual de morala evangelică.*

Prima lucrare: Assan, *Du rôle de la Roumanie* etc., a fost încă dela început înlăturată dela concurs, pentru că este scrisă într'altă limbă decât cea română.

A doua: Grecescu, *Conspectul floreì Românieĭ*, 1 vol. in-8°, pp. 851, se bucură de un raport amănunţit şi consciinţios din partea venera-

tuluĭ nostru coleg d-l Florian Porcius, care conchide la premiare. D-sa arată că opera cuprinde: 1. enumerarea plantelor vasculare indigene şi naturalisate aflate pe întreg teritoriul Românieĭ, în numĕr total de circa 3.000 speciĭ şi varietățĭ, şi 2. ea tratéză şi despre distribuirea acestor plante prin diversele lor localitățĭ. In privința primeĭ părțĭ, eminentul botanist, ḑice că e de presupus cu tótă certitudinea că în România se maĭ află încă multe plante necunoscute până acum, carĭ aflându-se cu timpul le va puté autorul *Floreĭ Românieĭ* introduce în un apendice la flora sa.

«Cu tóte acestea, meritul cuprinsuluĭ în partea I-a a cărțiĭ rĕmâne neatins, cu atât maĭ mult cu cât o atare lucrare recere muncă îndelungată, împreunată cu o cunoscință pătrunḑĕtóre a materieĭ tractate, care face onóre nu numaĭ distinsuluĭ autor, dar şi Românieĭ.»

Asupra părțiĭ a II-a, d-l Porcius, după ce a resumat resultatele de căpetenie la carĭ a ajuns autorul, adaoge: «Am făcut acest extrat din partea II-a despre distribuirea plantelor cu intențiunea ca onorata Comisiune a premiuluĭ Adamachi să aibă cunoscință şi să pótă aprețuì, întru cât autorul şi-a dat silința pentru a pune în vedere starea geografică a vegetațiuniĭ din România, o lucrare care deschide o eră nouă în acest ram şi cumpĕnesce mult în literatura sciințifică a botaniceĭ din acéstă țéră, care lucrare este aprețuită şi din partea botaniştilor din Austro-Ungaria, aflând-o atât de importantă, în cât în revista botanică austriacă (Oesterreichische botanische Zeitschrift, No. 1 din 1899) se exprimă dorința de a se face din acéstă a II-a parte o traducere în limba germană. Ca provocare la cele expuse până acì îmĭ exprim părerea, că cartea *Conspectul floreĭ Românieĭ* e în adevĕr un op de mare valóre sciințifică şi ast-fel merită a fi premiată.»

Comisiunea n'a putut decât a se unì cu propunerea stimatuluĭ nostru coleg, ținĕnd sémă tot de-odată şi de aprecierea fórte favorabilă făcută de d-l A. Franchet în *Bulletin de la Société botanique de France* (Troisième série, f. V, 1898, pp. 492—494), şi are onóre a vĕ propune, prin unanimitatea de 8 a membrilor presențĭ, ca să bine-voițĭ a încununà cu sufragiele d-vóstre munca uneĭ întregĭ viețĭ modeste şi laboriόse a profesoruluĭ Dr. D. Grecescu.

Tot asemenea vĕ propune, în unanimitate de 8 şi pe temeiul raportuluĭ favorabil al ḑ-luĭ coleg A. D. Xenopol, să premiațĭ şi opera d-luĭ C. Leonardescu, *Principiĭ de filosofia literatureĭ şi a arteĭ*, invederat şi dînsa o lucrare de valóre, resultatul munciĭ uneĭ viețĭ întregĭ.

Cea de a treia carte: Moise N. Pacu, *Manual de morala evangelică*, deşì a fost recunoscută de d-l Sbiera, care a examinat-o, «că este

unul dintre cele maĭ bune manuale şi întrebuinţarea luĭ nu póte fi decât numaĭ folositóre», dar fiind-că «este o curată compilatură, autorul nu ne dă în ea nimica noŭ de la sine, nu caută a pătrunde şi a înţelege genuinele şi adevěratele intenţiunĭ ale Mântuitoruluĭ, ci adoptă pur şi simplu explicările admise de biserică», apoĭ acéstă împrejurare, precum şi stilul din ea nu tot-deauna deplin corect, îl fac să nu pótă propune cartea spre premiare.

Pusă la vot, ea a întrunit voturĭ 3 pentru şi 3 contra.

Comisiunea a fost în unanimitate de părere, ca din premiul Adamachi, ce este divisibil, să se acorde 4.000 leĭ d-luĭ Dr. Grecescu şi 1 000 leĭ d-luĭ Leonardescu.

Incheiŭ acest raport, ce a devenit destul de lung, cu observaţiunea ce am făcut şi altă dată, că din an în an tot maĭ multe cărţĭ bune, vrednice de interes şi de stimă, vin ca să participe la recompensele nóstre. Opere serióse saŭ uşóre, rodurĭ ale studiuluĭ saŭ ale imaginaţiuniĭ, ele aŭ de o potrivă dreptul la atenţiunea nóstră; fie-căreia se cuvine un cuvînt de laudă şi de încuragiare; ba dorinţa raportoruluĭ general ar fi fost ca pe tóte să le contopéscă într'unul şi acelaşĭ elogiŭ.

Membriĭ Academieĭ sunt ca aceĭ veteranĭ emeriţĭ, de carĭ vorbesce Omer, carĭ, stând la porţile Schee şi conversând familiar între dînşiĭ, urmăresc, cu ochiĭ, de pe înălţimea turnuluĭ, luptele la carĭ vîrsta nu le maĭ permite lor, excelenţĭ agoreţĭ, ca să ieà prte; victoria fie-căruĭ luptător este o bucurie pentru dînşiĭ, póte şi o satisfacere, póte şi o mîndrie sufletéscă. Ast-fel să considere publicul atitudinea Academieĭ, când acésta, odată pe an, este chemată ca să decérnă celor maĭ meritoşĭ dintre meritoşĭ lauriĭ şi recompensele sale!

---

**Dr. S. Argeşianu**, *Noţiunĭ de higienă şi medicină populară, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **Dr. V. Babeş.**

Nu sufere îndoială că la noĭ în ţéră, în timpul din urmă, numěrul publicaţiunilor a crescut pe o scară imensă; dacă însă ne întrebăm dacă calitatea publicaţiunilor nouě românescĭ este în raport cu cantitatea lor, trebue să recunóscem cu regret că şi la noĭ în ţéră, precum în străinătate, piaţa este inundată în timpul din urmă cu cărţĭ de multe orĭ cu titlurĭ sciinţifice, carĭ însă nu represintă vre-un progres şi,

adresându-se de multe orĭ unuĭ public necompetent în cestiunile ce tractéză, pot rĕmâné mult timp fără să fie judecate după justa lor valóre.

Maĭ cu sémă igiena, care, graţie descoperirilor din timpul cel maĭ noŭ, a eşit din domeniul unor cunoscinţe banale, la carĭ s'ar pricepe orĭ ce om inteligent, cu tóte că a devenit o sciinţă basată pe cunoscinţe cu totul speciale, dă loc la multe atarĭ lucrărĭ. Lumea cultă nu-şĭ dă încă sémă de acéstă transformare, fiind dispusă a nu admite seriositatea acesteĭ sciinţe experimentale, mergênd până a nu admite necesitatea specialisăriĭ profesorilor carĭ aŭ să predeà igiena în şcólele secundare.

Cartea de faţă, în 520 pagine, cată să expună tótă igiena şi medicina poporală trebuinciósă şcólelor secundare. Autorul, fiind medic şi vechiŭ profesor de igienă la Şcóla normală, posedă fără îndoială cunoscinţe destul de întinse asupra subiectuluĭ sĕŭ, a cetit multe şi felurite, s'a inspirat de cărţi similare francese, a adaos şi multe cunoscinţe moderne; ast-fel în cât cartea se presintă în mod destul de complet.

Putem ḑice că cea maĭ mare parte a cărţiĭ nu e basată pe studiĭ propriĭ, ast-fel în cât nu represintă decât o reproducţiune maĭ mult saŭ maĭ puţin pricepută a diferitelor lucrărĭ de acéstă categorie. Mi se pare însă că numaĭ o persónă care a pătruns în tóte amănuntele igieneĭ moderne pe basa lucrărilor originale şi experienţelor propriĭ este în stare a înfăţişà igiena modernă, ast-fel în cât să fie pricepută chiar de laicĭ şi să se pótă utilisà imediat spre binele public. Nu sciŭ dacă voiŭ fi bine priceput şi va fi póte greŭ să probez cele afirmate, căcĭ cartea se cetesce destul de uşor şi dă cetitoruluĭ óre-carĭ ideĭ asupra subiectuluĭ tractat, şi numaĭ dacă am voì să executăm cele cetite, să profităm de ele în mod real, ne vom împedecà, din causa insuficienţeĭ saŭ necorectitățiĭ celor expuse.

Orĭ-cât de restrîns ar fi însă scopul saŭ întinderea uneĭ cărţĭ de igienă, trebue ca acéstă sciinţă să fie ast-fel tractată, în cât cetitorul să pótă profità de ea, să o pótă utilisà în viéţa practică. Nicĭ nu există vre-o altă sciinţă experimentală care să aibă atâta nevoie de aplicare imediată cât igiena; ast-fel că pentru nicĭ o altă sciinţă experimentală nu ni se cere atât ca pentru igienă ca aceĭ, carĭ scriŭ despre igienă saŭ carĭ predaŭ acéstă sciinţă, să fie persóne carĭ aŭ pătruns prin lucrările lor propriĭ în spiritul eĭ. Este de regretat că atâţĭ autorĭ de igienă din străinătate uită acest desiḑerat principal al uneĭ igiene bune.

Voiŭ încercà a arătà că autorul, prin cantitatea de capitole fără aplicaţiune practică, desorientéză pe cetitor, în cât acesta nu găsesce

şi nu póte aprecià părţile esenţiale şi importante. Autorul tocmaĭ din causă că nu e familiarisat cu basele şi cu metódele igieneĭ moderne, ca toţĭ aceĭ carĭ n'aŭ pătruns în spiritul sciinţeĭ, în compilaţiunea sa uită tocmaĭ lucrurile cele maĭ importante. Voiŭ da în acéstă privinţă numaĭ câte-va exemple asupra bólelor celor maĭ importante pentru ţéra nóstră.

Ast-fel, vorbind de desinfectante, recomandă fumigaţiunile cu puciósă, carĭ de mult s'aŭ abandonat, nefiind eficace şi dând ast-fel nascere la infecţiunĭ.

Vorbind despre prevenirea diferitelor bóle, ar fi trebuit să insiste asupra lucrărilor principale. Ast-fel, vorbind despre choleră, maĭ bine să fi lăsat în afară tot ce a scris despre acéstă bólă, decât să lase în afară tocmaĭ lucrul cel maĭ esenţial, adecă propagarea bóleĭ prin apă.

Vorbesce de ciumă, dar omite tocmaĭ lucrul cel maĭ principal în ceea ce privesce propogarea şi prevenirea bóleĭ, adecă propagarea bóleĭ prin şórecĭ şi guzganĭ

In privinţa difteriеĭ, autorul afirmă că serul antidifteric lucréză prin atenuarea şi omorîrea baciluluĭ, ceea ce este cu totul contrar faptelor.

In ceea ce privesce propagarea tuberculoseĭ, vorbesce de pericolul infecţiuniĭ prin monete, adecă lucru neprobat, dar uită cu totul să insiste asupra pericoluluĭ mare al batistelor, dar maĭ cu sémă al răspândiriĭ sputelor.

Putem ḑice că aprópe totul în privirea tuberculoseĭ este îngrijirea sputelor şi scuipătórelor; tóte cele-lalte, tot capitolul destul de mare asupra tuberculoseĭ, n'are valóre, dacă nu servă pentru documentarea importanţeĭ acesteĭ măsurĭ profilactice. Asemenea n'a luat în consideraţiune importanţa tuberculineĭ ca mijloc de diagnostic al tuberculoseĭ bovine, adecă uneĭ surse frecuente de infecţiune.

Morva ocupă asemenea un capitol întins, fără să fi amintit chiar maleina, care a devenit mijlocul cel maĭ important pentru diagnosticul şi combaterea bóleĭ.

In privinţa malarieĭ, autorul afirmă că bóla s'ar căpetà prin infecţiune saŭ prin respiraţiune, ceea ce nu e de fel documentat; din contra, cercetările moderne tind a arătà că bóla se ieà de la înţeparea diferitelor speciĭ de ţinţarĭ.

Tot aşà de desorientat este autorul în privinţa altor capitole de igienă modernă; ast-fel d-sa vorbesce mult de apă, însă lectorul, după cetirea capitoluluĭ, rămâne cu totul desorientat în ceea ce privesce judecarea uneĭ ape bune; nu se găsesce o apreciare a apelor subterane, cu carĭ va fi aprovisionat oraşul Bucurescĭ, ca ape de băut.

Filtrele nu sunt tractate în mod critic şi nu se spune nicăerĭ cum trebue să ne servim de filtre ca să ne dea o apă bună de bĕut.

In capitolul care tractéză despre alimentaţiune, autorul vorbesce mult de valórea nutritivă a diferitelor substanţe, însă fără privire la necesităţile nóstre, nicĭ la aplicarea practică în genere. Botulism, adecă intoxicaţiunea saŭ infecţiunea cu carne stricată, este privită ca simplă otrăvire, fără privire la infecţiunea şi la microbiĭ importanţĭ carĭ produc acéstă bólă.

La noĭ în ţéră mortalitatea cea mare privesce în prima linie copiiĭ noŭ născuţĭ saŭ copiiĭ micĭ, carĭ mor maĭ cu sémă din causa uneĭ alimentărĭ viciósе. S'a probat în timpul din urmă că causa acestor bóle mortale este alimentarea cu lapte care nu însuşesce condiţiunile igienice. Numaĭ graţie unuĭ studiŭ al microbilor din lapte, carĭ produc aceste bóle teribile, am ajuns, prin o sterilisare esactă, să încunjurăm pericolul alimentăriĭ artificiale a copiilor micĭ.

Ar trebuì să fie preocuparea principală a aceluia care scrie o carte despre igienă şi medicină poporală, să se ocupe de aceste cestiunĭ vitale ale naţiuniĭ nóstre. Autorul igieneĭ de faţă însă ignoréză cu totul acest pericol şi în consecinţă nu vorbesce nimic despre îndreptarea rĕuluĭ prin tractarea laptelui într'un mod bine stabilit.

Intre altele îmĭ permit să amintesc studiul ciupercilor alimentare, carĭ maĭ cu sémă la noĭ ar puté devenì un aliment important.

Asemenea trebue ca într'o carte practică să se descrie bine caracterele ciupercilor otrăvitóre. Manualul de faţă însă abià se ocupă cu ciupercile şi nu dă de fel caracterele distinctive esacte ale ciupercilor vătĕmătóre.

In privinţa medicineĭ poporale nu pot să intru în amănunte, pot însă să afirm că şi aicĭ sunt lăsate în afară multe noţiunĭ din cele maĭ importante, dându-se o întindere mare unor noţiunì carĭ sunt inutile, căcĭ nu sunt pricepute de persóne carĭ nu sunt iniţiate în spiritul sciinţelor medicale.

Ast-fel lipsesc noţiunĭ de pansamente, de hemostasă şi în genere de îngrijirea bolnavilor şi a copiilor micĭ. Aş ḑice şi aicì că lucrurile importante sunt de multe orĭ neglijate pentru alte cestiunĭ fără importanţă practică.

Resultă decĭ din aceste consideraţiunĭ că *Noţiunile de igienă* nu corespund scopuluĭ de a călăuzì pe laicĭ şi anume pe eleviĭ şcólelor secundare în principiile igieneĭ moderne, şi din acéstă causă nu pot să recomand acéstă carte pentru premiul la care aspiră.

**B. G. Assan,** *Călĕtorie în regiunile polare nordice. Conferință. Bucurescĭ 1897.*
*Raport de d-l* **P. Poni.**

Lucrarea pe care d-l B. G. Assan o presintă la premiul Năsturel-Herĕscu este o conferință ținută de d-sa în 1897 la Societatea Geografică Română.

Intr'însa găsim întâiŭ descrierea uneĭ călĕtoriĭ la Spitzberg şi Oceanul înghețat, la care a luat parte şi autorul; apoĭ o relațiune succintă a expedițiunilor polare şi în special a celeĭ a luĭ Nansen, a pregătirilor expediuniĭ luĭ Andrée, ş. a.

Broşura d-luĭ Assan se cetesce cu aceeaşĭ plăcere cu care a trebuit să fie ascultată şi conferința sa, căcĭ subiectul tractat într'însa este din cele maĭ atrăgĕtóre. Cu tóte aceste merite, ea nu mi se pare că are acea mare importanță, pe care trebue să o posédă o operă care póte fi încoronată cu premiul Năsturel-Herĕscu.

---

**V. Gr. Borgovanu,** *Istoria pedagogieĭ, ed. II, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **V. A. Urechiă.**

Am cetit cartea *Istoria pedagogieĭ,* presintată la concursul pentru premiul Năsturel-Herescu de autorul eĭ, d-l V. Gr. Borgovanu.

Autorul, chiar în titlu, afirmă că opera sa corespunde «programeĭ şcólelor normale şi a seminariilor». Asupra acestuĭ punct nu-ĭ fac nicĭ ó împotrivire. Cam scim cum şi de cine s'aŭ alcătuit acele programe şi ar fi lucru neadmisibil ca astăḑĭ să nu se găséscă cine să facă opere pe mĕsura lor.

Intru cât se póte aplicà apelativul de *pedagogie* moduluĭ cum la popórele antice, la Indienĭ orĭ la Egiptenĭ saŭ la Perşĭ, se face educațiunea copiilor, fie-cine póte a-şĭ da rĕspuns. Mi se pare că a numì *pedagogie* crescerea copiilor primitivelor popóre e tot de aceeaşĭ valóre cu a da acest nume bunăóră moduluĭ cum cresc la şatra Țiganuluĭ până aḑĭ Țiganiĭ luĭ

Dar nu e vina d-luĭ Borgovanu, când face asemenea istorie a uneĭ *pedagogiĭ* neexistente ca sciință în primiĭ secolĭ aĭ omeniriĭ, cum nu este un merit al d-sale compilarea ce face apoĭ din scriitorĭ diverşĭ, ca să ne dea opera ce analisăm.

În 228 pagine in-8°, adecă aprópe tótă cartea sa, d-l Borgovanu nu este original, ci numaĭ compilator din cărţĭ străine, şi numaĭ cele din urmă 58 de pagine le destină a reproduce cunoscinţele sale propriĭ, şi încă şi din aceste cea maĭ mare parte sunt pline cu reproducerĭ de discursurĭ străine.

Despre cunoscinţele propriĭ ale autoruluĭ cu referinţă la istoria şcóleĭ române, cu regret nu pot venì cu laude, şi maĭ ales cu laude fără de reserve.

Dacă, în cele 228 pagine prime ale cărţiĭ, d-l Borgovanu ne póte probă că scie cetì limbĭ străine, în cele 58 pagine din urmă dovedesce că n'a cetit aprópe nimic din cele scrise de Românĭ cu referinţă la şcóla română.

Autorul începe partea originală a lucrăriĭ sale, spunêndu-ne că «prima legiuire a şcóleĭ românescĭ datéză de la *memoriul* (vrea să ḑică anaforaua) Mitropolituluĭ din Moldova Iacob Stamate». Va să ḑică d-l Borgovanu nu cunósce istoria şcóleĭ anterióre anaforaleĭ luĭ Stamate!

Dar d-sa nu cunósce istoria şcóleĭ nicĭ după Iacob Stamate, căcĭ în urma acestuia nu maĭ citéză până la 1864 decât Regulamentul Organic şi un discurs din 1860 al luĭ Ioan Maiorescu! După acestea, amintesce de legea din 1864 şi ne spune că acéstă lege «apare primenită (ce fel? numaĭ primenită?) potrivit împrejurărilor actuale în legile parţiale (cum *parţiale?*) din 1893 şi 1896». (Veḑĭ pag. 229.)

Repet, aserţiunile aceste ale autoruluĭ dovedesc o nesciinţă regretabilă a istorieĭ evoluţiuniĭ nóstre pedagogice în decursul secolilor. Să fie óre că autorul a găsit că erà de maĭ mare interes pentru viitoriĭ învĕţătorĭ şi institutorĭ să cunóscă de preferinţă istoria neexistenţeĭ sciinţeĭ pedagogice de la începutul omeniriĭ, în loc de a îmbogăţì mintea lor cu esacte informaţiunĭ din istoria şcóleĭ nóstre propriĭ?

Din acest punct de vedere eŭ consider partea originală a opereĭ intrate la concurs ca nesatisfăcênd nicĭ cea maĭ benevolă critică. Şi critica are dreptul să fie şi maĭ aspră, când cetesce în o pretinsă istorie a pedagogieĭ române aserţiunĭ carĭ cât colo se vĕd inspirate de curentele politice ale ḑileĭ. E destul să veḑĭ portretele cu carĭ d-l Borgovanu îşĭ ilustréză cartea la partea eĭ originală, ca să n'o aprobĭ şi să nu veḑĭ în ea istoria şcóleĭ, ci a simpatiilor autoruluĭ pentru ómeniĭ ḑileĭ. Bărbaţĭ ca rĕposaţiĭ Laurian, Massim, Aaron Florian, Asaki, Mitropolitul Veniamin Costache, Sĕulescu etc. etc., n'aŭ existat pentru şcóla română. Nicĭ chiar pe întroducĕtorul sistemuluĭ lancastric în acéstă şcólă nu-l menţionéză autorul. Mişcarea pedagogieĭ din Banat şi Ardél din secolul trecut şi de la începutul celuĭ actual, a găsit cu cale

d-l Borgovanu că nu póte fi de nicĭ un interes şi de nicĭ un folos s'o cunóscă învĕţătoriĭ şi institutoriĭ din România. Dar dacă tóte aceste le tace, nu uită să ne spună că dintre rĕposaţiĭ pedagogĭ nu cunósce decât pe Ioan Maiorescu (discursul din 1860) şi pe regretatul A. Odobescu, colaborator cu autorul la o carte de lectură. Dintre *pedagogiĭ* în viéţă ne citéză pe d-l V. Arion (fost Secretar general la Culte), alăturea cu d-l Stefan Michăilescu (inspector al şcólelor) şi pe aceştia alăturea cu un bărbat de merite pedagogice netăgăduite, d-l Meissner. D-lor Take Ionescu şi P. Poni nu le face onórea să le dea portretele ca pedagogĭ, dar ne dă portretele ilustrilor noştri colegĭ nepedagogĭ d-niĭ D. Sturdza şi I. Kalinderu. De sigur acésta nu se chémă curtenire...

Socot inutil să intru în amănunte asupra celor 58 pagine pline de erorĭ de fapte şi de lacune neadmisibile. Regret că nu vĕ pot prin urmare propune premiarea opuluĭ d-luĭ Borgovanu, şi cu atâta maĭ mult că autorul, eŭ însumĭ nu ignor, că este un pedagog meritos în practica şcóleĭ primare.

---

**G. O. Gârbea,** *Iov, poemă dramatică în versurĭ ritmice, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **A. D. Xenopol.**

Fără îndoială că este o laudabilă întreprindere aceea de a se traduce în românesce cap-de-operele literaturilor străine, şi s'aŭ făcut până acum maĭ multe încercărĭ în acéstă privinţă. Lucrărĭ de mare valóre, în deosebitele literaturĭ, sunt însă numeróse, şi fiind-că este cu neputinţă, cel puţin acuma la început, să le prefacem pe tóte în românesce, ar trebuì să alegem pe cele maĭ potrivite, pe acele carĭ conţin în ele reproducerea simţemintelor şi a principiilor celor maĭ universale omenescĭ, închegată în formele cele maĭ fermecătóre.

Din acest punct de vedere să cercetăm, dacă ostenéla şi talentul d-luĭ Gârbea în redarea în versurĭ a poemeĭ evreescĭ a luĭ Iov—şi acéstă ostenélă precum şi talentul recunóscem că sunt însemnate—meritaŭ să fie puse în slujba uneĭ asemenea lucrărĭ.

Poemul luĭ Iov, product al spirituluĭ evreesc, se întemeiază pe concepţiunea acestuĭ popor despre lume şi Dumneḑeŭ, concepţiune cu totul inferióră ca valóre morală.

Iată pe scurt subiectul poemeĭ: Iov, om drept, tare în credinţă, cu frica de Dumneḑeŭ şi depărtat de orĭ-ce faptă rea, trăesce în îmbelşugarea cu care Dumneḑeŭ a rĕsplătit frumósa luĭ purtare. Satana însă, zavistnic pe a luĭ fericire, spune luĭ Dumneḑeŭ că Iov ar fi aşà de cre-

dincios numaĭ fiind-că ar fi umplut cu tóte bunurile; să-şĭ retragă numaĭ Dumneḑeŭ mâna de pe el şi va vedé atuncĭ cum se va lepĕdà de dînsul. Dumneḑeŭ dă voie Sataneĭ să sărăcéscă pe Iov; dar el rĕmâne neclintit în credinţă. Satana atuncĭ întîmpină că el nu s'a schimbat, din causă că n'a fost lovit în carnea şi trupul sĕŭ. Dumneḑeŭ învoesce şi acésta Sataneĭ, şi iată-l pe Iov sărac lipit pămîntuluĭ, lovit de lipsă, plin de bube din cap până în picióre, zăcênd pe un morman de gunoiŭ şi curăţindu-se de puroiŭ cu un hârb (imagine greţósă şi oribilă). Iov atuncĭ blestemă ḑiua în care s'a născut şi cârtesce contra luĭ Dumneḑeŭ, spunênd că:

Eştĭ drept, eştĭ fără de vină, orĭ eştĭ greşit, te-omóră.

Ceĭ treĭ prietenĭ ce vin să-l vadă, dar carĭ îl lăsă pe gunoiŭ, îĭ fac morală, spunêndu-ĭ să nu despereze, că Dumneḑeŭ se va îndurà de el. Iov însă le rĕspunde la toţĭ tot pe tema luĭ, că Dumneḑeŭ îl lovesce fără nicĭ un cuvînt. Supravine Elihu, care pune discuţiunea pe un alt tărîm, pe a-tot-puternicia luĭ Dumneḑeŭ, în contra căruia nicĭ o fiinţă nu ar avé dreptul să se rĕscóle. Bietul Iov tace. De-odată rĕsună vocea luĭ Iehova, care reieà tema luĭ Elihu şi se laudă cu a-tot-puternicia luĭ, şi bietul Iov, zdrobit, se închină înaintea eĭ. Atuncĭ Dumneḑeŭ îl értă, îĭ redă avutul, alţĭ copiĭ în locul celor perduţĭ, şi Iov maĭ trăì încă în fericire 140 de anĭ.

Ne întrebăm: ce soiŭ de poemă este acésta? O poemă care se ocupă cu purtarea unuĭ om şi cu cugetărĭ privitóre numaĭ la aceste purtărĭ, decĭ o *poemă morală*.

Ce soiŭ de morală însă să insufle ea? Una fórte jósă în scara evoluţiuniĭ morale Dumneḑeŭ, fiinţa supremă, raţiunea tuturor lucrurilor, este înfăţoşat ca un despot care-şĭ cércă puterea, şi anume pe cine? pe cea maĭ credinciósă a luĭ slugă. Fiind-că îĭ place să facă un rămăşag ca Satana, impune bietuluĭ Iov cele maĭ crude cazne, şi măcar nicĭ nu e logic; căcĭ dacă Dumneḑeŭ a-tot-sciutorul, erà sigur pe credinţa luĭ Iov, apoĭ el s'a înşelat, căcì Iov a suferit fără cârtire numaĭ perderea avuţiilor, iar când a fost lovit în corpul luĭ, a început să blesteme. Prin urmare, Dumneḑeŭ a perdut rămăşagul şi Satana a câştigat. Dar ce curiósă ne pare intervenirea celor treĭ prietenĭ, sănătoşĭ ca tunul, carĭ caută să convingă pe Iov, ce sufere torturile Iaduluĭ, că trebue să mulţumésca Domnuluĭ pentru acéstă încercare. Şi maĭ curiósă încă se pare intervenirea luĭ Elihu şi în sfîrşit chiar acea a luĭ Iehova, care justifică nedrépta pedépsă a luĭ Iov pe faptul că e a-tot-puternic.

Vrea să ḑică Dumneḑeŭ îşĭ bate joc de făptura mânilor luĭ, fiind-că e maĭ tare decât dînsa. Ce morală este acésta? Inţelegem acéstă nedreptate a sórteĭ în fatalitatea celor vechĭ, saŭ în concepţiunea modernă sciinţifică a lumiĭ, efectul unor legĭ neconsciente, carĭ zdrobesc şi macină fiinţa omenéscă fără să le pese de vorbele eĭ, fiind-că nu pot nicĭ să le audă nicĭ să le pricépă; dar nu maĭ înţelegem acelaşĭ lucru în concepţiunea uneĭ Dumneḑeirĭ personale, care a făcut pe om după chipul şi asemĕnarea eĭ, care scie ce e durerea şi continuă însă să-şĭ bată joc de om numaĭ pentru a-ĭ dovedì cât e de puternic.

Asemenea concepţiune e cevà monstruos, e cevà deprimător şi imoral, cel puţin pentru noĭ, a cărora consciinţă a fost limpeḑită prin morala înaltă şi adevĕrat omenéscă a creştinismuluĭ.

Ca formă, poemul luĭ Iov nu este decât o perpetuă repetare monotonă şi plicticósă a aceloraşĭ ideĭ îmbrăcate în alte cuvinte; argumentele prin carĭ Bildad şi cu ceĭ-lalţĭ caută să convingă pe Iov că nu trebue să blesteme, sunt neînţelese, cel puţin pentru noĭ ceştia cu concepţiunea modernă a lumiĭ în minte; maĭ straniĭ şi curióse ne par argumentele luĭ Elihu, repetate de Iehova, ca acesta e tare şi decĭ póte face orĭ-ce. Dumneḑeul Evreilor nu este un Dumneḑeŭ moral, este Dumneḑeul puteriĭ şi al reuşiteĭ. Tot ce póte face este îndreptăţit. Iată o concepţiune fără îndoială periculósă de rĕspândit în lumea nóstră prin glasul fermecător al poesieĭ.

Nu scim cum và fi întrupată gândirea poemeĭ în limba ebraică, precum nu scim după cine a prelucrat d-l Gârbea versurile d-sale. Nu i se póte tăgăduì o măestrie în redarea cugetărilor, o limbă bogată, curată şi frumósă, versurĭ corecte (cu fórte puţine excepţiunĭ) şi avînt poetic. Ca întrupare de cugetărĭ, prelucrarea luĭ Iov este fără îndoială meritorie. Nu sciŭ însă dacă acéstă însuşire singură póte să merite a i se încuviinţà premiul. Eŭ cred că trebue judecată lucrarea care nu este originală, ci o traducere, saŭ o prelucrare, în legătură cu originalul reprodus şi că bunăóră ar fi greŭ ca Academia să premieze chiar cea maĭ minunată traducere a Decameronuluĭ luĭ Boccacio saŭ a poveştilor (Les contes) luĭ Lafontaine. Când e vorba de o traducere a uneĭ opere străine, premiarea eĭ póte fi respinsă din două motive: saŭ că, originalul fiind bun, traducerea e rea; saŭ că, traducerea fiind bună, originalul e rĕŭ.

Avênd însă în vedere frumuseţea neasemĕnată a prelucrăriĭ românescĭ, suntem de părere a se da d-luĭ Gârbea o încurajare.

**N. E. Idieru**, *Istoria artelor-frumóse, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **A. D. Xenopol.**

E cea dintâiŭ încercare de a scrie în limba română o istorie a artelor frumóse. Planul e vast, prea vast chiar, întru cât cuprinde, nu cum se face de obiceiŭ, numaĭ istoria artelor plastice, şi încă şi acea a musiceĭ, artă cu totul deosebită prin caracterul eĭ. Pentru a se puté cuprinde uriaşa materie în 480 de pagine, a trebuit, bine înţeles, ca să fie aprópe tótă redusă la cea maĭ simplă rostire, maĭ mult să ieà forma unuĭ catalog de lucrărĭ artistice. Bine înţeles că nu ne putem aşteptà, şi autorul singur nu pretinde a face alt cevà, decât a redà în limba română cunoscinţele rĕspândite în Apus asupra desvoltăriĭ artistice, în cât nu póte fi vorba de o lucrare originală, ci de o compilaţiune redusă şi scurtată a istoriilor artelor frumóse publicate în ţĕrile civilisate.

Chiar în acéstă compilaţiune s'aŭ strecurat însă erorĭ, bunăóră că architectura ar fi arta cea dintâiŭ, când este cunoscut că există picturĭ saŭ scrijăliturĭ încă din epoca preistorică; că ceĭ noĭ ar fi adaos stilul composit către cele treĭ stilurĭ grecescĭ; că piramidele cele treĭ de lângă Cair ar avé dimensiunĭ egale; că Beethowen ar fi compus *uvertura* simfonieĭ a 7-a, că Gellert (poetul german) ar fi compus lieçurĭ alăturea cu Mozart şi Beethowen; citéză ca bucăţĭ scrise de Meyerbeer, Haydn, Meinhardt, Flotow, operele Lucia de Lamermoor, Traviata, Sonnambula, Trovatore (pag. 464), şi câte alte nenumĕrate erorĭ de acelaşĭ fel, provenind din o reproducere necorectă a celor găsite în scrierile străine.

Dacă ar fi cevà noŭ şi meritoriŭ în lucrarea d-luĭ Idieru este încercarea de a schiţà istoria artelor la noĭ în ţérà, a architectureĭ, sculptureĭ, pictureĭ şi musiceĭ. Cred, fără indoială, că d-sa n'a avut de unde luà de-a gata lucrurile, ci a trebuit să facă şi cercetărĭ. Noĭ credem însă că aceste cercetărĭ, deşĭ arată óre-care sîrguinţă, sunt necomplete şi dovedesc că simţul artistic al autoruluĭ nu este desvoltat aşà ca să te poţĭ rezemà cu siguranţă pe expunerile luĭ. Să aducem un singur exemplu despre puţina statornicie a părerilor d-sale în materie de critică estetică. După ce d-sa reproduce din cuvînt în cuvînt din *Istoria Românilor* lucrată de mine cele ce spun privitóre la biserica Treĭ-Erarchĭ, aprobându-le, anume că acéstă biserică ar fi aprópe tot atât de desăvîrşită în formele eĭ ca şi acea de la Curtea-de-Argeş, că împărtăşesce caracterul stiluluĭ eĭ în liniĭ, în ornamente, cât şi în perfecţiunea mi-

nunatelor eĭ proporţiunĭ (p. 94), nu maĭ departe decât la pagina următóre (p. 95), spune despre aceeaşĭ biserică a Treĭ-Erachilor din Iaşĭ, că «suprimând cu gândul aceste decoraţiunĭ (sculpturile ornamentelor), clădirea va rĕmâné o massă de pétră lipsită de expresiune, căcĭ liniile carĭ fac forma architectureĭ sunt fără înţeles». Carĭ din două este părerea autoruluĭ ?

In expunerea istorieĭ musiceĭ, d-l Idieru amestecă compositoriĭ de musică cu pianiştiĭ şi executanţiĭ, vorbind într'o suflare despre Bellini, Chopin şi Henrieta Sonntag, nu face deosebire între şcólele germană, italiană, francesă; e o amestecătură nedescurcată de nume, un catalog inform de opere, care numaĭ istoria musiceĭ nu se póte numì.

Se póte ca d-l Idieru, profesor la şcóla comercială şi autorul unuĭ tractat de Economie politică, să aibă un mare gust şi să se simtă fórte atras către operele frumóse. De la acéstă plecare individuală până la pretenţiunea de a scrie într'un singur volum întréga desvoltare a tuturor artelor, de la originea némuluĭ omenesc până astădĭ,— distanţa e cam mare.

Găsim că asemenea încercărĭ necópte şi nerumegate nu trebuesc încurajate.

---

**Dr. G. Maior,** *Manual de agricultură raţională. Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor, Bucurescĭ-Braşov 1898.*
*Raport de d-l* **P. S. Aurelian.**

Pentru a doua óră se presintă la concurs d-l profesor G. Maior cu lucrarea sa *Manual de agricultură raţionată.* In anul trecut numitul agronom a presentat la concurs volumul I, despre *Agrologie,* pe care sub-semnatul am avut anórea să-l recomand Academieĭ spre premiare.

De rîndul acesta d-l Maior se presintă la concurs cu volumul al II-lea, *Fitotechnia saŭ cultura specială a plantelor,* urmând într'astfel ordinea firéscă a lucrărilor agricole.

După ce ne-a arătat ce este pămîntul, cum se lucréză, cum se îngraşă şi se amendéză, acum autorul vine să ne arate carĭ sunt plantele cultivate în agricultură şi care este cultura specială a fie-căreia dintr'însele.

Acest volum de peste 600 pagine se împarte în două-spre-dece capitole şi îmbrăţişéză cultura tuturor plantelor agricole şi a păşunilor. Una după alta vedem desfăşurându-se înaintea nóstră cum se culti-

vézā cerealele, plante fundamentale ale agriculturei, special pentru noi Românii. După aceea ni se arată cultura leguminóselor şi plantelor uleióse, aromatice, textile, tinctoriale, narcotice, a plantelor tuberculóse şi rădĕcinóse, a plantelor de nutreţ. Volumul se încheie cu cultura fîneţelor.

M'am încredinţat din cetirea acestui de al doilea volum că autorul, nu numai că posedéză materia sa, dar ţine să o expună în aşă mod în cât să fie înţelésă de tótă lumea.

Pentru fie-care plantă cultivată d-l Maior studiază sistematic mai întâiŭ diferitele specii, desvoltarea vegetaţiunii, locul în asolament, pregătirea terenului, întreţinerea plantei, bólele, insectele vătĕmătóre, recolta şi în fine comerciul.

Am rĕmas pe deplin mulţumit de modul cum d-l Maior a expus cultura plantelor agricole. In lucrarea sa agricultorii vor aflà sfaturi şi învĕţături folositóre; vor aflà cum printr'o cultură raţională, nu numai se póte amelioră plantele, dar şi sporì producerea.

Personal, felicit pe d-l Maior pentru stăruinţele şi priceperea cu care conduce lucrarea ce a înterprins şi rog cu stăruinţă Academia ca să încurajeze prin premiare munca neobosită şi prielnică a acestui agronom. Cu acésta Academia, nu numai va rĕsplătì meritul, dar va încurajà pe acei cari îşi întrebuinţéză sciinţa şi experienţa pentru binele obştesc.

Intr'un timp când agricultura raţională are nevoie de tóte încuragiările posibile, Academia, acordând premiul lucrării d-lui Maior, va dovedì că se intereséză de aprópe de desvoltarea economică a României.

---

**C. Manoilescu, C. Zaharia, Victor Munteanu,** *Conducĕtorul în viéţa practică a absolventului şcólei primare, Iaşi 1898.*
*Raport de d-l* **A. D. Xenopol.**

Scopul urmărit de acéstă *enciclopedie de cunoscinţe practice*, cum o numesc autorii, este fără îndoială laudabil. Ei vreaŭ să pună în mâna ţĕranilor ce sciŭ carte un manual, care să le îndeplinéscă cunoscinţele despre lume şi să le îndrumeze alte cunoscinţe trebuitóre în viéţă.

In execuţiunea lucrării însă, d-nii autori, deşì caută a-şi îndeplinì ţinta, nu par a fi pe deplin stăpâni pe materiile ce tractéză; deşì nu spun lucruri neadevĕrate, aprópe tot-deauna calcă alăturea cu adevĕrul, îl cotigesc, fără a-l expune în tótă deplinătatea lui. Citām câte-va exemple.

Patria este definită ca «o unire de maĭ multe familiĭ carĭ vorbesc aceeaşĭ limbă». Acésta este definiţiunea poporuluĭ, némuluĭ; patria este pămîntul locuit de un ném.

La pag. 8, cetim: «Mulţime de isvóre de ape minerale ţîşnesc din sînul munţilor noştri. Ele nutresc păstrăvul cel delicat şi slujesc tot odată la învîrtirea petrelor de móră saŭ ferĕstrae». Fără comentariŭ.

La aceeaşĭ pagină: «Deprinde-te cu frigul şi rĕcéla, şi atuncĭ a ta va fi lumea şi ast-fel nicĭ odată nu veĭ îmbĕtrânì.» Pentru ce deprinderea cu frigul ţi-ar da stăpânirea asupra lumiĭ, nu înţelegem; apoĭ, acéstă deprindere te pune în putinţă de a ajunge la o adîncă bĕtrâneţe, dar nu cred să fi descoperit cine-va mijlocul de a nu îmbĕtrânì.

La pag. 10, în un articol asupra alcoolismuluĭ: «Ómeniĭ trebue să se păzéscă de *la* orĭ-ce fel de bĕutură (greşală gramaticală, corect: să se feréscă de orĭ-ce fel de bĕutură) şi maĭ cu sémă să se păzéscă de necumpĕtare.» Vrea să ḑică de bĕut cumpĕtat nu trebue să se păzéscă, şi anume orĭ-ce soiŭ de bĕutură! Ce soiŭ de anti-alcoolism este acesta?

«Sfaturile Tinerimiĭ», pag. 11, sunt compuse din nouĕ maxime, din carĭ opt contra fumatuluĭ, carĭ arată tóte relele luĭ, iar numaĭ una scurtă şi rară în contra bĕuturilor alcoolice, fără a se arătà la ele nicĭ una din urmările întrebuinţăriĭ lor, de o sută de orĭ maĭ primejdióse.

La încunjurul lumiĭ, pag. 17, se spune că cel întâiŭ căruia i-a venit în minte că pămîntul e rotund şi să facă ocolul pămîntuluĭ e Cristofor Columb. Maĭ pe urmă adaoge că: «voind să descopere un drum maĭ scurt la Indiĭ, plecă din Apusul Europeĭ tot în spre Apus». Esact e că rotunjimea pămîntuluĭ erà cunoscută încă din vechime, că marele navigator aplică acéstă idee la descoperirea unuĭ noŭ drum la Indiĭ, căutând să ajungă la acéstă ţéră aşezată la Rĕsărit, prin un drum ce se îndréptă către Apus.

In capitolul «Starea ţĕrilor române la sfîrşitul véculuĭ XV-lea», pag. 32, se vorbesce, în alcătuirea oştiriĭ românescĭ de pe timpul luĭ Mircea şi Alexandru-cel-Bun, de *catane*.

La pag. 201, se spune că, «pentru ca un corp să ardă cu flacăre, trebue ca puterea căldureĭ să se descompună în diferite produse, dintre carĭ unul cel puţin trebue să fie un gaz combustibil (arḑĕtor), saŭ să fie volatil, care să se nimicéscă», frasă tot atât de confusă pe cât şi de neesactă, cu atât maĭ mult că lucrarea e destinată pentru absolvenţiĭ şcóleĭ, carĭ o cetesc singurĭ.

Când se vorbesce de iluminatul cu gaz (pag. 202), nu se spune ce e

gazul, cu tóte că înţelege prin el gazul aerian, pe când este cunoscut că poporul dă numirea de gaz petroleuluĭ.

Am puté să înmulţim observaţiunile. Incheiăm însă cu aceea că chiar şi orînduirea materiilor ne pare prea nesistematică. Nu e vorbă, cartea cată să fie un fel de enciclopedie a absolventuluĭ şcóleĭ rurale. Dar chiar aşà, ar fi fost mult maĭ nimerit să se orînduiască materiile după cum sunt înşirate în tabla de materiĭ şi nu aruncate amestecat aşà cum sunt ele în carte. In sfîrşit lucrarea este maĭ mult o compilaţiune din alte scrierĭ decât originală.

Sunt de părere ca să nu i se încuviinţeze premiul.

---

**Silvestru Moldovan,** *Zarandul şi Munţiĭ-Apusenĭ aĭ Transilvanieĭ, Sibiiŭ, 1898.*
*Raport de d-l* **Iosif Vulcan.**

Cunóscerea ţĕrilor locuite de Românĭ este, credem, o dorinţă a fiecăruia dintre noĭ; de aceea cu bucurie întîmpinăm pe orĭ-cine, care vine să ne înmulţéscă cunoscinţele în acéstă privinţă, presentându-ne scrierĭ despre nisce locurĭ pe unde încă n'am umblat şi despre carĭ încă n'am cetit.

Autorul lucrăriĭ, de care voesc să mĕ ocup, reclamă în mĕsură mare acéstă interesare, căcĭ ne ofere o scriere despre partea cea maĭ frumósă a Transilvanieĭ, despre Munţiĭ-Apusenĭ şi despre districtul românesc Zarand de la pólele acelor munţĭ.

Nu numaĭ geograful îşĭ găsesce acolo un teren rodnic pentru studiele sale, nu numaĭ pictoruluĭ i se ofer miĭ de peisage admirabile; ci în deosebĭ etnograful póte să-şĭ facă o recoltă bogată, istoricul îşĭ va completà analele cu pagine strălucite şi linguistul se va întórce cu comorĭ ale graiuluĭ românesc.

Autorul şi-a scris lucrarea în formă de călĕtorie.

In jos de oraşul Deva, trecem Mureşul spre a intrà în districtul Zarand.

Maĭ înainte însă ne urcăm în satul Sĕcărîmb, de pe cóstele munteluĭ Haltĕŭ, de unde ni se ofere o admirabilă privelişte asupra văiĭ Mureşuluĭ. Aicĭ e centrul unor bogate mine de aur, pentru carĭ Statul susţine şi o şcólă de băeşĭ; avênd 1.765 de locuitorĭ, din carĭ aprópe o mie sunt Românĭ.

Apoĭ intrăm în Băiţa, sat în o vale largă, cu mine de aur şi de argint, maĭ mult însă de plumb. Are 1.573 de locuitorĭ, dintre carĭ 766 sunt Românĭ. In împrejurime asemenea sunt mine în lucrare.

In părţile maĭ depărtate se află comuna Curechiŭ, unde Horia, Cloşca şi Crişan aŭ ţinut la 1784 întrunirea de popor, care a proclamat rĕscóla în contra tiranieĭ feudale.

De la Băiţa trecem la Brad, orăşel în valea Crişuluĭ alb, centrul cultural românesc din Zarand, cu un gimnasiŭ de patru clase; tot acolo e şi sediul protopopiatuluĭ greco-oriental, precum şi un institut românesc de banĭ. In împrejurime sunt bogate mine de aur. Numĕrul locuitorilor se urcă la 3.000, din carĭ peste 2 200 sunt Românĭ. De aicĭ începe o cale ferată ce în valea Crişuluĭ alb comunică spre Arad.

Nu departe de aicĭ e Crişceorul, comună de munte, unde — ne spune d-l Nic. Densuşianu în *Revoluţiunea luĭ Horia* — pe la 1404 a fost reşedinţa Voivoduluĭ naţional Borlea al Românilor din Zarand.

Este interesant, că una din comunele învecinate se numesce Bucuresci.

In calea nóstră, venim apoĭ la comuna Mestécăn, loc istoric din revoluţiunea luĭ Horia. Aprópe de drum, o simplă cruce de pétră arată locul unde a fost odinióră biserica, în care la 1784 Horia şi soţiĭ sĕĭ aŭ jurat înaintea altaruluĭ că vor luptà până la mórte pentru desrobirea poporuluĭ.

Satul vecin e Tebea, unde lângă biserica din drum se înalţă falnic giganticul copac, cu o periferie de 13 metri, cunoscut sub numele de Goronul luĭ Horia, sfînt monument al Românilor zarandenĭ, în umbra căruia odihnesc osemintele mareluĭ martir al némuluĭ românesc, Avram Iancu.

Baia-de-Criş, fosta reşedinţă a districtuluĭ Zarand, n'are decât 664 locuitorĭ Românĭ, Ungurĭ şi Nemţĭ.

In apropiere se află Vaţa-de-jos, o mică comună românéscă, cu terme sulfurice

Apoĭ sosim la Hălmagiŭ, orăşel cu 1.040 de locuitorĭ, dintre carĭ 900 sunt Românĭ; sediul a două protopopiate românescĭ greco-oriental şi greco-catolic. Aicĭ se ţin tîrgurĭ marĭ, dintre carĭ cel maĭ vestit e bâlciul Sân-Tóderuluĭ, numit şi Bâlciul Sărutatuluĭ, căcĭ nevestele nouĕ sărută rudele, cunoscuţiĭ şi străiniĭ.

Din Hălmagiŭ, maĭ la vale, intrăm în o strîmtóre de munţĭ, prin care eşim din Zarand şi sosim la comuna Gosaş, de unde privim cu uimire înapoia nóstră la munţiĭ ce se ridică drept în sus ca nisce pereţĭ, formând ast-fel o minunată fortăréţă de apĕrare a Zaranduluĭ, în care nu poţĭ intrà decât prin patul pe care îl străbăturăm şi noĭ.

Suntem în Ungaria. Valurile Crişuluĭ alb spală mugind malul, unde în 1849 comandantul Hatvani a spânzurat pe Ioan Buteanu, prefectul şi prietenul luĭ Iancu.

Stăm impresionaţĭ în faţa atâtor amintirĭ istorice şi regretăm că autorul le trece în vedere atât de repede.

Terminând, ne maĭ spune că numĕrul locuitorilor din Zarand, după statistica maghiară, este de 62.540, din carĭ străiniĭ se urcă abiă la 3.140. Româniĭ trăesc din prăsirea de vite, băeşiĭ şi meseriĭ. Descrie apoĭ portul muncitorilor şi al băeşilor, în sfîrşit jocul lor.

Cu mult maĭ mare, aprópe de cincĭ orĭ atâta loc jerfesce autorul Munţilor-Apusenĭ, pe carĭ se vede că-ĭ şi cunósce maĭ bine.

Pornind din Zarand, pe valea Crişuluĭ alb în sus, pe la Crisceor, sosim întâiŭ la Abrud, oraşul de frunte din Munţiĭ-Apusenĭ, cunoscut ca oraş băeşesc încă din timpurile Dacilor.

După ocuparea Dacieĭ s'a numit Alburnus Major şi a fost centrul lucrărilor de băĭ în Dacia. Acum are 3.000 de locuitorĭ; din eĭ 1.728 sunt Românĭ, carĭ aŭ aicĭ sediul protopopiatuluĭ gr.-or., un institut de banĭ şi o Reuniune de femeĭ.

In împrejurimea Abruduluĭ se află şése sate băeşescĭ, cu numele colectiv de Buciumaniĭ, avênd o poporaţiune fórte frumósă de 4.532 de suflete, toţĭ Românĭ, carĭ în 1849 aŭ sfărâmat la Bucium-Cerb oştirea maghiară.

Aicĭ visităm Detunata, renumita stâncă de barale, 1.182 metri înaltă, despre care autorul ne dă şi a tradiţiune.

Trecem la Roşia, bogată în mine de aur, cultivate încă din timpul Romanilor, dintre carĭ relevăm cetatea. La Roşia s'aŭ găsit şi renumitele table cerate «din anul 167 după Christos», atât de importante pentru istorie, carĭ astăḑĭ se află în Museul din Budapesta. Munţiĭ din jurul Roşieĭ aŭ fost terenul multor lupte din 1848—49 dintre Românĭ şi Ungurĭ, sub conducerea protopopuluĭ Simeon Balint, care a bătut aicĭ oştirea comandată de baronul Lupu Kemény.

De la Roşia mergem la Câmpenĭ, orăşel de munte pe malul stâng al Arieşuluĭ, cu 2.431 de locuitorĭ, aprópe toţĭ Românĭ. Are un institut românesc de banĭ şi e sediul unuĭ protopopiat gr.-or. Aicĭ suntem în ţéra luĭ Iancu, centrul mişcăriĭ Românilor în 1848—49, unde Iancu şi-a avut cartierul general. Este însemnat şi ca centru comercial.

Aprópe de aicĭ sunt Vidrele, cele din urmă sate în Ardél. Pe cale, în stânga, vedem o cascadă de 20 metri şi peste drum, în drépta, un dél de melcĭ petrificaţĭ. In Vidra-de-sus s'a născut Avram Iancu, la

pólele munteluĭ Găina, unde pe la Sf. Petru se ţine renumitul bâlciŭ cunoscut sub numirea de Tîrg de fete.

Din ţéra luĭ Iancu, autorul ne conduce în a luĭ Horia. Suntem la Albac, un sat cu 5.312 locuitorĭ, împrăştiaţĭ pe un teritoriŭ de 18.896 de jugĕre cadastrale, toţĭ Românĭ. Aicĭ s'a născut Horia, capul revoluţiuniĭ din 1784.

Scărişóra, un alt sat mare, are 4.255 de locuitorĭ, pe un teritoriŭ de 31.847 jugĕre. In hotarul acesteĭ comune se află şi un vestit gheţar.

Cea maĭ mare parte a Românilor din Munţiĭ-Apusenĭ pórtă numirea de *Moţĭ;* numaĭ ceĭ de la Câmpenĭ în sus se numesc *Ţopĭ.*

Caracteristica Moţilor este seriositatea şi statornicia. Iubitorĭ de libertate, eĭ aŭ făcut cele maĭ marĭ rĕscóle. Sunt puţin amestecaţĭ cu străiniĭ, de aceea graiul lor a păstrat unele archaisme, dintre carĭ rotacismul, studiat de d-l Francu în cartea sa, ocupă locul de frunte. Eĭ trăesc din prăsirea de vite, din lemnărit, făcênd ciubere, doniţe, şindile etc., pe carĭ le pórtă până în şesul Ungarieĭ. Portul lor e simplu.

De aicea autorul trece munţiĭ Albaculuĭ şi aĭ Scărişóreĭ. Visitéză isvórele Someşuluĭ cald, în munţiĭ Bihoruluĭ, unde se află Peştera Smeilor şi Onicata, maĭ încolo munţiĭ Vlădésa şi frumósa cataractă de la Răchiţel. Apoĭ trece la isvórele Someşuluĭ rece, traverséză valea şi ajunge la Fântânele, locul cel maĭ romantic din acéstă parte de munţĭ, unde în 1849 Româniĭ aŭ înfrânt cu desăvîrşire oştirea luĭ Vasváry.

Nu maĭ puţin interesant este şi satul Mărişel, cu 2.156 de locuitorĭ, toţĭ Românĭ.

Şi ocupaţiunea Românilor de pe Someşurĭ e prăsirea de vite şi pădurăritul.

Spre méḑă-ḑi urméză valea Arieşuluĭ, ale căruĭ unde pórtă aur. In ea, fruntaşele comune Bistra, cu 3 618 locuitorĭ, toţĭ Românĭ, pe un teritoriŭ fórte mare şi Lupşa, cu 3.948 de locuitorĭ, unde în 1325 a existat un chineziat român etc.

Urcăm Muntele-Mare, al căruĭ pisc Neteda are 1.829 metri; apoĭ, continuându-ne calea în valea Arieşuluĭ, unde munţiĭ devin tot maĭ micĭ, ajungem la Ofenbaia, cu locuitorĭ aprópe toţĭ Românĭ, carĭ se ocupă cu băeşitul, aŭ institut de banĭ şi protopopiat gr.-or.

De aicĭ ne ducem în valea Donoruluĭ, care forméză o cataractă de 34 de metri, apoĭ se vîră sub un munte şi ese pe dincolo.

Tot de la Ofenbaia ne putem duce la Salcive, două comune românescĭ cu acelaşĭ nume, avênd 2 530 de locuitorĭ.

Urcăm apoĭ Scărişórele, carĭ aŭ o înălţime de 1.385 metri, şi ne coborîm în valea Runculuĭ şi a Ocolişuluĭ, unde ni se presintă şi descrierea portuluĭ poporuluĭ. Apoĭ ne coborîm în valea Ieriĭ şi în urmă sosim jos la câmpie.

Vedem iarăşĭ Arieşul, apoĭ Trăscăul la marginea extremă a Munţilor-Apusenĭ. De aicĭ, prin Aiud, urcăm muntele Pléşa, de 1.259 metri, şi ne coborîm în comunele mocănescĭ Ponor, cu 1 183 locuitorĭ, şi Mogoş, cu 3.077, cetind şi despre portul lor.

Şi iarăşĭ o luăm în sus, acum pe valea Ampoiuluĭ, şi străbatem la Zlatna, cu 3.369 de locuitorĭ, din carĭ 2.530 sunt Românĭ, unde se află centrul băeşituluĭ ardelén, cu sediul supremeĭ dregătoriĭ montanistice şi unicele usine în Ardél. Româniĭ aŭ două bisericĭ, un institut de banĭ şi un protopopiat greco-catolic. Aicĭ se încheie şi calea ferată, ce ese din linia mare de la Alba-Iulia.

Trecem Délul-Mare şi sosim iarăşĭ la Abrud, de unde am pornit.

*

Din acéstă dare de sémă amănunţită, se vede că lucrarea d-luĭ Silvestru Moldovan este rodul uneĭ muncĭ stăruitóre. D-sa a călĕtorit însuşĭ prin părţile acelea, a primit informaţiunĭ de la ómenĭ din partea loculuĭ şi cunósce literatura privitóre la subiectul ce tractéză.

Cartea sa n'are scopul a studià pămîntul şi poporaţiunea, bunăóră ca excelenta lucrare a d-lor Teofil Frâncu şi Gheorghe Candrea intitulată *Româniĭ din Munţiĭ-Apusenĭ,* — ci numaĭ a ne povăţuì în călĕtoriile din prin părţile acelea. Este un itinerariŭ, care ne indică principalele căĭ de comunicaţiune, ne arată munţiĭ şi văile, ne conduce în oraşele şi satele maĭ de sémă şi ne spune pe scurt ce a fost şi ce este maĭ remarcabil. O scriere, care credem că rĕspunde la o necesitate, căcĭ lucrărĭ etnografice privitóre la Zarand şi la Munţiĭ-Apusenĭ avem şi în limba română, — dar un conductor ne-a lipsit până acuma.

Ar fi fost de dorit ca autorul, drept introducere, să fi presintat o scurtă schiţare prealabilă, în care să fi arătat lămurit unde conduce pe cetitorĭ, ce este acolo maĭ interesant, carĭ sunt văile carĭ despart vîrfurile, cum se numesc munţiĭ ceĭ maĭ înalţĭ, apele cele maĭ marĭ, carĭ sunt oraşele şi satele maĭ însemnate, cum e poporaţiunea ce trăesce în ele, — ca ast-fel cetitorul să scie din capul loculuĭ unde pornesce şi ce are să găséscă acolo.

Ar maĭ fi fost de dorit, ca autorul să fi intrat maĭ adînc în viéţa poporuluĭ, să fi scos de acolo maĭ multe părţĭ constitutive ale fiinţeĭ

sale, pe carĭ încă nu le cunóscem: tradiţiunĭ, obiceiurĭ, particularităţĭ de graiŭ, culegerĭ folkloristice şi altele.

Partea cea maĭ originală şi tot odată cea maĭ preţiósă a lucrăriĭ este descrierea portuluĭ ţĕrănesc şi băeşesc din maĭ multe locurĭ, însoţită şi de câte-va ilustraţiunĭ.

Limba e bună, uşóră şi clară, lipsită de slavisme şi de neologisme.

Conclusiunea mea este că scrierea acésta, ca prima în felul eĭ, rĕspunde la o trebuinţă, decĭ autorul merită încurajare.

---

**Gheorghe Murnu,** *Gîndurĭ şi vise, Iaşĭ 1898.*
*Raport de d-l* **V. A. Urechiă.**

*Domnilor colegĭ,*

Am cercetat de aprópe cartea *Gîndurĭ şi vise,* colecţiune de versurĭ scrise de d-l profesor Gheorghe Murnu, tipărită la Iaşĭ în 1898.

D-l Murnu, de origine macedo-română, ne dă în acest volum 68 de bucăţĭ diverse, urmate de 32 anacreontice şi una umoristică.

Lucrarea juneluĭ poet merită tótă atenţiunea d-vóstre şi ca fond şi ca formă. In ḑilele aceste de abject realism şi naturalism, îţĭ face o adevĕrată plăcere cetirea versurilor *castigate* ale d-luĭ Murnu.

Ca formă, versurile autoruluĭ sunt maĭ peste tot corecte, curgĕtóre, de un ritm fórte plăcut. Abià de poţĭ relevà vre-un vers maĭ puţin armonios ca:

*Numaĭ tu, mamă-oftând din greu* (Pag. 4),

Orĭ ca:

*Sub spad'-atârnată-a dureriĭ* (Pag. 36).

In privinţa rimeĭ, e în genere fórte natural adusă, fără nicĭ o pretenţiune. S'ar puté icĭ colea să nu fiĭ deplin mulţumit, dar fórte în rare locurĭ, bunăóră unde poetul riméză *vrea* cu *pururea* (pag. 80), saŭ unde, prin o licenţă poetică, face să rimeze *glezne* cu *lezne,* în loc de *lesne,*

Dar aceste sunt fórte puţine şi nu pot aduce o scădere reală meritelor opereĭ,

Dacă prima bucată nu te satisface, dacă nu-ţĭ place maritagiul sufletuluĭ mire cu durerea mirésă şi dacă maĭ ales nu ţiĭ socotélă de *împreunarea* lor cu dragoste duşmănósă pentru ca să dea nascere unuĭ prunc: *fermecata poesie* (aş fi preferit *fermecătórea poesie*), apoĭ, după ce întorcĭ pagina, intri pe căĭ admirabile, carĭ nu duc, precum

te puteaĭ aşteptà, din prima bucată, la un pesimism negru, la un erotism asupra căruia trebuie să tragĭ vělurĭ, orĭ la o înglodare a autoruluĭ în abjectele şcóle ale decadenţeĭ poetice.

Da, poetul cântă iubitelor sale, dar alăturĭ cu iubita inimeĭ sale, ce dragĭ, duióse şi sfinte simţirĭ nu umplu inima tîněruluĭ poet, amintirile de mama luĭ şi acele de patria luĭ de nascere:

Acelaşĭ dor, acelaşĭ gând
Ca doica pe-un copil mě pórtă
La draga ce-am lăsat plângênd,
La mama cu nădejdea mórtă.

Şi poetul împreună pe lira sa cântarea ambelor femeĭ. Despărţirea de mama sa îĭ dă accente în adevěr tinere, duióse. Cu ochiĭ inimeĭ el o vede şi-ĭ ḑice:

Spre délurĭ pasul ţi-l îndrepţĭ,
Rěmâĭ cu ochiĭ duşĭ în zare;
De géba'ntrebĭ, de géb'aşteptĭ
Pe cel perdut în depărtare.

Pe mama şi ţéra sa de nascere le viséză cu drag poetul.
Iată cum la pagina 116 le cântă pe amîndouě:

Te caut, ca'n vis, cum te pĭerḑĭ
Departe, în vîněta zare,
Cu codriĭ těĭ pururea verḑĭ,
Cu lunca ta plină de sóre;

Cu glasurĭ de colpot adîncĭ,
De buciume şi de cavale;
Cu albe isvóre din stâncĭ,
Cu turme maĭ albe pe vale.

Lungĭ şirurĭ de case mĭ-apar
Pe-o gură de plaiŭ, ca'n poveste;
Acolo-ĭ un punct solitar,
Acolo căsuţa mea este!

Căsuţa uitată de mult,
Ca grópa-ĭ pustiuluí pradă;
Copil, eŭ mě věd şi m'ascult
Şub streşina eì, prin ogradă.

De câte orĭ, îngândurat,
Sta bunul proptit de-un părete,
Şi eŭ, ascultându-l mirat,
Priveam la căruntele-ĭ plete!

Şi mama ţeseà în răsboiŭ,
Doinindu-mĭ vĭers dulce de jale;
Măĭcuţă, te věd cum te'ndoĭ,
Strîngêndu-mě'n braţele tale!

Şi tata veniă din străinĭ;
Şi'n casă erà sěrbătóre,
Şi'n délurĭ cu mìros de pinĭ
Şi'n valea cu mìros de flóre.

Iar mĭeiĭ ardeaŭ în frigărĭ,
Şi hora prindeà să se'nşire
Cu fete, flăcăĭ şi cântărĭ....
Acolo eraĭ, fericire!

Acolo—în strîmtul hotar,
Sub simpl'a păstoruluĭ haină—
Tu mult căutato'n zadar,
Domniaĭ zîmbitóre şi'n taină.

Fugind de-a palatelor bolţĭ,
Tu stat-aĭ, de farmec cuprinsă,
Sub sfînta icónă din colţ
Şi candela vecinic aprinsă

Şi tors-aĭ pe prispă fuior,
Cântat-aĭ din fluer la turmă;
Iar eŭ m'am tot dus călĕtor,
Să caut în lume-a ta urmă!

De sete şi trudă învins,
Spre tine 'ntind braţele iarăşĭ;
Copiĭ, noĭ tovarăşĭ ne-am prins,
Să fim şi la mórte tovarăşĭ!

Domină totuşĭ versurile de iubire în opera d-luĭ Murnu, dar acestea sunt cadrurĭ frumóse nu numaĭ pentru simţirĭ erotice, ci şi pentru minunate paştele, ca în bucata «*Sub strêşina căsuţeĭ mele*»:

Sub strêşina căsuţeĭ mele
Cântat-aŭ blânde rîndunele;
Nu sciŭ, cântat-aŭ rîndunele?
Saŭ fost-aŭ visurile mele?

Acuma-ĭ casa mea pustie!
In horn îmĭ cântă-o vijelie;
Imĭ cântă vijelie óre?
Saŭ cântă inima-mĭ ce móre?

Poetul îşĭ cântă «*Trăitele dorurĭ*»:

Trăitele dorurĭ şi păsurĭ
Prin gând le petrece înc'odată,
Şi-atâta de clare s'arată,
Că'n ritmice vorbe le mĕsurĭ.

Le-aşezĭ în frumóse conturur ĭ
Ce-auḍul, vederea încântă;
Şi'ntrebĭ, după truda ta sfântă:
Murì-vor?
— Trăì-vor de-apururĭ?

La întrebarea acésta a poetuluĭ eŭ nu pot rĕspunde decât că sunt din ele carĭ merită să trăiască, dar sunt din ele—cu plăcere constat cele puţine—carĭ pot să dispară fără pagubă pentru evoluţiunea nóstră culturală şi poetică.

Tot-deauna vor plăcé poesiĭ ca: *Arde lampa*, *Speranţa*, *Amintirea ta*, *Din ţĕrĭ străine*, *În depărtare*, *În scrin*, *Sub strêşina căsuţeĭ mele*, *Libertate*, *In şcólă*, *Primăvara*, *Ţĕriĭ mele*, etc. Dar nu-ĭ de lipsă

să se înmulţéscă versurĭ erotice prin carĭ poetul să amintéscă iubiteĭ sale că:

Acì 'n singurătatea verde
I-aĭ spus iubire-adîncă;
Pe pĭeptul tĕŭ îĭ simţĭ povara,
Pe gură-ţĭ gura-ĭ încă.

«*Naturalia non sunt turpia*» dar nu-şĭ aŭ locul într'o carte de poesiĭ, care urmăresce alt ideal decât procreaţiunĭ legitime saŭ nelegitime. Cu asemenea descrierĭ erotice nu ajunge poetul la glorie. Insuşĭ d-l Murnu ne spune că *a bătut în pórta glorieĭ* (pag. 6), dar tot el bine scie că:

Iar gloria-ĭ frumos palat
Imprejmuit cu zid de-aramă
Şi acelora ce 'n pórtă-ĭ bat
Se cere viéţa întrégă vamă.

Şi tot d-l Murnu ne spune că:

Scriŭ atâţia 'n catastihurĭ
Ḑilnicele daraverĭ,
Eŭ am scris în aste stihurĭ
Ale inime averĭ.

In adevĕr ale inimeĭ frumóse *averĭ* le cântă juncle poet şi cântarea luĭ drăgălaşă, în bună limbă românéscă, nu póte decât să fie lăudată de critic şi bine primită de Academia Română.

---

**S. Niculescu-Brăiliţénu**, *Fisica, cuprinḑênd un numĕr mare de aplicaţiunĭ numerice, pentru şcólele secundare inferióre şi superióre, ed II, Bucurescĭ 1898. Raport de d-l* **D. Negreanu.**

După cele ce cetim pe coperta cărţiĭ şi din prefaţă, d-l S. Niculescu-Brăiliţénu îşĭ propune a atinge tóte cestiunile importante din Fisică. Autorul însuşĭ ḑice în prefaţa acesteĭ a doua ediţiunĭ, că pe lângă corecţiunile ce le-a făcut primeĭ ediţiunĭ, «a adăogat sistemul de unităţĭ centimetru-gram-secundă, balanţa luĭ Coulomb, potenţialul electric, raḑele Röntgen, teoria undulaţiunilor şi multe alte cunoscinţe folositóre».

Programul opereĭ ast-fel schiţat, condiţiunile ce trebuesce a le înde-

plinì pentru a fi un bun tractat de Fisică, sunt, între altele, o armonică desvoltare a cestiunilor importante, fără a trece sub tăcere unele din ele, precum şi precisiunea şi esactitatea în expunere.

Să vedem întru cât opera satisface acestor condiţiunĭ.

Autorul, ocupându-se cu compresibilitatea gazelor şi stabilind legea luĭ Boyle-Mariotte, nu vorbesce nimic de modul cum variază acéstă lege când gazele sunt supuse la presiunĭ considerabile (experienţele luĭ Cailletet, Amagat) saŭ la temperaturĭ maĭ înalte.

In partea relativă la căldură, unde găsim stabilite formulele de dilataţiune a corpurilor, se vorbesce despre dilataţiunea liniară a solidelor şi se omite dilataţiunea lor cubică. In ceea ce privesce dilataţiunea lichidelor, autorul nu se ocupă decât de dilataţiunea absolută a mercuruluĭ şi nu menţionéză nimic de determinarea dilataţiuniĭ absolute a celor-lalte lichide. De asemenea, capitolul fórte important al dilataţiuniĭ gazelor, unde se studiază cu deosebire ceĭ doĭ coeficienţĭ de dilataţiune sub presiune constantă şi sub volum constant, este cu totul omis.

Se scie că indicaţiunile termometrelor usuale se compară cu acele ale termometruluĭ cu gaz şi în special ale termometruluĭ cu hidrogen. Fiind-că s'a omis a se descrie coeficienţiĭ de dilataţiune a gazelor, nu vom găsì descrise nicĭ aceste termometre.

In capitolul relativ la calorimetrie, ar fi fost de dorit să se menţioneze despre cele două căldurĭ specifice ale gazelor: sub presiune constantă şi sub volum constant, arătându-se în acelaşĭ timp că nu se póte determinà direct experimental decât cea dintâiŭ.

In partea ce concerne teoria mecanică a căldureĭ, autorul ar fi putut adaoge, pe lângă principiul echivalenţeĭ, şi scurte noţiunĭ relative la principiul luĭ Carnot, dând o idee generală şi despre temperaturile absolute.

Mĕ opresc acì, căcĭ o enumeraţiune a cestiunilor ce ar maĭ trebuì introduse în cele-alte părţĭ ale Fisiceĭ ar fi prea lungă. Dacă am menţionat pe cele de maĭ sus, causa este că s'ar fi putut tractà tóte aceste cestiunĭ, ţinĕnd socotélă de cele ce promite autorul în prefaţă, de desvoltarea care o dă unor fenomene de o importanţă secundară şi maĭ cu sémă de noţiunile ce ar trebuì să cuprindă o carte de Fisică, care să îmbrăţişeze, în mod general, fenomenele principale de domeniul aceste̮ sciinţe.

Dar să admitem că aceste omisiunĭ nu ar fi necesare şi, la rigóre, ar puté fi adaose ulterior. Rĕmâne întrebarea: modul expuneriĭ satisface condiţiunilor de precisiune şi de esactitate, cerute imperios

de o carte didactică şi, în casul de faţă, de o operă demnă de a fi încununată de Academie?

Câte-va exemple culese din diferitele capitole ale Fisiceĭ ne vor da o justă idee, în ceea ce privesce claritatea, precisiunea şi esactitatea.

Aşà, chiar în prefaţa cărţiĭ, găsim următórele:

«Am dat valórea kilogramuluĭ şi a kilogramometruluĭ în dynĭ, pentru ca ast-fel cine-va, dacă doresce, să pótă transformà un numĕr óre-care de unităţĭ de putere orĭ de lucru în unităţile din sistemul C. G. S.»

Se scie însă, că făcênd us de unităţile C. G. S., dacă kilogramul póte fi representat prin dyne, kilogrametrul însă nu se transformă de-cât în ergĭ.

La pagina 110, se vorbesce despre dilataţiunea gazelor. Fig. 184, representată prin un balon şi un tub de sticlă orizontal, în care se introduce o mică cantitate de mercur, pentru a servì ca indice, servesce a demonstrà dilataţiunea gazelor sub presiune constantă. Autorul adaoge maĭ departe:

«Se maĭ fac şi alte experienţe. prin carĭ se probéză dilataţiunea gazelor. Aparatul representat prin fig. 185 servă asemenea a demonstrà dilataţiunea aeruluĭ. In bĕşica cea mare B de sticlă se află gazul, iar în bĕşica cea mică se află mercurul.»

Aparatul din fig. 185 este un balon de sticlă cu un tub vertical recurbat de două orĭ.

Dacă aparatul din fig. 184 servă a demonstrà dilataţiunea unuĭ gaz sub presiune constantă, aparatul din fig. 185 servă a demonstrà dilataţiunea gazuluĭ când şi volumul şi presiunea diferă, ţinênd socotélă de massa mercuruluĭ din bĕşică. S'ar puté chiar adaoge mercur prin tubul vertical, pentru a menţiné volumul gazuluĭ constant, în care cas s'ar demonstrà dilataţiunea gazuluĭ sub volum constant.

Constatăm decĭ o lipsă de precisiune în expunerea dilataţiuniĭ gazelor.

La pag. 165, găsim descrisă experienţa luĭ Joule, în care lucrul mecanic se transformă în căldură. După ce arată că o calorie produce 425 kilogrametri, găsim:

«425 kilogrametri este echivalentul mecanic al căldureĭ.»

Autorul Fisiceĭ trebuià să ḑică că *425 kilogrametri este echivalentul mecanic al calorieĭ* şi că, în un mod cu totul incorect, s'a înlocuit în sciinţă expresiunea calorie prin căldură, care nu preciséză nimic.

La paginele 189 şi 190 se află descrisă balanţa luĭ Coulomb. Se omite însă a se descrie micrometrul de torsiune al acesteĭ balanţe, aşà

în cât verificarea legilor luĭ Coulomb, cu balanța ast-fel cum este dată în *Fisica* d-luĭ S. N. Brăilițénu, este absolut imposibilă.

Maĭ departe, la pag. 191, găsim, în o notă din josul pagineĭ, următórea definițiune a densitățiĭ electrice în un punct:

«Când electricitatea nu este distribuită uniform, densitatea electrică se definesce în modul următor:

«Se numesce *densitate electrică* a unuĭ punct câtul dintre cantitatea de electricitate ce se află pe o fórte mică suprafață în jurul aceluĭ punct și dintre suprafața totală a corpuluĭ electrisat. Fie $m$ cantitatea de electricitate ce se află pe o suprafață fórte mică în jurul unuĭ punct; fie $s$ suprafața totală a corpuluĭ. Densitatea electrică este $\frac{m}{s}$.»

Acì este o abatere de la adevĕr: densitatea în un punct este raportul între cantitatea de electricitate de pe suprafața infinit mică ce încunjură punctul și acea suprafață infinit mică.

La pag. 200, vorbind de machina Whimshurst, ḑice că se «*excită cu ó cantitate de electricitate inițială extrem de mică*», pe când se scie că nu e necesitate să încărcăm acéstă mașină ca ea să funcționeze.

La pag. 218, cetim următórea definițiune a inclinațiuniĭ magnetice:

«Am spus că acul magnetic, care se mișcă în un plan vertical, se inclină în emisferul boreal cu partea *sud* către pămînt; cu alte cuvinte, acul magnetic forméză cu orizontala loculuĭ un unghiŭ.

«Se numesce *inclinațiune magnetică* a unuĭ loc unghiul format de partea *sud* a aculuĭ magnetic cu orizontala acestuĭ loc.»

Maĭ întâiŭ, nu este polul *sud* al magnetuluĭ, care, în emisferul boreal, este îndreptat către pămînt, dar polul *nord*. Apoĭ, se obicĭnuesce a se definì unghiŭ de inclinațiune unghiul format de acul magnetic cu o linie orizontală, când acul este în planul meridianuluĭ magnetic.

Maĭ departe, autorul recunósce că, dacă voim să mĕsurăm inclinanațiunea, trebue a așezà acul în planul meridianuluĭ magnetic, dar metoda indicată de d-sa este fórte aproximativă și n'ar da nicĭ un resultat esact. In adevĕr, la pag. 221 cetim:

«Pentru a se mĕsurà inclinațiunea magnetică într'un loc óre-care, se îndreptéză cercul vertical în planul meridianuluĭ magnetic al aceluĭ loc, determinând meridianul magnetic cu ajutorul aculuĭ de declinațiune. Se observă unghiul ce-l face capĕtul *sud* al aculuĭ magnetic cu diametrul orizontal al cerculuĭ. Acest unghiŭ este inclinațiunea magnetică a loculuĭ.»

Se usitéză, în general, să se determine planul meridianuluĭ magnetic tot cu busola de inclinațiune, mișcând cercul vertical ce conține acul

așà ca să fie vertical; întorcênd cercul vertical cu 90°, suntem în planul meridianuluĭ magnetic.

Vorbind de unitățile practice electrice, le definesce tot în acelașĭ mod cum eraŭ cunoscute înaintea Congresuluĭ de la Chicago din 1893.

Așà, *ohmul* este definit (pag. 236) *resistența uneĭ colóne de mercur lungă de $1^m,06$ și grósă de $1^{mm}$.*

Actual, adoptându-se, atât în sciință cât și în industrie, unitățile practice electrice internaționale, ohmul este definit prin resistența uneĭ colóne de mercur la temperatura de zero grade centigrade, cu secțiunea constantă, avênd o lungime de 106,3 centimetri și o massă de 14,4521 grame. Cele-lalte unitățĭ practice internaționale sunt în legătură cu definițiunea ohmuluĭ internațional.

Cred că este inutil de a maĭ continuà. Convingerea mea este, că nu póte devenì cine-va laureatul Academieĭ cu asemenea opere.

---

**Dimitrie R. Rosetti**, *Dicționarul contimporanilor din România (1800—1898), Bucurescĭ 1898.*

**N. Pĕtrașcu**, *Scriitoriĭ românĭ contimporanĭ, studiĭ critice, Bucurescĭ 1898.*

*Raport de d-l* **N. Ionescu.**

Cele două opere, cu examinarea cărora ațĭ bine-voit a mĕ însărcinà, aŭ puncte de legătură între ele, precum și merite incontestabile. Dacă *Dicționarul contimporanilor* al d-luĭ D. R. Rosetti caută să ne dea, sub o formă concisă și lapidară, biografia și scrierile bărbaților noștri de litere, de sciință, ca și bărbaților politicĭ maĭ însemnațĭ din cursul seculuĭ al XIX-lea,— *Studiile critice* ale d-luĭ N. Pĕtrașcu aprofundézá cu talent și pătrundere pe vre-o câțĭ-va scriitorĭ românĭ, ca Hasdeŭ, Ion Ghica, Carageale, Duiliu Zamfirescu, Grigore Pĕucescu și Eminescu. O lucrare se completézá în parte prin cea-laltă.

Amîndouĕ sunt însuflețite de aceeașĭ iubire a adevĕruluĭ și tind către acelașĭ scop: de a face să fie maĭ cunoscuțĭ și maĭ apreciațĭ scriitoriĭ noștri carì aŭ înzestrat literatura națională cu opere de valóre.

Negreșit: lucrarea d-luĭ D. R. Rosetti a fost întreprinsă pe un câmp destul de larg, și cine cetesce prefața la opera sa îșĭ póte da sémă de câte greutățĭ a avut să dea și câte din ele a putut să le învingă. Pe mulțĭ a omis, — așà pe bĕtrânul Murgu, cel dintâiŭ profesor de filosofie în România, — și de mulțĭ a vorbit prea puțin; pe uniĭ i-a făcut

maĭ bĕtrânĭ decât sunt, pe alţiĭ maĭ tinerĭ decât în realitate; erorĭ de date, omisiunĭ de fapte, carĭ uşor se vor puté înlăturà la o viitóre ediţiune.

Destul numaĭ că cel puţin se pune prin acéstă lucrare temelia unuĭ Dicţionar al contimporanilor noştri din România, se trag conturnele opereĭ; completarea eĭ va fi opera viitoruluĭ.

Cât pentru opera d-luĭ N. Pĕtraşcu, acesta este al IV-lea volum din studiele sale. De netăgăduit, d-l Pĕtraşcu este printre puţiniĭ noştri criticĭ; cine cetesce *Cuvîntul începĕtor* din capul volumuluĭ şi *Consciinţa naţională* de la finele luĭ póte să-şĭ facă o idee de tóte calităţile ce întrupéză şi de tóte năzuinţele ce însufleţesc pe autorul lor.

Sunt de părere ca pentru ambele opere să se decérnă premiul la care a fost presentate.

---

**Vasile Cosmovicĭ**, *Domniţa Olena, tragedie, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **Iosif Vulcan.**

Numĕrul tragediilor nóstre originale este fórte mic. Ele n'aŭ să se înmulţéscă nicĭ prin lucrarea de care ne vom ocupà în aceste rîndurĭ. Piesa d-luĭ Vasile Cosmovicĭ nu întrunesce calităţile uneĭ bune tragediĭ.

Nu găsim în ea idea fundamentală bine pusă, representată prin un personagiŭ care s'o susţină cu stăruinţă prin tóte peripeţiile vieţiĭ,—care să lupte pentru triumful eĭ, îndurând marĭ suferinţe sufletescĭ,—şi care în urmă să cadă sub greutatea unuĭ exces de zel, ce pórtă în sine germenele sfîrşituluĭ tragic.

Ceea ce ne dă autorul este o înlănţuire de momente istorice, fără însă de a le fi privit prin prisma dramaturguluĭ. De aceea lucrarea sa este maĭ mult o istorie dialogisată, decât o composiţiune dramatică.

D-sa a ales din istorie câte-va scene cu efect exterior, ce a înjghebat în nisce tablourĭ spectaculóse, nu le-a dat însă spiritul care să presinte unitatea acţiuniĭ, care se conducă tóte cele ce se desfăşóră şi care să stărue neclintit a realisà voinţa sa.

Tablourile sale nu se succed în virtutea legiĭ impuse de logica psichologică a caracterelor represintate pe scenă, şi sunt o tâlcuire servilă a unor evenimente istorice, carĭ de multe orĭ n'aŭ a face cu subiectul tragedieĭ şi carĭ ast-fel lâncezesc mersul acţiuniĭ.

Condus strict de firul desvoltărilor istorice, în felul cum le-a înţeles, d-sa crede că a făcut destul, înşirând una după alta închipuitele scene

istorice, par'că ar fi voit să scrie o cronică dramatică şi nu o tragedie, pentru care istoria e numaĭ fondul, de unde se înalță caracterele carĭ aŭ să determine situaţiunile pieseĭ.

D-sa n'a intrat maĭ adînc în sufletul figurilor principale, ce a pus pe scenă; nu ne înfăţişéză decât o palidă energie şi luptă a lor; nu vedem isbucnind cu tărie acea ciocnire a pasiunilor omenescĭ, care constitue esenţa uneĭ drame şi fără care o tragedie nicĭ nu se póte închipuì.

Eroina pieseĭ, după titlu, ar trebuì să fie Principesa Elena (Olena), cea dintâiŭ fată a luĭ Stefan-cel-Mare. Măritată după Ioan-cel-Tînĕr, fiul luĭ Ioan Vasilievicĭ III, Ducele Moscveĭ, bărbatul îĭ móre, lăsând în urmă-şĭ un băiat, carĭ după moşu-sĕŭ aveà să urmeze la tron, căcĭ tată-sĕŭ (Ioan-cel-Tînĕr) a fost primul născut fiŭ al luĭ Ioan Vasilievicĭ III. Insă moşul s'a însurat din noŭ cu Sofia Paleologul şi din căsătoria acésta s'a născut un fiŭ. Mama acestuia stărue ca băiatul eĭ să succédă la corónă, deşì n'a fost primul născut. De acì urméză o înverşunare şi ar trebuì să urmeze şi o luptă între cele douĕ mame, voind fie-care să urce la domnire pe fiul eĭ. Un subiect dramatic acesta, ce póte să inspire unuĭ dramaturg multe scene pline de putere, prin carĭ să desvolte caracterele din ce în ce maĭ clar şi să dea ast-fel lucrăriĭ sale o valóre literară, — bunăóră ca Schiller în *Maria Stuart*.

Autorul nostru însă n'are aptitudinile unuĭ bun dramaturg. E sărac în invenţiunĭ şi caracterele personagiilor sale rĕmân nedesluşite, une-orĭ chiar false.

In loc de a exploatà marea bogăţie a simţemintelor de mamă, în loc de a urcà pe Principesa Elena la nivelul uneĭ eroine care stărue, luptă şi móre pentru fiul eĭ, ne-o presintă drept o fiinţă blândă, fără energie, lipsită de curagiŭ, par'că n'ar fi fost fica luĭ Stefan-cel-Mare, de la care n'a putut să moştenéscă un ast-fel de temperament.

Deşì piesa pórtă numele eĭ, ea are numaĭ un rol de a doua mână. Apare rar: într'o scenă în actul II, la sfîrşitul actuluĭ III, în tabloul II al actuluĭ IV, iar în actul al V-lea nu maĭ vine de loc. Neavênd rol de frunte, rol conducĕtor al acţiuniĭ, ci unul secundar, inspirat de blândeţe, prin urmare pasiv, cum vine autorul să afişeze numele eĭ drep titlu al pieseĭ?

Acésta cu maĭ multă dreptate s'ar fi putut numì *Sofia Paleologul*, căcĭ ea are rolul principal, ea conduce tótă intriga pieseĭ. Viclénă din început şi până la sfîrşit, caracterul eĭ este maĭ bine scos în relief.

In cât pentru Ioan III, figura presintată nu este decât o păpuşă, pe care Sofia Paleologul şi întîmplarea o dirigéză după plac.

Tablourile sunt maĭ tóte frumóse, alese anume pentru ca să facă efect; însă acésta de multe orĭ rĕmâne numaĭ exterior, pentru ochĭ, nu ne intră în suflet, căcĭ unele nu sunt necesare pentru desvoltarea acţiuniĭ ce se desfăşóră înaintea nóstră.

Ceea ce privesce limba, e cu desăvîrşire lipsită de un avînt maĭ înalt, n'are forţă dramatică, nicĭ o dicţiune maĭ frumósă poetică.

Defectul acesta ese şi maĭ mult la ivélă prin faptul că autorul şi-a scris lucrarea în versurĭ, fără să fie poet, fără să scie face versurĭ. De aceea versurile sale nu sună musical, sunt greóie, pline de umpluturĭ şi abundente în rime forţate.

Iată câte-va mostre de versificaţiune de la început:

Şi... deşì bĕtrâna érnă
De demult pe-a mele plete, a pornit troian s'aştérnă. (Pag. 5.)

Că poporul şi oştirea se temeaŭ să nu-l omóre,
Nicĭ visaŭ că 'n el se 'nchégă a virtuţilor comóre. (Pag. 6.)

A primit de la Olena cărţĭ, prin paniĭ ce-ĭ jurasim,
Ca să-ĭ fie eĭ de-aprópe: Iancu, Sincu şi Gherasim. (Pag. 7)

(Adecă în loc de «jurasem» — jurasim, — pentru ca să se rimeze cu «Gherasim».)

O privelişte ca asta! Veĭ vedé câţĭ solĭ aşteptă,
A vorbì luĭ Stefan-Vodă... E a lumiĭ mână dréptă. (Pag. 10).

(Stefan-cel-Mare a lumiĭ mână dréptă!)

.... Mi se pare că sunt órbă,
Pe cărarea vieţiĭ mele n'am pe nimenĭ ca să-mĭ sórbă
Intunericul vecieĭ... (Pag. 13.)

Cel ce pricepe ce vrea să dică autorul merită un premiŭ.

In resumat: Lucrarea, nicĭ ca fond nicĭ ca formă, nefiind la înălţimea uneĭ bune tragediĭ, nu pot propune premiarea eĭ.

---

**Ştefan Cruceanu**, *Lacrime, Iaşĭ 1898.*
*Raport de d-l* **I. G. Sbiera.**

Acest poet ne presintă spre premiare un volum de 44 de poesióre, carĭ daŭ dovadă că autorul lor dispune de un talent eminent şi că se pricepe să-şĭ exprime concepţiunile sale într'o limbă alésă şi înflorită şi într'un ritm uşor, curgĕtor. Din poesiórele acestea rĕsuflă însă o jale

nestinsă pentru nisce bunurĭ scumpe perdute, o tânguire necurmată pentru nisce ilusiunĭ sfărâmate, pentru nisce dorurĭ neîmplinite, şi o desperare pentru îndreptarea lucrurilor spre bine, din care causă autorul lor le şi întituléză *Lacrimĭ* şi ḑice «Cetitorilor»: «Ceĭ ce ar scì să mě înţelégă şi de dorul meŭ vor plânge, sunt de plâns, căcĭ, ca şi mine, inima şi-o scaldă în sânge. Fericiţĭ aceia carĭ din pretinsele-mì ideĭ n'or fi înţeles nimica!... Aş voì să fiŭ ca eĭ!»

Aceste concepţiunĭ lugubre, orĭ-cât de artistic ar fi ele exprimate, nu cred că merită încurajare prin acordarea vre unuĭ premiŭ.

---

**Ludovic Dauş**, *Spre mórte, Bucurescĭ 1897.*
*Raport de d-l* **I. G. Sbiera.**

Acest autor ne presintă spre premiare treĭ-spre-ḑece novele într'un volum de 262 pp. in-8° mic, întitulat *Spre mórte*, după titlul primeĭ novele din el. Tóte novelele acestea sunt concepute cu tendinţă laudabilă şi sunt scrise într'un stil atrăgĕtor, cu colorit vioiŭ. Două din ele însă nu mi se par fără de cusururĭ.

In novela dintâiŭ, *Spre mórte*, ura luĭ Vladimir Drinof în contra luĭ Petru Romilă nu o găsesc destul de motivată numaĭ pe temeiul că acesta erà fiul unuĭ Român, pe al căruĭ tată îl bătuse pe drum tata luĭ Vladimir Drinof, fără de nicĭ o causă alta, decât că erà fiul uneĭ familiĭ românescĭ, aĭ căriĭ membriĭ ascendenţĭ «se rĕsvrătiseră, la luarea Basarabieĭ, contra juguluĭ rusesc», lucru pentru care «doĭ din eĭ muriseră exilaţĭ în Siberia».

In novela din urmă, *Urgisitul*, sunt descrise maĭ multe scene oribile, cu acţiunĭ neadmisibile psichologicesce şi trupesce, fiind cu neputinţă chiar şi la ómenĭ sĕlbaticĭ. Aşà, între altele, ni se povestesce de Hilho, că «ţinte de lemn» i se bătură «sub unghiĭ»; că cu nisce «fiare încălḑite» îĭ «arseră trupul»; că femeile asistente îşĭ «înfipseră unghiile în carnea luĭ»; că îĭ «bătură cu cuie» mânile de o cracă înaltă de copac; că, «răstignit» cum erà «cu corpul în aer», «unul îl luă de piciόre şi începù să-l balanseze»; că «ósele pocniră şi una din mânĭ se desprinse; că «corpul luă o posiţiune înclinată, susţinut de un singur braţ»; că «cel-alt braţ sĕ desprinsese, căḑuse de alungul trupuluĭ, şi picăturile de sânge curgeaŭ şiróie»; că atuncĭ unul din chinuitorĭ apucă pe «copilul» luĭ Hilho şi-l «trântì cu putere de pămînt»; că «fruntea acestuia se lovì de un bolovan, iar falca şi unul din obrajĭ se rupseră»;

că abiă atuncia Hilho, ca să scape viéţa copilului, «şoptì muribund... o poveste închipuită asupra morţiĭ copiilor Valdori», şi că «cu ultimul cuvînt îşĭ dădù şi sufletul»; şi, în fine, că tot atuncia trântitul şi zdrobitul copil se sculă şi «se aruncă la piciórele mortuluĭ şi începù a plânge».

Aceste situaţiunĭ neadmisibile psichologicesce şi trupesce, şi maĭ altele de felul acestora, precum şi câte-va neîngrijirĭ gramaticale şi tipografice, mĕ determină să nu recomand cartea spre premiare.

---

T. **Duţescu-Duţu**, *Crîng şi luncă, versurĭ, Bucurescĭ 1898.*
» » » *Freamăt, versurĭ, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **I. G. Sbiera.**

In publicaţiunile sale: a) *Crîng şi luncă*, şi b) *Freamăt*, ne presintă d-l T. Duţescu-Duţu, în 65 de poesióre, multe şi variĭ impresiunĭ din adînc simţitorul şi idealistul sĕŭ suflet, impresiunĭ căpĕtate unele de la traiul familiar şi de la cel social, altul de la privirea naturiĭ şi a femeiĭ, şi maĭ altele încă de la observarea manifestăriĭ simţemintelor patriotice şi a năzuirilor omuluĭ spre o cultură maĭ superióră, cu vederĭ maĭ largĭ şi maĭ limpeḑĭ, şi spre întemeiarea unuĭ traiŭ social maĭ cu ticnă şi armonic, maĭ altul decât cel din timpurile actuale.

Din aceste felurite impresiunĭ sufletescĭ, d-l T. Duţescu-Duţu alege numaĭ pe cele maĭ frumóse, maĭ sublime şi maĭ fermecătóre, caută pretutindinea să suprindă în ele numaĭ ce înalţă cugetarea şi ce înnobiléză simţirea şi se feresce cu rigóre de stârnirea uneĭ sensualităţĭ josnice. După ce-şĭ forméză despre aceste impresiunĭ câte o imagine cât se póte de limpede şi de perfect idealisată, reuşesce maĭ tot-deauna să-ì dea o expresiune admirabilă, într'un graiŭ plastic şi înflorit şi într'un ritm maĭ fără cusur. Cine va cetì din *Crîng şi Luncă* maĭ ales poesiile: Mamă, Credinţă, Haiducul, Căpitanul Stroie, Nebunul, Christos a înviat, Desmoşteniţiĭ, Tată, Pentru cruce, Hatmanul Răsvan, Indoială, iar din *Freamăt* poesiile: Rĕsărit, Mugesce Dunărea în vad, Gilda de la Gibraltar, Femeia, etc., nu va puté ca să nu recunóscă în d-l T. Duţescu-Duţu un poet cu mare şi rar talent şi însufleţit de ideĭ înalte şi de simţeminte nobile, carĭ contrastéză într'un mod fórte îmbucurător cu direcţiunea pesimistă şi anihilisătóre de astăḑĭ. Poetul este pretutindenea voios şi plin de viéţă şi de ideal în tóte poesiile acestea şi pare a fi unul dintre aceĭ poeţĭ românĭ, carĭ, în creaţiunile

sale, se inspiră de la recreativul şi nesecatul isvor al poesieĭ poporale românescĭ şi de la tendinţele idealiste ale poporuluĭ român.

Aceste considerărĭ mĕ fac, domnilor colegĭ, ca să vĕ recomand aceste douĕ cărticele spre premiare, ca o încurajare bine meritată pentru autorul lor de a continuà şi maĭ departe în direcţiunea în care a apucat.

---

St. Georgescu-Sergent, *Albaneziĭ, dramă, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **V. A. Urechiă.**

Cartea d-luĭ St. Georgescu-Sergent, *Albaneziĭ,* dramă în versurĭ în 5 acte, am cetit-o. Impresiunea mea este că acéstă operă nu întrunesce condiţiunile pentru a fi numĕrată între cărţile premiate de Academie, căcĭ în starea eĭ actuală nu îndeplinesce nicĭ condiţiunile recerute de la o operă destinată sceneĭ.

Dacă, după cum aflu, *Albaneziĭ* este prima încercare dramatică a d-luĭ Georgescu, de sigur că d-sa prin acéstă lucrare probéză că va isbutì într'o viitóre lucrare de acelaşĭ gen sĕ atragă atenţiunea Academieĭ şi să merite recompensele eĭ. De astă dată, conclusiunile mele nu pot fi în acest sens, pentru raţiunile ce resultă din analisa de maĭ la vale a lucrăriĭ.

Actul I se deschide asupra uneĭ case cu fântână dintr'un oraş din Albania. *Ali,* locotenentul agaleĭ Ienicerilor, stă de vorbă cu *Costa,* Albanezul, şi-ĭ destăinuesce amorul luĭ pentru *Dora,* jună fată albaneză. Costa iubesce şi dînsul pe Dora şi vrea să afle dacă în adevĕr Ali e inamorat de acésta fată. Ali cade în cursă şi descrie luĭ Costa frumuseţea Doreĭ şi aprinderea inimiĭ luĭ pentru dînsa. Fără să aştepte de la Costa o vorbă de mângâiere saŭ de bun sfat, Ali, după tirada sa, se duce în mod nemotivat, cum nu se admite la o compunere dramatică. Costa rĕmas singur:

Ali, aşà ţi-e vorba? Eĭ las'că vom vedeà!
Indrăgostit de Dora? *Dar cine maĭ credeà?*
La ea te pórtă gândul? **Eĭ las' că-ţĭ daŭ eŭ ţie!**
Tu nu sciĭ dar că Dora va fi a mea soţie.
Să mĕ grăbesc e vremea, destul m'am tot gândit;
Chiar astădĭ iĭ voiŭ spune dorinţa-mĭ şi 'n sfîrşit
Eŭ *cred* s'o 'nduplec *póte,* s'o *ieaŭ soţie 'n casă.*

*Eĭ las' că-ţi daŭ eŭ ţie* şi *s'o ieaŭ soţie 'n casă* nu sunt tocmaĭ recomendabile.

Dar iată tocmaĭ la timp sosesce şi Dora, împreună cu mama sa, *Nemis*. Dora spune acesteia că s'aŭ adunat din Albania mulţĭ voinicĭ pentru întrecerile şi luptele cu lancea şi cu arcul. Costa se apropie de femeĭ. El cere de la Nemis pe Dora de soţie, dar ea a declarat dejà că va luà bărbat numaĭ pe acela care o va învinge în luptă. Nemis îĭ rĕspunde:

Prin luptă dobândesce-o, aşà se şi cuvine.

Şi mama găsesce ocasiune să amintéscă vechiul obiceiŭ al Albanezilor de a nu consideră pe tînĕrul ce n'aveà cal şi arme şi cum nicĭ o fată nu voià să se mărite cu cine nu eşià învingĕtor în lupte. Nemis regretă acele timpurĭ de vitejie.

Dora e de acord cu mama sa şi-ĭ rĕspunde:

O nu, de vorbe góle eŭ mamă nu mĕ 'ncânt
Şi mĕ cunoscĭ prea bine, doar fiica ta eŭ sûnt.

Costa rĕmâne măhnit. Vine Marcu, alt Albanez, împreună cu alţiĭ, carĭ toţĭ sosesc în cursul sceneĭ. Marcu vestesce că a sosit în cetate mulţime de oştire turcéscă. Aceştia n'aŭ venit ca să ieà parte la întrecere, ci, din porunca Sultanuluĭ, să ieà pe Dora s'o ducă la harem.

Nemis, mama, sbucnesce în blăsteme asupra spurcaţilor, făr'-de-lege, mişeĭ şi păgânĭ:

Oh, iadul să-ĭ înghită, de viĭ mâncà-i-ar câniĭ!
De ce nu 'nvie 'ndată vitézul Schender-beĭ,
Să-ĭ spulbere 'ntr'o clipă pe-aceştĭ păgânĭ mişeĭ.

Dora, care dejà este îmbrăcată în haine bărbătescĭ, se decide să se refugieze în munţĭ. Marcu şi toţĭ Albaneziĭ de faţă vor plecà cu dînsa.

Nemis, mama, este veselă de a vedé pe copila sa vitéză, dar nu vrea să întovărăşască în munţĭ pe Dora. De o gróznică amintire îĭ e viéţa înveninată şi Nemis povestesce Doreĭ cum, în mijlocul fericiriĭ cu soţul eĭ, Turciĭ i-aŭ răpit doĭ fiĭ, fraţiĭ Doreĭ, ca pedépsă că tatăl lor erà partisanul luĭ Scanderbeg, ba şi cetatea întrégă căḑută în asemenea bănuială o devastară Turciĭ şi uciseră şi pe tatăl Doreĭ. A jurat ură eternă Turcilor pentru uciderea soţuluĭ şi răpirea fiilor sĕĭ. Acéstă sete de rĕsbunare nu prea e bine mĕsurată, când Nemis ḑice că vrea să maĭ trăiască numaĭ:

Doar cât să-mĭ vĕd duşmanul, să-mĭ rîd amar de el,
Şi să-ĭ arunc în faţă cuvîntul de mişel!

Nemis — deşì cam nenatural — aştéptă ca Dora să rĕsbune pe tatăl mort şi pe fraţiĭ ceĭ doĭ răpiţĭ. La acésta a pregătit-o prin educaţiunea

ce i-a dat. Dora e gata la aşà întreprindere şi vrea să scie numaĭ după ce semne ar puté, întîlnindu-ĭ în lume, să recunóscă pe fraţiĭ sĕĭ. Nemis îĭ spune că Gheorghe cel maĭ mare are un semn la mână ca şi Dora şi «câte o iconiţă de argint la pept purtaŭ». Dora apelă la vitejia Albanezilor, îĭ pune să jure.

> *Dora.* Adio, dragă mamă, acum eştĭ mulţămită?
> *Nemis.* Copilă fără sémăn, sunt cea maĭ fericită.

Nemis binecuvintéză pe Dora, care a îngenuchiat.

Orchestra isbucnesce într'un marş de răsboiŭ. Dora pornesce în fruntea Albanezilor. Cortina cade.

Actul II ne duce într'o sală din palatul Sultanuluĭ la Constantinopole. *Murat* şi *Ibraim*, doĭ Ieniceri, staŭ de vorbă. Ibraim povestesce un răsboiŭ al Turcilor cu Corvin şi pomenesce de óstea *cea* duşmană şi de némul *cel* creştin şi cum el a ucis pe Huniade şi cum a fost cădut prisonier. Apoĭ după răsboiŭ a rĕmas la Belgrad şi a câştigat banĭ mulţĭ cu negoţul. După aceea a venit la Constantinopole să vadă ce maĭ este. Murat îĭ povestesce şi el luptele cu Scanderbeg şi cum:

> Murind *vitézu-acela*, hainul Scanderbeg,
> Albania cotropirăm, luptând ca nisce leĭ.

Murat spune luĭ Ibraim că acum din noŭ s'aŭ rĕsculat Albaneziĭ şi că în fruntea lor aŭ pus pe o tînĕră fecióră, pe Dora, şi că aŭ supus Albania maĭ tótă şi aŭ prins pe Ali.

— Cine-ĭ Ali? întrébă Ibraim.

Murat îĭ amintesce cum el şi cu Ibraim altă dată, fiind în răsboiŭ cu Scanderbeg, aŭ răpit doĭ copiĭ Albanezĭ. Aceĭ copiĭ aŭ ajuns prea puternicĭ la curte în Constantinopole. Sunt chiar fiiĭ Nemiseĭ şi fraţiĭ Doreĭ. Eĭ nu sciŭ acésta şi se cred Turcĭ şi acum Selim, unul din eĭ, a prins pe Nemis, propria sa mamă, şi a pus-o la închisóre, pe când Dora, de altă parte, a prins pe cel-lalt frate al eĭ şi-l ţine la închisóre, ameninţându-l cu mórtea.

Ibraim vrea să divulge acéstă taină. Murat se împotrivesce. Ibraim care nu s'a sfiit de a răpì copiiĭ, acuma are remuşcărĭ că:

> De lanţurĭ o 'mpovóră un fiŭ pe mama luĭ.

Urméză lungă daraveră între Ibraim şi Murat asupra acesteĭ teme: să divulge saŭ nu taina?

Murat găsesce că i-ar puté ajută Grecul Costa din Albania, care pe lângă Dora le-ar puté căpĕtă ocrotire:

> De a fraţilor eĭ ură şi straşnică 'ndârjire

în ḑiua când fraţiĭ Doreĭ vor fi aflat că aŭ fost răpiţĭ de aceştĭ doĭ Turcĭ.

Tótă acéstă scenă este neadmisibilă. Ceĭ doĭ răpitorĭ carĭ, acum, fără nicĭ o necesitate, nebănuiţĭ de nimenĭ, vor să-şĭ dea pe faţă făptuirea şi carĭ aştéptă îndurarea Doreĭ prin intervenirea Greculuĭ Costa, sunt doĭ naivĭ.

Şi aceştĭ naivĭ staŭ de vorbă chiar în palatul Sultanuluĭ, unde imediat intră slăvitul Padişach Mahomed II, cu Marele Vizir, cu 'Şeicul-Islam şi cu Selim, aga Ienicerilor.

Marele Vizir povestesce luĭ Mahomed cum ceĭ trimişĭ de dînsul din ordine n'aŭ găsit pe Dora, ci numaĭ pe mama sa Nemisa, care a primit pe trimişiĭ împĕrătescĭ cu vorbe fórte aspre. Selim adaoge a spune că Ali a plecat împotriva Doreĭ prin munţĭ, dar că a fost prins de Dora şi că atuncĭ el, Selim,

Inverşunat de ciudă că nu pot să-l ajut,
Intr'o pustietate grozavă am prefăcut
Cetatea cea de aur; şi 'n lanţurĭ strîns legată
Adus-am pe Nemisa.

Un curier intră şi vestesce că Albania e rĕsvrătită, că Dora mulţimea stăpânesce.

Nemisa e adusă legată de Selim. Mahomed îĭ spune că aveà gândurĭ bune asupra Doreĭ. Nemisa impută luĭ Mahomed uciderea bărbatuluĭ sĕŭ şi răpirea celor doĭ copiĭ.

Marele Vizir nu vrea s'o condamne la mórte, ci dînsa să îndemne pe Dora să se întórcă din calea cea greşită. Nemisa sbucnesce în mânie, căcĭ ea nu vrea să dea Doreĭ asemenea povaţă.

Toţĭ cer condemnarea la mórte a Nemiseĭ. Selim intervine să nu fie ucisă Nemisa, că-ĭ o nebună şi că atuncĭ Albaneziĭ, ca rĕsbunare. ar puté ucide pe Ali.

Nemisa, care a auḑit dejà vorbind pe Selim, acum recunósce în glasul luĭ vocea unuia din fiiĭ sĕĭ, dar nu póte crede că este acela Selim acum se gândesce şi el că o fi avut o mamă, dar că n'a cunoscut-o nicĭ odată. Mahomed ordonă luĭ Selim să ieà óste multă şi să mérgă să supună Albania, promiţêndu-ĭ că, de o prinde pe Dora, i-o dă luĭ de soţie, măcar că, după lege, Ieniceriĭ sunt opriţĭ de a se căsătorì.

Şeicul-Islam închide actul al II-lea printr'un apel de răsboiŭ.

Actul III ne duce în tabăra Albanezilor în munţĭ. Dora stă de vorbă cu Costa, cu Marcu, Gorguz, Danilo şi alţiĭ. Costa vestesce că 10.000 de Turcĭ aŭ încunjurat tabăra albaneză, dar Marcu nu se în-

spăimântă şi Albanezii vor să danseze «Pirika». Dora şéde pe un trunchiŭ de arbore şi Albanezii dansézā. Ali şéde la picióreie ei.

După dansuri, Dora se duce să se odihnéscă, iar Ali şi Costa rĕmân singurĭ. Ali întrébă pe Costa ce gândurĭ are Dora cu dînsul. Costa îl sfătuesce să fugă, căcĭ, dacă la Constantinopole vor ucide pe mama Doreĭ, atuncĭ Albaneziĭ îl vor ucide pe Ali. Costa se légă să scape pe Ali, să-l scótă la câmp şi să fugă. Costa rĕspunde luĭ Ali, care se miră cum el creştinul trădéză pe creştinĭ, că vine óste turcéscă sub comanda luĭ Selim şi că el se îngrijesce de dînsul, trădând pe Albanezĭ şi împedecând pe Veneţienĭ de a trimite ajutor acestora. Trădătorul e înţeles şi cu Murat. Ast-fel Costa vrea să-şĭ rĕsbune în contra frumóseĭ Dora, că l'a umilit. Costa plănuesce să tragă în partea luĭ şi pe Marcu şi, atuncĭ, va avé marĭ rĕsplătirĭ de la Sultanul. Se şi întîlnesce cu Marcu, care simte că are a face cu Costa trădătorul şi se preface că-ĭ ascultă propunerile cu îngăduinţă. Costa propune luĭ Marcu trădarea Doreĭ. Marcu îĭ desfăşóră planul şi se declară convins; când însă Costa îĭ propune trădarea Doreĭ, Marcu scóte cuţitul, dar nu ucide pe Costa, ci numaĭ îĭ strigă:

Nenorocit, nemernic, sciam că eştĭ în stare
De orĭ-ce fapte rele, orĭ-cât de 'njositóre!...
Acum să plecĭ îndată din tabără, om laş;
Orĭ vreĭ s'ajung eŭ astădĭ sperjur şi ucigaş!...

Costa plécă.

Urméză un tabloŭ noŭ, în care Costa întîlnesce într'o parte sĕlbatică a munţilor pe Murat. Autorul, fără să ne spună cum şi de ce, pune pe Murat să povestéscă luĭ Costa despre ceĭ doĭ copiĭ răpiţĭ, despre iconiţele de la peptul lor, despre semnele de la mâna dréptă Murat cere luĭ Costa să comunice acéstă taină Doreĭ la moment oportun, pentru ca dînsa să se róge de fraţiĭ eĭ recunoscuţĭ să nu osîndéscă pe Murat şi colegul sĕŭ de răpire.

Intre aceste, Dora, care nu este anunţată în fruntea sceneĭ a VI-a dintre Murat şi Costa, ascultă graiul acestora. Costa îndémnă pe Murat şi pe Turcĭ să prindă pe Dora şi s'o dea pe mâna luĭ Selim, că o să le fie câştigul maĭ mare. Dar Dora, care a audit, năvălesce şi înfige cuţitul în peptul luĭ Murat, care móre: «Ţipând» dice autorul. Costa cade în genunchĭ; Ali, care tocmaĭ în acel moment se ivesce, fuge repede înapoĭ, fără să fie observat. Albaneziĭ cer mórtea luĭ Costa trădătorul: să-l spânzure, să-l înnece în apă. Albaneziĭ îl precipită după înălţimea uneĭ stâncĭ.

Actul IV ne presintă tabăra luĭ Selim la pólele munţilor. Intr'un monolog nelegitimat, Costa povestesce cum n'a murit fiind aruncat în rîpă şi că acum e însetat de rĕsbunare în contra Doreĭ. Planul luĭ este să ascundă luĭ Ali şi luĭ Selim originea lor comună cu Dora, ca s'o vaḑă când-va nebună de durere, de jale şi îngrozită, că însuşĭ cu al sĕŭ frate va fi fost însoţită.

Intervin Selim, Ali şi ostaşĭ. Selim ordonă uciderea luĭ Costa ca trădător, căcĭ el l'a îndemnat să mérgă cu óste împotriva Doreĭ, de a fost învins. Costa se jură pe Isus, după cererea luĭ Selim, şi cu mărturia luĭ Ali, că nu este trădător, că a scăpat viéţa luĭ Ali, că el nu gândesce decât la răsbunarea împotriva Doreĭ; că să-ĭ dea câţĭ-va Turcĭ vitejĭ şi-ĭ va conduce prin locurĭ nepătrunse lângă Albanezĭ şi, când va da el semnalul, óstea turcéscă să prindă strîmtórea şi el, în învălmăşélă, va ucide pe Dora.

Selim nu vrea uciderea Doreĭ, că Padişachul i-a dat-o de soţie. Ali, care o iubesce, exclamă a parte: «Soţia luĭ?!»

Şi ast-fel abiă pe la mijlocul actuluĭ al IV-lea se înseiléză adevĕrata dramă, pe când, după regulele acestuĭ gen de scriere, acţiunea trebuiă să fie în acest act în culminaţiunea eĭ.

Acum Ali se rógă de Costa să-l ajute în amorul sĕŭ pentru Dora, de care, deşĭ a fugit din tabăra albaneză, el nu se póte despărţĭ.

Costa îl sfătuesce să-şĭ ascundă patima şi să-ĭ urmeze poveţele. De Selim să se ascundă, maĭ ales că acesta i-a ghicit amorul pentru Dora, că de aceea îl duşmănesce în taină.

Ali:

Mĕ jur că Dora n'o fi soţia luĭ Selim.

Ali ese furios (?), Costa zîmbesce în urma luĭ, cortina cade.

E numaĭ o schimbare de tabloŭ. Ne găsim în tabăra albaneză. Sunt gata de luptă. Marcu plécă în fruntea Albanezilor, carĭ aŭ simţit că Turciĭ aŭ să-ĭ atace. Dora rĕmâne şi Costa se ivesce printre stâncĭ cu o cétă de Turcĭ, carĭ năvălesc şi apucă pe Dora, care acum se sbate în braţele Turcilor. Eĭ fug cu Dora. Marcu alérgă în ajutor; Costa îl întîmpină şi-l străpunge cu cuţitul pe la spate. Marcu móre; Albaneziĭ se vĕd luptând în retragere. Selim, urmat de Turcĭ, intră triumfător. Selim trimete un curier să vestéscă la Constantinopole victoria, să spue Sultanuluĭ:

Iar némul Albanez, trufaş, nebiruit,
L'a şters Alah din carte, Albania a murit.

—Tu minţĭ, strigă Dora, adusă legată în lanţurĭ.

Selim exclamă: Frumósă fată! Şi-ĭ spune să nu se témă, că ea are misiunea de femee, iar nu de oştén, şi că ea este mirésa luĭ.

Dora este înspăimântată:

> Aĭ înnecat, vrăjmaşe, Albania în sânge!
> De-a ta nelegiuire o lume 'ntrégă plânge!
> De tine mĭ-este grózā cum nu-ţĭ închipuescĭ.

Totuşĭ Selim vrea să se apropie. Atuncĭ Ali se repede furios şi acum începe o scenă între Ali şi Selim. Ali cere luĭ Selim să renunţe la Dora şi, ca să nu fie pricină între dînşiĭ, vechĭ prietenĭ, vrea să ucidă el însuşĭ pe Dora, măcar că o iubesce, dar Selim, cu sabia în mână, se repede asupra luĭ Ali: «Cu sabia am câştigat-o, cu sabia o voiŭ ţiné.»

Incepe duelul; în timpul lupteĭ, Selim îşĭ desvĕlesce braţul drept; Dora observă semnul şi vrea să se arunce între eĭ, ca să înceteze lupta.

> *Dora:* Oh Dómne, mi se pare!
> Lăsaţi-mĕ, vĕd semnul! Opresce-te Ali,
> Selim îmĭ este frate.
> *Selim:* (înmărmurit) Dar asta ce-o maĭ fi?

Ast-fel se termină actul al IV-lea, cel maĭ important.

Actul V ne duce în palatul Sultanuluĭ la Constantinopole. Trădătorul Costa arată că Selim, recunoscut de frate al Doreĭ, a lăsat óstea turcéscă şi nu s'a folosit de victorie, ca să bată şi pe Veneţienĭ.

Şi acéstă acusare o aduce Costa de faţă cu Selim, care, drept scusă că nu s'a folosit de victorie şi a dat ocasiune Veneţienilor să năvălésсă asupra tabereĭ turcescĭ, spune că a venit la Stambul să afle pe maică-sa, acì ţinută róbă.

Mahomed face semn şi ostaşiĭ duc în temniţă pe Selim, ba încă în temniţă trimete Mahomed şi pe Marele Vizir, pentru că n'a luat mĕsurĭ de apĕrare contra Veneţienilor. Costa e ridicat de Mahomed la trépta de Mare Vizir, pe când Sultanul ordonă ca Selim şi sora sa Dora şi mama lor Nemis să péră de sabie. Un Ienicer Ibraim cutéză să intervină în favórea luĭ Selim, dar Mahomed ordonă să fie şi acesta aruncat în temniţă. Mahomed, rĕmas numaĭ cu Costa şi curtenĭ statiştĭ, cere luĭ Costa, noul Vizir, să-ĭ dea o flotă puternică să bată pe Veneţienĭ.

Rĕmâne în scenă numaĭ Ali. Acum un lung monolog al acestuia: A căutat să móră în lupta cu Veneţieniĭ, dar n'a isbutit. E desperat

de situaţiunea în care se află; scóte cuţitul şi-l îndréptă spre inimă, dar, Deus ex machina, Costa intră repede şi-l apucă de braţ:

— Nu te veĭ ucide.
— Ba m'oiŭ ucide.
— Dar cum laşĭ tu pe Dora?

Ali, la numele Doreĭ, rĕmâne înmărmurit.

Costa promite mântuire luĭ Selim şi Doreĭ. Ali să fugă cu dînşiĭ, luându-ĭ din închisóre.

Nouă schimbare de decor. Suntem la închisóre. Dora, Selim, Nemis staŭ de vorbă. Nemis nu vrea ca Selim să fie mahomedan.

Ali curmă cérta şi le spune că totul e gata ca să fugă împreună cu toţiĭ. Selim se opune la fugă, fiind-că acésta este o ruşine. El se supune voinţeĭ Padişachuluĭ.

Intervine un dialog între Ali şi Dora. Ali o iubesce, dar ea nu vrea un Musulman. Selim refusă de a fugì şi Dora nu vrea să-l abandone. Atuncĭ Nemis, în loc să intervină ca să-ĭ scape de furia Padişachuluĭ, îĭ îmbrăţişéză cu bucurie că sunt bravĭ, sunt puĭ de leóică.

*Ali:* Tu nu-ţĭ iubescĭ copiiĭ!
De-ar fi să daŭ eŭ însuşĭ şi foc împĕrăţieĭ,
Chiar morţiĭ îĭ voiŭ smulge! (Ese repede urmat de Ieniceri.)

Nemis încurajéză pe Dora şi pe Selim. Selim invócă pe Alah, să-ĭ ajute pe mamă-sa. Invocarea luĭ Alah supĕră pe Nemis creştina.

Intră un ofiţer însoţit de călăĭ şi guardĭ.

Nicĭ în faţa morţiĭ Selim nu voesce să se declare creştin, după cum cere Nemis.

Un noŭ tabel urméză. E piaţa At-Meidan din Stambul. Ali cu sabia în mână conspiră cu Ieniceriĭ ca să scape de la mórte pe Selim. Costa şi oşteniĭ năvălesc şi eĭ şi prind pe Ienicerul Ibraim, care spune că a scăpat din temniţă, fără să explice cum.

Pe când Costa ameninţă pe Ibraim, năvălesc Ieniceriĭ conspiratorĭ. Ibraim îndémnă pe o parte din aceştia să prindă pe Costa. Conspiraţiunea nu isbutesce să scape pe Selim, pe Nemis şi pe Dora. Eĭ sunt ucişĭ de călăiĭ rĕmaşĭ în temniţă. Scena e povestită de Ienicerul Vechir. Ali intră furios, strigând conspiratorilor să ucidă, să nimicéscă totul. El plânge perderea Doreĭ. O cétă de Ienicerĭ aduc pe Costa prins. Ibraim mărturisesce luĭ Ali că a ucis pe tată-sĕŭ şi că l'a răpit.

Ali vrea să-l omóre, dar înainte de tóte îl întrébă cum o chémă pe maică-sa. Ibraim îĭ spune că Nemisa şi-ĭ arată din pungă cele două iconiţe. Ali vrea să scie cu tot dinadinsul dacă el e fiul Ne-

miseĭ. Promite luĭ Costa că-ĭ dăruesce viéţa, dacă el i-o spune adevĕrul. Costa afirmă, dar Ali îşĭ amintesce cum Costa l'a împins în contra luĭ Selim, deşĭ scià că-ĭ este frate, şi cum îĭ făgăduià pe Dora de soţie, deşĭ scia că-ĭ este soră. Ordonă deci Ali Ienicerilor să sfâşie cu încetul, bucată cu bucată, pe mişelul trădător. Costa îĭ amintesce că a jurat să-ĭ lase viéţa. De-odată Ali înebunesce, scóte sabia şi vrea să lovéscă pe Costa, dar lovesce pe Ibraim, care cade mort. Urméză o scenă de nebunie, rîs şi cântec, dă un ţipĕt şi cade mort. Ienicerii se reped asupra luĭ Costa, cortina cade.

In condiţiunile ce maĭ sus se vĕd, deşĭ recunosc certe calităţĭ, maĭ cu sémă de stil, şi o versificaţiune în genere plăcută şi uşóră, cu tóte că nu e de ajuns corectă şi cu multe licenţe neadmisibile, opera d-luĭ Georgescu-Sergent n'o pot recomendà d-vóstre pentru premiare. Autorul este însă pe cale bună şi, de va continuà a scrie, va puté negreşit să spere când-va laudele d-vóstre.

---

**Haralamb G. Lecca**, *Casta-Diva. Tertia. Bucuresci 1899.*
*Raport de d-l* **V. A. Urechiă.**

*Casta-Diva*, drama d-luĭ Haralamb G. Lecca, este una din piesele representate în anul acesta pe scena Teatruluĭ Naţional, care a avut cel maĭ frumos succes literar. O spun acésta de la început, pentru că, neîndoios, succesul uneĭ piese la representaţiunea eĭ este şi el un mijloc prin care se pot afirmà calităţile literare ale opereĭ. Este evident că singur succesul de representaţiune nu ajunge pentru determinarea meritelor uneĭ piese şi că tot-deauna constatarea unuĭ succes teatral este îmbinată cu constatarea prealabilă a *ce* public a făcut acel succes? O comedie saŭ o dramă fórte plăcute, mult aplaudate de un public de galerie, pot prea bine să fie desaprobate de critica literară; totuşĭ, o piesă, cât de literară, póte să nu întrunéscă condiţiunile scenice technice şi ast-fel, orĭ-cât de frumósă ar fi, să nu se pótă menţiné pe scena unuĭ teatru.

Opera juneluĭ poet, dejà distins anteriormente de Academia Română, are avantagiul de a fi fost bine primită la representaţiunea eĭ pe scena Teatruluĭ Naţional de publicul cel maĭ ales şi maĭ cult şi, tot odată, să întrunéscă numeróse calităţĭ, carĭ fac din ea o lucrare reuşită şi demnă de atenţiunea Academieĭ Române.

Constat încă că, alăturea cu aplausele desinteresate ale publiculuĭ

la representaţiunea *Casta-Divei*, un numĕr óre-care de criticĭ, prin diverse jurnale, aŭ pus multă apă în vinul de triumf al poetuluĭ. Tóte criticele îndreptate în contra reuşiteĭ drame vor să probeze:

1) că scenele carĭ constituesc actele şi actele carĭ constituesc drama nu decurg din caracterele personagiilor, ci numaĭ şi numaĭ din fantasia autoruluĭ;

2) că nicĭ caracterele personagiilor nu sunt manifeste;

3) că autorul n'are experienţa vieţiĭ, că decĭ personagiile sale nu sunt fiinţe reale; şi

4) că tot isvorul erorilor în care a cădut autorul este a se căutà în influenţele şcóleĭ dramatice suedese.

Să cercăm a vedé întru cât sunt întemeiate saŭ nu asemenea critice aduse pieseĭ d-luĭ Lecca.

Afirmaţiunea dintâiŭ am urmărit-o de-alungul celor 4 acte cu mult sânge rece ca să-ĭ daŭ de rost, să-ĭ aflu legitimitatea. Criticul, un tînĕr de talent, care a scris-o, n'a probat-o cu nimic.

In actul I sunt 16 scene. Urmărite una după alta, nu găsesc absolut nicĭ una din ele contradicênd caracterul personagiilor. *Gina* rĕmâne în tóte scenele ceea ce a făcut-o autorul: o tînĕră poetică, iubitóre, deşteptă şi care, până la despărţire de *Dinu*, ce plécă pentru studiĭ la Bucurescĭ, în tóte manifestările sufletuluĭ eĭ, a spus auditorilor ce este şi cum iubesce.

Actul II are 8 scene. Aş voì să ni se arate cum aceste scene contradic caracterele persónelor din dramă şi cum acest act al II-lea nu este o firéscă urmare a celuĭ dintâiŭ. Din primul act spectatorul a vĕdut cum *Lelia*, cocheta mătuşică, şi-a pus ochiĭ pe Dinu şi cum Gina presimte nenorocire din causa LelieĬ. Actul al II-lea spune publiculuĭ ca Lelia şi-a ajuns la scop cu Dinu. Sunt criticĭ carĭ ar fi voit ca autorul să nu lase între culise, între actul I-ŭ şi al II-lea, manevrele cocheteĭ Lelia pentru a determinà pe Dinu să fie al eĭ, să uite cât-va timp pe sentimentala Gina. Se póte rĕspunde acestora că, atuncĭ, autorul ar fi făcut din Lelia o protagonistă, pe când în planul luĭ acésta nu este decât un personagiŭ care servă a pune în realţ caracterul luĭ Dinu şi al Gineĭ.

Nicĭ actul al III-lea nu justifică maĭ mult decât cele două anterióre critica maĭ sus memorată. Lelia îngrijesce de copilul eĭ bolnav. Gina plânge. Dinu, care nu a încetat de a iubì pe Gina, cércă să scape din ghiarele curtesaneĭ, dar Lelia, dacă simte că Dinu îĭ scapă, îĭ pretinde cel puţin să plece la Paris să-şĭ termine studiele. Nu va fi al eĭ, dar nu va fi nicĭ al Gineĭ. Dinu simte că Lelia e pentru dînsul un ade-

vĕrat *crampon*. El n'a iubit-o nicĭ odată şi doresce să scape de dînsa. Gina a surprins manevrele mătuşeĭ sale. Urméză o reuşită conversaţiune între Gina şi Dinu (scena X-a). Nicĭ o vorbă din acéstă conversaţiune care aduce despărţirea, ruperea legăturilor sufletescĭ, nu contradice caracterul ambelor personagiĭ şi nu probéză că autorul a pus în scenă fiinţe nereale.

Critica cea maĭ severă e cea îndreptată în contra actuluĭ al IV-lea final. Pretinde critica că se asémĕnă cu *Nora* de Ibsen, că respiră în mod limpede influenţa şcóleĭ suedese, că ast-fel actul al IV-lea este un act straniŭ.

Nu aflu eŭ nicĭ o asemĕnare între *Casta-Diva* şi creaţiunea luĭ Ibsen, afară numaĭ de se va stabilì principiul că, de acì înainte, orĭ-ce piesă, în care va apare un servitor pe uşa din fund, e copiată după alte 3.000 de piese vechĭ, în carĭ servitoriĭ intră tot pe aceeaşĭ uşă din fund. *Nora* şi ea este o *Casta-Diva*, dar ce? nu maĭ admitem nicĭ o femee castă în lume? Nora a prins de veste că în umbra prieteniei şi a căsătorieĭ se rĕsfaţă minciuna şi atuncĭ ieà decisiunea să intre în şcóla largă a lumiĭ şi plécă.

Cu Gina nu-ĭ tot aşà. Săracă, fără de părinţĭ, rănită adînc în suflet de purtarea luĭ Dinu, ea se vede nevoită, ca să pótă rĕmâné în viéţă (póte sperând că numaĭ aşà va maĭ revedé pe Dinu la întórcerea din Paris), să se mărite cu orĭ-cine. Dar Gina nu póte înlocuì pe Dinu în sufletul eĭ. Ea nu iubesce pe bărbatul sĕŭ şi căsătoria n'are sfîrşit bun. Gina rĕmâne în miserie şi ajunge la cele maĭ triste extremităţĭ.

Dacă am avé de adresat o critică autoruluĭ talentat, ar fi că a lăsat între culise, între actele III şi IV, tocmaĭ cele maĭ sfâşietóre scene, în carĭ ne-ar fi putut desfăşurà episóde durerose din ceĭ opt anĭ de ḑile de despărţire dintre Gina şi Dinu. După mine, un noŭ act al IV-lea are loc fórte lesne şi întru nimic acest act nu póte strică planul bine făcut al autoruluĭ. Singurul rĕspuns ce ni se póte da este că acest act ar fi banal, că nimic noŭ nu póte aduce înaintea auditoruluĭ decât aceleaşĭ cunoscute tribulaţiunĭ ale uneĭ sĕrmane femeĭ abandonată de amant şi în prada miserieĭ. Bănuesc că tocmaĭ acéstă témă de banalitate a împedicat pe d-l Lecca să introducă un asemenea act. A preferit să lase în culise ceĭ opt anĭ şi să reià acţiunea numaĭ după întórcerea luĭ Dinu în ţéră, când Dinu erà convins că rana vechiuluĭ amor erà cicatrisată în sufletul luĭ şi al Gineĭ. Când află de sórta Gineĭ, iubirea se redeştéptă în sufletul luĭ Dinu, însoţită de mustrărĭ ale consciinţeĭ. El este isvorul nenorocirilor Gineĭ. Remuşcarea îl róde. El o credeà fericită şi o găsesce în doliŭ. Vrea s'o

vadă şi, la audul nenorocirilor eĭ, povestite cu atâta resemnare, cu atâta desgust de viéţă, cu atâta desperare de viitor, nu se póte oprì de a-ĭ strigà: «Te ieaŭ cu mine!»

Acest sfîrşit nu place unor criticĭ. Dacă Dinu ar face alt-fel, el ar încetà de a fi eroul simpatic al uneĭ idile cu finit tragic. Dacă ar face alt-fel, Dinu ar probà că n'a iubit nicĭ odată pe Gina şi ar fi inconsecinte cu atitudinea luĭ din primele acte.

Dar Gina nu primesce să maĭ fie a luĭ Dinu. Şi în acésta este o consecinţă de caracter. Ar fi primit o Lelia să reînóde o intrigă amorósă, dar Gina nu puteà să nu-şĭ dea sémă că visul eĭ erà perdut pentru tot-deauna: «Nu maĭ cunosc fericirea, dice ea, decât sub forma uneĭ singure amintirĭ: a logodneĭ nóstre», şi cu acéstă amintire preferă să rămână până la sfîrşitul vieţiĭ sale nenorocite.

Unde vědut-a critica asemĕnare între acest final şi între acela de la *Nora* luĭ Ibsen?

In ce privesce acest desnodămînt, eŭ socot că tocmaĭ acest adio etern al Gineĭ la orĭ-ce speranţă închégă puterea dramatică a opereĭ d-luĭ Lecca. Adîncimea de simţemînt, poesia — tristă — a amoruluĭ Gineĭ pentru Dinu sunt minunat exprimate în ultimele replice de la ultima pagină a opereĭ:

«Să nu-ţĭ fie dor de mine... Uită-mĕ...»

Se stinge piesa ca şi visul. De sigur nu eştĭ mulţumit, dacă aĭ sufletul burghez; la din contra, ştergĭ o lacrimă, dicênd: Bravo Gina!

Critica a maĭ pretins că desnodămîntul e adus prea repede şi că lasă pe spectator fără suficiente explicaţiunĭ. Nu prea se înţelege, dice-se, pentru ce Gina şi Dinu, carĭ s'aŭ iubit atât de mult în actul I-ŭ şi al II-lea şi al cărora amor s'a transformat în *dispreţ* reciproc, peste câţĭ-va anĭ resimt aceeaşĭ iubire ca şi la început. Uniĭ din criticĭ nu prea înţeleg pentru ce Gina nu primesce la urmă să fie soţia luĭ Dinu?

Maĭ întâiŭ se póte rĕspunde că nicăerĭ în piesă nu se arată că *dispreţul* s'a substituit amoruluĭ în peptul luĭ Dinu. Dispreţul erà doar numaĭ în sufletul Gineĭ, şi încă şi acela aparent, furtunos, trecĕtor, căcĭ născeà din mîndria, din încăpăţînarea caracteruluĭ eĭ. Dar Gina în adevĕr n'a dispreţuit pe Dinu, ci a suferit şi n'a simţit alt amor agitându-ĭ sufletul decât a luĭ Dinu. Şi tot pentru că şi acum iubesce pe Dinu şi e mîndră ca la început ea refusă fericirea de a maĭ fi a luĭ.

Finalmente, d-l Lecca, în opera sa: *Casta-Diva,* susţine o tesă şi acéstă tesă e cea următóre: Póte o femeie, care, după o viéţă fără pată, a

sciut ce e ruşinea, care sufere pe urma singuruluĭ om ce a iubit, care-l întîlnesce după 8 anĭ de chinurĭ redeşteptându-ĭ idealul, — póte acea femeie, rĕscumpĕrându-şĭ tóte greşalele, ca prostituitele din dramele luĭ Dumas. printr'un act de mărinimie, să-şĭ recapete puritatea primă, să redevină Casta-Diva de odinióră? In opera sa, d-l Lecca a rĕspuns: nu! Şi rĕspunsul autoruluĭ se împacă deplin cu morala, cu direcţiunea unică ce póte recompensà Academia Română.

S'aŭ publicat, de sigur, şi alte critice amănunte, *de lana caprina*, carĭ nu merită să fie relevate. Am observat eŭ însumì cum încă de la prima representaţiune, ba chiar înainte de representaţiune, se formaŭ în jurul *Casta-Diveĭ* curente malevole, tindênd a probà că piesa nu e bună. Aceste curente, analisate psichologicesce, ar puté să fie explicate şi să li se asemneze o origine nu prea *desinteresată*. Şi publicul onest le-a înlăturat încă de la prima representaţiune şi a convenit cu mine că opera d-luĭ Lecca este una din cele maĭ bune, dacă nu cea maĭ bună — cum persist a crede — din câte s'aŭ representat maĭ de curînd pe scena Teatruluĭ Naţional.

Nimic banal, nimic josnic, nicĭ o păreche de pantalonĭ creţĭ şi albastri, provocând hohotele galerieĭ, nicĭ o tragere pe sfóră, nicĭ o mahalagióică cu mânile în şoldurĭ... In *Casta-Diva* d-luĭ Lecca galeria şi omul necult n'aŭ ce *să pască*. Dar tocmaĭ de aceea *Casta-Diva* va rĕmâné una din dramele de bună societate şi care, cuprindênd minunate pastelurĭ de interióre burgheze, dar oneste, şi scrise într'o limbă minunată românéscă, merită atenţiunea Academieĭ şi orĭ-ce recompensă i-ar puté acordà.

---

**Nelly (Nicolae Cocea),** *Poet-Poetă, roman, Bucurescĭ 1898.*
» » » *Copil din florĭ, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **Iosif Vulcan.**

Felul acestor scrierĭ şi cuprinsul lor, menit a otrăvì juna nóstră literatură şi a rĕspândì imoralitatea, mĕ opresc să le fac onórea a mĕ ocupà de ele şi nu pot decât să-mĭ exprim mirarea că autorul a avut curagiul să le presinte la concurs.

---

**Radu D. Rosetti,** *O lecție, dramă în 3 acte, Bucurescĭ 1899.*
*Raport de d-l* **Iosif Vulcan.**

Tînĕrul şi talentatul nostru poet d-l Radu D. Rosetti, care la concursurile din aniĭ trecuţĭ ale Academieĭ Române a presintat volume de poesiĭ, pentru carĭ a obţinut încuragiărĭ şi laude, de astă dată vine să solicite un premiŭ cu o lucrare întitulată *O lecție*, dramă în treĭ acte.

Am început să cetesc cu plăcere noua sa scriere, sperând a găsì în ea desvoltându-se peripeţiile uneĭ drame simple şi naturale, plină de simţire, avênd un fond real şi o limbă clară, aşà precum îmĭ închipuesc eŭ individualitatea literară a autoruluĭ.

Şi am aflat că lucrarea sa are calităţĭ, însă în întregul eĭ nu intră în condiţiunile uneĭ drame.

Actul prim pare a fi începutul uneĭ comediĭ, în care se discută asupra căsătorieĭ şi care se încheie cu o scenă fórte realistă.

Actul al doilea se presintă ca o farsă, care ne arată necazurile casnice ale unuĭ poet, vecĭnic împedicat de a puté lucrà, conturbat de spălătorésă, bucătărésă şi de sócră, — avênd un sfîrşit maĭ mult tragicomic.

Actul al treilea rĕspândesce un aer posomorît de dramă în nisce situaţiunĭ oribile şi nenaturale, la carĭ de la un poet gingaş nu ne-am aşteptat.

Din acéstă schiţare se vede, că scrierea, de care ne ocupăm, nu este o dramă ast-fel injghebată precum are să fie o lucrare dramatică. N'are fond unitar, din care trebue să isvorască tóte acţiunile şi n'are forma potrivită, prin care se manifestéză desvoltarea pieseĭ.

Maĭ bine aŭ reuşit părţile vesele, unde vedem strălucind radele unuĭ umor natural, câtă vreme scenele dramatice n'aŭ nicĭ timbrul adevĕruluĭ şi nicĭ puterea dicţiuniĭ.

Acésta ne îndreptăţesce a crede că autorul are maĭ multă inclinaţiune pentru comedie decât pentru dramă. Il sfătuim dar să părăséscă terenul drameĭ şi să-şĭ încerce puterile în comediĭ, în carĭ póte să obţină succese.

De astă dată n'a reuşit. Dar eşecul acesta póte să-ĭ ofere o bună lecţiune, că unde să-şĭ caute lauriĭ teatralĭ în viitor.

**Th. D. Speranția**, *Anecdote afumate, Bucurescĭ 1898.*
*Raport de d-l* **A. D. Xenopol.**

Pe d-l Speranția singur dacă l'am întrebà, carĭ din anecdotele d-sale le ține de superióre, aceste de acum, afumate, saŭ acele dintâĭ eşite din pana d-sale, nu mě îndoesc că ar rěspunde că pe cele dintâĭ; şi dacă l'am întrebà pentru ce acéstă preferință, ar rěspunde: fiind-că atuncĭ când a atins pentru prima óră acest câmp, încă feciorelnic, al cugetăriĭ poporane, intrase într'un strat bogat de florĭ, din carĭ a cules pe cele maĭ frumóse. Acum i-a rěmas să maĭ spicue pe icĭ pe colea câte o floricică uitată. Isvorul decĭ din care se hrănià inspirațiunea d-luĭ Speranția a secat şi decĭ nu maĭ póte da nascere unuĭ val atât de puternic şi de bogat ca acel ce curgeà altă dată din el. Aşà bunăóră, care este nota comică în anecdotele *Schimbul țigănesc, Judecata, E bun şi pescele* şi maĭ în tóte cele-lalte? Una singură este fórte bună, deşì maĭ mult istorică decât comică. Este aceea întitulată *Evreul şi Dumnedeŭ,* în care reese că Dumnedeul evreesc e maĭ şiret decât cel creştinesc, care a fost înşelat de Evreŭ, o strămutare în cer a uneĭ însuşirĭ pămîntescĭ de rassă.

Apoĭ, ceea ce póte d-l Speranția nu ar încuviință, mie mi se pare că şi prelucrarea stofeĭ date de imaginațiunea poporală este mult maĭ slabă decât la cele dintâĭ. E prea multă vorbă şi umplutură, din care causă multe anecdote sunt prea lungĭ; apoĭ, în loc ca, precum se făceà lucrul în anecdotele vechĭ ale d-luĭ Speranția, tótă expunerea să fie presărată cu spirit, care te înveselià în tot timpul cetiriĭ, în *Anecdotele afumate* trebue să aştepțĭ sfîrşitul, spre a descoperì nota pretinsă comică, care însă îțĭ mişcă tot atât de puțin diafragma.

Critica cea maĭ bună a *Anecdotelor afumate* sunt anecdotele cele vechĭ ale d-luĭ Speranția.

Acestea se opun la premiarea uneĭ lucrărĭ maĭ slabe decât acea cu care ne-a deprins talentul minunat al autoruluĭ. Se vede că print'un instinct sănătos a numit lucrarea sa maĭ nouă *Anecdote afumate;* d-sa consideră singur lucrarea d-sale cea dintâiŭ ca *próspětă.* Afumat s'ar puté traduce în casul acesta în franțusesce prin *du rechauffé.*

---

**Dr. D. Grecescu,** *Conspectul floreĭ Românieĭ, BucurescĬ 1898.*
*Raport de d-l* **Florian Porcius.**

*Domnule Preşedinte,*

Prin preţuita scrisóre din 25 Novembre 1898, No. II. 788, mi s'a comunicat o carte tipărită în decursul anuluĭ 1898, ce e intitulată: *Conspectul floreĭ Românieĭ,* de d-l Dr. D. Grecescu, care s'a presentat la concursul premiuluĭ Adamachi, de 5.000 Leĭ, ce se va decerne în sesiunea generală a Academieĭ Române din anul curent, cu recercarea de a face un raport special.

Resultatul cercetăriĭ mele referitor la acéstă carte e următorul.

Acéstă carte, tipărită in-8° mare, e destul de voluminósă şi are XVI, apoĭ alte 835, cu totul 851 pagine. Tiparul e deplin corespundĕtor materieĭ tractate.

Cartea cuprinde enumerarea plantelor vasculare indigene şi naturalisate aflate pe întreg teritoriul Românieĭ, în numĕr total de circa 3.000 speciĭ şi varietăţĭ; apoĭ tot odată tractéză şi despre distribuirea acestor plante pe diversele lor localităţĭ.

Prin urmare, cartea e divisă în douĕ părţĭ: partea I-a conţine conspectul sistematic al plantelor, iar partea II-a conspectul geografic al acestor plante.

Referitor la partea I-a:

Acéstă parte cuprinde enumerarea sistematică a plantelor divise şi ordinate în clase, familiĭ, genurĭ şi speciĭ cu varietăţile acestora.

Ordinarea plantelor e basată pe principiile metodeĭ naturale a luĭ A. L. de Jussieu în combinare cu metoda naturală a luĭ A. P. De Candolle, ast-fel că enumerarea începe cu familia Ranunculaceelor, saŭ în mod invers cu ordinarea luĭ A. L. de Jussieu, pe lângă care sunt introduse de autor şi unele modificărĭ.

Urmând acest mod de clasificare generală, autorul dă maĭ întâiŭ o tabelă sinoptică, în care sunt plantele divise în *Embriogene* (Phanerogamia) cu sub-divisiunile: Dicotiledone şi Monocotiledone, şi în *Sporogene* (Cryptogamia Auctor).

Acéstă tabelă e însoţită de descrierea caracterelor esenţiale, prin carĭ se pot deosebì divisiunile şi sub-divisiunile de maĭ sus.

In ordinul, ce presintă amintitita tabelă sinoptică, sunt specialele familiĭ naturale de plante — cu excepţiunea sporogenelor nevasculare — induse în o altă tabelă de clasificare, care conţine IX clase şi care formézā basa enumerăriĭ speciale.

Urmézā apoĭ, sub titlul *Conspectul sistematic al floreĭ Românieĭ,*

însăşĭ enumerarea plantelor ordinate, în conformitate cu tabela de clasificare, după familiĭ, genurĭ, speciĭ şi varietăţĭ.

Fie-care familie e însoţită de descrierea caracterelor sale principale şi urmată de genurile, speciile şi varietăţile aparţinĕtóre. Caracterisarea genurilor e omisă, precum cred eŭ, din acel motiv ca cartea să nu devină prea voluminósă.

La fie-care specie e dată şi sinonimia, cu provocare la respectivĭ autorĭ, un postulat necesar pentru eludarea de confusiunĭ născênde din diferitele denumirĭ ale diferiţilor autorĭ date uneia şi aceleiaşĭ speciĭ.

Pe lângă aceste sinonime, sunt date şi numirile vulgare în limba română, întru cât acestea sunt cunoscute, asemenea şi localităţile speciale în carĭ provine fie-care specie.

Ce se ţine de numirile vulgare, e de notat că acestea servesc maĭ mult la completarea limbeĭ române, decât la cevà real sciinţific, pentru că maĭ adese-orĭ una şi aceeaşĭ plantă are în diferite regiunĭ şi diferite numirĭ, pe când despre altă parte una şi aceeaşĭ numire vulgară se aplică la diferite speciĭ de plante.

Adunarea şi indicarea specialelor localităţĭ, în carĭ provin diferitele speciĭ, a trebuit să îngreuneze mult ostenéla dată din partea autoruluĭ, pentru care acesta merită tótă recunoscinţa.

Speciile şi varietăţile, ce nu aŭ fost publicate maĭ înainte, sunt diagnosticate de autor.

Asemenea date diagnostice sunt indicate şi la maĭ multe alte speciĭ şi varietăţĭ.

Referitor la unele plante din acest op, voesc a face următórele reflexiunĭ.

La pag. 25, 26. Anemone Hepatica L. şi A. angulosa Lam. Ambele aceste speciĭ ar fi fost — după părerea mea — a se introduce sub numirea genuluĭ Hepatica, de óre-ce ambele aceste, prin forma foilor radicale şi a celor involucrale, de-odată şi situaţiunea acestor foĭ alipite de calice şi avênd asemĕnare cu un calice extern (calyculus), se deosebesc de cele-lalte speciĭ ale genuluĭ Anemone.

Special la p. 26, Anemone angulosa Lam., e de notat, că după ce planta luĭ Lam. sub acéstă numire este dubiósă, ar fi fost maĭ nimerită acceptarea numiriĭ Hepatica Transsilvanica Fuss, care, ca specie bine cunoscută, nu lasă nicĭ o îndoială despre existenţa sa.

La p. 32. Ranunculus carpaticus Herbich. In locul acesteĭ numirĭ ar fi fost — după dreptul de prioritate — maĭ convenabilă acceptarea numiriĭ Ranunculus dentatus Baumgarten pro var. R. montani, şi acésta cu atât maĭ mult, pentru că maĭ există un alt Ranunculus carpaticus

Gris. & Sch. qua var R. Thorae, o împrejurare ce póte da ansă la confusiune.

La p. 110. Silene pontica Brândză. Ar fi fost de lipsă diagnosa, ce s'a omis.

La p. 140. Linum alpinum Jacq. β elatius. Wahlbrg.=Linum extraaxillare. Kit. Acéstă formă nu e identică cu L. alpinum β montanum Koch Synopsis.

La p. 149. Cel puţin în raionul fost district al Năsĕuduluĭ se numesce:

Acer campestre L. Vulg. Arţar.
Acer platanoides L. Vulg. Jugastru.
Acer pseudoplatanus L. Vulg. Paltin.

La p. 152. Rhodiola rosea L. In Transilvania provine în locul acesteia: Rh. Scopolii A. Kern.—Rh. rosea L. din Laponia, cultivată în grădina botanică din Viena, diferă după A. Kern. de planta transilvană prin foile maĭ îngroşate, tot ovale. Presupun că şi în România provine tot numaĭ planta transilvană.

La p. 168. Trifolium sarosiense Hazsl. Fără a pune la îndoială provenienţa acestĕ speciĭ în România, aflu de lipsă a notà că în jurul comuneĭ mele Rodna-veche am aflat în deosebite localităţĭ un trifolium, care după exterior are mare asemĕnare cu Tr. medium L. şi Tr. sarosiense Hazsl., însă de ambele acestea se deosebesce prin numĕrul nervilor longitudinalĭ la tubul caliceluĭ.

La Tr. medium L. are tubul caliceluĭ numaĭ 10 nervĭ, la Tr. sarosiense Hazsl. sunt, după Neilreich Ungar. Diagn., p. 35, şi după cum însuşĭ autorul floreĭ Românieĭ indică la pag. 167, complet 20 nervĭ, pe când la Tr. de la Rodna, numit Tr. Rodnense mihi, sunt de la 12 până la 18, nicĭ când maĭ mulţĭ nervĭ Specimine din acéstă formă am vĕḑut şi din alte părţĭ ale Transilvanieĭ şi din Bucovina, şi verosimil provine şi în România.

La pag. 261. Chaerophyllum hirsutum L., nu e identic cu Ch. Cicutaria Vill. In Transilvania provine numaĭ acest din urmă.

La pag 288 Adenostyles Kerneri Simk. In jurul comuneĭ Rodna am aflat atât acéstă formă, al căruĭ capitol consistă din cele 5—6 florĭ (flosculi), cât şi altă formă, aĭ căreĭ capitolĭ aŭ numaĭ câte 3, rare-orĭ 4 florĭ. Ar fi a se eruà, că provine şi acéstă din urmă formă şi în România

La pag. 340. Centaurea phrygia L. fl. suec.=C. Austriaca Willd. Cu acésta nu póte fi sinonimă C. conglomerata C. A. Meyer, de óre-ce la acéstă din urmă sunt apendiculiĭ foliólelor involucruluĭ, cu deose-

bire ceĭ mediĭ şi superiorĭ, la basă triangularí, iar papus-ul numaĭ $^1/_6$—$^1/_8$ parte a acheniei.

Afară maĭ de acésta, am aflat tot în jurul Rodneĭ, în reg. subalpină, pe sol de calcar primitiv, altă formă de Centaurea, la care apendiculii foliólelor involucruluĭ la cele mediĭ şi superióre (externe) sunt la basă lat-triunghiularĭ, iară papus-ul e de $^1/_3$ până aprópe $^1/_2$ de lung cât achenia. Capituliĭ marĭ Foliólele intime ale involucruluí numaĭ fórte puţin supereminente preste cele exterióre proxime. Eŭ am numit acéstă formă: Centaurea carpatica, iar Simonkai, în Enum. fl. Transs., care o indică sub acéstă numire ca var. de la C. plumosa Lam. o numesce în Addit. & Corr., la pag. 620: C. Rodnensis. Cred că acéstă formă s'ar aflà şi în România.

La pag. 346 Centaurea maculosa Lam. Cel puţin în Transilvania nu provine forma tipică, ci în locul acesteia numaĭ C. Biebersteinii DC.

La pag. 364—370. Cele maĭ multe speciĭ sunt indicate după autorĭ maĭ vechĭ, sunt specií cumulative, ce lasă o lacună în ceea ce privesce numerositatea şi diversitatea de genurĭ, speciĭ şi varietăţĭ, ce se pot aflà pe teritoriul Românieĭ. Aşà de ex. Hieracium hungaricum Simk., specie cumulativă, se referă la H. auriculiforme Fries şi la H. brachiatum Bert.—H. petraeum Friv., o subspecie de la H. alpicola Schleich.—H. Czetzianum Simk. e o formă de la H. Koernickianum N. & P.—H. subauratum Schur e probabil sinonim cu H. aurantiacum grex decolorans N. & P.—H. praealtum Vill. represintă cumulaţioninte pe H. florentinum All.—H. Bauhinii Schult. în asemenea mod pre H. magyaricum N. & P.—H. banaticum Simk. e indentic cu H. umbelliferum N. & P.

Vědênd din recenta monografie a Piloselloidelor a luĭ Naegeli & Peter (Die Hieracien Mittel-Europas-Monographische Bearbeitung der Piloselloiden, München 1885) mulţimea genurilor, speciilor şi subspeciilor (varietăţilor), carĭ intră în secţ. Piloselloidelor, am început înainte cu vre-o câţĭ-va anĭ a adunà din jurul Rodneĭ tóte acele forme ce mi se presentaŭ din acéstă secţiune.

Adunându-mĭ ast-fel un numeros material, am început a-l studià cu tótă atenţiunea şi resultatul a fost că am putut determinà pe basa numituluĭ op:

Din genul Pilosella sensu amplo N. & P. cu totul 25 sub-speciĭ.
» » flagellare Willd. 3 ssp.
» » brachiatum Bert. 12 ssp.
» » montanum N. & P. 1 ssp.
» » venetianum N. & P. 1 ssp.
» » germanicum N. & P. 1 ssp.

Din genul leptophyton N. & P. 3 ssp.
» » brachycomum N. & P. 1 ssp.
» » Auricula Lan. & DC. 4 ssp.
» » spathophyllum N. & P. (H. Nassodeuse Simk.), 1 ssp.
» » floribundum Wimmer & Grob. 4 ssp.
» » sulphureum Doell. 1 ssp.
» » Koernickianum N. & P. 2 ssp.
» » pannonicum N. & P. 1 ssp.
» » cymosum L. (H. Nestleri Koch), 2 ssp.
» » collinum Goehn (H. pratense Tausch), 4 ssp.
» » aurantiacum L. 2 ssp.
» » florentinum All. 11 ssp.
» » magyaricum N. & P. 32 ssp.
Cu totul 19 genurĭ cu 110 sub-speciĭ.

La pag. 444. Pedicularis exaltata Bess. nu e identic cu P. foliosa var. carpatica Andrae=P. transsilvanica Schur şi P. exaltata var. carpatica Porcius.

P. exaltata Bess. diferă de ceste-lalte prin glabritatea foilor şi a inflorescenţeĭ, pe când ceste-lalte aŭ foile şi inflorescenţa pubescente.

Prin expunerea genurilor şi sub-speciilor din secţ. Piloselloidelor de la Rodna am voit a arătà, cum în o circumscripţiune de teren abià de 2—3 mile p. se află atâtea forme între sine bine distinse, şi prin urmare a atrage atenţiunea botaniştilor asupra formelor de Piloselloide din România, unde, sunt convins, se află un prea însemnat numĕr; de óre-ce determinarea acestor plante pe basa autorilor anteriorĭ opuluĭ luĭ Naegeli & Peter nu maĭ póte avé loc.

Asemenea şi cele-lalte reflexiunĭ le-am făcut numaĭ cu scop pentru lămurirea de divergenţe.

Este de presupus cu tótă certitudinea, că în România se maĭ află încă multe plante necunoscute până acum, carĭ, aflându-se cu timpul, le va puté autorul floreĭ Românieĭ întroduce în un apendice la flora sa.

Cu tóte acestea, meritul cuprinsuluĭ în partea I-a a cărţiĭ de sub întrebare rĕmâne neatins, cu atât maĭ mult cu cât o atare lucrare recere o muncă îndelungată, împreunată cu o cunoscinţă pătrundĕtóre a materieĭ tractate, care face onóre nu numaĭ distinsuluĭ autor, dară şi Românieĭ.

Referitor la partea II-a:

In acéstă parte e presentată flora Românieĭ cu privire la distribuirea sa pe diversele localităţĭ. Lucrarea e divisă în secţiunile.

I. Fisiografia generală a României.

II. Vegetaţiunea României şi flora sa geografică.

Secţiunea I-a tractézā despre situaţiune, limitele şi aspectul general, despre condiţiunile telurice şi despre condiţiunile climatice.

Intru cât relativ la acéstă secţiune posed numaĭ unele noţiunĭ maĭ superficiale, nu însă deplină cunoscinţă, aşà mĕ aflu silit a mĕ abţiné de la apreciarea relativelor date, lăsând altor persóne competinte de a-şĭ da părerea recerută

Secţiunea II-a conţine raporturile şi divisiunea, zonele de vegetaţiune şi flora sa proprie.

In acéstă secţiune a desfăşurat autorul cea maĭ apreţiabilă activitate referitóre la distribuirea plantelor, manifestând de-odată o cunoscinţă pătrundĕtóre a jurstărilor locale, carĭ sunt aprópe conforme cu cele din Transilvania şi Banat, provinciĭ învecinate.

Şi dacă autorul s'ar fi restrîns numaĭ la acéstă parte a lucrăriĭ sale cu o precisiune de admirat, ar merità tótă recunoscinţa compatrioţilor sĕĭ.

Rarĭ botaniştĭ aŭ urmat pe acéstă mult laboriósă cale şi cu o lucrare atât de amănunţită şi consciinţiósă, şi între aceştia se póte numĕrà cu preferinţă şi autorul floreĭ Românieĭ.

In tractatul despre zonele de vegetaţiune şi flora sa proprie, se divid plantele:

*a)* In zona vegetaţiuniĭ alpine;

*b)* In zona vegetaţiuniĭ forestiere; şi

*c)* In zona stepelor danubiane şi pontice.

In zona sub *a)* se sub-divid plantele acelea carĭ în mare parte sunt comune regiuniĭ alpine aprópe în tótă întinderea alpină a şiruluĭ Carpaţilor şi în cele maĭ mult maĭ puţin localisate, dintre carĭ unele sunt cunoscute numaĭ din Carpaţiĭ Olténieĭ şi aĭ Moldoveĭ, altele numaĭ din Carpaţiĭ Oltenieĭ şi iarăşĭ altele numaĭ din massivul Bucecilor, cu excepţiunea părţiĭ Oltenieĭ şi a Moldoveĭ. Tóte aceste plante sunt în special enumerate.

Pe cât de amănunţită este acéstă dare de sémă, pe atât este şi de interesantă, cu deosebire în ceea ce privesce contactul cu flora din Balcanĭ şi cu proveninţa lor areală din Alpiĭ Scandinaviciĭ, Sudeticĭ, Carinticĭ, Carniolicĭ, Tirolicĭ, Elveticĭ, Savoicĭ.

In zona sub *b)* se cuprinde flora coniferelor, a faguluĭ şi a stejaruluĭ.

Este de interes special enumerarea plantelor din zona stejaruluĭ, divise în speciile silvice saŭ nemorale şi în speciile campestre.

Dintre speciile silvice, sunt unele ce se găsesc localisate în Oltenia, în Oltenia și Muntenia, în Muntenia, în Muntenia și Moldova, în Dobrogea, în Dobrogea și Moldova, în Oltenia și Dobrogea.

Dintre speciile campestre sunt de acelea carĭ maĭ mult maĭ puţin se găsesc saŭ în tótă întinderea Românieĭ, saŭ numaĭ în partea din Oltenia, acì cele maĭ multe în Mehedinţĭ despre Vîrciorova, Bahna și Severin, saŭ numaĭ în Oltenia și Dobrogea, în Oltenia și Muntenia, în Oltenia și Moldova, în Muntenia și Moldova, saŭ numaĭ în Dobrogea.

Tot din acéstă zonă se maĭ indică și alte speciĭ endemice propriĭ, endemice dacice și endemice dacico-meesiace.

Se maĭ enumeră și speciĭ meridionale, și în special meridionale mediteranee, dintre carĭ unele se estind cam în tóte părţile meridionale ale ţěriĭ, altele carĭ se găsesc numaĭ în Oltenia, saŭ numaĭ în Moldova.

In fine se maĭ enumeră și unele speciĭ balcanico-caucasice, ce se află unele în Mehedinţĭ, altele prin Muntenia și Moldova.

*c)* Zona vegetaţiuniĭ stepelor danubiane și pontice.

In acéstă parte sunt tractate caracterele, întinderea și divisiunea stepelor.

După descrierea formaţiuniĭ lemnóse și erbóse, se enumeră plantele uscate și nesalifere, divise: în cele de o mare întindere geografică, carĭ staţioneză nu numaĭ în zona proprie a stepelor, dar trec și în câmpiile zoneĭ forestiere, unele ajungênd și în părţile inferióre ale regiuniĭ montane, — în cele propriĭ stepelor uscate, — în cele ce aparţin domeniuluĭ floreĭ mediterane: speciĭ meridionale, balcanice și taurico-caucasice, — în cele ce se găsesc numaĭ în Dobrogea și lipsesc în partea dincóce de Dunăre, — și în cele ce depind de flora domeniuluĭ mediteraneŭ, pe lângă carĭ maĭ sunt și unele puţine speciĭ endemice dacice.

Plantele numite limonóse și acuatice sunt divise în speciile paludice, ce locuesc pe suprafaţa mlaștinelor: speciĭ limonóse saŭ uliginóse, și în speciile acuatice submerse, emerse, natante și fluitante.

Vegetaţiunea arenarie încă îșĭ are flora sa. Dintre speciile sale enumerate sunt unele ce aparţin prundișurilor și năsipurilor continentale din România, pe când altele aparţin litoraluluĭ maritim al Dobrogeĭ. Dintre acestea fac unele parte din domeniul floreĭ mediterane, altele sunt propriĭ stepelor arenóse ale Europeĭ australo-orientale, iarășĭ altele sunt speciĭ taurico-caucasice.

Vegetaţiunea halofilă încă îșĭ are localităţile sale propriĭ, unde se produc anumite speciĭ enumerate.

Maĭ încolo expune autorul că, din tóte zonele de vegetaţiune, este

aceea a vegetaţiunĭ şesurilor care înregistréză cele maĭ puţine plante endemice.

Sunt apoĭ şi de acele speciĭ, ce s'ar puté numì dacico-panonice, a căror arie geografică se estinde numaĭ în cuprinsul ţĕrilor dacice; altele iarăşĭ curat meesiace, carĭ se întind numaĭ pe partea dréptă a Dunăriĭ în Sêrbia, Bulgaria şi Dobrogea.

Flora balcanico-caucasică încă e representată prin câte-va din speciile sale propriĭ în zona stepelor, maĭ puţine în partea cis-danubiană, maĭ multe în cea trans-danubiană. Incă şi din vecinătăţile Tiflisuluĭ se află o specie în şesurile Dîmboviţeĭ.

In zona şesurilor se maĭ află plante şi din domeniul floreĭ mediteranee, dintre carí unele din regiunea mediteranee occidentală (Portugalia, Spania, Francia meridională, Italia, Corsica, Sardinia şi Sicilia), întinḑêndu-se aceste plante până în regiunea danubiană şi pontică, saŭ şi până în Orient, iar altele din regiunea mediteranee-orientală, saŭ adriatico-egee (Istria, Iliria, Croaţia, Dalmaţia, Albania, Macedonia, Tracia, Tesalia, Grecia, insulele Ionice şi Archipelagice cu Creta), ce ajung în şesurile danubiane şi pontice din România.

Ca conclus final, expune autorul că flora Românieĭ, considerând situaţiunea geografică şi starea topografică a teritoriuluĭ, e un composit şi o întîlnire de ariĭ geografice a o mulţime de speciĭ vegetale,—cum că acéstă floră nu diferă decât cu puţin de cea transilvanico-banatică, şi cum că, considerate împreună ţĕrile ce depind de Carpaţiĭ meridionalĭ şi se estind până la Tisa, la Nistru, la Dunăre şi la Marea Négră, constituind ast-fel o regiune geografică destul de firéscă, vegetaţiunea acesteĭ marĭ extensiunĭ teritoriale, presentându-se cu nisce caractere speciale, merită numele de *Flora dacică.*

Am făcut acest extras din partea II-a despre distribuirea plantelor cu intenţiunea, ca onorata Comisiune a premiuluĭ Adamachi să aibă cunoscinţă şi să pótă apreţuì întru cât autorul şi-a dat silinţă pentru a pune în vedere starea geografică a vegetaţiuniĭ din România, o lucare care deschide o eră nouă în acest ram şi cumpĕnesce mult în literatura sciinţifică a botaniceĭ din acéstă ţéră, care e apreţuită şi din partea botaniştilor din Austro-Ungaria, aflând-o atât de importantă în cât, în revista botanică austriacă *Oesterreichische botanische Zeitschrift*, No. 1 din 1899, se exprimă dorinţa de a se face din acéstă a II-a parte o traducere în limba germană.

Cu provocare la cele expuse până acì, îmĭ exprim părerea că cartea *Conspectul floreĭ Românieĭ* e în adevĕr un op de valóre sciinţifică şi ast-fel merită a fi premiată.

Decĭ îmĭ permit a propune, ca onorata Comisiune, primind acéstă propunere, să bine-voiască a recomendà acest op plenuluĭ Academieĭ Române spre premiare.

---

**Const. Leonardescu**, *Principiĭ de filosofia literatureĭ şi arteĭ. Incercare de estetică literară şi artistică, Iaşĭ 1898. Raport de d-l* **A. D. Xenopol**.

Lucrările de estetică nu sunt necunoscute şi nicĭ nu sunt prea rarĭ în România; de óre-ce se manifestéză în ea începuturĭ de viéţă artistică şi literară, este firesc lucru de a întîlnì şi scrierĭ de natură superióră asupra acestor ramure de activitate, scrierĭ estetice. O scriere sistematică însă, care să cuprindă tot complexul de cugetărĭ privitóre la frumos, nu a apărut încă în ţéra nóstră, şi lucrarea d-luĭ Leonardescu este, fără îndoială, cea dintâiŭ în acéstă privinţă. Ea împlinesce decĭ un gol în mişcarea cugetăriĭ românescĭ.

La cetirea volumuluĭ, de îndată veḑĭ că aĭ a face, nu cu o compilaţiune de cugetărĭ străine îmbrăcate numaĭ în haină românéscă, ci cu un mănunchiŭ de gândirĭ eşite din însăşĭ mintea autoruluĭ; ceea ce se vede chiar din alcătuirea lucrăriĭ, care tinde a ne da tot odată un fel de enciclopedie a sciinţeĭ frumosuluĭ.

D-l Leonardescu începe, după o introducere, a schiţà istoria concepţiunilor privitóre la idea frumosuluĭ şi analiséză în acest scop pe toţĭ cugetătoriĭ, carĭ explicit saŭ implicit s'aŭ ocupat cu acéstă parte a filosofieĭ. Analisa se vede că e făcută după cunoscinţa proprie a operelor şi nu un resumat al studielor altora.

Expunerea istorică slujesçe autoruluĭ spre a fixà óre-carĭ puncte, dar tot odată spre a arătà că concepţiunea esteticeĭ moderne se deosebesce fundamental de aceea a filosofilor maĭ vechĭ. Aceştia privesc cu toţiĭ frumosul ca o entitate ce ar existà de la sine, fie în idee, fie în natură, pe când concepţiunea modernă consideră frumosul ca una din manifestările vieţiĭ sufletescĭ şi estetica drept filosofia arteĭ şi a literatureĭ, în care se oglindesc tóte simţemintele estetice, şi anume nu numaĭ frumosul, ci şi urîtul, sublimul, ridicolul şi comunul.

Punênd decĭ basa frumosuluĭ în întipăririle reale produse de manifestările sufletescĭ în artă şi literatură (care cuprinde şi natura), autorul este adus a schiţà evoluţiunea, adecă istoria arteĭ şi a literatureĭ, bine înţeles nu în amănunţimĭ, ci în trăsăturĭ obştescĭ. Acéstă parte este

fórte documentată şi conţine dovada uneĭ bogate şi sănatóse erudiţiunĭ în domeniul istorieĭ frumosuluĭ. Dar nu numaĭ erudiţiune bogată, ci şi judecată pătrundĕtóre găsim în acéstă expunere critică a desvoltăriĭ frumosuluĭ. Să se vadă bunăóră la pag. 282 pentru ce ceĭ vechĭ se feriaŭ de a representà urîtul în operele lor şi analisa fórte bună a operelor vechĭ din tóte ramurele frumosuluĭ, făcută de autor cu acest prilej: tabloul luĭ Timante, grupul Niobeelor, Laocoon, Metamorfosele luĭ Ovidiu, folosindu-se bine înţeles de observările marilor scriitorĭ de artă, precum Lessing, Winkelmann, etc. Tot aşà de bine tractat şi documentat este contrastul ce-l ofer lucrările artistice şi literare moderne, carĭ admit urîtul ca element al frumosuluĭ în artă. Deşì d-l Leonardescu admite ca îndreptăţit curentul naturalist al arteĭ şi literatureĭ timpurilor din urmă, nu înţelege pentru ce acest realism ar imità numaĭ ceea ce este în om monstruos şi animalic! Fórte bine spune autorul că «lucrările d-luĭ Zola, orĭ-cât de tendenţióse ar fi, nu pót produce decât efecte estetice (noĭ am adaoge şi morale, adecă demoralisătóre), iar nu juridice saŭ politice. Nu trebue să se confunde literatura şi arta cu sciinţa. D-l Zola trebue să scie că legislatoriĭ n'aŭ nevoie de romanele d-sale pentru a studià viciile sociale, ci de opere sociologice şi juridice.» Aceste reflexiunĭ pe cât şi altele nenumerate întăresc însă părerea emisă de la început, că lucrarea d-luĭ Leonardescu este productul proprieĭ d-sale cugetărĭ, hrănite prin o lungă îndeletnicire cu materia esteticeĭ în timp de aprópe 20 de anĭ de profesorat.

După ce a studiat materialul ce slujesce de temelie esteticeĭ, autorul întreprinde, în partea de pe urmă a scrieriĭ luĭ, studiul problemelor esenţiale ale esteticeĭ contemporane, precum: raportul dintre frumos şi folositor (util), caracterul frumosuluĭ artistic şi alceluĭ poetic, factoriĭ subiectivĭ şi obiectivĭ aĭ frumosuluĭ, legea generală a produceriĭ operelor artistice şi literare — combătênd teoriile unilaterale carĭ o formuléză ca resultatul saŭ al activităţiĭ geniuluĭ saŭ al mediuluĭ încunjurător, ba încă chiar şi al mediuluĭ fisic, — deosebirea între imaginaţiunea în artă şi aceea din sciinţă, proporţiunea imitaţiuniĭ în artă şi literatură, discuţiunea între cele douĕ teoriĭ *artă pentru artă* şi *artă utilă* şi multe alte probleme tot atât de interesante. Maĭ tóte schiţele date de autor ni se par nouĕ conforme cu principiile adevĕrate. Deşì lucrarea cuprinde multe neajunsurĭ, precum repeţirĭ nefolositóre, uneorĭ rostirĭ cam prea hegheliane şi cam întunecóse, un stil pe alocurea cam greoiŭ, totuşĭ în de obşte este invederat o lucrare de valóre, resultatul munceĭ uneĭ vieţĭ întregĭ, şi ca atare o recomendăm Comisiuniĭ spre premiare.

**Moise N. Pacu,** *Manual de morală evangelică, ed II, Galaţĭ 1897.*
*Raport de d-l* **I. G. Sbiera.**

*Manualul de morală evangelică* al d-luĭ M. N. Pacu nu tractéză în sistem filosofic princípiile moraleĭ creştine şi poveţele luĭ Isus Christos adresate învĕţăceilor sĕĭ, ci se mărginesce la o «scurtă explicare a textelor cu conţinut moral din cele patru Evangeliĭ» şi este destinat ca carte didactică «pentru usul şcóleler secundare».

Acéstă «scurtă explicare» se divide în două părţĭ, cu câte două secţiunĭ fie-care. In partea dintâiŭ se explică «tóte preceptele şi regulele» exprimate de Isus Christos, şi anume, în secţiunea primă, predica de pe munte, câte-va diferinţe dintre legea veche şi cea nouă şi câte-va regule de purtare religiósă şi socială, iar în secţiunea a doua se expun şi se explică «sfaturile ce le dă Mântuitorul Apostolilor sĕĭ când le orînduiesce misiunea lor şi alte osebite precepte, rostite cu alte ocasiunĭ». In partea a doua însă se expun şi se explică «parabolele Mântuitoruluĭ şi voróvele de la sfîrşitul vieţiĭ luĭ», şi anume, în secţiunea dintâiŭ, parabolele, iar în secţiunea a doua, voróvele.

Tot materialul este explicat pretutindenea cu stricteţă, în înţelesul stabilit în biserica creştină în decursul vécurilor, deşi póte nu tot-deauna, după cum cred eŭ, în deplină conformitate cu adevĕratul înţeles ce l'a avut Mântuitorul în vedere. Cartea este «aprobată de Sfîntul Sinod al sfinteĭ bisericĭ autocefale ortodoxe române».

Ca carte didactică pentru şcólele secundare, acest manual de morală evangelică este, fără îndoială, unul dintre cele maĭ bune şi întrebuinţarea luĭ nu póte fi decât numaĭ folositóre.

Ca lucrare literară însă, cartea este o curată compilatură, deşi fórte nimerită Autorul eĭ nu ne dă în ea nimica noŭ de la sine, nu caută a pătrunde şi a înţelege genuinele şi adevĕratele intenţiunĭ ale Mântuitoruluĭ, ci adoptă pur şi simplu explicările admise de biserică. Acéstă împrejurare, precum şi stilul din ea, nu tot-deauna deplin corect, mĕ fac să nu pot propune cartea spre premiare.

# COMISIUNEA PREMIULUĬ CRAIOVÉN PE 1899.

## Proces-verbal.

Ședința din 17 Martie 1899.

Comisiunea premiuluĭ Asociațiunii Craiovene, de 1.500 leĭ, ce este a se acordà în sesiunea generală din 1899, procedând la împărțirea între membriĭ eĭ a cărților presentate la concursul acestuĭ premiŭ, decide:

1. Publicațiunile presentate la concurs se împart în următorul mod între membriĭ Comisiuniĭ, pentru examinare:

*a)* D-luĭ *V. Maniu: Floru (I. S.),* Istoria popórelor vechĭ; *Idieru (N. E.),* Studiĭ de economie politică și finanțe, 2 vol.; *Radu (V. I.),* Expunerea principiilor economieĭ politice;

*b)* D-luĭ *I. Negruzzi: Adamescu (G.),* Noțiunĭ de istoria limbiĭ și literaturiĭ romînești și Crestomatie pentru istoria limbiĭ și literaturiĭ romînești; *Hodoș (Enea),* Manual de istoria literaturiĭ române.

*c)* D-luĭ *Gr. Stefănescu: Borgovanu (V. Gr),* Carte de cetire pentru clasa II primară urbană; *Manliu (I.),* Carte de cetire pentru usul șcólelor secundare, 3 vol.; *Manoilescu (C.), Zaharia (C.) și Munteanu (V.),* Cartea premiantuluĭ și a școlaruluĭ în vacanță; *Niculescu-Brăilițénu (S.),* Geologia pentru clasele secundare inferióre; *Scraba (G. D.), Negulescu (Șt.), Teodossiu (Grig.),* Carte de cetire pentru clasa IV primară urbană.

2. Comisiunea decide a fi rugațĭ următoriĭ d-nĭ membri a examinà cărțile însemnate în dreptul fie-căruia, după cum urméză:

*a) Maiorescu (T.): Strajanu (M.),* Principie de estetică și poetică, partea II, Poetica;

*b) Saligny (Ang.): Cosăcescu (N.),* Curs elementar de algebră; *Popescu-Ciocănel (G),* Geografia județuluĭ Constanța;

*c) Tocilescu (Gr. G.): Țițu (I.),* Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, distr.

Botoşanĭ; *Xenopol (Lucreţia)*, Curs de geografie pentru usul claseĭ V secundare, partea I, Geografia matematică;

*d) Fălcoianu (St.): Calmuschi (C.)*, Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor vecine locuite de Românĭ.

---

*Raport general asupra lucrărilor Comisiuniĭ Premiuluĭ didactic al Asociaţiuniĭ Craiovene, de 1.500 leĭ, din 1899,*

*de d-l* **I. C Negruzzi.**

La Premiul Craiovén s'aŭ presentat următórele 17 scrierĭ:

1. *G. Adamescu,* Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ.
2. » » Crestomatie pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ.
3. *Gr. V. Borgovanu,* Carte de cetire pentru clasa II primară urbană, ed. II.
4. *C. Calmuschi,* Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor locuite de Românĭ.
5. *N. Cosăcescu,* Curs elementar de algebră.
6. *I. S. Floru,* Istoria popórelor vechĭ.
7. *Enea Hodoş,* Manual de istoria literaturiĭ române.
8. *E. N. Idieru,* Studiĭ de economie politică şi finanţe.
9. *I. Manliu,* Carte de cetire pentru usul şcólelor secundare.
10. *C. Manoilescu, C. Zacharia, Victor Munteanu,* Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă.
11. *S. Niculescu-Brăiliţénu,* Geologie pentru clasele secundare inferióre.
12. *Gh. Popescu-Ciocănel,* Text-Atlas. Geografia judeţuluĭ Constanţa.
13. *I. V. Radu,* Expunerea principiilor economieĭ politice.
14. *G. D. Scraba, St. Negulescu, Gr. Teodosiu,* Carte de cetire pentru clasa IV primară urbană, ed. IV.
15. *M. Strajanu,* Principie de estetică şi poetică, partea II, Poetica.
16. *Ioan Ţitu,* Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, distr. Botoşanĭ.
17. *Lucreţia Xenopol,* Curs de geografie pentru usul claseĭ V secundare, partea I, Geografia matematică.

După ce s'a depus tóte raporturile speciale, Comisiunea d-vóstre a luat cunoscinţă de ele, cetindu-se întâiŭ acelea carĭ conchideaŭ la respingerea premieriĭ. Conclusiunile fie-căruĭ raport a fost votate cu scrutin secret.

S'aŭ eliminat maĭ întâiŭ acele scrierĭ carĭ aŭ întrunit treĭ bile negre şi anume: 1. *Enea Hodoş,* Manual de istoria literatureĭ române; 2. *A. I. Odobescu şi V. Gr. Borgovanu,* Carte de cetire; 3. *Scraba, Negulescu* şi *Teodosiu,* Carte de cetire; 4. *Niculescu-Brăiliţénu,* Geologia; 5. *Po-*

*pescu-Ciocănel*, Geografia jud. Constanţa; 6. *Ioan Ţiţu*, Geografia comuneĭ Comîndărescĭ. Cu douĕ bile negre şi una albă s'a respins premiarea următórelor scrierĭ: 1. *I. S. Floru*, Istoria popórelor vechĭ; *Manoilescu, Zacharia şi Munteanu*, Cartea premiantuluĭ; 3. *Lucreţia Xenopol*, Geografie; 4. *V. I. Radu*, Economia politică (acì raportorul special, d-l V. Maniu, conchide la premiare); 5. *Idieru*, Economia politică (acì raportorul special, tot d-l Maniu, nu conchide la premiare, ci la o menţiune onorabilă); 6 *Gh. Adamescu*, ambele scrierĭ citate maĭ sus. Şi pentru aceste cărţĭ raportorul, d-l I. Negruzzi, conchide la premiare, în special pentru scrierea *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ*. Raportorul găsesce «că ambele scrierĭ ale d-luĭ Adamescu se completéză şi că sunt fructul uneĭ activităţĭ demne de laudă». Cu tóte acestea, majoritatea Comisiuniĭ nu a admis premiarea lor.

Ast-fel numaĭ patru cărţĭ aŭ fost recomendate de Comisiune ca meritând să obţie Premiul didactic, tóte patru cu douĕ bile albe contra uneia negre, căcĭ nicĭ una din scrierile candidaţilor n'a putut întrunì unanimitatea. Aceste patru cărţĭ sunt următórele:

1. I. Manliu, *Carte de cetire* Este de observat că raportorul, d-l Stefănescu, conchisese la respingere, dar majoritatea Comisiuniĭ, după discuţiunea urmată, n'a împărtăşit părerea raportoruluĭ.

2. C. Calmuschi, *Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor vecine locuite de Românĭ*. D-l General Fălcoianu, raportorul special ḑisese despre scrierea acésta că «conţinutul eĭ corespunde scopuluĭ; că eleviĭ vor găsì în ea, pe lângă învĕţătura geografieĭ, şi multe cunoscinţe fórte utile relative la Românĭ, cunoscinţe carĭ lipsiaŭ în operele similare de până acum» şi conchideà cu cuvintele: «Este o bună carte didactică şi cred că merită a fi premiată.»

3. Cosăcescu, *Curs elementar de algebră*. D-l Saligny, raportorul special ḑisese: «Lucrarea d-luĭ Cosăcescu este o expunere metodică a teoriilor cunoscute de algebră elementară şi se deosebesce în special prin numeróse exemple de aplicaţiune asupra fie căreĭ teoriĭ. Din examinarea în detaliŭ a acesteĭ cărţĭ, am putut relevà numaĭ câte-va definiţiunĭ carĭ nu se par destul de precise.... In mod general însă, apreciăm că lucrarea este fórte meritorie şi o recomendăm călduros pentru a fi premiată.»

4. M. Strajanu, *Principie de estetică şi poetică, partea II, Poetica*. In privinţa acesteĭ scrierĭ, d-l Maiorescu, raportorul special, se exprimă în modul următor: «Scrierea de faţă explică obiectul şi originea poesieĭ, raportul eĭ cu cele-lalte arte şi cu sciinţa, mecanismul eĭ de versificaţiune (metru, ritm, rimă, cesură, hiatus strofă), apoĭ trece

la genurile poesieĭ (lirice, epice, dramatice), carĭ cu drept cuvînt sunt precedate de un lung capitol asupra literatureĭ poporale .... Terminând, îmĭ permit a atrage deosebită luare aminte a onor. Academieĭ asupra paginelor 54—114 şi 240—273, carĭ cuprind maĭ întâiŭ destule exemple şi apoĭ explicările teoretice relative la literatura poporală română, legende, snóve, colinde, descântece, doine, hore, chiote, bocete. Este partea cea maĭ interesantă, partea specific românéscă din scrierea autoruluĭ, şi acéstă parte justifică maĭ ales părerea mea că opera d-luĭ M. Strajanu merită să fie premiată.»

Aceste sunt acele patru opere pe carĭ Comisiunea d-vóstre a găsit cu cale să le recomande pentru Premiul Craiovén. Onor. Academie, în înţelepciunea eĭ, va hotărî care din ele merită maĭ mult să fie distinsă

---

**Gheorghe Adamescu,** *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1896.*

» » *Crestomatia pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, Bucurescĭ 1897.*

*Raport de d-l* **I. C. Negruzzi.**

D-l Gheorghe Adamescu, profesor la gimnasiul Şincai, a presentat două cărţĭ pentru Premiul didactic: 1. *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ, conform programeĭ oficiale pentru învĕţămîntul secundar şi special,* şi 2. *Crestomatia pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ.* Cea dintâiŭ scriere a fost aprobată ca text didactic de Ministeriul Instrucţiuniĭ publice în 1894 şi se presentă în anul 1896 în a doua sa ediţiune; cea din urmă, *Crestomatia,* e din anul 1897.

Cartea întâiŭ: *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ,* se imparte în treĭ marĭ divisiunĭ: I. Limba; II. Literatura poporală; III. Literatura cultă. Fie-care din aceste divisiunĭ se subîmparte în secţiunĭ şi capitole.

In partea I, *Limba,* autorul tractéză despre originea limbeĭ nóstre, despre limbile romane în general, despre caracteristica limbeĭ române, despre influenţe străine suferite de limba nóstră, despre numele Românilor, despre monumentele în carĭ se póte urmărì vechimea limbeĭ, despre dialectele limbeĭ române şi în sfîrşit despre istoria scrieriĭ la Românĭ.

Intrégă acéstă parte este interesantă Capitolul despre originea limbeĭ nóstre este bine scris. Capitolul IV, *Influenţele străine suferite*

*de limba română*, este de asemenea limpede conceput. Negreşit că într'o materie atât de grea şi până acum încă nu deajuns studiată şi aprofundată, inesactităţĭ aŭ trebuit să se strecóre. Aşà de ex. autorul susţine că Polonii aŭ avut o înrîurire specială asupra vorbirii Moldovenilor, înriurire însă pe care în teorie nu o probéză şi în practică nu se constată. Chiar în volumul II, *Crestomatie*, când d-l Adamescu vine a vorbì de cuvintele polone adoptate de Românĭ (pag. 6), el citéză după dicţionarul luĭ Cihac numaĭ 13 cuvinte de origine polonă, şi acestea primite de întregul popor, iar nu numaĭ de Moldovenĭ. Se vede că autorul a confundat înrîurirea limbistică cu cea politică. La cap. VIII, *Istoria scrieriĭ la Românĭ* ar fi îndestul de completă şi bine tractată, dacă autorul n'ar lăsà póte multe cestiunĭ nedeslegate. Adesea el se mulţumesce să arate numaĭ deosebitele părerĭ ale învěţaţilor noştri, fără a se pronunţà pentru vre-una din ele saŭ pentru o alta intermediară. La o carte didactică, acésta este inadmisibil, fiind-că şcolarilor trebue să le daĭ soluţiunĭ precise, iar nu să le puĭ înainte controverse, pe carĭ eĭ nu le pot deslegà şi nicĭ trebue să încerce a o face.

Partea II, *Literatura poporală*, autorul o deosebesce în literatura poporală nescrisă şi literatura poporală scrisă. Secţiunea I se subîmparte în *literatura copilărieĭ*, a *bărbăţieĭ* (maĭ corect ar fi fost să se ḑică a vîrsteĭ bărbătescĭ, de vreme ce *bărbaţie* are maĭ mult înţeles de *valóre, curaj)* şi a *bětrâneţeĭ*. In literatura copilărieĭ d-l Adamescu face să intre: I. Rugăciunĭ şi cântece; II. Moş Ajun; III. Sorcova; IV. Basmele. In partea aşà numiteĭ bărbăţiĭ: I. Ghicitorĭ; II. Doine; III. Hore; IV. Colinde; V. Vasilca şi Pluguşorul; VI. Stéua şi Vicleimul; VII. Oraţiile de nuntă; VIII. Paparudele şi Caloianul. In literatura bětrâneţeĭ: I. Balade; II. Descântece; III. Anecdote; IV. Proverbe; V. Bocete. Sistematisarea acésta a d-luĭ Adamescu, dacă fără indoială este ingeniósă, ea nu e maĭ puţin arbitrară. Pentru ce d. ex. *Stéua* ar face parte din literatura *bărbăţieĭ* şi nu a copilărieĭ, şi pentru ce *baladele* ar fi maĭ de grabă cântece ale *bětrâneţeĭ* decât ale *bărbăţieĭ?*

Literatura poporală scrisă se împarte în: *A*. Literatura estetică (Alixăndria, Varlaam şi Ioasaf, Halima, Archir şi Anadam, Ghenoveva de Brabant), *B*. Literatura religiósă, *C*. Literatura etică, cuprinḑênd traducerĭ de descrierĭ morale, precum din Esop, apoĭ Flórea darurilor cu maxime estrase din filosofĭ şi poeţĭ anticĭ şi din Părinţĭ aĭ bisericeĭ şi pilde filosoficescĭ traduse din gréca modernă.

Partea III cuprinde noţiunĭ de literatura cultă. Aicĭ, după o introducere saŭ privire generală, autorul face o expunere cronologică a litera-

tureĭ nóstre, începênd cu secolul XVI-lea, unde, negreşit, nu póte vorbì decât de puţina literatură religiósă ce s'a descoperit a fi de atuncĭ. Maĭ interesante sunt însă studiele limbistice ale autoruluĭ, în carĭ arată pe scurt influenţa slavonă, rotacismul, consonantismul, declinarea, conjugarea şi particularităţĭ sintactice ale limbeĭ culte de pe atuncĭ, stabilind multe puncte de deosebire între limba sec. XVI-lea şi cea modernă. In sec. XVII-lea, autorul tractéză, cum erà şi firesc, maĭ întâiŭ de literatura religiósă, apoĭ de legislaţiune, în special de pravilele luĭ Mateiŭ-Basarab şi Vasile-Lupul, în sfîrşit pe larg de literatura istorică a cronicarilor noştri. In sec. XVIII-lea, pe lângă scriitoriĭ religioşĭ, ultimiĭ cronicarĭ, întâiĭ istoricĭ, precum Dim. Cantemir, Micu, Şincai, Maior, se vorbesce şi de întâiĭ noştriĭ poeţĭ culţĭ şi de întâiĭ gramaticĭ (Alecu şi Nicolae Văcărescu).

Iar în secolul nostru, d-l Adamescu, după ce se încércă să stabiléscă o caracteristică generală, se ocupă în special cu un numĕr de autorĭ, începênd de la Ştefan Fănuţă şi Gheorghe Lazăr şi până la autoriĭ maĭ modernĭ, ceĭ maĭ mulţĭ membri aĭ Academieĭ Române. In caracterisarea acestora şi statornicirea meritelor lor, autorul a urmat, cum, nicĭ se puteà alt-fel, preferenţele sale personale.

A doua scriere presentată de d-l Adamescu pentru Premiul didactic este *Crestomatia pentru istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ.* Acéstă operă, ca şi cea dintâiŭ, pe care o completéză, se împarte în treĭ marĭ divisiunĭ: I. Limba; II. Literatura poporală; III. Literatura cultă păstrându-se în total sistema scrieriĭ anterióre.

In capitulul *Limba*, autorul tractéză maĭ întâiŭ de influenţele străine suferite de limba nóstră şi reproduce un lung şi cunoscut articol al colegulúĭ nostru d-l Hasdeŭ: «In ce constă fisionomia uneĭ limbĭ?» Apoĭ vorbesce în 5 pagine de monumentele în carĭ s'ar puté urmărì vechimea limbeĭ romåne, citând faimosul pasagiŭ din Theophanes: «torna, torna, fratre». După aceea tractéză despre dialectele, subdialectele şi varietăţile dialectale ale limbeĭ şi la urmă vorbesce de istoria scrieriĭ. Aicĭ citéză un studiŭ al colegulúĭ nostru d-l Sbiera «despre inventarea şi inventatorul alfabetuluĭ cirilic», apoĭ se ocupă cu originile scrieriĭ cu litere latine, cu începere de la Luca Stroicĭ (1593) până la regretaţiĭ noştri colegĭ Laurian, Cipariu, Eliade-Rădulescu şi Pumnul. Interesant este un tabloŭ comparativ: reproducerea aceluiaşĭ pasagiŭ în deosebitele ortografiĭ ce se obicĭnuiaŭ acum treĭ-ḑecĭ de anĭ: ortografia *Convorbirilor Literare* 1867 (autorul din greşală scrie 1866), ortografia dicţionaruluĭ Academieĭ 1871, acea a Consiliuluĭ permanent al Instrucţiuniĭ

publice 1873, acea a Academieĭ din anul 1881 şi în sfîrşit a sistemeĭ ḑise fonetice.

In partea II, *Literatura poporală* atât cea nescrisă cât şi cea scrisă, d-l Adamescu citéză o mulţime de exemple fórte potrivit alese: rugăciunĭ, basme saŭ poveştĭ, ghicitorĭ, doine, hore, colinde, jocul păpuşilor, oraţiĭ de nuntă, cântecele paparudelor şi Caloianu, balade, descântece, anecdote, proverbe, bocete ş. a. m. In literatura poporală scrisă se găsesc pasage din Alixăndria, Syndape, Halima, etc. etc.

In partea III, *Literatura cultă,* păstrându-se, ca peste tot, aceeaşĭ ordine ca în scrierea *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ,* se începe cu sec. XVI-lea prin reproducerĭ (facsimile) din Codicele ḑis Voroneţian, din Psaltirea Şcheiană, Levitic, Evangeliarul luĭ Radu, Codex Sturdzanus, Tetravanghelul luĭ Coresi şi a. m. d. In secol. XVII-lea se daŭ pasagiĭ din cărţĭ bisericescĭ, pravile, cronicarĭ. In sec. XVIII-lea de asemenea, adăogêndu-se citaţiunĭ din Cantemir, Enache Văcărescu, Micu, Maior şi Şincai; iar în sec. XIX-lea se presentă estracte numaĭ din autoriĭ morţĭ: Lazăr, Fănuţă, Văcărescu, Mumulénu, Delénu, Beldiman, Conache, Ţichindél, Eliade-Rădulescu, Asachi, Mureşanu, Const. Negruzzi, Donicĭ, Bălcescu, Bolintinénu, Alexandrescu, Alecsandri, Anton Pann, Eminescu, Créngă, Melchisedec, Odobescu şi Ion Ghica. Un singur scriitor în viéţă face excepţiune la regula ce-şĭ fixase d-l Adamescu, şi anume colegul nostru d-l Hasdeu, fostul profesor al autoruluĭ.

Imĭ pare neîndoios că valórea *Crestomatieĭ* este inferióră scrieriĭ *Noţiunĭ de istoria limbiĭ şi literaturiĭ romîneştĭ.* Acéstă din urmă operă a cerut studiĭ maĭ îndelungate şi cugetărĭ propriĭ maĭ adîncite. Ambele scrierĭ însă se completéză una pe alta şi sunt fructul uneĭ activităţĭ demne de laudă.

De aceea, cu tóte erorile carĭ pót să se fi strecurat pe icĭ pe colo, aş propune să se încuviinţeze d-luĭ Adamescu Premiul didactic, dacă dintre operele cercetate din d-niĭ colegĭ nu s'ar constată că alta ar fi superióră acestor două.

**Ioan Manliu,** *Carte de cetire pentru usul şcólelor secundare, 3 vol., Bucurescĭ 1897.*

**V. Gr. Borgovanu,** *Cartea de cetire pentru cl. II primară urbană, ed. II, Bucurescĭ 1897.*

**G. D. Scraba, St. Negulescu** *şi* **Grig. Teodosiu,** *Carte de cetire pentru clasa IV primară urbană, ed. IV, Bucurescĭ 1898.*

**S. Niculescu-Brăiliţénu,** *Geologia pentru clasele secundare inferióre, Bucurescĭ 1898.*

**C. Manoilescu, C. Zaharia şi Victor Munteanu,** *Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă, Iaşĭ 1898.*

*Raport de d-l* **Gr. Stefănescu.**

*Domnilor colegĭ,*

Insărcinat de d-vóstre a cercetà şi a-mĭ da părerea asupra următórelor publicaţiunĭ presintate la Premiul didactic Craiovén şi anume:

I. *Cartea de cetire pentru usul claselor I şi II a şcólelor secundare,* idem pentru cl. III şi IV-a secundară şi pentru cl. V şi VI-a secundară, în total treĭ volume, *de Ioan Manliu;*

II. *Carte de cetire pentru clasa II-a primară urbană de A. I. Odobescu şi V. Gr. Borgovanu* — a doua ediţiune;

III. *Carte de cetire pentru cl. IV primară urbană, de G. D. Scraba, St. Negulescu şi Gr. Teodosiu;*

IV. *Geologia pentru clasele secundare, de d-l I. Niculescu-Brăiliţénu;* şi

V. *Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă de C. Manoilescu, C. Zaharia şi Victor Munteanu;*

după ce am cetit aceste cărţĭ cu tótă atenţiunea cerută, viŭ acum să-mĭ arăt părerea mea asupra lor.

1. In ceea ce privesce lucrarea d-luĭ I. Manliu, *Carte de cetire,* în 3 volume, pentru cl. I-a şi a II-a, a III-a şi IV-a şi a V-a şi a VI-a secundare, sunt de părere că ea nu póte fi premiată, pe motivul că, deşì cuprinde o materie fórte bogată şi variată, dar autorul nu are în acéstă lucrare nicĭ un alt merit decât acela de a fi adunat diferite bucăţĭ de la diverşĭ autorĭ: poeţĭ, istoricĭ, ómenĭ de sciinţă, descriitorĭ etc. etc., şi a le fi reprodus în cartea sa. Este de sigur un merit a sci să alegĭ bucăţile din scrierile cele bune ale altora, dar acésta nu constitue, după mine, un merit pentru a puté fi premiat de Academie.

2. *Cartea de cetire pentru cl. II-a primară urbană* de A. I. Odobescu şi V. Borgovanu. Acésta este o carte care, nu numaĭ că nu merită să fie premiată de Academie, dar încă este de mirare cum ea a fost autorisată de Ministeriŭ şi este pusă în mâna copiilor, şi acésta pentru că cele maĭ multe din diferitele subiecte de carĭ se vorbesce într'însa nu cuprind decât noţiunĭ şi definiţiunĭ false.

Aşà, la pag. 9 se ḑice că în apă se vede pescĭ şi *racĭ*, pe când tótă lumea scie că raciĭ, nu numaĭ că staŭ pe fundul apelor, dar chiar trăesc ascunşĭ prin găurile şi nomolul din fundul rîurilor şi lacurilor; cum atuncĭ se pot eĭ vedé de ceĭ ce staŭ pe mal?

La pag. 19 ḑice că *poteca* este un *drum*, pe când se scie că drumul este acela pe care se merge cu carele, iar poteca este o cărare pe care se merge numaĭ cu piciorul saŭ cel mult cu calul.

La pag. 25 autorul ḑice că «*cireşele sémĕnă cu prunele*» şi «*piersicele sémĕnă mult cu prunele*».

La pag. 29 ḑice: «*Nucul şi viţa sunt pomĭ*», pe când tótă lumea scie că viţa nu este un pom, ci este un arbust saŭ un arborel.

La pag. 42, vorbind de curcubeŭ, ḑice: «El vestesce tot-deauna că sórele iarăşĭ *are să ésă* la ivélă», pe când cu toţiĭ scim că fără sóre nu póte existà curcubeŭ, el nefiind decât descompunerea raḑelor luminóse ale sóreluĭ de către apa norilor, prin urmare el este eşit, nu *are să ésă*, cum ḑice autorul.

La pag. 43, autorul ḑice: «*Castraveţiĭ sémĕnă la formă cu pepeniĭ şi cu dovleciĭ*»! Frumósă cunoscinţă se dă şcolarilor despre lucrurĭ!

La pag. 185, adresându-se către un copil care întrebà despre o pasĕre, autorul ḑice: «*Însémnă-ţĭ Ghiţă că pasĕrea aceea nu este gâscă, ci barză* saŭ *cocostîrc*»; apoĭ tótă lumea scie că alta este barză şi alta este cocostîrc. Cea dintâiŭ este o pasĕre de uscat şi constitue, în sciinţă genul *Ciconia;* cea de a doua este o pasĕre de locurĭ băltóse şi constitue genul *Ardea.*

Aş puté să enumĕr multe din aceste noţiunĭ false cuprinse în cartea de cetire a d-luĭ Borgovanu, dar cred că aceste câte-va exemple sunt îndestulătóre şi trec la altă serie de ideĭ, la definiţiunĭ saŭ explicărĭ de obiecte carĭ asemenea sunt confuse saŭ eronate.

Aşà, la pag. 109, vorbind despre *pétra de var*, ḑice: «Pentru ca din pétră să se facă var, ómeniĭ bagă pétră în cuptóre şi o arde până devine *sfărâmiciósă* şi albă cu totul», şi imediat adaoge: «După ce bulgăriĭ de pétră se ard şi se prefac în var, eĭ tot *bulgărĭ rĕmân*». Pe care din aceste douĕ afirmărĭ să o ieà de bună bieţiĭ copiĭ?

La pag. 168, vorbind de «*înfăţişarea pămîntuluĭ uscat*», ca cum ar

fi şi pămînt ud saŭ lichid, ḑice: «*Calea ce duce pe cóma aşezată a unuĭ şir de délurĭ se numesce* **plaiŭ**», pe când se scie că locuitoriĭ de la munte numesc *plaiŭ* o poiană saŭ o câmpie maĭ mult saŭ maĭ puţin plană de pe înălţimile munţilor. Se maĭ numesce asemenea plaiŭ orĭ-ce potecă, iar nu *cale*, pe care se urcă cine-va în munte.

La pag. 190, vorbind despre bróscă, autorul ḑice: «Puiĭ aceştia aŭ formă de *linguriţă*. De aceea se şi numesce puiĭ de brósca *mormolocĭ*.» Adecă cum? pentru că eĭ sémĕnă cu linguriţa, de aceea se numesc mormolocĭ?

Pe lângă aceste neajunsurĭ, autorul nu are nicĭ o noţiune precisă de numele ce trebue să dea diferitelor părţĭ ale obiectelor de carĭ vorbesce; aşà, acì la frunze le ḑice *frunze*, acì *foĭ*, ceea ce nu este tot una; la tulpina dovléculuĭ îĭ ḑice *vrej*, care este adevĕratul sĕŭ nume; iar la aceea a castravetelui, care este tot un *vrej*, îĭ ḑice *cotor*, etc. etc.

3. *Cartea de cetire pentru clasă IV primară urbană*, de G. D. Scraba, St. Negulescu şi Gr. Teodosiu.

Ceea ce se observă în general că lipsesce în cărţile nóstre de cetire pentru clasele primare şi ceea ce lipsesce şi acesteĭ cărţĭ, sunt subiectele de istorie naturală şi în special de mineralele şi rocele carĭ se întrebuinţéză maĭ mult şi pe carĭ copilul are ocasiunea să le vaḑă maĭ des, dar despre carĭ el n'are nicĭ o idee, de felul lor de a fi. Aceeaşĭ lipsă se simte şi în ceea ce privesce fenomenele geologice; ca: *cutremurele de pămînt, vulcaniĭ, erosiunile* etc. Şi cum un curs special de asemenea obiecte în şcólele primare nu este admisibil, o carte de lectură, dacă ea ar fi bine făcută, ar puté să dea şcolarilor o idee îndestulătóre despre aceste lucrurĭ. Cartea de cetire despre care este vorba este póte aceea care păcătuesce maĭ puţin în acéstă privinţă, totuşĭ fiind destinată pentru cl. IV-a, adecă pentru aceea de unde cea maĭ mare parte de copiĭ părăsesc cu desăvîrşire şcóla, şi prin urmare nu aŭ unde să maĭ înveţe asemenea noţiunĭ, ea nu cuprinde noţiunĭ îndestulătóre şi, dintre acelea ce cuprinde, multe sunt expuse în mod confus saŭ eronat. Aşà, la pag. 9, vorbind despre viţe, autorul ḑice: «Viţa de vie se prăsesce prin butaşĭ. *Aceştia sunt bucăţĭ micĭ de viţă cu rădăcióre.*» Apoĭ se scie de tótă lumea că butaşul n'are rădĕcinĭ, el este numaĭ o bucată de códă de viţă, şi că îndată ce are rădĕcinĭ, devine viţă, iar nu butaş.

La pag. 157 autorul ḑice: «*Ardesia* este un mineral petros», ceea ce probéză că autorul confundă mineralul cu roca saŭ pétra.

La pag. 196 se ḑice: «Gheţariĭ maĭ aduc în adîncimea văilor grămeḑĭ

marĭ de nisip, formând *straturĭ* nouĕ de pămînt.» Depositele lăsate de gheţarĭ şi numite morene nu sunt nicĭ odată depuse în *strate*, acésta este chiar caracterul lor distinctiv.

La pag. 203, 208 şi 316 ḑice *frunze*, iar la pag 221 ḑice *foĭ;* acésta probéză nesiguranţa autoruluĭ în desemnarea părţilor obiectelor de carĭ vorbesce.

La pag. 233, vorbind despre fer, autorul spune: «El se scóte din pămînt, unde nu se află curat, ci maĭ tot-deauna amestecat cu alte materiĭ străine (ganga)»; apoĭ ganga, se scie, nu sunt materiile străine cu carĭ este amestecat ferul, ci ganga este pétra sterilă în care se află diseminat mineraliul de fer.

La pag. 263, vorbindu-se de zinc, plumb, mercur, nu spune copiilor unde se găsesc aceste minerale şi care este modul lor de a fi.

La pag. 264 autorul ḑice: «Plumbul se întrebuinţéză şi în prepararea unor văpselĭ.» Acésta nu este adevĕrat; nu plumbul se întrebuinţéză în prepararea văpselilor, ci *cerusa*, saŭ carbonatul de plumb, şi *minium*, saŭ oxidul de plumb.

La pag. 192 ni se spune: «Pămînturile calcaróse cuprind: marmoră, cretă, pétră de var şi pétră de zidit.» Acésta nu numaĭ că nu este clar, dar nicĭ esact şi nicĭ nu explică copiluluĭ ce sunt aceste substanţe.

Pentru aceste motive şi altele multe, nu sunt de părere că acéstă carte se póte premià.

4. *Geologia pentru clasele secundare inferióre*, de d-l S. Niculescu-Brăiliţénu.

Cetind acéstă carte, orĭ-cine are puţină cunoscinţă în geologie dobândesce certitudinea că autorul este puţin familiarisat cu sciinţa geologieĭ. În adevĕr, impresiunea ce lasă cetitoruluĭ acéstă carte este că autorul eĭ a consultat diferite manuale de geologie, în carĭ nu tot-deauna a sciut să înţelégă adevĕratul sens al lucrurilor şi, pentru a nu i se imputà că a plagiat, a schimbat definiţiunile, a alterat sensul faptelor, lucru care, de altmintrelea, se întîmplă tuturor acelora carĭ vor să scrie cevà într'o sciinţă despre care nu aŭ idee, necum s'o posédă în adevĕratul sens al cuvîntuluĭ.

Mi-ar trebuì pagine întregĭ ca să vĕ arăt, domnilor colegĭ, numerósele anomaliĭ şi erorĭ neertate asupra unor lucrurĭ elementare, pe carĭ le găsim în *Geologia* d-luĭ Brăiliţénu. Câte-va exemple numaĭ vĕ vor convinge despre cele ce vĕ afirm; aşà:

La pag. 19, definind roca, autorul ḑice: «*Mineralul care se află pe*

*o întindere considerabilă la suprafata saŭ în interiorul pămîntuluĭ se numesce rocă.»* După d-sa dar mineralul şi roca este tot una?

La pag. 20, ḑice că: «În porfir cristalele de cuartz, de feldspat şi de mica sunt *cimentate* tot prin feldspat.» Apoĭ atuncĭ, după acéstă definiţiune, porfirul ar fi un conglomerat, căcĭ numaĭ el şi cu gresia sunt *cimentate*.

Ce să ḑic de expresiunile ca *roce organice;* de faptul cum definesce rocele argilóse, ḑicênd că ele sunt *line*, în loc de unsuróse la pipăit; de afirmarea că granitul este compus de *grăunţe*, pe când se scie că din grăunţe este formată gresia, iar granitul este format din cristale? (Veḑĭ pag. 23.)

Ce să maĭ ḑic de afirmarea că: «*Acéstă rocă* (adecă granitul) este la basa tuturor celor-lalte roce» (pag. 24) şi maĭ târḑiŭ, la pag. 93, afirmă că la basa celor-l-alte roce se află *gneisul:* «Ast-fel fiind, ḑice autorul, gneisul forméză o basă, un fundament, pe care se rézimă cele-lalte roce sedimentare». Apoĭ pe care din aceste două afirmaţiunĭ să o créḑă şcolarul?

La pag. 71 autorul ḑice: «Sunt vulcanĭ carĭ aruncă apă fiértă cu noroiŭ şi se numesc *satze* saŭ *vulcanĭ noroioşĭ*», pe când se scie că tocmaĭ unul din caracterele ce distinge satzele de vulcanĭ este că noroiul asvârlit de satze este *rece*, iar nu *fiert*, cum ḑice autorul, şi acésta din causă că acest noroiŭ vine de la o mică adîncime a cojiĭ globuluĭ.

«Sulfatariĭ, ne maĭ spune d-l Brăiliţénu, la pag. 71, aruncă *acid sulfidric*», pe când eĭ aruncă *vaporĭ de sulf* saŭ *acid sulfos*, iar nu acid sulfidric.

Vorbind despre recifele madreporice, afirmă că maĭ tóte continentele s'aŭ format de către polipierĭ; iată propriile sale cuvinte de la pag. 60: «Aşà se crede că s'aŭ format maĭ tóte continentele» şi apoĭ adaoge: «Din acéstă causă *polipiĭ* sunt consideraţĭ de uniĭ geologĭ ca *constructoriĭ nouelor continente.»*

La pag. 54, vorbind despre gheţarĭ, autorul ḑice: «Din causă că înaintéză gheţariĭ, acele petre se *rostogolesc*, se *ciocnesc* între dînsele, aşà că *muchile lor se tocesc bine;* ast-fel de petre se numesc morene.» Lucrul este cu totul alt-fel de cum îl afirmă autorul, căcĭ se scie că ceea ce caracteriséză o morenă este că petrele din carĭ este formată sunt *colţuróse,* iar nu róse prin rostogolire; şi apoĭ ele nicĭ nu se pot rostogolì, de vreme ce aceste petre sunt înglodate în ghéţă şi gheţarul nu se rostogolesce, ci alunecă pe nesimţite.

La pag. 133, vorbindu-ne tot despre gheţarĭ, ne spune: «Acésta ne

face să credem că gheţariĭ se pot formà nu numaĭ printr'un frig mare, ci şi *printr'o umeḑélă mare*», adecă, după d-l Brăiliţénu, este destul să fie umeḑélă mare, pentru ca gheţarul să se pótă formà chiar la 4—5° saŭ maĭ multe grade de-asupra luĭ zero. Teorie nouă, dar de sigur contrarie cu realitatea.

Cred că este destul cu exemplele în acéstă privinţă, să trecem acum şi la animalele carĭ aŭ trăit în timpiĭ geologicĭ, la *fosile*.

La pag. 117 autorul ne spune că reptilele secundare aveaŭ piciórele anteriốre maĭ lungĭ şi cele posteriốre maĭ scurte. «Altele aveaŭ, ḑice autorul, o códă puternică, piciórele *anteriốre maĭ lungĭ* ca cele posteriốre, se ţineaŭ şi săriaŭ ca kanguriĭ.» Acéstă afirmare este testimoniul cel maĭ evident al nesiguranţeĭ, ca să nu ḑic maĭ mult, a autoruluĭ, când vorbesce despre fosile, căcĭ se scie că aceste reptile, din contra, aveaŭ piciórele de dinainte maĭ scurte, iar nu maĭ lungĭ decât cele de dindĕrĕt, carĭ în adevĕr eraŭ maĭ lungĭ. Şi lucru straniŭ, chiar figura reprodusă pe aceeaşĭ pagină de autor are piciórele de dinainte maĭ scurte, iar nu maĭ lungĭ. Prin acéstă afirmare neesactă, d-l Brăiliţénu probéză că nu cunósce nicĭ animalele actuale, căcĭ, afirmând că reptilele sale «se ţineaŭ şi săriaŭ ca kanguriĭ», face să se crédḑă că kangurul are piciórele de dinainte maĭ lungĭ, pe când orĭ-cine scie că kangurul are piciórele de dinainte maĭ scurte şi pe cele de dinapoĭ maĭ lungĭ, de aceea şi sare când umblă.

La pag. 130 autorul ne afirmă că «animalul, care formà transiţiunea între mastodonţĭ şi elefanţiĭ de astăḑĭ, a fost *Elephas meridionalis*», pe când intermediarul între mastodonţĭ şi elefanţĭ a fost *Mastodon elephantinum*.

La pag. 141 ne spune că pasĕrea fosilă *gastarnis*, găsită în Franţa, a trăit în *Era cuarternară*, pe când ea a trăit încă de pe la începutul *Ereĭ terţiare*.

Dacă vreţĭ să sciţĭ pentru ce reptilele s'aŭ desvoltat fórte mult în Era secundară, cetiţĭ pe d-l Brăiliţénu la pag. 108—109: «Dacă în Era secundară, ḑice autorul, după cum vom vedé maĭ târḑiŭ, reptilele s'aŭ desvoltat fórte mult şi aŭ distrus o mulţime de alte animale, causa a fost că inima lor, deşi erà formată din treĭ cavităţĭ, formà un organ de superioritate în comparaţiune cu inima altor animale; în atmosferă fiind oxigen cu mult maĭ mult decât este astăḑĭ, tot sângele lor se transformà din vînos în arterios. Astăḑĭ însă inima reptilelor forméză un organ de inferioritate, căcĭ în present, fiind cu mult maĭ rar aerul şi prin urmare oxigenul, nu se maĭ póte transformà tot

sângele lor vînos în sânge arterios.» Acéstă teorie este de sigur originală şi eşită din concepţiunea d-luĭ Brăiliţénu.

După nisce asemenea cunoscinţe geologice, paleontologice, fisiologice şi evolutive ale autoruluĭ, înţelegeţĭ d-vóstre că eŭ, nu numaĭ că nu vĕ pot propune *Geologia* d-luĭ Brăiliţénu spre a fi premiată, dar îmĭ exprim mirarea cum acéstă carte este lăsată în mâna elevilor, căcĭ ea, în loc să le profite, îĭ induce în eróre şi le dă noţiunile cele maĭ false despre geologie şi despre fosile.

5. Domnilor colegĭ, dacă vre-o altă carte din cele ce aŭ intrat la concurs nu ar fi maĭ bună, şi maĭ superióră, eŭ v'aş propune să daţĭ Premiul didactic Craiovén cărţiĭ întitulate: *Cartea premiantuluĭ şi a şcolaruluĭ în vacanţă*, de d-niĭ C. Manoilescu, C. Zaharia şi Victor Munteanu, carte care cuprinde numaĭ 220 de pagine, dar care este bine scrisă şi care cuprinde o mulţime de *poveţe morale* şi *patriotice, poesiĭ, probleme sciinţifice, jocurĭ de distracţiune, modele de epistole către colegĭ, către părinţĭ şi către autorităţĭ, modele de desemn, bucăţĭ de musică vocală* etc etc. şi carĭ tóte sunt de o fórte mare utilitate şi ocupă cu mult avantagiŭ timpul copiilor în perióda vacanţelor.

---

**Const. Calmuschi**, *Geografia Românieĭ şi a ţĕrilor vecine locuite de Românĭ, Ploescĭ 1898.*

*Raport de d-l* **General St Fălcoianu.**

Acésta este o broşură de aprópe 300 pagine, care, deşi nu se póte ḑice că ar fi originală, ceea ce însuşĭ autorul recunósce, totuşĭ conţinutul eĭ corespunde scopuluĭ ce şi-a propus şi eleviĭ vor găsì în acéstă carte, pe lângă învĕţătura geografieĭ, şi multe cunoscinţe fórte utile relative la Românĭ, cunoscinţe carĭ lipsiaŭ în operele similare de până acum.

Nu cunosc cele-lalte uvragiĭ intrate la concursul Premiuluĭ Craiovén, dar orĭ-carĭ ar fi, găsesc că acéstă mică lucrare, judecată după însemnătatea sa, este o bună carte didactică şi cred că merită să fie premiată.

---

**N. Cosăcescu**, *Curs elementar de algebră, Bucurescĭ 1897.*
*Raport de d-l* **Anghel Saligny.**

Cursul de algebră al d-luĭ Cosăcescu este un uvraj de 480 pagine in-8°, editat în anul 1897, şi cuprinde: în partea I, generalităţĭ şi operaţiunĭ algebrice; în partea II, ecuaţiunĭ de gradul 1-iŭ; în partea III, ecuaţiunĭ de gradul al 2-lea; în partea IV, progresiunĭ şi logaritmĭ; şi în partea V, rînduirĭ, permutărĭ şi combinărĭ şi noţiunĭ asupra derivatelor.

Lucrarea d-luĭ Cosăcescu este o expunere metodică a teoriilor cunoscute de algebră elementară şi se deosebesce în special prin numeróse exemple de aplicaţiunĭ asupra fie-căreĭ teoriĭ. Din examinarea în detaliŭ a acesteĭ cărţĭ, am puté relevà numaĭ câte-va definiţiunĭ carĭ nu se par destul de precise, şi în special definiţiunea cologaritmuluĭ, care este logaritmul inversuluĭ numĕr, iar nu inversul logaritmuluĭ, după cum se arată la § 315.

In mod general însă, apreciăm că lucrarea este fórte meritorie şi o recomendăm călduros pentru a fi premiată.

---

**Gheorghe Popescu-Ciocănel**, *Text-Atlas. Geografia judeţuluĭ Constanţa, Ploescĭ 1897.*
*Raport de d-l* **Anghel Saligny.**

Lucrarea d-luĭ Popescu-Ciocănel este o carte in-4° de 40 pagine, cu figurĭ şi planurĭ, şi tractéză geografia judeţuluĭ Constanţa pentru usul elevelor din clasa II primară. Acéstă carte se asémĕnă cu altele de acelaşĭ gen şi are o importanţă cu mult maĭ mică decât lucrarea d-luĭ Cosăcescu.

Prin urmare ea nu póte fi recomendată pentru premiare.

---

**Ioan S. Floru**, *Istoria popórelor vechĭ, Bucurescĭ 1899.*
*Raport de d-l* **V. Maniu.**

*Domnilor colegĭ,*

Lucrarea d-luĭ I. S. Floru, profesor de istorie la Sf. Sava, întitulată, *Istoria popórelor vechĭ,* scrisă pe séma şcolarilor de clasa I-a secundară, intrată la concurs pentru Premiul Craiovén, mi-a fost încredinţată

spre examinare, al căreĭ resultat am onóre a-l presentà prin raportul de faţă.

Lucrarea, apărută în a doua ediţiune, consistă dintr'un singur volum de 185 pagine text şi resumat. Ea începe prin o scurtă dare de sémă despre întrebuinţarea metodică a manualuluĭ sĕŭ de istorie, ḑicênd: că chemarea profesoruluĭ de clasa I gimnasială este să înveţe pe scurt a înţelege ceea ce invaţă, arătându-ĭ calea cum se învaţă şi afirmând că rolul profesoruluĭ, din punctul de vedere al metodeĭ, prea se reduce, iar lecţiunile clasate în manualele cărţilor didactice sunt prea grele.

In cât pentru manualul de istorie propus la concurs, ni se spune că ar fi împărţit în lecţiunĭ şi că s'a dat maĭ multă însemnătate cultureĭ, în credinţa că maĭ folositor pentru elevĭ i se pare a fi să scie cine a fost învĕţatul *Ptolomeu* decât satrapul — prefect, guvernator — bactrian *Bessus*, condemnat la mórte de Alexandru Macedon pentru mórtea luĭ Dariu.

Din capul loculuĭ am avé de observat că pretinsa împărţélă pe lecţiunĭ nu este pusă în evidenţă şi că cartea intrată la concurs nu numaĭ că păcătuesce óre-cum în contra gramaticeĭ şi ortografieĭ, dar că presintă maĭ multe dificultăţĭ decât uşurinţe pentru şcolarĭ, în raport cu puterea de pricepere a elevuluĭ începĕtor.

Intrând în meritul manualuluĭ isoric, notăm că expunerea lecţiuniĭ începe prin o repede privire asupra istorieĭ *Romanilor*, pe carĭ îĭ clasézà *între popórele vechĭ*, fără a se spune de ce şi pentru care cuvînt, deşì erà fórte uşor a-şĭ întemeià afirmaţiunea; în loc de acésta însă, preferă a se pune, fără voie neapĕrat, în flagrantă contradicţiune cu propria părere emisă la pag. 7, unde se spune: *că popórele vechĭ sunt acele carĭ nu maĭ trăiesc astăḑĭ*, dar se numesc ast-fel de óre-ce desvoltarea lor a urmat între aniĭ *5.000* în. de Chr. *şi 476* d. Chr. aşà că, după o asemenea conclusiune, *Romaniĭ* saŭ nu maĭ trăiesc, saŭ nu maĭ pot fi clasaţĭ între popórele vechĭ!

La pag. 8 ni se dă o descripţiune a *Omuluĭ preistoric*, spunêndu-se, în mod ipotetic neapĕrat, că el este pe pămînt maĭ vechiŭ decât 5.000 anĭ, calculat de la *facerea lumiĭ*, pe timpul când omenirea nu erà organisată în State, causa pentru care autorul manualuluĭ nu s'a ocupat maĭ cu de-amănuntul de lumea acelor timpurĭ.

După descripţiunea *Omuluĭ* de la *Neanderthal*, din Epoca petreĭ, despre care ḑice-se că nu purtà haine şi se hrănià cu vînat şi pescuit, adăpostindu-se prin locuinţe palustre, numite şi *Palafite*, reintră în programul manualuluĭ sĕŭ, împărţind materialul istoric în următórele subiecte:

I. Istoria politică şi militară a Egiptuluĭ.

II. Geografia Caldeeĭ şi Asirieĭ, cuprindênd istoria lor politică şi militară.

III. *Palestina,* tractând pe scurt istoria politică a Evreilor şi însemnătatea lor culturală.

IV. *Supunerea Tiruluĭ şi cultura Fenicienilor.*

V. *Media şi Persia: istoria politică, militară şi culturală.*

VI. *Istoria Grecilor: geografia, relaţiunile, legendele eroilor, evenimente din timpurĭ eroice* (pag. 46—61).

VII. Supremaţia Sparteĭ (pag. 61—86).

VIII. Supremaţia Tebeĭ şi a Macedonieĭ (pag 86—94).

IX. Intocmirea Romeĭ, aşezămintele Romanilor pe timpul Regilor etc.; luptele cu Etrusciĭ, Latiniĭ şi Galiĭ; răsbóiele punice; supremaţia Romeĭ asupra Rĕsărituluĭ etc. (pag 96—150).

X. Ţĕrile nóstre până la *Traian, Adrian, Antoniu, Marc Aureliu, Severu, Claudiu, Aurelian, căderea Romeĭ* (150—162).

XI. Resumatul (pag 162—185).

Din expunerea resumată a împărţiriĭ materialuluĭ, se póte vedé cu câtă superficialitate se scriŭ, maĭ ales pentru mintea fragedă a unor începĕtorĭ, cărţile didactice; luat ca excepţiune acest mod de procediment constitue neapĕrat un rĕŭ adînc simţitor pentru şcóla nóstră; din fericire, sistemul uşuratec usitat la confecţionare de manuale didactice este restrîns la un numĕr neînsemnat, deci puţin vătĕmător.

In cât despre valórea opusculuĭ în cestiune, se póte ḑice maĭ că se reduce la minimum, prin simplul fapt că el consistă din escerpte rĕŭ combinate, culese în mare parte din *Istoria universală* a distinsuluĭ profesor *P. Răşcanu,* precum resultă chiar şi din comparaţiunea tabeleĭ de materie a sus-menţionatuluĭ curs de *Istorie universală* cu aceea din *Istoria popórelor vechĭ* a d-luĭ Floru.

Să nu se pérdă din vedere că cartea intrată la concurs este presentată ca carte didactică neautorisată de autoritatea competentă; că fiind destinată pentru usul unor elevĭ începĕtorĭ, ca ast-fel presupuşĭ că nu aŭ cea maĭ mică noţiune despre epocele saŭ periódele cele marĭ ale Istorieĭ universale, cu tóte acestea li se vorbesce fără timp, ca din senin, cum am ḑice, despre omul preistoric, confundând epoce şi evenimente; li se vorbesce despre popórele vechĭ, fără a li se spune când şi pe unde aŭ trăit ele, cum staŭ astăḑĭ urmaşiĭ lor?

Nu ajunge a se ḑice că se numesc popóre vechĭ, fiind-că *nu maĭ trăiesc (!)* şi că timpul desvoltăriĭ lor a fost între aniĭ *5.000 a. Chr. şi 476 d Chr.!*

Dacă trebue a se recunósce că în adevĕr este cam dificil a se în-

tocmì—pentru mintea fragedă a şcolaruluĭ începĕtor—manuale de istoria popórelor vechĭ saŭ preistorice, fie şi cu un material adunat şi reprodus din scrierĭ maiestre, totuşĭ ne póte fi permis a presupune că nu erà prea greŭ a se pune în vederea elevuluĭ: cum se împarte timpul vieţiĭ omenescĭ în anume periόde marĭ şi sub-divisiunĭ, de unde începe şi până unde se întinde fie-care period, în mĕsură cu evenimentele marĭ desfăşurate în cursul timpurilor, carĭ daŭ o nouă faţă lumiĭ; aşà, de exemplu, se puteà imprime minţeĭ elevuluĭ cum că:

I. *Istoria popórelor vechĭ representă periodul anticităţiĭ, care începe de la formaţiunea primelor societăţi de popóre,* în anul 2.000 a. Chr., şi merge până la marea migraţiune de popóre din anul *400* d. Chr., cuprindênd un curs de timp de 2400 anĭ;

II. *Că periodul* şi *istoria Evuluĭ mediŭ* încep de la an. *400 d. Chr.* al mareĭ migraţiunĭ şi se încheie cu anul *1500* al Reformaţiuniĭ, îmbrăţişând un restimp de *1100* anĭ;

III. *Că istoria şi periodul timpuluĭ modern* încep de la Reformaţiunea din anul *1500* şi se încheie cu anul *1800 al mareĭ Revoluţiunĭ;* în fine

IV. *Că timpul nostru* începe de la *Revoluţiunea cea mare,* care a proclamat dreptul omuluĭ.

Este locul aicĭ să amintim, ceea ce neapĕrat *cunoscut va fi şi d-luì profesor,* că fie-care popor constituit *şi de óre-care însemnătate,* din cea maĭ adîncă vechime, îşĭ are propria luĭ *cronologie;* aşà după istoricul Cantù (tom. I, p. 95) sunt numaĭ treĭ periόde marĭ, anume:

*a) Timpul fabulos, obscur, preistoric*;

*b) Timpul antic,* începênd neapĕrat de la formaţiunea primelor popóre; şi

*c) Timpul modern,* până în ḑilele nóstre, în care intră şi *Reformaţiunea* şi *Revoluţiunea cea mare.*

Prin acest sistem imperios impus istoriculuĭ, s'ar fi putut familiarisà elevul cu împărţirea timpuluĭ şi ar fi înţeles maĭ cu uşurinţă ce va să ḑică *Omul preistoric* şi *Istoria popórelor vechĭ!*

Acéstă lacună într'un manual istoric de pretenţiunea cărţiĭ propuse la concurs este de regretat şi póte contribuì la scăderea *valoriĭ* orĭcăreĭ *scrierĭ,* maĭ ales *didactice.*

Ca scriitor şi profesor maĭ aveà autorul manualuluĭ şi datoria de a spune elevilor sĕĭ începĕtorĭ: ce este istoria? carĭ sunt învĕţămintele eĭ? ce consolaţiune dă ea popórelor oprimate?

Pentru a se introduce şcolarul începĕtor cu maĭ multă facilitate în studiul istoric *erà bine, erà de neapĕrat* să i se spună la ce servă sciinţeĭ istorice: *Geografia şi Cronologia?* ce se înţelege prin *isvóre?*

de câte felurĭ sunt ele? ce *urmărĭ* şi *putere are mărturia lor?* ce *înţeles istoric* aŭ cuvintele: *legendă, tradiţiunĭ, naraţiunĭ, mit, poeme* (cântece), *monumente, statue, arme, numismatică, datine, moravurĭ, limba* etc.

In tótă lucrarea d-luĭ Floru nu avem nicĭ urmă de cea maĭ mică menţiune saŭ şi alusiune la vre-una din exigenţele sus indicate, fără carĭ de sigur nu se póte face istorie!

Rĕmâne să vedem ce ne spune privirea repede asupra Istorieĭ Românilor.

Cum sunt Romaniĭ presentaţĭ elevilor de clasa I-a secundară?

Se afirmă că suntem descendenţiĭ mareluĭ popor roman, cuceritor al Dacieĭ, că scaunul împĕrăţieĭ romane erà la Roma, că marele Traian, făcĕnd din Dacia cucerită de dînsul o provincie romană, a împoporat-o cu o mulţime de popor roman, că din al lor amestec cu rĕmăşiţele Dacilor s'a format poporul românesc;

Că de la anul 270 până la anul 1000, Romaniĭ, după retragerea legiunilor, s'aŭ refugiat în munţĭ, trăind acì fără istorie, fără conducĕtorĭ şi armată, uitaţĭ de tótă lumea, ocupându-se cu păstoria şi puţină plugărie; iar pe la anul 1200, după ce aŭ părăsit munţiĭ şi aŭ reocupat şesurile, aŭ spăimântat lumea prin mulţimea lor şi prin imensa întindere de pămînt cuprins de dînşiĭ;

Că după descinderea din munţĭ aŭ format un Stat în Peninsula Balcanică şi alte douĕ în vechia Dacie, luptând victorios în contra Ungurilor, Polonilor şi Turcilor (Tătariĭ sunt uitaţĭ); că Michaiŭ-Vitézul ajunsese Domn pe treĭ ţĕrĭ: *Ardél, Moldova* şi *Muntenia*; că după Domniĭ răsboinicĭ: *Mircea, Vlad-Ţepeş, Radu de la Afumaţĭ, Ştefan-cel-Mare* şi *Michaiŭ-Vitézul*, Româniĭ aŭ avut şi Domnĭ de pace, precum eraŭ: *Alexandru-cel-Bun, Négoe-cel-Bĕtrân, Mateiŭ-Basarab, Vasile Lupu* şi *C. Brâncovénu* etc.;

Că de la 1716, în curs de un secol, s'aŭ trimes Românilor Domnitorĭ străinĭ din Constantinopole, carĭ prădaŭ ţéra în mod îngrozitor; că pe timpul acelor străinĭ s'aŭ rupt bucăţĭ din Muntenia şi Moldova de către Austria şi Rusia;

Că la 1821 s'aŭ revoltat Româniĭ cu Tudor Vladimirescu în contra Grecilor, iar Rĕscularea de la 1848 ne scăpă de Ruşĭ; în fine: că domnia luĭ *Cuza din 1859* şi maĭ ales a *Regeluĭ Carol I, învingĕtorul de la Plevna şi organisatorul ţĕriĭ, este cea maĭ frumósă epocă din istoria nóstră.*

Crâmpeiul de naraţiune istorică are defectul: că trece cu tăcere peste fiinţa de odinióră a domniilor naţionale din *Marmaţia* şi *Tran-*

*silvania*, peste *Ducatele din Banatul Timişórei* şi *ale Făgăraşului;* precum trece, neautorisat de istorie, şi peste resultatele rescólei din 1821, care avuse — deşì tardiv — de efect întronarea Domnieĭ Naţionale.

Un alt neajuns de imputat naraţiunii este: că cu totul de prisos erà a se spune unor elevĭ începĕtorĭ cum că Românii sunt o formaţiune din amestecul colonilor traianicĭ cu rĕmăşiţele Dacilor — deşì congenerĭ, ca *rassă arică*, adecă: cu Greco-Romanii; şi maĭ de prisos a li se împovărà mintea cu basme deşarte saŭ şi speculative, spunêndu-li-se că aprópe 800 anĭ (?) nu se scià nimic despre existenţa poporuluĭ român, retras şi pitulat în munţĭ fără a da cel maĭ mic semn de viéţă.

Ar fi fost fórte laudabil a se recunósce cum că faptele măreţe, precum *Unirea ţĕrilor, desrobirea bunurilor închinate şi usurpate de călugării greci, împroprietărirea ţĕranilor, restabilirea autocefalieĭ bisericeĭ române, introducerea primeĭ Constituţiunĭ autonome* (după trecere de secolì), efectuate sub domnia luĭ *Alexandru Ioan I* (Cuza), forméză epoca cea maĭ frumósă din Istoria Românilor, ceea ce denotă în mod virtual ca ţéra erà bine organisată în tóte direcţiunile.

Adevĕrul strict istoric este că măreţele fapte îndeplinite de marii Domnĭ românĭ din timpii glorioşĭ, departe de a puté să intunece câtuşĭ de puţin *aureola* cuceririlor eluptate pe tóte terenurile, prin eminenţă pe câmpiile Bulgarieĭ, în *răsboiul glorios turco-ruso-român* din 1877—78, lupta uriaşă fiind condusă cu înţelepciune, competinţă, abnegaţiune de sine şi cu un strălucit succes de vitézul şi încununatul căpitan Rege *Carol I*, — luptă în care s'aŭ afirmat din noŭ virtuţile militare şi eroismul poporuluĭ românesc, — că acele fapte neperitóre din trecut, în frunte cu Unireà ţĕrilor surorĭ din 1859, aŭ format temelia de granit pe care s'a ridicat columna strălucitóre a Independenţeĭ cucerită sub domnia M. S. fericituluĭ nostru Rege!

Incheiând raportul de faţă, ne vedem cu părere de rĕŭ puşĭ în neplăcuta situaţiune de a conchide la respingerea opuluĭ, de óre-ce el, neîntrunind absolut niciĭ una din condiţiunile recerute pentru a puté fi considerată ca meritorie, şi cu atât maĭ puţin condiţiunile celeĭ maĭ bune cărţĭ didactice, spre a fi admisibilă şi recomendată pentru premiŭ.

---

**Enea Hodoş**, *Manual de istoria literaturiĭ române, Caransebeş 1896. Raport de d-l* **I. C. Negruzzi.**

Intr'o carte de 150 pagine, întitulată *Manual de istoria literaturiĭ române* şi publicată la Caransebeş în anul 1896, d-l Enea Hodoş îşĭ

propune să facă cunoscută şcolarilor literatura română de la începuturile eĭ şi până în qilele nóstre.

D-l Hodoş, după o scurtă introducere, în care explică înţelesul cuvîntuluĭ *literatură*, intră în însăşĭ materia, împărţind-o în două marĭ divisiunĭ: *literatura poporală* şi *literatura cultă*. Cea dintâiŭ o subîmparte iarăşĭ în *literatura popolară nescrisă* şi *literatura poporală scrisă*. Acéstă parte a scrieriĭ d-luĭ Hodoş ar fi póte cea maĭ bună, dacă autorul i-ar fi dat întinderea necesară, dar el se ocupă de dînsa în mod cu totul sumar. Deşì citaţiunile nu sunt puţine, totuşĭ autorul nu i-a jertfit decât 14 pagine, dând câte şépte pagine fie-căreĭ părţĭ, aşà în cât este cu neputinţă ca şcolarul să-şĭ facă o idee lămurită de cuprinsul şi valórea literatureĭ poporale române.

Partea a doua: *Literatura cultă*, este maĭ pe larg tractată. Autorul o împarte în patru capitole: 1. *Literatura poeţilor;* 2 *Literatura scriitorilor bisericescĭ;* 3 *Literatura cronicarilor;* 4. *Literatura gramaticilor.*

Desvoltarea dată acesteĭ părţĭ ar fi destul de întinsă şi şcolarul şi-ar puté face dintr'însa o idee generală despre literatura română, dacă autorul ar fi scris tot-deauna din proprie inspiraţiune. Fie însă că materia a fost prea vastă, fie că autorul a avut preferinţe personale, el nu pare a-şĭ fi dat séma prin sine însuşĭ de întregul material, ci fórte des pare a fi urmat părerĭ străine anterióre, fără controlul propriŭ pe care trebue să-l exerciteze orĭ-care autor.

Acesta este Principalul motiv pentru care nu pot recomendà cartea d-luĭ Enea Hodoş pentru Premiul didactic.

Un adevĕrat manual didactic al istorieĭ literatureĭ nóstre rĕmâne de făcut de acum înainte. Póte că d-l Hodoş însuşĭ, familiarisându-se tot maĭ mult cu materia acésta, va prelucrà din noŭ acéstă scriere a sa şi va devenì ast-fel autorul menit să îndeplinéscă acéstă sarcină.

---

**N. E. Idieru**, *Studiĭ de economie politică şi de finanţe, 2 vol., Bucurescĭ 1895, 1897.*

*Raport de d-l* **V. Maniu**

*Domnilor colegĭ,*

Am onóre a depune raportul asupra *Studiilor de economie politică şi finanţe* de d-l *N. Idieru*, intrate la concurs pentru premiul Asociaţiuniĭ Craiovene, a căror examinare mi-a fost încredinţată.

I.— Inainte de tóte îmĭ permit a relevà faptul că unele părţĭ din aceste studiĭ aŭ fost publicate în anul 1888 în ḑiarul *Indreptarea* din Buzĕŭ, cu No. 23 (1), iar întrégа scriere este apărută la 1895.

Rĕmâne a se vedé întru cât concordă, sub raportul apariţiuniĭ, faptul relevat cu condiţiunile stabilite de Academie în a sa publicaţiune pentru premiĭ pe anul 1898—99, spre a se decide dacă, în acest cas, îşĭ póte avé locul aplicaţiunea art. 1 şi 4 din decisiunea de la 2, 7 Septembre 1876, saŭ că urméză a se considerà *studiele d-luĭ Idieru* între cele tipărite de la 1 Ianuarie 1895 până la 1898.

Spre a se lămurì bine situaţiunea acestor studiĭ faţă cu publicaţiunea Academieĭ din 1898, s'ar recere a se examinà întru cât ele, presentate la concurs ca *scriere didactică pentru usul elevilor de la şcólele comerciale*, întrunesc condiţiunile uneĭ literaturĭ didactice, şi în *special* condiţiunile pentru *instrucţiunea educativă* a societăţiĭ şi a tinerimiĭ nóstre studióse.

Este de notat că, între *operele didactice admise* la concurs pentru premiele Academieĭ, sunt prevĕḑute numaĭ *cărţile didactice de o valóre însemnată ca metodă şi cuprins* (Regul. Acad. pg. 75).

Neapĕrat, suntem în drept a presupune că aceleaşĭ condiţiunĭ de valóre se recer de vigóre şi pentru *Premiul Asociaţiuniĭ Craiovene.*

Dându-ne bine séma de înţelesul cuvîntuluĭ: *didactic* (grec. *didaskó, a învĕţà, instruì), care face parte din pedagogie* (gr. *paidagôgia, din «pais-paidos», infante, învĕţăcel şi «agôge», educaţiune, instruire) şi se ocupă cu regulele metodeĭ* (mêthodos, format din *odos* şi meta), *învĕţând carĭ sunt căile* şi mijlócele conducĕtóre la desvoltarea puterilor intelectuale şi morale ale omuluĭ, formând — după *Plutarch, Quintilian, Erasm, Pestalozzi* —arta investigaţiunilor în folosul instrucţiuniĭ educative, vom fi îndemnaţĭ să admitem cum că orĭ-ce *scriere* cu atarĭ însuşirĭ, avĕnd de obiect *instrucţiunea* şi expunĕnd în mod *metodic* principiile *sciinţelor*, regulele şi preceptele, este, fără contradicţiune posibilă, o *scriere didactică*.

In cât pentru operele de resortul *economieĭ politice*, se maĭ recere, după opiniunea eruditului *economist J. Garnier*, — *«ca un tractat de acest gen meritoriŭ să cuprindă expositiunea didactică de principiĭ, de aplicaţiune şi de organisaţiunea economică a societăţiĭ»*. (2)

Rĕmâne a ne încredinţà, din cuprinsul scrieriĭ, întru cât sunt satis-

---

(1) A se vedé vol. I, p. 24, nota 1.

(2) *Jos. Garnier*, Traité de finances, 1883, p. 570.

făcute exigențele preceptelor sciinței de economie politică și ca *metodă* și ca *didactică*.

In fine, ca ultimă obiecțiune, ne permitem a pune întrebarea: dacă pentru studiele presentate ca lucrare didactică posedă autorul lor, sub raportul acestei *calități*, avisul Ministeriului de învățămînt, urmând în casul negativ a se decide: dacă Academia póte cu de la sine putere să-i recunóscă calitatea de carte didactică, însușindu-și competința autorității respective.

Aceste premise, trecem la meritul studielor în cestiune.

II.—Avem în fața nóstră două volume binișor îngrijite sub raportul formelor și al limbei; subiectele tractate sunt prin ele însele atrăgătóre; adunarea materialului din diferite scrieri economice, executată cu multă asiduitate, își are valóre reală și, deși nu presintă decât reproducțiuni și compilațiuni, iar nimic absolut ca *original (precum se recunósce în precuvîntarea de la pagina 9, dicêndu-se că: «cu tótă lipsa de originalitate a lucrării* etc.»), totuși merită a i se aduce ca prinos laudă pentru sacrificiile de muncă și de timp ce s'aŭ pus întru îndeplinirea sarcinei, ce incumbă profesoratului, și pe care de alt-cum i-a impus-o însăși legea gradațiunii din anul 1883.

Nemărginită îmi este bucuria, vědênd pornită tinerimea studiósă în direcțiunea unor ocupațiuni de asemenea natură, cultivând mai ales sciințele *economiei politice*, *ogor* (*agru*) brăzdat de meritoșii economiști români în frunte cu regretatul marele dascăl *I. Ghica*, urmat de *N. Bălcescu*, *I. Strat*, *P. D. Marcian*, *I. Ionescu de la Brad*, *Petre S. Aurelian*, etc,— bine apreciați în republica sciințelor, sciut fiind că: «*numai literatura póte să exprime*, — după *disa fruntașului economist I. Ghica — cu esactitate starea materială și morală a unei epoce, căci numai ea este forma sub care se pot înregistrà ideile, credințele și cunoscințele unei națiuni.... Ea fiind tesaurul în care se depun cunoscințele societăților omenesci*».

Intrând în examinarea operei, nu lipsesc a pune în vedere că *intâiul volum*, cuprindênd *655* pagine text, împărțit, — după *precuvîntare*, *introducere* și *partea pregătitóre*, — în două părți, dintre cari *partea I*, sub-împărțită în mai multe capitole, începe de la pag. *113* și merge până la pag. *370;* partea II, divisată în VII capitole, se întinde de la fila *371 până la 655*.

*Introducțiunea* reproduce, într'un resumat fórte restrîns, *tractatele*: despre *obiectul*, *importanța și definițiunea economiei politice*, întrebându-se dacă *economia politică este sciință saŭ artă*, etc., etc.

*Partea pregătitóre* cuprinde opiniunile economiştilor vechĭ şi noĭ despre *proprietate şi istoria eĭ*, despre *feudalitate, istoria economieĭ politice în anticitate, evul mediŭ* şi *din timpurile moderne*,, indicând şi numele întemeiătoruluĭ şi aĭ adepţilor şcóleĭ *Physiocratice*.

*Partea I*, text, avênd maĭ multe sub-divisiunĭ, are de subiect: *Producţiunea avuţiilor*, etc.

*Partea II*, sub-împărţită în maĭ multe capitole, are ca subiect principal: *Regimul monetar al popórelor, rolul Statuluĭ în cestiunea moneteĭ, creditul, băncile*, etc. etc.

*Volumul II*, formând continuaţiunea primuluĭ volum, cuprinde 320 pagine text şi începe cu *partea III*, împărţită în VII capitole, avênd de subiect: *Distribuţiunea saŭ repartiţiunea avuţiilor*, ca unul din *principalele obiecte ale economieĭ politice; poporaţiunea după legea luĭ Malthus; absenteismul*, etc.

Apendicele volumuluĭ secund, avênd de subiect: *Socialismul, nihilismul, anarchismul, definiţiunea şi originea lor, diferenţa între nihilism şi anarchism, Catechismul revoluţiuniĭ*, se încheie cu *Anarchia luĭ Proudhon* şi *vindecarea ranelor sociale*, etc.

Terminând cu indicaţiunea cuprinsuluĭ din ambele volumurĭ, rĕmâne să vedem cam ce convingere ne-am putut formà despre exposiţiunea şi împărţirea diferitelor subiecte.

Ceea ce pare a se impune atenţiuniĭ, chiar de la început, este: *stângăcia* în *expunere* şi *dislocaţiune*, presentând greutăţĭ supĕrătóre, maĭ ales pentru *eleviĭ nededaţĭ cu transiţiunĭ fatigióse, datorite neapĕrat uneĭ metode de aplicaţiune care nu prea concordă cu principiile didacticeĭ*, ceea ce pare a şi fi determinat pe laboriosul compilator să declare în precuvîntarea sa (de la pagina X—XI): că are prea mare idee de *propria sa insuficienţă*, care însă nu l'a împedicat — precum afirmă — *a se ralià* la *soluţiunile cele maĭ conforme cu progresul neîntrerupt al sciinţeĭ*.

Incredinţaţĭ că *neîndemânările insuficienţeĭ* vor fi învinse cu timpul, *trecem înainte*.

Ţinuţĭ a restrînge censurarea studielor la câte-va subiecte maĭ principale, dând precădere *definiţiunilor emanate de la părinţiĭ sciinţeĭ economice*, pe carĭ şi le-a însuşit şi d-l *Idieru*, începem cu *definiţiunea sciinţeĭ*

III. — La pagina IV a Introducţiuniĭ, avem reproduse *definiţiunile* celebrităţilor *A. Smith, J. B. Say, Em Lavelaye, H. Baudrillart, I. Ghica* şi *P. S. Aurelian*.

După *Ad. Smith*, fundatorul sciinţeĭ de economie politică (a se vedé opul sĕŭ Weath of Nations, Bogăţia Naţiunilor, Londra 1776), *ea* urméză a fi privită ca o ramură a *sciinţeĭ omuluĭ de Stat saŭ legiuitor*, avênd de scop să înavuţéscă în acelaşĭ timp pe Stat şi pe popóre.

Nu *acéstă definiţiune, reprodusă* în *studiile d-luĭ Idieru*, pare a fi a ilustruluĭ fondator *Ad. Smith*! O asemenea credinţă ni se impune chiar şi prin afirmarea trecută în citatele studiĭ, cum că economistul *J. B. Say* ar fi împrumutat definiţiunea luĭ *Turgot*, partisanul luĭ *Smith* şi adeptul luĭ *Quesnay*, în cuprinsul că: Economia politică *este sciinţa legilor carĭ preşed la producţiunea, repartiţiunea şi consumaţiunea avuţiilor*, etc.

Incontestabil că principiul *economieĭ politice* este *avuţia!* Sub acest raport trece şi varianta formuleĭ emise de *economistul fundator*, avênd de basă *avuţia* în înţelesul strict etimologic al *cuvîntuluĭ «oïnos»*, trecut în *legea Atica* şi în *cartea luĭ Aristotel despre economie*, semnificând *proprietate* saŭ *avuţie*, iar nu *casă*, precum se susţine în studiele d-luĭ *Idieru* (nota 3, p. 57).

Fapt constant rĕmâne că *definiţiunea* de maĭ sus este admisă de maĭ toţĭ economiştiĭ.

D-l *H. Baudrillart* are aceeaşĭ formulă—*mutatis mutandis*—basată pe aceleaşĭ principiĭ, conchiḑênd *că economia politică este sciinţa care are de obiect modul cum avuţia se produce, se distribue conform cu justiţia* şi *se consumă în mod raţional.*

D-l *Ion Ghica* consideră economia politică ca o sorginte de *prosperitate, libertate* şi *independenţă.*

D-l *P. S. Aurelian* este clar şi positiv ca şi dascăliĭ sĕĭ, ḑicênd că: *economia politică* se ocupă cu *cercetarea* şi *cunóscerea legilor de producţiunea, repartiţiunea, circulaţiunea şi consumaţiunea avuţiilor.* (1)

Aceeaşĭ definiţiune în *substanţă* ni se dă şi din partea regretatuluĭ economist *I. Strat* (2), avênd de principiŭ: *formarea, distribuţiunea şi consumaţiunea avuţieĭ.*

Cu aceeaşĭ precisiune a formuleĭ avem *definiţiunea* şi în *Manualul teorectico-practic de economie politică* al rĕposatuluĭ profesor *I. C. Lerescu.* (3)

Ne oprim la aceste specimene cu observaţiunea: 1) că valórea sciinţeĭ

---

(1) *Elemente de economie politică,* Bucurescĭ 1889, p. 1.
(2) *Tractat complet de economie politică,* Bucurescĭ 1870, p 25.
(3) *Manual teor, pract de econ. politică,* Bucurescĭ 1868, p. 17.

nu depinde, după credinţa învĕţaţilor, absolut de la definiţiunea ce i se dă, orĭ-cât de esactă ar fi ea, de óre-ce în nicĭ un cas definiţiunea *nu-ĭ póte* alterà fondul; 2) că *însăşĭ etimologia* cuvîntuluĭ revelă natura sciinţeĭ, pe care o denotă *terminul eĭ technic.*

IV. — Să vedem ce ni se spune despre *Importanţa economieĭ politice* şi *justificarea calităţiĭ de sciinţă ce i se dă.*

Asupra importanţeĭ, părerea d-luĭ *Idieru*, împrumutată de la autoriĭ citaţĭ, este cum că cu drept cuvînt póte fi considerată ca sciinţă chiar şi pe motiv că *cunóscerea causelor născĕtóre a cresceriĭ şi scăderiĭ avuţiilor saŭ şi a legilor*, *căror sunt supuse acele oscilaţiunĭ, se impune societăţiĭ.*

*In adevĕr*, *importanţa sciinţeĭ* se impune şi maĭ imperios, când reflectăm la consecinţele funeste ce decurg pentru omenire din ignorarea legilor economice, datorită culpabileĭ indiferinţe.

*Fórte instructive sunt exemplele reproduse* din diferite scrierĭ economice despre prejudeţele desastróse asupra organisaţiuniĭ sistemelor de *muncă*, abătută de la legile economieĭ politice, al căreĭ scop ar fi, după ḑisa *economistuluĭ Droz*, a face ca buna stare materială să devină maĭ *generală*; dar însă, spre atingerea acestuĭ scop magnific, se recere imperios vulgarisarea prin anume manuale, nu numaĭ a *sciinţeĭ de economie politică*, ci şi *de igienă publică.*

Economistul *Clement* merge şi maĭ departe cu afirmaţiunea *importanţeĭ*, susţinênd că, dintre tóte sciinţele avênd de obiect *societatea, adecă pe om*, economia politică este cea maĭ positivă, maĭ înaintată decât însăşĭ *sciinţa politică*, decât aşà numita *filosofie, chiar şi decât sciinţa legislaţiuniĭ* ect., că în definitiv fără *ea* nu se póte face adevĕrată şi utilă nicĭ *politica*, nicĭ *legislaţiunea* şi nicĭ *morala*, deşì fie-care concordă cu sciinţa economieĭ *politice.*

Acéstă entusiastă apologie ne reamintesce *maxima*, materialistă póte, dar nemerită, care ḑice că: «*Prius edere*, *postea philosophari*», justificând óre-cum până şi excesul *comparaţiunilor.*

Asupra *comparaţiuniĭ* şi a *definiţiuniĭ* s'ar fi putut ḑice cevà maĭ mult în studiele propuse la concurs: fie spre *instruirea elevilor*, fie spre recreaţiunea *publiculuĭ adept al sciinţeĭ*, traducênd saŭ reproducênd maĭ complet pe doctul economist *H. Baudrillart.*

Erà de interes spre *justificarea* măreţeĭ misiunĭ reservate *economieĭ politice* şi a *importanţeĭ sale*, a se relevà câte-va învĕţăminte, pe carĭ le propagă ea asupra *verităţilor de domeniul economieĭ*, cum între altele sunt *sistemele diferitelor industriĭ* puse în paralel; *prin-*

*cipiile muncei* şi ale *libertăţii de muncă, principiile populaţionismului comparativ* şi ale *culturei* de pămînt sub diferite zone, desastrele absenteismului, etc.

Erà — după credinţa nóstră — indispensabil a se pune în evidenţă din capul locului, în fruntea lucrării, fie măcar enunciativ numai, cum că *economiei politice* este reservată şi menirea de a demonstrà că *libertatea*, în înţeles economic, echivaléză cu *o efectivă putere*, care, făcênd a se înlăturà pedicele evoluţiunii sale, facilită *perfecţionarea facultăţilor nóstre fisice, intelectuale şi morale.*

In fine, erà de vĕdită utilitate a se confirmà în acelaşi timp, că sciinţa *economiei politice* nu póte sta în *isolare* şi cu atât mai nepermis îi este a face *abstracţiune de legile ţĕrii*, omiţênd a expune efectele bune saŭ rele ale *multitudinii de legi şi regulamente* referitóre la *comerciŭ*, la *instituţiunile de credit* şi *industrie*, etc., de óre-ce tóte sciinţele morale sunt strîns legate între sine, aşà că, fără cunoscinţa lor, ar fi imposibil a se rostì asupra instituţiunilor *civile* şi *politice*, imposibil a invederà causele *augmentării* saŭ *diminuării avuţiilor*, şi cu atât mai dificil a examinà *causele născĕtóre* de *viţiuri* saŭ *virtuţi* la un popor.

Omisiunea acestor noţiuni, utile prin eminenţă junimii studióse în prima linie, a dat loc la o *lacună* regretabilă, a cărei înlăturare erà cu atât mai de dorit, cu cât ea nu ne cereà decât *munca lecturei* şi a *reproducerii*, presentând — una şi alta — neapĕrat o *valóre, în înţelesul economiei politice.*

Ni se spune că legile cari domină lumea economică sunt legi naturale, avênd caracterul *permanenţei, fixităţii* şi *imutabilităţii.*

Observaţiunile speciόse de mai sus prevĕd imposibilitatea de a se formulà *regule economice generale permanente*, pe motiv că *valórea, fiind supusă pururea fluctuaţiunii*, forméză un fond nesolid, care se schimbă neîncetat şi nu suportă regule de *stabilitate.*

La asemenea obiecţiuni de greutate óre-cum şi prejudicióse, se póte rĕspunde că fluctuaţiunea *valorii* nu exclude aplicabilitatea regulei saŭ *maximei* care ne spune : că *faptele sunt mobile, principiile sciinţei, dogmele economiei politice sunt imutabile.*

Dar însă întrebarea, pusă de mai tóte somităţile din gremiul sapienţilor economişti, se învîrtesce chiar în jurul acestei cestiuni, presentată în studiele de concurs sub formula:

*Economia politică este sciinţă saŭ artă, ori este ea şi una şi alta?*

V.—La un alt loc, tot în vorbitele *Studii*, ni se spuneà că: *sciinţa ob-*

*servă, constată* şi *expune* fără a trage o linie de de conduită ; iar *arta*— definită în înţelesul luĭ *Tracy* şi *Destut*—*prescrie, sfătuesce* şi *dirige*, aşà că în cele maĭ multe casurĭ *economia politică* póte fi considerată şi ca *sciinţă* şi ca *artă*.

După judecata nóstră, o asemenea definiţiune — model de *echivocitate*—este de natură a conduce la confusiunĭ inevitabile.

Ne permitem a pune în faţa acestor *definiţiunĭ nedefinite*, saŭ şi păreri înghinate, aşà ḑicênd, soluţiunile emanate de la adevĕratele autorităţĭ economiste: ca *Destut* şi *Tracy*, care, pare-ni-se, este *rĕŭ şi incomplet tradus* în *studiele citate*.

Distincţiunea între *sciinţă* şi *artă*, admisă de menţionaţiĭ economiştĭ, n'are nimic comun cu *distincţiunea ce se face, fără cuvînt*, între *teorie şi practică*, de óre-ce există *teoria sciinţeĭ*, precum există şi *teoria arteĭ*, ceea ce justifică legătura strînsă între ambele *teoriĭ* congenere.

*Sciinţa* împrumută luminile sale *arteĭ*, îĭ *rectifică procedeul* şi-ĭ *dirige mersul*.

La rîndul eĭ, *arta* dă *valóre verităţilor descoperite de sciinţă*.

De alt-cum, în tesă generală, este stabilit că *economia politică* a fost *artă* înainte de a deveni sciinţă, precum ne-o indică însăşĭ etimologia numeluĭ; de asemenea şi *arta*, înainte de a se fi formulat în maxime şi precepte generale, vegetă în mânile menagerelor, ca o *practică hasardată*.

După logica evoluţiuniĭ, firescul cursuluĭ ne spune că *arta* a premers *sciinţeĭ* şi *practica arteĭ*.

O altă întrebare, de interes maĭ superior, care se impune meditaţiuniĭ, este: *până la ce punct se póte susţiné cu succes că avuţia ar fi obiectul sciinţeĭ economice*, pe cât timp *ea* (sciinţa) se mărginesce întru a ne învĕţà pur şi simplu cum se *produc, cum se pun în circulaţiune şi se consumă avuţiile*, ceea ce ar însemnà că nu *ea* — *avuţia*, — privită ca un resultat al *munciĭ* omenescĭ,— ci însăşĭ *munca*, sorgintea *avuţiilor*, póte fi considerată ca obiect al sciinţeĭ.

VI. — Rĕmâne să vedem ce ni se spune în special despre valórea şi însemnătatea *munciĭ*.

Asupra acestuĭ *obiect al economieĭ politice* se afirmă în studiele d-luĭ *Idieru* (pp. 51, 226, 136) — reproducênd teoriile luĭ *Locke, Quesnay, Mercier*, — că până şi legitimitatea proprietăţiĭ se datoresce *muncii*, de óre-ce însăşĭ proprietatea este resultatul eĭ!

Se susţine că *munca* este un mijloc puternic de moralisare, care

conduce la fericire, după ḑisa marelui economist *A. Smith;* că ea face parte chiar din *temelia sciinţeĭ*, ca una din noţiunile cele maĭ *importante* ale economieĭ politice şi este — după ḑisa luĭ *J. Simon* şi *J. B Say*,—acţiunea neîntreruptă şi regulată, căreia se supune *omul* spre a produce resultate utile (1), este în fine aplicarea stăruitóre a libertăţiĭ omenescĭ, exprimând *o forţă tot atât de primitivă ca şi pămîntul (?).*

Se pretinde că, deşi *Platone* a expus principiile divisiuniĭ *munciĭ*, iar *Aristotel* a stabilit doué isvóre de *avuţiĭ* (produsele *pămîntuluĭ ca naturale* şi ale *arteĭ* ca artificiale) datorite *munciĭ*, ca adevĕrata lor sorginte, totuşi ea (munca) erà privită cu dispreţ în *Atena*, maĭ ales la clasele de sus, a-tot-puternice, calificând-o cu epitetul de *iliberală.*

In studiele luĭ *F. Laurent* asupra istorieĭ umanităţiĭ (2), cetim că Greciĭ, ţinêndu-se a fi ném de aristocraţi, se ruşinaŭ a *muncì*, etc. etc.

Calificaţiunea dată *munciĭ* de către regretatul bărbat al sciinţeĭ, decanul economiştilor românĭ, *I. Ghica*, póte fi considerată ca cea maĭ adevĕrată, cea maĭ bine definită sub raportul sciinţeĭ.

Cuvintele eruditului dascăl economist de piósă memorie sunt că: «*Cea maĭ mare dintre tóte cestiunile economice, care priméză totul, conduce tóte lucrurile şi pe ómenĭ, popóre şi guverne, cestiune care conţine tótă filosofia morală şi politică a societăţiĭ moderne, este munca!*

«Progresul social al seculuĭ nostru, — continuă a ne spune regretatul *Ion Ghica*, — condus de progresul raţionalismuluĭ, progres la care aŭ luat *parte toţĭ ómeniì de valóre, filosofĭ* şi *eroĭ*, îşĭ are sorgintea luĭ în *muncă!* Ea a desrobit societăţile *de sub jugul feudalismuluĭ* etc.»

In manualul teoretico-practic de economie politică scris de rĕposatul *I. C. Lerescu*, avem *următórea părere* asupra *munciĭ*, concordantă cu ale ilustraţiunilor în sciinţa economieĭ politice, cum între alţiĭ sunt şi des citaţiĭ *Destut, Tracy, A. Smith*, etc.

După ce ni se arată în manual cum a păşit omenirea pe calea civilisaţiuniĭ şi ce va să ḑică *munca*, se susţine că tóte avuţiile din lume aŭ fost şi sunt adunate cu preţul *munciĭ*, căreĭ se datoresce şi *legitimitatea* şi chiar *originea* dreptuluĭ de proprietate! Aceleaşĭ conclusiunĭ le *întîmpinăm şi în scrierile d-lor P. S. Aurelian şi I. Strat.*

---

(1) A se vedé asupra munciĭ şi părerea eruditului economist Léon Faucher, *Mélanges d'économie politique et de finances*, 1856, II, p. 110, 250.

(2) F. Laurent, *Études sur l'histoire de l'humanité*, II, p. 13.

In absoluta neputinţă de a examinà şi analisà tóte subiectele de însemnătate capitală, precum: *istoria dreptuluĭ la muncă, definiţiunea şi clasificarea* capitaluluĭ, *acordul luĭ cu munca*, etc., reproduse în corpul studielor Idieru din operele celor maĭ clasicĭ autorĭ *străinĭ şi românĭ*, ne vedem constrînşĭ a ne oprì la cestiunea *proprietăţiĭ*, special din *România*, luând drept punct de plecare: *pămîntul.*

VII. — La pagina *262* din *Studiĭ* se ḑice: că pămîntul ar fi considerat ca sorgintea primă a tuturor produselor, ca condiţiunea verĭ-căreĭ *muncĭ!*

Cunoscut este că, sub raportul economic, *pămîntul constitue*, după uniĭ, cel maĭ principal *agent natural;* după *alţiĭ, că el ar figurà* — cu drept cuvînt — în primul rang între avuţiile *primitóre de a fi însuşite* (părerea luĭ Aristotel).

Recunoscut este de asemenea ca *pămîntul* formézā depositul principal de *capitalurĭ acumulate prin muncă* de către generaţiunile ce ne-aŭ preces şi că *el* este, între tóte speciile de proprietăţĭ, cea maĭ *strîns legată*, maĭ *intim alipită de sórtea omuluĭ.*

Despre diferite *raporturĭ şi oscilaţiunile de urcare şi scădere*, căror sunt supuse, după împrejurărĭ, preţurile pămîntuluĭ şi *valorile capitaluluĭ mobiliar,* rĕspunde în mod doctoral, cu absolută competenţă, ilustrul economist *A. Smith,* susţinênd superioritatea *pămîntuluĭ* ca *proprietate imobiliară*, care *înfruntă tóte vicisitudinile* şi se reculege maĭ sigur şi maĭ repede în urma desastrelor, compensând adesea cu prisos *daunele încercate.*

VIII. — Trecênd la cestiunea *proprietăţiĭ*, ţinem a da în resumat părerea reprodusă în studiele d-luĭ *Idieru* (la pp. 38—64), după care economia politică nu s'ar fi ocupat de loc, până la *Adam Smith,* în mod sciinţific, de cestiunea proprietăţiĭ, de óre-ce *ea fusese considerată* ca *un drept* ce se manifestase de la începutul *societăţilor* şi că, după istorie, ar fi existând fórte puţine urme de proprietate *teritorială* la *vechile popóre orientale: indiene-perso-egiptene* etc., vegetând în starea lor primitivă de sociabilitate; că despotismul *brahminic* ar fi negaţiunea dreptuluĭ, de óre-ce Regele Indieĭ fiind, după afirmarea ilustruluĭ istoric *Niebuhr (Barthold Georg),* proprietarul întregeĭ întinderĭ de *pămînt* supus puteriĭ sale, pămînturile cedate supuşilor sĕĭ eraŭ la discreţiunea Regeluĭ, condiţiunea lor fiind a unor fermierĭ (chiriaşĭ).

Şi acì vedem o contradicţiune vegiată, datorită póte uneĭ reproducţiunĭ defectuóse; în tot casul există o *disonanţă* între *premise* şi *conclusiunĭ.*

Se recunósce în fapt că supuşiĭ posedaŭ pămînturĭ, fie şi în mod condiţional, cu titlul neapĕrat de *chiriaşĭ* — cum am ḑice *emphiteutic:* un *jus in re aliena,* — prin urmare nu se póte afirmà în mod absolut că proprietate teritorială n'a existat.

Premisele ne fac a crede că dreptul de proprietate s'a manifestat de la începutul societăţiĭ.

Fiinţa Statelor indiene documentéză existenţa societăţiĭ la vechile popóre, prin eminenţă la vechiĭ *Ariĭ;* urméză decí a se admite că dreptul de proprietate s'a manifestat, *aşà că conclusiunea opusă acestor premise nu-şi are loc* şi contradicţiunea este patentă.

La pag. 42, vorbindu-se de proprietatea teritorială la vechiĭ Romanĭ, se recunósce că ea existà din cea maì adîncă vechime, ceea ce după noì concordă cu predilecţiunea poporuluĭ rege pentru cultura pămîntuluí, stând în strînsă legătură cu *religiunea de Stat şi contribuind la organisaţiunea dreptuluĭ de proprietate.*

Ni se maĭ ḑice, la pag. 44—47, că felul proprietăţiĭ la Arabĭ erà mixt, unele pămînturĭ fiind cedate *triburilor*, altele aparţinênd *capilor feudalĭ (?).*

Lucru straniŭ a se pune acest calificativ în legătură cu starea socială din Arabia, care aveà *fruntaşĭ* de *caste domnitóre*, dar nu *seniorĭ feudalĭ,* transformaţĭ mare parte în *Raub-Ritterĭ.*

*Terminul* n'a putut fi în us la *Arabĭ* şi presupusa *instituţiune medievală* — chiar şi ca comparaţiune — ar constituì în formă şi fond un *anachronism* pentru acele vechĭ popóre, trăind în *sclavie póte, în puterea religiuniĭ,* dar nu *infeudate în puterea dreptuluĭ celuĭ maĭ tare,* ḑis şi al *pumnuluĭ.*

Despre popórele barbare se afirmă că nu cunosceaŭ proprietatea de pămînt până la invadarea *Imperiuluì Roman* din Europa, şi că *Sciţiĭ, Geţiĭ* şi *Sueviĭ* eraŭ dedaţĭ la păstorie, iar *Sciţiĭ agricultorì* şi *Geţiĭ* aveaŭ şi proprietăţĭ private mobiliare şi *pămînturĭ ca proprietate indivisă;* că *Sciţiĭ agricultorĭ şi răsboinicĭ* îşĭ lucraŭ pămînturile — alternând — cu schimbul, exercitându-şĭ tot ast-fel şi profesiunea armelor

Am fi în drept să întrebăm: Ce caută *Sueviĭ* în rîndurile *Geţilor* şi *Sciţilor* luĭ *Ptolomeu, Herodot,* saŭ şi aĭ luĭ *Giraud?*

Dacă este vorba de *Sciţiĭ din Sciţia europénă,* s'ar cere să ni se spună cum se numiaŭ acele triburĭ de *Sciţĭ* şi în carĭ regiunĭ

ale *Daciei pre-Romane*, eraŭ aşezaţĭ, *alăturea şi în societate cu Geţiĭ?* Ceea ce credem noĭ a fi în de comun cunoscut este: că *Sciţiĭ* în cestiune sunt din acea familie *Arică*, care ceĭ din urmă aŭ emigrat în Europa, aşà că după *filologie, instituţiunile religióse şi deprinderile lor*, sunt înrudiţĭ cu *Agathursiĭ, Siginiĭ, Scordisciĭ, Bastarniĭ, Peuciniĭ, Geţiĭ, Daciĭ*, iar nicĭ decum cu *ordele* mongole saŭ *turano-finice*, şi *nicĭ* cu *Germaniĭ* orĭ cu *Slaviĭ.*

Sciut este că *Huniĭ, Gepiḑiĭ, Avariĭ* nu cunosceaŭ proprietatea fonciară.

Acelaşĭ lucru se póte afirmà şi despre *Arpadienĭ*, cunoscut fiind că eĭ nomadisaŭ aprópe doue secole chiar şi după formarea Statuluĭ *panono-hungar.*

Adevĕrul este că *Goţiĭ, Alaniĭ, Longobardiĭ, Sueviĭ, Marcomaniĭ, Cherusciĭ, Vandaliĭ, Sassoniĭ, Allemaniĭ*, etc. n'aŭ cugetat dintru început la *proprietatea rurală;* maĭ târḑiŭ însă, *renunţând la viéţa nomadă,* aŭ fost divisaţĭ — după mărturisirea istoricilor *Rotek, Held şi Corvin* (1)—în *liberĭ* şi *servĭ; primiĭ* s'aŭ transformat în *nobilĭ proprietarĭ* (*Freillinge*), *precum eraŭ renumiţiĭ beliducĭ;* iar *serviĭ* (Unfreuen), sub-divisaţĭ în *sclavĭ* (*Knechte, ḑişĭ* şi *Schalke-Serfi*), deveniţĭ proprietatea domnuluĭ feudal, şi în aşà numiţiĭ *Lite Lude* (*Hörige*), ţinênd pămînturĭ închiriate de la proprietarul bunurilor pe unde eraŭ aşezaţĭ.

Reservându-ne a vorbì la locul sĕŭ cevà maĭ pe larg asupra acestuĭ subiect, urmăm cu expunerea diferitelor teoriĭ emise întru justificarea proprietăţiĭ.

In citatele studiĭ ni se spune că, după opiniunea eminentuluĭ economist *H. Baudrillart*, se recere, spre a justificà cu temeiŭ *dreptul de proprietate*, acordul între *justul şi utilul*, fie că am presentà proprietatea ca *principiŭ* saŭ ca *drept*, fie că am considerà-o prin efectele sale numaĭ din punctul de vedere al *utilităţiĭ sociale.*

Aceste base puse, s'ar ajunge la următórea conclusiune:

*a*) că proprietatea după istorie este o instituţiune pentru tótă lumea, din toţiĭ timpiĭ, până şi din anticitate, de óre-ce simţemîntul conducĕtor la achisiţiunea proprietăţiĭ este înăscut, inerent firiĭ *omenescĭ.*

Acéstă definiţiune servă, pare-ni-se, a justificà afirmaţiunea distinsuluĭ economist *L. Faucher* (2), cum că proprietatea a existat la poporul păstor, ca şi la *naţiunile* ajunse în posesiunea celor maĭ însemnate bunurĭ agrare şi industriale; că proprietatea aparţineà tribu-

(1) Held & Corvin, Illustrirte Welt-Geschichte, I, p. 666 nota 12.

(2) *Mélanges d'économie politique et de finances,* Paris 1855, II, p 411, 412.

rilor maĭ înainte de a trece la familiĭ şi formà domeniul *familieĭ, maĭ înainte de a i sé imprime caracterul individualitățiĭ.*

*b) Că, după teoria filosofică* susținută de *V. Cousin*, proprietatea este un fapt universal, avêndu-şĭ originea în întocmirea natureĭ omenescĭ.

*c) Că, după principiul ocupațiuniĭ (Jus primi ocupantis)*, pusă în teoremă de *jurisconsulțiĭ romanĭ*, sprijinită de *H. Grotius* şi *Burlamaqui, Cousin* şi *J. Garnier*, ocuparea unuĭ *res nulius*, întrunind *libertatea* şi *munca*, adecă *cultivarea lucruluĭ apropriat* în *tótă libertatea*, fáră a întîmpinà opunere justificabilă, o resistență basată pe un drept anterior achis, devine după a nóstră credință buna proprietate a însuşitoruluĭ.

*d) Că teoria contractuluì* avênd de apĕrător pe *Puffendorf* a rĕmas aprópe caduce, lipsită fiind de temeiŭ solid şi servind a deschide porțile în larg tuturor abusurilor, după ḑisa luĭ *Bastiat*.

*e) Că teoria legiĭ*, susținută de însemnațĭ *jurisconsulțĭ* şi *filosofĭ*, precum *Bentham, Mirabeau, Thiers, Montesquieu, Hobbes*, etc., dând proprietățiĭ ca *origine* legea civilă, nu s'ar puté susținé în mod absolut, pentru cuvînt, ḑice-se (la pagina 51), că legea nu crează proprietatea, chemarea eĭ (a legiĭ) fiind a o garantà.

In spiritul *ideiĭ* emise de *Bentham* despre teoria legiĭ, s'a format cunoscuta maximă: *Proprietatea s'a născut cu legea şi va perì cu ea.*

Critica pare a fi avênd dreptate să denunțe ca desastrósă *teoria legiĭ* şi a-ĭ opune judiciósa obiecțiune că societatea, neputêndu-se dispensà de proprietate, ar fi expusă pericoluluĭ de a vedé desființându-se, la un moment dat, legea şi cu ea proprietatea.

Cert est că *Bentham şi Montesquien* fac o confusiune, după credința luĭ *Faucher* (1), între noțiunea proprietățiĭ şi a garanțieĭ ce i s'ar acordà prin legĭ civile.

La întrebarea pusă de d-l *A. Fouillée* (2), în cuprinsul următor: *care e fundamentul sciințific al dreptuluĭ de proprietate*, ni se dă rĕspunsul cel maĭ concludent după noĭ — de ilustrul economist regretatul I. *Ghica*, ḑicênd: *Proprietatea pămîntuluĭ este cea maĭ sacră din tóte, căcĭ ea, unind familia prin interese şi simțeminte, desvoltă într'însa tóte virtuțile domestice, din carĭ se nasc virtuțile sociale.* Maĭ sciințific fundament ca *virtutea domestică şi socială* nu póte fi altul!

Asupra teorieĭ *munciĭ, considerată* ca sorgintea *proprietățiĭ*, şi *acésta ca resultat al munciĭ*, este puțin de ḑis față cu doctrina emisă

(1) Faucher. *opul citat*, II, p 404.
(2) *Propriété sociale*, Paris 1884, p. 9

şi îmbrăţişată de *Quesnay*, părintele şcóleĭ *physiocratice*, *Turgot*, *Locke*, *Mercier*, economiştĭ de distincţiune, ale căror vederĭ şi principiĭ sunt împărtăşite de ilustrul om de Stat *Thiers*, care afirmă că fundamentul proprietăţiĭ este *munca*; de clasicul *Michelet*, susţinênd în a sa operă erudită: *Le peuple*, că *omul face pămîntul (l'homme fait la terre)*, în înţeles că, prin *muncă*, l'a făcut producĕtor; împărtăşite în fine şi de intransigentul *Proudhon*, care recunósce, în a sa meritorie lucrare: *Qu'est-ce que la propriété* (1), cum că *cultivatorul făcênd ameliorațiunĭ are drept la posesiunea pămîntuluĭ ameliorat.*

La obiecţiunea palidă ridicată de d-l *Idieru*, că *munca* în sine n'ar fi suficientă pentru a se puté considerà ca *temelia proprietăţiĭ, pe motiv că persónele neputinciόse n'ar avé dreptul la pămînt* (2), rĕspundem că acest motiv numaĭ serios nu póte fi, de óre-ce — după credinţa nóstră — în nicĭ o *sciinţă nu se calculéză cu excepţiunile*, ci cu *generalităţĭ*, şi apoĭ, în *materie de economie politică*, nu se înţelege prin *muncă numaĭ cea fisică, corporală*, a braţelor, ea însăşĭ (munca) nefiind decât *aplicaţiunea regulată şi statornică a libertăţiĭ omuluĭ*, precum se recunósce *de tótă lumea, chiar şi în studiele* d-luĭ *Idieru, la pagina 53.*

Aceste premise, trecem la *cestiunea proprietăţiĭ în România* şi în *ţĕrile vecine poporate de Românĭ.*

IX. D-l *Idieru* (pag. 272) se refusă a face istoria proprietăţiĭ în *România*, ḑicênd că-ĭ *lipsesce şi spaţiul şi documentele recerute*—pretext rĕŭ ales, — mărginindu-se a atinge în trécĕt *dificila şi obscura* cestiune, *spre a ne invederà cum a fost, cum este* astăḑĭ şi cum *ar urmà să fie proprietatea* — după idea sa — în *ţéra nóstră.*

*Cu un fel de înghinare* ni se dă la citata pagină un *crâmpeiŭ* de colecţiunĭ — de care s'ar fi putut prea bine dispensà — dar prin care se încércă a spune cevà, — neapĕrat din spuse şi auḑite, anume că din timpurile cele maĭ vechĭ aŭ existat douĕ felurĭ de proprietăţĭ: *mare şi mică;* absolut inesact, cel puţin pentru timpurile cele maĭ vechĭ; că proprietatea mică aparţineà poporaţiuniĭ de: *Rezeşĭ* în *Moldova* şi de *Moşnenĭ* în *Muntenia*, iar cea *mare, pe câmpie*, ar fi fost ocupată de *Boerĭ, mănăstirĭ* şi *burgezĭ*; că proprietariĭ marĭ aveaŭ copărtaşĭ la posesiune şi folosinţă pe ţĕraniĭ de pe moşiile lor şi

(1) T. I. p. 79: *De la propriété.*
(2) *Studiĭ de economie politică*, I, p. 53.

pe *clăcași*, carĭ în schimb datoraŭ proprietaruluĭ *prestațiunĭ* în *muncă și în natură!*

Până acì n'avem decât *obscurism și indecisiunĭ!* Cu puțină bună-voință, însoțită de o lécă de *trudă a mințiĭ*, s'ar fi putut urcà cu ușurință chiar și până la descălicarea din 105—107. Mijlóce de informațiunĭ, documente de consultat eraŭ în abundență; ca economist și profesor, este presupus că le cunosceà tot atât de bine precum a cunoscut pe *autoriĭ traduşĭ și reproduşĭ, citațĭ și recitațĭ în ale sale doue volume.*

Ni se va ertà permisiunea ce ni-o luăm de a spune noĭ ceea ce urmà să fie spus într'o scriere de resortul economieĭ politice, dar s'a omis a se spune.

Incepem cu *genesa* și *etimologia* cuvîntuluĭ *rezeșĭ*, identic cu cel de *moșnenĭ*.

Cum că una și alta însemnéză *ereditate*, ne spune însășĭ etimologia terminuluĭ dedus de la latin: *eredes*, adecă *moștenire*, identic cu *moșnenĭ*, denotând în același timp vechimea și stăruința pe pămîntul *strămoșesc;* clasicitatea cuvintelor maĭ denotă și *genesa purtătorilor*, documentând și pentru anticitatea *adîncă a instituțiuniĭ de proprietate individuală* saŭ și colectivă avitică, de *famılie*, la *rezeșiĭ* și *moșneniĭ* din ḑilele nóstre.

Regretatul economist *I. Ghica* ne spune în erudita sa *operă* (1), *că la noĭ proprietatea a fost cea romană!* Mărturia istorieĭ este cu dînsul.

La pagina 42 (tom. I) *a studielor, s'a vĕḑut* cum ni se spuneà că iubirea *vechilor Romanĭ* pentru agricultură și spiritul de *ordine economică* aŭ făcut ca organisarea dreptuluĭ de *proprietate* să *constitue temelia principală a dreptuluĭ civil roman.*

*Renumitul istoric Mommsen* afirmă, cu recunoscuta sa competință, că proprietatea individuală de pămînt erà practicată la *Romanĭ încă sub imperiul celor XII Table;* că principiul de *proprietate individuală erà basat pe religiune.* (2)

In «*Cité antique*» (de F. de Coulanges) ni se reamintesce că, după *Strabone, — agrul roman* (ager romanus) cuprindeà *teritoriul dimprejurul Romeĭ și erà proprietate privată*, începênd de la înființarea *metropoleĭ sempiterne!* (3) *Mitul, legendele, tradițiunile, cultul religios;*

(1) *Convorbirĭ literare*, 1879, p. 202.

(2) Mommsen, *Römische Geschichte*, I, p. 18, 22

(3) F. de Coulanges, *La Cité antique*, 1881, p. 62—64, nota 1.

*terminiĭ technicĭ de agricultură, numele proprii:* ca *Sicani, Siculi, Opsii,* etc.; *Far. farină* (Panis fareus, pâne de grîŭ), *Mola Salsea;—«parabatur mola salsea de fruge horna a virginibus vestalibus et dicebatur Far pium—(prescură),*—credinţe, moravurĭ, cultul religios, *procesiunĭ, Fratiĭ-arvales (eşirea cu crucea),* etc., tóte împreună ne atestă legătura strînsă a poporuluĭ rege cu *cultura pămîntuluĭ,* chiar *şi pe timpurile în carĭ proprietatea rurală la Grecĭ — congenerĭ — nu maĭ erà un ce sacru, ne maĭ fiind luat în sémă principiul suprem care consacrà dreptul de proprietate din vechimea cea maĭ adîncă!*

Constatată fiind anticitatea proprietăţiĭ individuale de pămînt la străbuniĭ Romanĭ;

Constatat fiind istoricesce că *Dacia cucerită şi incorporată la Imperiul Roman* a fost poporată cu lume romană şi împroprietărită «*ad agros et urbes callendas*», introducênd în noua patrie *deprinderile, ritul, ocupaţiunile profesionale, instituţiunile municipale,* pe carĭ le întîmpinăm până în ḑilele nóstre, în cea maĭ mare parte, la tot pasul, în viéţa poporuluĭ nostru român *de la ţéră* şi *de pretutindenea;*

Bine sciut fiind şi confirmat de autorităţile istorice cele maĭ bine reputate, că *Roma* n'a colonisat nicĭ odată ţĕrĭ străine, şi în acéstă privinţă, ca şi în altele multe, principiile romane diferiaŭ de ale suroriĭ *eline;* că colonisaţiunile *romane,* ḑise şi *latine,* eraŭ, după spusele luĭ *Laurent* (1), — *sistematice, presentând imaginea fidelă a metropoleĭ mume şi formând bulevardul puteriĭ romane,* precum afirmă *străbunul Cicerone; în fine:*

Dat fiind că viéţa romană s'a strămutat dimpreună cu coloniile sale latine în ţéra anexată, rĕmâne invederat cum că instituţiunile proprietăţiĭ rurale aŭ fost introduse din capul loculuĭ; menirea colonieĭ fiind cultivarea pămîntuluĭ etc., care stă în strînsă legătură cu religiunea şi *continuă* mare parte în usurile vieţiĭ poporuluĭ nostru până în timpurile de faţă.

Aşà a fost starea proprietăţiĭ în *Dacia de la începutul descălicăriĭ romane;* aşà a trebuit să urmeze şi sub a doua *descălicare, de óre-ce Ducii românĭ* de la *Făgăraş,* din *Bihorea* şi *Maramureş,* descălicând în Muntenia şi Moldova, nicĭ aŭ găsit ţĕrile despoporate şi desorganisate, nicĭ nu le-aŭ cucerit şi nicĭ că aveaŭ pentru ce să răpéscă fraţilor autochtonĭ bunurile lor, aşà că se póte susţiné cu tărie cum că instituţiunea proprietăţiĭ individuale se urcă la cea maĭ adîncă vechime.

D-l *Idieru* afirmă însă că până la 1592 posiţiunea ţĕranuluĭ erà a

(1) F. Laurent, *Études sur l'histoire de l'humanité,* 1880, III, p. 90

*unuĭ om liber*, a *unuĭ cetățěn*, neapěrat fiind bine sciut că în spiritul instituțiunilor romane *«cetățenia, libertatea* și *religiunea staŭ în strînsă legătură cu dreptul de proprietate»*.

Se maĭ afirmă că țěranul așezat pe o parte a domeniuluĭ public, saŭ pe al mânăstirilor, ca și pe proprietățile private, aveà ipso jure un drept de posesiune perpetuă, adecă un drept real asupra celor 2/3 din pămîntul *muncit*, care *drept a trecut în tóte legislațiunile* țěrilor românescĭ;

că numaĭ către finea evuluĭ XVI-lea s'ar fi introdus prin *Michaiŭ-Vitézul* șerbirea în Valachia—după modelul sistemuluĭ de mult în vigóre la *Polonĭ* și în *Ungaria*, care apoĭ ar fi fost întărită de Șerban I în *Valachia la 1601* și de *Vasile-Lupu în Moldova la 1644, fără a se fi desființat dreptul real al țěranilor* pe cele două treimĭ din proprietățile domeniuluĭ.

X. In legătură cu afirmațiunile de maĭ sus ni se pare a stà părerea emisă la pagina 45 a studielor asupra proprietățiĭ sub *feudalitate*, dicêndu-se că proprietatea erà un monopol *al seniorilor feudalĭ*, iar *restul poporimiĭ zăceà în cea maĭ cumplită miserie!*

La un alt loc (pg. 168), vorbindu-se despre *sclavĭ*, arată că munca lor este cu mult maĭ inferióră în producțiune decât a ómenilor liberì!

Prea natural, dice-vom noĭ, avênd drept causă binecuvîntată lipsa unuĭ stimul al *interesuluĭ*, al *concurențeĭ* și *al libertățiĭ*.

Vederile eruditului nostru coleg d-l *A. D. Xenopol*, la carĭ se provócă autorul studielor în cestiunea *feudalitățiĭ*, sunt cu totul *abătute* de la ipotesa susținută în citatele studiĭ, de óre-ce d-l *Xenopol* atribue introducerea eĭ descălicăriĭ celeĭ de a doua, iar nu Domnitorilor *Michaiŭ-Vitézul și Vasile-Lupu.* (1)

In *Convorbirile economice* avem, la pagina 202, părerea ilustruluĭ bărbat de Stat, a regretatuluĭ *I. Ghica*, asupra subiectuluĭ în cestiune, expusă cu o claritate și convingere impunětóre, afirmând că *Domniĭ răsboinicĭ* ca *Michaiŭ* și *Bogdan*, la *întórcerea lor din Ungaria și Polonia*, aŭ încercat să introducă pe pămîntul românesc feudalismul, dar el, fiind contrariŭ spirituluĭ țěrilor, nu s'a putut înrădăcinà; numaĭ îndrăsnéla unor proprietarĭ abusivĭ—excepțiunĭ rare—a reușit să dispună, prin *vîndare* și *înzestrare*, de libertatea și persóna locuitorilor (sub denumirea de *lude, vecin* saŭ *Rumânĭ)* de pe moșiile *proprietărescĭ*, dar însă chrisovul din *1749* a interdis un asemenea *comerciŭ nelegiuit.*

(1) *Istoria Românilor*, II, p. 55, nota, și IV, p. 572.

In România—continuă a ne spune neuitatul economist, în a sa *deplină competinţă*—s'a format poporaţiunea prin colonisaţiune, iar nu prin concuiste; asemenea şi proprietatea *privată s'a instituit ca la Romanĭ. Dragoş a descălicat într'o ţéră* împărţită în proprietăţĭ particulare, aşà că, nevenind nicĭ el, nicĭ *Radu-Negru*, ca cotropitorĭ, aŭ fost ţinuţĭ să respecte starea de lucrurĭ. (1) Conchiḑênd, ḑice că póte se vor fi comis *fraude, abusurĭ, violenţe, asuprirĭ, concesiunĭ şi confiscaţiunĭ sub domnia Fanarioţilor*, dar excesele nu autorisă ipotesa uneĭ servituţĭ pe pămîntul ţĕrilor nóstre.

In *chrisóvele din sutele XVI, XVII*, publicate în timpurile maĭ recente în *Archiva istorică*, în *colecţiunile legilor* Moldo Române, în *cronicele Moldoveĭ* şi ale *Munteniei*, în *Istoria Românilor* de d-l *Xenopol*, în *operele istorice şi archeologice ale d-luĭ Tocilescu*, în *Magasinul istoric pentru Dacia*, în *Tesaurul de monumente*, etc. etc., dăm peste o serie de numirĭ *juridico-politice-economice*, precum: *lude, vecinĭ, Rumunĭ, clăcaşĭ*, importate la noĭ, *primind* aplicaţiune şi înţeles cu totul abătute de la adevĕrata lor desinenţă, dar însă denotând pe poporul român ca *singurul agricultor pe pămîntul românesc*, cam analog aşà ḑicênd cu identificarea numeluĭ de *Valachĭ atribuit păstorilor şi chiar ortodoxilor românĭ.*

Aicĭ este locul să reamintim că, din faptul introduceriĭ în legiuirea *Ypsilanti*, în *Pravila luĭ Mateiŭ-Basarab şi Vasile Lupu*, în *Regulamentele organice ale Valachieĭ şi Moldoveĭ*, în *Codiciĭ luĭ Caragea* şi *Calimach*, a unuĭ însemnat material juridic cules din *dreptul roman* saŭ şi din *compilaţiunile Basilicelor*, precum între altele multe sunt: *dreptul preemţiuniĭ (jus protimiseos); excepţiunea: Non numerate pecuniæ* şi a *preţuluĭ «Infra Dimidium»; dreptul substituţiuniĭ* (antipriconul); *dotea estimata şi neestimata; praedia rustica* (emphiteusis); trecerea *succesiuniĭ numaĭ la partea bărbătéscă* cu sarcina *înzestrăriĭ* (considerat ca *Pater familias); donatio inter vivos mortis causa* etc., reese că poporul românesc de pe teritoriul *Dacieĭ* a trăit din cea maĭ adîncă vechime şi până la introducerea *legilor scrise* cu acel material moştenit de la mariĭ sĕĭ străbunĭ.

Face-se óre cea maĭ mică menţiune în vechile legiuirĭ şi tradiţiunĭ despre *servitutea feudală* (cu excepţiunea *disposiţiunilor vechĭ din Codul Caragea despre Ţiganiĭ robĭ, cap. VII, part. 1-a, desfiinţată la 1856, cap. VIII, part. 1-a)*, spre a se face credinţa că în adevĕr

(1) *Convorbirĭ economice*, p. 204—226.

*instituţiunea medievală* ar fi fost înfiinţată în *ţĕrile române de-odată cu descălicarea de la Făgăraş şi Maramureş?*

După credinţa nóstră, nu se póte da uneĭ instituţiunĭ o genesă opusă verităţiĭ istorice; de alt-cum, cuvîntul *Lude*, importat la noĭ prin hasard de peste mărĭ şi ţĕrĭ, avêndu-şĭ prototipul în terminul de creaţiune medievală: *Luden, Leudes, Feude*, cu variantele multiple ale formaţiunilor de: *Fide, Aleu, All-oud, Feed* (germ. *Feld*, magiar *Föeld*, de la lat. *Fundus*, proprietate imobilă), rom. *Oldă*, denotând: când «*Terra patris avita*» *(rezeşie), ḑis şi Feudum antiquum vel paternum*, când *jus in prœdio alieno utendi certo modo in perpetuum*, după definiţiunea luĭ *Cujacius* (1), saŭ: *Feudum Ligium* adecă rustic — rural — *quod privatis, paganis in feudum conceditur*, însemnând o specie de *emfiteosă*, iar nicĭ decum servitute; în fine avem a treia specie de avere feudală, aşà ḑisă: «*Feudum nobile*» (*quorum domini jurisdictionem aliquam in tementes sui feudi habent*), pămînt nobilitar, al căruĭ proprietar exercită óre-care jurisdicţiune asupra clăcaşilor sĕĭ.

Câte forme atâtea desinenţe, nicĭ una însă nu semnifică o stare de veritabilă servitute, în înţelesul riguros al cuvîntuluĭ.

Aprópe acel înţeles etimologic îl are terminul de *vecin* ca şi *lude*, identic cu *vicus*, însemnând pe locuitor, cetăţén, şi proprietatea rustică.

*Vicinus* (spaniol *Vezino*) — *Vicus* est locis incola — Cives — se ḑice în Glosariul *Du Cange*. (2)

Aceeaşĭ identitate există între *Villanus* (dedus de la *Villa*) şi *Rusticus*, una şi aceeaşĭ cu *Româniĭ* şi *veciniĭ* noştri (*Rusticus et Villanus idem sunt*). (3)

Uniĭ şi alţiĭ sunt ţinuţĭ a-şĭ îndeplinì sarcinele cetăţenescĭ în comunele domiciliuluĭ, cultivându-şĭ pămînturile, intra şi extra-vilane, adecă din comună şi de la câmp. «*Nec faciant vicinitatem in alio loco nec ab aliquo hominum oprimantur sed permaneant in servicio et libertate vestrae secundum consuetudinem praedictorum, in perpetuum*», ni se spune în chrisovul Regeluĭ Adalfonso al Ispanieĭ din anul 1164. (4)

Villaniĭ se împart în maĭ multe categoriĭ, precum: *Villani in grosso*—

(1) Cujacius: *Feudum est jus in prœdio alieno utendi, fruendi certo modo in perpetuum.* — *Tractatus* in *jus, 1695 Christophoro Schambogen*, Tit. I, p. 2—10 Cantù, *Histoire universelle*, VII, p. 286, 291.

(2) *Glosariul Du Cange*, II, p 461 şi III, lit. O, p. 1472.

(3) Idem ibidem.

(4) Du Cange, *Glosariŭ*, III, p. 1462, Charta *Adalphonsi Regis Hispaniœ*, 1164.

*glebae adstricti* — fără pămînturĭ propriĭ de muncă (*extra-villanae*), ci numaĭ cu *case şi grădinĭ* intra-*villane*.

*Villani adventiţiĭ*, adecă privilegiaţĭ, ḑişĭ şi *Submanii*, consideraţĭ ca cetăţenĭ liberĭ, iar pămînturile lor de muncă extra-vilane ca un *feudum haereditarium saŭ un Villagium privilegiatum* (1), un fel de *rezeşie*, precum este în Transilvania *Fundus Regius* saŭ *Feudum Regale*, teritoriul săsesc răpit de la băştinaşiĭ proprietarĭ romanĭ şi ce-dat veneticilor Saşĭ «*in fundo Regio degentes*».

Situaţiunea din ţĕrile apusene infeudate nu se pôte asemĕnà cu starea socială a poporuluĭ nostru plugar de pe acele timpurĭ sub nicĭ un raport.

*Migretoriĭ Teutonĭ, Goţĭ, Longobarḑĭ, Herulĭ, Burgunḑĭ, Frâncĭ*, toţĭ împreună supranumiţĭ *Hotes* (hostes) (2), străinĭ, nume vulgarisat la Românĭ sub formă de *Hoţĭ*, nu s'aŭ stabilit, precum sciut este, nicĭ unul din aceste specimene de barbarĭ, pe pămîntul *Daciei-Traiane*, de óre-ce nu se dedeaŭ la munca pămîntuluĭ, după mărturia luĭ *Amianu Marcelinu*, ḑicênd: *Nemo apud eos arat nec stivam aliquando contigit.*

Din cele expuse asupra calificativuluĭ de *vecin*, *lude*, *Rumân* (Rusticus), s'a putut înţelege că nicĭ una din ele nu denotă o stare de servitute în înţelesul *Feudalismuluĭ* practicat în *Germania, Polonia, Ungaria* propriŭ ḑisă şi *Transilvania*, etc.

Intre a fi robit (răpit), deposedat de cuceritoriĭ *Hotes*, şi a-şĭ închirià munca sa şi a lor sĕĭ, pămîntul sĕŭ, transformându-se din proprietar în clăcaş, diferenţa este cu atât maĭ mare cu cât nu ĭ s'a ridicat *libertatea individuală*, nicĭ calitatea de cetăţén, reservându-i-se şi dreptul de rĕscumpĕrare.

Ceea ce ar maĭ fi de ḑis în acéstă cestiune este de a se pune în paralel vorbita situaţiune din ţĕrile *Moldo-Române* cu cele petrecute în *Transilvania*, *Ungaria, Crişana, Bihorea, incepênd de pe la finéa secoluluĭ XIV-lea* şi până la mijlocul suteĭ *a XIX-a*, timpurĭ de *urgie sĕlbatică*, de *spoliaţiunĭ vandalice*, fără sémen în analele Evuluĭ-mediŭ, timpurĭ de *cruḑimĭ* cumplite, carĭ aŭ dat nascere rĕscóleĭ din anul 1437, urmându-ĭ imediat, ca *vendita meritată: catastrofa* de la *Varna din 1444; rĕscóleĭ ţĕrănescĭ generale* din anul *1515*, rĕsbunată supri-

(1) *Villagium purum et Villagium privilegiatum quod tenetur a Rege; nec compelli possunt contra voluntatem suam et idio dicuntur liberi.* Du Cange, *Glossariŭ*, III, p. 1475.

(2) Cantù, *Hist. univers.* VII, p. 286. *On appelait Hotes ceux qui prennent le place de l'ancien maître du sol.*

marea eĭ în sânge şi chinurĭ prin perderea independenţeĭ ungare la *Mokacĭ din 1526*, precum a urmat rĕscóleĭ din 1784 suspensiunea immunităţilor Regatuluĭ Arpadian sub domnia Impĕratuluĭ Iosif II, şi *precum în fine* a urmat revoluţiuniĭ sângeróse din 1848 contopirea Ungarieĭ în Imperiul Austriac pe timp de aprópe 19 anĭ.

In adevĕr, suprem de sinistre eraŭ acele timpurĭ, maĭ ales pentru poporul român din acele regiunĭ românescĭ, neatârnate până la încălcarea ordelor arpadiene compuse din adunăturile fugarilor *Hunĭ*, *Gepidĭ*, *Avarĭ*, etc.

Biserica ortodoxă română, tolerată, adecă lăsată la bunul plac *despotic* al celor treĭ confesiunĭ recepte (domnitóre), *catolică*, *luterană*, *calvină şi unitară*, şcóla interdisă, drepturile omuluĭ răpite dimpreună cu bunurile poporuluĭ de baştină, prin legĭ draconiane în us, la început întocmite ad-hoc, adunate şi introduse pe timpul luĭ *Rákoczy II şi Apafy*, într'un corp de legĭ sub denumire de: *Aprobatae et compilatae Constitutiones Transylvaniae*, nelăsând ţĕrănimiĭ române nicĭ cenuşa în vatră; dar cu atât maĭ cumplit jugul servituţiĭ, dicêndu-se că: *rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet.*

Reduşĭ la stare de iloţĭ, li s'a *interdis Românilor, prin excepţiune celor de la ţéră*, purtarea armelor de foc, sub ameninţărĭ de penalităţĭ capitale: «*Rusticus si pyxidem habuerit, dextra manu truncetur*»; li s'a interdis: *îmbrăcămintea de pănură*, *călăritul*, *întrebuinţarea trăsuriĭ*, *aplicaţiunea* la *meseriĭ* şi *comerciŭ.*

Tóte institutiunile de Stat: *bisericescĭ*, *politice şi civile*, ale celor treĭ naţiunĭ conjurate (*Ungurĭ*, *Saşĭ*, *Sĕcuĭ*), ţinteaŭ la desfiinţarea elementuluĭ românesc, prin tóte mijlócele *selecţiuniĭ artificiale!*

Numaĭ o asemenea stare de lucrurĭ se póte dice că înfăţişà icóna fidelă a feudalismuluĭ hidos, împins până la extrema crudime a *demenţeĭ delirante.*

Nu tot ast-fel erà posiţiunea Românilor de baştină pe teritoriul săsesc, dis regesc (*in fundo regio*), trăind cu Saşiĭ, scutiţĭ de urgiile regimuluĭ feudal până la un punct óre-care.

Deşì spoliaţĭ, ca şi fraţiĭ lor din sĕcuime şi comitatele unguresci, de drepturile politice şi cetăţenescĭ, deşì biserica şi şcóla le eraŭ supuse la aceleaşĭ condiţiunĭ rigurόse de netoleranţă, fiindu-le interdis dreptul la comerciŭ şi profesiunĭ industriale, totuşĭ, lăsându-li-se pămînturile în deplină proprietate individuală, se simţeaŭ maĭ la adăpost de urgia servituţiĭ.

XI. Cu totul alta erà starea socială a Românilor bănăţenĭ din cu-

noscutele opt districte independente şi deplin autonome (*Lugoş*, *Caransebeş*, *Mehadia*, *Almaşul*, *Crasovia*, *Bersavia*, *Comatu* şi *Iladia*).

*Până la 1716 — 20* Românii Banatului Timişian, proprietarii exclusivi ai pămîntului din cuprinsul numitelor districte, se *guvernaŭ* prin autorităţile instituite de dînşii, avêndu-şi *Principii lor naţionali*.

De la 1720 până la 1751, deveniţi sub domnia austriacă, aŭ fost supuşi guvernului central militar din *Timişóra* (*capitala Banatului*), păstrându-li-se immunităţile şi instituţiunile naţionale. — *Intre anii 1751—1763* s'aŭ introdus *coloniile germane şi slavo-bulgare* şi prin ţinuturile privilegiate române, cum între altele eraŭ şi familiile *Hundsdorfer* (*Hunfalvi*) şi *Roëser. De la 1764 — 1768* s'aŭ transformat *districtele naţionale românesci* în ţinuturi *camerale provinciale, nesupuse administraţiunii militare.*

*Incepênd de la anul 1778* până când instituţiunile autonome cu administraţiunea naţională aŭ fost menţinute, erà şi starea proprietăţii teritoriale óre-cum scutită; dar însă, intervenind în acest an secularisarea bunurilor naţionale românesci, şi-a însuşit Statul partea cea mai mare din teritoriul districtelor autonome, lăsând poporului în deplină proprietate pămînturile de arătură şi fîneţele (pămînturi intra şi extravilane), cu titlul de alodiale (*prototipul românescului Oldă*), păstrând pe séma *Corónei*, ca bunuri camerale, tot prisosul de pămînt *cultivabil* (transformat in Überland), tot teritoriul acoperit cu *păduri*, *rîurile* şi *minele.*

*In anul 1779*, fiind Austria încurcată în răsbóie, a încuviinţat anexarea *Banatului Timişian la Regatul Ungariei*, după stăruinţele aristocraţiei *pseudo-magiare*, şi, desfiinţând privilegiile Românilor de drept şi de fapt, a decretat inarticularea anexiunii în corpul de legi ale Statului.

*Privilegia Valachorum toluntur* s'a ḑis în diploma de incorporare, făcută în puterea dreptului celui mai tare, dar însă constatat şi confirmat prin mărturia istoriei este şi rĕmâne că Banatul românesc a trăit sutimi de ani propria sa viéţă naţională până la 1779 şi n'a cunoscut, nici sub cotropirea turcéscă trecĕtóre şi nici de acì încolo, sistemul feudal şi cu atât mai puţin plăgile servituţii.

XII. In credinţă că mi se va ertà digresiunea, introducênd în raportul de faţă fragmente din istoria Românilor de peste Munţi şi Cerna, trecem la vol. II.

La începutul raportului am expus resumatul despre cuprinsul acestui volum; din lectura dată volumului mi-am format convingerea că

avem şi acì în faţa nóstră numaĭ *compilaţiunĭ, simple recitaţiunĭ*, reproducerĭ şi traducerĭ din diferiţĭ autorĭ străinĭ şi românĭ; cu un cuvînt, dăm maĭ la fie-care pagină peste decopierĭ şi excerpte din operele celebrilor economiştĭ: *P. Couves, A. Baudrillart, J. Garnier, L'ouvrier, Turgot, J. B. Say, Fr. Bastiat, R. Malthus, St. Mill, R. Fonteney*, etc. — *P. S. Aurelian, I. Ghica, I. Strat, F. v. Petrişor, Miclescu, P. D. Marţian, T. C. Codrescu, A. D. Xenopol, Gr. Urechi, Gr. G. Tocilescu, A. I. Odobescu, M. Kogălniceanu, T. Maiorescu, B. P. Hasdeu*, etc.

Scrierile autorilor românĭ sunt clasate între cele maĭ importante studiĭ de resortul economieĭ politice (a se vedé vol. II, pag. 100 şi 116); cu tóte acestea, în precuvîntarea de la primul volum se dice— spre marea nóstră surprindere—că aprópe tot ce s'a scris din partea Românilor în acéstă sciinţă, şi sub forma didactică, deşì bun ca scrierĭ isolate, este saŭ prea elementar, saŭ că sunt compilaţiunĭ simple de domeniul abstracţiunii, maĭ mult saŭ maĭ puţin aride, şi că investigaţiunile, soluţiunile propuse aŭ valórea *unor crâmpeie*, iar nimic absolut din punctul de vedere al unuĭ *studiŭ sciinţific sistematic, adecă al uneĭ opere de învĕţămînt complet, coordonat şi armonic.*

Acéstă calificaţiune nerumegată, inexplicabilă, a *operelor* unor autorĭ erudiţĭ ca *I. Ghica, M. Kogălniceanu, B. P. Hasdeu, P. S. Aurelian, I. Strat, Gr. G. Tocilescu, T. Maiorescu, Disescu, Xenopol*, etc., traduse şi reproduse în studiele propuse la concurs, trece — după a nóstră părere — peste tóte marginile rĕutăţiĭ şi a suficienţeĭ din partea unuĭ profesor, care ne face să luăm în serios naivitatea declaraţiuniĭ sale de la introducere (pag. X), cum că în adevĕr are prea mare *idee de propria sa insuficienţă.*

Cu părere de rĕŭ constatând acest act de tristă aberaţiune şi strîmtă judecată obiectivă maĭ ales, nu esit a-mĭ face în consciinţă datoria, prin a recunósce că autorul studielor a depus o muncă laudabilă, asiduă, în adunarea, compilaţiunea şi reproducerea celor maĭ meritóse scrierĭ în vasta şi complexa materie a economieĭ politice, ceea ce-ĭ constitue un *titlu de merit (bene-merenti)*, şi cu tóte că lucrarea neîntrunind strict condiţiunile recerute pentru premiare, ca să-mĭ pótă fi permis — maĭ ales faţă cu obiecţiunile expuse la începutul raportuluĭ — a conchide în sens favorabil scrieriĭ, totuşĭ cred că, în casul de a fi posibilă înlăturarea acelor obiecţiunĭ de principiŭ şi dacă între cărţile intrate la concurs nu vor fi altele maĭ superióre, rĕmâne a se reflectă şi la studiele d-luĭ Idieru, carĭ presintă neapĕrat o va-

lóre literară, fie ca traducere, fie ca compilațiune, și sub acest raport — *avêndu-se în vedere subiectul studiilor*, — merită a i se recunósce dreptul la o *mențiune onorabilă!*

---

**V. I. Radu**, *Expunerea principiilor economieĭ politice, Iașĭ 1899. Raport de d-l* **V. Maniu.**

*Domnilor colegĭ,*

Deșì chiar din anticitate Aristot — între alțiĭ — a avut în scrierile sale *intuițiunea sciințeĭ economice*, economia politică însă, ca și chimia saŭ alte sciințe moderne, nu a luat nascere decât în suta XVIII-a, cu phisiocrațiĭ în Franța, cu Adam Smith, părintele economieĭ politice, în Englitera. Pe când *technologia*, care ne învață cum se lucréză pămîntul și diversele producte industriale, cum se transportă și se transformă mărfurile în negoț, are un întins câmp de experimentare și de observațiune, economia politică, din contră, cu principiile eĭ generale și maĭ abstracte, nu are decât câmpul larg al observațiuniĭ, fără să aibă încă și un câmp tot atât de larg pentru experimentare.

A deduce din faptele economice principiile saŭ regulele generale carĭ le cărmuesc, iată scopul cel maĭ însemnat al economieĭ politice, realisat de la începutul acestuĭ secol și al celuĭ trecut, de ceĭ dintâĭ și ceĭ maĭ marĭ întemeietorĭ aĭ acesteĭ sciințe.

«Din punct de vedere teoretic, dice cu multă dreptate d-l Vasile Iorgu Radu, în lucrarea ce analisăm, este bine constatat că fondul sciințific al economieĭ politice a rĕmas acelașĭ pe care l'aŭ formulat ceĭ dintâĭ maeștri: *Adam Smith, Ricardo, Ioan Baptist Say, Stuart Mill*, și așà fiind, «cele două școle rivale de astădĭ tot pe acest fond comun se sprijinesc».

Urmașiĭ acestor maeștri, găsind ast-fel calea bătătorită, aŭ trebuit să se mărginéscă la îmbunătățirea metódeĭ de expunere a acestuĭ fond vechiŭ și definitiv cucerit; alțiĭ, acumulând în mod empiric și în lipsă de originalitate un morman de fapte fără nicĭ o importanță, de *fenomene* trecĕtóre, adesea rĕŭ observate, și din carĭ nu se puteà deduce nicĭ o observațiune generală saŭ necunoscută, și-aŭ închipuit, în presumțiósa lor fantasie, că aŭ rĕsturnat temeiurile cele vechĭ ale *sciințeĭ* economice și că aŭ reclădit, în ilusiunea lor, basele eĭ!

Din acest punct de vedere suntem recunoscĕtorĭ autoruluĭ, care de la început ne previne, în modesta și laboriósa luĭ scriere, că nu are

pretenţiunea de a expune ideĭ nouĕ şi necunoscute, într'o sciinţă vechĕ cum este acea a economieĭ politice, mulţumindu-se a revenì la o expunere clară şi proprie a celor dejà ḑise şi stabilite de alţiĭ, *«cu micĭ observaţiunĭ personale pe icĭ colea»*.

Lucrarea de vulgarisare a principiilor economieĭ politice a dat resultate însemnate, din punctul de vedere practic, în tóte ţĕrile.

In societăţile nóstre democratice, în carĭ fie-care cetăţén este chemat a luà o parte activă şi însemnată la desvoltarea vieţiĭ publice, nu se póte încurajà în de-ajuns rĕspândirea, numaĭ prin şcólă şi prin scrierĭ în aceste sciinţe, căcĭ, precum ḑice un publicist distins, «după cestiunea sănătăţiĭ, nicĭ o cestiune nu preocupă pe fie-care din noĭ maĭ mult ca cestiunea economică. Ea este alfa şi omega a celor maĭ multe din acţiunile nóstre. Tótă lumea vorbesce despre dînsa, cum tótă lumea face medicină. E o întrecere formală: cine să-şĭ dea maĭ întâiŭ avisul, cine să-şĭ formuleze părerile şi cine să emită aserţiunĭ maĭ mult saŭ maĭ puţin intemeiate. Cată să spunem că mulţĭ repetă frase de tipic, nu aŭ nicĭ un fapt în sprijinul părerilor ce susţin, ieaŭ drept realităţĭ concepţiunile lor subiective şi, ast-fel informaţĭ, indică drept léc la rele maĭ mult saŭ maĭ puţin reale, maĭ mult saŭ maĭ puţin imaginare, otrăvurĭ ce aŭ dovedit în repetate rîndurĭ puterea lor vătĕmătóre .

«In democraţia nóstră, adaoge autorul, fie-care participăm de apróре saŭ de departe la afacerile publice. După convingerile şi prejudiţiile nóstre economice, vom pornì la drépta saŭ la stânga, vom contribuì a mărì bogăţia saŭ a provocà ruína ţĕriĭ nóstre. Puţin lucru trebue, pentru ca unul saŭ altul din aceste resultate să se producă: o falsă orientare, o întorsătură de cârmă care să ne arunce pe stâncă, în loc de a ne face să plutim cu deplină siguranţă către un viitor prosper.» (1)

D-l Vasile Iorgu Radu relevă şi d-sa însemnătatea acestor studiĭ din punctul de vedere al interesuluĭ social şi ne spune cum legislaţiunea economică a tuturor Statelor se înavuţesce pe fie-care ḑi.

In adevĕr, maĭ ales în Germania, unde economia politică a fost considerată încă de la început ca o sciinţă camerală, adecă o sciinţă strîns legată cu cele-lalte sciinţe administrative şi de Stat, spre deosebire de metoda francesă a economieĭ politice, prea generalisătóre, s'a cercat a se da economieĭ politice o tendinţă maĭ practică, introducêndu-se într'însa metoda positivă a istorieĭ.

Dacă economiştiĭ germanĭ, pornind de la aceste base, aŭ refusat

(1) Yves Guyot, *Sciinţa economică*.

a recunósce verĭ-ce fel de generalitățĭ, mărginindu-se numaĭ la expunerea faptelor particulare, la aplicarea practică și restrînsă pentru deslegarea cutăreĭ saŭ cutăriĭ cestiunĭ sociale, în schimb însă, tocmaĭ grație acesteĭ porniri firescĭ a spirituluĭ lor, eĭ aŭ dat o justificare istorică și rațională disciplineĭ lor intelectuale și aŭ pus temeiurile uneĭ sciințe economice naționale, lucru necunoscut în alte părțĭ.

De acì s'a născut, orĭ-cât de deosebite ar păré ca tendințe și aspirațiunĭ, atât școla luĭ *Fr. List*, intemeietorul economieĭ politice clasice în Germania, cât și școla așà numită a *socialiștilor de catedră*, carĭ aŭ deschis un noŭ teren de discuțiune în sciințele economice, agitând cele maĭ marĭ cestiunĭ sociale ale timpuluĭ nostru, ale căror părerĭ aŭ avut norocul de a fi împărtășite atât de un spirit practic cât și politic ca acela al luĭ *Bismarck*, expuse maĭ ales cu ocasiunea discuțiuniĭ taxelor tarifare, cât și de ilustriĭ economiștĭ în afară din Germania, ca Emil *de Lavelaye* în Belgia și Carol *Gide* în Franța.

Nu scim până la ce punct intervențiunea directă și continuă a Statuluĭ în tótă activitatea socială și familiară a omuluĭ ar fi o fericire pentru dînsul și dacă acésta este singura soluțiune pentru îmbunătățirea sórteĭ omenescĭ. In acéstă privință *Herbert Spencer* a scris o operă de mare valóre, sub titlul: *Individul în contru Statuluĭ*, în care denunță relele acesteĭ necontenite intervenirĭ a legiuitoruluĭ, lucrare care merită să fie consultată de verĭ-cine a meditat asupra acestor cestiunĭ.

D-l autor în acéstă privință este un hotărît și convins adept al'noueĭ școle de intervențiune absolută a Statuluĭ, inclinând ast-fel și depășind chiar pe *Gide*, în contra luĭ *Paul Leroy-Beaulieu*, ceĭ doĭ autorĭ carĭ i-aŭ servit, după cum ne spune însușĭ, ca un fir conducĕtor al studielor sale.

D-l *V. I. Radu* ne spune în acéstă privință că «Codul uvrier erà o necunoscută acum vre-o opt anĭ în urmă» și că «Conferința internațională din Berlin de *la 1890*, convocată de M. S. Impĕratul Germanieĭ, spre a se pronunță asupra cestiunilor privitóre la muncă, a fost semnalul pentru întocmirea *acestuĭ Cod*».

«De atuncĭ, maĭ în departe saŭ maĭ de aprópe, adaoge d-sa, fie-care Stat pune în practică desideratele exprimate de ḑisa Conferință».

Nu scim până la ce punct s'ar puté verifică esactitatea afirmațiuniĭ, că sus ḑisa Conferință ar fi activat întru cevà studiarea și maĭ ales resolvarea unor cestiunĭ atât de arḑĕtóre și puse de mult la ordinea ḑileĭ. Dar ceea ce se scie positiv și sigur este că legiuirea uvrieră (Gewerbsordnung) nu erà un ce necunoscut — după cum ne spune autorul—acum opt saŭ nouĕ anĭ de ḑile.

Fără a maĭ merge maĭ departe, la organisarea corporaţiunilor în anticitate şi în Evul mediŭ, la desorganisarea lor la noĭ şi aiurea sub influenţa ideilor Revoluţiuniĭ francese, în vécul nostru s'aŭ făcut însemnate codurĭ uvriere, cu mult înainte de opt saŭ nouĕ anĭ.

Ast-fel în Prusia există o legiuire uvrieră (Gewerbsordnung) încă de la 1845, şi tóte legiuirile posterióre ale Imperiuluĭ German nu fac decât a modifică în parte şi a completà principala luĭ legiuire din 1869. Tot ast-fel în Austria, de la 1859, există o legiuire uvrieră, asemĕnată celeĭ din 1869 a Statuluĭ German.

Aceste micĭ neajunsurĭ saŭ unele omisiunĭ nu fac însă a scădé valórea intrinsecă a lucrăriĭ d-luĭ V. I. Radu, care este o operă folositóre, lucrată cu competinţă şi metodică combinaţiune, prin urmare merită încurajare din partea Academieĭ, maĭ ales cunoscută fiind indiferenţa lumiĭ nóstre pentru lucrărĭ de asemenea natură, ceea ce împedică orĭ-ce avînt al literatureĭ şi sciinţeĭ române.

S'ar puté obiectà autoruluĭ, deşi fără cuvînt, fie şi plausibil, că n'a îmbrăţişat imensa multitudine a subiectelor de economie politică, dar însă ne place a crede că nu este multitudinea de subiecte, ci soliditatea lucrăriĭ, care constitue adevĕrata valóre a uneĭ scrierĭ; apoĭ, proverbul cunoscut ḑice: că cel care cuprinde prea mult reţine puţin sĕŭ adesea maĭ nimic!

De alt-cum, sciut este că rarĭ sunt economiştiĭ din gremiul celebrităţilor, carĭ într'o singură operă — într'o suflare aşà ḑicênd — ar fi condensat saŭ comasat vasta mulţime de subiecte ale sciinţeĭ economice, complexă prin excelenţă.

Constatând din parte-mĭ că expunerea principiilor economieĭ politice întrunesce, şi ca lucrare literară, şi ca studiŭ de valóre, condiţiunile recerute şi mĕ pune în plăcuta posibilitate de a solicità sufragiile d-vóstre, d-lor colegĭ, nu numaĭ ca rĕsplata munciĭ fatigióse intelectuale, ci şi ca un generos îndemn pentru viitor, conchid din parte-mĭ la premiarea opereĭ.

---

**M. Strajanu**, *Principie de estetică şi poetică, partea II, Poetica, Craiova 1896.*

*Raport de d-l* **Titu Maiorescu.**

Cartea cu titlul de maĭ sus, trimisă de d-l Preşedinte al Academieĭ Române în judecata prealabilă a subscrisuluĭ (care de altmintrelea nu face parte din comisiunile de premiĭ), este o fórte bună carte de şcólă.

Modúl expunerii și împărțirea materieĭ dovedesc că autorul e un pedagog experimentat.

După câte-va noțiunĭ de estetică generală, resumate dintr'o carte anterióră a d-luĭ Strajanu, scrierea de față explică obiectul și originea poesieĭ, raportul eĭ cu cele-lalte arte și cu sciința, mecanismul eĭ de versificațiune (metru, ritm, rimă, cesură, hiatus, strofă), apoĭ trece la genurile poesieĭ (lirice, epice, dramatice), carĭ cu drept cuvînt sunt precedate de un lung capitol asupra literatureĭ poporale. Intru acésta autorul întrebuințéză metoda nemerită de a începe maĭ întâiŭ cu o mare sumă de exemple (partea «practică»), din carĭ scóte apoĭ și pe carĭ întemeiază regulele poeticeĭ (partea teoretică).

In privința exemplelor alese de autor s'ar puté face óre-carĭ obiecțiunĭ. Intre altele, «Negriada» d-luĭ Aron Densușianu, din care autorul extrage lungĭ pasagiĭ ca exemplu de poesie epică, îĭ pare subscrisuluĭ o lucrare îmbrăcată numaĭ pe din afară cu vestmîntul epopeeĭ, dar lipsită de orĭ-ce inspirare poetică. Asemenea citatele din așà numitele «poesiĭ» ale d-luĭ Hasdeu nu ne par la locul lor. Celebrul nostru coleg, în numerósele sale scrierĭ, este maĭ tot-deauna ager, adesea-orĭ spiritual, une-orĭ satiric, dar nicĭ odată poetic.

Cu tóte acestea, d-l Strajanu, avênd să dea exemple din literatura română pentru tótă materia unuĭ manual de «Poetică», se póte scusà, dacă în starea de astădĭ a literatureĭ nóstre s'a credut obligat să fie maĭ curînd prea indulgent decât prea sever.

Terminând, îmĭ permit a atrage deosebita luare aminte a onorabileĭ Academiĭ asupra paginelor 54—114 și 240—273 din volumul d-luĭ Strajanu, pagine carĭ cuprind maĭ întâiŭ destule exemple și apoĭ explicările teoretice relative la literatura poporală română, legende, basme, snóve, colinde, descântece, doine, hore, chiote, bocete. Este partea cea maĭ interesantă, partea specific românéscă din scrierea autoruluĭ, și acéstă parte maĭ ales justifică părerea subscrisuluĭ, că opera d-luĭ M. Strajanu merită să fie premiată.

---

**Lucreția Xenopol**, *Curs de geografie pentru usul claseĭ V-a secundară, partea I, Geografia matematică, Iașĭ 1895.*
*Raport de d-l* **Gr. G. Tocilescu.**

Acéstă carte n'are nimica original într'însa. Intr'adevĕr, materia ce-șĭ propune a tractà referindu-se la cunoscințe speciale, studiate din

timpurĭ fórte depărtate de către astronomĭ şi specialiştĭ, de sigur că nicĭ autórea nu s'a gândit a o presentà ca lucrare originală.

Ne rĕmâne decĭ a o cercetà ca operă didactică, după cum ne-o arată, ca întocmită conform programuluĭ de clasa V-a a învĕţămîntuluĭ secundar de fete.

Privită ca atare, cartea neapĕrat că ar fi de mare folos învĕţămîntuluĭ nostru secundar de fete, dacă va împlinì treĭ condiţiunĭ esenţiale, şi adecă:

1. De a îmbrăţişà atâtea cunoscinţe cât se cuvine, potrivit cu timpul prevĕdut în program pentru predarea acesteĭ materiĭ şi cu noţiunile anterióre de carĭ dispun elevele de clasa V-a, spre a nu avé dificultăţĭ în pricepere;

2. De a fi rînduită materia în aşà fel, ca cestiunile să urmeze în mod firesc una alteia, cu alte cuvinte să fi găsit sistematisarea cea maĭ nemerită;

3. Să aibă claritate în expunere, spre a se face cât maĭ uşor înţelésă.

La prima condiţiune ea corespunde în bună parte; ceea ce se obiectézā este că s'a dat o prea mare desvoltare unora din capitole ca: mĕsurarea coordonatelor geografice (p. 6) şi mişcările pămîntuluĭ (p. 8); iar altele sunt insuficient expuse ca: locul pămîntuluĭ printre planete şi stele, unde trebuià să se vorbéscă şi despre studiul comparativ al pămîntuluĭ faţă cu sórele şi cu cele-lalte planete din sistemul solar (p. 1) şi cartografia (p. 7).

A doua condiţiune, care pentru materia ce tractézā cartea de faţă e o cestiune aprópe resolvată, rînduiala materieĭ, este cam aceeaşĭ ce se întîlnesce în maĭ tóte tractatele similare, atât străine, cât şi române, şi este destul de nemerită.

In cât privesce a treia condiţiune, se observă în general o expunere limpede şi uşóră a faptelor, pe alocurea însă se întîlnesc terminĭ impropriĭ ideilor ce voesce a se exprimà (pp. 6, 17 etc), şi câte-va comparaţiunĭ puţin esacte (pp. 2, 32, 79 etc.)

Aş fi de părere să i se acorde premiul, întru cât d-vóstre nu veţĭ găsì o altă lucrare maĭ meritorie.

**Ioan Ţiţu**, *Geografia comuneĭ Comîndărescĭ, districtul Botoşanĭ, Bucurescĭ 1897.*

*Raport de d-l* **Gr. G. Tocilescu.**

Lucrarea acésta asupra comuneĭ Comîndărescĭ îmbrăţişéză studiul soluluĭ şi al poporaţiuniĭ sub tóte formele. Ea pare a fi completă, dar nu se dă o desvoltare egală diferitelor părţĭ ce o compun. Aşà de ex. meteorologia ocupă un loc extraordinar de mare, pe când despre credinţele şi obiceiurile locuitorilor se spun prea puţine.

Lipsa charteĭ este fórte mult simţită, din care causă descrierea fisică, cu tótă desvoltarea ce i s'a dat, devine obositóre şi chiar neînţelésă pentru cetitor.

Geologia comuneĭ nu e numaĭ slab descrisă, dar presintă şi erorĭ isbitóre, ceea ce scade mult din valórea cărticeleĭ.

Dar şi fără aceste lipsurĭ, n'aş puté-o recomendà la Premiul didactic al Asociaţiuniĭ Craiovene, la care s'a presentat.

# COMISIUNEA PREMIULUI ALEXANDRU BODESCU PE 1899.

## «CERCETĂRĬ ISTORICE ASUPRA ORAŞELOR CHILIA ŞI CETATEA-ALBĂ»

### *Raportul Comisiuniĭ asupra lucrăriĭ presentate la concurs.*

La premiul Alexandru Bodescu de 1.500 leĭ, care este a se decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ în limba română asupra subiectuluĭ: «*Cercetărĭ istorice asupra oraşelor Chilia şi Cetatea-Albă*», s'a presentat un singur manuscript, purtând devisa: «*Suum cuique*». El a fost cercetat pe rînd de către ceĭ treĭ membri aĭ Comisiuniĭ: d-niĭ B. P. Hasdeŭ, A. D. Xenopol şi subscrisul, şi resultatul constatărilor lor se aduce cu onóre la cunoscinţa plenuluĭ Academieĭ prin raportul de faţă.

D-l Hasdeŭ a exprimat următórea părere, scrisă de d-sa pe prima pagină a manuscriptuluĭ:

«Necunóscerea multor fântâne importante. Expunerea confusă. Critica lipsită pretutindenĭ de o argumentare completă, convinsă şi convingĕtóre; adesea afirmaţiunĭ saŭ negaţiunĭ góle. Materie muncită, dar spirit sărăcăcios, superficial. Vre-o vedere nouă fecundă nicăirĭ. Stilul şchiopătéză mereŭ. Ar fi bine, subiectul să se propună din noŭ la premiŭ Póte, însuşĭ autorul va căpĕtà o minte maĭ sintetică, căcĭ numaĭ atuncĭ va sci să analiseze.»

D l A. D. Xenopol recunósce munca vrednică de laudă a autoruluĭ, mulţimea de documente şi informaţiunĭ ce a condensat, din carĭ o bună parte inedite şi neutilisate de alţiĭ până acum; dar, pe lângă merite, sunt şi scăderĭ; expunerea nu e destul de clară şi ceea ce contribue şi maĭ mult la confusiunea eĭ sunt desele depărtărĭ de la subiect. D-sa e de părere a se decerne premiul, cu îndatorire din partea autoruluĭ ca la publicarea opereĭ să înlăture tóte cestiunile străine de subiect, lăsând numaĭ pe cele strict legate cu istoria Chilieĭ şi Cetăţiĭ-Albe.

Subscrisul crede că, maĭ înainte de a-şĭ spune cuvîntul asupra lucrăriĭ întregĭ de-odată, este maĭ potrivit de a vĕ pune maĭ întâiŭ în cunoscinţă cu cuprinsul fie-căruĭ capitol în parte, de a analisà rînd pe rînd fie-care capitol şi de a-l judecà din întreitul punct de vedere al formeĭ, al fonduluĭ şi al criticeĭ, condiţiunile adecă neapĕrat trebuinciόse pentru ca o operă istorică să fie bună şi cu adevĕrat meritorie.

Judecata asupra totaluluĭ lucrăriĭ va fi de sigur resultatul analiseĭ făcute.

Manuscriptul numĕră 482 pagine in-8⁰, în afară de notele pentru indicarea autorilor şi isvόrelor folosite, ce sunt trecute pe vre-o 200 pagine.

Elaboratul cuprinde 11 capitole şi un apendice. După prefaţă (pag. 1—12), urméză: cap. I (p. 12—34), Originile. Părerile humaniştilor şi scriitorilor maĭ noĭ. Regiunea Dunăriĭ-de-jos în isvόrele antice. Tyras şi Cetatea-Albă; cap. II (p. 34—68), Chilia şi Cetatea-Albă de la Alexandru Sever până la stabilirea Genovesilor; cap. III (p. 68—93), Genovesiĭ la Marea Négră; cap. IV (p. 93—151), Stăpânirea Domnilor Munteniеĭ şi Moldoveĭ asupra Chilieĭ şi Cetăţiĭ-Albe până la mόrtea luĭ Alexandru-cel-Bun; cap. V (p. 151—181), Chilia şi Cetatea-Albă cu teritoriul lor sub succesooriĭ luĭ Alexandru-cel-Bun până la Stefan-cel-Mare; cap. VI (p. 181—236), Cetăţile Chilia şi Cetatea-Albă de la căderea Constantinopoleĭ până la 1475; cap. VII (p. 236 —282), Incercările Turcilor de a luà Chilia şi Cetatea-Albă şi căderea acestora în 1484; cap. VIII (p. 282—335), Istoria celor douĕ cetăţĭ până la 1538 şi formarea raieleĭ lor în acest an; cap. IX (p. 335—370), Chilia şi Cetatea-Albă în secolul XVI-lea, de la 1541 înainte; cap. X (p. 370—419), Chilia şi Cetatea-Albă în secolul al XVII-lea. Cronica cetăţilor, aşezarea Tătarilor în Bugéc, expediţiunĭ de recuperare moldo-polone în Basarabia; cap. XI (p. 419—469), Chilia şi Cetatea-Albă în secolele XVIII-lea şi XIX-lea. Vicisitudinĭ politice. Schimbarea poporaţiuniĭ Bugéculuĭ. Obiceiurile şi guvernul Tătarilor bugecenĭ. Comerţul provincieĭ sub dînşiĭ.—Apendice (p. 470—482), I. Despre pretinsa despăgubire a Moldoveĭ cu Ciceiul şi Cetatea-de-Baltă pentru Chilia şi Cetatea-Albă; II. Guvernatoriĭ Chilieĭ şi Cetăţiĭ-Albe până la 1484.

Să ne ocupăm de fie-care capitol în parte.

Capitolul I am fi aşteptat să ne procure o descripţiune geografică a regiuniĭ gurilor Dunăriĭ şi a litoraluluĭ nordic al Măriĭ Negre, cevà despre situaţiunea topografică a celor douĕ cetăţĭ, pentru că ast-fel cetitorul, făcênd cunoscinţă cu teatrul unde se vor desfăşurà evenimentele ce urméză, are să le urmăréscă maĭ cu interes, să le pricépă maĭ

uşor, să-şĭ explice maĭ bine însemnătatea strategică şi comercială a Chilieĭ şi Cetăţiĭ-Albe.

In locul acestora însă, autorul ne dă o înşirare a diferitelor păreri emise de către humanişti şi de către scriitoriĭ moderni asupra identificăriĭ celor două oraşe cu localităţile antice; o înşirare însă făcută fără ordine şi sistemă. In totalul de aducerĭ şi de mărturiĭ, — compilaţiune greóie,—oraşele ce ne intereséză dispar. In mulţimea de identificărĭ, constatăm că autorul nu este pe deplin fixat şi din ele n'a ales nimic: atât identificarea după isvóre, cât şi aceea statornicită pe descoperirile archeologice, nu sunt tractate sub adevĕrata lor lumină; se reproduc spusele altora, în grave şi lungĭ citaţiunĭ, fără a licărì o sintetisare finală limpede şi pricepută. Se citéză inscripţiunĭ, fără a se scì trage din ele tot folosul pentru luminarea cestiuniĭ în desbatere.

Vĕ cer voie, spre a invederà lucrul, să cetesc pag. 20—27:

«Asupra Dunăriĭ-de-jos, de la Chilia până la gurĭ, şi a ţĕrmuluĭ până la limanul Nistruluĭ, avem următórele lămurirĭ de căpetenie în scriitoriĭ grecĭ şi romanĭ:

«Herodot (sec. V-lea înainte de Chr.) cunósce pe «Greciĭ de la gura Nistruluĭ, carĭ se chémă Tiriţĭ (Τυρῖται)»; în gurĭ nu scie decât de colonia milesiană Istria (Ἰστρίην). (1) Periplul luĭ Skylax de Karyanda, póte din secolul al IV-lea, nu vorbesce decât de rîul Istru, iar în Sciţia însémnă, ca oraşe grecescĭ: «Τύρις ποταμὸς *(sic)*, Νικώνιον πόλις, Ὀφιοῦσα πόλις.» (2) Eratostene, în scholile luĭ Apollonius din Rodos (sec. III—II), vorbesce de insula Peuce, în Dunăre, triunghiulară, mare cât Rodos. (3) Skymnos din Chios (sec. I) pomenesce oraşul Istros, milesian, Peuce, insulă cam cât Rodos, — în cele *cincĭ* gurĭ ale Dunăriĭ, între mare şi gurĭ; iar, la rîul Tyras (τῷ ποταμῷ κεῖται), adînc, cu pescĭ bunĭ, navigabil, oraşul milesian cu acest nume. (4) Reproducênd spusele luĭ Alexandru Polyhistor despre Tyras şi Tyranĭ (sub Sulla), geograful Stefan din Bizanţ (sec. V-lea după Chr.) adaoge (de la dînsul ?) că oraşul se numià şi Ophiusa (ἐκαλεῖτο δὲ Ὀφιοῦσα). (5) Strabo (pe la 20 d. Chr.) (6) dă Dunăriĭ şépte gurĭ (Timaget abià treĭ) (7): cea maĭ mare, Hieron (Sfîntă), la drépta celuĭ ce merge spre mare (iar restul «pe rînd, în trecerea [παράπλῳ] spre Nistru»), decĭ Sf. Gheorghe: cea maĭ mare

(1) Cartea II, cap. 33; c. IV, cap. 51.
(2) Müller, *Geographi graeci minores,* I, p. 57.
(3) IV, p. 310; Müller, I, p. 228, nota.
(4) În Müller, *o. c.,* I, p. 226 şi în *Mem. soc. din Odesa,* III, p. 135 şi urm.
(5) În Müller, *o c.,* I, p 229, nota saŭ *Fragm. Hist. graec.,* III, p 232.
(6) Kiepert, *o. c.,* p. 7.
(7) *Fr. Hist. gr.,* IV, p. 519 (Καλόν,.. şi Νάρακον).

insulă e Peuce a Bastarnilor Peucinĭ. Între gurĭ și Nistru malul e pustiŭ: «ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία, πεδιὰς πᾶσα καὶ ἄνυδρος, pustia Geţilor, tótă șésă și fără apă», iar «la gura Nistruluĭ», Πύργος Νεοπτολέμου și Κώμη Ἑρμώνακτος. În sus pe rîŭ, la 140 de stadiĭ, Νικωνία la stânga, Ophiusa la drépta; un alt oraș ar fi, se ḑice, încă 120 de stadiĭ maĭ sus. Nicĭ o menţiune despre Tyras, care există evident și erà prosperă. (1) Ovidiu, exilat la Tomi între aniĭ 9 și 17 d. Chr., cunósce rîul Tyras, cu apele încete — *nullo tardior,* — dar, maĭ sus de Tomi, el zugrăvesce numaĭ barbaria scită, sarmată și getică. (2) Pomponiu Mela (c. anul 43 d. Chr.) scie că Tyras se varsă lângă orașul cu acest nume; că Dunărea are maĭ multe gurĭ, dintre carĭ treĭ *tenues,* iar restul navigabile; orașe nu cunósce în acéstă regiune decât Istropolis, «pe mal lângă Dunăre» *(in littoribus Istro proxima);* iar dintre insulele din deltă vorbesce numaĭ de Peuce, «cea maĭ cunoscută și maĭ mare». (3) Pliniu cel Bĕtrân, compilator din a doua jumătate a seculuĭ întâiŭ d. Chr., numesce gurile Dunăriĭ, de la Nord la Sud: Spireostoma, Boreostoma, Calonstoma, Pseudostomon, Naracustoma, cu insulele Peuce, Sarmatica, Canopon diabasis și lacul Halmyris. (4)

«Peste Dunăre citéză localităţile (*oppida*) Cremniscus, Aepolium și munţiĭ (*sic*) Macroremni. (5) La «vestitul rîŭ Tyras» pune orașul omonim, «unde se «ḑiceà înainte Ophiussa» (*ubi antea Ophiussa dicebatur*). (6) Ptolemeu (sec. II) împarte gurile în μερισμοί, despărţirĭ, carĭ se varsă în mare prin μέρη și στόματα, părţĭ și gurĭ; «despărţirea» de lângă Noviodunum are doue «părţĭ»: cea de sud, cuprinḑênd insula Peuce, se varsă prin gura Peuce saŭ Sfîntă; cea de nord, formând balta Thiagola, se varsă prin gura Thiagola saŭ Psilon. «A doua despărţire» cuprinde o «parte» superióră, ce se varsă prin gura Boreion, și una inferióră, ce se varsă prin gura Inarakion. O a treia, probabil, se desparte în braţele și gurile Pseudostomon și Kalostomon.

«În deltă, Ptoleme cituéză un cap: πτερὸν ἄκρον și orașul Istropolis. «Între «Prut» [și Dunăre], însémnă localităţile Νικώνιον, Ὀφιοῦσσα, Τύρας πόλις, iar la Apus de vĕrsarea Nistruluĭ: Ἑρμώνακτος κώμη și Ἄρπις πόλις. (7) În periplul luĭ Arrian către Împĕratul Adrian (sec. al doilea d. Chr.), póte isvorul cel maĭ bun din câte ni s'aŭ păstrat asupra Măriĭ Negre, opera unuĭ militar practic și unuĭ cunoscĕtor al locurilor, avem de la Odessos (lângă Olbia) la 250 de stadiĭ balta Istrienilor, Ἰστριανῶν λιμήν; apoĭ, la alte 50, Ἰσιακῶν λιμήν;

(1) Strabon, c VII, cap. III, § 14; cap IV, §§ 15, 16.
(2) Ovidiu, *Epistolae ex Ponto,* c. IV, ep X.
(3) C. II, cap. 1, 2, 7.
(4) C. IV, cap. XXIV.
(5) *Ibid.,* cap. XXVI, § 82.
(6) *Ibid.,* cap. XXIV.
(7) C. III, cap. X, §§ 1—8, 16.

de aicĭ se ajunge, după o cale de 1.200 de stadiĭ, la gura Psilon, «iar cele «din mijloc sunt góle şi fără nume». Apoĭ Arrian însémnă, după 60 de stadiĭ, a doua gură, de unde, la 40 altele, a treia, Kalon, apoĭ, la 60, a patra, Narakos, şi în fine, la 120, a cincea, de unde, după 500 de stadiĭ, oraşul Istria (εἰς Ἰστρίαν πόλιν) şi, maĭ departe, Tomi. (1)

«După Amian Marcelin, care s'a luptat póte prin aceste părţĭ, în apropiere de «Dromon Achilleos» se află colonia «feniciană» Tyras, *udată* de rîul Tyras. Dunărea are şépte gurĭ, dintre carĭ în «întâia» e Peuce; a doua se chémă Naracustoma, a treia, Calonstoma, a patra, Pseudostoma, apoĭ două maĭ micĭ: Boreonstoma şi Sthenostoma şi, în fine, «a şéptea, fórte mare şi «négră ca o baltă». În fine, Amian vorbesce de «Histros, quondam potentis- «sima civitas»; în gură maĭ locuesc Troglodiţĭ, Peucinĭ (Peuci) şi «alte po- «póre maĭ micĭ». (2) Al doilea periplu atribuit luĭ Arrian, mult posterior, redactat după isvóre maĭ vechĭ prin secolul al V-lea cel maĭ curînd, descrie ca şi autenticul Arrian gurile Dunăriĭ. În teritoriul dintre gurĭ şi Odessos, el pune, între acest oraş şi golful Ἰστριανῶν, o localitate nouă, Σκοπέλους χωρίον, la 160 de stadiĭ de Odessos. Între golful citat şi gurĭ, pe locul deşert al luĭ Arrian, pune, archaisând de sigur, Νικώνιον χωρίον, rîul Tyras şi oraşul (după Skymnos), Turnul luĭ Neoptolem, Κρημνίσκος şi τὰ Ἀντιφίλου. (3) Din tóte acestea se vede, că pe locul Chilieĭ de astădĭ nicĭ un isvor nu arată o localitate veche. *Achillea* e după Mella Insula Şerpilor, numită de alţiĭ δρόμος Ἀχιλλέως (4), dar nu o cetate.

«Lykostomon nu se numià în anticitate nicĭ una din gurile Dunăriĭ, carí, póte, atât de variat se dă numĕrul lor, eraŭ alt-fel conformate decât astădĭ. (5). Gura de nord se chemà ψιλόν, supţirea, şi nicĭ o insulă nu e arătată anume în acéstă gură (Chilia, cum se va vedé, are o origine insulară). Cât despre Cetatea-Albă, orĭ-ce identificare a eĭ cu Tyras, după isvóre, nu se póte susţiné: se scie numaĭ că la Nistru, în apropierea măriĭ, erà un oraş Tyras.

---

(1) Müller, *Geogr.*, I. p. 397—9. Natural că e greşită punerea Leuceĭ (Insula Şerpilor, la nord de gura Psilon.

(2) C. XXII, cap. VIII, §§ 41—2.

(3) Müller, *Geogr.*, I, p. 417 şi urm. Cf. Mannert, I, p. 240.

(4) V. Mela, C. II, cap 7 («Achillea . . ., quia ibi Achilles situs est»); Arrian, *Peripl. l. c.* Pentru alt sens al luĭ *Dromos*, v. Mela, C. II. cap. 1; Amian Marcelin, *l. c.* Cf, Kiepert, *o. c.*, p. 339 nota 1. — Pentru Leuce, v., din publicaţiunile românescĭ, Papadopol-Calimach, în *Anal. Acad. Rom*, Secţ. ist, VII, p 334—5; G. Popa, în *Rev. p. ist. arch. şi fil.*, VII, p. 390 şi urm.

(5) Aşà crede şi Müller, *Geogr.:* «si de re mobili pronuntiare licet». Ana Comnena vorbesce numaĭ de cincĭ gurĭ (ed. Bonn, I, p 337). Dar póte să fie de vină şi confusiunĭ: ast-fel Büsching pune şépte gurĭ, iar Kleemann cincĭ, aprópe în acelaşĭ timp (V. *Kleemann's Reise*, p. 39, nota 2).

Nu se póte afirmà însă nicĭ atâta că Tyras se găsià pe malul drept al rîuluĭ, în Basarabia, şi nu dincolo.»

Intrebăm, cu ce se póte alege cetitorul din lectura acestor 7 paginę? Ce póte ḑice învĕţatul, care cunósce lucrările unuĭ Mommsen, unuĭ Kiepert, unuĭ Böck şi Gooss?

Ça să citez pe cel din urmă, care se rézămă tot pe isvórele citate de autorul nostru: adecă pe periplul luĭ Arian şi pe geografia luĭ Ptolemäus,— Gooss ḑice (Studien zur Geografie und Geschichte des Trajanischen Daciens):

«In triunghiul care, din punctul de vedere administrativ, aparţine Moeseĭ Inferior şi care este circumscris prin graniţele dacice rĕsăritene ale litoraluluĭ Măriĭ Negre şi o linie de la Olbia până la cotitura Dnistruluĭ, se indică de Ptolemäus în interiorul ţĕriĭ maĭ întâiŭ treĭ oraşe decisiv dace: *Piroboridava*, *Tamasidava* şi *Zargidava*, ce tóte trebuesc căutate de la sud spre nord în susul Prutuluĭ. Din contra, se află la braţul nordic al Dunăriĭ, în regiunea Cilieĭ, oraşul *Harpi* (identic cu Karpi, după Zeuss); la apus de acolo, póte lângă satul Kartal, unde s'aŭ constatat urme romane (C. I. L. III, p. 145), se pune: *Cremniscos* al luĭ Plinius (Hist. natur. 4, 12, 26; Anonimu, Periplu, p. 10: Κρημνίσκος) şi între amîndouĕ: oraşul *Aepolium* menţionat de acelaşĭ autor.

«Pe litoralul măriĭ, numesce apoĭ Ptolemäus maĭ întâiŭ: «tîrgul» Hermonactus, şi pe malul drept al Dnistruluĭ la Akjermann: vestitul oraş maritim Tyras, maĭ înainte numit Ophiusa, care-şĭ numĕrà era sa începênd cu a. 56/57 d. Chr. şi a bătut monete de ale sale până pe timpul luĭ Alex. Sever, când puţin după aceea a trebuit să fie dărîmată de către Goţĭ.

«Puţin maĭ spre rĕsărit este *Physca* luĭ Ptolemäus şi apoĭ urméză cele douĕ porturĭ: portus *Isiacorum* şi *Istrianorum*, póte lângă Odesa de aḑĭ.»

Aceste câte-va rîndurĭ ale luĭ Gooss ne satisfac fără îndoială maĭ mult decât cele 26 pagine pline de citaţiunĭ din manuscriptul ce analisăm.

Am puté tot ast-fel ḑice şi de cele câte-va rîndurĭ ale luĭ Kiepert saŭ Mommsen, cărora de sigur că nicĭ unul din isvórele vechĭ înşirate de autorul manuscriptuluĭ nu le rĕmăsese necunoscute.

In capitolul II-lea se vede o silinţă ca expunerea să fie maĭ luminósă; dar nu trec multe pagine şi apare o altă notă caracteristică a elaboratuluĭ: alipirea una lângă alta a spuselor isvórelor — şi acestea

nu din cele maĭ alese,—fără nicĭ un comentariŭ critic: material ce ar fi putut prea bine găsì loc în note, dar care pus în text întunecă fórte fondul principal al cestiuniĭ.

Capitolul III se perde într'un nămol de citaţiunĭ, pe carĭ autorul şi acì le înşiră fără scop şi fără legătură, fără a ne duce la vre-un resultat.

Utilisarea portulanelor de exemplu ar fi dat ocasiunea a se identificà localităţile de la Marea Négră şi gurile Dunăriĭ, citate într'însele; autorul se mulţumesce a înregistrà simplele numirĭ, fără nicĭ o preocupare unde aŭ fost şi unde pot fi adĭ localisate (a se vedé de ex. p. 78—80).

Puteà măcar să observe, că Vecina este *Măcinul*, unde se află episcopia de *Veçina*, căcĭ atuncĭ acest port devenià cu mult maĭ important pentru consideraţiunile generale, ce ar fi trebuit să urmeze, dacă autorul scià că Vecina este identic cu Măcinul.

Capitolul IV maĭ cu sémă ar fi putut să fie din cele maĭ interesante, dacă acelaşĭ mers confus în înţelegerea evenimentelor nu ar întunecà nouĕle scirĭ aflate în isvóre neutilisate de precedenţiĭ cercetătorĭ istoricĭ. După o aridă citare de documente, din carĭ pentru nimenĭ nu reese temeiul afirmaţiuniĭ că ambele ţĕrmurĭ dunărene n'ar fi putut ţiné de Ţéra-Românéscă înainte de primiĭ anĭ aĭ domnieĭ luĭ Mircea-Vodă cel Bĕtrân, — vin importante scirĭ despre rivalul acestuĭ Voevod, un Vlad, pe care autorul îl consideră maĭ mult ca boer al luĭ Mircea decât ca fiul sĕŭ, — şi nu scim pentru ce? Şi cu ocasiunea acestuĭ capitol se ivesce un noŭ defect al lucrăriĭ, semnalat şi de d-l Xenopol. Aniĭ 1394 şi următoriĭ până la 1397, şi maĭ departe până la 1417, sunt istorisiţĭ cu desvoltarea nemĕsurată a întîmplărilor din Ţéra-Românéscă: luptele cu Turciĭ, noul Voevod Vlad pus de aceştia în locul luĭ Mircea la 1395, raporturile cu Ungaria, atacarea Regeluĭ Sigismund în munţĭ de către o armată românéscă şi altele. O întrebare se nasce: intereséză aceste întîmplărĭ studiele istorice asupra Chilieĭ şi Cetăţiĭ-Albe? Orĭ autorul a fost maĭ mult dispus ca să lumineze câţĭ-va anĭ din istoria Ţĕriĭ-Românescĭ decât să încerce acésta pentru studiul propus la concurs?

Maĭ ales acéstă întrebare se impune, când se daŭ ca lucrurĭ absolut nouĕ întîmplărĭ şi ipotese pe carĭ le aflăm în studiĭ anterióre. Aşà, ca să ilustrăm fie-ce observaţiune printr'un exemplu, dacă nu se scià că Vlad erà maĭ mult omul Turcilor, decât cum ar păré din documentele cunoscute,— omul Polonilor, ispitit însă şi de Ungurĭ saŭ Ardelenĭ, scim totuşĭ că se făcuse şi înainte de autorul manuscrip-

tuluï presupunerea, că atacul din munţiï «Pazata» putuse venì din partea luï Vlad, iar nu a luï Mircea.

Trecênd la subiect, autorul aduce netăgăduit sciri alese, deşì iarăşi prea desvoltate, despre întîmplările din Principate după anul 1418 în legătură cu cetăţile Chilia şi Cetatea-Albă. Utilisarea completă a scrieriï luï Guillebert de Lannoy cu referinţă la Cetatea-Albă este potrivită; dar legăturile Chilieï cu Bizanţul meritaŭ o descriere maï largă. Asupra precisiuniï stiluluï, aflăm acì locul să dăm un exemplu, între cele-lalte multe ce am puté cità: In privinţa Domnilor rivalï Dan şi Radu (1426--1430) găsim la pag. 139 a manuscriptuluï frasa: «*In 1426 Dan isbutì să învingă pe concurentul seŭ*, dar după câte-va ḑile sórta iï fu vrăjmaşă; la 30 Maiŭ, tótă óstea luï fu distrusă şi Voevodul putù abià să scape singur, cu fuga. *Radu*, sprijinit de Turcï, *rĕmase nediscutat stăpân* al Ţĕriï-Româneseï.» Maï departe, la pag. 140, Radu, rĕmasul nediscutat stăpân, e înlocuit cu Dan, ajutat de armatele imperiale, la Aprilie *1427*. Acest Voevod este apoï «*solid aşezat* în scaunul Munteniei», nesupĕrat de Turcï (pag. 146). Faptele sunt adevĕrate, numaï comentariul este o scăpare de condeiŭ.

Nu maï vorbim, că în acest capitol erà bine să se folosésca nisce isvóre, din carï s'ar fi vĕḑut şi causa veniriï Turcilor în contra luï Dan, legată cu istoria unor oraşe dunărene.

Capitolul V, după ce raportă lucrurï cunoscute despre Domniï următorï luï Alexandru-cel-Bun (Ilie şi Stefan), are câte-va pagine în legătură cu subiectul monografieï, vorbind despre Stefan-Vodă de la 1443, «creatorul prosperităţiï Cetăţiï-Albe moldovene», şi despre următórele întîmplărï, în carï maï mult saŭ maï puţin este vorba de cetăţile de la Dunăre şi mare. Ar fi să abusăm, dacă ne-am oprì ca să atragem atenţiunea asupra câtor-va date şi întîmplărï nu pe deplin înţelese din istoria tristă a Moldoveï între aniï 1443—1457.

O epocă maï bine cunoscută din cercetărï anteriόre, din culegerï importante de acte italiane şi altele, obţine în capitolul VI o tractare maï clară şi maï interesantă. Caffa, în legăturï ḑilnice cu Moldova, cu cetăţile nóstre şi cu Tătariï, ofere multe amănunte însemnate, şi cucerirea Constantinopoleï, şi planurile realisate de Turcï, cu împotrivirile mareluï Stefan-Vodă, aduc vie lumină în studiul propus de Academia Română. Relaţiunile comerciale sunt bine arătate; se recunósce că autorul a făcut cercetărï personale, avênd norocul să dea peste isvóre concludente şi bine înlănţuite; dovadă: nu se simte lipsă de comentariŭ şi de aprecierï.

Nu putem să ne oprim la fie-ce pas, pentru a arătà reservele ce am

puté face la unele soluţiunĭ propuse de autor. Asupra expediţiunilor din 1462 la Chilia şi în Ţéra-Românéscă, întreprinse de armatele moldovene-turce şi de Mohamed II, sunt încă reserve de enunciat: autorul se arată, fără multe dovedĭ, înclinat să vadă ca existentă lupta între Ţepeş şi Stefan şi să crédă că victoria armateĭ Sultanuluĭ asupra Domnuluĭ Ţĕriĭ-Românescĭ a rĕmas micşorată din causa nesuccesuluĭ de la Chilia. Aceeaşĭ părere o are şi d-l Xenopol, dar la colegul nostru este argumentare, este logică, este lumină.

Să maĭ insist asupra tendinţeĭ continue la autorul manuscriptuluĭ de a se perde în divagaţiunĭ prea des, carĭ duc din mintea cetitoruluĭ cercetător subiectul principal, când maĭ ales aceste rătăcirĭ nu pórtă pecetea unuĭ interes capital, nicĭ îmbrăcămintea uneĭ forme atrăgĕtóre? Lipsind vederile fecunde, orizontul fiind mereŭ strîmtat, autorul desvoltă fapte de tot mărunte, aprópe nule ca importanţă, într'un stil inegal, — din pricina deselor citaţiunĭ din diferiţĭ autorĭ, — lipsit de originalitate. E de observat apoĭ neîncetata intervenire a autoruluĭ pentru a face erudiţiunea isvórelor utilisate. Cu tóte acestea, există o salvare şi un singur merit însemnat: materialul abundent, strîns cu grijă şi destul de variat, cu indicaţiunĭ maĭ tot-deauna complete.

Un exemplu despre acésta găsim în capitolul VII: expediţiunea Sultanuluĭ din 1484, redată după tóte isvórele (moldovene, turcescĭ şi apusane) cu o consciinţiositate în adevĕr remarcabilă şi vrednică de laudă.

In capitolul VIII, domină încă figura Voevoduluĭ Stefan al Moldoveĭ. Nu maĭ vorbim de vecĭnica pornire a autoruluĭ de a spune multe lucrurĭ ce nu şi-ar fi avut locul lor în monografie. Activitatea Voevoduluĭ este într'adevĕr ispititóre pentru ceĭ ce o descriŭ, dar nu e maĭ puţin adevĕrat că, dacă voim să interesăm pe alţiĭ, trebue să eşim din banalitatea unor aceloraşĭ expresiunĭ dejà întîlnite saŭ învechite de mult.

Partea a II-a a acestuĭ capitol tractéză cronologic întîmplările cu rĕsunet pentru cetăţĭ, şi de rîndul acesta înţelegem că se face de nevoie istoria Turcilor şi a Statelor creştine de lângă numitele Chilia şi Cetatea-Albă. Intervenirile şi planurile Scaunuluĭ apostolic, ultimele ecourĭ ale unor imposibile cruciate întretaie cercetarea monotonă a sórteĭ acestor porturĭ supuse Turcilor. Cestiunĭ importante şi nouĕ se maĭ găsesc din când în când: autorul este ţinut să reînsufleţéscă atât viéţa politică, zguduită une-orĭ de încercările Domnilor moldovenĭ, de întîmplările carĭ aduc răsbóie între poporaţiunile ce ţineaŭ la aşezările lor acì, în cuprinsul şi vecinătatea cetăţilor, — cât şi viéţa eco-

nomică, aşà de însemnată în primele vécurĭ gloriósе ale Principatelor românescĭ.

Ca să punem sfîrşit raportuluĭ nostru, va trebuì să maĭ vorbim puţin de ultimele pagine — 150 — în carĭ se studiază formarea raieleĭ turcescĭ a Bugéculuĭ, anexarea colţuluĭ sud-estic al Moldoveĭ, luptele între Cazacĭ şi Tătarĭ pe teritoriul Basarabieĭ, stabilirea celor din urmă pe acest pămînt, răsbóiele pornite de creştinĭ pentru redobândirea luĭ în secolul al XVII-lea, răsbóiele ruso-turce, gonirea şi înlocuirea elementuluĭ etnic tătăresc prin aşezărĭ de popóre variate şi străine, nevoia Principatelor de a deschide şi desvoltà nouĕ centrurĭ de viéţă comercială în locul celor înstrăinate.

Studiul este dus până în timpurile nouĕ, şi cu aceleaşĭ note caracteristice: desvoltărĭ inegale şi lipsă de sintesă. De rîndul acesta citaţiunile sunt maĭ viĭ; raportărĭ, relaţiunĭ maĭ bine pătrunse, o înseninare în chipul de expunere şi câte-va umbre maĭ puternice de personalitate. Scăpărĭ se maĭ arată, dar rar, şi chiar ele încetéză pe mĕsură ce ne apropiem de sfîrşitul volumuluĭ.

Spirit de realitate nu rĕsare însă din opera întrégă presentată la concurs; lărgimea de vederĭ prea puţin se manifestă în câte-va consideraţiunĭ generale, prea pripite şi prea secĭ. Este o operă maĭ mult de compilaţiune, într'o formă fără lumină şi fără perspectivă.

Voluminosul caiet ieà sfîrşit printr'un apendice cuprinḑênd un studiŭ şi un tabloŭ.

Am încercat să arătăm lipsurile ce rĕsar de la prima cetire în opera «Suum cuique». Ele se raportéză la expunere, la critică: douĕ condiţiunĭ esenţiale într'o lucrare istorică.

Slab pe acest teren, autorul are un merit: raportarea şi utilisarea multor isvóre, unele publicate, altele descoperite prin cercetărĭ propriĭ. Noţiunile despre teritoriul numit Basarabia din causa stăpâniriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ, după spusele chrisóvelor, cronicelor, raporturilor şi altele sunt fórte interesante, şi recea lor înşirare este salvată acum prin însemnătatea lor. Exemple de acestea maĭ sunt câte-va în cuprinsul manuscriptuluĭ.

Recunoscênd fără încunjur acest însemnat şi aprópe unic merit al autoruluĭ, vedem în lucrarea «Suum cuique» o muncă de netăgăduit, personală şi îndelungată.

Acum, dacă onorata Academie Română, publicând concursul Boldescu, a dorit să posédă o monografie asupra oraşelor Chilia şi Cetatea-Albă, o monografie din care să reésă nu numaĭ munca unuĭ învĕţat stăruitor, unuĭ culegĕtor de materiale, dar şi a unuĭ reînvietor

al trecutuluĭ, a unuĭ adevĕrat istoric, care posedă darul să dea colecţionăriĭ brute, mosaiculuĭ de fapte, o însufleţire pururea vióie, atuncĭ Academia nu este, credem, decât pe jumătate satisfăcută. I se ofere materialul brut, aşà cum se presintă, nu i se ofere însă şi o desăvîrşită distilare a luĭ; i se ofer date şi citaţiunĭ referitóre la Chilia şi Cetatea-Albă, nu însă şi istoricul lin şi neîntrerupt al celor două cetăţĭ.

De aceea subscrisul este silit, cu părere de rĕŭ, a împărtăşì în principiŭ părerea d-luĭ Hasdeu, de a se publicà un noŭ concurs pentru aceeaşĭ cestiune, dar propune ca premiul să se îndoiască, în loc adecă de 1.500 leĭ, să fie de 3.000 leĭ. Acelaşĭ autor póte se va presintà, cu o lucrare bună din tóte punctele de vedere. Cu atât maĭ mulţumit ar fi atuncĭ raportorul că a putut face pe necunoscutul autor ca să ne dea o operă bună, ce de sigur numaĭ din lipsa de timp n'a isbutit de astă dată s'o realiseze.

In orĭ-şi-ce cas, orĭ-care ar fi votul d-vóstre, este neîndoios că, premiându-se acum acéstă lucrare, nu se va înţelege ca autorul să nu aibă îndatorirea de a maĭ revedé manuscriptul, de a l îmbunătăţì, de a scóte părţile străine de subiect, de a desăvîrşì în fine opera sa în tóte privinţele.

Raportor, *Gr. G. Tocilescu.*

# COMISIUNEA
# PREMIULUĬ I. LECOMTE DU NOÜY PE 1898.

## *Raportul Comisiunii asupra lucrărilor sale.*

*Domnule Preşedinte,*

Terminându-se lucrările pentru concursul Premiuluĭ I. Lecomte du Noüy, am onóre a depune odată cu acésta procesele-verbale ale juriuluĭ, împreună cu cererile candidaţilor şi plicurile cu *motto*.

Cum resultă din procesele-verbale, juriul a ales ca subiect pentru concursul la *antic* statua «Gladiatorul», iar pentru concursul de *natură:* «Posiţiunea unuĭ om în picióre, sprijinindu-se pe piciorul stâng şi punênd în evidenţă mâna dréptă.»

Aŭ luat parte la concursul pentru *antic* 8 candidaţĭ, la cel de *natură* 9 candidaţĭ.

Concurenţiĭ aŭ lucrat 5 ḑile: de la orele 8—11 şi de la orele 2—5 sub privigherea unuĭ custode, conform regulamentuluĭ.

După terminarea desemnurilor, juriul a procedat la clasificarea lor; a găsit că pentru desemnul după *antic* nicĭ unul nu însuşesce condiţiunile artistice suficiente spre a fi premiat; dar pentru desemnul după *natură*, acela cu motto: «Femeia este cea maĭ excelentă făptură a întreguluĭ univers. *Violette*» are merite superióre tuturor celor-lalte.

Pentru acest motiv, juriul, pe basa art. 11 din Regulament, a fost de părere a se decerne Premiul I. Lecomte du Noüy concurentuluĭ cu motto amintit.

Juriul a maĭ dispus ca desemnurile candidaţilor să fie expuse în sala Ateneuluĭ până la 12 Maiŭ, când desemnul premiat va fi înaintat onor. Academiĭ spre păstrare.

Raportor, *Gr. G. Tocilescu.*

**8 Maiŭ 1898.**

# COMISIUNEA DICŢIONARULUĬ LIMBEĬ ROMÂNE.

## *Raportul Comisiuniĭ asupra lucrărilor sale.*

*Domnilor colegĭ,*

Comisiunea alésă de d-vóstre la 3 Aprilie 1897 şi însărcinată cu organisarea faceriĭ Dicţionaruluĭ limbeĭ române v'a arătat amănunţit, prin raportul cetit în sesiunea generală din anul trecut, la 23 Martie, activitatea eĭ în întâiul an de funcţionare. Din acel raport aţĭ luat cunoscinţă atât de planul general întocmit pentru cuprinsul dicţionaruluĭ, cât şi de modul cum s'a organisat lucrarea pentru aducerea luĭ la îndeplinire. Vi s'a arătat că lucrarea se începuse la 1 Novembre 1897, ast-fel că la Martie 1898 vi s'aŭ presentat şi resultatele obţinute în treĭ lunĭ şi jumătate de lucrare. Prin votul d-vóstre aţĭ aprobat întrégă lucrarea Comisiuniĭ.

De atuncĭ până astăḑĭ lucrarea adunăriĭ materialuluĭ pentru dicţionar s'a continuat fără întrerupere în acelaşĭ mod şi i s'a dat chiar o maĭ mare extensiune, prin câştigarea de noĭ colaboratorĭ, cum se arată în cele următóre.

1. La Iaşĭ, d-l Al. Philippide, dimpreună cu ceĭ patru tinerĭ carĭ lucrézä sub a d-sale conducere directă, aŭ continuat a extrage exemple după modul arătat în anul trecut. Ast-fel, de la 15 Februarie 1898 până la 15 Martie 1899, aŭ fost pe deplin extrase următórele cărţĭ:

1. Carte românéscă de învĕţătură a Metropolituluĭ Varlaam, Iaşĭ 1643.
2. Pravile împĕrătescĭ, Iaşĭ 1646.
3. Biblia tipărită la Bucurescĭ, 1688.
4. Cronograful luĭ Moxa, 1620.
5. Cronicele Moldoveĭ, ed. I, Kogălniceanu, — 3 vol.

6. Cronicele luĭ Radu Greceanu, Constantin Căpitanul, Radu Popescu, Dionisie Eclesiarchul, Zilot Românul (publicate în *Magasinul istoric*, *Revista Tocilescu*, *Tesaur de monumente istorice*, etc.)
7. Minee, Rîmnic 1776—1780. — 3 vol.
8. Şincai, Cronica Românilor. — 3 vol.
9. Petru Maior, Istoria pentru începutul Românilor în Dacia, Buda 1812.
10. D. Cantemir, Hronicul Romano-Moldo-Vlahilor.
11. » » Istoria Ieroglifică.
12. A. Beldiman, Tragodia.
13. » » Numa Pompiliu, roman de Florian. Traducere, Buda 1820.
14. » » Tragodia luĭ Orest, Buda 1820.
15. Antim Ivirénul, Predice, Bucurescĭ 1886 şi 1888.
16. Enache Văcărescu, Istoria prea puternicilor Impĕraţĭ Otomanĭ.
17. Iancu Văcărescu, Poesiĭ, Bucurescĭ 1848.
18. Ioan Barac, Arghir şi Elena, Sibiiŭ 1801.
19. » » Tilu Buh-Oglindă, Braşov 1837.
20. » » Ceĭ treĭ fraţĭ gheboşĭ, Braşov 1843.
21. Vasile Drăghicĭ, Robinson Crusoe, Iaşĭ 1835.
22. G. Gorjan, Halima, Bucurescĭ.
23. Simion Marcovicĭ, Nopţile luĭ Iung, Bucurescĭ.
24. Anton Pann, Năsdrăvăniile luĭ Nastratin Hogea, Bucurescĭ.
25. Alexandria.
26. Alecsandri, Teatru. — 4 vol.
27. » Prosă. — 1 vol.
28. C. Negruzzi, Opere complete. — 3 vol.
29. A. Odobescu, Scrierĭ. — 3 vol.
30. N. Bălcescu, Istoria luĭ Michaiŭ-Vitézul.
31. G. Coşbuc, Poesiĭ. — 2 vol.
32. » » Aeneis. Traducere.
33. Gr. Alexandrescu, Poesiĭ.
34. Psaltirea Scheiană, ed. Bianu.
35. Praxul de la Voroneţ, ed. Sbiera.
36. Donicĭ, Fabule.
37. Caragiale, Teatru. — 2 vol.
38. » Diverse scrierĭ. — 4 br.
39. V. Piscupescu, Oglinda sănătăţiĭ.
40. Calendar de la Buda, 1814.
41. B. P. Hasdeu, Istoria critică, ed. II.
42. » » » Cuvente din betranĭ, tom. I, II.
43. Kogălniceanu, Archiva românéscă. — 2 vol.
44. » Dacia literară. — 1 vol.
45. Ţichindeal, Fabule, Bucurescĭ 1814.
46. Dr. D. Brândză, Prodromul floreĭ române.

47. Dr. D. Brândză, Flora Dobrogeĭ.
48. Dr. Grecescu, Conspectul floreĭ române.
49. Codrescu, Uricarul, tom. I, II.

In total s'aŭ extras la Iaşĭ, de la Novembre 1897 până acum, 56 opere în 86 volume din tóte epocele literatureĭ românescĭ.

2. D-l Dr. I. U. Jarník, profesorul de la Praga atât de bine cunoscut prin studiele sale asupra limbeĭ şi literatureĭ poporale românescĭ, a continuat fără întrerupere extragerea materialuluĭ lexic din următórele colecţiunĭ de poesiĭ poporale, de basme, tradiţiunĭ, superstiţiunĭ, etc.:

1. Alexandri, Poesiĭ poporale, Bucurescĭ 1866.
2. Teodorescu, Poesiĭ poporale, Bucurescĭ 1885.
3. Culegere de doine, Braşov 1891.
4. E. Hodoş, Poesiĭ poporale din Banat, Caransebeş 1892.
5. I. Pop-Reteganul, Trandafirĭ şi viorele, Poesiĭ poporale, Gherla 1891.
6. » » Chiuiturĭ, Gherla 1891.
7. » » Poveştĭ ardelenescĭ, Braşov 1888.
8. I. G. Bibicescu, Poesiĭ poporale din Transilvania, Bucurescĭ 1893.
9. Şedětórea. Revistă de literatură poporală publicată de A. Goroveĭ, Fălticenĭ. — 4 vol.
10. S. C. Mândrescu, Literatură şi obiceiurĭ poporale, Bucurescĭ 1892.
11. P. Ispirescu, Din poveştile unchiaşuluĭ sfătos, Bucurescĭ 1879.
12. » » Isprăvile luĭ Michaiŭ-Vitézul, Bucurescĭ 1879.

3. Colegul nostru d-l S. Fl. Marian a bine-voit a primì însărcinarea de a adunà materialul lexic din tóte scrierile sale, atât din cele publicate cât şi din manuscriptele şi notele nepublicate. D-sa a şi trimes întâia serie de 2.618 bilete cu asemenea extracte.

4. Comisiunea a cerut, prin mijlocirea autorităţiĭ legale a Academieĭ, conlucrarea d-luĭ coleg Gr. Stefănescu şi a d-luĭ membru corespondent Sabba Stefănescu, rugându-ĭ anume să adune din notele şi scrierile domniilor-lor şi din ale altora terminiĭ românescĭ privitorĭ la geologie şi la mineralogie, numele diferitelor strate geologice, petre, minerale, etc., cu un cuvînt tot materialul lexic ce le va fi venit la cunoscinţă din excursiunile şi lecturile făcute în ramul de sciinţă cu care se ocupă.

5. In acelaşĭ mod aŭ fost rugaţĭ d-niĭ Gr. Antipa şi N. Leon ca să adune numirile românescĭ relative la zoologie, la pescărie, la vînătóre etc.

* * *

După împărţirea timpuluĭ pentru desăvîrşirea întregeĭ lucărĭ, precum vi s'a arătat în anul trecut, lucrarea de adunarea materialuluĭ pentru dicţionar maĭ are a continuà timp de şépte lunĭ şi se va închide cu sfîrşitul luniĭ Octobre viitor. La acea epocă va fi adunat la un loc tot materialul lexic extras prin tóte cercetările carĭ vi s'aŭ arătat, şi cu ajutorul acestuĭ bogat material se va începe, în luna Novembre a acestuĭ an, redactarea lucrăriĭ.

Membriĭ Comisiuniĭ: *I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.*

Secretar, *I. Bianu.*

**Anexă.** — La pag. 184.

# DETERMINAREA COMPARATIVA A COMPONENTELOR ORIZONTALE ALE FORŢEI MAGNETICE TERESTRE CU BUSOLA DE INCLINAŢIUNE

de

**D. NEGREANU**
Membru corespondent al Academieĭ Române

Se scie că se póte determinà comparativ componentele orizontale ale forţeĭ magnetice terestre în două localităţĭ, făcênd să oscileze acelaşĭ ac magnetic în planurĭ orizontale. Comparaţiunea timpurilor, în carĭ acul magnetic efectuéză acelaşĭ numĕr de oscilaţiunĭ, permite a determinà raportul între componentele orizontale ale acelor localităţĭ. Dacă $t_1$ şi $t_2$ sunt timpurile întrebuinţate de magnet pentru a efectuà acelaşĭ numĕr $n$ de oscilaţiunĭ, dacă $H_1$ şi $H_2$ sunt componentele orizontale respective, vom avé:

$$\frac{t_1^2}{t_2^2} = \frac{H_2}{H_1}.$$

Aceste experienţe se pot face şi cu busola de declinaţiune.

Se póte determinà însă raportul între cele două componente orizontale $H_1$ şi $H_2$ servindu-ne de busola de inclinaţiune.

Să presupunem că mişcăm cadrul vertical ce conţine acul magnetic, ce osciléză în planul aceluĭ cadru, aşà ca acul magnetic să fie vertical.

Acul se aflā atuncĭ în planul perpendicular meridianuluĭ magnetic.

Să facem să oscileze acelaşĭ ac magnetic în cele două localităţĭ în planurĭ perpendiculare meridianelor magnetice ale acelor localităţĭ. Dacă $t_1$ şi $t_2$ sunt timpurile în carĭ acul magnetic efectuéză acelaşĭ numĕr $n$ de oscilaţiunĭ şi dacă $Z_1$ şi $Z_2$ sunt componentele verticale ale forţelor magnetice terestre ale acelor localităţĭ, vom avé:

$$(1) \quad t_1 = n\pi \sqrt{\frac{\Sigma m r^2}{\mathcal{M} Z_1}}$$

$$(2) \quad t_2 = n\pi \sqrt{\frac{\Sigma m r^2}{\mathcal{M} Z_2}}$$

In aceste relaţiunĭ, $\Sigma m r^2$ este momentul de inerţie al aculuĭ magnetic şi $\mathfrak{M}$ momentul magnetic al aculuĭ.

Prin divisiune, se obţine:

$$(3) \quad \left(\frac{t_1}{t_2}\right)^2 = \frac{Z_2}{Z_1}.$$

Insă $Z_1$ şi $Z_2$, componentele verticale ale forţeĭ magnetice terestre, sunt legate cu $H_1$ şi $H_2$, componentele orizontale ale aceleiaşĭ forţe, prin relaţiunile:

$$(4) \quad \begin{cases} Z_1 = H_1 \; tg \; I_1 \\ Z_2 = H_2 \; tg \; I_2, \end{cases}$$

$I_1$ şi $I_2$ fiind unghiurile de inclinaţiune magnetică în cele două localităţĭ.

Din (4) deducem:

$$\frac{H_2}{H_1} = \frac{Z_2}{Z_1} \times \frac{tang \; I_2}{tang \; I_1}, \text{ saŭ}$$

$$\frac{H_2}{H_1} = \left(\frac{t_1}{t_2}\right)^2 \times \frac{tang \; I_2}{tang \; I_1},$$

ceea ce permite a deduce raportul între componentele orizontale a două localităţĭ.

Acéstă metodă am întrebuinţat-o, când am determinat componentele orizontale în diferite localităţĭ din România.

E de observat că acéstă metodă presintă următórele două avantagiĭ asupra aceleia când oscilaţiunile efectuându-se în planul meridianuluĭ magnetic sunt datorite forţeĭ totale a magnetismuluĭ terestru: 1) pentru a determinà esact meridianul magnetic cu busola de inclinaţiune, trebue a face o serie de observărĭ, plecând de la planul perpendicular meridianuluĭ magnetic, pe când, observând oscilaţiunile în planul perpendicul meridianuluĭ magnetic, experienţa este imediat arangiată; 2) pentru a avé componentele orizontale, odată ce se cunosc intensităţile totale ale forţeĭ magnetice, facem să intervină raportul cosinusurilor unghiurilor de inclinaţiune; în casul când plecăm de la componentele verticale, intervine raportul tangentelor unghiurilor de inclinaţiune, raport care, pentru diferinţe micĭ de inclinaţiune magnetică, are o valóre maĭ mare decât atuncĭ când am calculà acelaşĭ raport prin cosinusurile unghiurilor de inclinaţiune.

Bucurescĭ, 27 Martie 1899.

**Anexă.** — La pag. 184.

# ERORILE IN OBSERVAŢIUNILE MAGNETICE

## DE LA OBSERVATORIUL MAGNETIC AL INSTITUTULUĬ METEOROLOGIC DE LA FILARET, DATORITE MASSELOR DE FER, PRECUM ŞI TRAMWAIULUĬ ELECTRIC CU FIR AERIAN

de

**D. NEGREANU**
Membru corespondent al Academieĭ Române

I. Când este cestiunea de determinarea elementelor magnetice în diverse localităţĭ, pentru a construì charta magnetică a uneĭ ţĕrĭ, este suficient a determinà elementele magnetice (declinaţiune, inclinaţiune, componenta orizontală) în timpurĭ diferite şi a cunósce valórea mijlocie a variaţiunii elementelor magnetice. Se pot construì ast-fel charte magnetice, carĭ ne daŭ o idee suficientă de distribuţiunea diverselor liniĭ magnetice în acea ţéră.

Observatoriile magnetice aŭ însă de scop a determinà elementele magnetice la orĭ-ce moment, aşà ca să se cunóscă şi valórea absolută a acestor elemente şi să se determine, cu multă precisiune, variaţiunea acestor elemente.

Să examinăm dacă observaţiunile făcute la Institutul meteorologic de la Filaret presintă esactitatea cerută de sciinţă.

II. Pentru ca observaţiunile magnetice să fie esacte, trebue să nu se găséscă *masse de fer* în apropiere de locul de observaţiune.

In apropierea însă a Observatoriuluĭ magnetic, special instalat, se află drumul de fer şi gara de la Filaret, fabrica luĭ Wolff, unde se lucréză ferul, precum şi alte fabricĭ. Distanţa până la Observatoriŭ este între 300 şi 500 metri.

Să considerăm casul cel maĭ simplu şi cel maĭ avantagios pentru Observatoriŭ, când tótă massa de fer ar fi de o mie de tone şi distanţa de 500 metri.

Se scie, după experienţele făcute, că un magnet de oţel de 70 grame greutate saŭ o massă de fer móle de 2,75 kilograme, prin magnetismul sěŭ indus, produce o deviaţiune de 0′,1 (minut-arc) la o depărtare de 8,5 metri.

După legea masselor luĭ Coulomb, 2.750 kilograme, la aceeaşĭ depărtare de 8,5 metri, vor produce o deviaţiune de 100 minute.

Dacă presupunem că distanţa ar fi de 500 metri, pentru aceeaşĭ massă de 2 750 kilograme, conform legiĭ luĭ Coulomb, că forţa magnetică exercitată este în raport invers cu pătratul distanţeĭ, am avé aproximativ o deviaţiune de 0′,03.

Pentru o greutate de 275 tone, am avé o deviaţiune de 3′. *Pentru o greutate de fer de una mie tone la 500 metri depărtare, deviaţiunea aculuĭ magnetic ar fi aproximativ de 10′,8.*

Acesta este casul cel maĭ avantagios pentru Observatoriŭ. In realitate însă, massele de fer carĭ încunjură Institutul sunt cu mult maĭ marĭ şi distanţa cu mult maĭ scurtă.

Variaţiunea anuală a declinaţiuniĭ magnetice în România, în termin mediŭ, este de 6′. In casul cel maĭ avantagios pentru Observatoriŭ, acéstă deviaţiune este maĭ mare de 10′. Urméză de acì imposibilitatea de a determinà esact atât declinaţiunea magnetică, cât şi variaţiunea anuală a declinaţiuniĭ.

Ne putem propune a studià cantitatea cu care este afectată componenta orizontală a forţeĭ magnetice terestre.

Dacă $H$ este componenta orizontală a forţeĭ magnetice terestre, pentru o deviaţiune de 10′ acéstă componentă variază cu $H \sin 10'$. Să luăm ca valóre a luĭ $H$ pentru Bucurescĭ valórea 0,23300. Variaţiunea anuală mijlocie pentru România este, după experienţele mele, $+0,00018$. Variaţiunea componenteĭ orizontale produsă prin deviaţiunea datorită masselor de fer (deviaţiune de 10′) este: $0,23300 \times \sin 10' = 0,00068$, adecă cu mult maĭ superióră variaţiuniĭ anuale.

Resultă de acì imposibilitatea de a se cunósce esact componenta orizontală a forţeĭ magnetice terestre, precum şi variaţiunea eĭ.

III. O altă causă de eróre pentru Observatoriul magnetic de la Filaret este presenţa tramwaiuluĭ electric cu fir aerian.

In Analele de Fisică şi Chimie publicate de G. şi E. Wiedemann, pe 1898, d-l *Eschenhagen* resumând în două pagine (949—950) observaţiunile magnetice de la Observatoriul din Potsdam pe 1897, cetim următórele (1):

(1) Eschenhagen, Wied. Ann 1898, p 950.

*«Un pericol amenință activitatea Observatoriuluĭ prin numĕrul din ce în ce maĭ mare al drumurilor de fer electrice (tramwaĭ) cu fir aerian. De aceea trebue de urgență cercetat până la ce depărtare ast-fel de liniĭ pot exercità o influență asupra aparatelor magnetice. Pentru moment, s'a adresat un protest contra tuturor instalărilor de acest gen, carĭ s'ar află în cuprinsul uneĭ zone de 15 (cincĭ-spre-ḑece) kilometri ca radă.»*

Decĭ, la o distanță de 15 kilometri, acul magnetic ar fi influențat.

Să calculăm acțiunea produsă de curentul electric, ce circulă prin sîrma aeriană la o distanță de 15 kilometri și 2,5 km., acéstă din urmă distanță fiind aceea ce desparte tramwaiul electric ce trece pe bulevardele Bucurescilor de Observatoriul magnetic.

Să ne punem și acì în casul cel maĭ avantagios pentru Observatoriŭ. Să presunem că în firul aerian, presupus indefinit, circulă un curent de 100 amperĭ.

Acțiunea electromagnetică a curentuluĭ asupra unitățiĭ de pol este $H = \frac{2I}{d}$, în care $I$ este intensitatea curentuluĭ și $d$ distanța de la fir la pol.

Pentru distanța de 15 kilometri, componenta $H$ are drept valóre: $\frac{2 \times 100}{15 \times 10^5}$ amperĭ $= \frac{200 \times \frac{1}{10}}{15 \times 10^5}$ unitățĭ C. G. S. $= \frac{2}{15 \times 10^4}$ saŭ aproximativ $\frac{1}{10^5}$ unitățĭ C. G. S. Componenta orizontală $H$ fiind dată cu 5 cifre ḑecimale, urméză că ultima cifră ḑecimală este afectată prin curentul unuĭ tramwaĭ cu sîrmă aeriană la 15 km. depărtare.

Să presupunem distanța de 2,5 km., cum este casul actual în Bucurescĭ.

Relațiunea $H = \frac{2I}{d}$ ne conduce pentru un curent de 100 amperĭ la valórea $\frac{1}{12 \times 10^3}$ saŭ, aproximativ, $\frac{1}{10^4}$ unitățĭ C. G. S. A patra cifră ḑecimală din valórea luĭ $H$ fiind afectată, și pentru motivul că variațiunea anuală a componenteĭ orizontale este, în mijlocie, $+0{,}00018$, se vede decĭ imposibilitatea de a determinà variațiunea componenteĭ orizontale a forțeĭ magnetice terestre.

Bucurescĭ, 20 Martie 1899.

Anexă. — La pag. 184.

# TRAMWAYURILE ELECTRICE ŞI OBSERVATORIILE MAGNETICE

de

ST. C. HEPITES
Membru corespondent al Academieĭ Române.

In ultima şedinţă ordinară a *Societăţiĭ de sciinţe* din Bucurescĭ de la 1 (13) Martie, s'a emis părerea că determinările elementelor magnetismuluĭ pămîntesc, carĭ se fac la Observatoriul magnetic de la Filaret, sunt influenţate din causa acţiuniĭ ce ar fi exercitând pe de o parte tramwayul electric de pe Bulevardul Carol-Elisabeta, iar pe de alta usina Wolf.

Rĕspunsul ce am dat pe loc, în aceeaşĭ şedinţă, a arătat basa nefundată ce a servit spre a ajunge la aceste pretinse influenţe.

Spre a elucidà acest lucru, mĕ găsesc obligat de a expune Academieĭ starea cestiuniĭ. Mĕ voiŭ silì a o face numaĭ din punctul de vedere obiectiv.

Creaţiunea tramwayurilor electrice este, după cum se scie, cu totul recentă. Repedea extensiune însă ce a luat acest mijloc de locomoţiune a făcut ca, în unele locurĭ, ele să trécă prin apropierea observatoriilor magnetice, unde s'aŭ constatat perturbaţiunĭ produse din causa curentuluĭ de întórcere prin pămînt a tramwayurilor electrice cu trolley.

Din acéstă causă, studiele magnetismuluĭ pămîntesc şi ale curenţilor telluricĭ aŭ fost compromise la maĭ multe observatoriĭ magnetice, din carĭ putem cità pe cele de la *Toronto*, unde linia electrică trece la 120 m, *Washington*, unde linia ferată electrică trece la 420 m, *Clermont-Ferrand*, *Lyon* . . . . . . . . Chiar observatoriile magnetice de la *Parc Saint-Maur* în Franţa şi de la *Uccle* în Belgia sunt ameninţate de a intrà în aceeaşĭ categorie, prin construcţiunea unor liniĭ electrice proiectate.

Douĕ sunt modurile cum se póte protege un observatoriŭ magnetic în contra perturbaţiunilor aduse de tramwayurile electrice cu trolley:

*a)* A nu se permite construcţiunea unor asemenea liniĭ decât la o depărtare atât de mare de observatoriŭ, în cât să fie exclusă posibilitatea vre-uneĭ variaţiunĭ în câmpul electric din causa sa;

*b)* In cas când linia *trebue* să trécă la o distanţă de observatoriŭ atât de mică în cât să fie de temut influenţa sa, se va impune, pentru construcţiunea sa, nisce condiţiunĭ speciale, spre a asigurà în tot timpul isolarea liniilor.

Acest din urmă mijloc a fost întrebuinţat la acordarea permisiuniĭ pentru construcţiunea unuĭ drum de fer electric, al caruia cel mai apropiat punct de la Observatoriul de la Kew este de un kilometru. Este evident că în acest cas trebue o supraveghere continuă, spre a se asigurà că isolarea este destul de bine făcută pentru a nu se produce un câmp magnetic sensibil la observatoriul ce este de apĕrat. Negreşit că, din acéstă causă, mijlocul indicat nu va fi întrebuinţat decât în casurĭ cu totul excepţionale.

Pentru a se puté aplicà primul mijloc pentru apĕrarea observatoriilor magnetice, este necesar a se resolvì problema următóre: «Până la ce distanţă se póte propagà curentul de întórcere al unuĭ tramway electric cu trolley spre a puté produce perturbaţiunĭ în indicaţiunile instrumentelor dintr'un observatoriŭ magnetic.»

Acéstă problemă nu a fost resolvita până acum şi nici nu póte fi resolvită în mod general, căcĭ sunt o mulţime de factori, fórte variabilĭ, de carĭ trebue să se ţină socotélă şi carĭ depind exclusiv de circumstanţele locale.

Este evident a priori că acéstă distanţă trebue să depindă in prima linie de intensitatea curentuluĭ şi de frecuenţa trăsurilor cari circulă pe linie, apoĭ de direcţiunea acesteĭ liniĭ, de natura terenurilor traversate de curent, precum şi de obstacolele naturale ce sunt de străbătut, de numĕrul, de mărimea şi de disposiţiunea conductelor metalice subterane, ca conducte de apă, gaz, etc. etc.

Putem fórte lesne determinà în mod teoretic modul de propogaţiune a unuĭ curent, cu o putere electromotrice cunoscută, într'un fir a căruĭ resistenţă electrică este cunoscută; dar sciinţa nu ne dă până astădĭ nicĭ un mijloc de a determinà cu siguranţă modul în care se face propagaţiunea curentuluĭ în sol.

Acésta este atât de adevĕrat în cât *Conferinţa internaţională de magnetism pamîntesc*, care a avut loc la Bristol în Septembre trecut, n'a putut să fixeze distanţa minimă la care se póte aşezà fără pericol un

observatoriŭ magnetic de la un tramway electric şi s'a mărginit să ieà următórea hotărîre, exprimată în nisce terminī fórte largī: (1)

«Comitetul este de părere că orī-ce perturbaţiune magnetică simţitóre, produsă într'un observatoriŭ magnetic prin drumurile de fer saŭ tramvayurile electrice, este serios prejudiciabilă şi póte devenì fatală observatoriuluī. El este de părere că trebue să se ieà mĕsurī speciale de precauţiune pentru a înlăturà aceste perturbaţiunī şi dă drept exemplu clausele relative la protecţiunea observatoriuluī de la Kew înserate în «Billul» votat de Parlamentul engles autorisând construcţiunea unuī drum de fer electric al căruī cel maī apropiat punct de observatoriŭ se găsesc la un kilometru.»

Nicī că se puteà luà vre-o hotărîre maī categorică în acéstă privinţă, căcī *nicī până astăḑī nu se cunósce legea după care intensitatea curentuluī în sol variază cu distanţa de la linia electrică.*

Scim bine că la Berlin se urmăresc de cât-va timp nisce experienţe făcute tocmaī în scopul de a deduce acéstă lege, dar până acum nu se cunosc resultatele (scrisóre de la 20 Martie 1899 a d-luī prof. Eschenhagen, şeful serviciuluī magnetic de la Observatoriul din Potsdam).

De acì resultă că, în starea actuală a sciinţeī, *este imposibil de a deduce prin calcul distanţa minimă la care se póte aşezà un observatoriŭ magnetic de o linie de drum de fer electric cu trolley.*

Acésta distruge orī-ce conclusiune teoretică asupra acesteī cestiunī. *Experienţa singură póte arătà*, în orī-ce cas particular, *până la ce distanţă se póte întinde influenţa unuī tramway electric.*

Să vedem acum care sunt ideile carī predomnesc actualminte asupra acesteī cestiunī şi carī sunt resultatele experienţelor dejà făcute.

Pentru a rĕspunde la acéstă cestiune ne-am adresat la persóne cu totul speciale în materie şi voiŭ arătà maī jos ideile lor în acéstă privinţă.

Se scie că d-l prof. *von Bezold*, învĕţatul director al Institutuluī meteorologic prusian, cere ca cercul de protecţiune (Schutzkreis) al Observatoriuluī magnetic de la Potsdam să fie de 15 km. Acéstă distanţă se găsesce în general exagerată. Intr'adevĕr, d-l prof. *I. Liznar*, şeful serviciuluī magnetic de la Hohe-Warte, prin scrisórea sa de la 16 curent ne comunică următórele:

«Numitul cerc de protecţiune, aşà după cum îl cere Observatoriul de la Potsdam, trebue să fie prea mare. La întrebarea ce-mī faceţī nu se

(1) Bristol Meeting, 1898. *International Conference on terrestrial magnetism and atmospheric Electricty.*

póte rĕspunde într'un chip general pentru diferitele casurĭ, căcĭ causele perturbătóre depind şi de intensitatea curentuluì şi de posiţiunea linieĭ curentuluĭ.

«Acéstă întrebare, care a devenit pentru multe observatoriĭ magnetice o cestiune de viéţă, *va fi acum studiată* şi să sperăm că în scurt timp se va face asupra eĭ lumină completă.»

D-l *Moureaux*, bine cunoscutul şef al serviciuluĭ magnetic de la Parc St. Maur, ne scrie:

«Nu vĕ pot spune multe asupra distanţeĭ minime la care un observatoriŭ magnetic este apĕrat în contra unuĭ tramway electric cu trolley. Sciţĭ că un mare numĕr de aceste stabilimente sunt atinse în diferite ţĕrĭ şi că noĭ înşine suntem ameninţaţĭ de o instalaţiune de acest fel în apropierea nóstră (1.600 metri); mi-e témă că tóte protestările nóstre — fórte energice de alt-fel — vor rĕmâne fără efect.

«Orĭ-cum ar fi, chiar de acum tramwayul, care plécă de la Bastille în direcţiunea Charenton prin pădurea Vincennes, este electric cu trolley; punctul sĕŭ cel maĭ apropiat este la 6 km de la pavilionul nostru magnetic şi *nu observ nimic apreciabil pe curbele nóstre de variaţiune.* Cred decĭ că la 6 km nu veţĭ avé nimic de temut, *maĭ ales dacă veţĭ fi despărţit de tramway printr'un curs de apă; este totuşĭ fórte greŭ de a precisà cevà* în acéstă privinţă.»

D-l *Wild*, ilustrul director în retragere al Observatoriuluĭ fisic central din St-Petersburg, ne scrie următórele cu data de la 20 Martie curent:

«După cum o comisiune, care este însărcinată cu elaborarea unuĭ proiect pentru ridicarea magnetică a Elveţieĭ şi pentru fundarea unuĭ observatoriŭ magnetic, a discutat ḑilele trecute, sub preşedinţa mea, între altele şi cestiunea ce-mĭ adresezĭ prin scrisórea de la 16 curent, sunt în posiţiune de a rĕspunde imediat întrebăriĭ ce-mĭ facĭ. După experienţele ce s'aŭ făcut la Greenwich şi Toronto în acéstă direcţiune, am fixat ca distanţă minimă între observatoriul magnetic şi tramvayurile electrice cu conductorĭ aerianĭ distanţa de 5 kilometri. La acéstă distanţă influenţa devine insensibilă pentru cele treĭ elemente ale magnetismuluĭ pămîntesc.»

D-l **Lancaster,** învĕţatul membru al Academieĭ de Sciinţe şi director al Serviciuluĭ meteorologic din Belgia, în scrisórea sa de la 18 Martie, ḑice:

«In ceea ce privesce influenţa liniilor tramwayurilor electrice asupra aparatelor magnetice, vĕ pot spune, în cunoscinţă de causă, că acéstă influenţă se simte până la o distanţă de 1.500 metri. Acéstă influenţă

se traduce printr'un fel de *trepidaţiune a curbelor, trepidaţiunĭ cu o mică amplitudine, însă bine caracterisate.* D-l Moureaux crede şi uniĭ meteorologiştĭ afirmă, că acţiunea liniilor electrice póte fi sensibilă până la 3—4 kilometri şi chiar maĭ mult. *Natura liniilor, puterea curentuluĭ, frecuenţa trenurilor etc., trebue negreşit* să intervină *pentru a sporì saŭ a atenuà* acţiunea asupra druguşórelor magnetice.»

Iar la 27 Martie scrie:

«Relaţiunile ce-mĭ daţĭ asupra liniilor electrice m'aŭ interesat fórte mult. Observaţiunile d-vóstre sunt o indicaţiune preţiósă. Cu tóte aceste, observaţĭ că trecerea trenurilor electrice nu dă loc la marĭ variaţiunĭ în elementele magnetice, dar produce un fel de trepidaţiune a curbelor, din care causă constatarea micilor perturbaţiunĭ devine fórte dificilă, căcĭ *aceste trepidaţiunĭ* **continue** constituesc ele înseşĭ nisce perturbaţiunĭ fórte micĭ şi fórte scurte, cu atât maĭ dese cu cât liniile sunt maĭ frecuentate.»

Din cele relatate acì resultă:

1. Că, deşì erà cunoscută opiniunea de a avè un cerc de protecţiune de 15 km în jurul observatoriilor magnetice, comisiunea *cea maĭ recentă* pentru fundarea unuĭ observatoriŭ magnetic nu s'a sfiit de a hotărî ca distanţă minimă 5 kilometri.

Se înţelege că în gândul membrilor Comisiuniĭ elveţiane acéstă disstanţă de 5 km va trebuì să protejeze *în tóte casurile* un Observatoriŭ magnetic, orĭ-carĭ ar fi intensitatea curentuluĭ, direcţiunea linieĭ, natura terenuluĭ, lipsa orĭ-căruĭ obstacol, frecuenţa trenurilor etc. Cu alte cuvinte, în circumstanţele cele maĭ defavorabile, un observatoriŭ magnetic va fi protejat la depărtarea de 5 km.

Resultă de la sine că, în multe împrejurărĭ, acéstă distanţă póte să fie micşorată fără ca observatoriul să fie influenţat.

2. Că trecerea trăsurilor pe tramwayurile electrice produce un fel de trepidaţiune caracteristică a curbelor de variaţiune a elementelor magnetismuluĭ pămîntesc.

3. Că distanţa la care o linie electrică póte influenţà un observatoriu magnetic trebue determinată în fie-care cas special.

Să ne basăm pe aceste conclusiunĭ, spre a vedé dacă Observatoriul magnetic de la Filaret este saŭ nu influenţat de tramwayul electric de pe Bulevardul Carol-Elisabeta, singurul ce până astăḑĭ circulă în Bucurescĭ.

Să constatăm maĭ întâiŭ că Observatoriul magnetic se găsesce în partea convexă a linieĭ tramwayuluĭ, care are aprópe direcţiunea Est-Vest; că cel maĭ apropiat punct al sĕŭ de Observatoriul de la Filaret

este de 3 kilometri; în fine că rîul Dîmbovița desparte Observatoriul de linia electrică.

In prima linie, după cum circulațiunea tramwayuluĭ începe la 7 ore diminéța spre a se terminà la miedul nopțiĭ, va trebuì să gasim pe curbele de variațiune o diferință între modul lor de representare în intervalul de la miedul nopțiĭ până la 7 ore diminéța, când nu este pe linie nicĭ un curent electric, şi în modul de a fi representat în restul dileĭ, când circulă tramwayurile.

In a doua linie, va trebuì să se constate pe curbele de variațiune *trepidațiunĭ continue, carĭ sunt caracteristice* treceriĭ tramwayurilor electrice când ele se află la o distanță ast-fel în cât să influențeze druguşórele magnetice.

Nimic din tóte acestea nu se constată pe nicĭ una din numerósele curbe de variațiune, ce am căpĕtat de când înregistrăm în mod fotografic elementele magnetismuluĭ pămîntesc la Filaret, cu ajutorul instrumentelor Mascart, în de obşte recunoscute de instrumente bune şi adoptate în multe observatoriĭ magnetice.

Acésta este negreşit cea maĭ bună probă ce se póte aduce spre a invederà faptul că în *condițunile actuale* de situațiune a tramwayuluĭ electric, a frecuențeĭ trenurilor şi a intensitățiĭ curentuluĭ întrebuințat, elementele magnetismuluĭ pămîntesc la Filaret nu sunt influențate absolut de loc saŭ cel puțin nu sunt înfluențate în mod apreciabil de presența tramwayuluĭ electric în cestiune.

La un resultat analog ajungem, dacă cercetăm ceea ce resultă — cu cunoscințele ce avem astădĭ — din constatările ce s'aŭ făcut la Observatoriul magnetic din Washington, în apropierea căruia, la 420 metri, trece un drum de fer electric.

Din variațiunile obținute în acest observatoriŭ resultă următórele perturbațiunĭ: 0.00010 cgs pentru componenta orizontală şi 0.0030 cgs în componenta verticală.

Dacă admitem că intensitatea curentuluĭ în sol variază în raport invers proporțional cu patratul distanțeĭ – lege ce se admite în genere, dar care nu este nicĭ decum demonstrată şi care, *în tot casul,* trebue să depindă de circumstanțele locale — găsim că, la distanța observatoriuluĭ nostru magnetic de la tramvayul electric din Bucurescĭ, perturbațiunea ce ar putó produce asupra componenteĭ orizontale a forțeĭ magnetice este de 0.000002, cantitate care, în tóte casurile, este cu totul negligeabilă. Pentru componenta verticală, care se pare a fi cea maĭ mult influențată de curenții liniilor electrice, perturbațiunea produsa — în condițiunile în carĭ se găsesce Observatoriul de la Washington

faţă de condiţiunile locale şi de modul de exploatare al linieĭ electrice de acolo — ar fi la Bucurescĭ de 0.00006. Nu este însă nicĭ decum probat că acéstă perturbaţiune ar fi într'adevĕr reală la Filaret.

In tóte casurile, aceste din urmă resultate quasi teoretice n'aŭ nicĭ o valóre pentru Bucurescĭ, unde ele trebuesc determinate prin experienţe.

Pe de altă parte usina Wolff, a căreĭ importanţă este cu totul neînsemnată faţă de ceea ce în străinătate se obicĭnuesce a se înţelege prin denumirea de *usină*, se găsesce la aprópe 500 metri de la observatoriul nostru magnetic. Influenţa ce acéstă usină ar puté avé asupra valorilor absolute determinate în observatoriul magnetic este negreşit mult inferióră erorilor de observaţiune.

O dovadă irecusabilă o găsim în valorile elementelor magnetismuluĭ ce aŭ fost determinate la Bucurescĭ acum şi la epoce când nu existà absolut nicĭ un fel de usină şi carı valorĭ sunt în perfectă concordanţă cu acele din alte localităţĭ unde de asemenea nu este de temut nicĭ o influenţă locală.

Intr'adevĕr, academicianul Kreil, fostul director al Institutuluĭ meteorologic din Viena, a făcut în anul 1858 determinărĭ magnetice complete în câte-va localităţĭ din România (1), determinărĭ pe carĭ le-am comunicat Academieĭ şi carĭ mi-aŭ servit de introducere în nota mea *Determinările magnetice în România, 1898.* (2) Extragem din acéstă lucrare următórele valorí pentru Calafat şi Bucurescĭ:

| | Calafat. | Bucurescĭ |
|---|---|---|
| Declinaţiunea observată în 1858 . . . . . | 9°.9′,3 | 7°.55′,4 |
| Declinaţiunea observata în 1898 . . . . . | 5°.41′,4 | 4°.31′,8 |
| Diferinţa în 40 de anĭ. . . . . . | 3°.27′,9 | 3°.23′,6 |

Aceste valorĭ, pe cât se póte de concordante, dacă se ţine socotélă de diferinţa în variaţiune seculară, dovedesc că nicĭ o causă n'a venit să introducă un isvor de perturbaţiune într'una saŭ într'alta din aceste douĕ localităţĭ. Variaţiunea seculară mijlocie a declinaţiuniĭ în aceste douĕ localităţĭ, depărtate do 250 kilometri, este de:

— 5′,2 la Calafat şi
— 5′,1 la Bucurescĭ.

La un identic resultat ajungem, dacă considerăm valorile componenteĭ orizontale şi a inclinaţiuniĭ determinate la acelaşĭ interval de 40 de anĭ, căcĭ variaţiunile seculare mijlociĭ deduse dintr'însele coincid perfect de bine după cum arată următórele cifre:

(1) **Kreil**, Magnetische und geographische Ortsbestimmungen in sudostlichen Europen und einigen Küstenpunkten Asiens, Wien 1862.

(2) Presentată în şedinţa Academieĭ de la 5 (17) Februarie 1899.

| | Calafat | Bucurescĭ |
|---|---|---|
| Componenta orizontală . . . | — 0.00015 | — 0.00017 |
| Inclinaţiunea . . . . . . . . | + 1′,6 | + 1′,5. |

Spre a elucidà acéstă cestiune nu ne-am mulţumit cu atât, ci am făcut determinărĭ absolute în diferite părţĭ împrejurul Bucurescilor.

La un resultat analog cu cel indicat ajungem, dacă comparăm valorile elementelor magnetismuluĭ pămîntesc de la Filaret cu acele pe carĭ le-am determinat la Observatoriul astronomic de la Pisc, la Bufta şi la Jilava, localităţĭ ce nu se pot pretinde a fi influenţate nicĭ de usina Wolff saŭ altele nicĭ de tramwayul electric şi nicĭ de alte condiţiunĭ locale.

Resumând cele maĭ sus arătate conchidem:

1. Că cestiunea influenţeĭ tramwayurilor electrice cu trolley asupra observatoriilor magnetice nu este nicĭ tranşată nicĭ chiar studiată; ea este la ordinea ḑileĭ;

2. Că distanţa minimă, la care un asemenea tramway nu pute influenţà un observatoriŭ magnetic nu a fost până acum determinată;

3. Că acéstă determinare nu se póte face decât în basa observaţiunilor locale;

4. Că este fórte admisibil că într'o localitate un observatoriŭ magnetic să fie înfluenţat la o distanţă de 2, 3, 4. . . . kilometri pe când într'o altă localitate acésta să n'aibă loc; în fine

5. In ceea ce privesce Observatoriul magnetic de la Filaret, putem afirmà că, în condiţiunile actuale, elementele magnetismuluĭ pămîntesc nu sunt influenţate în mod care póte fi apreciabil.

Adaug că pe câtă vreme va durà aceeaşĭ stare de lucrurĭ, observatoriul nostru va da bune resultate, dacă însă, prin întinderea oraşuluĭ, usine nouĕ importante s'ar creà în apropierea observatoriuluĭ saŭ va sporì frecuenţa în circulaţiunea tramwayuluĭ electric, saŭ se va mărì intensitatea curentuluĭ obicĭnuit întrebuinţat acum, saŭ se vor construì liniĭ ferate maĭ apropiate de observatoriŭ decât linia care légă cele două gărĭ şi al căruia cel maĭ apropiat punct de observatoriul magnetic se găsesce la 420 de metri, în aceste împrejurărĭ este posibil ca Observatoriul nostru magnetic să fie influenţat, şi atuncĭ, *înaintea tuturor*, curbele nóstre fotografice de variaţiune vor fi cele dintâiŭ care ne vor da de scire.

Să fie Academia încredinţată că vegherea nóstră este continuă asupra acestuĭ punct.

Bucurescĭ, 28 Martie (9 Aprilie) 1899.

## CONCURSURĬ PENTRU PREMII

## 1899

---

## INSCIINȚARE

### *A. Premiĭ pentru cărțĭ publicate.*

I. *Premiul Năsturel-Herĕscu*, din Seria B, de 4.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 uneĭ cărțĭ scrise în limba română, *cu conținut de orĭ-ce natură*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobre 1899.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărților propuse la concursul acestuĭ premiu este până la 31 Octobre 1899.

In privința *Premiuluĭ Năsturel-Herescu* se pun în cunoscința publiculuĭ următórele disposițiunĭ din codicilul rĕposatuluĭ întru fericire C. Năsturel-Herescu:

«In tot anul Societatea Academica Română va avé a premià, din veniturile fonduluĭ *Nasturel*, o carte tiparită originală, în limba română, care se va socotì de către Societate ca cea maĭ bună publicațiune apăruta în cursul anuluĭ; însa aceste premiĭ vor fi de doue speciĭ:

«1. In treĭ anĭ consecutivĭ, de-arîndul, se va decerne câte un premiŭ de patru miĭ leĭ noĭ, No. 4.000 L. n., *minimum*, la cea maĭ bună carte apărută în cursul anuluĭ expirat.

«2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiŭ fix de douĕ-spre-ḑece miĭ Leĭ noĭ, No. 12.000 L. n., carele se va numì «*Marele Premiu Năsturel*», opereĭ care va fi judecată ca publicațiunea de capetenie ce va fi apărut în cursul celor patru anĭ precedențĭ. Acest premiu nu se va puté decerne

uneĭ lucrărĭ, care va fi obţinut dejà unul din premiele anuale, decât defalcând dintr'însul valórea premiuluĭ precedent.

«Operele, ce se vor recompensà cu acéstă a doua serie de premiĭ, vor tractà cu preferinţă despre materiile următóre:

«*a)* Scrierĭ seriόse de istorie şi de sciinţele accesoriĭ ale istorieĭ, preferindu-se cele atingĕtóre de istoria ţĕrilor române;

«*b)* Scrierĭ de religiunea ortodoxă, de morală practică şi de filosofie;

«*c)* Scrierĭ de sciinţe politice şi de economie socială;

«*d)* Tractate originale despre sciinţele esacte;

«*e)* Scrierĭ enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi geografie în carĭ să intre şi istoria şi geografia Românieĭ, dicţionare generale saŭ parţiale de sciinţe esacte, de arte şi meseriĭ, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte asemenea lucrărĭ utile şi bine întocmite;

«*f)* Cărţĭ didactice de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins;

«*g)* Dicţionare limbistice în limba românéscă, maĭ ales pentru limbele antice şi orienale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche şi altele;

«*h)* Publicaţiunĭ şi lucrărĭ artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura, şi chiar opere musicale seriόse, pe carĭ aceste tóte Societatea Academică Română le va puté aprecià atuncĭ când îşĭ va întinde activitatea eĭ şi asupra tuturor materiilor de bele-arte;

«*i)* Scrierĭ de pură literatură română, în prosă şi în versurĭ, precum poeme, drame şi comediĭ seriόse,—maĭ ales subiecte naţionale,—şi orĭ-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora maĭ cu sémă aş dorì să se acorde «*Marele Premiu Nasturel*», când vor fi judecate ca avênd un merit cu totul superior, spre a se da ast-fel o încurajare maĭ puternică desvoltăriĭ literatureĭ naţionale.»

La acestea se maĭ adaug următórele disposiţiunĭ luate de Societatea Academică la 2 şi 7 Septembre 1876:

1. La concurs se pot presentà şi opurĭ preînnoite în nouĕ ediţiunĭ, carĭ se vor fi retipărit în cursul anuluĭ, însă numaĭ de autorĭ în viéţă.

2. După cuprinderea chiar a testamentuluĭ, traducţiunile din limbĭ străine sunt excluse de la concurs; se va face însă excepţiune pentru acele traducţiunĭ de pe opurĭ străine clasice, carì:

*a)* saŭ prin dificultăţile învinse ale uneĭ perfecte reproducerĭ în versurĭ românescĭ, vor constituì adevĕrate opurĭ literare ale limbeĭ române;

*b)* saŭ prin anexarea de elucidărĭ şi de note sciinţifice cu totul propriĭ traducĕtoruluĭ, îşĭ vor fi însuşit meritele unor lucrărĭ originale în limba română.

3. Cărţile premiate de Academia Română din alte fondurĭ ale sale saŭ cele tipărite din iniţiativa şi cu spesele eĭ nu pot intrà la concurs pentru premiele Năsturel din seria B.

4. Premiele Năsturel din seria B se pot acordà nu numaĭ unor opurĭ complete, ci şi părţiĭ unuĭ op tipărit în cursul anuluĭ, cu condiţiune însă ca acéstă parte să fie de valórea şi de întinderea unuĭ volum şi nu de ale uneĭ simple făsciόre (minimum 400 pag. format in-8° garmond).

5. Premiarea uneĭ părţĭ a unuĭ op la un concurs anual nu împedecă premiarea uneĭ alte părţĭ a aceluiaşĭ op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime şi pseudomine vor puté fi admise la concursul cărţilor tipărite, iar autoriĭ lor, spre a primì premiele acordate, vor trebuì să justifice proprietatea lor.

II. *Premiul Statuluì Lazăr*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut sciinţific*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1899, saŭ celeĭ maĭ importante *invenţiunĭ sciinţifice* făcute de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1899.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Octobre 1899.

III. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu cuprins moral, de orĭ-ce natură*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobre 1899.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Octobre 1899.

IV. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 uneĭ cărţĭ scrise în limba română şi publicate în timpul de la 1 Ianuarie 1894 până la 31 Octobre 1899, al căreĭ cuprins va fi:

*Istoria comerciuluĭ la Românĭ*, saŭ *starea actuală a comerciuluì în România*, saŭ *studiĭ asupra legislaţiuniĭ comerciale în Statul român*, saŭ *orĭ-ce alte subiecte privitóre la comerciul român.*

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 6 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Octobre 1899.

V. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut literar*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobre 1900.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs va fi până la 31 Octobre 1900.

**Notă.**—*Concurenţiĭ sunt obligaţĭ a arătà tot-deauna in scris pentru care anume premiŭ presintă lucrările lor la concurs.*

*B. Premiĭ pentru lucrărĭ puse la concurs cu subiecte date.*

VI. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 10 000 Leĭ, dimpreună cu procentele acesteĭ sume de la 1891 până la acordarea premiuluĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*

Punctele de căpetenie ale programuluĭ sunt cele următóre:

1. Teritoriul colonisaţiuniĭ romane în ţĕrile din drépta şi din stânga Dunăriĭ-de-jos.
2. Teoriile vechĭ şi nouĕ despre originea şi locuinţele Românilor în cursul evuluĭ mediŭ.
3. Migraţiunea popórelor în ţĕrile dunărene şi înrîuririle reciproce dintre barbarĭ şi elementul roman, de la părăsirea Dacieĭ Traiane până la înfiinţarea Imperiuluĭ bulgar.
4. Româniĭ şi Bulgariĭ în timpul Imperiuluĭ bulgar şi al celuĭ româno-bulgar şi relaţiunile lor cu popórele din stânga Dunăriĭ.
5. Originile Principatelor române.

Lucrarea va fi întemeiată pe un studiŭ cât maĭ amănunţit şi consciinţios al isvórelor antice şi medievale: autorĭ, inscripţiunĭ, documente şi orĭ-ce resturĭ ale vechimiĭ, utilisându-se şi toponimia, limba şi în genere orĭ-ce fântână ce ar puté contribuì la lămurirea cestiuniĭ.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1899.

VII. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1899.

VIII. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Studiĭ asupra pelagreĭ.*

Causă. Intindere. Raportul între pelagră şi consumaţiunea de porumb. Modul cultureĭ porumbuluĭ la noĭ. Condiţiunile carĭ opresc cócerea porumbuluĭ şi carĭ favoriséză desvoltarea de parasiţĭ aĭ porumbuluĭ. Examenul biologic al porumbuluĭ stricat. Examenul materiilor fecale ale persónelor carĭ se nutresc cu porumb. Descripţiunea clinică şi anatomo-patologică a

pelagreĭ. Tractamentul pelagreĭ. Prevenţiunea (profilaxia) pelagreĭ. Starea pelagreĭ în diferite judeţe ale Româniel şi istoricul apariţiuniĭ şi desvoltăriĭ acesteĭ bóle în ţéră.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1899.

IX. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 6.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Istoria critică asupra chinezatelor şi districtelor autonome românescĭ din Transilvania, Ungaria şi Banat, cu privire şi la instituţiunea chinezilor din cele-lalte ţĕrĭ locuite de Românĭ, însoţită în anexe de documente.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

X. *Premiul Statuluĭ Lazăr*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Fauna ichtiologică a Românieĭ.*

Autorul va avé să facă:

1. Descrierea genurilor şi speciilor de pescĭ carĭ trăesc în apele Românieĭ din diferitele sale regiunĭ, făcênd representaţiunea lor în desemn saŭ cel puţin în fotografie.
2. Va arătà carĭ din aceste speciĭ sunt migratóre şi la ce epocă fac migraţiunile lor.
3. Va arătà care este epoca şi modul cum aceste speciĭ depun ouĕle lor.
4. Va arătà starea actuală a industrieĭ pescărieĭ în România din punctul de vedere technic şi economic.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

XI. *Premiul Anastasie Fĕtu*, de 3.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Charta agronomică a Românieĭ.*

Lucrarea se va face după următorul program:

I. *Partea grafică.*—Intemeiându-se pe cele maĭ recente date şi studiĭ statistice, economice şi agricole, autorul va representà, pe diferite charte în colorì nuanţate, starea diferitelor producţiunĭ agricole şi forestiere ale ţĕriĭ, repărţite pe judeţe.

Ast-fel, câte o chartă specială va înfăţişà repartiţiunea culturei grîuluĭ şi altor plante în diferite judeţe. Colórea va fi cu atât maĭ închisă cu cât cultura plantelor va fi maĭ întinsă pe o suprafaţă dată.

O chartă specială va fi consacrată pentru fie-care din plantele următóre: grîul, secara, porumbul, orzul, ovĕsul, rapiţa, fîneţele naturale şi păşunele, pădurile.

Pentru plantele a căror cultură este puţin întinsă, precum sunt inul, tutunul, cânepa şi altele, autorul se va mărginì la indicaţiunĭ statistice.

O chartă specială va înfăţişà repărţirea viilor în tótă România înainte de invasiunea filoxerică; iar în datele statistice se va arătà întinderea viilor distruse de filoxeră.

O altă chartă va înfăţişà repartiţiunea prunilor şi pomilor roditorĭ în regiunile lor speciale, adecă ale colinelor.

O chartă va fi consacrată special pădurilor din România.

Charte speciale vor înfăţişà diferitele animale domestice şi anume: specia cavalină, specia bovină, specia ovină şi specia porcină.

Dimensiunea fie-căreĭ charte va fi între 20 şi 30 centimetri de lature.

Autorul se va povăţuì după cele maĭ nouĕ publicaţiunĭ de atlasurĭ agricole făcute în Francia, Germania, Austro-Ungaria, Rusia şi alte ţĕrĭ, în carĭ pe lângă intensitatea colorilor se daŭ şi întinderile pe hârtie mĕsurată.

II. *Partea statistică.*—După o scurtă notiţă asupra stăriĭ actuale a economieĭ rurale în România, autorul va înfăţişà un studiŭ statistic, care va cuprinde:

1. Teritoriul total al Românieĭ.

2. Terenurile agricole, cuprindênd suprafaţa pămîntuluĭ ocupat de cereale, fîneţe, viĭ, pomĭ roditorĭ, pădurĭ şi alte producţiunĭ agricole.

3. Valórea venală medie pe hectar a diferitelor pămînturĭ pe judeţe şi regiunĭ.

4. Valórea locativă medie pe hectar, tot pe judeţe, a pămîntuluĭ de arătură, a fîneţelor.

5. Numĕrul contribuabililor funciarĭ, cuprindênd proprietatea mare şi cea ţĕrănéscă, cu sumele ce represintă.

6. Intinderea medie şi mersul exploataţiunilor agricole.

7. Poporaţiunea totală a Românieĭ.

8. Poporaţiunea agricolă.

9. Preţul de mijloc al grîuluĭ, porumbuluĭ şi orzuluĭ în ceĭ din urmă 25 anĭ.

10. Exportul Românieĭ în ceĭ din urmă 25 anĭ.

A doua parte a noţiunilor statistice va cuprinde:

1. Intinderea culturilor pentru fie-care plantă cultivată şi producţiunea totală a diferitelor plante.

2. Statistica diferitelor speciĭ de animale domestice.

Autorul, luând acest program ca un minimum de indicaţiunĭ, va puté

introduce tóte notiţele relative la subiect. Se atrage atenţiunea, ca autorul să ţină sémă de publicaţiunile analóge cele maĭ recente făcute în Europa.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

XII. *Premiul Neuschotz*, de 2 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Expunerea principiilor conducĕtóre ale dreptuluĭ public modern al Românieĭ şi cercetarea resultatelor aplicaţiuniĭ lor de la 1857 până în momentul de faţă.*

Lucrarea se va face după programul următor:

Carĭ sunt principiile dreptuluĭ public modern al Românieĭ? Sunt ele întemeiate pe sciinţă? Cu care şcólă filosofică se légă? Aŭ fost luate de la alt popor? In cas afirmativ, de la care? pe ce cale? Aŭ intrat în viéţa sufletéscă a Românuluĭ? Carĭ s'aŭ dovedit roditóre în aplicaţiune? A deviat saŭ s'a modificat vre-unul în practică? Dacă da, de ce? In ce sens aŭ modificat ele viéţa publică românéscă? Ce bine avem dreptul de a aşteptă pe viitor de la ele? ce rele saŭ inconveniente? Cu un cuvînt să se dea o icónă a vieţeĭ publice, cercetată după datele realităţiĭ, logiceĭ şi conceptelor generale. (Obiectele cercetăriĭ vor fi maĭ ales Constituţiunile şi legile marĭ organice.)

Iată ca indicaţiunĭ câte-va cestiunĭ, pe carĭ concurenţiĭ vor trebuì să le examineze:

Suveranitatea poporuluĭ. Exerciţiul puterilor prin delegaţiune.

Despărţirea puterilor, delimitarea lor. Obligaţiunile militare. Dreptul public militar. Libertatea individuală şi restricţiunile eĭ în drept şi în practică. (In teorie e absolută, în practică nu există pentru ţĕrănime, muncitorĭ, etc.) Obligativitatea şi gratuitatea învĕţămîntuluĭ primar.

Excluderea femeilor de la drepturile politice şi de la unele drepturĭ civile.

Limitarea dreptuluĭ de a testă şi regimul familieĭ.

Intervenţiunea Statuluĭ în cestiunĭ sanitare, industriale, etc.

Rolul Statuluĭ ca representant al ideeĭ morale şi ca factor de progres, întru cât reese din dreptul public.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

XIII. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Istoria literatureĭ române de la Cantemir până la 1821, cu extrageri din autoriĭ aceleĭ epoce literare.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

XIV. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 pentru cea maĭ bună scriere în limba română despre:

*Principiile morale şi creştinescĭ de carĭ trebue să se conducă părinţiĭ în educaţiunea copiilor lor.*

«Acéstă scriere va arătà în mod metodic legile morale carĭ trebue să conducă pe om în viéţă şi mijlócele ce trebue întrebuinţate de părinţĭ şi de crescĕtorĭ, pentru ca germeniĭ cerinţelor morale să fie desvoltaţĭ şi întăriţĭ treptat în inima copiilor şi a tinerimiĭ, pentru ca voinţa acestora să fie îndrumată cu constanţă spre tot ce este bun şi virtuos, precum şi spre îndeplinirea datoriilor multiple ale omuluĭ; în fine pentru ca copiiĭ şi tinerimea să fie de timpuriŭ ast-fel conduşĭ, ca germeniĭ celor bune să nu fie slăbiţĭ într'înşiĭ, iar germeniĭ celor rele să nu fie oploşiţĭ şi încuragiaţĭ.» (Din *Actul de donaţiune.*)

Premiul este de 8 500 Leĭ, în care sumă se cuprind premiul autoruluĭ şi cheltuelile de tipărirea scrieriĭ (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond*) în 1.000 exemplare, din carĭ 800 ale autoruluĭ şi 200 ale Academieĭ.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1901.

XV. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Studiŭ comparativ asupra dialectelor şi sub-dialectelor române.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1901.

XVI. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Domnia luĭ Ştefan-cel-Mare.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1901.

XVII. *Premiul G. San-Marin,* în sumă de 2.000 Leĭ, dimpreună cu

procentele acestuĭ fond până la acordarea premiuluĭ (decis. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Consideraţiunĭ asupra comerciuluĭ Românieĭ cu ţĕrile străine atât la Orient cât şi la Occident, începênd cu secolul XVI până în aniĭ din urmă.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1901.

XVIII. *Premiul Statuluĭ Lazăr*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic şi al composiţiuniĭ lor chimice.*

Acest studiŭ va trebuì să cuprindă cel puţin:

I. Expunerea cunoscinţelor ce avem asupra:

*a)* întinderiĭ viilor, valoriĭ şi costuluĭ cultureĭ lor;

*b)* producţiuniĭ vinuluĭ saŭ a producţiunilor derivate şi a valoriĭ lor;

*c)* comerciuluĭ exterior de vinurĭ şi de producte derivate; şi

*d)* consumaţiuniĭ interióre de vinurĭ şi de producte derivate.

II. Descrierea a cel puţin patru din marile podgoriĭ din ţéră, luând de preferinţă douĕ din Muntenia şi douĕ din Moldova.

Descrierea va trebuì să cuprindă:

*a)* topografia generală;

*b)* exposiţiunea;

*c)* natura geologică şi petrografică a soluluĭ;

*d)* pe cât posibil climatul saŭ cel puţin datele meteorologice ale regiuniĭ;

*e)* descrierea speciilor de viţă cultivate, cu desemnurĭ de strugurĭ şi de frunze;

*f)* modul de cultură a viţeĭ şi costul lucruluĭ;

*g)* modul fabricăriĭ vinuluĭ şi eventual al productelor derivate;

*h)* producţiunea, valórea eĭ;

*i)* valórea viilor;

*j)* viile cele maĭ renumite;

*k)* analisa mecanică şi chimică a pămîntuluĭ din cel puţin treĭ viĭ pe podgorie, carĭ se deosibesc maĭ mult una de alta, fie prin calitatea saŭ cantitatea productelor, fie prin natura pămîntuluĭ;

*l)* analisa mustuluĭ fabricat din câte o singură specie de strugurĭ;

*m)* analisa musturilor fabricate din amestecurĭ de strugurĭ, aşà cum se face de ordinar prepararea lor în localitate; se vor analisà cel puţin musturile prevenind din viile ale căror pămînturĭ aŭ fost analisate;

*n)* analisa vinurilor din acele podgorii, analisându-se cel puţin vinurile din viile ale căror pămînturĭ aŭ fost analisate şi pe cât posibil vinurile produse în aceeaşĭ vie în diferiţĭ anĭ.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1902.

XIX. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Alcoolismul în România.*

Lucrarea va cuprinde:

I. Un studiŭ statistic asupra consumaţiuniĭ diferitelor bĕuturĭ spirtóse în raport cu poporaţiunea.

II. Composiţiunea bĕuturilor spirtóse consumate:

*a)* Productele distilaţiuniĭ vătĕmătóre sănătăţiĭ;

*b)* Esenţele întrebuinţate la noĭ şi acţiunea lor fisiologică;

*c)* Influenţa materiilor prime stricate asupra productelor distilaţiuniĭ.

III. Patologia alcoolismuluĭ: cercetărĭ originale şi critice asupra bólelor şi lesiunilor produse de alcoolism în România în raport cu composiţiunea alcooluluĭ consumat.

IV. Raportul între alcoolism şi diferite alte bóle rĕspândite în ţéră.

V. Consecinţele morale şi economice ale alcoolismuluĭ, cu date statistice.

Lucrarea va fi basată pe cercetărĭ originale.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1902.

XX. *Premiul Neuschotz*, de 2.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Expunerea finanţelor Statuluĭ român de la 1859 până la 1902, cu o introducere asupra finanţelor Domniilor Regulamentare.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1902.

XXI. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.*

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1903.

XXII. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea

generală din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.*

Scriitorul, care va întreprinde opera acésta, va începe lucrarea sa pentru întréga românime, de la timpurile cele maĭ depărtate ale poesieĭ nóstre, cercetând originile şi începuturile eĭ, până în sînul poesieĭ poporale. Va trece apoĭ în studiŭ pe larg poesia lirică din secolele precedente secoluluĭ XVIII, pe acea din secolul XVIII în special şi va venì până în timpurile nóstre, descriind şi analisând în mod desvoltat pe toţĭ poeţiĭ liricĭ morţĭ astădĭ, până la Alecsandri exculsiv.

Lucrarea va fi întemeiată pe cea maĭ intinsă critică literară şi estetică, punênd în evidenţă nu numaĭ frumuseţile limbeĭ, ale formaţiuniĭ eĭ, ale locuţiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte şi ale variantelor de prin provinciile române, ci oglindirea moravurilor, a simţemintelor şi, maĭ pre sus de tóte, a idealuluĭ urmărit de poporul român în poesia sa.

O prefaţă largă va introduce pe cetitor în opera acésta; ea va cuprinde un studiŭ pregătitor asupra poesieĭ lirice în genere.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1903.

XXIII. *Premiul Alexandru Bodescu,* de 1.500 Leĭ, dimpreună cu 1 000 Leĭ dăruiţĭ de d-l Ioan Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală, din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărí scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

*Monografia economică, statistică şi socială a uneĭ comune rurale din România şi a uneĭ comune rurale româneseĭ de peste graniţă.*

*Monografia situaţuniĭ economice a câte treĭ familiĭ de ţĕran, fruntaş, mijlocaş şi codaş, luate din cele doue comune, în total şése familiĭ.*

Autorul se póte povăţuì, între altele, după lucrările şi după monografiile publicate de Societatea de Economie Socială fundată de Leplay, cu reşedinţa la Paris (54, rue de Seine), după ale luĭ Buchenberger şi după ale luĭ I. Ionescu.

Se atrage atenţiunea doritorilor de a concurà că ceea ce se cere este maĭ multe fapte şi cifre şi cât maĭ puţine vorbe.

Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1903

XXIV. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 pentru cea maĭ bună scriere în limba română despre:

*Istoria României de la fundarea Daciei până la finele secolului present, pentru usul şi întărirea simţemintelor patriotice ale tuturor cetăţenilor.*

«In acéstă istorie trebue să reésă firul conducĕtor al desvoltării Statului român, greutăţile ce poporul a avut de învins, suferinţele ce a îndurat, efectele înfricoşate ale dominaţiunilor străine, luptele ce el a purtat pentru a susţiné naţionalitatea sa neatinsă, redeşteptarea némului românesc dovedită prin luptele eroice interne şi externe susţinute maï ales de la începutul secoluluï, — încununată prin independenţa redobândită şi regatul înălţat de virtutea românéscă însăşĭ,— asigurată pentru vecic, precum va da Dumneḑeŭ, prin succesele şi progresele ce poporul va desăvîrşì neîncetat.» (Din *Actul de donaţiune.*)

Premiul este de 8.500 Leï, în care sumă se cuprind premiul autoruluï şi cheltuelile de tipărirea scrieriï (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond*) în 1.000 exemplare, din carï 800 ale autoruluï şi 200 ale Academieï.

Terminul presentăriï manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1905.

XXV. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 pentru cea maï bună:

*Carte de lectură pentru şcólele secundare.*

«Acéstă carte va cuprinde în întâia parte descripţiunĭ ale naturiï şi ale puterilor naturiï şi în a doua parte naraţiunĭ despre evenimentele istorice însemnate şi despre viéţa bărbaţilor celor marĭ aĭ naţiuniï române şi aĭ altor popóre. Descripţiunile saŭ naraţiunile vor fi saŭ bucăţĭ originale saŭ traducţiunĭ bine făcute. In tot casul, alegerea se va face din tot ce literatura românéscă saŭ străină posedă maĭ clasic şi va avé în vedere desvoltarea iubiriĭ naturiĭ şi a simţemintelor patriotice şi virtuóse.» (Din *Actul de donaţiune*).

Premiul este de 8.500 Leĭ, în care sumă se cuprind premiul autoruluĭ şi chetuelile de tipărirea scrieriĭ (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond*) în 1.000 exemplare, din carĭ 800 ale autoruluĭ şi 200 ale Academieĭ.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1909.

* * *

**Notă.** — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premielor de sub N-rii VI —XXV, se vor presentà anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat cuprinḑênd numele concurentuluĭ.

Academia îşĭ reservă dreptul de a tipărì în publicaţiunile sale lucrările ce se vor premià.

Premiele se vor da autorilor numaĭ după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenţiĭ sunt obligaţĭ a arătà tot-deauna în scris pentru care anume premiŭ presintă lucrările la concurs.

PERSONALUL

# ACADEMIEI ROMANE

LA 14 APRILIE 1899.

---

## MEMBRII ACADEMIEI.

### I. SECȚIUNEA LITERARĂ.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. | **Caragiani** *Ioan,* | numit la | 22 | Aprilie | 1866 |
| | **Hasdeŭ** *Bogdan P.,* | ales » | 13 | Septembre | 1877 |
| | **Maiorescu** *Titu,* | numit » | 20 | Iulie | 1867 |
| | **Naum** *Anton,* | ales » | 11 | Martie | 1893 |
| 5. | **Negruzzi** *Iacob C.,* | » » | 26 | » | 1881 |
| | **Ollănescu** *Dimitrie C.,* | » » | 11 | » | 1893 |
| | **Quintescu** *Nicolae,* | » » | 14 | Septémbre | 1877 |
| | **Sbiera** *Ioan,* | numit » | 11 | Iunie | 1866 |
| | **Tocilescu** *Gr. G.,* | ales » | 22 | Martie | 1890 |
| 10. | **Vulcan** *Iosif,* | » » | 30 | » | 1891 |
| | — Loc vacant. | | | | |
| | — Loc vacant. | | | | |

### II. SECȚIUNEA ISTORICĂ

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. | **Babeş** *Vincențiŭ,* | numit la | 22 | Aprilie | 1866 |
| | **Ionescu** *Nicolae,* | » » | 2 | Iunie | 1867 |
| | **Erbiceanu** *Constantin,* | ales » | 8 | Aprilie | 1899 |
| | **Kalinderu** *Ioan,* | » » | 13 | Martie | 1893 |
| 5. | **Maniu** *Vasile,* | » » | 12 | Septembre | 1876 |
| | **Marian** *Simeon Fl.,* | » » | 26 | Martie | 1881 |
| | **Marienescu** *At. M.,* | » » | » | » | » |
| | **Moldovanu** *Ioan M.,* | » » | 11 | Aprilie | 1894 |
| | **Popea** *Nicolae Episcop,* | » » | 8 | » | 1899 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 10. | **Sturdza** *Dimitrie A.*, | ales la | 15 | Septembre | 1871 |
| | **Urechiă** *Vasile A.*, | numit » | 22 | Aprilie | 1866 |
| | **Xenopol** *Alexandru D.*, | ales » | 11 | Martie | 1893 |

III. SECȚIUNEA SCIINȚIFICĂ.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. | **Aurelian** *Petre S.*, | ales la | 9 | Septembre | 1871 |
| | **Babeș** *Dr. Victor*, | » » | 11 | Martie | 1893 |
| | **Fălcoianu** *Stefan*, | » » | 13 | Septembre | 1876 |
| | **Felix** *Dr. Iacob*, | » » | 30 | Iunie | 1879 |
| 5. | **Haret** *Spiru*, | » » | 31 | Martie | 1892 |
| | **Istrati** *Dr. C. I.*, | » » | 7 | Aprilie | 1899 |
| | **Kretzulescu** *Nicolae*, | » » | 9 | Septembre | 1871 |
| | **Poni** *Petre*, | » » | 30 | Iunie | 1879 |
| | **Porcius** *Florian*, | » » | 10 | Martie | 1882 |
| 10. | **Saligny** *Anghel*, | » » | 7 | Aprilie | 1897 |
| | **Ștefănescu** *Grigorie*, | » » | 12 | Septembre | 1876 |
| | **Teclu** *Nicolae*, | » » | 2 | Iulie | 1879 |

MEMBRIÏ ACADEMIEÏ ROMÂNE DECEDAȚÏ.

1. **Alecsandri** (Vasile). — Numit cu decretul No. 892 din 2 Iunie 1867.—Decedat la 22 August 1890.

**Bacaloglo** (Emanoil). — Ales la 29 Iunie 1879. — Decedat la 30 August 1891.

**Barițiŭ** (Gheorghe). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 21 Martie (3 Aprilie) 1893.

**Brândză** (Dr. Dimitrie). — Ales la 30 Iunie 1879. — Decedat la 3 August 1895.

5. **Chițu** (Gheorghe). — Ales la 27 Iunie 1879. — Decedat la 28 Octobre 1897.

**Cipariu** (Timoteiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 22 August (3 Septembre) 1887.

**Cobălcescu** (Grigorie). — Ales la 29 Martie 1886. — Decedat la 21 Maiŭ 1892.

**Cozacovicï** (Dimitrie).—Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866.—Decedat la 21 August 1868.

**Dimitrovicĭ** (Ambrosiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 3 (15) Iulie 1866.

10. **Eliade-Rădulescu** (Ioan). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 27 Aprilie 1872.

**Fĕtu** (Dr. Anastasie). — Ales la 11 Septembre 1871. — Decedat la 3 (15) Martie 1886.

**Fontaninu** (Gheorghe M). — Ales la 10 Septembre 1870. — Decedat la 24 Aprilie 1886.

**Ghica** (Ion).— Ales la 13 August 1874.— Decedat la 22 Aprilie 1897.

**Hasdeŭ** (Alexandru). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Ales membru onorar la 12 Septembre 1870. — Decedat la 9 Novembre 1872.

15. **Hodosiu** (Iosif). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 28 Novembre 1880.

**Hurmuzaki** (Alexandru). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 8 Martie 1871.

**Hurmuzaki** (Eudoxiŭ). — Ales la 2 August 1872. — Decedat la 29 Ianuarie (10 Februarie) 1874.

**Kogălniceanu** (Michail). — Ales la 16 Septembre 1868. — Decedat la 20 Iunie 1891.

**Laurian** (August Treboniŭ). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 25 Februarie 1881.

20. **Massimu** (Ioan C.) — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 2 Iunie 1877.

**Melchisedec** (Episcop). — Ales la 10 Septembre 1870. — Decedat la 16 Maiŭ 1892.

**Mocioni** (Andreiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Ales membru onorar la 12 Septembre 1870. — Decedat la 23 Aprilie (5 Maiŭ) 1880.

**Munteanu** (Gavril). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 17 (29) Decembre 1869.

**Negruzzi** (Constantin). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 25 August 1868.

25. **Odobescu** (Alexandru). — Ales la 10 Septembre 1870.— Decedat la 11 Novembre 1895.

**Papadopol-Calimach** (Alexandru).— Ales la 12 Septembre 1876. — Decedat la 18 Iunie 1898.

**Papiŭ-Ilarianu** (Alexandru). — Ales la 16 Septembre 1868. — Decedat la 11 (23) Octobre 1878.

**Poenaru** (Petre). — Ales la 10 Septembre 1870. — Decedat la 2 Octobre 1875.

**Roman** (Alexandru).—Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 15 (27) Septembre 1897.

30. **Rosetti** (Constantin A.) — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867.— Decedat la 8 Aprilie 1885.

**Sion** (Gheorghe). — Ales la 16 Septembre 1868.— Decedat la 1 Octobre 1892.

**Stamati** (Constantin). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. —Decedat la 26 Maiŭ 1876.

**Străjescu** (Ioan). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Demisionat și ales membru onorar la 12 Septembre 1870. — Decedat la 4 Octobre 1873.

**Vasiciu** (Dr. Paul). — Ales la 2 Iulie 1879. — Decedat la 20 Iunie (2 Iulie) 1881.

## MEMBRI ONORARI.

---

**M. S. CAROL I.** *Regele României.*

Protector al Academieĭ Române

**Preşedinte onorar.**

*(15 Septembre 1878)*

**M. S. ELISABETA,** *Regina Românieĭ* (Carmen Sylva).

*(30 Martie 1881)*

**A. S. R. FERDINAND,** *Principe al Românieĭ.*

*(15 Martie 1890)*

**A. S. R. VICTOR EMANUEL DE SAVOIA**

*Principe regal al Italieĭ.*

*(6 Martie 1890)*

5. **Ascoli** *Graz. Isaia* (Milan). — Ales la 13 Septembre 1877.
**d'Avril** *Baron Adolphe* (Paris). — Ales la 7 Septembre 1871.
**Benndorf** *Otto* (Viena). — Ales la 12 Aprilie 1894.
**Bock** *Dr. Francisc* (Aix-la-Chapelle). — Ales la 9 Septembre 1871.
**Bormann** *Eugen* (Viena). — Ales la 9 Aprilie 1897.
10. **Capellini** *Cav. Ioan* (Bolonia). — Ales la 7 Septembre 1871.
**Dahn** *Felix* (Breslau). — Ales la 12 Aprilie 1894.
**Domaszewski** *Afred de* (Heidelberg). — Ales la 9 Aprilie 1897.
**Fröhner** *Wilhelm* (Paris). — Ales la 9 Septembre 1871.
**Gonata** *Ştefan* (Basarabia). — Ales la 12 Septembre 1870.
15. **Grădişténu** *Petre* (Bucurescĭ). — Ales la 2 Aprilie 1883.
**Grant-Duff** *M. E.* (Madras, India). — Ales la 12 Septembre 1875.
**Grigorescu** *Nicolae* (Bucurescĭ). — Ales la 8 Aprilie 1899.
**Gubernatis** *Angelo De* (Roma). — Ales la 22 Martie 1895.
**Hirschfeld** *Otto* (Berlin). — Ales la 13 Aprilie 1894.
20. **Hurmuzaki** *Nicolae* (Cernăuţĭ). — Ales la 2 Aprilie 1883.
**Iosif Naniescu** *I. P. S. S. Mitrop. Mold.* (Iaşĭ). — Ales la 16 Aprilie 1888.
**Léger** *Louis* (Paris). — Ales la 12 Aprilie 1894.
**Marsy** *Comite de* (Compiègne). — Ales la 12 Aprilie 1894.
**Mihalyi** *Dr. Victor,* Archiepiscop (Blaj). — Ales la 12 Aprilie 1894.
25. **Mommsen** *Teodor* (Berlin). — Ales la 3 Iulie 1879.

**Müller** *Max* (Oxford). — Ales la 12 Septembre 1875.
**Petruszewicz** *A. S.* (Lemberg). — Ales la 22 Martie 1890.
**Picot** *Emile* (Paris). — Ales la 31 Maiŭ 1879.
**Pușcariu** *Ioan* (Bran). — Ales la 13 Septembre 1877.
30. **Rambaud** *Alfred* (Paris). — Ales la 22 Martie 1895.
**Rosetti** *Teodor* (Bucurescĭ). — Ales la 26 Martie 1891.
**Schuhardt** *Hugo* (Graz). — Ales la 13 Septembre 1877.
**Stanley of Alderley** *Lord Henry* (Londra). — Ales la 7 Septembre 1871.
**Tobler** *Adolf* (Berlin). — Ales la 30 August 1875.

---

## MEMBRI ONORARĬ DECEDAȚĬ.

1. **Adrian** (General Gheorghe). — Ales la 13 Septembre 1875. — Decedat la 15 Octobre 1889.

**Baillon** (H.) — Ales la 28 Martie 1887. — Decedat la 7 Iulie 1895.

**Bataillard** *(Paul).* — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 1 (13) Martie 1894.

**Biondelli** (Bernardino). — Ales la 7 Septembre 1871. — Decedat la 29 Iunie. (11 Iulie) 1886.

5. **Bosianu** (Constantin). — Ales la 30 Iunie 1879. — Decedat la 21 Martie 1882

**Brătianu** (Ioan C.) — Ales la 19 Martie 1885. — Decedat la 4 Maiŭ 1891.

**Câmpénu** *(Petre).* — Ales la 10 Septembre 1871. — Decedat la 15 Aprilie 1893.

**Cecchetti** (Bartolomeŭ). — Ales la 22 Martie 1890. — Decedat la 4 (16) Martie 1890.

**Chasles** (Philarète). — Ales la 9 Septembre 1871. — Decedat la 18 Iulie 1873.

10. **Cihac** (Alexandru). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 29 Iulie (10 August) 1887.

**Cihac** (Dr. Iacob). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 17 (29) Novembre 1888.

**Crețianu** (Gheorghe). — Ales la 22 Martie 1882. — Decedat la 6 August 1887.

**Cuciurénu** (Dr. Gheorghe).—Ales la 10 Septembre 1871.—Decedat la 10 (22) Ianuarie 1886.

**Desjardins** (Ernest).—Ales la 9 Septembre 1871.—Decedat la 9 (21) Octobre 1886.

15. **Diefenbach** (Lorenz).—Ales la 15 Aprilie 1880.—Decedat la 16 (28) Martie 1883.

**Diez** (Frederic).—Ales la 30 August 1872.—Decedat la 17 (29) Maiŭ 1876.

**Egger** (Emil).—Ales la 7 Septembre 1871.—Decedat la 18 (30) August 1885.

**Grădiștén u** (Grigorie).—Ales la 30 Iunie 1879.—Decedat la 28 Februarie 1892.

**Haynald** (Cardinal Ludovic).—Ales la 2 Aprilie 1883.—Decedat la 4 (16) Iulie 1891.

20. **Ioanid** (Gheorghe).—Ales la 10 Septembre 1871.—Decedat la 27 Decembre 1888.

**Ionescu** (Ion).—Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 17 Decembre 1891.

**Kotzebue** (Wilhelm de).—Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 24 Octobre 1887.

**Kretzulescu** (Constantin).—Ales la 10 Septembre 1871.—Decedat la 20 Martie 1884.

**Lasteyrie** (Comite Ferdinand de).—Ales la 9 Septembre 1871.—Decedat la 14 Maiŭ 1879.

25. **Lepsius** (Richard).—Ales la 30 August 1875.—Decedat la 10 Iulie 1884.

**Linas** (Charles de).—Ales la 9 Septembre 1871.—Decedat la 14 (26) Aprilie 1887.

**Longperrier** (Adrien de).—Ales la 7 Septembre 1871.—Decedat la 14 Ianuarie 1882.

**Manginca** (Simeon).—Ales la 22 Martie 1890.—Decedat la 22 Novembre 1890.

**Miklosich** (Dr. Franz de).—Ales la 15 Aprilie 1880.—Decedat la 7 (19) Martie 1891.

30. **Monlau** (Filip). — Ales la 12 Septembre 1870. — Decedat la 16 Februarie 1871.

**Mureşianu** (Iacob).—Ales la 17 Septembre 1877.—Decedat la 17 (29) Septembre 1887.

**Polizu** (Dr. Gheorghe A.). — Ales la 10 Septembre 1871. — Decedat la 18 Octobre 1886.

**Quinet** (Edgar). — Ales la 15 Septembre 1869. — Decedat la 27 Martie 1875.

**Sella** (Quintino).— Ales la 2 Aprilie 1883. — Decedat la 15 Martie 1884.

35. **Silaşi** (Dr. Gr.). — Ales la 13 Septembre 1877. — Decedat la 5 (17) Ianuarie 1897.

**Steenstrup** (Johannes Japetus Smith). — Ales la 12 Septembre 1870. — Decedat la 8 (20) Iunie 1897.

**Surucénu** (Ioan Cassian).— Ales la 11 Aprilie 1888.— Decedat în 1897.

**Szabo** (Dr. Iosif). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 15 Decembre 1874.

**Şiaguna** (Mitropolitul Andreiŭ).— Ales la 7 Septembre 1871.—Decedat la 16 Iunie 1873.

40. **Torma** (Carol). — Ales la 22 Martie 1882. — Decedat la 17 Februarie (1 Martie) 1897.

**Ubicini** (A.). — Ales la 9 Septembre 1871. — Decedat la 15 (27) Octobre 1884.

**Uvaroff** (Alexis S.). — Ales la 9 Septembre 1871. — Decedat la Februarie 1885.

**Vegezzi-Ruscalla** (G.). — Ales la 15 Septembre 1869. — Decedat la 17 (29) Decembre 1885.

**White** (Sir William A.).—Ales la 17 Martie 1885.—Decedat la 16 (28) Decembre 1892.

## MEMBRI CORESPONDENŢI.

*I. Pentru Secţiunea Literară.*

Românĭ:

1. **Bengescu** *Gheorghe* (Bruxelles). — Ales la 2 Aprilie 1883.
**Bianu** *Ioan* (Bucurescĭ). — Ales la 25 Martie 1887.
**Boiu** *Zaharia* (Sibiiŭ). — Ales la 13 Septembre 1877.
**Burada** *Teodor T.* (Iaşĭ). — Ales la 25 Martie 1887.
5. **Densuşianu** *Aron* (Iaşĭ). — Ales la 13 Septembre 1877.
**Gane** *Nicolae* (Iaşĭ). — Ales la 23 Martie 1882.
**Ionnescu-Gion** *G. I.* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1889.
**Laurian** *D. Aug.* (Bucurescĭ). — Ales la 13 Septembre 1877.
**Mărgărit** *Apostol* (Bitolia). — Ales la 3 Aprilie 1889.
10. **Neniţescu** *Ioan* (Bucurescĭ). — Ales la 18 Martie 1896.
**Philippide** *Alexandru* (Iaşĭ).—Ales la 31 Martie 1898.
**Sperantia** *Teodor D.* (Bucurescĭ). — Ales la 30 Martie 1891.
**Şerbănescu** *Colonel T.* (Brăila). — Ales la 12 Aprilie 1894.
**Zamfirescu** *Duiliu* (Roma).—Ales la 1 Aprilie 1898.
15. — Loc vacant.

Străinĭ:

1. **Jarník** *Dr. Ioan Urban* (Praga). — Ales la 28 Maiŭ 1879.
**Lecomte du Nouy** *A.* (Bucurescĭ). — Ales la 25 Martie 1887.
**Rosny** *Léon de* (Paris). — Ales la 13 Septembre 1877.
**Schrader** *Otto* (Jena). — Ales la 30 Martie 1891.
5. **Weigand** *Dr. Gustav* (Lipsca). — Ales la 31 Martie 1892.

*II. Pentru Secţiunea Istorică.*

Românĭ:

1. **Bogdan** *Ioan* (Bucurescĭ). — Ales la 31 Martie 1892.
**Broşteanu** *Petre* (Reşiţa). — Ales la 1 Aprilie 1889.
**Densuşianu** *Nicolae* (Bucurescĭ). — Ales la 6 Aprilie 1880.

Goldiş *Iosif Episcop* (Arad). — Ales la 22 Martie 1882.
5. **Iorga** *Nicolae* (Bucurescì). — Ales la 9 Aprilie 1897.
**Onciul** *Dr. Dimitrie* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1889.
**Tanoviceanu** *Ioan* (Iaşĭ). — Ales la 9 Aprilie 1897.
**Slavicĭ** *Ioan* (Bucurescĭ). — Ales la 22 Martie 1882.
**Stefanelli** *T. V.* (Câmpulung, Bucovina).—Ales la 31 Martie 1898.
10. **Suţu** *Michail* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1884.
**Vizanti** *Andreiŭ* (Iaşĭ).— Ales la 23 Martie 1882.
— Loc vacant.
— » »
— » »
15. — » »

Străinĭ:

1. **Ghedeon** *Emanuel* (Constantinopole).—Ales la 2 Aprilie 1891.
**Jung** *Dr. Julius* (Praga).—Ales la 13 Septembre 1877.
**Kaluzniacki** *Dr. Emil* (Cernăuţĭ).— Ales la 20 Martie 1890.
**Legrand** *Emile* (Paris).—Ales la 13 Septembre 1877.
5. **Odhner** *C. T.* (Stockholm).—Ales la 20 Martie 1890.
**Tamm** *Traugott* (Bucurescĭ).—Ales la 2 Aprilie 1891.

*III. Pentru Secţiunea Sciinţifică.*

Românĭ:

1. **Assaky** *Dr. G.* (Bucurescĭ).—Ales la 20 Martie 1890.
**Brătianu** *C. I. General* (Bucurescì).—Ales la 10 Aprilie 1899.
**Climescu** *C.* (Iaşĭ).—Ales la 31 Martie 1892.
**Cosmovicĭ** *Leon* (Iaşĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
5. **Culianu** *N.* (Iaşĭ).—Ales la 1 Aprilie 1889.
**Hepites** *Stefan C.* (Bucurescĭ).—Ales la 15 Aprilie 1880.
**Kalinderu** *Dr. N.* (Bucurescĭ)—Ales la 20 Martie 1890.
**Marinescu** *Dr. G.* (Bucurescì).— Ales la 10 Aprilie 1899.
**Negreanu** *Dimitrie* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
10. **Petrescu** *Dr. Zaharia* (Bucurescĭ).—Ales la 18 Martie 1885.
**Robescu** *C. F.* (Bucurescĭ).—Ales la 10 Septembre 1871.
**Rômniceanu** *Dr. Gr.* (Bucurescĭ).—Ales la 20 Martie 1890.
**Suţu** *Dr. Alexandru* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Aprilie 1888.
**Ştefănescu** *Sava* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
15. **Viţu** *Alexandru* (Bucurescĭ).—Ales la 7 Aprilie 1897.

---

## MEMBRI CORESPONDENŢI DECEDAŢI.

1\. **Bamberg** (Dr. Felix).— Ales la 2 Aprilie 1891.— Decedat la 31 Ianuarie (12 Februarie) 1893.

**Barcianu** (Sava Popovicĭ).— Ales la 15 Septembre 1869. — Decedat la 17 (29) Martie 1879.

**Codrescu** (Teodor). — Ales la 2 Aprilie 1886. — Decedat la 22 Martie 1894.

**Esarcu** (Constantin).— Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 8 Iunie 1898.

5\. **Gogu** (Constantin). — Ales la 3 Aprilie 1889. —Decedat la 30 Ianuarie 1897.

**Janka** (Victor).— Ales la 22 Martie 1882. — Decedat la 9 (21) August 1890.

**Kanitz** (August). — Ales la 22 Martie 1882.—Decedat la 30 Iunie (12 Iulie) 1896.

**Lambrior** (Alexandru). — Ales la 2 Martie 1882. — Decedat la 20 Septembre 1883.

**Meşiota** (Ioan). — Ales la 13 Septembre 1877. —Decedat la 19 Ianuarie 1878.

10\. **Obedenaru** (Dr. Michail G.)— Ales la 10 Septembre 1871.— Decedat la 9 (21) Iulie 1885.

**Petrino** (Dimitrie). — Ales la 17 Septembre 1877. —Decedat la 29 Aprilie 1878.

**Popescu** (Ioan). — Ales la 13 Septembre 1877.—Decedat la 3 (15) Martie 1892.

**Pop** (Gavril). — Ales la 7 Septembre 1871.— Decedat la 27 Maiŭ 1883.

**Roman** (Visarion). —Ales la 13 Septembre 1877. — Decedat la 29 Aprilie (11 Maiŭ) 1885.

15\. **Schuyler** (Eugen). — Ales la 12 Martie 1885.— Decedat la 16 (28) Iulie 1890.

**Vârgolicĭ** (Stefan).— Ales la 25 Martie 1887.—Decedat la 29 Iulie 1897.

# OFICIILE ACADEMIEĬ ROMANE IN ANUL 1899—1900.

## A. PERSONALUL DELEGAŢIUNIĬ.

Preşedinte al Academieĭ Române. . . . . . . . . **Poni** *P.*
Asesorĭ (Vice-Preşedinţĭ) din *Secţiunea Literară* . **Ollănescu** *D. C.*
din *Secţiunea Istorică*. . **Urechiă** *V. A.*
din *Secţiunea Sciinţifică*. **Babeş** *Dr. V.*
Secretar General (pe 7 anĭ, 1898—1905) . . . . . **Sturdza** *D. A.*

## B. PERSONALUL SECŢIUNILOR.

### I SECŢIUNEA LITERARĂ.

Preşedinte. . . . . . . . . . . . . . **Tocilescu** *Gr. G.* (Bucurescĭ)
Vice-Preşedinte. . . . . . . . . . . . **Vulcan** *Iosif* (Oradea-Mare)
Secretar (pe 7 anĭ, 1897—1904) . . . . **Quintescu** *N.* (Bucurescĭ)

Membri: **Caragiani** *Ioan* (Iaşĭ), **Hasdeŭ** *B. P.* (Bucurescĭ), **Maiorescu** *T.* (Bucurescĭ), **Naum** *A.* (Iaşĭ), **Negruzzi** *I. C.* (Bucurescĭ), **Ollănescu** *D. C.* (Bucurescĭ), **Sbiera** *Ioan* (Cernăuţĭ). (2 locurĭ vacante.)

### II SECŢIUNEA ISTORICĂ.

Preşedinte. . . . . . . . . . . . . . **Urechiă** *V. A.* (Bucurescĭ)
Vice-Preşedinte . . . . . . . . . . . **Erbiceanu** *C.* (Bucurescĭ)
Secretar (pe 7 anĭ, 1893—1900) . . . . **Maniu** *Vasile* (Bucurescĭ)

Membri: **Babeş** *Vincenţiŭ* (Budapesta), **Ionescu** *N.* (Iaşĭ), **Kalinderu** *I.* (Bucurescĭ), **Marian** *S. Fl.* (Sucéva), **Marienescu** *A. M.* (Oradea-Mare), **Moldovanu** *I. M.* (Blaj), **Popea** *Episcop N.* (Caransebeş), **Sturdza** *D. A.* (Bucurescĭ), **Xenopol** *A. D.* (Iaşĭ).

### III. SECŢIUNEA SCIINŢIFICĂ.

Preşedinte. . . . . . . . . . . . . . . **Aurelian** *P. S.* (Bucurescĭ)
Vice-Preşedinte. . . . . . . . . . . . . **Fălcoianu** *St.* (Bucurescĭ)
Secretar (pe 7 anĭ, 1893—1900) . . . . . **Stefănescu** *Gr.* (Bucurescĭ)

Membri: **Babeş** *Dr. V.* (Bucurescĭ), **Felix** *Dr. I.* (Bucurescĭ), **Haret** *Sp.* (Bucurescĭ), **Istrati** *Dr. C. I.* (Bucurescĭ), **Kretzulescu** *N.* (Bucurescĭ), **Poni** *P.* (Iaşĭ), **Porcius** *Florian* (Rodna), **Saligny** *Anghel* (Bucurescĭ), **Teclu** *Nicolae* (Viena).

## C. PERSONALUL COMISIUNILOR

*I. Comisiunea permanentă a Bibliotecei.*

*Membri:* **Quintescu** *N.*, Secretar al Secţiunii Literare.
**Maniu** *V.*, » » » Istorice.
**Ştefănescu** *Gr.*, » » » Sciinţifice.

*II. Membru conservator al Colecţiunii Numismatice:* **Sturdza** *D. A.*

*III. Comisiunea pentru cercetarea cărţilor tipărite intrate la concurs pentru:*

*Premiul Năsturel-Herĕscu* din seria B, de 4.000 Leĭ, destinat celeĭ maĭ bune cărţĭ în limba română, cu conţinut de orĭ-ce natură, printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobre 1899;

*Premiul Statuluĭ Lazăr*, de 5.000 Leĭ, destinat celeĭ maĭ bune cărţĭ în limba română, cu conţinut sciinţific, dintre cele publicate de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1899, saŭ cele maĭ importante invenţiunĭ sciinţifice, făcute de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octobre 1899;

*Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, destinat celeĭ maĭ bune cărţĭ în limba română, cu cuprins moral de orĭ-ce natură, apărută de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobre 1899.

Din Secţiunea Literară: **Ollănescu** *D. C.*, **Negruzzi** *C. I.*, **Quintescu** *N.*
» » Istorică: **Babeş** *V.*, **Erbiceanu** *C.*, **Kalinderu** *I.*
» » Sciinţifică: **Felix** *Dr. I.*, **Haret** *Sp.*, **Ştefănescu** *Gr.*

*IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, pentru 1900, care se va decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ asupra subiectuluĭ:

«*Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare*».

**Ionescu** *N.*, **Sturdza** *D. A.*, **Urechiă** *V. A.*

*V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Adamachi*, de 5.000 Leĭ, pentru 1900, care se va decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ despre:

«*Studiĭ asupra pelagreĭ*».

**Babeş** *Dr. V.*, **Felix** *Dr. I.*, **Urechiă** *V. A.*

*VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Alexandru Ioan Cuza*, pentru 1900, de 10.000 Leĭ, dimprennă cu procentele acesteĭ sume de la 1891 până la acordarea premiuluĭ, care se va decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ asupra subiectuluĭ:

«*Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor*».

**Erbiceanu** *C.*, **Tocilescu** *Gr. G.*, **Xenopol** *A. D.*

*VII. Comisiunea financiară:*
**Haret** *Sp.*, **Saligny** *A.*, **Ştefănescu** *Gr.*

*VIII. Comisiunea Fundaţiunii Adamachi:*
**Haret** *Sp.*, **Poni** *P.*, **Sturdza** *D. A.*

*IX. Comisiunea Fundaţiunii Otteteleşanu:*
**Kalinderu** *I.*, **Negruzzi** *I. C.*, **Sturdza** *D. A.*

*X. Comisiunea fondurilor Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu:*
**Aurelian** *P. S.*, **Sturdza** *D. A.*, **Ştefănescu** *Gr.*

*XI. Comisiunea Fundaţiunii Ioan Agarici:*
**Aurelian** *P. S.*, **Ionescu** *N.*, **Tocilescu** *Gr. G.*

*XII. Comisiunea Dicţionarului:*
**Kalinderu** *I.*, **Maiorescu** *T.*, **Quintescu** *N.*, **Sturdza** *D. A.*, **Tocilescu** *Gr. G.*

## CUPRINSUL

### PARTEA I.

### ŞEDINŢELE ORDINARE DIN ANUL 1898—99.

**Anexe.**



## PARTEA II

### SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1899.

Pagina

Pagina

III. Secțiunea literară.

Pagina



## IV. Secțiunea istorică.



## V. Secțiunea sciințifică.

## VI. Comisiunea financiară.

Pagina

### VII. Fundaţiunea Vasilie Adamachi.



### VIII. Fundaţiunea Otteteleşanu.



### IX. Comisiunea Bibliotecei.



### X. Comisiunea fondurilor Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu pentru cărţĭ didactice şi religióse.



### XI. Comisiunea premielor anuale pe 1899.

Pagina



### XII. Comisiunea Premiuluĭ Craiovén pe 1899.

Pagina